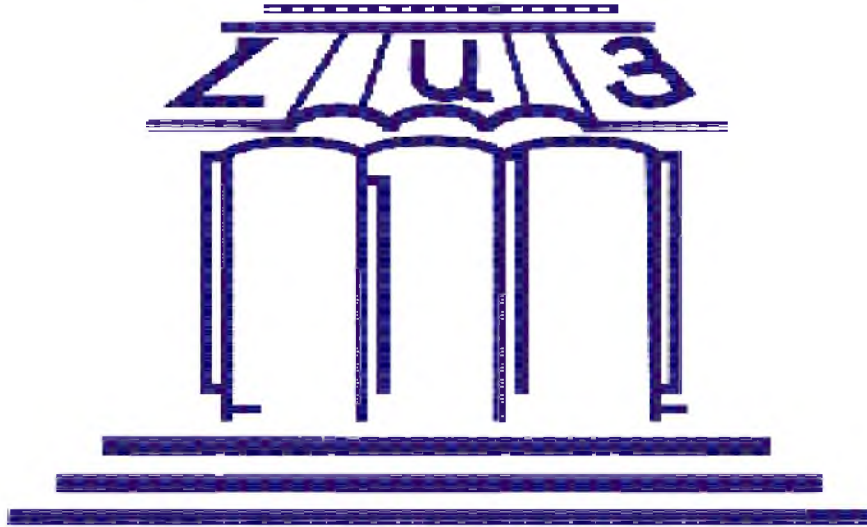

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Arshak Arslanian

2004

(125)

953 42

ՄԷՐ ՄԷՐԻ ԵՆԶՈՒՏԻ

ՀԱՇՅՈՒՄ

ಹರ್ಷಭಾಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಮ್

٥٠. تاريخ تظارت حلبه سنك ٢٠٦ نومروى رخصتنامه سيله طبع اوليندر

Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱ՝ԱՍԻՆ

ԵԵՆԻ-ՃԱՄԻ, ԶԻՃԻՔ-ԲԱԳԱՐԸ Ն. 23

U P U L 9 0 L

4889

P-64

Eugene Sieg

1862-1863

ԷՕԺԿՆ ՍԻՒ

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵՎԶՈՒՏԻ

—♦♦♦♦♦—

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳՐԱՄ

ՊՐԻԶ-ՄԻՇ ՍՕԳՍԱՂԸ

—♦♦♦♦♦—

1

ՏԱՆՈՊԱՐԱՆ ԶԵՎՃԵՍԻ

Դադադեանէքին՝ Դարտովիլ զօնապընտա հիւանի
դապուլիյեէթ պուլմասընըն իրթէսի կիւնիւ, Բարիստէ
վուդուաթը ասթիյէ ճէրէեան իթմէքսէ խոի:

Պրիզ-Միշ սօդադընըն մէնդարէի իարիճիյեէսի դա-
տար զօրգունճ վէ մէնհուս պիր մէնդարէ թէսավվուր
օլունամաղ ըտը. պու սօդադըն պիր ուճը՝ Սէն-Մէրրի սօ-
դադընու, վէ սիկէր ուճը իսէ Գլուաթը նամ քիւչիւք մէյ-
տանըն քիլիսէսի ճիհէթիւնէ միւնթէհի իսի:

Լէնճագ սէքիզ դատէմ էնլիլիյի պուլընան պու քիւ-
չիւք սօդադըն պիր թարաֆը՝ իսի ատէս սիյահ, չամուր-
լը վէ չաթլուգ տիվարյար ըլա մուհաթ օլուպ, պու տի-
վարյարըն ֆէվզ էլ ատէ եիւքսէրիլի սէպէպիլէ, թա-
րիզի մէղքիւր հավատան վէ ըլըղսան սուրէթի տախմէտէ

մահաբուժ քաղաք : Եւաղ մէվսիմիւնին էն ուղուէն կիւնդերինտէ պիւնէ : մէղիւր սողազ : Կիւնէյիմ զըյասըյլա անճաղ միւնէվիւնը օլուր ըտը :

Մէվսիմի շիթանըն նէմնսը սողու զըտըն էմնսընտա իտէ : պուղ կիպի սողու զ պիւր սիւս : զալալընդըտըն չու մուրտան օլան վէ դույույա միւշապին պուլունան պու տար սողազը միւթէմտաիլէն զարլամաղտա ըտը :

Սաաթ թաթմիւնէն տղչամըն սէլիգի իտի : Երթալըն զարլամըն օլան զօյու սիւս արասընտա անճաղ կէօրիւլէ : պիւնէն պիւր ֆէնարըն պըրմիլըմըն վէ տօնու զ զըյասըյլա իւրի առէմ : պու զօնա տիւարլարտան պիւրիւնին քէօլէսին : տէ տուրմըն : պաղը սէպընթ թէսթի իթմէքտէ իտիւլէր :

Իշպու մէճհուլ տառէիւլէրաէն պիւրի : — Նիհայէթ իշ զարարլաշտը : տէյիլ մի . . . սէն : քէնտիւլէրիւնին պէշնիւ : մէրօլու խանէյէ կիւրտիւլէրիւնի կէօրիւնէյէ զատար սօ : զաղտա պէքլէյէճէրսին :

Տիկէրի : — Որասը զաթէն մալիւմ օլմաղլա : թէքրա : րա հաճէթ հօղ տըր :

— Իշէրիւն կիւրտիւլէրիւնի կէօրտիւլիւն զէման : պու տապտէ պիւթիւն պիւթիւն էմին օլմաղ իշու : միւրան : սուաղ Պատուէնին տաթիւլէնէ չըղ տնաթսըն . . . :

— Լա Բէն Տուսալ լաղապըյլա մարու ֆի օլան զըչէր : զաղըն հէմիլէսի գամպուր իշէրիւն օրատա սաթին օլուպ օլմաղընը սօրմաղ պէհանէսիլլէ : տէյիլ մի . . . :

— Երթալ : իշթէ Երթէ . . . Լա Բէն Պաքանալա կէ : իւնէ : մէղպուրէնին նէրէտէ սաթին օլաղընը զանպուր իշէրտէն թահղիղ իթմէյէ զայրէթ էթ : զիրա պու խու : սուս պիւզնէ բէք մուհիւնիմ տըր : պու զապիլ զատընլար զույլար կիպի եուվալարընը տաթմա թէրք իթմէքտէ օլ : տըղլարընտան : ինսան իղիւլէրիւնի զալալ իտէր զալըր . . . :

— Սիլ միւսթէրիւն օլընը . . . պէնտէնիլ հէմիլէրէսի : նին նէրէտէ իգամէթ իթտիլիւնի անյայապիլմէր իշուէն զան :

պուր իշէրի նէղտիւնտէ օլանճա զայրէթիմի սարֆ իտէճէ : յիմ :

— Սանա ճէսարէթ վէրմէք իշուէն մանասթըր զալըն : սընտաթի մէյխանէտէ պէքլէրիմ : ալտէթ իթտիլիւնտէ պի : րէր զատէհ տէ սըճաղ շարապ իշէրիլ : օլմաղ մը :

— Նէ իշուէն օլմաղ : պէօյլէ պիւր թէրիֆ րէտա զը : նապիլիւր մի եա : պա խուսուս պէօյլէ հալատա : զիւրա պու ազչամ սօն տէրէճէ շիտտէթի սօղուզ վար :

— Սօուղը հիշ սօրմա : պիրստէր : պու սապահ : մաի մուգատտէս (օրհնած էտըր) թէվզիլնէ մախսուս օլան գապ իւզէրլնտէ տու տօնմուշ ըտը : պէն իտէ քիլիսէ գաբու : սընտաթի իսկէմլէմ իւզէրլնտէ : մօմիա կիպի օտուէն քէ : սիլմիշ զալմըն ըտըմ : Լէհ : պիրատէր : մաի մուգատտէս թէվզիլ իթմէք սէնաֆընտա տաթի տիքէնլէր էքսիլ տէ : յիլ տիւր . . . :

— Պէրէթէթ վէրսին քի : գազանճըն սէնաթ տըր . . . :

— Հայտի, չարուգ օլ, Այլահ մուվաֆֆադ իյլէսին, Ունութմայասըն հա, նիւմէրօ պէշ... պոյաճը տիւրքեա- նընըն եանընտաքի քիւչիւք եօլ...

— Անլատըմ... անլատըմ...

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, մէրդուման մէճհուլ ա- տէմէր եէքտիկէրինտէն այրըլտըլար. պիրիսի՝ Գլուաթը մէյտանընա տօղրու իլէրիլէտի. տիկէրի իսէ՝ մուղայիրի օլարագ, Սէն-Մէրրի ոօդաղընա միւնթէհի օլան քիւչիւք սօդաղըն միւնթէհասընա տօղրու թէվէճճիւհ իտիպ, ա- րամագտա օլտըղը խանէնին նիւմէրօսընը տէրհալ պուլ- տու. Պու խանէ տախի՝ սօդաղըն տիկէր խանէլէրի մի- սիլու տար, եիւքսէք վէ մէնղարէի խարիճիյնէսի խա- գասվէթէնկիլ վէ սէֆիյանէ իտի.

Շախսը մէճհուլ, պէշ նումէրօլու խանէնին դաքուսը էօնիւնտէ աչաղը եօգարը կէղինմէյէ պաշլատը.

Պու խանէլէրին խարիճէրի դայէթ հիւզնէնկիլ վէ սէֆիլանէ օլտըղը կիպի, տախիլէրի սէ դայէթ մուրտար վէ նէֆրէթպախշ ըտը. Էղ ճիւմէ, պէշ նիւմէրօլու խա- նէ՝ սօն տէրէճէ խարապ վէ բէրիչան պիր հայտէ պուլու- նուպ, անը կէօրէն՝ պէհէմէհալ տիւչարը նէֆրէթ օլա- ճաղը աչիքեար ըտը... Տիւլարըլարընտան տամլայան ոու- լար՝ դարանլըղ վէ չամուլը նէրօպսանլարընտան աչու- ղըյա սօդագտա ըտը. Իքինճի դաթ նէրտիւպսանընըն տար սահանլըղընտա, եօգարը չըգանլար այաղլարընը սիւին- լէր իչուն պիր գսոչ տէմէթ սաման գօնըմըշ ըտը քի, պու սաման, հայլանլարըն կիւպրէսի կիպի չիւրիւմիւշ օլտըղընտան, խանէ տէրուինտէքի հապսըղըգտան, րիւթուպէթտէն վէ կէրիղ պուղուլարընտան իլէրի կէլէն մուրտար վէ սէրթ գօգուլարը արթըրմագտա ըտը. պու նէրտիւպանըն թէրէսինտէ տախի քիւչիւք բէնճիրէլէր ա- չըմըշ օլուպ, տօնուգ պիր զըյա՝ տէրուըն խանէյի սն- ճագ ճիւղիճէ թէնվիր իթմէքտէ իտի.

Բարիսին՝ քէսրէթի էհայիսիլէ մէշհուր մահայլաթըն- տան մուտուտ օլան շու սօդաղըն մուրտար, սօդագ վէ քէհէթէ մուղիրը խանէլէրինտէ ալէլ ումում ամէլէ սը. նըֆը սարին օլմագտա տըր. մէվղուր պահսըմըղ օլան խանէ տախի իլէթ պու գապիլ խանէլէրտէն պիրիսի ի- տի. Պընանըն ղէմին գաթընտա պիր պոյաճը իգամէթ իթմէքտէ օլուպ, սէնաթընըն իճապաթընտան օլարագ սիւքքեանընտան չըգան մուղիրը վէ ֆէնա գօգուլար՝ պու խանէնին թէաֆֆիլիլի, պիր դաթ տահա արթըր- մագտա ըտը. Խանէնին եօգարըքի դաթլարընտա, սէ- նաթքեար ֆամիլեալարը վէ էվոէ չալըչան պագը ֆալիր իլէրիլէր սարին օլմագտա ըտը. տէօրտիւնճիւ դաթըն պիր տախիսինտէ իսէ Տակոպէլին ղէվճէսի Ֆրանսուագ Պու տուէն իսրեան իթմէքտէ իտի.

Պիր օտա իլէ պիրտէ ուֆաճըգ տէլիքտէն իպարէթ օլան պու տախի պիր մում վասըթասըյլա թէնվիր խաղ- միշ իտի. Ակրիքօլ տախի շաթը արասընտա քիւչիւք պիր օտաուտ սարին իտի.

Քիւշ րէնկինտէ էսկի քեաղըլար օտանըն տիվար- լարընը դարլամիշ օլուպ. մէղքիւր տիվարլարըն շաթլամասը սէպէպիլլէ քեաղըլար տախի եէր եէր բարչալանմըշ վէ օտանըն պիր քէօլէսինտէ տախի պիր եաթտղ սէրիլմիշ իտի. Տէմիր չիլլէրէ մէրպութ օլան քիւչիւք բէրալէլէր տա- իրէնին բէնճէրէլէրիննի սէթը իթմիշ իտիլէր. Տէպէթ իսէ թուղա իլէ մէֆրուշ օլուպ, մոււղանաճագ եէրտէ սու իլէ եըգանմիշ օլտըղընտան, րէնկի ապիսիննի մուհաֆա- ղա իթմէքտէ իտի. Պու օտանըն պիր թարաֆընտա, տէօքմէ տէմիրտէն մամուլ եուվարլագ պիր սօպա պու- լունմագտա օլուպ, իւղէրինտէքի թէնճիրէտէ տախի եէ- մէք բիլմէքտէ իտի. Սարը պիր րէնկէ պոյանմըշ պէյաղ թախիթատան մամուլ վէ սլյահ պէնէքլի պիր տօլապ իւ- ղէրինտէ, մէհարէթի միւնէսսէմէ ըթլագընա սէգա օլան

տէմիրտէն պիտի խառնէիք մէջհուտ պուպ , պուռուռն հէր
պիտի բարչասը Տակոպէրին օղու . Ակրիքօլ Պոտուէնը թա-
րաֆընտան թէրթիպ վէ իմալ իտիւմիշ իտի :

Տիւրաւ մուսալադ վէ պիտի չօղ շիմշիր տալլարը . յա-
մուհաթ օլան ալընտան մամուլ պիտի հաղրէթի իսա թաս-
վիրի վէ դապա պիտի սուրէթտէ նազ իտիւմիշ պաղը էվ-
լիյա բէսիքի . Տակոպէրին զէվճէսինին տինտարըղընա
չահատէթ իթմէքտէ իտիւք :

Իքի բնէնէրէ սրասընտա , օյմալը վէ միւրուրը զէ-
մանյա սիյահյանմըչ պէօյիւք պիտի տօյալ վաղ օլունմըչ
ըտը . Ակրիքօյըն՝ վախտէսինէ վէրտիյի իւք հէսիյէ օլուպ ,
եէշիլ իւթրէթի զաթիֆէսի իլէ միւզէյեէն օլան էսկի
պիտի դօլթուդ սանտալիէսի , վէ պիտի դաշ օթ իսկէմիէ
վէ իւզէրինտէ դապա դուսաշտան մամուլ միւթէատախտ
չուվալար պուլընտան պիտի իշ մասաոր , պու օտանըն ճիւմ-
լէի մէֆրուշաթընը թէշքիլ իթմէքտէ իտի . օտանըն
դաքուսը տախի՝ դուրաշարտան տէլիք տէլիք վէ իսարալ
օլմուչ օլմաղլա , էթէն դաքանմամամըչ ըտը . Պու տա-
իրէնին իթթիսալինտէքի քիւքի ք օտատա տախի , պաղը
մաթպախա միւթէալիդ էտէվաթ վէ սաիր էշեալ պէյ-
թիյեէ պուլընմագտա ըտը :

Պու տաիրէնին տէրուէնի՝ հիւզնէնկիլ վէ սէֆիյանէ
օլմագլա պէրապէր , պլինիսպէ բէֆուհը հալ սահիպի սէ-
նաթեարարա մախսուս պիտի տախիէ օլաղը պէտիհի վէ
աշիքեար ըտը . զիւրա եաթագտա իքի եաթթըգ , պէյաղ
չարչէպէր վէ միւքէմէլ պիտի եօրղան մէվճուտ օլաղը կի-
պի , պէօյիւք տօլապտա տախի պէյաղ չամաշըրլար պու-
լընմագտա ըտը :

Վէլհասըլ , Տակոպէրին զէվճէսի պու օտալը պաշը
պաշընա իշղալ իթմէքտէ օլուպ , մէղքիւր օտա իսէ՝ պիտի
չօգ նամուսը վէ չալըչգան սէնաթեար ֆամիլեալարը
թարաֆընտան թուլըլմըչ օլան տիկէր օտալարտան թայ-

լը պէօյիւք իտի . օտալարընտա պիտի պիտի ի զէրինտէ
եաթմագտա օլան պու սէնաթեար ֆամիլեալարը պէ յին-
տէքի սէֆալէթ օ դատար աէհէթիլի , օ դատար ճանիւրաշ
տրը քի , պիշտրէլէր՝ դըղ վէ էրքէք շօճուղլարընա այրը
այրը պիտիւր եաթագ . թախիս իթմէյէ միւզթէտիր օլուրդ-
լարընտա վէ եաթագըն եօրղան վէ չաշէպէրի էմանէթ
սանտըղընա թէրհին իտիւմէմիշ պուլընտըղընտա տիւնեա-
նըն էն պալթիլեար ատէմիքի օտալըլըրլար :

Փրանսուաղ Պոտուէն , քիւքի ք տէմիր սօպանըն եա-
նընտա օթուրմըչ ըտը . պու սօպա , պէօյիւք սօգուդ վէ
նէթիս պիտի հալաուտա պիտի դաթ տահա պիւրուտէթ բէսպ
իթմիշ օլանմէղրիւր օտա տէրուինտէ առնագ պիտի միւզ-
տար հարաթէթ նէշի իթմէքտէ իտի . Փրանսուաղ՝ օղու
Ակրիքօյըն աղչում թաալընը հաղըրլումագլա մէշղու պու-
լընըյօրտա :

Տակոպէրին զէվճէսի թախմինէն էլլի եաշընտա պիտի
դատըն օլուպ , պէյաղ վէ ուֆուդ տալլար վէ շիշէքլէր-
լէ միւզէյեէն վէ մաի շինտ դուսաշընտան մամուլ պիտի
զամիղօլ ըլա տիմի պէղինտէն ետրըլմըչ պիտի միս կիլին-
թիշ վէ պաշընա տախի պէյաղ պիտի թաքեա կէշիլմիշ օ-
լուպ , շէնէսինին ալթընտան պաղլամըչ ըտը . Սօլուպ ,
զախի պէ ֆաղաթ մուլթաղում օլան շէհրէսինտէ , բիղա
վէ թէսլիմիյեէթ վէ սօն տէրէճէ լուլթի ու միւլայէմէթ
ասարը մէշհուտ ըտը . Պիլ հաղըրգա պու դատըն դատար
նէճիպ , լուլթիքեար , շէֆաղաթլը վէ ճէսուր պիտի վա-
թէ բէք տղ պուլընտալիլի իտի . չալըչմագտան պաշղա
մէտարը թէպիւշի պուլընմատըղընտան , քէնտի չալըչ-
դանըղը վէ սալ զայրէթի սայէսինտէ , կէրէք ապըլ
էվլաուր օլան Ակրիքօյըլ , վէ կէրէք եիւղ իւթիւնէ պը-
րուղըլմըչ օլուպ էմիլ իտիշ վէ թէրպիյէսինի տէրէօհտէ
իթմիշ պուլընտըղը Դարլիէլի պէօյիւթիւպ մէյտանա շը-
դարմաղա մուվաֆիսաղ օլապիլմիշ իտի :

կէնէյիքնուտէ , օն իքի սէնէ մի թէմատիյէն շոյրչա-
րադ , վէ չօդ տէֆա թէլէֆի նէֆաի մուճիսյ օլաճազ մահ-
րուսիյէնթէրէ գալիւնարադ սըհհէթի վիճուսլընդ դա-
ղանճընդ սիւր իշ ուղլընտա ֆէտա իթմիշ իտի . զիս օ վա-
ղըթլար կէճէ կիւնտիւզ տուրմադ սըղըն շոյրչարադ , Ծր-
բանսուադ Պոտուէն՝ պաղը քէրրէ կիւնտէ էլլի -յա գա-
տադ գաղանապիւլիշ վէ պու եէվմիյեէ իլէ հէմ էվլատը
Ակրիքօլը վէ հէմտէ էվլատլըլը Դաբրիէլի գաղըրմըշ ըտը
Դէնտիսինն օ վաղթ գաղանտըղը եէվմիյեէլէր պու կիւն-
քի եէվմիյեէլէրէնէ նիսպէթլէ ֆէվղէլատէ սիւր շէյ սա-
յըլապիւր իտի :

Լարին պու օն իքի սէնէտէն սօնրա , սըհհէթի վիճու-
տը մուսթէլլ վէ պէրպատ օլմաղլա , դու վլէթ վէ դուտ-
րէթի աղալմադիս պաղլատը . ֆաղաթ եինէ էվլատլարը
հիշ սիւր շէյտէն մահրում գալմալըլար վէ էհայինին
քէնտի էվլատընա վլէրէպիւլէնէլի թալիմ ու թէրպիյէյի
սլուսլար տալի կէօրմիւլլէր իտի . Ակրիքօլ՝ Մ. Պրանսուա
Հարտինն ֆապրիդասընա կիրմիշ , վէ Դաբրիէլ իսէ՝ Պրան-
սուադ Պոտուէին խուսուսի բարաղըյա 1820 տէն պէ-
րու բէք զիյատէ տօսթ օլմուշ օլան Մ. Բօտէնին հիմայէլի
մախուսէսլլէ սիւր լուհսան մէքթէպինէ կիրմէյէ հա-
ղըրլանմըշ ըտը . Պրանսուադ , սօն տէրէճէ ճահլլ վէ տին-
տար պիւր դաւորն օլուս , էֆիքեարը միւնէվլէրէ սահիպի
օլմատըղընտան , քէնտի խուսուսի բարաղընն ապ ու գալ-
րէթի սայէսինտէ քէօր պիւր տէյսանէթքէրվէր օլմուշ ըտը :

Պու գասըն՝ ճահլլանէ սիւր սաֆտէրուշըղ վէ սօն
տէրէճէ խայրխահըղլա մուսթմալըթի թապիաթլարտան ,
ֆէտաքեարըղըղ գահրամանըղ տէրէճէսինէ դատար վար-
տըրան շէհիտլէրտէն , վէ աղլ ու գէքեալլէթ եէրինէ սէվ-
դի թապիաթ վէ հլուսը վիճտան դալմ օլմուշ օլան աղիղ
վէ միւպարէք բուհլարտան պիւրիսի իտի :

Պրանսուադ Պոտուէինն եէկեանէ նօղսանը վէ թա-

պիւրի ~~տէրէք~~ սաֆիթի գալպիինն նէթիճէլի հէկեանէսի .
խայր սէնէյէրտէն պէրու հիւքմ ու թէէսիթինէ ~~պըլմըշ~~
օլտըղը խուսուսի բարաղընն նուֆուզ վէ թէէսիթաթընա
իթաաթ իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղըն պիւր դաննը գա-
վի իլէ ինանմասը ըտը . Բարաղընն հիւքմ ու թէէսիթի
քէնտիսինէ օ տէրէճէ միւհթէրէմ վէ մուղաստէս կէօ-
րէնմէքտէ իտի քի , մէրդուլլի օ նուֆուզա թէաաթ-
տան հիշ սիւր դու վլէթ վէ հիշ սիւր միւլահաղաի պէլէ-
րիյեէ մէն՝ իտէմէղ վէ մէսէլէլի մէղրիւրէ հաղընտա
դի միւճաաթէյէ վէ միւսլահասա դուհուր իթտիյինտէ ,
պու ինատըր գարընն իթիդասաթ վէ էֆքեարընը հիշ
պիւր շէյ թէպուլլ իյլէյէմէղ իտի . ըսրար վէ մուղաթլէ-
մէթի իսէ , պիւլա հիտուլթ վէ սիլա թէհէվիլլար վաղը օ-
լուս , թապիաթը կիսլի լաթիֆ , վիճտանը կիսլի սաքինա-
նէ վէ լաքին քէնտիսի կիսլի տէ մէթանէթլի իտի . Խիւլա-
սաի քէլամ , Պրանսուադ Պոտուէն , մահր վէ ֆաղաթ
թէհլիքէլի էլլէրտէ չօդ քէրրէ խապէրի պուլընմադ սըղըն
ալէթլիք իտէն սաֆտիլ , ճահլլ , վէ հէր շէյէ սուհուլէթ-
լէ միւթէգիտ մախուսի դաւորտան ըտը :

Էրէյիճէ միւտտէթտէն պէրու , սըհհէթինն պօղուդ-
լըղը վէ կէօղլէրինն ~~գալպի~~ սէպէպիյէ , պիղղարուր բա-
հաթ իթմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը . իմտի կիւնտէ անճադ
իքի իւշ սաաթի գաւտալ շալըչապիլիս , վաղթընն տիկէր
ղըմընը տալի քիլիսէտէ ~~կէլիքի~~ իտի :

Պրանսուադ , սիւր գալ տաղըղատան սօնրա եէրին-
տէն գաղըղս , մասունըն իւպէրինտէլի գապա դու մաչտան
մամուլ շուվալլարըն սիւր գաղընը գալտըրար վէ սիւր իհ-
թիմսմը մատէրանէ իլէ օղլընն եէմէթ թաղըմընը մասա-
նըն սիւր թաքաֆընա գոյտու , Գատէհու տօլապտան տէ-
րիտէն մամուլ քիլիք պիւր թօլապա ալըս , իլինտէն էսկի
կիւմիւշտէն շուղուր պիւր թա վէ քէղա կիւմիւշտէն պիւր
դաղըղ , պիւր շաթալ վէ պիւր պուշադ չըղարտը , պու թա-

զընչուք ու գատար աշխարհ լինէլով իտի
քի, զաշխարհն ունի աշխարհ կիսի քիսկինիւն իտի, Դա-
տըն՝ Տոկոպէրին կիսվէ յիւր հետիւնտի օլտն ոլտ կիսմիւշ
թաղըմարընը միւմին օլտըղը մէրթեպէ օլտըղը
սիւտի վէ օլտընըն թաղըղը ետնընա սըրալտը, կէրէք
զընչիւնի վէ կէրէք հալի օլտըղը թաթըրէրէր սեպէպիլէ,
Ֆրանսուաղ Պոտուէնին էն զիղըլթէ լէնտըր պու կիս-
միւշ թաղըմի իտի, Պինտոլէրին թաթըրէրէր վէ ետ իշտիղ-
լիք կիսի հալտիճի զա սըրիլէ սեպէպիլէ տիւնտըր մու-
ղտըղտ օլտըղտ, քէնտիսի իշտն մուղտտալ ու օլտն պու
շաթալ պուշտղ թաղըմընը վէ կիսմիւշ թաթըրէրէր թաթը
տըղընա կէթիլթիլթէ մէնպուր օլտըղը զէմանըր, նէ
գատար աճը աճը կէօղ ետըղըրը տէօթմիւշ իտի . . .

Ֆրանսուաղ պու թաղըմարընը ետընչտիւրտիքտէն սօն-
րա, տօլտպըն աշաղըր գաթընտան պիւր շիշէ սու իւէ փշ
րուղը տօլու պիւր շիշէ շարապ շըղարըպ, պուշտըրը տա-
թի օղլուէն թաթըղըրը ետնընա վաղ իթտի, պատէհու
եէմէյէ պաղմաղ իւղրէ էսրի ետրինէ ալտէթ իյլէտի,

Ակրիքօլ, հէր շէ գատար վաղթը մուսյեէնինտէն
չօղ կէնիւմէմիւշ իտի իտէ տէ, վաթիտէտի վէսթէսէ իթմէյէ
պաղաւմը վէ սըրիտթընտա մահպուէնիլէթ վէ էնտիշէ է-
սէրի քէյտա քաթըր կիսի, կէօղլէրինին զըղտըմիւշ օլ-
մասընտան տա քէք զիյտտէ աղլամիւշ օլտըղը աշխարհաղ-
տա պուլտնիւշըրըրը,

Պիշտիլէ գատըն, ուղտն վէ պաթիսի էսէթ օլտաղ
պիւր հալը մէնթիլ իլլէնէթ էն սօնրա, պիւր միտտէթտէն
պէրու քէք զիյտտէ քէսպի գատթի իթմիւշ տան կէօղլէրի-
նի կիւնտէ իրի իւշ սաթթ շարչմասընա տաթի մանի օ-
լաճաղընա ճիհայէթ իւլ էմի գանաթթ հասըլ իլլէմիւշ
իտի,

Իպթիտաթի էմիտէ, էլ իլլէրինտէ էն մէշտուր տիքիլ-
նիլէրտէն մատուտ օլտըղը հալտէ, մուսիստէն կէօղլէ-
րի տիւշարըրը դաաթի օլմաղա պաղալընճա, էլ իլլէրինի թէր-
քէ մէնպուր օլմուշ վէ գաղա տիլիլլէրլէ մէշտուր օլմաղա
գարար վէրիս, գաղանճը տաթի թէտրիճէն աղալմըրըրը
նիհայէթ պիւր տէրէճէյէ կէլմիւշ իտի քի, օլտու շուվալ-
լարընը տիլթմէյէ մէնպուրիլլէթ հասըլ օլտալ, պուշտ-
ըն հէր պիւրի սն իրի գատէմ ալթիլ իլէ տնճաղ պիթմէր-
տէ, վէ հէր պիւր շուվալ մուղտպիլինտէ տաթի, իրլիք
տիլթիլէ իւղէրինտէ օլտըղը հալտէ, իրի թէէտիլէ օ-
լուճաղտա ըտը, Պու իշ Ֆրանսուաղ Պոտուէն իշտն քէք
աղըր պիւր շէյ օլտըղընտան, կիւնտէ տնճաղ իւշ շուվալ
տիլթիլլէր վէ պիւնտէն ալէյ հէվիլլէնտի ալթըր ալա կէ-
լիլ իտի,

Պու միսիլլու զահմէթլէրէ ալըշմըրը օլտն գատընա-

ընդ նե գատար քէսրէթլի օլտըղլարընը ինսան պիւ քէր-
րէ տիւնիւնիւնէն , տիւնարը տէհէթ օլտըր գալըր . պու
տիքիչնի գատընլարըն զատֆը վիճուտլարը , մահրուվիյեթ-
լէրի , իթթիեարլըղլարը , խասթէթլէրի անլէրին գուվէթ
վէ խագաթլարընը օ գատար սղալթըր , վէ «ըհէթլէրի-
նի օ տէրէնէ իպուլ իտէր յի , ճէ գատար չալըչգան օ-
լուրու օլտուլար , անհագ սլու ճիւզի եէվիյեթլի գա-
զանապիլիլէր Շու հայտէ , իթթիեարլըղ վէ խաս-
թէլիք կիպի շէյլէր անլէրին իհթիեանաթը զարուրիյեթ-
լէրինի թէղեթի իթթիքնէ , գապանճլարը տաթի օ նիսպէթ-
տէ թէնագուս իտէր :

Գէրէքէթ վէրսին քի , Ֆրանսուաղըն օղլու կիպի քէն-
տիսինէ լայըգ պիր եարտըմճըսը վար ըտը . պու տէթի
գանլը միւ քէմէլ պիւ իշնի օլուսլ , Մ . Հարտինին թէվի
իթթիյի եէվիյեթլէր վէ մէնագիլի սալիւէ սայէսինտէ , կիւն-
տէ պէշ սլթը ֆրանզ եանի սալիւ ֆապրիգալարուս չա-
լըչան իշնիլէրին եէվիյեթլէրինտէն իքի դաթ զիյատէ պիր
մէպլագ գազանմագսա ըտը . իմտի վալիտէսի , վէլէվ հիւ
պիւ շէյ գազանմագսա պիլէ , կէրէք քէնտիսինի վէ կէ-
րէք մէզպարէյի էքէյիճէ ըէֆուհը հալ իլէ կէչինտիքէպի-
լիւ իսի :

Լաքին Ֆրանսուաղ , քէնտիսինի իհթիեանաթը գա-
րուրիյեթտէն մահրուվ իտէնէք գատար խասրէնի օլտըղը
հայտէ , քէնտի բարաղընըն տալիլէ իտարէսի տաթիյին .
տէքի քիլիսէյէ ուէվամ իտէլիտէն պէրու , ումուրը տի-
նիյեթ ուղընսա եըղընը պիր մուսրիֆիլիք , պիր սէխա-
վէթ կէսթէրմէյէ պաշլամըշ ըտը :

Կէրէք միւտաէթի մէտիտէսէն պէրու սյըրլմըշ օլ-
տըղը զէվճէսինին վէ կէրէք ֆէնա եօլարա սաքմըշ տէյու
զանն իթթիյի օղլու Ալլիքօյըն սէլամէթի բուհըր վէ ըպա-
հը հալի իշուն հէր կիւն խագաթիսի գուտտաս (պատարադ)
իթթիքի վէ մուվար եագտըրըր ըտը :

Ակրիքօլ իսէ՝ օ գատար ալիճէնապ պիր գալպ սահի-
պի վէ վալիտէսինի օ տէրէճէ սէվէր վէ հիւրմէթ իտէր ի-
տի քի, հէր ճուճաա իրթէսի աղչամը վալիտէսինէ թէս-
լիմ իթտիլի հաթթալըլընըն գըսմը աղամը բաթաղլարըն
գօյնընա կիրմէքտէ օլտըղընտան ղէրրէ գատար շիքեայէթ
թթմէզ իտի, Նալընըղ, վալիտէսինին ումուրը տինիյեէ
ուղընտա սօն տէրէճէ մուսրիֆիի կէօսթէրտիլինի, վէ
սարֆիյաթը վաղըսսընը հէր շէյէ միւրէճճա հալմասը
սէպէպիլլէ, սիննինին վէ սըհհէթի վիճուտընըն իղթիզա
թթտիլի իհթիյաճաթտան բէնասիսինի մահրում պըրազտը-
ղընը կէօղիւպ բէք զիյատէ թէէսսիւֆ իթմէքտէ օլտը-
ղընը պիր գաչ տէֆալար քէմալը իհթիրամ վէ շէֆդաթ-
լա Ֆրանսուազա արզ ու իթթար իլլէմիշ իտի, հալ պու-
քի, կէօղիւրի եաշարմըշ օլտըղը հալտէ, օ էվլատըմ, ու-
մուրը տինիյեէ ուղընտա իթտիլիմ սարֆիյեթաթ, անճազ
բէտէրինին վէ սէնին սէլամէթի բուհընըղ իշուն տըր... օ
տէմէքտէ օլան վալիտէսինէ նէ ճէվապ վէրէպիլիլ իտի:

Ակրիքօլ, կէրէք վալիտէսինէ վէ կէրէք մէզպուրէնին
թթիգատաթը վիճուտիյեէսինէ սօն տէրէճէ հիւրմէթ վէ
րիայէթ կէօսթէրմէքտէ օլտըղը ճիհէթլէ, Տակոպէրին սէ-
լամէթի հաղըրէ վէ միսթմաղպէլէսինճէ պու գուտտաս
տուալարըլլա մուվարըն նէ տէրէճէ հիւք ու թէլլէթի
օլապիլէճէյի հաղընտա Ֆրանսուազ րլա մուպահասա-
յա կիրիշմէք իսթէմէտիլինտէն, սիզ վարուր իթթիեարը
սիւքիւթ, վէ վալիտէսինի նաիլ իթմէք իսթէտիլի բէֆահ
վէ սաւատէթը հալտէն՝ մէզպուրէնին պիլ իթթիեար գա-
չընմազտա օլմասընտան բէյ ղիյատէ թէէսսիւֆ իթմէք-
տէ իտի:

Գու սըրատա, օաա դաթուսը եավաշճա ուրըլմըշ օլ-
տըղընտան, Ֆրանսուազ ճիլիրինիզ օ տէյու պէյան իլլէտի:

Գու սէօղիւ միւթէագըպ, օտուտան պիր ղըղ իշէրի
կիրտի:

2

1. ԱՐԷՆ ՊԱՌԱՆԱԼԸՆ ՀԵՄՇԻՐԵՍԻ

Տակապերին ղեկնեանին օտաարնա կիրեն քիմե՝ թագ-
րիպէն օն սէքիզ ետընտա, գըսա պղլու վէ օն տէրէ-
նէ շէքիսիզ պիր գըզըզազ ըտը. մէզպուրէ՝ հէր նէ
գատար պիւսպիւթիւն ղանպուր սայըլամադսա տա, պէթ
րէք զիյատէ էյիւթիշ, սըրթը քէմէրվարի տըշարը չըգըշ-
կէօյսիւ շուգուրլաշմըշ վէ սլաշը տախի իքի ումուզը արա-
սընա պաթմըշ ըտը. Ձէհրէտի էքէթէն մունթազաւ, ու-
զուն, զսիֆ, սօլզուն վէ շիշէք իսասթէլիյինտէն պօզըւ-
մըշ օլուպ, պէօյիւք պիր հալաւէթ վէ մահզունիյեթ
կէօսթէրմէքտէ, վէ մաի կէօզլէրի իսէ ղէքեալէթ վէ
նէհապէթ նուրըլա բարլամադ տա ըտը. Ճէնապը Հազ-
գըն պիր իհաանը ղտրիպի օլարագ՝ պու պէտպալթի գըզ-
ըզաղըն սըրթընտա, սիյահ վէ ուզուն սաշլար գալըն

էօրկիւլէրէ պիւթիւթի պ ղալմըշ օլուպ, տիւնեանըն էն
տիւպէր գատընարընըն սիլէ հասէտինի թահրէք իտէնէք
տէրէնէտէ կիւզէլ իտի.

Էլինտէ էսկի պիր քէքէտ թութմագտա ըտը. Հէյ-
եթ ու գըյաֆէթի հէր նէ դատար բէք սէֆիլանէ իտի
իսէ տէ, էլպիտէտինն նէղաֆէթ վէ ինթիզամը՝ Փագր ու
սէֆալէթինի պիր տէրէնէյէ գատար սէթր իթմէքտէ իտի.
Որթալըղը գաբլամըշ օլան պիւթուտէթէ լաղմէն, պիշարէ
գըզըզազ՝ Հինտ գումաշընտան մամուլ վէ պէյաղըմը
պէնէքլէրի հալի էսկի պիր ֆիսթան կիւնմիշ իտի թի, պու
ֆիսթան սըգ վէ շօյ երգանմըշ օլտըղընտան, իւք բէնկի
վէ իւշէրէնտէրի շիշէրլէր պիւթիւն պիւթիւն ղաիպ օլ-
մուշ ըտը.

Պու պէտպալթի մախլուղըն քէտէրնսք վէ սապր-
քեար շէհրէսինտէ, հէր տիւրլիւ սէֆալէթին, հէր նէվ
միհնէթին վէ հէր սըյադ մէղէլլէթին ալամէթլէրի մէն-
գուշ պուլընմագտա ըտը. Մէզպուրէ՝ թէվէլլիտի կիւ-
նիւնտէն իթիպարէն, սայըրլարընըն իսթիհա վէ թէզ-
եիֆլէրինէ հէտէֆ օլմուշ ըտը. Եօգարըտա սէյլէտիթմիզ
վէնհէ, պիշարէ՝ օն տէրէնէ պիշիմսիզ վէ շիւքին օլտը-
ղընտան, ալամը նաս պէյնինտէ միւսթամէլ օլուպ տար-
պը մէսէլ հիւքմիւնիւ ալմըշ օլան պիր թապիր նէթինէսի
օլարագ, քէնտիւնիւ իւ Մ-յէիւ լազապըլլա թալգիպ իթ-
միշէր իտի. հաթթա, մէզպուլէնին շիւքինլիյինի վէ սա-
ղաթըղընի հէր պար խաթըլընա տիւշլուրէն պու առի լա-
ղապըն իսթիմալի օ գատար թապիլի պիր շէյ տտա օլու-
նուր ըտը քի, Ֆրանսուազ վէ Ակրիքօլ պիլէ, պաշգալարը
կիպի միւսթէհզի օլմաուրդլարը հալտէ, առէթի ումու-
միյեէյէ թէվֆիգէն մէզպուրէյի ալմը լազապըն ետա ի-
տէրլէր իտի.

Պունտան պէյլէ պիլիմ տախի պու նամ իլէ եատ
իտէնէյիմիլ գըզըզազ, Ֆրանսուազըն եիկիրմի սէնէտէն

պէրու իրաւունքն իրմէքտէ օլտըղը պու խառնէտէ թէվէր-
իւտ իթմիշ օլտըղընտան, առէթա Ակրիբօլ վէ Գարրիէլ
իւէ պլիլիքտէ սէօյիւմիւշ իտի:

Տիւնեա իւզէրինտէ Լայն պիշարէ մախուղալու վար
տըր քի, հիւքմի դատէր սաիդասըյա սանըրսըն քի ֆաղր
ու սէֆալէթէ տիւշար օլմուգ իւզրէ եարատըլմըշ տըրլար:
Իշթէ պու սէտպախթ զըզըղաղ տախի պու գասլի պի-
շարէկեանտան մասուուս ըտը: Մայնէօնին զայէթ կիւզէլ
պիւր զըղ գարընտաշը պուլուհուս, ըղհարը իֆլուս իթմիշ
քիւշիւք պիւր թաճիւտէն սուլ զալան վէ Բէրրին Սօլիփոյ
նամընտա օլան վալիտէլէրի մուհապպէթի մատէրանէսի-
նի քեամիլէն պու զըղա հասը իթմիշ վէ Մայնէօ իւէ տա-
խի սօն տէրէճէ սէրթիլիքլէ մուամէլէ իթմէքտէ պուլուհու-
մըշ ըտը: պու սէպէպտէն տօլայը, զէվալը զըզըղաղ
Ֆրանսուաղ Գոտուէնէ կէլիպ աճը աճը աղլար վէ ճիկէր-
լէրի բարչայայաճագ սուրէթտէ ահու զար իտէր իտի:
Ակրիբօլըն վալիտէլի իսէ, մէղսուրէյի թէսէլլի վէ թէշ-
ճի իտէր վէ զիհնինի աղջօղ տօլտուրմագ իշուս տախի
աղչամարը օգումագ վէ տիքիշ տիքմէք էօյրէթիւր իտի:

Ակրիբօլ վէ Գարրիէլ, վալիտէլէրինին շէֆղաթ ու
մէրհամէթինէ թէվֆիղի մուամէլէ իթմէյէ մէլուֆի պու-
լուստըղլարընտան, սաիւր հաշարի չօճուղլար կիպի Մայ-
նէօյիւ իսթիհղա վէ թաղեիղ իտէճէք վէ տէօյէճէք եէր-
տէ, սօն տէրէճէ սէվէր վէ մուհաֆաղա վէ վիղայէ իտէր-
լէր իտի:

Վալիտէլէրի, պու իրի հէմլիւրէյի ոէֆալէթ իշինտէ
պլրաղղալ թէրքի տաղտաղալ ճիհան իթտիյի սըրատա,
Մայնէօն սէ պէշ վէ հէմլիւրէսի Սէֆիղ օն եէտի եալընտա
ըտըլար: Սէֆիղ՝ զէքի, զայուր վէ հիւնէրվէր պիւր գըզ
ըտը ըսա տա, խըղէթէն զըղ գարընտաշըն պիւսպիւ-
թիւն մուշաֆիլէ, եանի սօն տէրէճէ հաշարի, թէք տուր-
մաղ վէ աթէշմիղաճ պիւր շէյ իտի: պու կիպի մախուղա-

լար նէղտինտէ իսէ հայաթ վէ մահղուղիյեթ տէնիլէն
շէյլէր Մարթէպէի զայէյէ վարմըշ օլտըղը կիպի, տախի
հալայա, հարէքէթէ վէ հուղուղաթա տախի միւհթաճ
տըրլար: Մուհիւհ Սէֆիղ, վալիտէսինին աղըսըղըղը
սէպէպիլլէ հէր շէ գատար պիւր աղ թարիղի ֆէսատա
սաքմըշ ըտը ըսա տա, զայպի էյի վէ ալիճէնապ պիւր
գըզ ըտը:

Գու զըզըղաղ, վալիտէսինին վէֆաթընտան սօնու,
Ֆրանսուաղըն աղիլանէ նախհաթլարընը թիւլէյի քէն-
տիսինի սըղմըշ, թալիլին պին տիւրլիւ սէլալտընա գաթ-
լանըպ տիքիշ տիքմէք էօյրէնմիշ վէ հէմլիւրէսի իւէ պիւր-
լիքտէ պիւր սէնէ գատար չալըշմըշ ըտը: լաքին մէսաթի
վաղըտընա մուգասլիլ զաղանտըղը եէվմիյեթ օ գատար
ճիւղի պիւր շէյ իտի քի, պու կէնճ, կիւզէլ վէ աթէշմէշ-
րէպ զըզըղաղ, գաղանճընըն զըլլէթի սէպէպիլլէ հու-
սուրէղիւր օլան մահղուղիյեթլէրէ արթըղ թագաթկիւղար
օլամայարագ, վէ աճ դալմամագ, սօղուղտան մուգտա-
ըպ օլմամագ, թէմիղ կիլինիպ դուշանմագ, վէ կիւնտէ
օն պէշ սաաթ գարանըղ վէ մուղիլլի սըհհէթ պիւր օտա-
տա գաքունըպ չալըշմամագ չարէսինի թէմիլն իտէպիլլէ-
ճէք պիւր իսայը մէվալիտի էպլէհֆէրիպանէ տախի քէն-
տիսինէ արղ օլուհմըշ օլտըղընտան, իպթիտալի էմիտէ,
պիւր տալա վէրիլի եաղըճըսընըն աղ ու մուհապպէթի-
նէ գաքըլըպ մէրգուժ ըլա սէվիշմէյէ պաշլամըշ ըտը:
լաքին եաղըճը, պիւր միւտտէթ կէշոթիքտէն սօնու քէն-
տիսինի թէրք իթմիշ օլտըղընտան, պիւր թիւճճար եաղը-
ճըսը իւէ իւլֆիթ բէյտա իլլէմիշ, վէ ֆաղաթ իւր աշը-
ղընտան կէօլտիւլի տէրսէ իմթիսալէն քէնտիսի տէ պու-
նը թէրք իտիպ պիւր սէյեար թաճիւրի մասլահաթկիւղարը-
նա պաղղանմըշ վէ մուսլիսարէն պու առէմի տէ պըրա-
ղըպ պաշղալարընա տիւտատէ օլմուշ ըտը:

Հասըլը քէլամ, Սէֆիղ՝ պիւրինի պըրագըպ տիկէրի-

ձե կենտրոն վերելք, պիր իրի սենե զարթոնում, թալե-
պետեն, թիւննար եազընըլարընտան վե պունլարըն մա-
շուգէլէրի ուն իշնի գըղլարընտան միւրէքքէպ ճէմլյ-
եթլէլտէ բէրէսթիշ սէրէնէսինտէ հիւրմէթ վե մուհաս-
պէթէ մազհար օլմաղա պաշլամիշ, վե թապիւթը գաթի-
յէսի, էֆէսար, հէր տիւրլիւ հուղուղաթը նէֆասնիյեէ
վե էյլէննէլէր իշուն կէսթէրտիյի մէյէլանը վե խուսու-
սը, քա մէհնուհանէ վե շամաթալը օլտա շէնմէշրէսլիյի
սայէսինտէ, պալաղը պալօլարտա օ տէրէնէ շէսհիթ գա-
ղունմիշ բաբ քի, բէթիգ էլէրի քէնտիսինէ Լ- Բէ Գաշ-
(շամաթալը իշրէթ գըլարլիշապը) լաղապընը վերմիշլէր ի-
տի, Սէֆիղ իսէ) պու գըլարլիշալըղա հէր ճիհէթլէ քէնտի-
սինի շայէսթէ կէսթէրմէրտէ իտի:

Գէտիւր հէմիւրէսինին պու լաղապըն եապ օլընմա-
սընտան պէրու, ղէվալը Մայեէօ մէղսուրէնին եիւղիւնիւ
կէօրէմէյիպ, հաղղընտա տաթի բէք նատիր մուլիւմաթ
ալմաղա պաշլամիշ բաբ: Լաքին Սէֆիղի դաթի իթմիշ
օլտըղընտան սօլսյը սալմա թէէսսիւֆ իթմէրտէ վե
միւթէմատիյէն շալըշմասընա տէվամ իթմէրէ պէրա-
պէր, հաթիթատա աննաղ Գէտիւր գաղտնապիլմէրտէ
իտի:

Կէնն գըղղըղաղ Պրանսուաղտան տիքի սիւքմէք էօյ-
րէնմիշ օլմաղա, կէրէք էհալի վե կէրէք աւքէլլէր իշուն
դալըն պէղսէն կէսթէրէր տիքմէքտէ վե պու հէմիւրէ-
րին օն իքի առէտինէ մուղապիլ իւշ ֆրանք ալմաղա տա
տը: Հալ պու քի, պունլարըն քէնտըլարընը գըվըրըպ տիք-
մէք, եաղալարընը ույտըրմաղ, սալիւթիլի օյուպ քէմէք,
տիւթէ տէրէթլէրինի աշմաղ վե տիւթէլէրինի տիքմէք լաղըմ
կէլիպ, պու իսէ աղ սիլի գահմէթ օլմատըղընտան, ղէվալը
մօէսիւզըղաղ կիւնտէ օն իքի օն պէշ սաաթ միւթէմատի-
յէն շալըշտըլը հալտէ, սէքիգ կիւնտէ աննաղ օն տէօրթ
օն ալթը կէսթէք տիքէպիլիլի վե մէսսիլի վաղըապընըն նէ-

թիճէսի օլարաղ, օրթա հիտաղ իւղրէ հաթիթատա աննաղ
Գէտիւր գաղտնապիլմէրտէ:

Ջանն օլունմասըն քի օլու սէֆիլ ղըղըղաղ Գէտիւր
պիր մէվըլտա պուլընմաղտա բաբ: Խալը . . . պիւնլի-
նէ իշնի գաղտնապիլմէրտէ վե եա գըղլարըն գաղտնապիլմէրտէ
քէք օ վաղթլար վե կէրէք ղէմանէմիլտէ պունտան ղիյա-
տէ պիր շէյ տէյիլ տիր: Գաղտնապիլմէրտէ շու տըր քի,
գաղտնապիլմէրտէ սայ ու սամիլէրինէ մուղապիլ վերիլէն իւն-
րէթ խուսուսընտա սօն տէրէնէ հաղղսըլըղ վե պի ին-
տաֆանէ վահշիլիք իրթիքեապ օլունմաղտա տըր: տիքիշ-
թիքիլ մէշղուլ օլտա պու գաղտնապիլմէրտէ, եինէ ալիւ սէնա-
թիլա իշթիլսլ իտէն էրթէրէր մէսէլա թէրգիլէրէ,
եէլէքէրէրէ, էլտիվէննիլէրէ վերիլէն իւնրէթին իքի գաթ
էքսիլի վերիլմէքտէ տիր: պու ղաաթ, պու վահշիլիք պէս
պէլի եա գաղտնապիլմէրտէ տաթի էրթէրէր գաղտնապիլմէրտէ
մաղտա օլմաղապընտան վե եա առէր խըլգէթէն ղաթի
վե նաղիք շէյլէր օլուպ, վալիտէլիք վաղիֆէսի տէ իհթի-
եաղարընը պիր գաթ տահա արթըրմաղտա օլմասընտան
նէշէթ իթմէքտէ տիր:

Վէլհասըլ, Մայեէօ հաթիթատա Գէտիւր իլէ կէ-
լինիլ իտի . . . Լվլէթ, կէլինիլ իտի . . . եանի հէր կիւն
օն իքի օն պէշ սաաթ սուրմաղապըն շալըշտըլը հալտէ,
աղըղտան, սօղուղտան, սէֆալէթտէն տէրհալ էօլմէյէ-
նէք գաղտնապիլմէրտէ կէլինիլ վե պէյլէ
գալիմանէ մահրումիյեթլէրէ քէմալը սապր ու փիլիսէթ-
լէ գաթլանըր բաբ: Մահրումիյեթլէրէ մի . . . Խալը,
Խալը:

Ճէնապը Հաղղըն իհասնքէրտէպի պան ղէհէթ վե
հալաթըն պէղա վե տէվամը իշուն լապիտա վե լաղըմ
օլտան շէյլէրտէն, մէսէլա՝ սաֆի վե սըհհէթի նաֆի՝ պիր
հալսապան, շիֆապաթա պիր իղամէթ կեահտան, մըղտալը
քեաֆի վե թէմիլ պիր եմէքտէն վե սօղուղա գաղըլ վի-

ճուտը հըֆը իտէն պիր լիպաստան մահրում օլարագ , օ պիշարէլէրին սուրէթի տալմէտէ կիրիֆթար օլտըզլարը սէֆալէթի՝ ~~հըֆը~~ քէլիմէսի հիւսնի իֆատէ իտէմէղ ,

Տէվամը հայաթ իշուն լուզումը դաթիսի տէրքեար օլան պու շէյլէրտէն մահրում գալմաղա եւթ , տէրքեար տահա միւնաուպ պիր թապիր իսթիմալ իտիմիշ օլուր , Սէտէնիյեթի , թօքրագճա հէր կէօնա հազգը թէսար , բուֆտան պու պէտպալսթ իշնիլէրի մահրում իթմիշ օլուպ , պուշլարըն տօլտուզլարը զէման մալիք օլտըզլարը եէկեա , նէ միրաս քէնտի գօլարը պուլընտըղնտան , տալիա , նէ պիր սուրէթտէ թէշէքքիւլ իթմիշ օլան հէր հէյեթի իճթիմաիյեթնին վէ հէր ճէմիյեթի պէշէրիյեթնին պու զայուր վէ միւսթագլմ իշնիլէրէ իհիլյաճաթը մէղքիւ , լէյի թէտարիք վէ իսթիհղար իթմէսի զարուրի տիր ,

Վահի առտէմէր՝ մէտէնիյեթին ֆէվալիտ վէ մէնա-
ֆիլնտէն մահրում իսէլէր տէ , հիշ օլմաղսա քէնտիլէրինի

պէսլէմէք իշուն , օրմանտաքի հայվանլարա , հավատաքի գուշլարա , բրմագտաքի պալըզլարա վէ թօքրագըն եէ-
թիշտիրտիյի մէյվէլէրէ մալիք օլտըզլարը միսիլու , եա , թըպ գալգմագ վէ սօղուղա գարշը հըֆը օլընմագ իւզրէ տէ օրմանլարտաքի ճէսիմ աղանլարա սահիպ տիրլէր ,

Հազգը թասարրուֆը մուգատտէս վէ նագապիլի թէ-
արրուզ օլմագ իւզրէ թէլագգը իտէն մէտէնի առտէմէր իսէ՝ ճէնապը իալիգ , Հաղրէթլէրինին պու նիյմէթլէրինտէն մահրում օլտըզլարը ճիհէթլէ , եալընըզ մէմէքէթին թէզ-
եիտի սէրվէթինի մուճիս օլան մէսաիի եէվմիյեթլէրինէ մուգապիլ , էօլմէյէճէք դասար կէշինմէք իւզրէ պիր իւճ-
րէթի քեաֆիյէ թալէպ իտէպիլիլէր , նէ զիյատէ , նէ տէ էքսիք հիշ պիր շէյ իսթէյէմէզլէր , եազա , հայաթը մէ-
զարտան այըրան հուտուտըն նիհայէթինտէ տաիմի սու-
րէթտէ սիւրիւքլէնմէք վէ սօղուղա , աճլըղա վէ խասթէ-
լիյէ դարշը սուրէթի միւթէմատիյէտէ ուզրաշպ բէնշէլէշ-
մէք եաշամագ մը աըր , հէյհաթ

Գիր հէյեթի իճթիմաիյեթնին թէվղիի իւճրէթէ միւ-
թէալլիգ մէսաիլտէ կէօսթէրտիյի պի ինսաֆանէ գայտ-
ըզլըղըն ~~հէթիհէ~~ օլարագ , պինլէրճէ նամուսու վէ շա-
լըղան մախուզլարըն տիւշար օլտըզլարը շու հալը
զարուրէթ վէ սէֆալէթ նէ տէրէճէ իլէրիյէ վարմըշ օլ-
տըղընը իսպաթ իթմէք իշուն , սիշարէ Մայեթօնին հաֆ-
թատա ~~հըֆը~~ ըլա նասըլ կէշինէպիլմէքտէ օլտըզ-
ընը օղալանլարըմըղա արգ իտէլիմ , Գէլքի օ զէման , ին-
սանիյեթին քեաֆիթի միհնէթ ու մէշագգաթընը հալի
պիր էօմը կէշիրմէքտէ օլան պու սէֆիլ մախուզլարըն շու
զարուրէթի միւտհիշէյէ նասըլ գաթլանմագաա օլտըզ-
լարընը տիւշիւնէրէք , գալպլէր հէյէճանա կէլիր ,

Լվվէթ . . . զարուրի պիր էօմը կէշիրմէք . . . պէշլէ
ճիւզի պիր իւճրէթլէ եաշամագ ֆագիլէթ տիր , լա-
քին , պու սուրէթլէ թէշէքքիւլ իթմիշ օլան պիր հէյեթ-
ի—Յէ

թի իճթիմախեէ՝ պունճա սէֆալթիւրէ սէպէպիյեէթ վերմէյէ վէ եա միւսաաաաա կէօսթէրմէյէ պաշլայընճա , սէֆահէթ սաիգասըյա տէյիլ , հէմաշ տախիա պիւրու տէթէ վէ աճըղա տայանամայարագ քէնտիլէրինի սաթման պու պէտպախթ մախիուգյայը թագպիհ ու թէրտիր իթ . մէք հագգընը շաիս իթմիշ օյուր :

Պու կէնճ գըգըրղազ՝ հաֆթատա տէօրթ ֆյաշնդ պիր մէպլաղա նասըլ կէչիշէպիլմէքտէ օլտըղընը աթիտէ . քի ճէուվէլ կէօսթէրէպիլիր :

Իքինճի եանի պայաղը սօյտան իւշ քիլօկրամ (թագ . րիպէն 2 1/2 օղղա) էքմէք , 8 հ սանթիմ . - Իքի գըրպա սու , 20 սանթիմ . - Իշ եաղը վէ եա էրիտիյմիշ տօմուղ եաղը (թէրէ եաղը բէք պէհալը տըր) , 50 սանթիմ . - Պայաղը սօյտան թուգ , 1 սանթիմ . - Պիր էօլէք քէօմիւր , 40 սանթիմ . - Պիր իթրա գուրու սէպղէվաթ , 30 սանթիմ . - Իւշ իթրա եկը էլմասը , 20 սանթիմ . - Մոււ , 33 սանթիմ . - Իբլիք վէ իյնէ , 25 սանթիմ . - Եէքիւն , 3 ֆըրանք 9 սանթիմ :

Խիւլասաի քէլամ , Մայեէէ՝ քէօմիւրիւ իտարէ վէ թէսարրուֆյա գուլանմագ իչուն , տէօրաիւնճիւ գաթըն սահանլըղը իւղէրինտէ , քիւչիւք պիր թավա տէրունինտէ հաֆթատա իքի վէ նիհայէթ իւշ տէֆա պիր ճէք չօրպա բիշիւրիւր վէ պիր կիւն սըճազ , պիր կիւն սօղուգ օլարագ եէր իտի , Պինաէն ալէյհ , խանէ իւճրէթի վէ կիյինմէք վէ ըսընմագ իչուն Մայեէէյէ հաֆթատա 91 սանթիմ գալըր ըտը :

Պէրէքէթ վէրսին քի , պիշարէ գըգըրղազ միւսթէսնա պիր վազիյէթտէ պուլունըյօրտու . չէօյլէ քի , Ակրիքօլ մէզպուրէնին իղղէթի նէֆսինէ տօգուճմագ վէ ինքիսա . ըր խաթըրընը մուճիպ օլմամագ իչուն , խանէ գաբուճը . ըյա պու պապտէ գօնըչըպ ույուշմըշ վէ գաբուճը տա . խի սէնէվի 12 ֆրանք մուգապիլինտէ պու գըգըրղազ

չաթը արասընտա ու փաղ պիր օտա իճար իթմիշ խոի . պու
օտատա , քիւշիւք պիր եաթաղ . պէր իսկէմէ վէ պիր մա-
սա աճադ սըղսալիլի խոի . Ակրիքօյ տախի , պու օտա-
նին իճարը սէնէվիսի օյան 30 ֆրանզը թէմամլամադ իւղ-
րէ , սէնէտէ 18 ֆրանք թէէտիյէ իտէր խոի . շու հալտէ ,
էլպիսէ վէ մէսարիֆաթը սաիրէ իշուշ սյտա Սայնէօյէ 1
ֆրանզ . 10 սանթիմ գալըր ըտը :

Սայնէօտէն ղիեառէ եւվմիյնէ դաղանամայան վէ
պինաէն ալէյհ քէնտիսինտէն ղիյատէ պաթթիեար պիր
հալտէ պուլընմայան օսիր իշնի գատընլարընա կէլին-
ճէ , սյունլար խանէլէրի վէ խանէտանլարը պուլընմատը-
ղը ղէմա , կիւնլէրինի կէշիւմէք իւղրէ պիր բարչա էք-
մէք իլէ պիր բարչա տա եէմէք թէտարիք իտէրէր , վէ
կիճէլէրի տախի , ամէլէ սընֆը իշուշ տէօշէնմիշ պիր օտա-
տա լէֆիղ էլէրինին եաթաղընտա պիր իքի -- վէրէրէք եա-
թարլար . պու . կիպի օտալարտա ալէլ ումում պէշ ալթը
եաթաղ պուլուշուպ , պուշլարըն ղըսմը աղամը իսէ էր-
քէքլէր թարաֆընտան իսթիճար օլուշմըշ տրր . ղէքա էր-
քէքլէր գատընլարա նիսպէթլէ տահա քէսրէթլի տիլլէր :

Էվլէթ , պէսպախթ վէ ֆաղաթ նամուսքեար պիր
ղըղճըղաղ՝ պէօյլէ էրքէք գատըն գարըլըգ գատըն եաթ-
մադտան հէր նէ գատար նէֆրէթ վէ իսթիլլարա իտէր
իսէ տէ , շի՛շարէ , բուի բիշ -- կէօթէրմէյէ վէ իսթի-
եարը սիւքիսթ իթմէյէ մէճսուր տըր . ղիրս օտալարընը
իճար իտէն պիր էվ սահիպի խանէսինի իքի ղըսմա թագ-
սիմ խոիպ տէ օտալարըն պիր ղըսմընը գատընլարա , վէ
ղըսմը տիկէրինի էրքէքլէրէ թախսիս իտէմէղ :

Պիր իշնի գատըն՝ քէնտիսինէ մախսուս պիր օտայա
մալիք օլմադ իսթէյէճէք օլուրսա , թութտըղը օտա նէ
դատար սէֆիլանէ օլուրսա օլտուն , հիշ օլմազսա 30-10
ֆրանզ գատար պիր մէսլուպ բէշնէն թէէտիյէ իթմէ-
սի լաղըմ տըր . հալ պու քի , կէնթէյէ վէ աճըղ-

տան տերհալ էօլմէմէյէ անճագ քիֆայէթ իտէպիլէն պու հաֆիթալըգ 3-5 ֆրանգուման, 30-40 ֆրանգ արթըրմագ միւմբլին մի տիր, Խալը, պու պախթսըգ իշնիլէր, դատըն էրքէք Գարըլըգ պիր օտատա եաթմագ կիպի Նէֆրէթպախ, պիր հալէ շարնաշար թէհամմիւլ իթմէլի տիրւէր. Լաքին պու սուրէթլէ, հըսսը իֆֆէթ վէ մահնուպիյ-եթ ազար ազար մահվ օլուր վէ օ վաղթա գատար պու պիշարէլէրի սէֆահէթ վէ ֆահշիյսթտան մէն՝ իտէպիլմիշ օլան հըսսը ըսմէթ վէ իսթիգսմէթ՝ թէտրիճէն քէսսի ղաաֆ իտէր. պունուման սօնրա գապիլի թէհամմիւլ օլմա-յան պու հալը բիւրմէլալը ըսլահ իթմէք շարէսինի թարիդի ֆէսատ վէ ֆահշիյսթտա կէօրիւսլ տերհալ թէսլիմի կէ-րիպան իտէլլէր. շու սըրատա, պու սէֆիլ զըղարըն ըսլահը հալինէ շալըշապիլիլ իքէն անլէրին տիւշարը մէզէլ-լէթ օլմասընա պիլ իթթիեար սէպէսլիյեթ վէրֆշ օլան հէյեթթի իճթիմաիյեէ, էհալի էվլատարը թարիդի ֆէ-սատա սարմիշ օլտըղլարլնտան վէ կիւն կիւնէ կիրտապը մահվիյեթէ տիւշմէքտէ պուլընտըղլարընտան շիքեայէթ իթմէյէ պաշլար:

Լաքին պու իշնի **ԳԵՄԵՐԸ ՎԵ ԵԱ** Գարըլարը, **ԿԵՆԻՐ**-տիքլէրի էօմր Նէ Գատար աղըր վէ թագաթկիւտազ օ-լուրսա օլուրն, տախմա իշլէյէճէք իշ պուլուրլարսա, եի-նէ Գ-Է-Է-Է-Է ատտ օլունուրլար. զիրա ինսսն տիւշիւնիւր քի, եա պիր իքի կիւն **ԻՆԻՂ** Գալըրլարսա, եա պիր խասթէլիյէ կիրիֆթար օլուրլարսա, օ հալտէ պու պէտալաթ մախուղլարըն հալի Նէ՝ օլուր. էյ պու խաս-թէլիքլէր **ՆԷՐԷՄԷՆ** Նէշէթ իտէր տէնիլտիքտէ, հէման տա-իմա եէմէյլն քիֆայէթսիղիլինտէն, հավասըղլըգտան, տըղղաթ ու իհթիմամըն Նօղ սսնընտան վէ բահաթսըղլըգ-տան Նէշէթ իտէր ճէվասլը վէրիլիլ. պու խասթէլիքլէր քէն-տիլէրլինի հէր տիւրլիւ սալ ու ամէլտէն մէն՝ իտէճէք Գատար տէհշէթլի օլտըղը հալտէ, պիլ խասթաթիւանէտէ գապուլ

օլունմագ **ՄԵԼԷՄԷ** Ն-Է Ե-Է Գատար աղըր վէ թէհիքէլի օլմաղսա, պու պիշարէլէրին հալի հաղըղաթէն շտյա-նէ թէէսսի **Ֆ օլուր**

Հաթթա, ինսանըն ֆիքրի՝ պէօլլէ տէհշէթլի թաս-վիրէր թէլսայեիւլ իթմէքտէն պիլէ թէրէտտիւտ ի-տէր:

Գունճա միհնէթ ու մէշաղղաթըն վէ պունճա քէօ-թիլիւլլէրլին մէնպալը եէկեանէսի օլան իւճրէթ քիֆա-յէթսիղիլի, գատընլար իշուն ումումի պիր մուսիպէթ տիր տէնիլէպիլիլ. պուրատա մէվղուը պահսըմըղ օլան մէսէ-լէ՝ խուսուսի սէֆայէթլէր հաղղընտա օլմայըպ, իլլա պիր ճէմիյեթի պէշէրիյեէնին թահթը հիմանէսինուէ եա-շայան պիլ ճիւմէ էհալի սընֆընըն ֆաղր ու սէֆայէթի հաղղընտա տըր. Մայեէօնին հալը էսէֆիշթիմալինի օ-գույանլարըմըղա արզ իթմէքլէ կէօսթէրմէք իսթէտիլիզ միսալ՝ Բարիստէ հաֆթատա 3 ֆրանգլա կէլինմէյէ մէճ-պուր օլան պիլնէրճէ պիլարէկեանըն ահվալը մատտիյեէ վէ մանէվիյեէսինի միւթէղամմին տիր:

.

Գու պիքէս զըղըղաղ՝ խապէրի պուլընմագսըղըն, Ակրիքօլըն սէխավէթ վէ սէմահէթինտէն մուավէնէթ կէօրմէքլէ պէրապէր, եինէ սէֆայէթ վէ զարուրէթլէ կէլինմէքտէ իտի, Խըլգէթէն խասթէմիղաճ օլան սըհհէթ ու աֆիյեթթի, շէքտիյի հատտսըղ հիսսալսըղ ըղսը-րապ վէ իշքէնճէլէր թէէսիլիլլէ, հէման պիլթիւն պիւ-թիւն պէրպատ օլմուշ ըտը. պիշարէ էօրսիւզըղաղ էկէրշի քէնսի ուղընտա Ակրիքօլըն իթտիլի ֆէտաքեարլըղլար-տան խապէրտար տէյիլ իտի իսէ տէ, ֆէվղ **ԷՆԱՄԷ** պիլ հըսսը Նէղաքէթ իլճաթթըլլա, գազանմագտա **ԳԱՐԸՂԸ** իւճրէթտէն տահա զիյասէ գաղանըյօր կիպի կէօսթէր-մէք իսթմէքտէ իտի. պու հարէքէթի իսէ, Ֆրանսուապ վէ եա Ակրիքօլտան պիր կէօնէ մուավէնէթ պուլմագ տան

դուրթը մագ մագ սէտինէ մէպնի իտի . զիրա , պէտքէ պիր շէյ վուդուընտա՝ իբի ճիհէթլէ տիլիլի օլաճագտը . էվ վէլէն շուը իշուը քի , Ֆրանսուազըն վէ Ակրիքօլըն հալը զարուրէթիլթիմալինի բանա պիլիլի իտի . սանիլէն շու սէպէպտէն նաշի քի . կէպէթլէ օլաթըրը ըզտըրապ վէ մէ- ղէլէթլէր սէպէպիլլէ պիր դաթ տահա թահրիգ օլուըն մըլ օլաըն հըսը ինֆիալը ճէրիհատար օլաճագտը :

Լաքին նէվատիրաէն օլաթագ , պու շիրքին վիճուա՝ բէրէթիլէ շայան պիր բուհա վէ էրէյիճէ թէրպիլլի պիր ֆիքրէ մալիլ իտի . հաթթա թէրպիլլէի ֆիքրիլլէնի շա- իրիլիլի իտէճէր տէրէճէտէ պուլուըն յօրտու . շուըն տախի պէյա իթմէյէ միւսարաաթ իտէլիմ քի , պու հալ՝ պէ- ռապէրէ սէօյիւմիւշ օլաթըր վէ իւրլէթէն թապիլաթը շիրիլլէնի պուլընան Ակրիքօլ Պատուէնին սայ ու զայ- ըթիլ նէթիճէնի իտի :

Պիշարէ գրգըղաղ՝ կէնճ տէմիրճինին թէճարիպի շաիրանէսինին իւր մահրէթի էսրարը օլմըլ ըտը . Ակրիքօլ աղշաւա դատար միւթէմատիլլէն շալըշտըդտան սօնրա , իալալաթը շաիրանէ վէ էֆրեհալը աղղանէտէ ֆէվզ էլ աաէ լէզլէթ վէ լէթաֆէթ պուլմագտա օլաթըրըն մէղ- պուրէյէ սէօյլէտիլլէտէ , Մայեթօ շայանը թտղտիր ու թահսին պիր ֆիքրէ մալիլ վէ խաասայիսի մէրդուպէ իլէ մութթաթը պիր գըղ օլաթըրընտան , քէնտիսի կիպի տախիմա քէօշէի վահտէթտէ եաշամաղա վէ շուըն պու- նըն հագարէթլէրինէ հէտէֆ օլաղա մէճպուր պուլուընան պիրիսի իշուը , իշթիղալաթը շաիրանէնին նէ դատար ֆա- իտէլի օլապիլլէճէյիլին վէ պուլարտան նէ դատար ղէվզ- եապ օլաճագընը հըսս իթմիլ իտի :

Պիր կիւն Ակրիքօլ՝ թանղիմ իթմիլ օլաթըր պիր գ- սիտէյի մէղպուրէյէ օղուտըդտան սօնրա , Մայեթօնին ղըղարարագ , քէթլէթլէթ վէ ղօրղաղ պիր սուրէթտէ թէպէսսիւմ իտէրէթ պիր շիր ղըղալըպ օղուտըր-

նը կէօրիւնճէ բէթ ղիյատէ թէաճճիւպ իթմիլ իտի :

Մայեթօնին թէրթիպ իթտիլի պէյթլէր վէզն , դաֆի- յէ վէ ահէնկ ճիհէթլէրիլլէ էքսիթ օլապիլիլ իտի . հալ պու քի պու պէյթլէր ղայէթ սատէ վէ պիր մաշուդէ- նին ղալպինէ թէլիլիլ՝ օլուընան ֆիղանը աղղանէ կիպի միւթսիլ վէ իրղղաթէնկիլ իտի իշթէ օ կիւնտէն իթիպարէն , Ակրիքօլ ըլա Մայեթօ պիրի պիրիլլէ մահրէթի էսրար օլաթագ , եէքտիլլէրինի թէշվիլ իթմէյէ պաշլատը- լար . մա հագա , Մայեթօնին էպեաթ վէ շիրիլլէրինտէն Ակ- ըրքօլտան մաատա հիւ քիմաէ խապէրտար տէյիլ իտի . զիրա , պիսլաթիլ էօքսիւղճըղաղ՝ քէնտի ղօրղաղըր սէ- պէպիլլէ պիր ահմագ հիւքմինտէ թութըլմագտա ըտը :

Լաքին մէղպուրէնին բուհը ղայէթ ալիճէնապ վէ նա- տիտէ պիր շէյ օլմալը իտի . շուըն քի , թանղիմ իթտիլի գասիտէլէրտէ , քէնտի պաթթը ղալիմանէսինէ դարըր ղա- ղապ վէ եա աաալթթիլ հալիլ պիր քէլիմէ պիլլէ պուլընա- մաղ ըտը . պու գասիտէլէր քէտէրամիլ վէ ֆագաթ լա- թիֆ , մէեուսանէ ղէ ֆագաթ սապրեհարանէ ֆիղանըր վէ իուսուսըլլա , շիրքիլլէթ վէ տէֆալթ կիպի իթի ա- ղըր եի ք ալթընտա էղիլմէյէ մահրիւմ օլմուշ օլան պիլ- ճիւլլէ պիշարէկեան հագըրնտա , նիհայէթսիլ պիր շէֆ- գաթը , մահղուընանէ պիր թէվէճճիւհիւ վէ մասումանէ պիր մուհապպէթի հալիլ նաղմէլէր իտի :

Մա մաֆիւշ Մայեթօ , շիրիլլէրինտէ կիւզէլիլի հագ- գընտա տախի իալիսանէ պիր հայրէթ ոլէյան իտէր , վէ լաքին պու հայրէթ պիլլա հասէտ վէ պիլլա թէէսսիւֆ վաղը օլուր ըտը . շէմսի միւնիլլին էնվարը շաշաատարընա հայրան հայրան պագտըրը կիպի , կիւզէլ շէյլէրէ տախի տէրհալ մէֆթուըն օլուր ըտը :

Լաքին Մայեթօնին թանղիմ իթտիլի գասիտէլէրտէն բէթ ղօղընը Ակրիքօլ հէնուղ կէօրէթմիլ վէ օնտան սօնրա տա կէօրէպիլլէսի մահալ պուլուընմըլ ըտը . կէնճ տէ-

միրճի հէր չէ գատար բէք կիւզէլ տէյիլ իւր իսէ տէ ,
մէրտանէ վէ սամիմանէ պիր շէհրէյէ մալիք վէ ճէսուր
օլտըղը գատար սա խայրխահ ըտը . դալսլի հըսսիյեաթը
նէճիպէ վէ սէխավէթքեարանէ լիւէ տօլու , ֆիքրի ֆէրա .
սէթ վէ զէքեալէթլէ մութթասըֆ վէ սիմասը տախի
սատադաթ վէ հալալէթլէ մալամալ ըտը :

Կէնճ գըզճըղազ Ակրիքօլ ըլա պիրլիքտէ պէօյի .
միւշ օլտըղընտան , իսթիհզայա հէտէֆ օլուր գօրղուսըյ-
լա աչգ ու մուհապպէթինի դամիրինտէ սագլամաղա մէճ .
պուր օլան պիր պիշարէ կիպի Ակրիքօլը սէվմէքտէ իտի .
Մայեէօ՝ պու խուսուստա իհթիրաղ վէ աչգ ու մուհապ-
պէթինի քէթմ իթմէյէ մէճպուր պուլընմաղլա պէրա-
պէր , անտէն եագայը սըյըրմաղա ճահտ իթմէթտէ իտի
... Հէմ չէ՛ իշուն իտէ իտի . աչգ ու մուհապպէթինի
քիմ անլայապիւճէքտի . Ակրիքօլ հագգընտա տէրքեար
օլան մուհապպէթի պիրատէրանէսի՝ պու թէվէճճիւհին
նասըլ պիր թէվէճճիւհ օլտըղընը իսպաթա քեաֆի
տէյիլ մի իտի . Գինաէն ալէյհ , Ակրիքօլ 1830 թարի-
խինտէ ճէսուրանէ վէ ճանսիրաթանէ պիր սուրէթտէ
տէօյիւշաիւքտէն սօնրա , գանլարա միւլէմմա՝ օլարագ
վալիաէսինին խանէսինէ նագլ օլընտըղը սըրատա , Մայ-
եէօնին իթտլիյի ֆիղան ու ֆէրեատլարա հիշ քիմսէ թէաճ-
ճիւպ իթմէմիշ իտի :

Վէլհասըլ ճակոպէրին օլլու տախի պու հըսսիյեաթը
թէվէճճիւհքեարանէտէն ալտանարագ՝ Մայեէօնին քէնտի-
սինէ կէօնիւլ վէրմիշ օլտըղընտան շիւպհէ իթմէմիշ իտի .
Իյթէ ֆրանսուազըն՝ օղլընըն ազլամ թաամընը հագըրլա-
մաղլա մէշղուլ օլտըղը սըրատա , օտայա տախիլ օլան
գանպուր գըզճըղազ պու հալ ու վազիյէթտէ պուլընը-
յօրտու . Սօպա պաշընտա օթուրմըշ քէմալը իհթիմամլա
եէմէք բիշիրմէքտէ օլան ֆրանսուազ կէլէն Մայեէօ օլ-
տըղընը կէօրիւնճէ խօշ պիր սէտա իլէ .

— Սէ՛ն մի սին , պիշարէ Մայեհօմ , պու ստպահ սէ-
նի կէօրէմէտիւմ . աճապա խառթա՛մը իտին , կէլ տէնի
գուճագլա պագայում . — տէտի :

Մէղպուրէ գըղըղազ պու տավէթէ իճապէթ պիրլէ,
Ակրիքօլըն վալիտէսինի տէֆաթէն էօրալէքտէն սօնրա, մէ-
թին պիր թավր ըլա .

— Ղայէթ միւսթաճէլ իշիմ վար բար , մատամ
Ֆրանսուազ . պիր տագըղա պիլէ ֆէվթ իթմէք իսթէմէ .
յօրտում , Լիլիմտէքի իշի տահա եէնի պիթիւրաիմ , չիմտի
քէսիւր ալմաղա կիտիյօրըմ . . . սիղին պիր չէյէ իհթի-
յաճըճըզ վա՛ր մը :

Ֆրանսուազ . — Խալլը գըղըմ . . . թէչէքքիւր իտէ-
րիմ . . . լաքին զալպիմին բահաթըզլըղընը կէօրիյօր
մըրն . սաաթ սէքիզ պուչուղա վարաը , Ակրիքօլըմ
տահա կէլմէտի . . . (Շիտաթիլի պիր ահ չէքէրէք)
Պիշարէ օղլում պէնիմ իշուն չալըչըպ չապալամագաա վէ
հանընը շըգարմագատա տըր : Ա՛հ , պէն բէք պէտպաթիթ
պիր վալիտէիմ , պիշարէ Մայեհօմ . . . կէօղլէրիմ հէման
պիւս պիլիին քէսպի զաաֆ իթմիշ տիր . . . էկէր իշ-
լէմէյէ պաշլարսամ սլիր չարեէք կէլմէտէն կէօղլէրիմ գա-
րարըր . . . արթըգ հիշ կէօրէմէզ օլուրըմ . . . հաթթա
պու գապա շուվալլարը պիլէ տիքէմէմ . . . Օղլումա
պար օլմագ պէնի նէ՛ գատար բէտէրլէնտիրմէքտէ օլտը-
ղընը պիլսէ՛ն . . . :

Մայեհօ . — Ա՛հ , մատամ Ֆրանսուազ , էկէր Ալթի-
քօլ պու սէօղլիւնիւղիւ իշիթէճէք օլուրսա . . . :

Ֆրանսուազ . — Պիլիւրիմ , գըղըմ , պիլիւրիմ , սէվկիլի
էվլատըմ հալընըզ պէնի տիւչիւնիւր . . . աղլը ֆիքըրի
տալմա պէնտէ տիր . պէնիմ քէտէր ու էլէմիմի տահա
զիյատէ արթըրան չէյ իշիթէ պու տըր հա : Յնտան պաշ-
գա , տալմա շուճը տա տիւչիւնիւրիւմ քի , շօճուգ պէնի
հալընըզ պրրաղմամագ իշուն , միւ հիթէրէմ էֆէնտիւի Մօ

Հարստիկն թախտիս իմ միշտ օլտըղը խանէտէ սախր րէֆիգ. լէրինն պուտըղը խաթիրահաթմաան ֆէրաղէթ իմ մէք. տէ տիր . . . Էօյլէ վագթը պիտէ անճագ ըշըղ. եի զիւ կէօրէն պու չաթը արտաբնաա սաթին օլաճագ. եէրտէ, ֆապրիգ անըն սախր իշճիլէրի կիպի, եաղըն հաթատար, Գըշըն սըճագ վէ զըյատար վէ պաղչէլէրէ նաղըր պիր օտա. տա իգամէթ իտէպիլիր. հաթթա տղաճըտըրը վէ աղաճ. ըգըլը մահալլէրի տէ սէվէր. հէմ օ զէման ֆապրիգատան պուրայա կէլմէք յիւ ֆէթինտէն տէ գուլմուլըշ օլուր. շունքի, Ս. Հարստիկն ֆապրիգատը Բարիս խարիճինտէ պուլընտըղըտան, պուլնտան օրայա տապաճ աղչամ կի. տիպ կէլմէք զօղայ պիր շէյ տէյիլ տիր:

Մայեհէօ. - Լաքին, մատա՛մ Պրտուէն, օղլունըղ ողչամլարը օտաաաան իշէրի կիրիպ տէ սիզի պուս խաինճէ. մէչագղաթ վէ եօրղունըղընը տէրհալ ունուտուր. պուլն. տան աղչաղա, քէնտիսինն տօղմըշ օլտըղը պու խանէյէ սիզին շէ գատար մահապաթթիլիղ պուլընտըղընը տա պի. լիր . . . Ջանն խտէրիմ քի, Ս. Հարստի՛ մահալը իգամէ. թինիղի Բէսիյէ նաղլ վէ իշճիլէրէ թախտիս իտիլիլ օլան խանէտէ Ակրիքօլ իյէ պէրապէր իգամէթ իթմէնիղի թէքլիֆ իթմիշ իտի. տէյիլ մի:

Պրանսուաղ. - Էվլէթ, զըղըմ. լաքին օ վաղթ պու. րատարի քիլիսէյի թէրք իթմէք լաղըմ կէլիր քի. պու պէնիմ իշիմէ հիշ կէլմէղ:

Մայեհէօ. - (Դըպ զըրմըղը քէսիլէրէք.) Լաքին, տիւ. լէյիլիղ, մատա՛մ Պրանսուաղ . . . զուլուղ վէրինիղ . . . իշթէ Ակրիքօլ կէլիլ . . . օղլն սէսինի պէն քէք ալէա թանըրըմ:

Պիլ հաղըղա պու սըրտաա, լաթիֆ, րուհքէրվէր վէ մէսէրրէթպալիլ պիր նաղմէ նէրաիպաան իս զէրինտէ աքսրէղիր օլտու:

Ակրիքօլըն քէրէմքեար վալիտէսի, պու սէտայը ի.

շիթիր իշիթմէղ, եաչարմըշ կէօղլէրինի սիլէրէք.

— Հիշ տէյիլ իսէ աղլատըղըմը կէօրմէսին. զիրա աղչամա գատար թօղմաղ սալլատըղտան սօնրա, չօճու. զըլըն պուլնտան պաչգա խաթիրահաթ զէմանը եօղ տուր. . . պու զէմանը օլտու ըահաթ կէշիլմէսինէ զայրէթ իթմէ. լիլիմ. - տէսի:

3

ԱՐԱՐԱՆԻ ՊՐՏՈՒՄԻ

Պիլիմ շաիր վէ տէմիրճի Ակրիքօլ՝ թաղլիպէն եի. կիրմի տէօրթ եաչընտա, պաղուլու, կիւնէչտէ գալարմըշ կիպի էսմէր րէնկլի, տիյահ սաչըլ, գարա կէօղլի վէ կա. կա պուրունու պիր տէլիղանըլ օլուպ, շէ հէսինտէ տաիլի ճէսաթէթ, սոտաղաթ վէ մէթանէթ աոսարը մէշհուս ի. տի, Բէտէրի Տահպէրէ զաթէն մի չապէհէթի քեամիլէ. սի պուլընտըղընտան, օ վաղթըն առէթինճէ մալիլ. զաղ. զը գալըն պըյըղըտըրը վէ եալընըղ շէնէսինի սէթր իթմիշ պուլընտան ուճը սիվրի աղալըյու մի չապէհէթի պիր զաթ տահա կէօղէ չարլիագ տա ըտը. եանաղլարը իսէ յէնէ քէօղլէրինտէն զուլագ թօղլարընա գատար թըաշ իտիլմիշ իտի:

Ջէյլմուն րէնկլի գատիֆէտէն մառուլ պիր րոտթալոն, տէմիրճի օճաղը տիւմանընտան սարարմըշ մալի պիր կէօմ. լէք, սլօյնունա կէլիլի կիլէլ պիր հալտէ պաղլանմըշ սի. յահ պիր զըալաթ վէ տար քէնալըլ պիր խաթըր շապղա Ակրիքօլըն ճիւմէլի մէլպուսաթընը թէշիլ իթմէքաէ իտի:

Պու իշ էլպիսէլէրիլէ սօն տէրէհէ մուղայիր տիւշէն

չէ՛յ՝ կէնճ տէմիրճինին էլինտէ թաթմադ տաւ զորոյ զօ-
յու ալ բէնկինտէ վէ կիւմիւշ կիպի պէյազ Եարրազը
լաթիֆ պիր չիչէք խալ :

Ակրիքօլ . - Ետեւտան իւէրի կիրաթաէն ածկաւ , տօղ-
րու Ֆրանսու ազըն Եանընա կիտիպ վաթաէսինի պուս ի-
տէրէք :

— Աղչամլար խալը օլտուն , աղիղէ վալիտէճիլիմ . . .
(Պատէհու կէնճ զըղա պաշըյլա տօթմանէ պիր իշարէթ
խտէրէք .) Աղչամլար խալը օլտուն , քիւֆիք Մայեէօմ . -
տէտի :

Ֆրանսու ազ . - (Ակրիքօլըն Եէմէյի ըսընմադ տաւ օլան
սօպայա տօղրու միւթէվէճճիհ օքսրազ .) Ջանն իտէրիմ
քի պու աղչամլար էք կէճիքտին , պըլու՛մ . . . աղթըզ վէս-
վէսէ իթմէյէ պաշըամըշ ըտըմ . . .

Ակրիքօլ . - (Շէնմէյրէպաշէ պիր սուրէթտէ .) Պէնիմ
. . . Եօգսա Եէմէյիմ իշուն վէսվէսէ իթմէյէ պաշըամըն ,
սէվկիլի վալիտէճիլիմ . . . աէմէք օլույօր քի , պէնիմ ի-
շուն հաղըրլատըղըն թաամը պէրլէթմիշ օլտըղըմտան տօ-
լըղը պէնի աֆվ իթմէյէճէքսին , էպլէ՛մի . . . հա՛ , հա՛ ,
ղալիպա Եէմէք աօղուր վէ Եա պօղուրուր տէյա զօրոյ
յօրաուն . . . Լաթի պէնի օ գատար աճ կէօղլէ միւ զանն
իթտին , վալիտէճիլիմ :

Պու սէօղիւ տէր տէմէզ , տէմիրճի՛ վալիտէսինի
թէքրար պուս իթմէք իսթէտի իսէ տէ , Ֆրանսու ազ Եօթ-
քէնէնէրէք :

— Թէք տուրսան ա . . . հայլաղ էվլատ . . . աղչամ-
լարըն պաշըմա պէլա՛ մը չըղտրաճաղսըն . . . աղ գալտը
թէնճիրէյի տիլիրէճէրտիմ :

Ակրիքօլ . - Սա ինչ մի տէյլէյօրսուն , վալիտէ . տէ-
մէք քի պէյիւք պիր գաղա կէչիրտիք , էպլէ՛մի . . . Եէ-
մէյէն զօգուսը տաւ նէ՛ թաթմը կէլիյօր Եա՛ . նէ օլտըղընը
պազմամա իզն վէրիւր միսին . . .

Ֆրանսու ազ . - Խալը , վէրմէմ . . . պիր ազ սապր
էթ . . .

Ակրիքօլ . - Պաշա իտէրիմ քի տաճաղ Եաղը իլէ գալ-
րուլմըշ Եէք էլմասը տըր . . . պու Եէմէյի թաքընըրճա-
սընա՛ տէվտիլիմի պիլիրսին :

Ֆրանսու ազ . - (Լաթիֆ պիր սէրզէնիչէ .) Ճուճաա
իրթէսի կիւնիւլլէ էպլէ Եէմէք բիշէր , տէյլէ՛մի . (է)

Ակրիքօլ . - (Սայեէօ իլէ մասուճանէ պիր թէպէսսիւմ
թէաթի իտէրէք .) Հազըն վար , վալիտէճիլիմ . հա՛ , պու
կիւն ճուճաա իրթէսի օլտըղընը էյի թաթըրմա պըրազ-
տըն , շու հաթթալըղըմը ալ :

Ֆրանսու ազ . - Թէչէք քիւր իտէրիմ , էվլատըմ , տօ-
լապա դոյ :

Ակրիքօլ . - Բէք էյի , վալիտէճիլիմ . . .

Ակրիքօլ . բարալը տօլապա գօյլազտա օլտըղը սըրա-
տա , դանպուր իշնի մէրգսւմըն էլինտէքի կիւղէլ չիչէյի
կէօրէրէք տէտիքի :

— Ահ , Եա՛ Բապպի . . . պու նէ կիւղէլ չիչէք , Ակ-
րիքօլ . . . պուճա պէնզէր չիչէք էօմրիւմտէ կէօրմէմիշտիմ .
. . . պա խուսուս գըշ օլթաաընտա . . . պիր քէրրէ պազը-
նըղ , մատամ Ֆրանսու ազ :

Ակրիքօլ . - (Չիչէյի վալիտէսինէ տահա Եազընտան
կէօսթէրմէք իւղրէ Եանընա Եազլաշարազ .) Հէ՛ , վալի-
տէ՛ . . . կիւղէլ չիչէք տէյիլէ՛մի . . . սէյր իտինիզ , հայրան
օլընըզ վէ գօղլսյընըզ . . . չունքի պէյլէ լաթիֆ վէ իօշ
պիր գօգու ապա պուլաւազսընըզ . . . սանըրսըն քի վա-
նիլեա իլէ բօրթուգալ չիչէյի գօգուլարընըն իմթիղաճըն-
տան հաթը պըմիշ տըր :

Ֆրանսու ազ . - Հազըն վար , էվլատըմ . սահիհ կիւղէլ
գօգույօր . (Հայրէթինաէն նաշի էլէրինի Եէքտիկէրինէ գա-

(1) Էվրօթա Գաթուիքլէրի ճուճաա էրթէսի կիւնիւրի օրուճ
թութարլար :

վուշտըրարագ .) Եւ՛ Բապպի , նէ՛ գատար տա կիւղէլ . . .
պունը նէ՛րէտէն պուլտուն , Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - (Միւթէպէսփանէ .) Նէ՛րէտէն մի պուլ-
տում , Մէն հուտուտընտան Պրիզ-Միշ սօգաղընա կէյէն
պիր քիմէ՛ պէօյլէ շէյլէր պուլապիլի՛ր մի տէյու զանն ի-
տիյօրսուն , վախտէճիլիմ :

Մայնէօ . - (Ֆրանսուազ կիպի ըզհարը մէրագ խտ-
րէք .) Էօյլէ խէնա՛սըլ օլտու տա պու շիշէք էլինէ կէչալի :

Ակրիքօլ . - Մատամ քի նաաըլ էլտէ իթտիլիմի պիլ-
մէք խթիյօրսընըղ . . . սիդի մէմնուն իթմէք վաղիֆէմ
տիր . . . հէմ պու խուսուս՝ նէ իչուն կէճ գալմըշ օլտը-
ղըմը տա կէսթէրէճէք տիր . պունտան մատատա , պաշգա
պիր վազըա տախի կէճիքմէքլիլիմէ սէպէպ օլտու . պու
ազչամ՝ զանն խտէրսին քի լծօհաֆ վաղըսպար ագչամը ր-
տը . . . Աճէլէ ատըմլար ըլա էվէ կէլիյօրտում . Պապիլոն
սօգաղընըն քէօշէսինէ վասըլ օլտըղըմ սըրատա , լաթիֆ
վէ իմտատոճուլանէ պիր քէօրէք ալալէսի իշիթտիմ՝ տա-
հա դարանըգ պիւս պիլթիւն պատսամըշ օլտըղընտան ,
օրթալըգտա էքէյիճէ այտընըղ վարըտը . . . քէօ-
րէյին տէօրթ լծարաֆընը մուսյէնէ իթտիմ . . . Եում-
րուղըմ՝ գատար պէօյիւքլիլաքտէ մինի մինի տիշի պիր հայ-
վան ըտը քի , սիյահ վէ բտըլագ լծիյլէրիյլէ գուլազլա-
լը՝ այսղյարընա գատար ինմէքտէ խի :

Ֆրանսուազ . - Պէսպէլլի դախ օլմըշ պիր քէօրէք
օլմալը :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , իմտի պիչարէ հայվանը գուճա-
ղըմա այտըղըմ սըրատա , էյլէրիմի եալամաղա պաշատը
պօյնընա՝ զըրմըղը աթլաստան մամուլ կէնիշ պիր գօրտէ-
լա կէչիլիլմիշ օլուպ , պունըն իքի ուճը տախի պէօյիլ
պիր բիւսկիւլ իլէ պաղլանմըշ ըտը . հալ պու քի , գօր-
տէլանըն իւղէրինտէ պիր խամ վէ եա պիր իշտրէթ եօզ
ըտը քի , սահլպինին քիմ օլտըղընը անլայա խտիմ , ալ-

թընա պագտըմ վէ ալթուն եախսու եալտըզը կիւմիւշտէն հայդալարա եարըմը զիւլիւք պիր թասմա կէօրտիւմ. պու թասմանըն օրթասընտա իսէ ~~քիւլիւք~~ պիր լէվհա պուլընմագտա ըտը . . . թիւ թիւն գուլթումտան պիր քիւլիւք չըգարըպ եադտըմ վէ անըն այտընըզըյա լէվհատա շուսէօղլէրի օգուտըմ. « Լիւթիւն . մասմուաղէլ Ատրիէն տը Դարտօլիլէ ա'իտ տիր . Պապիլոն սօգաղը , նիւմէրօ 7 »

Մայեհօ . - Պէրէքէթ ~~վէրէք~~ քի այնը սօգագտա պուլուրըյօրտուն :

Ակրիքօլ . - Լիւլէթ . այնը սօգագտա պուլուրըյօրտում. պիշարէ հայվանճըղաղը գօլըմըն ալթընա ալտըմ վէ 7 նիւմէրօլու խանէյի պուլմագ իւզըէ ուլու պիր պագչէնին ելիւքսէք տիվարը ալթընտան ելիւրիւյէրէք . պէսպէլլի պաղչէ տիվարընըն տիկէր պիր ուճընտա վազը պէօյիւք պիր գօնաղըն միւշթէմիւլաթընտան օլան ուֆագ վէ խուսուսի պիր քէօչքիւն դաբուսը էօնիւնտէ տուրտըմ 7 ~~գալտը~~ եօգարը դալտըրըպ պագտըղըմտա , տէմիւր գաֆէւի քիւլիւք պիր դաբու իւզէրինտէ հէնուզ սօյայանմը նիւմէրօ 7 յի կէօրտիւմ. Դաբունըն շանընը ~~չէրթիւմ~~ . պու սըրատա , տէմիւր բարմաղլըզլար արասընտան իքի կէօղիւն պանա պագմագտա օլտըղընը կէօրտիւմ. պունլար պէսպէլլի պէնիւմ քիւմ օլտըղըմը անլամագ իւզըէ պագմագտա ըտըլար . պիր ~~գալ~~ տաղըղա կէչտիքտէն սօնրա , դաբու ալըլտը . . . Պունտան սօնրաքի իֆատաթըմա իւնանմայանագ ~~ալըղ~~ տըր :

Ֆրանսուազ . - Եէ իչուն , օղլում :

Ակրիքօլ . - Շունըն իչուն քի մասալ նէվինտէն պիր հիքեայէ դանն իտէճէքսինիդ տիր :

Մայեհօ . - Մասալ նէվինտէն պիր ~~հիքեայէ~~ մի . . .

Ակրիքօլ . - Շիւպհէսիզ . շունրի կէօրտիւլիւմ շէյլէրտէն պէն պիլէ հայրէթտէ դալտըմ . . . կէօղլէրիւմ հալէա դամաշմագտա տըր . . . սանըրսըն քի դարիպ պիր

րույա կէօրմիւշիւմ տէ պուներն խաթրէսի զիհնիմտէ պա.
զի գաւմըշ:

Փրանսուաղ օղլընըն թաամը խաթիֆ պիր Եանըգ
դօդուսը չըդարմաւա պաշլամըշ օլմասընա տըդդաթ իթ.
մէյէճէք տէրէճէտէ տիւշարը մէրադ օլարադ:

— Նաղլ էթ պադալըմ, չարուդ նաղլ էթ . . . սէ.
նի պէքլէյօրըղ. — տէտի:

Ա.կրիթօլ. — (Պունլարըն սասարսըղլըդլարընտան նաչի
գահդահա իլէ կիւլէրէք.) Իպթիտա կէնճ պիր մատմուա.
ղէլ դարույր աչտը. սու գըղճըղաղ օ դատար շիւլէքեա.
րանէ վէ զարիֆ պիր սուրէթտէ կիլինմիշ վէ հատար զա.
թընտա օ դատար տիպէր իտի.թի, մէրդու.մէյի կէօրէն
կէշմիշ զէմանլարտան դալմա պիր թասվիր զանն իտէճէք
իտի. Պէն հէնուղ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէմիշ ~~իքէն~~, մէր.
դու.մէ պիրտէն պիրէ հայդըրարագ. « Ա.հ, եա Բապ.
չպի . . . Լիւթին տիր. քէօթէյիմիղի պուլմըշարըղ տա կէ.
թիւրյօրսընըղ, էօյլէ՞մի, մօսիէ՞ք. մատմուաղէլ Ատրիէն
հայվանընը կէօրիւնճէ, զիյատէսիլէ մէսրուր օլաճագ տըր.
կէլինիղ, մօսիէ՞ք, արգամ սըրա կէլինիղ. մատմուաղէլ
խօտ պէ խօտ սիղէ արղը թէշէքքիւր իթմէք շէրէֆինէ
նա'իլ օլամուղսա, բէք զիյատէ միւթէէսսիֆ օլաճագ
տըր ք տէտի. Պատէհու, ճէվասլ վէրմէյէ մէյտան պը.
րագ մագսըղըն, արդասը սըրա կիթմէքիլիմի պիր իշարէթ.
լէ անլաթտը. . . Ա.հ, սէվկիլի վալիտէճիլիմ, նուրյարա
ղարդ օլմուշ վէ էնվա'ի խօշ դօդուլարու մալամալ պու.
լընմիշ օլան քիւշի.ք պիր սալօնտան կէշտիլիմ զէման,
կէօրտիւյիւմ տարաթ վէ թէղեինաթը հագղըյլա նաղլ
ու թա'րիֆ իտէմէմ. Պանա րէհպէրլիք իթմէքտէ օլան
~~գըղճըղաղ բէք~~ սիւրաթըլ Եիւրիւմէքտէ իտի. նակէհան
պիր դարու սչըլար. օրասընըն նէֆասէթ վէ իհթիշամը
ֆէվղ էլ ստէ պիր շէյ իտի. Պունը կէօրտիւյիւմտէ, կէօղ.
լէրիմ օ տէրէճէ դամաշտը քի, սլթուէն, ըշըդ, պիլըօր վէ

չիշէք շաշաալարընտան պաշդա պիր շէյ խաթըրլայամա.
յօրըմ. իշթէ սու շաշաալ կէօնակէօն արասընտա, կիւ.
ղէլիքտէ ~~Եիւթիւ~~ վէ լէթաֆէթտէ պի հէմթա կէնճ պիր
մատմուաղէլ կէօրտիւմ քի, ~~Եանրիւմ~~ օլտըղճա ունութմա.
յաճաղըմ. . . սաշլարը գըղըլ վէ տահա տօղրուսու ալ.
թուէն կիպի բարլագ իտի. Պու սաշլարըն հէյեթի մէճ.
մուսը բէք լաթիֆ պիր մէնզարէ իրայէ իտիյօրտու.
տօղրուսը, միւտաթիմի հայաթըմտա, սու սաշլար դատար
ճալիպի տըդդաթ պիր շէյ կէօրմէմիշ իտիմ. . . Պունտան
պաշդա, դարա կէօղլէրինի, քիւրաղ կիպի ~~բէք~~ սուտադ.
լարընը վէ սիւտ կիպի սէյյաղ թէնինի կէօրէն պիր քիմնէ
տիւշարը հայրէթ օլաճաղը թապի իտի. իշթէ օ մէն.
ղարէի խաթիղ իւլ առէտէն խաթըրլայապիլտիլիմ շէյլէր
չուշար տըր. . . զիրա, պէն օ սըրատա օ դատար հայրսան
~~գըղճը~~ պիթմիշ իտիմ.քի, պիր բէրաթ արդասընտան կէօ.
րիյօրըմ տէյու զանն իթմէքտէ իտիմ. . . Պանա րէհ.
պիլիք իտէն գըղճըղաղ իտէ՝ սօն տէրէճէ դարիֆ պիր իւ.
պաա կիլինմիշ օլուպ, մէրդու.մէյի պիր օտա խըտմէթքեա.
րը զանն իթմէք մուհալ դապիլինտէն իտի. Պու գըղ հա.
նըմընա իտիթապէն. « Մատմուաղէլ, իշթէ Լիւթին պու.
լունտը. սու մօսիէք սնըլ պուլուպ պիղէ կէթիւրմիշ տիր. ք
տէտի. Պունըն իւղէրինէ սըրմա սաշլը մատմուաղէլ խա.
թիֆ պիր սէտա իլէ. « Ա.հ, մօսիէք, սիղէ ~~նէ~~ դատար
թէշէքքիւր իթմէք լաղրմ կէլէճէյինի պիլիլիմ. . . զիրա
Լիւթին սօն տէրէճէ սէվալիլիմ պիր հայվան տըրք. — տէտիք.
տէն սօնրա, սէօղլէ թէշէքքիւր իթմէքտէն իտէ.
ֆիլիէն մուգապէլէ կէօթմէք տահա միւնասիւպ օ.
լաճաղընը սէսպէլի էլպիսէլէրիմտէն քէստիւրէրէք, եա.
նընտա պուլընտն քիւշի.ք պիր իրէք քէսէյի ալտը վէ
« Մօսիէք, հիշ չիւպհէ եօդ քի Լիւթինի սուրայա կէթիւ.
~~մէք~~ իշուն էրէյիճէ զահմէթ ~~չէք~~ տիր. . . պէլի
ալ իշինիղտէն դալմըշ վէ սիղին իշուն գըյմէթտար օլան

մուազէլ տէրհալ այաղա գալգտը վէ պանա թէվճիհի խիթասլալ . «Աֆվ խտէրսինիղ , Մօսիէօ , սիղէ թէչէքքիւր խտէրիւմ . . . սիղիւ սայէնիզտէ պէօյիւք սիւր մահղուղիյ- եէթ հըոս իթմիշ օլտըղըմը գաթան ունութմայաճա- ղըմ Եալընըղ րէճա խտէրիւմ քի , իճապը թաղտիրինտէ ատրէսիւմի վէ Ատրիէն տը Դարտովիլ խսմինի տէրխաթըր խտէսինիղ . » սէտիքտէն սօնրա , կէօզտէն նապէտիտ օլ- տու : Պու սէօզլէրէ ճէվապ օլարադ հիշ պիր քէլիմէ սյու- լամատըմ . կէօրտիւյիւմչէյլէրտէն մի թէհայնիւր օլմըշ վէ նէ եաքաճաղըմը շաչըրմիշ դալմիշ ըտըմ . պանա րէհ- պէրլիք իթմիշ օլան գըղճըղազ , թէքրար էօնիւմէ տիւշէ- րէք սօղաղ դաքուսընա դատար կէթիրտի վէ օրատա մա- գամը իհթիրամտա եարը պէլինէ դատար էյիլտիքտէն սօնրա , քէնտիմի Պապիլոն սօղաղընտա պուլտում . լարին օ դատար հայրէթ ու թէաճճիւպէ կիրիֆթար օլմըշ ը- տըմ քի , պիր բէրի սէրայընտան ղըղըյօրըմ կիպի զանն իթմէքտէ իտիւմ

Փրանսուազ . - Հագղըն վար , էվլատըմ . սյու հի- քեայէ հագղըսթէն թօհաֆ սիւր մասալա պէնղիյօր , տէ- յիլ մի , Մայեէօ :

Մայեէօ . - (Զիհնի բէրիչան վէ մի թէֆէքքիւրանէ պիր թավը ըլա .) Էվլէթ , մատամ Փրանսուազ :

Ակրիքօյ . - (Սէօզիւնէ թէքրար տէվամ իտէրէք .) Մատմուազէլ Ատրիէնին պիր հալինէ տահա պէյէնտիւմ . չէօյլէ քի , սէվկիլի հայլանընը կէօրտիւյիւնտէ հէլ , նէ գա- տար ըղհարը մէսէրրէթ իթտի իսէ տէ , սաիր չօղլարընըն ատէթի օլտըղը իւղրէ , պէնի ունուտուպ տա օնա հասըր տըղ գաթ իտէճէք եէրտէ , աքսինի իճրա , եանի անը թէրք իտիպ պանա հասըր իլթիֆաթ իյլէտի . պունտան վազի- հէն անլաչըլըր քի , մատմուազէլ Ատրիէն տը Դարտովիլ նէզաքէթ վէ թէրպիյէյէ աշնա վէ սյուլընմազ պիր գալ- պէ մալիք պիր գըղճըղազ տըր , տէյիլ մի , Մայեէօ , Ու-

զաթմայալըմ, պէն պու մասումուաղէլի օ տէրէճէ միւ-
րիւվէթքեար վէ սէլսավէթի պուլտըմ քի, իճապը թագ-
տիրինտէ քէնսիսինէ միւրաճաաթ իթմէքտէն թէրէտտիւտ
իթմէյէճէյիմ . . .

Մայեէօ . - (Կիթտիրճէ թէֆէքյիւրիւ արթարագ .)
Էվվէթ . . . հագգըն վար, Ակրիբօլ .

Պիւտէ գըզըզաղ՝ շիտտէթի պիր հէյէճանա տիւ-
շար օլմուշ ըտը . . . Մա մաֆիհ, պու մէճհուլէ մատ-
մուաղէլէ գաշը պիր կէօնէ տտալէթ վէ դըսգանճըգ
հըսս իթմէյօրսու . Ղիրա մէրդումէ՝ տիւպէրլիյի, զէնկին-
լիյի վէ մուամէլաթը նաղիքեանէսի սայէսինտէ օ դատար
եիւքսէք վէ բարլադ պիր մէվզըւ մէնսուպ ըտը քի, Մայ-
եէօնին գուվլէի միւթէխայեիլէսի օրայա գատար վասը
օլմագտան աճիզ գալմագտա ըտը . անճաղ, պիքէ գըզ-
ըզաղ՝ նազարը աըզգաթընը պիր արալըգ քէնտի իւզէ-
րինէ աթֆ իթմիշ օլմալլա, շիրքինիք վէ սէֆալէթ կիպի
իքի պարը կիրան ալթընտա էղիմէքտէ օլտըղընը պէլքի
միւտտէթի էօմրիւնտէ օ դատար զալիմանէ պիր սուրէթ-
տէ հըսս իթմէմիշ իտի . . .

Մա հաղա, պու ալիճէնուպ մախուգըն սապր ու թէո-
լիմիյեթի օ տէրէճէ պէթիք իտի քի, Ատրիէն տը Գար-
տօվիլէ գարշը պիր տագըզաճըգ հըսս իթմիշ օլտըղը ին-
ֆիալ մէզպուրէնին Ակրիբօլա պիր քէսէ թագտիմ իթմիշ
օլմասը քէյֆիյեթի օլտու . լարին մուախսարէն, մէզպու-
րէնին խաթաի վազըլընը թա՛միր իթմէք խուսուսընտա
իպրազ իթտիյի թավր ու հարէքէթ, Մայեէօնին սօն տէ-
րէճէ մէմնուսիյեթիինի մաճիպ օլմուշ ըտը . . .

Պունընլա պէրապէր, եիւրէյի դապարմագտա վէ ա-
ղըր պիր տէմիր բարչասը ալթընտա զանն իտէրսին քի է-
յիւմէթու իտի . Գաթիք գըզըզաղ, նազիք պիր էլ թա-
րաֆընտան թագտիմ իտիլոյի իշուն Ակրիբօլ նազարըն-
տա բէք զիյատէ գըյմէթտար օլմագ լաղըմ կէլէն պու

պիմէնէնտ վէ խօշպույ շիշէյի թէմաշա իթտիրճէ, կէօ-
պիւնտէն շէյմէ կիպի եաշ ադմագտա ըտը .

Կէնճ տէմիրճի՝ Մայեէօնին հէյէճանը գալպինէ տըգ-
գաթ իթմէմիշ օլտըղընտան, կիւլիւմէյէրէք վալիտէսի-
նէ միւթէվէճճիհէն տէտի քի .

— Եիմտի, վալիտէճիյիմ, հիքեայէմին պիրինճի դըս-
մընը տինյէտին . պէն տէ կէճիրմիշ օլմամըն սէպէպլէրին-
տէն պիրինի արղ իթտիմ . . . տիկէր պիր սէպէպլինի տա-
խի պէյան իտէյիմ տէ, գալպին պիւթիւն միւսթէ-
րիհ օլտու . Պիր աղ էվլէլ իտանէ գաբուսընտան իշէրլիյէ
կիրալիյիմ սըրատա, նէրտիւսլանըն աշաղըսընտա պօյաճը
պասպա Լօրիօյա լասթ կէլտիմ . գօլլարը քէրթէնքէլէ եէյի-
լի կէպի կիւղէլ պիւրէնիէ պօյանմըշ ըտը . պէնի օլատա
ալլի գօլտու վէ իտէյի ու տէհէթի մուլին պիր թավր ըլա,
էքէյիճէ թէմիզ գըյաֆէթի պիւր ատէմին թէճէսսիւս ի-
տէրճէսինէ խանէ էթրաֆընտա կէղինմէքտէ օլտըղընը
սէօյլէտի . . . Պունա ճէվաղ օլարագ, էլ, բէք էյի ամ-
մա, պունտաննէ՝ շըզար, սլապա Լօրիօ, տիրսէրլէրինէ դա-
տար էլտիվէն կիպի կիլինմիշ օլտըղըն պու եէյիլ վէ
միւքէմմէլ պօյանըն էսրարընը սէնտէն շալարլար մը տէ-
յու գօրգըյօրտուն օ տէտիմ .

Պրանսուաղ . - Օ ատէմ քիմ օլապիլիր, Ակրիբօլ .

Ակրիբօլ . - Տօղրուսու պէն տէ պիլմէմ, վէ պիլմէյէ
տէ ալըշմագ իսթէմէմ . պապա Լօրիօ գարղա կիպի կէվէղէ
պիր հէրիֆ տիր . պիր ատէմին խանէմիզի ճաւուսլամագ-
տա օլմասը կէրէք պէնիմ վէ կէրէք քէնտիսի իշուն էհէմ
միյեթիտէն խալի պիր շէյ օլտըղընը անլատըգտա, տիւք-
քեանընտ ալտէթ իթմէյէ մէճպուր օլտու .

Ակրիբօլ՝ պու աթիք միւթէագըլ, հաֆթալըղընը
հալի օլան մէշին քէսէյի տօլապըն շէքմէճէսինէ վաղ՝
իթտի .

Պրանսուաղ՝ եէմէյին թէնճիրէսինի մասանըն պիր թա-
ր—67

րաֆընա եւրոէշտիրտիյի սըրատա, Մայեէօ տախի զիհնի. ՚ի պիր միւտտէթճիք իշղալ իթմիշ օլան խայտալթտան սըրըլմըշ օլտըղընտան, պիր լէյէնէ սու սօլտուրտը զէ կէնճ տէմիրճիինն եանընա կէօթիւրէրէք լաթիֆ վէ ֆա. գաթ գօրգազ պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Ակրիքօլ, էլլէրին իշուն տրի.

Ակրիքօլ. — Թէշէքքիւր իտէրիւմ, քիւշիւք Մայեէօ. գատար լուծֆքեար սըն . . . (Խապիի վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ.) Զահմէթինէ մուղապիլ պու կիւզէլ չիշէ. յիմի սանա թաղտիւմ իտէրիւմ.

Մայեէօ. — (Դան կիպի ալ պիր զըղարթը՝ սօլղուն չէհրէօինն իսթիլա իտիպ իհթիղաղլը պիր սէտա իլէ.) Պանա մը վէրիյօրսուն . . . օ գէշֆին, ալիճէնապ վէ հայսիյ. եթճինաս մատմուաղէլին թաղտիւմ իթտիյի պու պիմէնէնա չիշէյի պանա՝ մը վէրիյօրսուն . . . (Հայրէթ ու թէաճ. ճիւսի արթարագ.) Պանա վէրիյօրսուն հա . . .

Ակրիքօլ. — (Դահգահա իլէ կիւլէրէք.) Եա նէ եա. բայըմ . . . եիւրէյիմին իւղէրինէ մի գօյայըմ . . . գրա. վաթըմ իշուն միւճէվհէր թօրլու մը եաբտըրսայըմ . . . պիր չէլէնկ էտիպ տէ պաշըմա մը թաղընայըմ . . . սէյ. լէ, նէ եաբմագլըղըմը իսթէյօրսուն. վաղըա, օ տիւպէր մատմուաղէլին արզը չիւքրան խուսուսընտա կէօթէրտիյի մուամէլէի միննէթճինասանէյէ հայրան օլտոււմ. լաքին պունտան նէ չըղար . . . իմտի, քէօքէյինի պուլուպ մէղպուրէյէ կէօթիւրմիւշ օլտըղըմտան տօյայը մէմիուն օլտըղըմ կիպի, սէնճէ պաիսի մահղուգիյեթթ օլապիլէճէք պու չիշէյի սանա իհտա իթմէքլէ տէ հատտէն զիյատէ պալսթիյար օլտոււմ. էյի տէյիլ մի պու . . . Պու կիւն պէնիւմ իշուն խայրլը պիր կիւն օլտըղընր սէնտէ թէսլիւմ իտէրսին եա . . .

Մայեէօ՝ մէսուտիյեթթ, հէյէճանը գալպ վէ հայրէթ սաիգասըյա տիթլէյէրէք չիշէյի ալտըղը սըրատա, Ակ-

րիքօլ տախի էլլէրինի թէմիղլէմէյէ գօյուլտու. մէրգու. մըն էլլէլի տէմիր էյէնթիսինտէն վէ քէօմիւր տիւմանըն. տան օ գատար սիյահլանմըշ ըտը քի, լէյէնտէքի սու, պիր սանիյէ զարֆընտա միւրէքքէպ կիպի սիւմ սիյահ քէսիլտիւ Ակրիքօլ՝ սույըն թէպէտալիւլինիւ կէօղ ուճըյլա Մայ. եէյէ կէօթէրէրէք եալաշ սէտա իլէ վէ կիւլիւմէյէ. լէք.

— Պիղիւմ կիպի քեաղըտ դտրալտյանլար իշուն իշթէ իտարէլի պիր միւրէքքէպ . . . Տիւն պիր իքի գատտէ տա. հա թանղիւմ իթտիւմ . . . պունլարտան էրէյիճէ խօշնուտ օլտոււմ. սօնրա օղուրըմ.

Պու սէօղիւ սէյլէտիքտէն սօնրա, Ակրիքօլ գայտ. սըղ պիր սուրէթտէ էլլէրինի մաի կէօմէյիլինն էօն թա. րաֆըյա սիւմէյէ պաշլատը. պու սըրատա Մայեէօ լէ. յէնի գալտըրըպ տօլապըն իւղէրինէ գօյտուգտան սօնրա, էլլինտէքի կիւզէլ չիշէյի տէ իհթիրաղքեարանէ պիր սու. րէթտէ լէյէնին պիր թարաֆընա եւրոէշտիրտի.

Ֆրանսուաղ Ակրիքօլըն կէօմէյիլլէ էլլինի սիւմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւքտէ, ումուղլարընը գալտըրարագ.

— Պէնտէն պիր բէշկիւր իսթէյէմէյօր մըսըն, կէօմ. լէյին իլէ սիլինմէք նէ տէմէք տիր. — տէտի.

Ակրիքօլ. — Կէօմէյիւմ սապահտան աղշամա գատար օճաղըն էօնիւնտէ ըսընըր տուրուր . . . իմտի, աղշամտան ագլամա աղաճըգ սէրինլէնսէ ֆէնա օլմաղ. հէ, վա. լիտէ, տէտիյիմէ հաղղըմ եօգ. մը . . . էկէր իթաաթսըղ. լըգտա պուլունըյօրսամ. . . պէնի թէքտիր էթ . . . լաքին պունա պազալըմ ճէսարէթին օլաճագ մը.

Ֆրանսուաղ պու սէօղլէրին քեաֆֆէսինէ էէվապ օ. լարագ, օղլընըն սատուգաթ, մէթանէթ վէ զէքեալէթլէ մալամալ օլան պաշընը իքի էլի արասընա ալտը վէ պիր զուրուրը մատէրանէ իլէ պիր միւտտէթճիք մէրգու. մա պաղտըղտան սօնրա, եիւքսէք ալնընա պիր գաշ պուսէ

զօնոուրտու : Շէֆաղաթը մուտէրանէնին պիրնուսունէէ միւնէսսէմի առտու օշունսպիւնէն պու դատընըդաղ , էշ պու հարէքէթինտէն զիյատէսիյէ խօշնուտ օլարագ տէտի յի :

— Արթըդ օթուր պաղայըմ , սէվկիլի օղլում... պիւթիւն կիւն օճաղ պաշընտա , այաղ իւղէրինտէ տալըսըն... վաղթ տա կիթտիքէ կէճիւրիյօր :

Ակրիքօլ . - Բէք էյի , վալիտէճիյիմ . օ հէ , երեք օր սէնին զօլթուդ սանտալիէնի վէրիյօրտուն... հէր աղչամ . րի դալղամըղ երեք մի պաշլայաճաղ . էյի պիլիւրսին քի աւըն իւղէրինէ օթուրմաղ իսթէմէմ... դալթըր շունը... պէն ատի պիր օթ սանտալիէսինտէ տահա զիյատէ րա հաթ իտէրիմ :

Ֆրանսուաղ . - Դալտըրմամ վէսսէլամ... սապահտան աղչամա դատար շալըշաղդտան սօնրա , հիշ օլմաղտա պիւր աղ րահաթ իթմէլիսին , եօրիւրնըդ ալմալըն :

Ակրիքօլ . - (Վալիտէսինին թաղալիմ իթտիյի սանտալիէյէ օթուրարագ քէմալը պէշալէթէ) Շունա պաղ հէլէ... պէօյէ ճէպրէն իշ օլմուր մը . պիշարէ Մայեէօ Լարին... սէվկիլի վալիտէճիյիմ , սէօյէտիքիւրիմէ սէն դուլաղ աամա... իֆատէլէրիմ հէր լաթիֆտէն իպարէթ տիր . հաթթա սէնին զօլթուդ սանտալիէնտէ ֆէմը էլ ատէ րահաթ իտէրիմ . իսթիլալ կիւնի . թիւիլըրի թաթթը հիւքմտարիսինտէ եայըլըս օթուրալըտան պէրու , ապա պու դատար րահաթ օթուրմուշ տէյիլ իտիմ :

Ֆրանսուաղ Պոտուէն՝ մասանըն պիւ թարաֆրնտա տուրմըշ , օղլու իշուն էքմէք քէսմէքտէ վէ Մայեէօ աթի շարապըն շիշէսինի ալըս կիւմիւշ թասը լէպալէպ տօլտուրմաղ տա ըտր : Պու իրի քէրէմքեար մախուղ լալըն՝ քէնտի սէվկիլիէրի հաղղընտա կէօսթէրտիքիւրի ինթիւմամը մուտագղիգսնէ , հաղղաթէն լաթիֆ պիւ մէնգարէ իտի :

Ակրիքօլ . - (Մայեէօյէ միւթէվէճիհէն) Պէշիմէ պիրիւրտէ թատամ իթմէք իսթէմէղ միսին :

Մայեէօ . - (Կէօյէիլինի եէրէ աթֆ իտէրէք) Թէ . շէքքիւր իտէրիմ , Սկրիքօլ . պէն տահա շիստի եէմէք եէտիմ :

Ակրիքօլ . - Մհ , զաթէն պէնիմ թէքիֆիմ սուրէթա պիր շէյ եանի հէղաքէթէ իթայէթ իթմիշ օլմագ իշուն իտի . շալըք սէնին պաղը աճայիպ խուլարըն պուլընտըղընը վէ էֆրեարընտան զէրէ դատար այրըմաղ օլտըղընը րէր ալէա պիլիւրիմ . տիւնեա պիր եանա կէլսէ , պէնիմէ օթուրուպ եէմէք եէմէղսին... վալիտէմ տէ սէնին կիւալի տիր , պէնիմէ էքիմէք եէմէյէ թէնէղղիւլ իթմէղ... եաք եալընըղ օթուրուր թաամ իտէր... պէրի տէ պէնիմ իսապէրիմ օլմագ ողղըն եէմէքտէն պիլէ մահրում գալըս... :

Ֆրանսուաղ . - Իտէր , էվլտալմ , խայր... էրքէն էքմէք եէմէք պէնիմ սըհհէթիմէ տահա մուվաֆըդ կէլիյօր տա տնըն իշուն պէօյէ հարէքէթ իտիյօրմ... Բիլիւրտիլիմ եէմէք նաւըլ , էյի տէյիլ մի տիր :

Ակրիքօլ . - Էյի մի... շալմա միւքէմէլ տէսէնէ շալլամ ըլա բիշմիշ մէղիտ պալըղը տէյիլ մի... պու պալըղըն հէ տէրէճէ աշըղըսը օլտըղմը պիլիւրսին . պէն թէր-նէօլտէ պալըղը օլմագ իւղրէ եարատըլմըշ ըտմամա , թալիլիմ պէնի տէմիւրիլիյէ սէվգ իթտի :

Պիշարէ տէլիգանլը՝ քէօքէյին հիքեայէսինի նաղլ իթտիյի սըրատա ողաճըդ տա եանմըշ պալմ պու տաթիւրղ եէմէյի , պիւթիւն կիւն ճանը աղղընա կէլիւրէսինէ շալըշաղդտան սօնրա , բէք ուլընսուղ պիր շէյ տալիլէմէքտէ իտի . լարին վալիտէսինի խօշնուտ իթմիշ օլմագ իշուն , օրու թու թմաղլըլ իլթիլամ իթմէքտէ վէ պու տաթիւրղ պալըղը քէմալը իլթիլաղլա եէյի կիպի զէօտաթիւրէսին իտի . վալիտէսի իտէ օղլունուն իլթիհատընը

կէօրտի քտէ, պիր թավրը խօշնուտի խարաղ իտէրէք .

— Օհ . . . սէնի կէօրէն պիր ղիյաֆէթտէ եէմէք եէ-
յօրսուն կիպի զանն իտէնէք, աղիզ էվլատում, ղալիպա
պու եէմէք տամաղընա բէք մուվաֆըդ կէլտի, կէլէնէք
նումաա վէ նումաա իրթէսի կիւնլէրի տէ պու եէմէյի բի-
չիրէյիմ, օլմաղ մը . — տէտի :

Ակրիքօլ . — Ձիյատէսիյլէ թէչէքքիւր իտէրիմ, վալի-
տէնիյիմ . . . առնազ, իքի կիւն պիրի պիրի արտըննա բի-
չիրմէ, սօնրա միտէմ պօզուլուր . . . Լաքին պու լազըր-
տըլարը շիմտի պէր թարաֆ իտէլիմ տէ, եարընքի բաղար
կիւնիւմիւզիւ նասը կէչիրէնէյիմիղի տիւ չիւնէլիմ, եարըն
կիւզէլէնէ էյլէնմէք լազըմ տըր, վալիտէնիյիմ, սէնի պիր
զաչ կիւնտէն պէրու տըր քի մահզուն վէ միւքէտտէր կէօ-
րիյօրըմ վէ պունը հիչ պիր սէպէպէ աթֆ իտէմէյօրըմ
. . . առապա պէնտէն խօշնուտ տէյիլ միսին . . .

Պրանսուազ . — Օհ, պիշարէ էվլատում, սէնտէն խօշ-
նուտ օլմամագ մը . . . սէնին կիպի պիր նումունէի . . .

Ակրիքօլ . — (Վալիտէսինն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Իէք
էյի, բէք էյի, էօյլէ իտէ, պիր աղ էյլէնէրէք պէնտէն
խօշնուտ օլտըղընը ֆիիլէն տէ իսպաթ իթմէլիսին, (Մայ-
նէօյիւ կէօսթէրէրէք .) Պէլքի մատմուտղէլ տէ պիղէ բէ-
ֆագաթ իթմէք լուծֆընտա պուլուլուր :

Պու սէօղ իւզէրինէ, Մայնէօ գըպ գըրմըզը քէսիլտի,
կէօղլէրինի եէրէ աթֆ իյլէտի վէ եիւզիւնտէ աճը պիր
մահզունիյեթ էսէրի նիւմայան օլուպ, ճէվապ վէրմէտի :

Պրանսուազ . — Օղլում, էյի պիլիյիսին քի պէն կիւն-
տիւզլէրի քիյիսէյէ կիտէր վէ պիւթիւն կիւնիւմիւ տուա-
լարլա կէչիրիլիմ :

Ակրիքօլ . — Իէք էյի տմա, եա աղչամարը . . .
Պէն սունա թէաթրօեա կիտէլիմ տէմէյօրըմ . . . շուրատտ
ղայէթ էյլէննէլի պիր հօզղապաղ վար ըմըչ, օնու սէյր
իթմէյէ կիտէրիզ :

Պրանսուազ . — Թէչէքքիւր իտէրիմ, էվլատում, օ տա
պիր նէվ թէաթրօ տէյիլ մի . . . քէօթիւ շէյ տիր վէս-
նէլ . . .

Ակրիքօլ . — Ահ, աղիզէ վալիտէնիյիմ, պու սէօղլէ-
րին արթըզ միւպալաղա տըր :

Պրանսուազ . — Օղլում, պէն պաչղալարընըն իչինէ
զարըչըյօր մըյըմ . . . պաչղալարընըն իթէտիքլէրի շէյ-
տէն մէն իտիյօր մըյըմ . . .

Ակրիքօլ . — Հազըն վար, աֆվ իտէրսին, վալիտէ-
նիյիմ, մատամ քի թէքլիֆիմի բէտտ իտիյօրսուն, հավա
աչըզ օլուրսա, Մայնէօ իլէ պիրիքտէ դուլ-լարտա (իքի
թարաֆը աղաճը կէնիչ էօյ) կէզինմէյէ կիտէրիզ, օլմաղ
մը, թագրիպէն իւչ այ վար քի Մայնէօ պիղիմէ պէ-
րապէր տիշարը չըզմըչ տէյիլ տիր, զիրա պիզ պիրիքտէ
օլմատըգճա, սիթթիյի սէնէ էվին պուճաղընտա ղաբանըր
զալըր :

Պրանսուազ . — Խայր, էվլատում, սէն եալընըզ չըզ
. . . բազարընը միւմքինի մէրթէպէ էյի կէչիր, պու տա-
հա միւնապիպ օլուր :

Ակրիքօլ . — Օնվկիլի Մայնէօ, վալիտէմի ղանտըր-
մագ խուսուլընտա պարը սէն եարտըմ էյլէ :

Մայնէօ . — (Գըզարարագ վէ Լօնիւնէ պագարագ .)
Ակրիքօլ, պիլիրսին քի պէն պունտան պէօյլէնէ՝ սէնիւնէ,
նէ տէ վալիտէնլէ տըչարը չըզամամ :

Ակրիքօլ . — (Շէնմէչրէպանէ պիր թավր ըլա .) Նէ՝ ի-
չուն, մատմուաղէլ . . . թէրպիյէսիզլիք իթմիչ օլմագսըզըն
պու բէտտինիզին սէպէպինի սօրապիլիր միլիզ :

Մայնէօ . — (Մահզունանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմէ-
յէրէք .) Ձիրա պէնիմ սէպէպիմտէն, պաչղալարըյլա ղապ-
ղայա պուլաչմանը իսթմէմ, Ակրիքօլ . . .

Ակրիքօլ . — (Խայիսանէ պիր սուրէթտէ ըզհարը թէ-
էսսիւֆ իտէրէք .) Ահ . . . աֆվ իտէրսին, աղիզէ Մայ-

եւօմ, աֆիլ իտէրսին . - տէյիպ սապրսըզլըղլա Էթի
ալնըրն իւղէրինէ վաղ իյլէտի :

Մայեէօնին իյլա իթմէք իսթէտիյի վաղըայը պէր
վէճճի աթի օղոյանըարմըղա նաղլ իտէրիւ . չէօյլէ քի .
պիչարէ էօքսիւղճըղաղ հէր իչտէ իհթիրաղքեարանէ
տավրանմաղտա օլտըղընտան , պաղը քէրլէ վէ ֆաղաթ
նատիր օլարաղ Ակրիքօլ վէ ֆրանսուաղ Պոտուէն իլէ
թէնէղղիւհէ չըղալ ըտը . պու թէնէղղիւհէր՝ քէնտիսի
իչուն էյեսամը մախսուսէ հիւքմիւնտէ իտի : Զէվալը զըղ-
ճըղաղ՝ Ակրիքօլ վէ վալիտէսինի ութանտըրմամաղ իւղրէ ,
պիր շապղա իլէ քիչիք պիր շալ սաթուհի ալապիլմէք իչուն
բէք չօղ կիճէլէր ույգուսըղ կէչլըմիլ վէ բէք չօղ կիւն-
տիւղլէր տէ աճ զալմիլ ըտը : Մէղպուրէ պու սուրէթլէ
պէչ ալթը տէֆա թէֆէրլիւհէ չըղմըլ օլուպ , բէրէսթիլ
իտէրճէսինէ սէվտիյի տէլի զանլընըն օլթուղընտա օլա-
րաղ վուղու պուլան իչպու թէնէղղիւհէր՝ պիչարէնին
միւտտէթի հայաթընտա կէօրտիյի եկկեանէ մութու
զէմանլար օլտու : Սօն տէֆա վաղը օլան թէֆէրլիւհէ էս-
նասընտա , վահչի վէ թէրպիյէսիլ հէրիֆին պիրի , տիր-
սէյիլէ մէղպուրէք էօյլէ տիւթըմիլ իտի քի , զալալը
գըղճըղաղ հըսս իթտիյի աղըր սաիդասըլլա խաֆիֆ պիր
սէտա սալը վէրմիլ իտի . մէրգուժ վահչի իսէ՝ Մայեէօ-
նին հայգըրմասընտ մուղապիլ աֆիլ տիլէյէճէք եէրտէ .
« Օհ օլսուն , սանա միւթմահաղղ տըր , միսրին զան-
պուր . . . » ճէվապընը վէրմիլ իտի :

Ակրիքօլ , բէտէրի կիպի , զուվլէթ վէ ճէսարէթին
ալիճէնապ գալպլէրէ պախշ իթտիյի հիւմ ու միւլայէմէթ-
լէ մութթասըֆ ըտը ըսա տա , ալչաղճասընա իճրա օլու-
նան պիր հաղարէթէ դարչը տախի , էսէրի չիտտէթ իպ-
րաղընտան կէրի տուրամաղ ըտը . զիրա հըսսը ինթիղամ-
ճույանէսի բէք չիտտէթ իտի . պինսէն ալէյհ՝ պու
վահչի ատէմին թէրպիյէսիլիյինտէն իֆրաթ մէրթէպէ

էօֆէլէնէրէք՝ վալիտէսինին գօլընը պըրագմըլ վէսինն ,
գամէթ վէ գուվլէթճէ քէնտիսինէ միւսավի օլան պու
ալագ հէրիֆին եիւղիւնէ էօյլէ չիտտէթ իթ օգաթլար
եէրլէչտիրմիլ իտի քի , պիր տէմիրճինին կէնիլ վէ նասը-
լը էլլէրինին պէօյլէ սիլլէլէր էնտիրտիյի նատիրէն կէօ-
րիւլմիւլ տիւր : Շախսը մէրգուժ պու սիլլէլէրին աճըսըն-
տան գըպ գըլմըղը քէսիլէրէք , քէնտիսի տէ Ակրիքօլա
ուրմագ իսթէմիլ իտի իսէ տէ , տէմիրճի հայրէթէ շայան
պիր չէվիքիքլէ վէ օրատա պիրիքմիլ օլան խալգըն խօչ-
նուտի աղիմինի մուճիպ օլաճագ տէրէճէտէ սիլլէլէրինի
թէքրարլամըլ ըտը . Ակրիքօլըն խասմի իսէ՝ խալգըն եու-
հա սէտալարընտան վէ հագարէթամիլ սէօլլէրինտէն ըէ-
վիլ պէտնամ օլարագ նապէտիտ օլմուլ ըտը :

Գէտպախթ Մայեէօ՝ քէնտի սէպէպիլլէ Ակրիքօլ գալ-
ղայա պուլաչմասըն իչուն արթըղ տըչարը չըգմագ իսթէ-
մէտիյինի սէօյլէմէքլէ պու վագըայը ալաթմագ նիյէթին-
տէ իտի :

Իչպու մուճիպի թէէսսիֆ հատիսէնին խաթըրէի միւ-
էլլիմէսինի պիլա իթթիյար ույանտըրմըլ օլտըղընտան տա-
լայը , կէնճ տէմիրճի սօն տէրէճէ ըզհարը նէտամէթ իթ-
տի . լաքին հա՛յֆաքի . . . պու խաթըրէ՝ Մայեէօ կիպի
սաֆտիլ պիր գըղճըղաղ իչուն , Ակրիքօլըն թախմինինտէն
տահա զիյատէ մուճիպի քէտէր վէ ըզտըրապ ըտը . զի-
րա պիլարէ՝ Ակրիքօլը չըլղընճասընա սէվէր վէ քէնտի շա-
յանը իսթիհզա չիրքինիլիլլէ պու գալղայա սէպէպ օլտը-
ղընտան տօլայը թէէսսիֆ իտէր իտի :

Ակրիքօլ , մայիք օլտըղը գուվլէթ վէ մէթանէթի
թապիաթընա ըաղմէն , յօճուգ կիպի շաքուգ միւթէէսսիր
օլուր ըտը . կէչմիլ պիր խաթըրէյի թէքրար զիքր իթ-
մէքլէ Մայեէօնին գալպիին ճէրիհատար իյլէմիլ վէ պիչա-
րէնին հիւզն ու էլլէմինի պատի օլմուլ օլտըղընը տիւլիւն-
տիւքճէ , կէօղիւնտէ եաշ գաթրէլէրի պիրիքիյօրտու . իմտի

էլէրէնք թէքիֆսիզ պիւ սուրէթտէ մէջպարէյն ուզա-
թարագ .

— Թէտպիրսիզլիյիմի աֆիլ էթ վէ կէլ պէնի գու-
նագլա . - տէտիքտէն սօնրա , Մայնէօնին սուրուգ վէ զաիֆ
եանագլարընա իքի պուսէ եէրլէշտիրտի .

Ակրիքօլ . - պու մուամէլէի թէվէճճիւհքեարանէսիիւ-
զէրինէ , կէնճ գըզըն տուտագլարը պէմ պէյաղ քէսիլիպ
գալպի . Գատար շիտտէթլէ շարբմաղա պաշլատըքի , պի-
շարէ՝ մասանըն քէնարընա տայանմաղա մէճպուր օլտու .
Ակրիքօլ պուըն կէօրիւնճէ տիւշարը էնտիշէ օլարագ հա-
լիմանէ պիր սէտա իլէ .

— Գապահաթըմը աֆիլ իթտին , տէյիլ մի սէվկիլի
Մայնէօմ . - տէտի .

Մայնէօ . - (Թէլէճանը գալպինի զապթ իթմէյէ շա-
լըշարագ .) էվվէթ , էվվէթ , զաաֆը հալիմտէն տօլայը
պէն տէ սէնտէն աֆիլ տիլէրիմ . օ գալղանըն խաթըրէ-
սի պէնի տաիմա քէտէրլէնտիրի . օ կիւնիւ օէնին ի-
շուշ զիեատէսիյլէ գօրգմուշ ըարմ Եա օրատա պի-
րիքմիշ օլան խալգ՝ հէրիֆի թէսահուպ իթմիշ օլսա ի-
տիլէր

Ֆրանսուազ . - (Ճէրէյան իտէն ահվալէ ալեհաճ օլ-
մագսըզըն Մայնէօնին իմտատընա շիթապան օլարագ .)
Ա՛հ , եա Բապպի , միւտտէթի էօմրիւմտէ պէզլէ գօր-
գույա կիրիֆթար օլմամըշտըմ .

Ակրիքօլ . - (Կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք Մայնէօ իշուշ
մէնֆաաթտան խալի օլան պու մուհալէրէնին րէնկինի տէ-
յիշտիրմէք նիյէթիյլէ .) Ա՛հ , սէվկիլի վալիտէճիյիմ , օէն
պիր ապէրին . . . հէմ տէ իմրէրաթօրըն սիւվարի գում-
պարահըլարընտան պիրինին զէվճէսի օլտըղըն հալտէ ,
կէօրիւյօրըմ քի ճէսարէթ սահիպի տէյիլ օին Օ՛հ ,
բէտէրիմ . . . գահրամա՛ն բէտէրիմ . . . Լաքին խալր . . .
խալր . . . անըն հազգընտա տիւշիւնմէք իսթէմէմ . . .

պու խաթըրէլէր պէնի աշուրի քէտէրլէնտիրիյօր . . . գալ-
պիմ ալթ իւսթ օլույօր .

Ֆրանսուազ . - (Աճը պիր ահ շէքէրէք .) Կէլիւր օղ-
լում , Ալլահ իսթէրսէ կէլիւր

Ակրիքօլ . - Նաալլ , Ալլահ իսթէրսէ կէլիւր մի . . .
շիմտիյէ գատար Ալլահ իսթէմէթ իտի . . . շուքի բէտէ-
րիմ ուղընտա էրէյիճէ տուալար վէ գուտտասլար իճրա
իթտիրտին , տէյիլ մի

Ֆրանսուազ . - (Օղընըն սէօղիւնիւ քէտէրէք վէ մահ-
զունանէ պիր սուրէթտէ պաշընը սալլայարագ .) Ակրիքօլ
. . . պէօյլէ սէօյլէմէյէ հազգըն եօգ . . . պախուսուս
քի մէլէլէ բէտէրին հազգընտա տըր .

Ակրիքօլ . - Ռէք էյի . . . բէք էյի . . . տարըլմա . . .
պու ազշամ՝ պախթըմ եալէր կիտիյօր . շիմտիտէ սըրա
սանա կէլտի . . . Լաքիննէ սէօյլէյօրըմ . . . պէն եա պու-
տալա վէ եախօտ տիվանէ օլմուշ ըմ . . . Աֆիլ իտէրսին ,
վալիտէճիյիմ , աֆիլ իտէրսին . պու ազշամ աղզըմտա
պուշտան պաշգա սէօզ եօգ . տաիմա աֆիլ տիլէյօրըմ . .
իմտի սէնտէն տէ աֆիլ տիլէրիմ , վալիտէճիյիմ , սէն էյի
պիլիւսին քի պիր մէլէլէ հազգընտա աղզըմտան ուլ-
ղունսուզ պիր քէլիմէ սատըր օլուրսա . . . րիզամըն իի-
լաֆընտա օլարագ սատըր օլուր . զիրա պիլիւրիմ քի սանա
տօզ ունուր .

Ֆրանսուազ . - Պանա տօգունմայօրսուն , պիշարէ ազ-
լում .

Ակրիքօլ . - Հէքսի պիր գաբույա չըղար . պէնիմ ի-
թիզատըմճա , տիւնեատա վալիտէյի ճէրիհատար իթմէք-
տէն տահա ֆէնա պիր շէյ օլամազ . . . Բէտէրիմին գա-
րիպէն ալտէթ իտէճէյի հազգընտա սէօյլէտիյիմ օէօզ-
լէրէ կէլինճէ . . . հիշ շիւպհէ գալտըրմազ .

Ֆրանսուազ . - Լաքին տէօրթ ալտան պէրու , քէն-
տիսինտէն հիշ պիր մէքթուպ ալմամըշըղ տըր .

Ակրիքօլ. - Օրասը էօյլէ. լաքին խաթըրընտա տէյիլ մի. քէնտիսի աղ չօգ օդու մագ պիլիր իսէ տէ, եաղը եաղ մագ պիլմէզ օլտըղընը քէմալը խուլուսը գալպլէ տաի մա սէօյլէմէզ մի իտի. հաթթա ախիրէն եաղտըրմըչ օլտըղը մէքթուպտա, ապա վէսվէսէ իթմէմէմիդի վէ քեանունի սանինին էվախըրընա տօղրու Բարիսէ մուլասէլէթ իտէճէյինի, վէ պուրայա վիրուտինտէն իւչ տէօրթ կիւն էվվէլ Բարիսին հանկը հուտուտընտան կէլմէքուէ օլտըղընը պիլտիռէճէյինի վէ պու սուրէթլէ կիտիպ քէնտիսինի իսթիգ պալ իթմէմէ մէյտան վէրէճէյինի իշար իթմէմիշ մի իտի:

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ, էվլատըմ. . . լաքին չուպաթ այընա կիրտիք, հէնուզ կէլէն կիտէն օլմատը . . .

Ակրիքօլ. - Տէմէք տիր քի, տահա չօգ պէքլէմէյէճէյիզ. պու կիւն եարըն հէր հալտէ մէյտանա չըգաճաղ տըր. հաթթա թախմինիմտէ տահա իլէրիյէ վարաբաղ չուըն տա սէօյլէրիմ քի, էկէր պու կիւնլէրտէ սէվկիլի Գաբրիէլիմիզ տէ Բարիսէ կէլէճէք օլուրսա, ապա թէաճ ճիւպ իթմէյէճէյիմ. զիրա Ամէրիգատան եազմըչ օլտըղը սոն մէքթուպ պու պապտէ իւմիտլէր վէրմէքտէ իտի. Ահ, վալիտէճիյիմ, խանէտանըմըղըն պիլթիւն ազասը պիր եէրէ թէճէմիւ իթտիյի կիւն, պիղիմ իշուն պիր եէվմի մէսուտիյեթ օլաճաղ տըր:

Ֆրանսուազ. - Օհ, Ալլահ սէսինի իշիթսին, էվլատըմ. . . օ կիւն պիղիմ իշուն հազըգաթէն մէսուտ պիր կիւն օլաճաղ տըր:

Ակրիքօլ. - Վէ օ մէսուտ կիւն տէ չօգ կէճիքմէքսիդին կէլէճէք տիր, վալիտէճիյիմ. բէտէրիմ հազըղնտա սէն հիշ մէրագ իթմէ. զիրա գալլը մէշհուրէ կէօրէ, խապէր պուլընմատըղը վազթ, էյի խապէրլէր օլուր . . .

Մայնէօ. - Բէտէրինի էյիճէ տէրխաթըր իտէրմիսին, Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. - Տօղըրսընը իսթէրսէն, քէնտի թիւյիւ պէօյիւք շապգասը իլէ պէնի շէյթանըն չէհրէսի կիպի գօրգութան ուղուն պըյըղլարընը հէր չէյալն զիյատէ խաթըրլարըմ. իւնիֆօրմասընըն իշ թարաֆընտա ասըլմըչ օլան խաշ նիշանընըն զըրմըղը գօրտէլատը վէ զըլըճընըն ալթուն կիպի բարլազ դապղէսի բէք հօլըմա կիտէր իտի, տէյիլ մի, վալիտէճիյիմ. . . լաքին ելինէ նէն վար . . . նէ իշուն աղլայօրսուն:

Ֆրանսուազ. - Ահ, պիլարէ Գոտուէն . . . պիղտէն այըրլալըտան պէրու աճապա նէ գատար ըզտըրապլար, նէ գատար մէշագգաթլար չէքմիշ տիր. քէնտիսի կիպի ալթմըչ եաշընը կէշմիշ օլան պիր իսթիեար իշուն ըզտըրապ չէքմէք բէք միւշքիլ տիր . . . Օհ, պէտպալսթ էվլատըմ, պիլարէ բէտէրին պուրատա տախի սէֆալէթէ տիւշար օլաճաղընը տիւշիւնտիքճէ, ելլէյիմ բարչա բարչա օլուր:

Ակրիքօլ. - Նէլէր սէօյլէյօրսուն, վալիտէճիյիմ:

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ, ալթմըչ պէնիմ տիքիշ տիր մէյէ վէ բարա գազանմաղա գուվվէթիմ եօզ տուր, չուճուղըմ:

Ակրիքօլ. - Էկէր սէն վէ բէտէրիմ չալըշմագ տան աճիզ իսէնիզ, պէնտէ մի աճիզ իմ, իքինիղին իգամէթի իշուն քեաթի օլաճազ պիր օտամըզ վէ ուֆագ թէֆէք էշեամըզ եօգ մը տըր . . . (Վալիտէսինի կիւճէնտիրի գօրգուսըյլա սուրէթի իֆատէսինէ լէթաֆէթ վէրէրէք.) Անճագ, մատամ քի էվ իտարէսինտէն պահա իտիյօրըչ, միւսաատէ էթ տէ պիր սէօզ սէօյլէյէյիմ, աղիզէ վալիտէճիյիմ, Բէտէրիմ իլէ Գաբրիէլ ալտէթ իթտիքլէրին. ալ, անլէր իշուն հէր կիւն թագտիսի գուտտաս իթտիր մէյէ վէ մուվլար եազտըրմաղա արթըզ հաճէթ գալմազ, տէյիլ մի. իմտի, պու թէսարուֆ սայէսինտէ . . . բէտէրիմին հէր կիւն պիրէր չիշէ շարապը վէ չուպուղընը

թիւթաւրէնէք էրէյիճէ թիւթիւնիւ պուլունաճագ տըր
 . . . , Պունտան պաշգա , բազար կիւնլէրի տէ լօզանթա-
 տա միւքէմմէլ պիր եէմէք եէտիրէպիլէնէյիզ . . . :

Պու էսնատէ , գաբու պիր գաշ քէրրէ ուրլլուպ , Ակ-
 րիքօլըն սէօզիւ զաթ' օլունտը . Ֆրանսուազ եապաշ սէ-
 տա իլէ «իիրինիզ . . . » տէյու պէյան իլլէտի :

Հաքին գաբույա ուրան ատէմ' իչէրի կիրէնէք եէր-
 տէ , գաբույը արալըգ իթտի վէ կիւզէլ պիր եէշիւ պօ-
 յանմըշ պիր էլ' Ակրիքօլը իշարէթլէ տըշարըյա չաղըրտը :

Ակրիքօլ . - Հա' , պիշիմ' պապա Լօրիօ իմիշ , պօյանը-
 լարըն նումունէի միւնէսսէմի . կիր , պապա' Լօրիօ , կիր ,
 թէքլիֆէ պագմա :

Լօրիօ . - Միւմքինսիզ տիր , օղլում , թէքէմտէն
 թըրնագլարըմա գատար պօյա իչինտէ իմ . . . , էկէր ի-

չէրիյէ կիրէճէք օլուրսամ, մատամ Ֆրանսուագըն օտապը պիւթիւն եէշիւէ պօյանաճագ :

Ակրիքօլ . - Տահա էյի եա, օտա տէօշէմէսի պիր չայըրլըգ սուրէթիւթ ալըր . պէն իսէ եէշիլլիք վէ չայըրլարը բէք սէվէրիմ :

Լօրիօ . - Լաթիֆէյի պըրագ ալըմ, Ակրիքօլ . սանա տէօշէյէճէք մուհիմմ պիր սէօղիւմ վար, չարուգ օլ :

Ակրիքօլ . - Աճապա եինէ տէմինքի ճասուս հագգընտա տըր . էկէր էօյլէ իսէ, էփն օլ պապա Լօրիօ, օ չարկըն պիզէ նէ եարապիլիր :

Լօրիօ . - Խայր, տէմինքի ճասուս հագգընտա տէյիլ . ղայիպա հէրիֆ կիթմիշ, վէ եախօտ սիս օ գատար գաթըլաշմըշ տըր բի քէնտիսինի կէօրէմէյօրըմ . ղաթէն մէսէլէ պու տէյիլ . . . հայտէ չարուգ օլ, (Հաքիմանէ պիր թավըր ըլա) Սեօյէյէճէյիմ սէօղ պաշգա մուհիմմ պիր շէյ հագգընտա օլուպ, եալընըզ սանա թէալլիւգ իտէր :

Ակրիքօլ . - (Ճիւշարը հայրէթ օլարագ այաղա գալգըպ .) Եալընըզ պանամը թէալլիւգ իտէր . . . աճապա նէ տիր :

Ֆրանսուագ . - Կիթ պագ օղլում, հէրիֆ պէթլէթմէ :

Ակրիքօլ . - Բէք էյի, վալիտէճիյիմ . Լաթի էկէր պիր շէյ անլատը իսէմ, Ալլահ պէլամը վէրսին :

Կէնճ տէմիրճի պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, վալիտէսինի Մայեէօ իլէ եալընըզ պըրագըպ տըշարըյա չըգալ :

4

Ա Վ Տ Ե Թ

Ակրիքօլ՝ օտաւան չըղտըգտան պէշ տաղըգա սօնուա, թէքրար ավտէթ իյլէտի. չէհրէսի սարարմըշ վէ ալթ իւսթ օլմուշ, կէօզլէրի եաշլա տօլմուշ վէ էլլէրի տէ տիթրէ-մէքտէ պուլընմըշ ըտը. լաքին սըֆաթընտա ֆէվդ էլ ա-տէ մէսէրրէթ, չէֆգաթ վէ թէէսսիւր ալաիմի մէշհուտ իտի. Գիր տաղըգա գատար գաբու էօնիւնտէ հարէքէթ-սիգ գալտը. հէյէճանը գալպի սանըրսըն քի վալիտէֆնէ եազլաշմազտան քէնտիսիւնի մէն՝ իտիյօրսու. . . .

Գիշարէ Թրանսուազըն կէօզիւ օ գատար քէսպի գաաֆ իթմիշ իտի քի, օղլընըն չէհրէսիւնտէքի թէղայեիւրի կէօ-րէմէյիպ.

— Գապա Լօրիօնըն սէօյլէյէճէյինէ՝ իմիշ, Ակրիքօլ. — տէյուս սօրտու.

Կէնճ տէմիրճի ճէվապ վէրմէտի. հալ պու քի Մայ-եէօ մէրգուլըն չէհրէսիւնտէքի սօյղուլըղը կէօրէրէք տէ-տի քի.

— Աման եա՝ Րապպի. . . Նէ՛ն վար. . . Ակրիքօլ. . . եիւզիւն Նէ՛ իշուն սօլմուշ. . . .

Ակրիքօլ. — (Մայեէօնիւն սիւալինէ ճէվապ վէրմէքսի-զին Թրանսուազըն եանընա դօշարագ հէյէճանը պիր սէ-տա իլէ.) Վալիտէճիյիմ, սէվկիլի վալիտէճիյիմ, շիմտի էօյլէ պիր շէյ կէօրէճէքսիւ քի, գիւսատէսիյլէ տիւշարը հայրէթ օլաճագսըն. . . լաքին հիշ պիր կէօնէ էսէրի հէ-յէճան կէօթէրմէյէճէյինի պանա վատ իտէ՝ր մի սին.

Թրանսուազ. — Նէ՛ տէմէք իսթէյօրսուն, օղլում. . . լաքին Նէյէ տիթրէյօրսուն. . . պիր քէրրէ եիւզիւմէ պագ

. . . Մայեէօնիւն հաղղը վար ըմըշ. . . Նէ՛ իշուն սիւ գա-տար սարարմըշսըն. . . .

Ակրիքօլ. — (Թրանսուազըն էօնիւնտէ տիգ չէֆէրէք վէ մէզպուրէնին իքի էլինի թութարագ.) Ահ, սէվկիլի վալիտէճիյիմ. . . լաղըմ տըր քի. . . պիլմէյօրսուն. . . լա-քին. . . .

Կէնճ տէմիրճի սէօզիւնիւ թէքմիլ իտէմէտի. կէօ-զիւնտէն աղան մէսէրրէթ եաշլարը սէտաարընը գաթ իթ-մէքտէ իտի.

Թրանսուազ. — Աղլայօրսուն հա. . . լաքին Ալլահ աշ-գընա օլսուն, Նէ՛ վար, պէնի Նէ՛ իշու գօրգուտըյօր-սուն. . . .

Ակրիքօլ. — (Կէօզլէրինի սիլէրէք.) Գօրգըյօր մըսըն, Բ—69

օհ, խալը, խալը... պիւտքս բէք պախթիեար օլաճագ-
սըն... Լաքին, թէրրար իտիյօրում, հիշ պիր Կէլէնէ Էսէ-
րի հէյէճան կէսթէրմէյէճէյինի պանա վատ իտէր մի-
սին... դիրա էյի պիլիրսինքի, չօգ մէսէրրէթ տախի չօգ
քէտէր կիպի մաղարրաթը տըր:

Ֆրանսուազ. - Նաւը...:

Ակրիքօլ. - Պէն սանա տէմէզ մի իտիմ քի... կէլէ-
ճէք...:

Ֆրանսուազ. - Բէտէրի ն մի...:

Պիչարէ գատըն պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, սան-
տալիէսինտէն սըչրայըպ գալդտը, Հայրէթ ու խէլէճանը
օ տէրէճէ քէսսիլ շիտտէթ իթմիշ իտիքի, գալպինին չար-
բընթըսընը դապթ իթմէք իշուէն պիր էյինի կէօյսիւնէ տա-
յաթտը. Ֆրանսուազ եաւաշ եաւաշ տիւչարը գաաֆ օյ-
մագտա ըտը ըսատա, Ակրիքօլ մէղպուրէյի թու թուպ
թէքրար գօթուգ սանտալիէսինէ օթուրթտը:

Մայեէօ իսէ, պիր թարաֆա չէքիլմիշ օլտըղը հալ-
տէ, Ակրիքօլ իլէ վալիտէսի արասընտա ճէրէյան իտէն
պու թէէսսիւրպաիւշ մէնդարէյի սէյր իտիյօրտու. Լաքին
Ֆրանսուազըն սիմասը թէղայեիւր վէ սարարթը բէյտա
իթմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ, պէլքի պիր մուալէնէթ-
տէ պուլունուր միւլահագասըյլա, գօրգագ պիր թարղ-
տա մէղպուրէնին եանընա եազլաշտը:

Ակրիքօլ. - Ճէսուր օլ, վալիտէճիյիմ, ճէսուր օլ. ար-
թըղ հէր շէյ պիթտի... շիմտի բէտէրիմի կէօրմէք պախ-
թիեարլըղընա նաիլ օլմագտան ուլաշգա պիր շէյ գալ-
մատը:

Ֆրանսուազ. - (Կէօղլէրինտէն չէշմէ կիպի եաշ աղա-
րազ) Պիչարէ Պոտուէնիմ... օն սէքիշ Էնէ դայպու-
պէթտէն սօնրա կէլսին հա... խալը, խալը... պունա
պիր վէճէ իլէ ինանամամ. սահիհ մի տիր, եա Բապպի,
աճապա սահիհ մի տիր:

Ակրիքօլ. - Հէ՛՛ օ գատար սահիհ քի, էկէր տահա
գիյատէ միւթէէսսիլ օլմայաճաղընը վատ իտէրսէն... նէ
վաղթ կէլէճէյինի տէ սէօյլէրիմ:

Ֆրանսուազ. - Ոհ, ազ վաղթտան... տէյիլ մի:

Ակրիքօլ. - Էվլէթ, վալիտէճիյիմ, ազ վաղթտան:

Ֆրանսուազ. - Լաքին հանկը վաղթ կէլէճէք:

Ակրիքօլ. - Պիր իքի կիւնտէն... եարըն... եախօտ
պու կիւն...:

Ֆրանսուազ. - Պու կիւն մի:

Ակրիքօլ. - Էվլէթ, վալիտէճիյիմ... տօղրուսընը իս-
թէրսէն... կէլիյօր... կէլտի...:

Ֆրանսուազ. - Կէլտի... կէլ...:

Պիչարէ գատընճըղազ քէքէլէյէրէք, սէօղիւնի իք-
մալ իտէմէտի:

Ակրիքօլ. - Պիր ազ էվլէլ աշաղըտա իտի. եօգարը
չըգմագտան էվլէլ օղյաճը պապա Լօրիօյա բէճա իթմիշ
քի կէլիպ պանա իշի անլաթսըն. պունտան մագսատը չու
իմիշ քի պէն քէնտիսինի կիտիպ կէօրտիքտէն սօնրա,
կէլիպ սէնի տէ հագրըրայըմ. դիրա պիրտէն պիրէ օտատան
իշէրիյէ կիրէճէք օլուրսա, տիւչարը հէյէճան օլուրսուէն
վէ սանա պիր մաղարրաթ կէլիր տէյու գօրգմըշ:

Ֆրանսուազ. - Օհ, եա Բապպի...:

Ակրիքօլ. - (Նագապիլի թարիֆ պիր մէսէրրէթլէ.)
Շիմո. ի. . տըչարըտա պէքլէյօր... Ահ, վալիտէճի-
յիմ... արթըղ սապր իտէմէմ... օն տագըգտան պէ-
րու գալպիմ օ տէրէճէ շիտտէթլէ չարբմագտա տըր քի,
կէօյսիմ քարա քարչա օլաճագ տէյու գանն իտիյօրում:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ գաբույա տօղրու գօլտու
վէ գաբույը աշտը:

Տակոպէր՝ Էօքսիւղլէրին էլլէրինտէն թու թմըշ օլտը-
ղը հալտէ, գաբու էշիկիլտէ նիւմանա օլտու:

Ֆրանսուազ իսէ՝ զէվլէնին գօլլարը արասընա աթը-

լաճագ եերտէ, տիգ չէօքիւ պ տու'ա իթմէյն պաշա-
տը. բուհընը ճէնապը Հագդա ի'լա իտէրէք, նիյազ վե
տուալարընը գապուլ վե հետիյէյէրինի մազհարը մուքեա-
ֆաթ իյլէմիչ օլտըղընտան տօլայը, ան սամիմ իլ գալպ
թէչէքքիւր իթմէքտէ իտի:

Պու մէնզարէտէ հագըր պուլընանլար պիր սանիյէ դա-
տար սաքիթ վե հարէքէթսիզ տուրտըլար:

Ակրիքօլ պիր հըսսը հիւրմէթ վե նէզաքէթ սաիգա-
սըյլա, հասրէթ վե մուհապպէթինին շիտտէթինէ դալէ-
պէ իթմէքտէ, վե ճակոպէրին պօյընա սարըլմադա ճէսա-
րէթեապ օլսմամագտա բուր. պիշարէ տէլի դանլը՝ դապ-
թը նագապիլ պիր սապըրսըղըզլա, վալիտէսինին տուա-
սընըն թէքմիլ օլմասընա պէքլէյօրտու:

Իթիեար աքէր տախի կէնճ տէմիրճի կիպի, այնը
հըսսիյեաթա ուղրամըշ բտը. պապա օղուլ՝ մուպատէլէ
իթտիքլէրի եէկեանէ պագըշլա, պիր հըսսը տինտարանէ
իլէ մաիլուզը Խալիդ իչուն ունուլթմըշ օլան պու նէճիպ
գատըն հագղընտաքի չէֆիգաթ վե հիւրմէթլէրինի պիլ-
տիրտիլէր:

Բոզ վե Պլանչ իսէ՝ շաշըրմըշ դալմըշ վե գալպլէրի
հէյէճանա ուղրամըշ օլմաղլէ, քէմալը տըղդաթլա, տիգ
չէօքիւ պ տուա իթմէքտէ օլան պու դատընա պագմագ-
տա բտըլար: Մայեէօ տախի Ակրիքօլըն սաատէթ դ՝
պաթթիեարըղընը տիւշիւնէրէք կէօղիւնտէն մէսէրրէթ
եաշլարը ագըթմագտա վե պիր եէրէ պիլիքօշ օլան պու
ֆամիլեա ազասը արասընտա քէնտիսինի էճնէպի վե պի-
նաէն ալէյհ ունուտուլմըշ տտտ իտէրէք օտանըն պիր
քէօշէսինէ չէքիլմէքտէ իտի:

Եիհայէթ Ֆրանսուազ աեադա գալղըպ դէվճինէ տօղ-
բու պիր խաթվէ աթտը. ճակոպէր իսէ՝ սօն տէրէճէ
հէյէճանը գալպա տիւշար օլմուշ օլմաղլա, գէվճէսինի
գօլլարը արասընտա քէմալը մուհապպէթլէ սըգտը: Օտա

Д. П. П. П. П.

տէրունինի տէրին պիր սիւքիթ իսթիյա իթմէքսէ խտի ,
Տակոպէր իւէ Ծրանսուաղ հիշ պիր սէօզ թէաթի իթմէ-
մէքսէ իտիւէր . եալընըզ ընչգըրըզ սէտալարըյլա մէսէր-
րէթ նիտալարը պու սիւքունէթի իսլալ իտիյօրտու . . . ,
Պու իքի իսթիեար պաշլարընը գալտըրտըզլարընտա , սի-
մալարը զայէթ սաքին , բարլագ վէ պէշաշէթլի խտի . շուն-
քի հըսսիյեաթը խալիսանէ լայըզը վէճհ իւզրէ մազհարը
խօշնուտի օլտըզ տա , քէնտիսինտէն սօնրա ըզտըրապաթը
շէտիտէնին էսէրինի պիւէ պըրագմազ :

Ծրանսուաղ՝ իւք հէյէճանընա զալէպէ իթտիքտէն
սօնրա , քէմալը հայրէթլէ Բօզ վէ Պլանշը թէմաշա իթմէ-
լէ պաշլատը . ասքէր իսէ՝ էօքսիւզլէրէ Ծրանսուաղը կէօս .
թէրէրէք հէյէճանը պիր սէտա իւէ :

— Էվլատլարըմ , պու գատըն պէնիմ՝ խայրիսահ զէվ-
ճէմ տիր . . . պէն ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընը նէ
րէթլէ գայըրտըմ ըսա , պու գատըն տախի այնը սու-
րէթլէ գայըրաճագ տըր . - տէտի :

Բօզ . - (Հէմիլէթի իւէ պիրլիքտէ Ծրանսուաղա եազ-
լաշարագ .) Տէմէք քի , մատա՛մ , պիզի էվլատլարընըզ
կիսլի պագաճագ վէ մուհապպէթի մատէրանէ իւէ սէվէ-
ճէքսիսըզ :

Ծրանսուաղ . - (Թէտրիճէն հայրէթի արթարագ .)
Սարէշալ Սիմոնըն գըզլարը՝ մը . . . :

Տակոպէր . - Էվլէթ , ազիզէմ Ծրանսուաղ , պու էօք-
սիւզլէր օնըն գըզլարը տըրլար . . . պէն քէնտիլէրինի ու-
ղագ մէմլէքէթլէրտէն կէթիլիյօլըմ լաքին պու
սէյահաթլարըմըղը զահմէթսիզ , էզլիյէթսիզ շէյլէր զանն
իթմէ հա Սօնրա պուշլարըն բեաֆֆէսինի տէ սանա
նագլ իտէճէյիմ :

Ծրանսուաղ . - (Քէմալը շէֆգաթ ու հայրէթլէ էօք-
սիւզլէրէ պագարագ .) Պիշարէ՝ շօճուզլար , զանն իտէր-
սին քի սլիրի պիրինէ միւշապիհ իքի մէլէք տիրլէր :

Տակոպէր . - (Օղլունա տօղրու թէվէճճիւն իտէրէք .)
Շիմտի . . . սըրա պիզիմ տիր, օղլուն .

Ակրիքօլ . - Համա օլտուն, եա րապպի .

Տակոպէր իլէ օղլունըն մէսէրէթի ազիմէսինի վէ պիրի պիրինի պուս իթմէք խուսուսընտաքի խհիմաքը չէ- տիտլէրինի թարիֆ ու թավսիֆ իթմէք տալիւնի իմքեան խարիճինտէ տիր . Գիշորէ իիթիյար, արա սըրա հայ- րան հայրան Ակրիքօլըն եւղիւնէ պազմագտա վէ էլլէ- րինի մէրգուսըն կէնիչ ումուզլարընա տայաթարագ օղլու- նըն մէրտանէ վէ խալիսանէ չէհրէսինի վէ ֆիտան կիպի պօլունը սէյր ու թէմաչա իթմէքտէ իտի . պատէհու թէք- րար գուճազլայըպ կէօյսիւ իւղէրինտէ սըղարագ չէօյլէճէ նիտա իթմէքտէ իտի .

— Ահ, չէ կիւզէլ տէլի գանլը . . . դոււվէթ վէ պա- ղուսը եէրինտէ . . . չէհրէսի տէ նէ գատար լաթիֆ . . .

Մայնէօ՝ էլան պիր քէօչէյէ չէքիւմիչ օլտըղը հալտէ, Ակրիքօլըն սաատէթի հայիյլէ նէչէեապ օլմագտա վէ ֆա- ղաթ օ վազթա գատար քիմսէտէն կէօրիւմէմիչ օլտըղըն- տան, օրատա տուրմագլըղը պիլէ սսղըսըղըղ ատտ իթմէք- տէ իտի . Էիլ քիմսէ ֆարգընա վարմագ սրգըն օտատան չը- ղըպ կիթմէք իսթէյօրտու իսէ տէ , պու սըղուսընա տէսթ- րէս օլամայօրտու . չուսքի Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ գաբույա եազըն տուրմըչ օլտըղլարընտան , եօլը հէման քեամիլէն գաբամըչլար ըտը . իմտի կէօղլէրինի Բօզ վէ Գլանչըն լա- թիֆ չէհրէլէրինէ աթֆ իտէրէք , օրատա տուրմագա մէճ- պուր օլտու . Մայնէօ՝ պու տէրէճէ մէլահէթ վէ հայավէ- թի սիմա հիչ կէօրմէմիչ օլուպ , իքի էօքսիւզ պէյնինտէ- քի միւչապէհէթի թամմէ վէլէհ ու հայրէթինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտը . պուստան մաատա , լապիս պուլընտըղլարը մաթէմ՝ էլպիսէսի՝ պուսլարըն տալիւրէն- չէի սէֆալէթէ կիրիֆթար օլմըչ պէտպալթլար օլտըղ- լարընը կէօթէրմէքտէ օլտըղընտան , Մայնէօ աւլէր հագ-

ղընտա տահա զիյատէ թէվէճճիւն տուլմագտա ըտը .

Ֆրանսուազ . - Սէվկիլի՝ եալրուճըղլար , պագ նա- սըլ իւչիւմիւչլէր , էլլէրի տէ պիւթիւն պիւթիւն պուզ քէսիլմիչ . . . հայֆա քի սօպանըն աթէչի սէօնմիւչ տիր . - տէյէրէք էօքսիւզլէրին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իչինտէ ըսըթմագա չալըչըյօրտու . Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ իսէ՝ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու ըզմար իթտիքլէրի հըսսի- յաթը սամիմանէյի ըզհար իյլէմէքսէն կէրի տուրմա- մագտա ըտըլար .

Ֆրանսուազ սօպանըն սէօնմիւչ օլտըղընը սէօյլէր սէօյ- լէմէզ , Մայնէօ՝ նէզաքէթէ մուպայիր ատտ իթտիլի մէվ- ճուտիյեթիինի սալիհէ չըզարմըչ օլմագ իյուն , տէրհալ քէօմիւրիւն մէվղու՝ օլտըղը օտայա գօչարագ պիրագ օտուն ըլա պիրագ տա քէօմիւր ալտը , վէ կէլիպ սօպանըն եանը- նա տիզ չէօքէրէք քիւլ ալթընտա գալմըչ պիր զաչ աթէչ- րարէ իանէսիյլէ միւքէմմէլ պիր աթէչ եազտը . պունը միւթէագըպ սօպատաքի աթէչ չաթըրտամագա վէ ալէվ- լէնմէյէ պաչլատը . պատէհու պիր գահվէ ըպըղընը սու իլէ տօլտուրըպ սօպանըն պիր թարաֆընա եէրլէչտիրտի . պիչարէ Մայնէօ սէֆալէթին մանաի հագիգիսի նէ օլտը- ղընը վէ էօքսիւզ պուլունմագ նէ՝ տէհչէթլի չէյ իտուլինի րանա պիլտիյինտէն , ուզագ մահայլէրտէն կէլմէքտէ օլան պու պէտպալթլար սըճագ պիր չէյ իչիրմէք լու- ղումընը միւլահագա իյլէմիչ վէ պինաէն ալէյհ գահվէ ըպըղընը աթէչէ սիւրմիւչ իտի .

Մայնէօ՝ պու խըտմէթլէրի օ գատար սէսսիզ իճրա իյլէմիչ վէ օ ազչամքի հէյէճանլար արասընտա քէնտի- սի օ գատար ունուտըլմըչ ըտը քի , Ֆրանսուազ՝ ֆիքրի քեամիլէն Բօզ իլէ Գլանչա մուհասըր պուլընտըղընտան , սօպանըն չաթըրտամագտա օլմասընը Էիլ իթտիլի հարա- րէթի լաթիֆէյի վէ գահվէ ըպըղընտա գայնայան սուլըն ֆըչքրթըսընը տուլտըղը սըրատա անլայապիլմիչ իտի .

Ինքնիշխան ասքեր, *կենդանի* ուտողները էվկլիդես խապեր վերմէմիշ ուտողներն առն, Պրանսուազ պու իքի կենդ գըզըզազը ներէյէ եաթըրաճաղընը տիւշիւնմէքտէ օլմա, ղին, չաթըրտամագտա օլան աթէշին նէ սուրէթլէ եան, մըշ օլտըղը քէնտիսինի տիւշարը հայրէթ իթմէմիշ իտի, նակէհան գաբու արգասընտան պիր քէօրէք ալսալէ, սի իշիտիտի:

Տակոպէր պու սէտայը իշիթիւր իշիթմէզ, տէրհալ գաբուը աշմաղա կիտէրէք:

— Պիզիմ ինքնիշխան Բապա-Ժուա տըր, Ֆամիլեամըզը կէօրիւպ թանըմագ իւզրէ օ տա իշէրի կէլմէք իւթէյօր, — տէտի:

Բապա-Ժուա սըշրայա սըշրայա գաբուտան իշէրի կիրտի, ըսթըլահը ալամտա գուլանըլտըղը իւզրէ, պիր սանիլէ գարֆընտա քէնտի էվի կիպի հէր քէսլէ իւթէթ բէյտա իյլէտի, Իպթիտա, պուրնընը Տակոպէրին էլինէ սիւրիւշտիւրիւպ, պատէհու Բօզըն, Պլանշըն, Պրանսուազըն վէ Ակրիքօլըն էլլէրինի պիրէր պիրէր եալատը, լաքին հազըրուըն քէնտիսինէ բէք ազ տըգգաթ իթտիքլէրինի կէօրիւպ պէսպէլի միւքէտտէր օլմուշ օլտըղընտան, օտաւըն պիր քէօշէսինէ չէքիլմիշ տուրմագտա օլան Մայեէօյէ եագլաշալը վէ «Տօսթլարըմըզըն տօսթլարը պիզիմ տէ տօսթլարըմըզ տըր» ֆէհվասընճա, շու սըրատա հէր քէստէն ունուտըլմըշ օլան կէնճ գըզըզազըն տախի էլլէրինի եալամագա պաշլատը, Հայլանըն շու մուամէլէի թալթիֆքեարանէսինտէն Մայեէօնիւն գալպի իֆրաթ մէրթէպէ ղալեանէ կէլէրէք, աղլայաճագ տէրէճէտէ միւթէէսիւր օլտու, իմտի ուզուըն, ղաիֆ վէ պէյազ *կենդանի* քէօրէյին պաշընը պիր գաշ տէֆա օխշատըգտան սօնրա, էլինտէն կէլէն խըտմէթլէրի իճրա իթմիշ վէ պինտէն *ալմա* օրատա գալմասը արթըգ ֆաիտէտէն խալի պուլընմըշ օլտըղընը հըսս իտէրէք, Ակրիքօլըն վէրտիյի չիշէյի

տըղը վէ օ տա գաբուսընը աշրպ օ տէրէճէ ինքնիշխան տըշարըյա չըգտը քի, մէզպուրէնին կիթմէքտէ օլտըղընը հիշ քիմսէ կէօրէմէտի:

Պիր մուհապպէթի խալիսանէ իլէ պուսէլէր *թէ* թի վէ հըսսիյեաթը գալպիյեէլէրինի ըզհար իթտիքտէն «սնրա», Տակոպէր, Պրանսուազ վէ Ակրիքօլ, էօմրիւն ահվալը ղարիպէսի հազգընտա տիւշիւնմէյէ պաշլատըլար:

Տակոպէր կէօղիյլէ Բօշ վէ Պլանշը կէօսթէրէրէք տէտի քի:

— Պիշարէ Պրանսուազ պէօյլէ մէմուըն ղայրը պիր մուվասէլէթէ մունթաղըր տէյիլ իտին եա:

Պրանսուազ. — Մուվասէլէթինիգտէն իֆրաթ մէրթէպէ մէմուըն օլտում, անճագ շունա թէէսսիւֆ իթմէքտէ իմ քի, ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընը պարընտըրմագ իշուըն, պու ֆագիրանէ օտատան պաշգա պիր իգսմէթկեահըմ եօգ տըր... ղիրա պու օտա իլէ Ակրիքօլըն չաթը արասընտաքի օտա պիզիմ...

Տակոպէր. — Գանաղըզ պու օտայարտան միւրէթթէպ տիր, տէյիլ մի, վագըա Բարիստէ պուստան կիւզէլ վէ միւքէլլէֆ գօնագլար պուլուընապիլիր իսէ տէ, նէ պէիս վար, սէն քեամիլէն միւսթէրիհ օլ, Պրանսուազ պու շօնուզլար պէօյլէ հալլէրէ չօգտան ալըշմըշ տըրլար, եարըն սապահ օղլում ըլա պիրլիքտէ գօլ *գօլ* վէրիպ Մ, Հարտինին ֆապրիգասընա կիտէճէյիզ, պազը իշլէր հազգընտա գօնույմագ իւզրէ, ժէնէրալ Սիմոնըն բէտէրինի պուլաճաղըղ... Էսնաի ըահտէ, իքիմիզտէն հանկըսը տահա տօղրու վէ ճէսուրանէ եիւրիւյէճէյինի եարըն սապահ կէօրէճէքսին, Պրանսուազ:

Ակրիքօլ. — Եարըն ֆապրիգատա նէ Մ, Հարտիյի, նէ տէ մարէյալ Սիմոնըն բէտէրինի պուլամայաճագսընըզ, սէվկիլի պապաճըղըմ...

Տակոպէր . - (Սէրթ պիր թավր ըլա .) Նէ՛ սէ յըլ յըլ-սուն . . . Մարէշալ մը :

Ակրիքօլ . - Հայ հայ . 1830 սէնէսինտէն պէրու տըրքի , ժէնէրալ Սիմոնըն տօսթլարը՝ Լինեի մուհարէպէսին . տէն սօնրա Իմէրաթօրըն քէնտիսինէ վէրմիշ օլտըղը մա-րէշալըդ ըրւթպէսինի վէ տուգալըդ իւնվանընը հիւքիւ-մէթէ թանթթարար :

Տակոպէր . - (Հայրէթ ու մէսէրրէթլէ .) Սահի՛հ մի , Ակրիքօլ . լաքին պու խուսուս պէնի Նէ՛ գատար տիւշարը հայրէթ իտիյօր . . . հէր նէ տախի օլսա , մուգթէղաթ ատլ ու հագգանիյեթ իճրա օլունմուշ տըր . մատամ քի Իմէրաթօր պու իւնվանը , պու ըութպէյի քէնտիսինէ վէրմիշ , պատէմա օ սուրէթլէ եատ իտիլմէսի մուգթաղի տիր . հէր նէ հալ իսէ , պու խապէր դալսիմի սօն տէրէճէ լէսրի իյլէտի . (կէնճ գըղլարա միւթէվէճճիհէն .) Իշի-տիյօր մըսընըղ , էվլատլարըմ , Բարիսէ տիւգ վէ մարէշալ գըղը օլարագ կէլմիշսինիղ տիր . վագըա , մինի մինի տիւ-շէսլէրիմ , պու Ֆագիրանէ օտատա սիղի կէօրէնլէր՝ տիւգ վէ մարէշալ գըղը օլտըղընըղա ինանմաղլարսա տա , սապր իթմէլիսինիղ , ինշալլահ հէր շէյ սըրասընա կիրէճէթ տիր . ժէնէրալ Սիմոնըն քէտէրի՝ օղլունըն ըութպէ վէ իւնվանը , հիւքիւմէթ թարաֆընտան դապուլ իտիլմիշ օլտըղընը ի-շիթսիքտէ , աճապա Նէ՛ գատար մէսրուր օլմուշ տըր :

Ակրիքօլ . - Էվլատընը կէօրէպիլմէք իշուն ըութպէ վէ իւնվանլարըն ճիւլէսինի տէ ֆէտա իթմէյէ հագըր օլ-տըղընը պիղէ սէօլլէր իտի . զիշա ժէնէրալըն տօսթլարը հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ վէ հագգանիյեթի իլթիգամ իթտիքլէրի սըրատա , մարէշալ Սիմոն պուրատա տէյիլ ի-տի . մա մաֆիհ , միւմաիլէյհին դայպուպէթի տահա շօգ սիւրմէյէճէք , գարիպէն կէլէճէյի մուհագգադ տըր . զի-րա Հինտիսթանտան կէօնտէրիլմիշ օլան սօն մէթթուպլար՝ եագընտա ալտէթ իտէճէյինի իշար իտիյօրլար :

Պու սէօղ իւղէրինէ , Բօղ վէ Պլանշ պիրիպիրինէ պա-գըշտըլար . կէօղլէրի եաշ տանէլէրի իլէ տօլուպ , կիւլ կիպի քէմպէ եանագլարընտան տշաղը եուվարլանմաղա պաշլտըր : Պու եաշլար մէսէրրէթ եաշլարը իտի :

Տակոպէր . - Համտ օլսուն , պէն վէ պու շօճուղլար ժէնէրալըն պիր ան էվիլէլ Բարիսէ ալտէթինի կէօղլէթ-մէքտէ իղ . լաքին Մ . Հարտի իլէ ժէնէրալ Սիմոնըն քէտէ-րինի եարըն Նէ՛ իշուն Ֆապրիդատա պուլամայաճաղըղ :

Ակրիքօլ . - Չունքի ֆրանսանըն ճէնուպ ճիհէթինտէ վագը պիր ~~էյալէթտէ~~ թէէսիս իտիլմիշ օլան պիր ինկի-լիղ իմալաթխանէսինի մուպէնէ իթմէք իւղրէ , օն կիւն մուգատտէմ Ֆապրիդայը թէրք իթտիլէր . լաքին պու կիւն եարըն հէր հալտէ ալտէթ իտէճէքլէր :

Տակոպէր . - Հայ մէլուն շէյթան հայ , իշթէ պու-րասը ճանըմը սըգտը . . . պէն իսէ ժէնէրալ Սիմոնըն քէ-տէրինի կէօրիւպ պաղը մուհիմմ իշլէր հագգընտա գօ-նուշմագ իսթէյօրտըմ . լաքին . . . մէթթուպ եագմագ ի-ճապ իթսէ , Նէրէյէ կէօնտէրմէք լաղըմ կէլտիյինի էլ-պէթթէ պիլիլլէր ա՛ . իմտի , օղլում , եարընտան թէղի եօգ քէնտիսինէ պիր մէթթուպ եագ վէ թօրունլարընըն Բարիսէ կէլմիշ օլտըղլարընը պիլտիր : (Բօղ ըլա Պլանշ տէօնէրէք .) Շիմաիլիք , զէվճէմ ֆրանսուաղ եաթաղընը սիղէ վերէճէք վէ սիղտէ պուլունան էշեա իլէ իքթիֆա իտէճէքսինիղ , էվլատլարըմ . հիշ տէյիլսէ պուրատա , եօլ-տան տահա ըահաթ օլուրսընըղ :

Բօղ . - Սէն էյի պիլիլսին քի , պիշ սէնին վէ զէվ-ճէնին եանընտա պուլունըրսագ , տաիմա ըահաթ օլու-րըղ :

Պլանշ . - Պունտան պաշգա , Բարիսէ մուվասէլէթ իթ-միշ օլտըղըմըղտան տօլայը օ գատար սլախթիեար ըղ քի , պաշգա շէյլէրէ հիշ էհէմիյեթ վէրմէյօրըղ . զիլա քէ-տէրիմիլի կէօրէպիլլիճէյիմիլ ճէր պուրասը տըր . . .

Տակոպէր . - Էվվէթ, էվլատլարըմ . ինսան պու իւմիտ իլէ հէր տիւրլիւ զահմէթլէրէ գաթլաննապիլիր . լաքին , Բարիս հագգընտա պիր խայլը մէտհիյէլէր իշիթմիշ օլտը-
ղընըղ ճիհէթլէ , շիմտի բէք զիյատէ թէաճճիւպ իթմիշ օլ-
մալըսընըղ , զիրա պու աւէ գատար խայալ իթմիշ օլ-
տըղընըղ ալթուռտան մէվլէրէթի հէնուզ կէօրէմէտինիզ .
մա մաֆիհ պէիս եօզ , սապր իթտիյինիզ հալտէ սիզտէ
գանի՝ օլաճագսընըղ քի , Բարիս կէօրիւնտիւյիւ գատար
շիրքին պիր շէհր տէյիլ իմիշ

Ակրիքօլ . - (Քէմալը պէշաշէթլէ .) Պուռտան մատա,
պու մատմուազէյլէր իչոււն , Բարիս՝ մարէշալ Սիմոնըն ալ-
տէթինտէ աւճագ ալթուռտան պիր մէվլէրէթ օլաճագ
տըր .

Րօզ . - (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Հագգընըղ վար ,
մօսիէօ Ակրիքօլ , ֆիքրիմիզի կիւղէլ քէշֆ իթտինիզ .

Ակրիքօլ . - Նասըլ . . . իսմիմի պիլիյօրմըսընըղ , մատ-
մուազէլ .

Պլանշ . - Շիւպհէսիզ . պիզ Տակոպէր իլէ չօգլտէֆա-
լար սիզտէն պահս իտէր իտիք . հաթթա ախիրէն Դաբ-
րիէլ իլէ սիզտէն եինէ պահս իթտիք .

Ակրիքօլ վե Ֆրանսուազ . - (Հայրէթլէ եէք ալազ .)
Դաբրիէլ իլէ մի

Տակոպէր . - (Էօքսիւզլէրէ կէօզ ուճըյլա պիր իյա-
րէթ իտէրէք .) Հա , էվվէթ , սիզէ օն պէշ կիւնթիք
նագլ իտէճէք հիքեայէլէրիմիզ վար տըր . հիքեայաթը-
մըղտան պիրիսի տէ , Դաբրիէլէ նասըլ լասթ կէլմիշ օլ-
տըղըմըզ քէյֆիյէթի տիր Շիմտիլիք Դաբրիէլ հագ-
գընտա եալընըղ շոււնը տէյէպիլիրիմ քի , օղլումտան ա-
շաղը գալմազ , անըն գատար տէյէրլի վէ ալիճէնապ պիր
տէլի գանլը տըր վէ հէր իրիսի տէ գարտաշ կիպի պի-
րի պիրինի սէվմէյէ լայըգ տըրլար (Հէյէճանը գալպ
իլէ .) Ալիճէնապ գատըն . . . եաբտըղըն բէք պիւյիւք

պիր է յիլիք տիր . . . սէն՝ ֆազիր *պլաշըն* վէ տիքիշ տիքմէքտէն զայրը մէտարը թէայեիւշին պուլունմատըղը հալտէ , պու պէտպախթ էօքսիւղճըղազը ալմըշ վէ սէնին էվլատընլա պիրլիքտէ պէօյիւթմիւշ սիւն . . . :

Ֆրանսուազ . - Տօսթում , պէօյլէ սէօզլէր սէօյլէմէ , պէնիմ եարտըղըմ՝ բէք ատի պիր շէյ տիր . . . :

Տակոպէր . - Հագգըն վար , ազիզէմ , պու խուսուստան եինէ պահա իտէրիզ . շիմտի շուրաօընը պէյան իտէրիմ՝ քի , եարըն սապահ Գարրիէլի պէհէմէհալ կէօրէնէքսին . . . :

Ակրիքօլ . - Գիրատէրիմ Գարրիէլ տէ մի կէլմիշ . . . ա՛հ , ինսան իշուս մէսուտիյեէթ կիւնլէրի եօգ տըր տէյէնլէրին սէօզիւ բէք վահի տիր . . . : Լաքին Վշ քէնտիսինէ նասըլ օլուպ տա րասթ կէլտինիզ , պապանըղըմ ,

Տակոպէր . - Սի՛շմի . . . Վշ տէյէնէք եէրտէ Վշ իւլէ թէվճիհի խիթապ իթմէ՛ք նէ օլանագ . . . : Իյզահաթ վէր . . . աճապա շաիր օլտըղըն վէ գասիտէլէր թանզիմ իթմէքտէ պուլընտըղըն իշուս քէնտինի պէօյիւք ատէմ մի գանն իտիյօրսուն :

Ակրիքօլ . - Նէ տէմէք իսթիյօրսընըզ , պապանըղըմ . . . :

Տակոպէր . - Տէմէք իսթիյօրըմ քի , օն սէքիզ սէնէ . տէն պէրու սէօյլէմէտիյին *պի* վէ *սն* սէօզլէրինի շիմտի քէմալը սէրպէսթի վէ զուրուր իլէ թէքրար իտէպիլիրսին : Գարրիէլէ կէլինճէ , քէնտիսինէ նէրէ տէ վէ նասըլ թէսատիւֆ իթմիշ *պլաշըն* պիրազ սօնրա նազլ իտէրիմ : Էկէր պու կիճէ ույույապիլէճէյինի գանն իտիյօրսան , բէք զիյատէ եանըլըյօրսուն , օղլում . օտանըն եարըսընը պանա վէրէճէքսին վէ ուզուն ուզատիյէ գօնուշանըղըլ : Բապա-Ժուա տա պու օտանըն գարուսը էօնիւնտէ տուրանագ . պու շօճուզլարըն եանընտա գալմագ , քէօրէյիմին էսկի ատէթի տիր :

Ֆրանսուազ . - Եւա՛ Բապպի , նե՛ դատարար սլուտայա ըմբռնմ . հիշ պիր շէյ տիւ շիւնմէյօրըմ . Տակոպէր , էկէր սէն վէ պու մատմուաղէլէր **եւէմէք** եւէմէք իսթէրսէնիզ , Ակրիքօլ **կիթմին** լօգանթատան պիր աղ եւէյինթի թէտա . րիք իթսին :

Տակոպէր . - (Բօզ վէ Պլանշա խիթապէն .) Ճանընըզ պիր շէյ իսթէյօր մը , էվլատլարըմ :

Բօզ . - Խա՛յր , Տակոպէր , թէշէքքիւր իտէրիզ , օ գատար մէմնուն վէ խօշնուտ օլտուդ քի , աճլըզ պիլէ հըսս իթմէյօրըզ . . . :

Ֆրանսուազ . - Լաքին ըսընմագ իչուն հիշ օլմագսա պիր աղ շարապ իլէ շէքէրլի սըճագ սու իյմէլիսինիզ . նե՛ եաքայըմ . իքրամ իսէճէք պաշգա պիր շէյիմ եօգ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , հագգըն վար , Ֆրանսուազ , պու էօքսիւզ յօճուղլար բէք եօրղուն տըրլար . եաթագ . լարընը հագըրլա տա եաթըպ ույուսունլար . . . : Պէն տէ օղլումըն օտասընա կիտէճէյիմ վէ եարըն սապահ՛ Բօզ վէ **Պլանշ** ույանմաղտան էվվէլ , էնիպ սէնինլէ գօնուչա . ճաղըմ քի , Ակրիքօլա պիր աղ րահաթ իտէճէք վագթ պըրագմըշ օլայըմ :

Պու էսնատէ էրէյիճէ հըզլըճա դաքու ուրուլտու :

Ակրիքօլ . - Պիր շէյէ իհթիեաճըմըզ օլուպ օլմատը . դընը սօրմագ իւզրէ պէսպէլլի Մայեէօ կէլմիշ օլմալը :

Ֆրանսուազ . - Լաքին զանն իտէրսէմ Տակոպէր կէլ . տիյի վագթ Մայեէօ պուրատա ըտը :

Ակրիքօլ . - **Էվվէթ** , վալիտէճլիմ . պէտպաթ զըզ . ճըղաղ . . . : պէսպէլլի պիլէ սըզընթը վէրիւր գօրղու . սըյլա հիշ քիմսէյէ կէօրիւնմէքսիղին չըղըպ կիթմիշ տիր . նե՛ գատար սայղըլը պիր գըղճըղաղ տըր . . . : Լաքին օ գաքույը պու գատար հըզլըճա ուրմազ , տէյիլ մի :

Ֆրանսուազ . - Հագգըն վար , պագ քի՛մ տիր :

Կէնճ տէմիրճի դաքույա վասըլ օլմաղտան էվվէլ

գաքու աշըլտը վէ իւսթիւ պաշը թէմիզ վէ միւհթէրէմ չէհրէլի պիր ատէմ իշէրիյէ կիրիպ պիր գաշ ատըմ գա . տար իլէրիլէտիքտէն սօնրա , օտանըն տէօրթ էթրաֆընա սիւրաթլը պիր նազար կէզտիրէրէք , պիր տագըգաճըզ Բօզ ըլա Պլանշըն եիւզիւնէ պագտը :

Ջահիրի հայինտէն թէրպիյէ վէ նէզաքէթէ աշնա պիր քիմսէ կէօրիւնմէքլէ պէրապէր , կիրմէյէ րուխսաթ ալ . մատան իշէրիյէ տուխուլ իթմէք թէրպիյէսիզլիյինտէ պու . լընմըշ օլան պու ատէմի Ակրիքօլ գարշըլայարագ .

— Մօսիէօ , սիղէ իսթար իթմէյէ մէճպուրըմ քի , գաքույը ուրտըգտան սօնրա . « Կիրի նիզ . . . » տէնիլմէ . սինէ պէքլէյէպիլլի իտինիզ . . . հաթթա պէօլլէ հարէքէթ իթմէյէ տէ պօրճուլ ըտընըզ . . . : Լաքին հեր նէ հալ ի . սէ . . . նե՛ իսթիյօրսընըզ . - տէտի :

Օտա տէրունինտէ միւմքինի մէրթէպէ չօգ գալմագ իչուն դայէթ աղըր աղըր իֆատէի մէրամ իթմէքտէ օլան պու ատէմ սօն տէրէճէ նէզաքէթլէ տէտի քի :

— Գուսուրըմը աֆիլ իտինիզ , մօսիէօ . . . : պին քէրրէ էօգր տիլէրիմ . . . թէրպիյէսիզլիյիմտէն տօլայը բէք զիյա . տէ միւթէէսսիֆիմ . . . : զիրա մահճուպ օլտուլմ քի . . . :

Ակրիքօլ . - (Սապըրսըզլըզլա .) **Բէքէթի** , մօսիէօ , լա . քին սէօլլէյինիզ պագալըմ , նե՛ իսթիյօրսընըզ :

Շախսը մէճհուլ . - Մօսիէօ . . . : մատմուաղէլ Սուլիվոյ իսմինտէքի գանպուր իշճի աճապա պուրատա մը օթու . ըր :

Ակրիքօլ . - Խա՛յր , մօսիէօ , իւսթ գաթտա օթու . ըր :

Շախսը մէճհուլ . - (Սէլամլարընը իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ թէքրարլայարագ վէ էօգրլէր տիլէյէ . բէք .) Օ՛հ , եւա՛ Բապպի . . . : պէճէրիքսիզլիյիմտէն տօլայը բէք զիյատէ մահճուպ օլտուլմ . . . : պէն օ կէնճ իշճի գը . զըն օտասը պու տըր տէյու զանն իտիյօրտուլմ . շայանը

հիւրմէթ պիր զաթ թարաֆընտան պիշարէ գըզըզազա
իշ թէքլիֆ իթմէյէ կէլիյորըմ:

Ակրիքօլ. - (Տիւշարը հայրէթ օլարազ.) Լաքին վա-
գըթ բէք կէն տիր, մօսիէօ. պու իշնի գըզ պիգիմ ահ-
պապըմըզ ըսա տա, շիմտի եաթմըշ օլմալը տրր, մէրդու-
մէյի պու ագչամ կէօրէմէղսինիզ. պինաէն ալէյհ, եա-
րըն պիր տահա կէլմէնիղ ինապ իտէր:

Շախսը մէնհուլ. - Ս հալտէ, թէքրար աֆվ տիւէրիմ,
մօսիէօ . . .

Ակրիքօլ. - (Գարույա տօղրու պիր ատըմ աթարազ.)
Բէք ալէա, բէք ալէա:

Շախսը մէնհուլ. - Մատամա, մատմուագէլլէրէ վէ
սիզէ ընճա իտէրիմ քի, պու պապտէ գանի՝ օլա . . .

Ակրիքօլ. - (Հէրիֆին սէօղիւնի. աղղընտա պըրագա-
րազ.) Եկէր պիր միւտտէթ տահա տէվամ իտէնէք օ-
լուրսանըզ, մազէրէթլէրինիզին ուզուլըղընտան տօլայը
տախի պէյանը մազէրէթ իթմէքլիյինիզ ինապ իտէնէք
քի, օ հալտէ իշին սօնու ուզանտըգճա ուզանաճազ վէ
սիզ տէ արթըզ չէքլիթէզ օլաճագսընըզ, մօսիէօ:

Ակրիքօլըն պու սէպիւնէ Բօզ վէ Պլանշ կիւտիւլէր,
Տակոպէրիսէ՝ միւթէքէպպիրանէ պիր սուրէթտէ պըլըզ,
ընը օղուշտըրարագ, եալաշ սէտա իլէ գէվճէսինէ իի-
թապէն:

— Օղլում հէմ ագըլը, հէմ տէ լաթիֆէնի լիմիշ,
ֆաղաթ սէն պունա ալըշմըշ օլտըղընտան, թէաճնիւպ
իթմէյօրսուն. - տէտի:

Պու էսնատէ շախսը մէնհուլ՝ իթէ էօքսիւզ հէմիթէ
վէ Ակրիքօլ վէ Տակոպէր իւզէրինէ սօն պիր պագըշ տա-
հա սալտըրտըգտան սօնրա, օտա գաքուսընտան չըգըպ
կէօղտէն նապէտիտ օլտու:

Պիր դաշ տագըգա կէշտիքտէն սօնրա, Ծրանսուազ
քէնտիսի իշուն եէրէ պիր տէօշէք սէրտի վէ քէնտի եա-

թաղընը տախի թէմիղ չարչէպլէրլէ տիւզէլթիպ, պիր իհ-
թիմամը մատէրանէ իլէ դըզլարը եաթըրմաղա գօյուլտու.
պու օղրատա Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ տախի շաթը արա-
սընտաքի օտալարընա չըգմազտա ըտըլար:

Կէնն տէմիրճի՝ էլինտէ պիր մուճ գուլունտըղը հալ-
տէ, բէտէրինին էօնիւնտէն եիւրիւմէքտէ իտի. հալ պու
քի. Մայեէօնիւն օտասը գաքուսընա վասըլ օլտըղը սըրա-
տա. գարանըգտա կիղլէնմիշ օլան Մայեէօ սիւրաթլը վէ
ֆաղաթ եալաշ սէտա իլէ:

— Ակրիքօլ, պէօյիւք պիր թէհիլէթտէ պուլունըյօր-
սուն . . . սէնիլէ գօնուշմագ իսթէրիմ. - տէտի:

Պու քէլիմէլէր օ գատար սիւրաթ վէ օ գատար ալ-
շագ սէտա իլէ թէլաֆֆուզ օլունտըլար քի, Տակոպէր
իշիտէմէտի. մա հազա, Ակրիքօլ իթմէքլէրէք պիրտէն
պիրէ տօլմըշ օլտըղը ճիհէթլէ. իթիթեար աքէր օղ-
լունա իթիթապէն:

— Նէ՛ վաք, օղլում, նէ՛ օլտու. - տէյու սօրտու:
Ակրիքօլ. - (Արգասընա տէօնէրէք.) Պիր շէյ եօգ,
պապաճըղըմ, սանա մըգտարը քեաֆի ըլըդ կէօթէրմէ-
յօրում տէյու գօրգտում:

Տակոպէր. - Զարար եօգ, էվլատըմ . . . պու ագչամ
պէնիմ կէօղլէրիմ իլէ պաճագլարըմ օն պէշ եալընտա
պիր շօճուղըն կէօղիւ վէ պաճագլարը գատար գուվէթ-
լի տիր:

Իթիթեար աքէր Ակրիքօլըն տիւշար օլտըղը հայրէթ
վէ թէաճնիւպին ֆարգընա պիլէ վարմագսըղըն, օղլու
իլէ պիրիթտէ քիշիւք օտայա տուխուլ իթտի. հէր իթի-
սի տէ կիճէյի օրատա կէշիթէնէքլէր իտի:

Մայեէօյիւ ագմագ պէհանէթլլէ Տակոպէրին զէվճէ-
սինին օտասընա կիրմիշ օլան շախսը մէնհուլ. իտնէ գա-
րուսընտան տըլարը չըգտըղ տան սօնրա, Պրիզ-Միշ սօգա-

ղընըն միւնթէհասընա տողրու կիթտի վէ Սէն-Մէրրի մա-
նասթըրընըն քիւշիւք մէյտանընտա պէքլէմէքտէ ոլան
պիր արապայա եազլաշտը : Պու արապանըն իշինտէ Մ.
Րօտէն , պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ օթուր-
մըշ ըտը :

Մ. Րօտէն՝ արապայա թէգարրուպ իտէն առէմին
քիւմ օլտըղընը անլայընճա սապըսըզ պիր սուրէթտէ :

— Նէ՛ խապէր , եա՛հու , — տէյու սօրտու :

— Իքի կէնճ գըղ ըլա գըր պըյըգըլը իթիւնաթ Ծը-
րանսուազ Պոտուէնին խանէսինէ կիրտիլէր : Գաթույը ուր-
մազտան էվվէլ , պիր գաշ տազըգա իշէրտէ ճէրէյան ի-
տէն մուհալէթէյի տինլէտիւմ . . . : Էօթիւղլէր պու կիճէ
Ծրանսուազ Պոտուէնին օտասընտա , գըր պըյըգըլը իթի-
ւաթ իսէ կէնճ տէմիրճինին օտասընտա եաթաճազլուր :

— Բէք էյի :

— Լաքին , Լա Րէն Պաքանալ հազգընտա մալիւմաթ
ալմագ իւզրէ , դանպուր իշճիյի պու ազլամ կէօրմէք խու-
սուսընտա բէք տէ ըսրար իտէմէտիւմ . գանպուր իշճինին՝
Ակրիքօլ հազգընտա բօսթա վասըթասըյլա պու ազլամ
ալմըշ օլտըղը մէթուպ Նէ՛ տէրէճէ թէէսիր իթմիշ ի-
տույինի անլամագ իւզրէ եարըն եինէ օրայա կիտէճէլիւմ :

— Սաղըն կիթմէմէղլիք իթմէյէսին հա՛ . շիմտի պէ-
շիւմ թարաֆըմտան Ծրանսուազ Պոտուէնին խուսուսի բա-
բազընա կիտիւպ , Միլիէօ-տէզ-Իւրսէն սօգաղընտա վազը
խանէմտէ քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտըղըմը պիրտիւր-
ճէքսին . վազթ հէր Նէ գատար էրքէն տէյիլ իսէտէ ,
պիր սանիյէ պիւլէ ֆէվթ իթմէքսիղլին տէրհալ էվէ կէլմէ-
սի մուղթաղի տիր . սէն տէ անա Րէֆաղաթ իտիւզ պէ-
րապէր կէլէճէքսին . էկէր պէն հէնուզ խանէյէ ալտէթ
իթմէմիշ իսէմ , պէքլէսին . զիրա սօն տէրէճէ մուհիւմ
պիր մէսէլէ հազգընտա քէնտիսիլէ կէօրիւշմէք իսթլու-
րըճ . . . :

Շախսը մէճհուլ իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ
Րօտէնի սէլամլայարագ .

— Էմրլէրինիլ քէմալը սատագաթլա իճրա օլունա-
ճագ տըր . — տէտի :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Րօտէնին արապասը սիւ-
րաթլա հարէքէթ իլլէտի :

5

ԱՆՐԻՔՈՒ ԻԼԷ ՄԱՅԵՆՈ

Իւպու վուդուաթը միւթէլիֆէտէն պիր սաաթ գա-
տար սօնրա , Պրիզ-Միշ սօգաղընտաթի խանէտէ ղայէթ
տէրին պիր սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա ըտը :

Բէնճէրէլի պիր գարուըն ճամլարը արասընտան մէշ-
հաւա օլան խաֆիֆ պիր ըշըգ , Մալեթօնիւն հէնուշ ույանըզ
օլտըղընա առլալէթ իթմէքտէ իտի . զիրա հալատան վէ
ըշըգտան մահրում օլան պու ուֆաճըգ օտանըն՝ շաթը
արասընտա վազը տար վէ գարանլըզ պիր կէլիւթէ ալլան
գաթուսընտան պաշգա պիր ըշըգ ալաճագ եէրի եօլ
ըտը :

Ծագիրանէ պիր եաթագ , պիր մասա , էսկի պիր սան-
տըզ վէ պիր իսկէմլէ պու ուֆաճըգ օտայը օ գատար
տօլտուըմըշ ըտը քի , տէրուինտէ իքի քիշի պիլէ օթու-
րամայըպ , պիրի եաթաղըն իւզէրինէ յըգմաղա մէհպուր
օլուր ըտը :

Ակրիքօլըն իհտա իթտիյի վէլէք շամաշրլարլա տօլու
պիր մասա իւզէրինտէ , պիր սու գատէհի տէլուլինէ քէ-
մալը իհթիրմասլա վազ՝ իտիլմիշ օլուպ , գօյու ալ Րէնկին-
տէքի ղօնչէսինի տէ ալմըշ օլտըղընտան , պու սէֆիլանէ

օտանըն տէօթ էթրաֆրնա խօշ պիր դօգու նէյր իյլէմիշ իտի : Նէմուաք տիվարլարը քիւլ ընկինտէ պիր ալը իլէ սըվալանմըշ օլան պու դարանլըգ իգամէթկեանը , ինճէ պիր մու մ խաֆիֆ պիր սուրէթտէ թէնվիր իթմէքտէ իտի :

Մայնէօ լիպաօլարընը չըդարմագսըղըն եաթաղը իւ գէրինտէ եապանմըշ ըտը : պիշարէ դրգըղաղըն լէհէթ ագ պագ օլմուշ վէ կէպլէրի եաչա տօլմուշ օլտըղը հալտէ , եաթաղընըն եաստըղընա տաեանմըշ ըտը : պաշընը դարու թարաֆընա չէվիրմիշ օլուպ , պիր խէլէճանը աղիմլէ Ակրիքօլը պէքլէմէքտէ վէ անըն ալագ սէտասընը իշիթմէք իւմիտիլլէ էթրաֆա գուլագ վէրմէքտէ իտի : Ձէվալլընըն գալալի շիտտէթլէ չարբմագտա օլուպ , տալիմա սօլղուն օլան չէհրէսի իսէ՝ հէյէճանը դալպինտէն խաֆիֆ պիր գըղարթը բէյտա իյլէմիշ իտի . . . : Սրա սըրա տախի էլինտէ պուլընան պիր մէքթուպա աթֆը նիկեան իթմէքտէ վէ հէր տէֆասընտա թիր թիր տիթրէմէքտէ իտի : իշպու մէքթուպ՝ օ աղչամ բօսթա իլէ կէլմիշ օլուպ , Մայնէօ՝ Տակուպէր իլէ ֆաւիլեասը արասընտա ճէրէյան իտէն մէնղարէտէ հազրը պուլընտըղը սըրատա , պօյաճը պապա Լօրիօ կէթիրիպ մասասը իւղէրինէ գոյֆը ըտը :

Գիր դաշ տաղըղա սօնրա , կէնճ գըղ քէնտի օտաւընա դարիպ պուլունան պիր դարունըն եալաչճաճըգ ալըլմագտա օլմասընը իշիտիպ քէնտի քէնտինէ :

— Իշթէ . . . կէլիյօր . - տէտի :

Մայնէօնին թախմինի տօղըու իտի : գիրա Ակրիքօլ պու սըրատա օտատան իշէրլիյէ կիրուի : սըֆաթընտա էնտիշէ վէ վէսլէսէտէն զիյատէ թէճէասիւս վէ մէրագ . . . լամէթի մէշհուտ ըտը : Կէնճ տէմիրճի Մայնէօնին սօլղուն չէհրէսինի կէօրիւնճէ , տիւշարը վէսլէսէ օլարագ եալաշ սէտա իլէ տէտի քի :

— Բէտէրիմին ուլլումասընա պէրլէյօրտում , աղիղէ Մայնէօմ . նէ՝ վար պագալըմ , եիւղին նէ՝ իշուն սօլմուշ

. . . նէյէ՝ աղլայօրտուն . նէ՝ վար . . . տէմինճէք հաշկը թէհիքէտէն պահս իթմէք իսթիյօրտուն . . .

Մայնէօ . - (Ալըգ պիր մէքթուպը Ակրիքօլա ուղաթարագ բաշէտար պիր սէտա իլէ .) Շու մէքթուպը ալտա . . . օղու . . .

Ակրիքօլ մուճա եաղլաշարագ շու սէօղլէրի օղուտը : Էֆէնտի իսմինի կիղլէմէյէ մէքպուր օլան պիր քիմնէ՝ Ակրիքօլ Գոտուէն հաղղընտարի մուհապպէթի խալիսա : Նէլլէ վագրֆ պուլընտըղընտան , սիղէ խապէր վէրիքի , պու կէնճ վէ նամուսքեար իշնի՝ եաթընքի կիւն թէվգիֆ վէ հապս իտիլէճէք տիր . . . :

Ակրիքօլ. - (Շաշղըն շաշղըն կենն գըղըն ելեղինէ պագարագ.) Պէն մի... պու նէ՝ տէմէք.

Մայեէօ. - (Էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրարագ ինթիղաղը պիր սէտա իլէ.) Տէվլամ էթ...

Ակրիքօլ թէքրար օգուժաղա պաշատը ըսա տա, կէօղէրինէ պիր վէճն իլէ ինանամայօրտու.

« Ե-ի-ի Կէ-ը-ը-ը-ը Կէ-ը-ը-ը-ը սէրլէվհասըյա թէրթիպ իթտիյի նէշինէ իթհամ օլուժմըշ տըր. Ռոուվէր սօգաղընտա զուհուր իտէն ֆէսատ իւղէրինէ, րէիսլէրի թէվ-գիֆ իտիլմիշ օլան պիր ճէմիյեթի խաֆիյեէնին էվրագը արասընտա մէզքիւր նէշիտէնին միթէատտիտ նիւսիւլէրի պուլուժմըշ տըր. »

Մայեէօ. - (Հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ.) Էյ վահ, շիմտի հէքսինի անլայօրում. պօյաճը պապա Լօրիօնըն սէօյլէտիյի սէօզ տօղրու ըմըշ. պու ագչամ խանէմիղի թէճէսսիւս իտէն շախս մութլագա պիր ճասուս ըտը քի, սէնին խանէյէ կիրտիյինի կէօղէթիյօրտու.

Ակրիքօլ. - Էօյլէ վահի շէյլէրէ գուլագ ասմա, պու ագվիյաթ զայէթ ապէս պիր շէյ տիր, աղիզէմ Մայեէօ. պէն ումուրը սըյասիյէ իլէ օղրաշմամ քի գօրգայըմ... Պէնիմ թէրթիպ իթտիյիմ գասիտէլէրտէ ինսանիյէթրէր-վէրլիքտէն պաշգա պիր շէյ կէօրիւլէմէզ. նէշիտէլէրիմ պիր ճէմիյեթի խաֆիյեէնին էվրագը արասընտա պուլուժմըշ ըսա, պէնիմ նէ գապահաթըմ օլապիլիր...

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, պիր թավըր իսթիս-ֆաֆքեարանէ իլէ մէքթուպը մասանըն իւղէրինէ ֆըր-լաթտը.

Մայեէօ. - (Եալվարըրճասընա էլլէրինի գավուշտըրարագ.) Ալլահ աշգընա օլտուն... տէվլամ էթ... տէվլամ.

Ակրիքօլ. - Մատամ քի րէճա իտիյօրտուն... րէք էյի. - տէյիպ պէր վէճնի աթի օգուտու.

« Ակրիքօլ Պոտուէն ալէյհինտէ թէվգըֆ էմընամէսի սատըր օլմուշ տըր. պէրաէթի զիմէթի էր եա կէճ մէյ-տանա չըգաճաղը պէտիհի իսէ տէ, գապլ էլ մուհաքէմէ իքի իւշ այ գատար հապս ու թէվգիֆտէն գուրթըլմագ իշուն, միւմքինի մերթէպէ շապուգ պիր եէրէ իթիճա իթսէ, ֆէնա օլմաղ. զիրա մաաղ Ալլահ պէօյլէ պիր թէվ-գիֆ վուգուլինտէ, եէկեանէ մէտարը իսթինատը օլտըղը վալիտէսի իշուն միւտհիլ պիր տարպէ օլաճագ տըր. »

(Իւշ)

« Իսմինի կիզլէմէյէ մէճպուր պուլընան
պիր տօսթը սատըգ »

Պիր տագըղաճըգ սիւքիւնէթտէն սօնրա, կէճ տէ-միրճի ումուղլարընը գալտըրտը. սիմասընտա թէպէսսիւմ ալաիմի մէշհուտ օլտը վէ պիր գահգահա սալը վերէրէք տիքիշճի գըղա տէտի քի.

— Միւսթէրիհ օլ, աղիզէմ Մայեէօ, պու տաթսըղ լաթիֆէյի իճրա իտէնլէր եանլըշ տալա պասմըչլար. Պու կիւնիւ պուտալաճասընա նիսանըն պիրինի զանն իթմիշ-լէր...

Մայեէօ. - (Նիյազքեարանէ պիր սէտա իլէ.) Ակ-րիքօլ... Ալլահ աշգընա օլտուն... պու իշի էհէմիյ-եէթտէն խալի պիր շէյ զանն իթմէ... Նէհատէթի գալ-պիմէ իթիմատ էթ... պու նասիհաթը, պու իսթարա-թը աթիլ...

Ակրիքօլ. - Թէքրար սէօյլէյօրըմ, պիշարէ Մայեէօմ, սէն միւսթէրիհ օլ. իքի այտան զիյատէ տիր քի Ե-ի-ի Կէ-ը-ը-ը սէրլէվհալը նէշիտէմ թապ ու նէշր օ-լունմըշ տըր. պու նէշիտէնին ումուրը սըյասիյեէ իլէ գաթան թէալլիւղի եօգ տըր. հաթթա էկէր շայանը մուախաղա պիր ճիհէթի օլայըտը, շիմտիյէ գատար մէն՝ վէ պէնի տէ հապս իթմէքտէն շէքինմէզլէր իտի...

Մայնեօ. - Լաքին տիւղիւն պիւր քէրրէ քի ահվալը հազըրէ պիւթիւն պիւթիւն տէյիշմիշ տիր... Եանը պա. չըմըգտաքի Ռրուվեր սօգաղընտա պու ֆէսատ մէյտանա չըգալը անճագ իքի կիւն օլտու... Էկէր պու անէ գա. տար մէճհուլ գալմըչ օլան գասիտէլէրին, թէվգիֆ իտիւ. միշ օլան ֆէսատըլար Եանընտա տախի պուլունմըչ ըսա, սէնի սուի զանն ալթընտա պըրագմաղա պու գատար շէյ քեաֆի տիր... :

Ակրիքօլ. - Սայ ու զայրէթէ վէ շէֆգաթ ու մէրհա. մէթէ տախմա մէյլ կէօսթէրմէքլիյի թափսիյէ իթտիյիմ գասիտէլէր պէնի սուի զանն ալթընտա պըրագմաղա քեա. ֆի՝ մի տիր... : Տէմէք օլուր քի ատալէթ քէօր պիւր Եօլ. ճու օլուպ, քէնտիսինէ պիր քէօրէկ իլէ պիր տէ տէյնէկ վէրմէք իճապ իտէր քի տօլրու Եօլունը պուլապիւսին, էօյ. լէ՝ մի :

Մայնեօ. - (Կէնճ տէմիրճինին՝ պէօյլէ թէհլիքէլի պիր հէնկեամտա տախի լաթիֆէ իթմէքտէ օլմասընտան մէ. Եուս օլարագ.) Ակրիքօլ, բէճա իտէրիմ... սէօղիւմիւ տին. լէ, Վաղըա գասիտէլէրինտէ սայ ու զայրէթին մուգատտէս. լիյինի մէտհ իտիյօրսուն ամմա, տիկէր թարաֆտան տա. խի թալիին հէր տիւրիւ սէֆալէթ վէ պէլալարընա շի. քեար օլմուչ օլան պէտպալսթ իշճիլէրին հայը բիւրքէտէ. րինի աճըյօրսուն... Էվվէթ, Լոնճիլի շէրիֆին ահքեա. մընա թէվֆիգէն, ումում պէյնինտէ հիսսիյեաթը պիրա. տէրանէնին հիւքմֆէրմա օլմասընը թափսիյէ իտիյօրսուն ամմա, թարաֆը տիկէրտէն տախի, սէնին միւրիւվվէթլի գալպին՝ իօտպինլէր վէ ասհապը իսապասէթէ գարչը հիտ. տէթլէնմէքտէն վէ Էսէրի շիտտէթ կէօսթէրմէքտէն կէրի տուրմայօր... : Խիւլասաի քէլամ, սէնին գատար պախ. թիյար օլմայան վէ Ս. Հարտի կիպի սէխավէթլի պիր Է. ֆէնտիլէրի պուլընմայան իշճիլէրին նախի հիւրիյեթլի օլմասը քէյֆիյեթլինի քէմալը կէրմի իլէ թաճիլ իթմէք

իւթէյօրսուն. պինաէն ալէյհ, սէօյլէ, Ակրիքօլ, պու թէհլի. քէլի վաղըմտա, թէվգիֆ օլընան ֆէսատըլար իւզէրինտէ գասիտէլէրինտէն միւթէատիտ նիւսիլէր պուլունաճագ օլուրսա, սէնի սուի զանն ալթընտա պուլունտըրմաղա քի. ֆայէթ իթմէ՞լ մի :

Պու ալիճէնապ միսիւրու գըն գալպիեահընտան չըգան շու աղիլանէ վէ սաֆտիլանէ սէօղլէր իւզէրինէ, Ակրիքօլ տիւլարը թէէստիւր օլտը, վէ պիր հարէքէթի նակէհանի իճրա իյլէյիպ քէնտիսինէ իտիլէն պու նասիհաթ վէ իւ. թար հագգընտա տահա ճիտտի պիր սուրէթտէ տիւղիւն մէյլ պաշլատը :

Մայնեօ իսէ՝ կէնճ տէմիրճինին էֆքեարը սապըգա. ու պիր աղ թէպէտտիւլ իթմիշ օլտըղընը կէօրիւնճէ, սէօղիւնիւ շէօյլէ տէվամ իյլէտի :

— Պապրիգա արգատաշըն Րըմի խտթըրընա կէլի՝ յօր մը :

Ակրիքօլ. - Րըմի մի... :

Մայնեօ. - Էվվէթ, Րըմի... : Պիշարէնին էհէմիյ. Եէթսիղ պիր մէքթուպը՝ կէչէն սէնէ ֆէսատ սէպէսիլլէ թէվգիֆ իտիլմիշ օլան պիր շախս իւզէրինտէ պուլընա. րագ, զէվալլը տէլի գալը պիր այ գատար մահպուս գալտը :

Ակրիքօլ. - Սահիհ տիր, աղիգէմ Մայնեօ. լաքինպու թէվգիֆին հագգսըղըղը շաբուգ անլաշըլարագ, սէպիլլի թախիլլէ օլունտու :

Մայնեօ. - Էվվէթ, սէպիլլի թախիլլէ օլունտու ամ. մա, պիր այ գատար հասիլանէտէ գալտըգտան սօնրա... : Շիմտի տէ սանա նասիհաթ իտիյօրլար քի, ալթը ֆէլաքէթէ սէն տէ տիւլար օլմայասըն վէ միւմքինի մէր. թէպէ շաբուգ պիր Էէրէ իլթիճա իտէսին... : Էյի տիւ. շիւն, Ակրիքօլ... պիր այ մահպուսիյեթլի աղ շէյ տէ. յիլ տիր... Եա՛ վալիտէն... :

Մայեհեօնիւն շու սեօղլէրի Ակրիքօյ իւզէրինտէ ա. զիմ պիր թէէսիր իճրա իյլէտի . իմտի մէքթուպը էլինէ ալըպ քէմալը տըզգաթլա թէքրար օգուճաղա պաշլատը .

Մայեհեօ . - (Իթմինանը գալպ իլէ .) Պէթիւն կիճէ խանէմիզին էթրաֆընտա տօլաշան ատէմ տէ , էհէմիյ- եէթտէն խալի տէյիլ տիր Օհ , եա՛ Բապպի , սէն թէվգիֆ իտիլէճէք օլուրսան պիշարէ բէտէրինին վէ շա . լըշմաղա գուտրէթի օլմայան պէտպախթ վալիտէնին հալի նէ՛ օլուր Անլէրին եէկեանէ մէտարը իսթինատ զէ թէայեիւշի սէն տէյիլ միսին Իմտի պու մօտտէ հազգընտա ճիտտի սուրէթտէ տիւշիւն , Ակրիքօյ . սէնին սայ ու զայրէթին օլմաղա , բէտէրին վէ վալիտէն ատէ . թա աճ գալըրլար :

Ակրիքօյ . - (Մէքթուպը մասանըն իւզէրինէ ֆըրլա- թարազ .) Սահիհ տէհչէթլի շէյ . Բըմի հազգընտա սէյ- լէտիյին սեօղլէր տօղրու տըր Օ պէնտէն տահա մա- սու՛մ ըտը ատալէթին խաթաի եէկեանէսի պիշարէյի պիր այ գատար հապս իթտիրտի Լաքին թէքրար ի- տէրիմ քի , պիր ատէմի պիլու իսթինթազ հապս իթմէզ- լէր :

Մայեհեօ . - (Մէրարէթի գալպլէ .) Էվվէլա հապս ի- տէրլէր սօնրա տա իսթինթազ իտէրլէր . էկէր հազը- գաթէն պէրի իւզ զիմէ խտ , պիր իքի այտան սէպիյինի թախլիյէ իյլէրլէր Լաքին մահպուս օլան ատէմին եէվ- միյեհսինտէն մատտա մէտարը թէայեիւշլէրի պուլընմայան էվլատ վէ սյալի , պիշարէնին մահպուսիյեթի էսնաօըն- տա նէ՛ եաքարար , նէ՛ իլէ թէայեիւշ իտէրլէր հիշ շիւոյհէ եօգ քի աճ գալըրլար սօղուղըն վէ սաիր պին տիւրլի . ֆէլաքէթլէրին շիտաէթլինէ տայանամայարազ հէօնքիւր հէօնքիւր կէօզ հաշը տէօքէրլէր :

Մայեհեօնիւն պու սուտէ վէ ֆաղաթ միւհսսիր սեօղ- լէրինտէն՝ Ակրիքօյ սօն տէրէճէ միւթէէ սսիր օլտը վէ լէհ .

ճէսինտէ ալաիմի մահգուհիյեթ վէ իւլէճան նիւմայան օլմաղա պաշլատը . պիշարէ տէմիրճի Մայեհեօնիւն սեօղլէ- րինի եալաշ եալաշ էհէմիյեթլէ թէլազգը իթմէյէ պաշլամըն օլտըղընտան , մահգուհանէ վէ միւթէֆէքրի- րանէ պիր թալլի ըլա տէտի քի .

— Ահ , պիր այ իշսիզ գալաճազ օլուրսամ , վալի- տէճլիյիմ , պապաճըղըմ վէ մարէշալ Սիմոն եախօտ բէ- տէրի Բարիսէ վասըլ օլունճայա գատար ֆամիլեամըզ ա- զասընտան սայըլան պու իրի զըզըղազ նէ՛ իլէ կէշինէ- ճէքլէր Օհ , հազգըն վար , Մայեհեօմ , պու միւլա . հազա՛ քէնտի միւրատըմա ըաղմէն պէնի տիւշարը տէհ- շէթ իտիյօր

Մայեհեօ . - (Պիրտէն պիրէ պիր իմիտի սէլամէթ կէօրմիւշ կիպի .) Ակրիքօյ , Մ . Հարտիյէ միւրաճաթ ի- տէճէք օլուրսան , էյի օլմազ մը . նէ տէրէճէ ալիճէնապ պիր ատէմ օլտըղըն պիլիրսին . միւմալիլէյհ օ գատար նուֆուզը պիր զաթ տըր քի , էկէր սանա քէֆիլ օլաճազ օլուրսա , իտէճէք թազիպաթտան պէլքի տէ գուրթը- լապիլիրսին :

Ակրիքօյ . - Էյի ամմա , Մ . Հարտի Բարիստէ տէյիլ , մարէշալ Սիմոնըն բէտէրիլլէ սէյահաթա չըզմըշ տըր :

Ակրիքօյ պու սեօղլէրի իրատ վէ պիր տազըզաճըզ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , տէհչէթ ու հէյէճանընա զալէպէ իթմէյէ չալըշարազ .

— Լաքին , խալը , խալը , պէն պու մէքթուպա ինա- նամամ վուգուաթըն սօնունա պէքլէմէյի տահա զիյա- տէ թէրճիհ իտէրիմ Օ զէման , իլք իսթինթազտա պէրաէթի զիմէթիմի իսպաթ իթմէյէ մէյտան պուլա- պիլիրիմ . զիրա , սէվկիլի Մայեհեօմ , հապսա աթըլսամ տա , իսթիֆա իթմէյէ չալըշսամտա , եինէ իշսիզ գա- լաճաղըմ վէ ֆամիլեամ մուալէնէթիմտէն մահրում օ- լաճազ

Մայեհեօ . - Էյվա՛հ . . . սեօյլէտիյին բէք տօղրու տըր . . . եա նէ՛ ետքմայր . . . եա՛ Բապպի . . .

Ակրիքօյ . - (Գէնտի քէնտինէ .) Ա՛հ , պիշարէ՛ պա . պաճըղըմ , էկէր պու ֆէլաքէթ վուղու պուլաճագ օլուրսա . . . օ տէրէճէ սիւրուրը գալպլէ ույումըշ օլտըղը հալտէ , եարըն սապահ նէ դատար տէհչէթլէ ույանա . ճագ տըր :

Պիշարէ տէլիգանը պու սեօղիւ միւթէսիղըպ աշիւնը էլլէրի իշինէ ալտը :

Մա մաֆիհ , Մայեհեօնիւն գօրգուլարը միւպալաղալը տէյիլ իտի . հէր քէն խաթըրլայապիլիր քի , 1832 սէնէ . սինտէ Բրուվէր սօգաղը ֆէսստընտան էվվէլ վէ սօնրա , հիւքիւ մէթի ա՛վամ ուսուլինէ մաիլ օլտն էֆքեարա գար . չը մուամէլաթը խասիմանէ վէ աւաւլէթքեարանէ թէ . շէտտիւ տ իթմիշ , վէ ամէլէ սընֆընտան բէք չօղլարը հապս օլուսմըշ ըտը :

Մայեհեօ՝ չէնտ տաղըղատան պէրու իմթիտատ իթ . մէքտէ օլան սիւքիւնէթի պիլուտէն պիրէ իթլալ իյլէտի . տաի . մա սօլուգ օլան սըֆաթընտա ալ պիր գըղարթը բէյտա վէ նաղապիլի թարիֆ պիր մէճպուրիյեթ , մահգուսիյեթ վէ իւմիտ ալամէթլէրի մէշհուտ օլարագ :

— Ակրիքօլ . . . գուրթուլտոււն . - տէյու հայ . զըրտը :

Ակրիքօյ . - նէ՛ . . . գուրթուլտոււմ մը :

Մայեհեօ . (Էլլիլէ չիշէյի կէօսթէրէրէք .) Պու չիշէյի սանա թաղտիւմ իթմէքլէ խաթաի վաղըընը քէմալը նէ . շաքէթլէ թամիր իյլէմիշ օլան օ կիւղէլ վէ քէրէմքեար մատմուաղէլին ալիճէնապ պիր գալպլի օլմագ կէրէք տիր . իմտի միւմալէյհայա միւրաճաաթ իտիսլ հալիւի տլղ իթ . մէլիսին . . .

Ոլանճա գալվիլէթիլլէ քէնտիսինի զապթ իտէրէք ի . րատ իթմիշ օլտըղը պու սեօղլէր իւղէրինէ , իքի պէօյիք

եաշ գաթրէսի Մայեհեօնիւն եանագլարընա եուվարլանտը , Սիւտտէթի հայաթընտա իլք տէֆա օլարագ աճը պիր զըսգանճըղ հըսս իտիյօրտու . զիրա պաշգա պիր գատըն , թարընըրճասընա սէվմէքտէ օլտըղը պու տէլի գանլընըն իմտատընա եէթիշէպիլտիլի հալտէ , քէնտիսի՝ պիշարէ , սէֆիլ վէ նաթիւվան պիր մախուղ գալըյօրտու :

Ակրիքօլ . - (Միւթէաճճիսլանէ .) Օ կիւղէլ մատմու . աղէլէ միւրաճաաթ իթմէքլիյիմի նասիհաթ իտիյօրտուն ամմա , պիր կէօնէ մուալէնէթտէ պուլընապիլէճէյինի դանն իտիյօր մըսըն . օ մատմուաղէլ պու պէլաի աղիմէ նէ՛ եաքապիլիր :

Մայեհեօ . - Գէնտիսի սանա . Գէնտիսի տաիմա խաթըրընըղտա իթմէքլիյիմի նասիհաթ իթմէքլիյիմի նասիհաթ պանա միւրաճաաթ իթմէքլիյիմի ունուլմայընըղ , տէմէ . տի մի :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ . լաքին պուստան նէ՛ չըգար :

Մայեհեօ . - Նասըլ նէ չըգար . պու ալիճէնապ մատ . մուաղէլին՝ մէնսուպ օլտըղը մէվըլ իգթիգասընճա , էղ . նիյա վէ քիպար թագըրմըտան թանըտըղալարը էպէթթէ վար տըր , պուսլար հիյնի հաճէթտէ սէնի միւտաֆաա վէ վիգայէ իտէմէղլէր մի . եարըն սապահ միւմալէյհայը կէօր , պաշընա կէլէն պէլայը տօղրուտան տօղրույա նաղլ էթ վէ մուալէնէթ վէ մուղահէրէթիլինի թէմէննի էյլէ :

Ակրիքօլ . - Լաքին թէքրար սօրըյօրըմ , օ մատմուա . զէլ պու պէլաի աղիմէ նէ՛ եաքապիլիր , աղիղէմ Մայեհեօ :

Մայեհեօ . - Տինլէ քի սեօյլէյիւմ . . . վագթըյլա բէ . տէրիւմ՝ քէֆալէթ աղչէսի վէրէրէք տօսթլարընտան պիրինի հապսէ աթըլմագտան գուրթարմըշ օլտըղընը սեօյլէր ի . տի . . . չիմտի տէ սէն պէրաթի զիմմէթին հաղընտա օ մատմուաղէլի իգնա՝ վէ իսքեաթ իտէպիլէճէք օլուրսան , միւմալէյհայ տաիսի սանա քէֆալէթ իտէր վէ օ հալտէ սէնին իյուն արթըղ գօրգաճագ պիր չէյ գալմագ :

Ակրիքօլ. - Ահ, պիշարէ Մայնէօմ... թանձրամառը-
ղըն պիր քիմսէտէն պէօյլէ պիր խըտմէթ տիլէմէք բէք
միւշքիլ շէյ տիր:

Մայնէօ. - (Քէտէրնաք պիր շէհրէ իլէ.) Սէօղիւմէ
իթիմատ էթ, Ակրիքօլ. պէն՝ պիր ատէմ ինտինտէ...
վէ խուսուսըյլա... իշիտիլօր մըսըն... խուսուսըյլա պու-
կիւզէլ մատմուաղէլ նաղարլիտա սէնին գատր ու հայսիյ-
նէթիլի չիքէսթ իտէնէք նասիհաթ վէրմէմ... Սէնքէն-
տին իչուն անտէն աղչէ թալէպ իթմէյէնէքսին... իշին-
տէն մահրում գալմամազ վէ էպէվէյնին թէնչէի գարու-
րէթ վէ սէֆալէթտէն մուհաֆազա իյլէմէք շարէսինի իս-
թիհզար իտէպիլէնէք պիր քէֆալէթ աղչէսի թալէպ ի-
տէնէքսին... Սէօղիւմէ իթիմատ էթ, Ակրիքօլ. պէօյլէ
պիր թէմէննի շայանը թագտիր ու թահսին տիր... Գու-
մատմուաղէլին գալպի՝ սէնին թարիֆինէ կէօրէ, ալիճէ-
նապ վէ սէխավէթբեար օլտըղընտան, հալինի անլայանագ
վէ սանա մուավէնէթ իտէնէք տիր. պէօյլէ պիր քէֆա-
լէթ աղչէսի քէնտիսի իչուն հիշ հիւքմիւնտէ օլտըղը հալ-
տէ, սէնին իչուն պէօյլիք պիր շէյ տէմէք տիր. զիրա
ֆամիլեանըն հայաթը անա մուալլազ տըր:

Ակրիքօլ. - (Ելէ ու մահգունիլնէթլէ.) Հազգըն վար-
աղիզէ Մայնէօմ. պէօյլէ պիր թէչէպպիւստէ պուլընմազ
պէթի խայրլը օլուր... էկէր մատմուաղէլ պու էյիլիլի
իճրա իթմէյէ ըուր մուվաֆազաթ կէօթէրէնէք վէ քէ-
ֆալէթի նագտիլնէ իթասըյլա պէնի մահպուսիլնէթտէն
գուրթարապիլէնէք օլուրսա... հէր տիւրլիլ ֆէտաքեար-
լըղը կէօղէ ալտըրըրմ... (Այաղա գալգարագ.) Լա-
քին, խայր, խայր. պէն օ մատմուաղէլէ միւրանաթ
իթմէյէ առա ճիւլէթ իտէմէյէնէթիւմ. հէմ նէ՝ հազգ
ըլա միւրանաթ իտէպիլիլիմ... Գէնիմ քէնտիսինէ իթ-
միշ օլտըղը խըտմէթին նէ՝ էհէմիլյեթի վար քի կիտիպ
պէօյլէ պիր մուավէնէթ թալէպ իտէյիմ:

Մայնէօ. - Ակրիքօլ, զանն իտէր մի սին քի ալիճէ-
նապ պիր ըուհ, էլիլնտէն կէլէն խըտմէթլէրի կէօրմիւշ օլ-
տըղը խըտմէթլէրէ գըյաս իթսին. հըսսիլեաթը գալպիլ-
նէ հազգընտա սէօյլէտիլիմ սէօղլէրէ իթիմատ էյլէ...
Գէն՝ հիշ քիմսէյէ գընաս օլունամայանագ պիր սէֆիլ
մախուզըմ. տիւնեատա հիշ պիր կէօնէ էհէմիլյեթի
հալիզ օլմատըղըմ միսիլու, հիշ պիր շէյէ տէ մուգթէ-
տիր տէյիլիմ. պուլընլա պէրապէր, զիւնտէսիլյէ էմին
թի պանա հէր ճիհէթլէ ֆաիզ. վէ հէր տիւրլիլ իգթի-
տարլա մութթասըֆ օլան պու մատմուաղէլ, շու սէ-
ֆիլ հալիմտէ պէնիմ հըսս իթտիլիմ շէֆգաթ ու մէր-
համէթի քէնտիսի տախի հըսս իտէնէք տիր. էվվէթ, պէ-
նիմ կիպի օ տախի հալ ու վաղիլյէթինն վէխամէթինի
անլայարագ էլիլնտէն կէլէն մուավէնէթի քէմալը մէֆու-
սա, ֆաիտէսիլ պիր ֆէտաքեարլըգտան պաշգա պիր
շէյէ մուգթէտիր օլապիլտիլիմ թագտիրտէ, իճրասընա
հազըր պուլընտըղըմ խըտմէթի օ տախի եաբանագ
տըր...

Մայնէօ պու սօն սէօղլէրի քէնտի միւրատընա ըաղ-
մէն բէք թէէսիրպախշ պիր սուրէթտէ իրատ իյլէմիշ իտի-
պու պէտպալթ, մէճհուլ, սէֆիլ վէ սագաթ **ԳԵՆԵՐՈՒՄ**
քէնտի շախսըյլա, կէնճիք, կիւզէլիք վէ զէնկինիք
նուամունէսի օլան Ատրիէն տը Գարտօվիլ պէյնիտէ իթ-
միշ օլտըղը շու մուգայէսէ, օ տէրէնէ միւլէսսիր իտի քի
Ակրիքօլըն կէօղլէրինտէ եաշ տամալարը պիրիքմէյէ պաշ-
լայըպ, պիր էլիլնի Մայնէօյէ ուզաթարագ միւշֆիզանէ
պիր սէտա իլէ:

— Նէ՝ գատար քէրէմքեար օըն, աղիզէ Մայնէօմ,
գալպիլնտէքի նէճապէթ, տիրայէթ վէ նէղաքէթ նէ տէ-
րէնէ մէպղուլ տըր. — տէտի:

Մայնէօ. - Թէէսսիլֆի աղիմլէ պէնան իտէրիմ քի
Բ—73

նասիհաթ վերսկսեան պաշտա պիր շէյէ մուղթէտիր աէ-
յիլ իմ . . .

Ակրիքօլ . - Հէմ նասիհաթլարըն տալիս իճրա օլունա-
հագ տըր , աղիղէմ . զիրա ֆէտաքեար օլմագ իւզրէ թէ-
լագղը իթտիյիմ պիր գալպտէն միւթէրէշիհ նասիհաթլար
տըր . Պունտան պաշտա , մատմուղէլ տը Գարտօվիլին
գալպի՝ սէնին ալիճէնապ գալպինէ մուատիլ իտույինէ պէ-
նի իգնա՝ իտէրէք , պէօյլէ պիր թէշէպպիւստէ պուլընմա-
ղա պէնի թէշվիդ իյլէտի . . .

Իշպու սէֆիլանէ վէ ֆաղաթ խալիսանէ սէօղլէր իւ-
զէրինէ , Մայեէօ շէքտիյի պունճա էլէմ ու քէտէրի ու-
նութտու . պիշարէնին գալպի օ տէրէճէ թէտէլլիւսպ օլ-
մուշ ըտը քի . պիր աղ էվվէլ հըսս իթտիյի մահգունիյ-
եէթ վէ շիւպհէլէր քեամիլէն մահվ օլուպ կիթմիշ իտի .
Ակրիքօլ թէհտիտ իթմէքտէ օլան ֆէլաքէթի աղիմէ , մատ-
մուղէլ տը Գարտօվիլ կիպի նէճիպ պիր մախուղըն թէ-
վասուլթըյա միւնտէֆի օլաճաղընը տիւշիւնտրէքէ , լէհ-
ճէսինտէքի սօլղունըգ եէրինէ եավաշ եավաշ մէսրուրիյ-
եէթ վէ պէշաշէթ դաիմ օլմաղա պաշլատը . զիրա հասպ
էլ գատէր ըղտըրապ շէքմէք իւղլէ եարատըլմը օլան մախ-
ուղաթ իշուն պիր թագըմ նա մալիւմ միհնէթ վէ մէ-
շագղաթ մէվճուտ օլտըղը կիպի , պաղը քէրէ տէ եինէ
հէր քէսճէ նա մալիւմ պաղը թաթլը մէսէրրէթլէր մէվ-
ճուտ տըր . . . Գէնտի նաղարլարընտա քէնտի նէֆս-
լէրինի եիւքսէլթմէյէ պատի օլան պիր քէլիմէի մուհապ-
պէթ վէ շէֆգաթ՝ էքսէրիյա հաղարաթ կէօրմէյէ վէ
ըղտըրապ շէքմէյէ մահքիւմ օլմուշ օլան պու պէտպաիթ
մախուղլար իշուն օ տէրէճէ թէսիլլէթ պախշ զուր քի .
գալ ու գալէմ թարիֆինէ միւղթէտիր օլամաղ .

Մայեէօ՝ կէնճ տէմիրճինին նաղապիլի թէսլտիլ օլան
էֆքեարընը սարսմաղա տէսթրէս օլմուշ օլտըղընտան տօ-
լայը սօն տէրէճէ մէսրուր օլարաղ .

— Տէմէք տիր քի հէր շէյ գարարլաշտը պիթտի .
եարըն սապահ մատմուղէլին խանէսինէ կիտէճէք վէ
մոււվէնէթինի թէմէննի իտէճէքսին , տէյիլմի . . . Պէն
շաֆագ աթար աթմաղ , սօգագ գարուսընա էնէրիմ վէ
էկէր շիւպհէ իտէճէք պիր շէյ վար ըսա , տէրհալ կէլիպ
սանա խապէր վէրիլիմ . . .

Ակրիքօլ . - (Հէյէճանը կիթտիքէ միւղտատ օլարագ .)
Խայրիսա՝ վէ ալիճէնապ գըղճըղաղ . . .

Մայեէօ . - Լաքին բէտէրին ույանմաղտան էվվէլ կիթ-
մէյէ շաղըշմալընը , Ակրիքօլ . . . զիրա պու մատմուղէ-
լին սաքին օլտըղը մահալլէ օ տէրէճէ թէնհա տըր քի . . .
օրայա կիթմէք , քէնտի նէֆսինի ատէթա սագլամագ տէ-
մէք տիր . . .

Ակրիքօլ . - (Պիրտէն պիրէ գուլագլարընը գապարթ-
տըրարագ .) Դալիպա բետէրիմին սէտասը կէլիյօր . -
տէտի .

Ֆիլ հագըղա՝ Մայեէօնին ուֆանըգ օտասը կէնճ
տէմիրճինին օտասընա օ գատար եաղըն ըտը քի , Ակրի-
քօլ վէ տիքիշճի գըղ գուլագ վէրէրէք , Տակոպէրին գա-
րանըղտա շու սէօղլէրի սէօյլէմէքտէ օլտըղընը իշիթ-
տիլէր .

— Ակրիքօլ , օղլում , ույոյօր քէրն . . . պէ իւք
ույգումը ալտըմ . . . տիլիմ ֆէնա հալտէ կիճիշէյօր . . .

Մայեէօ . - Չաբուգ գօշ Ակրիքօլ , զայսլուպէթին
պիշարէյի վէսվէսէյէ տիւշար իթմէսին . . . Սօգագտա
շիւպհէյի տալի պիր շէյ օլուպ օլմատըղընը սանա կէլիպ
խապէր վէլմէտիքէ , եարըն սապահ տըշարը չըգմայա-
սըն հա՝ .

Տակոպէր . - (Տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ .) Ակ-
րիքօլ . . . պուրատա տէյիլ միսին , օղլում .

Ակրիքօլ . - (Մայեէօնին օտասընտան չըղըպ քէնտի
օտասընա կիրէրէք .) Պուրատալըմ , պապանըղըմ , բուղ-

կեար չաթը բէնճէրէլէրինտէն պիրինին զանատընը թահ. րիգ իթմէքտէ իտիւտէ, անրն շամաթասը սէնի ույանտըր. մասըն տէյու գարամաղա կիթտիմ . . .

Տակոպէր. - (Բէմալը մէմնունիյեթլէ.) Թէշէքքիւր իտէրիմ, էվլատըմ . . . մա մասֆիհ պէն բէնճէրէնին շամաթասընտան տէյիլ, սէնինլէ գօնուշմագ արգուսընտան ույանտըմ. . . Ահ, պիշարէ էվլատըմ, օն սէքիզ սէնէտէն պէրու ~~գըլընը կէօրմէմիշ~~ օլան պիր իթթիեար բէտէրին նէ տէրէճէ հասրէթսուղ պիր սապրսըղըղը պուլընտըղընը պիլսէն . . .

Ակրիքօլ. - ~~Ընդ~~ իսթէրմիսին, պապաճըղըմ :

Տակոպէր. - Խայր, ֆաղլա պիր մուսրիֆիլիք տիր . . . գարանլըգտա գօնուշըրըղ . . . Եարըն սապահ չաֆագ արթար արթմաղ եիւղիւնիւ կէօրտիւյիւմտէ եէնի պիր մէսէրէթ տույմագ իսթէրիմ . . . իւր տէֆա սէնի կէօրտիւյիւմտէ նէ տէրէճէ մէսրուր օլմուշըսամ, Եարըն սապահ տա ~~այնը~~ մէսէրէթլէ մալամալ օլաճաղըմ :

Ակրիքօլըն օտա գարուսը գարանտը վէ Մայեէօ արթըդ հիշ պիր շէյ իշիտէմէտի . . . Պիշարէ գըղճըղաղ՝ էլպիսէլէրինի չըգարմագսըղըն եարթալը իւզէրինէ տիւշտիւ իսէ տէ, սապահ օլընճայա գատար կէօղլէրինի զաբայամատը . . . Ակրիքօլանէզարէթ իթմէք իւզըն քէմալը էնտիշէ իլէ չաֆագ սէօքմէսինէ պէքլէյօրտու . ~~Լազի~~ ֆէրտասը կիւնիւ իշուն հըսս իթտիյի ըզտրրապաթը շէտիտէյէրաղմէն, արա սըրա զայէթ միւքէտտէրանէ պիր թագըմ էվհամ ու խայալաթա տալմաղտա ըտը . կիճէնին սիւքիւնէթի արասընտա, թէրէսթիշ տէրէճէսինտէ սէվսիյի ~~տէլի~~ գանլը իլէ ճէրէյան իթմիշ օլան միւլաղաթ վէ մուսահէպէթի խաթըրյայարագ, հիւսն ու մէյահէթ կիպի պիր ճաղիպէի տիլֆէրիպանէյէ քէնտիսի տէ մայիք օլտըղը վէ մուհապպէթի մասուլմանէ վէ ֆէտաքեարանէսինէ մուգապիլքէ նտիսի տէ սէվիլտիյի թագտիրտէ, միւլաղաթը

Մէջքիւրէ չէ գատար թաթլը վէ մուճիպի թէսէլլի օլաճա-
ղընը տիւշիւնմէքտէ իտի . . . : Լաքին, մուախնարէն պէօյ-
լէ իբի թարաֆլը պիր մուհապպէթին հալավէթ ու լէ-
թաֆէթինի էպէտա անլայամայաճաղընը միւլահազա իտէ-
րէք : Ակրիքօլա ֆաիտէլի օլմագ իւմիտիլէ թէսէլլիյապ
օլմաղա պաշլատր :

Ուֆուգտա սապահ օլմասընա տէլալէթ իտէն ալա-
մէթլէր ըունիւմա օլուր օլմաղ : Մայեէօ եավաշճաճըգ
գալգտը վէ սօղագտա պիր կէօնէ թէհլիքէ պուլունուպ
պուլընմատըղընը անլամագ իւզրէ, սէզսիզճէ նէրտիւպան-
տան աշաղըյա ինտի :

6

ՈՒՅԱՆԸՇ

Կիճէ վագթը օրթալըղը գաղլաօրը օլան նէմնաք վէ
սիսի հավա , օ սապահ պէրրագ վէ սօղուգ պիր հալ-
քէսպ իթմիշ իտի : Ակրիքօլըն՝ ճակոպէր իլէ եաթմըշ օլ-
տըղը օտայը թէհլիքէ իտէն բէնճէրէտէն գուպպէի ասիւ-
ման գըսմէն միւշահէտէ օլունմագտա ըտը :

Կէնճ տէմիրճինին օտաար տախի սէֆալէթ ճիհէթիլլէ
Մայեէօնիւն իգամէթկեահընտան աշաղը գալմաղ ըտը .
Պու օտանըն պիր թարաֆընտա պէյազ թաթթատան մա-
մուլ քիւշիւք պիր մասա պուլունուպ , Ակրիքօլ քէնտի իւ-
համաթը շա'իրանէսինի պունըն իւզէրինէ եազար ըտը .
Մէջքիւր մասանըն պալէասընտա իսէ օտանըն եէկեանէ
զիյնէթի օլարագ Պէրանթէնին թասվիրի կէօրիւնմէքտէ ի-
տի . էհալի՝ նամը միւլէպպէտէն սլագի գալաճագ օլան
պու շաիրի մէշհուրը սէվմէքտէ վէ հիւրմէթ իթմէքտէ

տիր . զիրա պու զաթը միւհթէրէմ , էհայինին էֆրեարընը թէնվիր վէ անըն կէրէք իդպալ ու սաատէթինի վէ կէրէք իտպար ու սէֆալէթինի էնդարը ումուսիյեէյէ վէ իթմիշ տիր :

Հէր նէ դատար սապահ օլմաղա հէնուղ պաշլամըշ ըտը ըսա տա , Տակուպէր իյէ Ակրիքօլ չըդմըշլար ըտը . կէնճ տէմիրճի՝ քէնտիսինի թէհտիտ իթմէքտէ օլան թէհ . իթէնին վէխամէթինի միւլահաղա իթտիքճէ , դօրդուլարը պիր դաթ տահա արթմագտա օլտըղընտան , ըզտըրապա . թը գալպինի կիւճ պէլա իյէ սէթր իտէպիլմէքտէ իտի :

Իրուվէր սօգաղընտա զուհուրեաթթէ օլան ֆէսատ՝ պիր իսայլը քէսանըն թէվգիֆ վէ հապս իտիլմէսինէ պատի օլմուշ օլտըղընտան , *Հէր նէ* իթէնին միւթէատտիտ նիւսիսէլէրի , պու ճէ . միյեթի ֆէսատիյեէնին բէիպէրի նէդտինտէ պուլընմասը՝ կէնճ տէմիրճիյի հազըգաթէն սուի դանն ալթընտա պուլ . ընտըրապիլիր իտի . մա հաղա , Ակրիքօլըն բէտէրի՝ օղլու . նըն տիւշար օլտըղը խէլէճան վէ ըզտըրապուտան քիւլլիյէն պի խապէր իտի :

Շաֆագ աթար աթմաղ եաթաղընտան գալղմըշ վէ ասքէրլէրէ մախսուս պիր տըղդաթը քեամիլէ իյէ կիյին . տիքտէն վէ թրաշ օլտըղտան սօնրա , տէօլէյին քէնարընտա , Ակրիքօլըն եանընտա օթուրմըշ վէ անըն իթի էլինի քէնտի էլլէրի իյինէ ալմըշ ըտը . սիմաի սաֆվէթնիւմասը նուրը պէշաշէթլէ բարլամագտա օլուս , օղլընըն եիւպիւ . նէ պագմագլա տօյմայօրտու : Պիշարէ բէտէր՝ օն սէքիզ սէնէտէն պէրու Ակրիքօլըն հասրէթ վէ մուհապպէթիլլէ սուզան օլմագտա իտույինտէն , նիհայէթ իւլ էմր քէլամա աղազլէ :

— Պէլքի տէ բէտէրինի իսթիհղա իտէճէքսին , օղլում . լաքին սէնի ըշըգ կէօզիւլլէ կէօրէպիլմէք արղուսընա մէպնի , սօն տէրէճէ սապըրսըղըղլա սապահ օլմասը-

նա պէքլէմէքտէ վէ արա սըրա կիճէնին ուզուելըղընա լա . նէթլէր օգուճագտա ըտըմ . նիհայէթ չաֆագ սէօքտիւ , օրթալըգ աղալտը վէ պէնտէ սէնի կէօրմէք արղուճա նաիլ օլտում նէ գատար էրքէն օլուրսա օլսուն հէր շէյի կէօրմէյէ միւգթէտիր իմ Պաշղա պիր տիւլանէլիյիմի տէ սէօլլէյի՝ մի . պըյըղլարընը կէօրտիւքճէ , իֆթիխար իտիյօրըմ . նէ՝ կիւզէլ պիր սիւվարի դուճպա . բաճըսը օլուր ըտըն Ասքէր օլմաղա հիշ հէվվէս իթ . մէտին մի :

Ակրիքօլ . - Վալիտէմի՝ նէ եաքայըմ

Տակուպէր . - Հագղըն վար , օղլում . հաթթա հէր նէ տախի օլսա , գըլըճ ղէմանը արթըգ կէշմիշ տիր : Պիշար կիպի իսթիյար ատէմէր , բասլանմըշ էսկի պիր սիւլահ կիպի չըմինէնին պիր թարաֆընա աթըլմագտան պաշղա պիր շէյէ եարամագլար . պիզ քէնտի ղէմանըմըղը կէշիրմիշիղ տիր :

Ակրիքօլ . - (Միւթէհայեիրանէ .) էվվէթ , գահրամանլըգ վէ իդպալ ղէմանընըղը կէշիրմիշսինիղ տիր . (Ոն տէրէճէ լաթիֆ վէ հէյէճանլը պիր սէտա իյէ .) Ահ , պապաճըղըմ , սէնին օղլըն օլմագ նէ տէրէճէ կիւզէլ վէ թաթլը շէյ օլտըղընը պիլսէ ն

Տակուպէր . - Նիւզէլ օլտըղընը պիլէմէմ թաթլը օլմասընա կէլինճէ պուրասը զաթէն թապիի տիր . դիրա պէն սէնի քէմալը դուրուր վէ իֆթիխարլա սէվմէքտէ իմ Պուլտան պաշղա , պու մուհապպէթիմին տէրէճէսի շիմտի պիր դաթ տահա թէղայիւտ իթմիշ օլտըղընտան , տահա ղիյատէ քէսպի իֆթիխար իտիյօրըմ , Պէն՝ կիւնլէրճէ աճ գալմըշ օլան ատէմէրէ պէնղէմէքտէ իմ . պուլար աղար աղար եէմէյէ ալըշարագ իատէի սըհհէթ իթտիքլէրի միսիլու , պէն տէ աղար աղար , եանի սապահ աղշամ վէ հէր կիւն սէնին մուհապպէթինլէ նէշէեապ օլմագ իսթէրիմ . լաքին խայր , խայր , պու քէյֆիյեէթ

հագգընտա հէր կիւն տիւշիւնմէք օլմազ... զիրա պէտք
ալթ իւսթ օլուրմ... վէ քէնտիմի զաիպ իտէրիմ... :

Տակոպէրին շու սօն սէօղլէրի Ակրիքօլըն զիհնինտէ
թէհսիրպախս զիր խաթըրէ ույանտրտը . բէտէրինին պու
սէօղլէրինտէն՝ մահուտ մէքթուպըն խապէր վէրտիլի թէհ
լիքէնին թէհադգուգ իթմիշ օլտըղընը վէ քէնտիմի տէ
էպէվէյնինտէն ալըլմըշ պուլընտըղընը զանն իթմէքտէ
իտի :

Տակոպէր . - Է՛յ, սէօղլէ պագալըմ, Ակրիքօլ , պախ-
թիյար միսըն , Մ . Հարտի սէնինլէ հիւսնիւ մուամէլէտէ
պուլուընյօր մը , քէնտիմինտէն խօշնուտ միսըն :

Ակրիքօլ . - Մ . Հարտիտէ՛ն մի ... տիւնեատա քե-
րէմքեար , հագգինտա վէ սէմահէթլի պիր ատէմ վար
ըսա օ տրր . Ֆապրիգասընտա հայրէթի ումումիյեթի
ճալիպ պիր թագըմ՝ իճատլար իթտի . պիղիմ Ֆապրիգա-
մըզ պաշա Ֆապրիգալաիա գըյաս օլունտըգտա , ճէ-
հէնէմէր իշինտէ ճէնէթ տիր տէնիլէպիլիր :

Տակոպէր . - Սահի՛հ մի ... :

Ակրիքօլ . - Է՛վլէթ , պապաճըղըմ . Մ . Հարտինին
խըտմէթինտէ պուլուընտն իշիլէրին սիմասընտա զանն ի-
տէրսին քի սաատէթ , մէսէրրէթ վէ մուհապպէթ նուրը
բարլամագտա տըր . պիր կիւն օլուպ տա նէ տէրէճէ զայ-
րէթ վէ մահղուղիյեթլէ շալըշմագտա օլտըգլարընը էլ-
պէթթէ կէօրէճէքթի :

Տակոպէր . - Տէմէք քի , սէնին Մ . Հարտին սիհիլպա-
ղըն պիրիսի տիր :

Ակրիքօլ . - Է՛վլէթ , պապաճըղըմ . . . հէմտէ պէօ-
յիւք պիր սիհիրպազ . . . իշիլէրին շալըշմաղա սէվգ իթ-
մէքլիյին էսրարընը պուլմուշ տըր . պուըն իշուըն հէրի-
միգտէ քէմալը մահղուղիյեթլէ շալըշըրըզ . . . Իւն-
րէթի մէշրուամըղաան պաշա , հէր պիրիմիղին էհլիյեթ-
թինէ կէօրէ , մէնաֆիլի շախսիյեթսինին պիր մըգտա-

լըճ տա թէվլի իտէր . . . պու սէպէպտէն տօլայը
հէր իշիլէ քէմալը զայրէթլէ շալըշըր . Ֆապրիգամըզըն
մուհասէնաթք եալընըզ պուընար տէյիլ տիր . միւմաիլէյհ
պէօյիւք վէ կիւզէլ պինալար ետքտըրմըշ օլուպ , Ֆապ-
րիգասընըն պիւթիւն ամէլէսի՝ ճիւզի պիր մասրաֆլա պու
պինալարըն զըյատար վէ սըհհէթէ նաֆի՝ օտալարընա
եէրլէլմիշ օլտըգլարըն ճիհէթլէ , իշիլիւք իւզրէ եաշա-
մանըն քեաֆֆէի ֆէվաիտիյիլ բէրվէրտէ օլուրար . . .
Մա հաղա հէր նէ տախի սէօյլէսէմ պօշ տըր . . . էլպէթ-
թէ կէօրէճէքթին . . . վէ սէօղլումիւն սըհհէթինի սէնտէ
թաստիգ իտէճէքթին , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Բարիս պիր շէհրի զարիպ տիր տէտիք-
լէրինէ հագգլարը վար ըմըշ . հէլէ Բարիսէ վասըլ օլ-
տըզ . . . տիւնեա պէրի կէլսէ , արթըգ նէ՝ սէնի , նէ՝ տէ
վալիտէնի թէրք իթմէյէճէլիմ :

Ակրիքօլ . - (Բալկեհաշընտան չըգան պիր ահը զապթ
իտէրէք .) Խայր , պապաճըղըմ , արթըգ պիրի պիրիմիգ-
տէն ալըլմայաճաղըզ . . . պու անէ գատար չէքտիյին է-
լէմ ու ըղտըրապը սանա ունու թտըրմագ իւզրէ , վալիտէմ
իլէ պէն՝ էլիմիգտէն կէլէն զայրէթի տիրիզ իթմէյէճէլիլ :

Տակոպէր . - Չէքտիլիմ էլէմ ու ըղտըրապ մը . ըզ-
տըրապ չէքմիշ օլտըղըմը քիմ սէօյլէյօր . . . եիւզիւմէ է-
յիճէ պագ . . . ըղտըրապ չէքմիշ օլան ատէմէ պէնզէ-
յօրմըյըմ . . . Ալիմ Ալլահ , ալաղըմը Բարիսէ գօյալըտան
պէրու , քէնտիմի տէլի գանլը զանն իտիյօրըմ . . . Պիր
աղուան նէ գատար ճէսուրանէ եիւրիւյէճէլիմի կէօրէճէք-
սին . պահս իտէրիմ քի սէնի եօլտա պըրագաճաղըմ ,
Սէն տէ քէնտիմի կիւզէլ կէօթթէրմէյէ շալըշաճագսըն ,
տէյիլ մի , օղլում , Աճապա հէր քէս նասըլ պիզէ պա-
գաճագ . . . Պահս իտէրիմ քի սէնին սիյահ պըրգու-
լըճ վէ պէնիմ գըր պըյըգլարըմը կէօրէ խալզ ճիլթէ
պապա օղլու կիտիյօր . տէյէճէքլէր . Իւրին պիր աղտա

պու կիւնքի իշխերիմիդտէն պահս իտէլիմ . . . Սէն մարէ. շալ Սիմոնն բէտէրինէ պիր մէթմուպ եաղըպ , իրի զը թօրունլարընն Բարիսէ վասըլ օլմըշ օլտըղլարըն վէ պու գըղլար հազըղնտա դայէթ մուհիմիմ իշխեր պուլըն. մասըյա , Բարիսէ տվտէթ իթմէք խուսուսընտա իսթի. ճալ կէօսթէրմէսինի պիլտիրիրսին , Սէն պու մէթմուպը եաղտըղըն սըրատա , պէն տէ դէվճէմէ վէ սէվկիթ չօ. ճուգլարա Վասպահլար խայր օլսուն . . . տէմէք իւզրէ աշաղըյա ինէրիմ . պատէհու պիր աղ եէմէք եերիզ , վալիտէն տինտար պիր դատընճըղազ օլտըղընտան , գուտ. տասը շէրիֆէ հազըր պուլընմադ իւզրէ քիլիսէյէ կիտէր . պիղ տէ շէօյլէ պիր աղ կէզինմէյէ չըգարըզ , օլմազ մը . Ակրիքօլ . - (Աղիմ պիր խէլէճանա տիւշար օլարագ.) Պասպաճըղըմ , պու սապահ սանա ըէֆագաթ իտէմէյէ. ճէյիմ . . .

Տակոպէր . - Եասըլ , ըէֆագաթ իտէմէյէճէք միսին . պու կիւն բազար տէյիլ մի :

Ակրիքօլ . - (Միւթէրէտտիտանէ պիր թավր ըլա .) Էփլէթ , պասպաճըղըմ , պու կիւն բազար տըր ամմա , դա. յէթ միւսթաճէլ պիր իշի պիթիրմէք իւզրէ պու սապահ էրքէն ֆապրիգայա կիտէճէյիմի վատ իթմիշիմ տիր . . . Էկէր վատըմտա տուրմայաճազ օլուրսամ , Մ. Հարտիյէ գարար վէրմիշ օլուրըմ . Լաքին պիր գաշ սաաթտան եինէ տվտէթ իտէրիմ :

Տակոպէր . - (Թէէսսի. ֆ իյէ գարըշըգ պիր թէպէս. սիւմ իյէ .) Օ պահսը տիկէր . պէն պու սապահ սէնինյէ պիրիքտէ Բարիսի զիյարէթ իթմէք իսթիյօրտում . . . Լա. քին պէիս եօզ , վարսըն պիր գաշ սաաթ սօնրա օլսուն . իշ հէր շէյտէն մուգատտէմ վէ մուգատտէս տիր . զիրա վալիտէնին մէտարը իսթինատը պու տուր . . . Պունըն. լա պէրապէր , պու քէյֆիյեթէթ ճանրմը սըգտը . . . հաթ. թա . . . Լաքին խայր , խայր , հազըղմ եօզ . . . պագ թ .

սան ըէֆահ ու սաաաթէթէ նէ շարուգ ալըշըր . . . պէն՝ օն սէքիղ քէմալը սապար ու սիւքիւնէթլէ վէ սէնի կէօր. մէյէ պէօյիւք պիր իւմիտիմ օլմայարագ պէքլէյէպիլտիյիմ հալտէ , թէնէյիլհիմիլ պիր գաշ սաաթ կէրի գալըյօր տէյու մըրըլտանըյիշմ . . . պէն հաղըգաթէն պիր տիւլա. նէ իմիշ իմ . . . եաշասըն մէսէրրէթ . . . եաշասըն Ակրի. քօլըմ . . .

Իսթիւեար աաքէր պու սէօղիւ միւթէտաղըպ օղընը քէմալը մուհապպէթլէ գուճաղլայըպ էօքսիւ . Բէտէրի. նին պու մուամէլէի թալթիֆքեարանէսի կէնճ տէմիրճինին գալպիինէ ֆէնա թէէսիր իթտի . զիրա Մայնէօնիւն չիւպ. հէլէրի առ պէ առ զուհուրա կէլէպիլէճէյինտէն զօրգ. մագաաւս ըտը :

Տակոպէր . - (Միւթէպէսսիմանէ պիր շէհրէ իյէ .) Եիւրէյիմին սըղընթը արթըզ գալի օլտու . . . պիր աղ տա իշիլիմիլ հազըղնտա գօնուշալըմ . Բարիսին մուգա. վէլաթ մուհարրիլլէրինին էսամի վէ մահալը իգամէթլէ. րինի հավի պիր ֆիհրիսթ աճապա նէ ըէտէ պուլապիլիլիլ . պիլիր միսին :

Ակրիքօլ . - Պիլմէմ . . . Լաքին պուլմասը գոյմ տըր :

Տակոպէր . - Պունը սօրմաղլըղըմըն սէոլէպի շաւ տըր քի , Բուսիատա պուլընտըղըմ դէման , պէրապէր կէթիր. միշ օլտըղըմ իքի էօքսիւզ գըղըղաղըն վալիտէսինին էմ. րիլլէ , Բարիսին մուգալէլաթ մուհարրիլլէրինտէն պիրինէ մուհիմիմ քեաղըտլար կէօնտէրալիմ , Պուրայա վասըլ օլուր օլմազ մէրգումը կիտիս կէօրմէյէ մէճպուր պուլընտը. ղըմ ճիհէթլէ , իսմինի վէ մահալը իգամէթլինի էվրագ ճըղ. տանըմտա դայտ իթմիշ իտիմ . հալ պու քի էմիալի բահտէ պու ճըղտանը աշըրալըլար . . . պէն իսէ պու առտէմին իս. մինի ունուլթմըշ օլտըղըմտան , էկէր մուգալէլաթ մու. հարրիլլէրինին էսամի վէ մահալը իգամէթլինի հավի ֆիհ. հարրիլլէրինին էսամի վէ մահալը իգամէթլինի հավի ֆիհ.

բիւթի կեղտէն կէշիւեցէք օյուրսամ, մէրգումըն խաթ
խաթըրըմա կէրէր տէյու զանն խաթըրըմ:

Պու սըրատա օտանըն դարուսընա ուրըյան պիր գաւ
տաբպէի նակէհանի, Ակրիքօյը տիթրէթտի. պիշարէ տէր
գանլը՝ քէնաի ալէյհինտէ սատըր օլմուշ օլան թէվզըֆ
էմրնամէսինի խաթըրըլամըշ ըտը. լարին Տակոպէր՝ գաբու
յա ուրմագտա օլտըղլարընը իշիթիւր իշիթմէզ, պաշընը
գաբույա տօղրու չէվիրմիշ օլտըղընտան, Ակրիքօյըն աիւ
շար օլտըղը խէլէհանը կէօրէմէյիպ մէթին պիր սէտաի
լէ. «Կիրինիզ» տէտի:

Գաբու աչըլտը վէ Գարրիէլ իշէրի կիրտի. սիյազ
պիր լահիպ ճիւպպէսիյէ եուվարլագ պիր շապղա կիյին
միշ իտի:

Ակրիքօլ պիրատերի մանկվիսի օլան Գաբրիէլի կէօ-
րիւր կէօրմէղ, եէրինտէն գալղմասը վէ գօլլարը արասը-
նա ավըլմասը պիր օլտու :

Ակրիքօլ. - Ահ, պիրատերի մ. . . :

Գաբրիէլ. - Ակրիքօլ մ. . . :

Ակրիքօլ. - Գաբրիէլի մ. . . :

Գաբրիէլ. - Միւստէթի մէտիտէ գայպու պէթտէն
սօնրա . . . սէնի կէօրմէք շէրէֆինէ նաիլ օլույօրմ
հա. . . :

Ակրիքօլ. - Ահ, պիրի պիրիմիղէ նիհայէթ գալուշը-
յօրը, էօլմէ միշ :

Կէնճ տէմիրճի իյէ բահիսլ Գաբրիէլ սըզը սըզըյա
պիրի պիրինէ սարըլմիշ օլուպ, արայարընտա մուպատէլէ
օլունան ըլք քէլիմէլէր պուշլար օլտու :

Տակոպէր՝ պիրատերի հագիղի մագամընտա պէօյիւ-
միւշ օլան պու. նէվճիվանյարըն պիրի պիրինէ սարըլմիշ օլ-
տըղյարընը կէօրտիւքտէ, իֆրաթ մէրթէպէ հայրէթտէ
գալըպ եիւրէյի գալղտը վէ կէօղլէրինտէ եաշ գաթրէ-
լէրի նիւմայան օլտու : Գայպ ճիհէթիյլէ պիրի պիրինէ միւ-
շապիհ վէ ֆագաթ թոպիաթ վէ շէհրէճէ եէքտիկէրինէ
քիւլլիյէն մուխաթիֆ օլան պու իրի տէլիդանլընըն իպրազ
իթտիքլէրի մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհ հագըղաթէն
միւէսսիր իտի : Ակրիքօլմէ մէրտանէ շէհրէսի Գաբրիէլին
մէլէրրէյէր սիմասընըն նէղաթէթ վէ հալաթէթինի պիր
գաթ տահա մէյտանա չըղարըյօրտու :

Ակրիքօլ պիր գաշ տագըղատան պէրու հիւքմֆէրմա
օլան սիւքիլթի իիլալ խտէրէք Գաբրիէլէ տէտի քի :

— Բարիսէ վասըլ օլտըղընը քէտէրիմտէն խապէր ալ-
մըշ ըտըմ. . . վէ ան պէ ան սէնի կէօրմէք արղուսըյա
սուզան օլույօրտում. . . շիտիքի պաթթիյարըլմէ իսէ, իւ-
միւ իթտիյիմտէն եիւզ գաթ պէօյիւք օլտու . . . :

Գաբրիէլ. - (Տակոպէրին կիւրծի ըէմալը մուհապ-

պէթլէ սըգարադ .) Էյ, սէվկիլի վալիտէճիլիմի սըհհէթ ու աֆիլլէթտէ պուլտընըդ մի

Տակոպէր . - Էվլէթ , Էվլաւըմ , հէմ վալիտէնին սըհհէթ ու աֆիլլէթի եիլ զաթ տահա սոյէա օյաճադ տըր . զիրա հէրիմիլ տէ պիր եէրէ թէճէմիւ իթմիլիլ տիր Տիւնեա իւզէրինտէ մէսէրլէթ գատար սըհհէթէ նաֆիլ պիր չէյ վա՛ր մը : (Թէվդիֆ իտիլէճէյի զօր . զուսընը ունութմըլ վէ նազսպիլի թարիֆ պիր չէֆիլլէթ . յա Գարրիէլէ պաղմադտա պուլտընըլ օյան Ակրիքօլ . մի . թէվէճէհէն .) Ինսան , Գարրիէլին գըլ չէհրէսիլլէ պէրապէր պիր արսլան ճէսարլէթինէ մալիք օլտըղընը աիւ չիւնիւրաէ , տիւչարը հայրէթ օլտըր զալլըր . մարէչալ Ու . մանըն զըզլարընը Նէ տէրէճէ չէճաւթլա բէնչէի էճէլտէն զուրթարմըլ օլտըղընը վէ պուլտընլա տա իքթիֆա իթմէ . յիպ . պէնի տէ գուրթարմադ իթէչէպպիւսինտէ պուլտընը . զընը սանա նազլ իթաիմ , Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . պիր զաչ տազըղատան պէրու քէմսըր սըղ զաթլա Գարրիէլին եիւզիւնէ պաղմադտա օլմասըլ . յա , պիրտէն պիրէ տիւչարը հայրէթ օլմուչճասընա .

— Լաքին , Գարրիէլ , աշնընտա նէ վար . - տէյու հայգըրտը :

Գարրիէլ . օտայա տուխուլ իթտիլի սըրատա շապղա . սընը պիր եանա աթմըլ օլտալ , « օլտադ վէ լաթիֆ սիմա . սընը թէնվիր իթմէրտէ օլան ուֆադ բէնճէրէնին թա ալթընտա տուրմուգտա օլտըղընտան , պիր գուլադ թօղընտան տիկէրինէ գատար ուզանմըլ օլան տաիրէվի պիր եարա էսէրի թէմսմըլլա կէօրիւմէքաէ իտի :

Իքի սէֆինէնին շարքըլըպ զարգ ու նապէտիտ օլմա . սընտան սօնրա պիրի պիրինի միթէաղըպէն զուհուր իթմիլ օլան հէյէճանլար վէ նակէհզուհուր վաղըլար արտաղընտա , Տակոպէր . Գարտօվիլ զօնաղընտա հէր չէ զատար Գարրիէլ իլէ կէօրիւմիլ իտի իսէ տէ , միւմաի-

լէյհին աշնընտա պուլտընան պու եարա նիչանէսինին Ֆար . գընա վարամամըլըտը . պինաէն ալէյհ՝ Ակրիքօլըն հայրէթ ու թէաճճիւպինէ քէնտիսի տէ իշթիրաք իտէրէք , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

— Սահիհ , պու եարա նիչանէսի նէ տիր . . . Գարրիէլ . - տէյու սօրտու :

Ակրիքօլ . - (Բահիպին՝ քէնտի գալպինի թաթմին իթմէք իւզրէ ուղաթմըլ օլտըղը էլի թուլթարադ .) Էլլէրինտէ տէ վար . . . պապաճըղըմ . . . պազը վէր :

Տակոպէր . - Գարրիէլ , եիկիթ օղլում , քէյֆիլլէթի պիզէ անլաթ . . . սէնի պէօլլէ քի՛մ եարալաւը . (Գարրիէլին էլլինի քէնտիսի տէ թուլթարադ ճէրահըղտան աշնա պիր ատէմ կիպի եարայը մուպէնէ իթտիքտէն սօնրա .) Սրանիատա պուլտընըղըմ զէման , արգատաշլարըմ . տան պիրիսի՝ տէօրթ եօլ աղըզլարընտաքի խաչարտան պիրինէ մըխլանմըլ պուլտընտու . պիչարէ տէլի գանլը աճ սուսըղ էօլսիւն իչուն մէզիւիթլէր անը խաչա կէրմիլլէր իտի Տէրհալ աչաղըլա ալտըգ վէ պիչարէյի գուրթարտըգ Լաքին էլլէրինտէ պուլտարա միւչապիհ եարա էսէրլէրի գալսը . . . :

Ակրիքօլ . - (Մի . քէտտէրանէ պիր սուրէթտէ .) Իլէ . տէրիմին հազգը վար . . . զալիպա սէնի տէ խաչա կէրմիլլէր . . . էլլէրին տէլիք տէլիք օլմուչ , պիչարէ գարտաշըմ . . . :

Գարրիէլ . - (Ճիւզի պիր Էնտիլէ իլէ զըպ զըրմըլ քէսիլէրէք .) Եա՛ Բապալի . . . պուլտընլա քէնտիսիլի իշղալ իթմէյինիլ , Բօչէօզ (Գարալըղը) տաղլարընտա սաքին վահիլէր նէզուինէ վաիլիք իթմէյէ կիթմիլ իտիմ , պուլտար պէնի խաչա կէրտիլէր . Լաքին տէրիմի եիւզմէյէ պաշլատըզլարը սըրատա , ճէնապը Հազգ պուլտարըն բէնչէի վահիլէթինտէն պէնի գուրթարտը :

Տակոպէր . - Պէտսլաթթ չօճուգ . . . սիւհսըլ մը ի-

տին, պերապերինտէ միւսէլլահ հիշ քիմսէ Եօզ մը իտի.
Դարբիէլ. - (Լաթիֆ պիր թէպէսսիւմէ.) Պիղ սիլահ
թաշըյամայըզ. պերապերիսիզտէ իսէ միւսէլլահ ատէմ
պուլընամազ.

Ակրիքօլ. - (Հիտտէթլէնէրէք.) Սէնինլէ պիրլիքտէ
պուլընան արգատաշարըն սէնի նէ իշուս միւստաֆաա իթ.
մէտիլէր.

Դարբիէլ. - Եալընըզ ըտըմ... գարտաշըմ, պերա.
պերիմտէ հիշ քիմսէ Եօզ ըտը.

Ակրիքօլ. - Եալընըզ մի իտին...

Դարբիէլ. - Էվվէթ, պերապերիմտէ Եալընըզ պիր
դըյաղուզըմ վար ըտը.

Տակոպէր. - (Իշթմէքտէ օլտըղը սէօղլէրէ ինանամա.
յարազ.) Եասըլ... պէօյլէ պարպար պիր մէմլէքէթէ
հէմ Եալընըզ, հէմ տէ սիրահսըզ մի կիթտին...

Ակրիքօլ. - Պու հարէքէթին ալիճէնսպանէ պիր հա.
րէքէթ տիր ամմա...

Դարբիէլ. - (Սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ.) Տին տէ.
Նիլէն շէյ գուվլէի ճէպրիյէ իսթիմայլլէն Նէշը իտիլէմէզ.
պու պիշարէ վահշիլէր արասընա, ինճիլի շէրիֆին ահրեա.
մընը Եալընըզ գանաաթը վիճտանիյե Նէշը իտէպիլիր.

Ակրիքօլ. - Լաքին գանաաթը վիճտանիյե հիշ պիր
ֆաիտէյի մուճիպ օլմազսա...

Դարբիէլ. - Էյ նէ Եաբալըմ... օ հալտէ քէնտի մէզ.
հէպիմիզ ուղընտա՝ անը գապուլ իթմէյէնլէրի աճըյա.
րագ էօլմէլիլիլ... զիրա տին՝ պէշէրիյեթին պիր համի.
սի տիր.

Դարբիէլին շու սատէ վէ ֆագաթ միւէսսիր ճէվա.
պընտան սօնրա, օտա տէրունիին զայլէթ տէրին պիր սուս.
լըք իսթիլլա իլլէտի. Տակոպէր հատտը զաթընտա ճէսա.
րէթ վէ մէթանէթլէ մութթասըֆ պիր իսթիյար օլտը.
ղընտան, պու սապըքեարանէ գահրամանլըղըն տէրէճէ.

Դարբիէլին անլամագտա ըտը. իմտի քէնտիսի տէ օղու.
կիպի հիւրմէթ վէ հայրէթլէ Դարբիէլէ պագմագտա ըտը.
Դարբիէլ իսէ քէնտի սէօղլէրիլլէ անլէրին գալպինտէ ու.
յանտըրմըշ օլտըղը հըսսիյէաթա պիւթիւն պիւթիւն պի.
կեանէ կէօրիւնէրէք ասքէրէ միւթէվէճճիհէն.

— Նէճիլ վար. - տէյու սօրտու.

Տակոպէր. - Նէմ օլաճագ, օթուզ սէնէ միւթէմա.
տիյէն մուհարէպէ կէօրտիւքտէն սօնրա... պէնտէն տա.
հա ճէսուր, տահա գահրաման պիր ատէմ պուլընամազ
տէյու զանն իտիյօրտում... հալ պու քի գարշըմտա պիր
ուսթա տահա պուլըյօրըմ... օ ուսթա տալի... սէն.
սին...

Դարբիէլ. - Պէ՛ն մի... Նէ՛ տէմէք իսթէյօրսընըզ.
պէն նէ՛ Եաբմըշ ըմ քի...

Տակոպէր. - Հայ Ալլահ միւսթահագղընը վէրսին,
տահա Նէ՛ Եաբաճագսըն, այ օղու... (Հէյէճանը
գալպի Դարբիէլին էլլէրինի թուլթարագ.) Պու ճէսուրա.
նէ Եարալար՝ պիղիմ Եարալարըմըզ գատար վէ պէշի տէ
տահա զիյատէ մէտարը իֆթիլտար տըր... էվվէթ, պիզ
սէնսթլա ճէնքճիլիք իթտիյիմիզ իշուս, սիղին շու շէրէ.
ֆինիզ պիղիմքիւնտէն ալի տիր...

Ակրիքօլ. - Էվվէթ... բէտէրիմ հագղընը սէօյլէ.
յօր (Հայրէթլէ) Ա.հ... պէն պէօյլէ ռահիպլէրի սէվէր
վէ հիւրմէթ իտէրիմ. զիրա պուսլար մէրհամէթ, ճէսա.
րէթ վէ թէսլիմիյեթ նուսուսէլլէրի տիր...

Դարբիէլ. - (Շաշըրարագ) Ըճա իտէրիմ... պէնի
պէօյլէ մէտհ իթմէյին.

Տակոպէր. - Մէ տհ իթմէք մի... պու մէտհ իթմէք
մի տիր... պէն մուհարէպէնին աթէշինէ գալըն կիթտի.
յիմտէ, սէնին կիպի Եալընըզ մը կիտէր իտիմ. Եիւզ
պաշըմ պէնի կէօրմէզ մի իտի. արգատաշարըմ Եանըմ.
տա տէյիլ մի իտիլէր... ճէսարէթի հագղիգիյետէն

մահրում պիլէ օյսայըտըմ, մուհարէպէնին շամաթաօր, պարութ գօգուսը, պարուլարըն շալընմասը, թօրլարըն կիւրիւթիւսիւ, պաճագլարում ալթընտա սըչսոյան պար, կիրին քիշնէյիշէրի վէ տէթթ տէլիթ օլան վիճուտըմը սար, մագ իշուն պիր գօրտէլա բարչասը վէրէճէթ օլան իմրէրա, թօրըն հագըր պուլընմասը տէյիլ, իշա իղզէթի նէֆսիմ վէ նամուսըմ պէնի թահրիթ իթմէ՞զ մի իտի . . . , իթէ պուճա թէվիգաթ սայէսինտէ տիր քի պէն դահրա-ման շէօհրէթինի գաղանտըմ . . . , Լաքին սէն պէնտէն պին գաթ ճէսուր տէյիլ մի սին, էվվէթ, օյլում, պիղիմ բէնչէլէշտիյիմիզ տիւշմէնլէրտէն եիւղ գաթ ազղըն օլան պու վահշիլէրին նէզտինէ եաթ եալընըզ վէ սիւահսըզ օլարագ կիթտիյին ճիհէթլէ, պէնտէն պին գաթ ճէսուր սըն, պիղ քէնտի տիւշմէնլէրիմիզէ սիւվարիլէր, գըլընլար մըզրագլար, գումպարալար վէ թօրլար ըլա պիրլիթտէ թէ-գարրուպ իտէրիզ . . .

Ակրիքօլ. - Սէվկէթ պապաճըղըմ, հագգանիյեթի իլթիգամ իթմէքլէ նէճիպանէ պիր հարէքէթտէ պուլու-նըյօր սըն :

Գաբրիէլ. - Դարտաշըմ, բէտէրինիզին հագգըմտա տէրքեար օլան մուհապպէթ վէ հիւսնի զաննը՝ ատի սիր շէյի իֆրաթ մէրթէպէ պէօյիւթմէսինէ պատի օլույօր . . .

Տակոպէր. - Ատի պիր շէյ մի . . . էվվէթ, սէնին կի-պի սահիպի ճէսարէթ վէ մէթանէթ օլանլարա էօյլէ կէօ-րիւնիւր . . . լաքին սյու գատար ճէսարէթ վէ մէթանէթ սահիպի տէ նատիր պուլուճուր . . .

Ակրիքօլ. - Եվլէթ, հէմտէ բէք նատիր պուլուճուր չուճքի պու ճէսարէթ՝ ճէսարէթլէրին քեաֆֆէսինէ տէ ֆաիգ տիր, Ա՛հ, Գաբրիէլ, սէն պիլէ պիլէ վուգուի մու-հագգագ պիր էօլիւմէ գարչը կիտէրսին, էլինտէ եալը-նըչ պիր խաշ պուլընտըղը հալտէ, շէֆգաթ ու մէրհա-թի վէ հըսիյեթը իւտիվթքեալաճէյի ճէչ իթմէք

ի դրէ եւր ~~եւր~~ վահիւերին եաննա վարրարն . պունար սէնի թու թարար , պիր թագըմ՝ իշքէնճէլէր վէրիրէր . սէն իսէ՝ պիւա շիրնայէթ վէ պիր կէօնէ քին ու զարազ վէ հիտտէթ ու դաղապ կէօսթէրմէքսիզին . . . տհաննտա քէլիմէի մէրհամէթ , տուտաղլարընտա խանտէի մէսէրրէթ պուլընտըղը հալտէ . . . օրմանլարըն սիւքինէթ վէ վահտէթի արասընտա , հիշքիմսէնին խապէրի օլմադսըղըն , էճէլին բունիւմաի դուհուր օլմասընը պէքլէրսին . . . Պու մուհադգագ էօլիւմտէն վէլէվ գուրթուլսան պիւլէ , ալմըշ օլտըղըն ճէրիհալարը սիյահ ճիւպպէն ալթընտա կիդլէմէքտէն պաշգա պիր իւմիտին եօդ տըր , Ալիմ Ալլահ բէտէրիմին հազգը վար ըմըշ , իսթէրսէն անտէն տահա ճէսուր օլմատըղընը հալէա ըսրար վէ իտտիա էթ :

Տակոսլէր . - Օնտան պաշղա , պիշարէ շօճուդ պունլարըն հէքսինի տէ ~~Բէսալ~~ հիւսթըն ~~Էսա~~ (1) եարար , օղլում . զիրա պիր աղ էվվէլ տէտիյին կիպի , քէնտիսինին մէճպուլ պուլընտըղը ճէսարէթ ու մէթանէթ վէ ալմըշ օլտըղըն ճէրիհալար քէնտի սիյահ ճիւպպէսինի բիսգորոս գաֆթանընա ասլա վէ գաթան թէպտիլ իթմէղ :

Դաբրիէլ . - (Պիր սուրէթի միւլաթըֆանէտէ կիւլիւմսէյէրէք .) Պէնիմ՝ սայ ու ~~գաթէթիմ~~ սիզէ կէօրիւնտիյիւ գատար միւքեաֆաթսըղ տէյիլ տիր . էկէր միւսթահազգըսամ , պունլարա մուգապիլ ախրէթտէ պէօյիք պիր միւքեաֆաթ կէօրէպիլիրիմ :

Տակոսլէր . - Դապիլ տիր յի էօյլէ օլսուն . պէնիմ աղլում էօյլէ շէյլէրէ բէքտէ էրմէղ . . . պինաէն ալէյհ ախրէթէ միւթէալլիգ մէսէլէլէր հազգընտա ~~ալէյլէ~~ միւհա-

(1) Բրուսիա հիւքմտարը իցուն (pour le roi de Prusse) Բապիրի , Ֆրանսըղար պէյնինտէ գաթամէլ սիր ~~արազ~~ մէլ օլուպ , մէ մճանէն վէ եա պիլս միւքեաֆաթ մանասընը հափիտիր :

տէլէյէ կերէնէմ . . . Լաքին պէնիւ իտտիա իթտիյիմ շու քի , էսնաի մուհարէսլէտէ իմրէրաթօրըն էլինտէն ալ-միշ օլտըղըմ իֆթիխար նըշանըմ , սէնին բուհանի իպա-սրնա պէնիւ իւնիֆօրմուստան տահա զիյատէ եազըլըր իտի .

Ակրիբօլ . - Լաքին պէօյլէ միւքեաֆաթլար Գարրիէլ կիպի ալշազ կէօնիւլիւ բուհպան թաղըմը իշուն տէյիլ տիր , պապաճըղըմ , բուհանիլէրին պիր դըսմը թարաֆըն-տան է-է-է-է-է-է տէյու եառ օլունան հէյնէթի բուհ-պան արաւընտա նէ դատար սահիպի ֆաղիլէթ վէ ճէսա-րէթ պուլընտըղընը պիլսէն . . . Տալմա ճէֆաքեարանէ մուամէլէ կէօրէն վէ բիսդոբօսլարըն եէտի էսարէթինտէ պուլընան մէճհուլ վէ էշիլիլէթի դարիլէ բարաղլարը մի-յանընտա նէ գատար էրսլապը տիրայէթ վէ ֆէտաքեարատէմէր վար տըր , Պու սիշարէ բարաղլար տախի պիզիմ կիպի իշնի տիրլէր , պինաէն ալէյհ հէր դալպը ալիսէնապ պուլընարըն տախի Ե-է-է-է-է օլմասընը թէմէննի իթ-մէլի տիր , Անլէր տէ պիզիմ կիպի էվլատը էհալիտէն վէ հէյնէթի իճթիմաիլէնին ֆաիտէլի աղասընտան մատուտ տըրլար , պինապէրին անլէր հազըղնտա տախի պիզիմ կիպի իճրաի առալէթ օլընմասը միւզթաղի տիր . . . Ե-է-է-է-է տիրլէր սէօզլէր տօղրու տէյիլ մի , Գարրիէլ . . . զսնն իթմէմ քի թէքիլալ իտէպիլէսին , սէվկիլի գարտաշըմ , շի-րա սէնին աղսաի ամալըն քիւլիւք պիր քէօյ բարաղը օլ-մաղտան իպարէթ իտուլինի զաթթըլա սէօյլէր իտին , շուշի օրատա նէ դատար էյիլիքլէր իտէպիլէճէյիլի պի-լիւր իտին . . .

Գարրիէլ . - (Բզհարը թէէսսիւֆ իտէրճէսինէ .) Ար-զում տախմա ալնը արզու տըր . . . հիշ տէյիլմէզ Լաքին նէ շարէ քի . . . (Լսէֆէնկիզ պիր միւլահաղայը տէֆ վէ մուհավէրէնին բէնկինի թէսլտիլ իթմէք իթմէյիլէրը կիպի պիրտէն պիրէ Տակոպէրէ աէօնէրէյ .) Պանա իթի-

մատ իտինիլ վէ մուհաքէմաթընըղտա հազըլինասանէ տալրանընըզ . պիզիմ ճէսարէթ վէ մէթանէթիմիզի պէօ-յիլթէրէր սիզինքինին տէրէճէսինի աղալթմայընըզ . . . սիզին շէճաաթընըզ պէօյիւք , հէմ տէ զայէթ պէօյիւք տիւր . զիրա մուհարէպէտէն սօնրա մէյտանը մուղալթէ-լէնին մէնղարէի տէհէթպախշասընը կէօրմէք , էն ճէսուր գալպէրի պիլէ տիւշարը աէհէթ իտէր պըրաղըր . . . Գէ էկէրլի էօյիւրսէք տէ հիշ քիմէնին գանընա կիրմէ-յիլ . . .

Գարրիէլին պու սէօզլէրի իւզէրինէ , իթթիյար աս-քէր պաշընը գալտըրտը վէ քէմալը տըգըաթ վէ հայրէթ-լէ անըն եիւզիւնէ պուգարադ .

— Իթթէ պու դարիպ . - տէտի .

Ակրիբօլ . - Հանկըտը , պապաճըղըմ . . .

Տակոպէր . - Գարրիէլին սէօյլէտիլի սէօզ իթթիյար-լասըգճա մուհարէսլաթտա հըսս իթմիշ օլտըղըմ պիր շէյի խաթըրըմա կէթիլտի . . . (Պիր տաղըգաճըգ սիւ-քիւթտէն սօնրա , վաղուրանէ վէ մահզունանէ պիր թալը-րա .) Էվլէթ , Գարրիէլին սէօյլէտիլի սէօզ իթթիյարլա-տըղճա մուհարէսլաթտա հըսս իթմիշ օլտըղըմ պիր շէյի խաթըրըմա կէթիլտի , Պազընըզ , էվլատլարըմ . պէօ-յիւք մուհարէպէլէր ագշամը , պիզիմ եէտի զապթըմըղտա գալմըշ օլան վէ ֆաղաթ էսկի սիլահ արդատաշլարըմ-տան իպարէթ պէշ ալթը պին տալմին ճէսէտիլլէ մէս-թուր պուլընան արաղիտէ , եար եալընըզ , մահթապըն զըյաի խաֆիֆիլլէ գարաղօլ պէքլէտիլիմ սըրատա . օթէ-մաշաի քէտէրպախշա , օ սիւքիւնէթի խարիզ իւլ առէ պէնի գըլըճ սալլամազ խահիլինտէն նէֆրէթ իթտիրիւր իտի . վէ քէնտի քէնտիմէ տէր իտիմ քի . Էիլթէ պու գա-տար առէմ թէլէֆ օլտու . . . Լաքին նէ իշուն . . . ճէ ի-շուն . . . Պաղաթ իրթէսի կիւնիւ մուհարէպէ պօրուսը շալընըր շալընմազ , մէճնունանէ պիր սուրէթտէ գըլըճ

սալլամագտան եինէ կէրի տուրմագ ըտըմ Հալ պու-
քի , գօլու՛մ եօրուլուպտա դանլարա պօյանմը զաւն զը-
լըճըմը պարկիրին եէլէսինէ սիւտիյիմ զէման , իւէրրար քէն-
տի քէնտիմէ տէր իսիմ քի . « Իշթէ շիմտի տէ էօտիւր-
տիւմ . . . էօտիւրտիւմ . . . էօտիւրտիւմ . . . լաքին նէ
իշուն . . . »

Բահիպ Գաբրիէլ իլէ Ակրիքօլ . ~~Կ~~իյար աւքէրին
վուգուաթը մաղիյեյէ աթֆը նադար իթմիշ օլտըղընը
կէօրէրէք պիրի պիրինէ պագըշտըլար :

Գաբրիէլ . - (Գէյամա աղաղլէ .) Ա՛հ , զուրուրը շէրէֆ
ու շան մահալ օլտըղը վէ ինսան , ճէնուսը Հաղղըն պախշ
իթտիյի թէմայիւլաթը նէճիպէտէն սլաշգա սիւր շէյ
տույմատըղը պու սաաթլարտա սիղին հըսս ~~Կ~~տիյինիզ
շէյի հէր գալպ հըսս իտէպիլիր :

Տակոպէր . - Էվվէթ , էվլատըմ , սէնին պէնտէն տա-
հա տէյէրի օլտըղընը իշթէ պու տա իսպաթ իտէր , զի-
րա պու թէմայիւլաթը նէճիպէ սէնին գալպինտէ տաիմա
պաղի գալմըշտըլ . լաքին նաղլ էթ սլաղալըմ , սէնի խա-
շա կէրմիշ օլտան պու աղղըն վահշիւէրին բէնշէի գուլմին-
տան նասըլ գուրթըլապիլտին :

Տակոպէրին պու սիւալի իւղէրինէ , Գաբրիէլ սարսը-
լըպ օ տէրէճէ գըզարաւը քի իթթիյար աւքէր մէրգուժա
իթթապէն .

— Էկէր սիւալիմէ ճէվսալ վէրմէք իսթէմէյօրսան ,
ֆարզ էթ քի սանա հիշ պիւր շէյ սօրմամըշըմ . - տէտի :

Գաբրիէլ . - (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Կէրէք սիզ-
ան վէ կէրէք պիրատէրիմտէն քէթմ ~~Ի~~ալէք պիր
շէյիմ եօգ . աճագ , քէնտիմ տալիս անսլամամըշ օլ-
տըղըմ պիւր շէյի սիղէ անլաթմագ խուսուսընտա չօգ
զահմէթ շէքէճէյիմ

Ակրիքօլ . - (Հալլէթ ~~ա~~ թէաճճիւսլէ .) Նասըլ

Գաբրիէլ . - (Թէքրար գըզարարագ .) Հըսսիյաթըմ

դէք ալտաթմըշ օլմալը տըլ Պէնիմ քէմալը սիւքիւ-
նէթլէ էօլիւմէ պէքլէտիյիմ սըլլատա , ֆիքրիմ՝ քեամի-
լէն քէսպի զաաֆ իթմիշ օլտըղընտան , պիր վաղըսի դա-
րիպէտէն ալտանմըշ օլմալըյըմ . էլան պանա նաղապիլի
իյզահ կէօրիւնէն պու վաղըսի խարիզ իւլ ատէ մուախսա-
րէն թէայեիւն իտէճէք տիր . . . Եանի օ զարապէթնիւմա
գարընըն քիմ օլտըղընը անլաեաճաղըմ . . .

Տակոպէր՝ Բահիպ Գաբրիէլին պու սէօղլէրինի իշիթ-
տիքտէ , հայրէթտէ գալտը . զիրա քէնտիսիյլէ էօքսիզ-
լէրի Լիքսիքա հապսխանէսինտէն գուրթարմըշ օլտան օ մէ-
մուլըն դայըլ մուալէնէթ նէրէտէն կէլմիշ օլտըղընը քէն-
տիսի տէ հալլ իթմէյէ շալըշմագտա ըտը :

Ակրիքօլ . - (Գաբրիէլէ իսթապէն .) Հա՛նկը գատըն-
տան պահս իտիյօրսուն :

Գաբրիէլ . - Պէնի գուրթարմըշ օլտան գատընտան
պահս իտիյօրըմ :

Տակոպէր . - Նասըլ , օ աղղըն վահշիւէրին բէնշէսին-
տէն սէնի գուրթարան գատըն մը տըլ :

Գաբրիէլ . - (Միւթէֆէքքիւրանէ պիր թավըրլա .)
Էվվէթ , կէնճ վէ կիւզէլ պիր գատըն

Ակրիքօլ . - Լաքին պու գատընըն քիմ օլտըղընը պի-
լիյօր մըսըն :

Գաբրիէլ . - Խալլ , պիլմէյօրըմ . . . քէնտիսինէ քիմ
օլտըղընը սօրտըղտա . « Պէն էլէմզէտէլէրին հէմշիրէսի
իմ . » ճէվապընը վէրտի :

Տակոպէր . - (Գարիպ պիր սուրէթտէ ըզհարը մէ-
րաղ իտէրէք .) Նէրէտէն կէլիյօր վէ նէրէյէ կիտիյօր-
տու :

Գաբրիէլ . - « Նէրէտէ ըզտըրապ վար ըսա , օրայա
կիտէրիմ . . » տէտի վէ ճիմալի Ամէրիդայա , Եանի տաի-
մա գալլա մէսթուր վէ կիճէլէրի ուղուն օլտան օ զայըլը
մէսքիւն մէմլէքէթլէրէ տօղրու միւթէվէճճիհ օլտու :

Տակոպէր . - (Որովհետեւ քիւրանէ պիր սուրէթաւ .)
Սիւպէրիատա օլտըղը կիպի տէյիլ մի

Ակրիքօլ . - (Պահրը թէֆէքքիւրէ տալմըչ կիպի
կէօրիւնէն Դաբրիէլէ միւթէվէճճիհէն .) Լաքին պու գա-
տըն նէ՝ սուրէթլէ սէնին իմտատընա կէլտի .

Բահիպ Դաբրիէլ պու սիւալէ ճէվապ վերմէք իւր
իքէն , օտանըն դաբուսը ետալաչճաճըզ չալընտը . դաբու-
յա ուրըլան պու նակէհանի տարպէլէր , Ակրիքօլըն՝
Դաբրիէլին մուվասէլէթինտէն պէրու ունութմըչ օլտըղը
չիւպհէ վէ գօրգուլարընը թէճտիտ իյլէտի .

Դաբու արգասընտան լաթիֆ պիր սէտա անճագ ի-
չիտիլէպիլիր պիր սուրէթտէ տէտի քի .

— Ակրիքօլ , սանա պիր սէօղ սէօյլէմէք իսթէ-
րիմ .

Կէնճ տէմիրճի Մայնէօսիւն սէսինի թանըյարագ
դաբույը աչտը . հալ պու քի , կէնճ գըղ իչէրի կիրէճէք
եէրտէ , պիր իքի ատըմ կէրիլէտի վէ էնտիչնաք պիր
տա իլէ .

— Եա Բապպի . . . Ակրիքօլ , օրթալըզ աղարալը պիր
սաաթ օլտու , սէն տահա կիթմէմիչսին . . . նէ պէօյիւք
թէտպիրսիլիք Պէն շաֆագ սէօքէլիտէն պէրու ա-
չաղըտա . . . սօգագ տա էթրաֆը կէօղէթիյօրտում . . .
չիւպհէյի տաի հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիմ . . . լաքին սէնի
թէվգիֆ իթմէք իչուն ան պէ ան կէլմէլէրի մէհուզ տքր
րէճա իտէրիմ . . . թաճիլ էթ , մատմուաղէլ Ատրիէն —
Դարտօվիլին խանէսինէ կիթ . . . ֆէվթ իտէճէք վազթ եօդ-
տըր

Ակրիքօլ . - Եկէր Դաբրիէլ կէլմիչ օլմասա ըտը . իւր
տիյէ գատար շօգտան կիթմիչ իտիմ . . . Լաքին պիր գաչ
տագըզա օլտուն քէնտիսիլլէ կէօրիւլմէք սաատէթինէ տա-
յանամատըմ .

Մայնէօ . - (Դաբրիէլ վէ Ակրիքօլ իլէ պիրիքտէ

պէօյիւմիւչ օլտըղընտան , պու խապէրտէն թաթլը պիր
հայրէթէ տիւչար օլարագ .

— Դաբրիէլ պուրատա մը . - տէյու հայգըրտը ,

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , եարմ սաաթտան պէրու տըր
քի պէնիմ վէ բէտէրիմ իլէ պիրիքտէ տիր

Մայնէօ . - Փէնտիսինի կէօրէճէք օլուրսամ , նէ գա-
տար պախթիյար օլաճաղըմ , պիր աղ էվվէլ կէնճ մատ-
մուաղէլլէրին պիր շէյէ ինթիյաճլարը օլուպ օլմատըղընը
սօրմագ իչուն վալիտէնին օտասընա կիթտիլիմ սըրատա ,
Դաբրիէլ տէ եօգարը չըգմըչ օլմալը տըր , Լաքին օչօճուգ-
լար օ գատար եօրղուն տըրլար քի հէնուզ ույույօրլար ,
Մատամ Ֆրանսուազ բէտէրինէ վէրիլմէք իւզրէ պու մէք-
թուսլը սանա թէսլիմ իթմէքլիլիմի բէճա իյլէտի . . . պու
մէքթուպ տահա շիմտի կէլմիչ

Ակրիքօլ . - Թէչէքքիւր իտէրիմ , աղիզէմ .

Մայնէօ . - Մատամ քի Դաբրիէլի կէօրտիւն . . . ար-
թըզ պուրատա տուրմա . . . Եա Բապպի , էկէր բէտէրինին
մուվաճէհէսինտէ սէնի թէվգիֆ իթմէք կէլիլլէրսէ .
պու ֆէլաքէթ պիչարէ ատէմ իչուն նէ պէօյիւք տարպէ
օլաճաղընը տիւչիւն

Ակրիքօլ . - Հագգըն վար , սէվիլի Մայնէօմ . . . հէ-
ման կիթմէքլիլիմ լաղըմ տըր Բէտէրիմ իլէ Դաբ-
րիէլին եանընտա պուլընտըղըմ զէման հէր շէյի ունութ-
մըչ ըտըմ

Մայնէօ . - Թաճիլ էթ . . . շաբուգ կիթ վէ էկէր
մատմուաղէլ տը Դարտօվիլ պու պէօյիւք խըտմէթի իճրա
իտէճէք օլուրսա , պէլքի տէ իքի սաաթտան կէրէք
տին վէ կէլլէք ֆամիլեան իչուն միւսթէրիհ օլարագ ալ-
տէթ իտէպիլիլիսին

Ակրիքօլ . - Տօղրու տըր . . . պիր աղտան կիտէրիմ ,

Մայնէօ . - Էօյլէ իսէ պէն կիտէյիմ տէ գաբուտա
տուրուպ էթրաֆը կէօղէթէյիմ , էկէր շիւպհէյի տաի
Բ—76

պիր շէյ կէօրէնէք օլուրսամ, տէրհալ կէլիպ սանա խա-
պէրինի վէրիւրիմ. լաքին, ընճա իտէրիմ, օյալանըպ տուր-
մա . . . :

Ակրիքօլ. — Սէն միւսթէրիհ օլ . . . :

Մայեէօ, պու էմնիյեէթպախշ սէօզիւ իշիթտիքտէ
եիւրէյի պիր ազ ըահաթլանտը վէ սօզաղը թէքրար կէօ-
ղէթմէք իւզրէ նէրտիւպանտան ալէլ աճէլէ աչաղը էն-
տի. Ակրիքօլ իսէ՝ քէնտի ուֆանըզ օտաւընա կիրիպ բէ-
տէրինէ եազլաշտըզտան սօնրա, լաթիֆ պիր սէտա իլէ.

— Պապաճըղըմ, սանա պիր մէքթուպ կէթիւրիյօրըմ
քի տահա շիմտի վասըլ օլմուշ. վալիտէմ պուճը օզումա-
նըզը ընճա իտիյօր. — տէտի :

Տակոպէր. — Բէք էյի սէնօզու տա պէն տինէյիմ,

Ակրիքօլ « Պաշ իւսթիւնէ պապաճըղըմ » տէտիքտէն
սօնրա, մէքթուպը պէր վէճհի աթի օզումաղա պաշ-
լատը :

« Մատամ.

« Իշիթտիյիմէ նազարէն, ժէնէրալ Սիմօն թարաֆըն-
տան զէվճինիզէ դայէթ մուհիմմ պիր իշ թէվտի՝ իտիլմիշ,
Իմտի զէվճինիզ Բարիսէ վասըլ օլուր օլմաղ, պիլա իֆա-
թէի զէման, պէնիմ Շարթրտաքի օտամա կէլմէսինի քէն-
տիսինէ ընճա իտինիզ. զիրա եանըմտա ժէնէրալ Սիմօնըն
մէնաֆիինէ միւթէալիք դայէթ մուհիմմ քեաղըլտը
պուլընտըղընտան, ~~պուլընտըղընտան~~ թէսլիմ իթմէյէ մէմու-
րըմ. պաշգասընա վէրէմէմ.

« Շարթրտա մուգավէլաթ մուհարրիւրի
ՏԻԻՐԱՆ »

Տակոպէր մէքթուպըն միւհթէվիյաթընը անլատըզ-
տա, ֆէվզ էլ ատէ տիւշաղը թէանճիւպ օլուպ, օղլու-

նըն եխղիւնէ պաղա դալտը . պատէհու սէրթ պիր թավը վէ սէտա իլէ տէտի քի .

— Էյի ամմա , պէնիմ գարիպէն Բարիսէ կէլէճէյի-մի պու մօօիէօյէ քիմ պիտիրմիչ . . . սաղըն իշին իշին-տէ պիր ֆէսաա տօլապը օլմասըն . . .

Ակրիքօլ . — Գէյրէ տէ իսմինի վէ մահայը իգա ~~պէրթ~~ ունութմըչ օլտըղըն վէ պաղը մուհիմմ քեաղըտլար կէօն-տէրմիչ պուլընտըղըն մուգավէլաթ մուհարրիրի պու տըր , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . — Ճագաթ անըն իսմի Տիւրան տէյիլ ի-տի . հէմ էյիճէ խաթըրըմտա տըր քի մէրղում Շարթրտա տէյիլ , Բարիտտէ մուգավէլաթ մուհարրիրի իտի . . . (Սիւ-լահաղաքեարանէ պիր թավը ըյա .) Յիկէթ թարաֆտան , էկէր եանընտա պէնտէն պաչգասընա թէսլիմ իտէմէյէ-ճէյի զայէթ մուհիմմ քեաղըտլար վար ըսա . . .

Ակրիքօլ մէքթուպըն հավի օլտըղը խապէրտէն ֆէվգ էլ զայէ խօշնուտ օլտու . զիրա պու միւնասէպէթէ բեա-րի իքի կիւն դատար խանէտէն թէպաուտ իտէճէք վէ պու միւտտէթ զարֆընտա քէնտի հալինին նէյէ միւնճէրը օ-լահաղը անյաշըլահաղտը , իմտի նասիհաթքեարանէ պիր սուրէթտէ .

— Պապաճըղըմ , զանն տէրիմ քի պուրատա չօգ օ-յալանմաղա կէլմէղ . միւմքինի մէրթէպէ սիւրաթլա եօլա չըղըպ Շարթրա կիթ մէքլիյին մուգթաղի տիր . — տէտի :

Տակոպէր . — Վէրտիյին նասիհաթը տինլէյէճէյիմ , ~~պղտմ~~ :

Դաբրիէլ . — Պու քէյֆիյէթ սիզին թէսավվուրաթընը-ղըն իճրասընա մանի՝ օլուր մը , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . — Էքէյիճէ . չունքի պու կիւնիւ սիզինլէ կէշիւմէք նիյէթինտէ իտիմ . . . Լաքին պէիս եօգ . . . վա-զիֆէ հէր շէյտէն մուգատտէմ տիր : Սիսլէրիատան Բա-րիսէ գատար կէլտիմ տէ , օրթատա պէշլէ մուհիմմ

պիր մէսէլէ վար իբէն , Բարիստէն Շարթրա կիթմէյի մի տիւշիւնէնէյիմ , Իյի կիւնտէն կիտիպ ~~կէթիթ~~ , Լաքին հէր նէ տախի օլսա , պու բէք զարիպ շէյ տիր . սիդի թէրք իտէրէք Շարթրա ~~կիթմէք~~ լաղըմ կէյէնէյի խալալմտան կէչէր իտի իսէ , Այլահ պէլամը վէրսին , Պէրէքէթ վէրսին քի Բօզ ըլա Պլանշը զէվճէմէ թէսլիմ իտիյօրըմ . քէնտիւլէրինին թապիրի վէճհ իյէ , ~~մէք~~ Դաբրիէլ տախի անլէրին նանընտա զալաճագ տրր :

Դաբրիէլ . - (Սիքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ Տակոպէրէ պազարաղ .) Թէէսսի ֆի աղիմլէ պէյան իտէրիմ քի պուրատա զալմաղըղըմ միւմքինսիղ տիր . սէվկիլի վալիտէնիյիմ վէ Ակրիբօլա վէրմիշ օլտըղըմ պու վիդիթա , պիր վէտա՝ վիդիթասը տրր :

Տակոպէր իյէ Ակրիբօլ . - (Եէք ավաղ հայդըրարաղ .) Նասըլ , վէտա՝ վիդիթասը մը :

Դաբրիէլ . - Ահ , էվվէթ :

Տակոպէր . - Պաշգա պիր եէրէ վաիլլիյէ՝ մի կիտիյօրսուն , պէօյլէ շաբուպ . շաբուպ պիդի թէրք իթմէք օլուր մը . . . խա՛յր , խա՛յր , օ տէտիյին միւմքինսիղ շէյ տիր :

Դաբրիէլ . - (Հէյէճանը զալպինի զապթա շալըշաւաղ .) Պու պապտէ սիդէ հիւ պիր ճէվսալ վէրէմէմ . յաքին էրէյիճէ վապթ պու խանէյէ կէլէմէյէնէյիմ . . . վէ կէլմէմէյէ մէճպուր ըմ . . .

Տակոպէր . - (Հէյէճանը պիր սուրէթտէ .) Պազէվլատըմ , սէնին թալլր ու հարէքեաթընտա պիր մէճպուրիյնէթ վէ մաղտուրիյնէթ էսէրի վար տրր . . . Պէպիր ինսանըն նէ ախլաղտա վէ նէ թապիաթտա օլտըղընը անլամաղ խուսուսընտա էրէյիճէ թէճրիւպէքեար ըմ . ամիրիմ տիր տէտիյին վէ կէմիլէրին զարգ . օլմասընտան պիր զալ տաղըղա սօնրա Դարսօվիլ զօնաղընտա կէօրմիւշ օլտըղըմ օ պէտչէհրէ շախս ախլաղը պօղուգ պիր

ատէմէ պէնղէյօրտու . պէօյլէ պիր ~~ամիրին~~ թահթը իտարէսինտէ պուլընտըղընը կէօրմէքլէ իֆրաթ մէրթէօլէ միւքէտտէր օլտում :

Ակրիբօլ . - (Սօն տէրէճէ միւթէաճճիպ օլարաղ .) Գարսօվիլ զօնաղընտա մը . . . սիդին կէմինիղ զարգ օլտըղտան սօնրա , Դարսօվիլ զօնաղընտա մը կիթսինիղ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , էվլատըմ , թէաճճիպ իտէճէք նէ՝ վար :

Ակրիբօլ . - Հիւ պիր շէյ եօղ , պապաճըղըմ , Ֆադաթ պու տէտիյինիղ զօնաղըն սահիպլէրի իշինտէ՝ մի օթուրըյօրլար :

Տակոպէր . - Խա՛յր . զիրա օրատա կէօրտիյիւմիւղ հիւսնի զապուլիյէթտէն տօլայը արղը թէչէքքիւր ~~կիթմէք~~ իղրէ զօնագ սահիպլէրինի կէօրմէք իսթէտիյիմի զօնաղըն միւտիրի ումուրընա պիւտիրտիյիմտէ , զօնաղըն սահիպէսի Բարիստէ սաքին օլտըղընը ճէվապէն սէօյլէտի :

Ակրիբօլ . - (Քէնտի քէնտինէ .) Ս զօնաղըն սահիպէսի էկէր պէնիմ կէօրտիյիւմ մատմուսղէլ իսէ բէք թօհաֆի թէսատիւֆ . . . զիրա մէղքիւր զօնագ օ մատմուսղէլին իսմինի թաշըմաղտա տրր . . . (Պու միւլահաղա Սայեէօյէ վէրմիշ օլտըղը վատընը խաթըրընա պըրուգաւաղ բէտէրինէ իսթապէն .) Պապաճըղըմ , աֆիլ իտէրսին . . . զաթէն բէք կէճ զալտըմ . . . սաաթ սէքիզտէ ֆապրիգատա պուլունաճաղտըմ . . .

Տակոպէր . - Հաղղըն վար , օղլում . . . հայտի . . . էօյլէ օլսուն . . . Շարթրտան ալտէթիմտէ եինէ կէօրիւշիւրիւղ . . . Պէնի պիր տէֆա տահա զուճաղլա տա պըրաղ կիթ :

Տակոպէր . Դաբրիէլին թալլր ու հարէքեաթընտա մէճպուրիյնէթ վէ մաղտուրիյնէթ էսէրի կէօրմէքտէ օլտըղընը սէօյլէյէլիտէն պէրու . պիւարէ՝ տէրեաի միւլահաղաթա տալմըշ ըտը . . . Ահլաղ էլինի սըղմաղ վէ

վէտա՝ իթմէք իւզրէ եանընա եազլաշտըգտա, Գաբրիէլ կէնն տէմիրնինի վէ իսթիյար ապէրին հայրէթինի մու-
ճիպ օլաճագ պիր թավըրը գաթի վէ վագրուանէ պիր սէ-
տա իլէ .

— Սէվկիյի պիրատէրիմ . . . սանա պիր սէօղ սէօյ-
լէմէք իսթէրիմ . . . պուռնտան պիր գաշ կիւն սօնրա . . .
կերէք սանա վէ կերէք բէտէրիմէ իհթիյաճըմ օլաճագ
տըր . . . Գուրայա կէլմէքիյիմին պաշլըճա սէպէպլէրին-
տէն պիրի տէ պու տըր . (Տակոպէրէ տօղրու տէօնէրէք
հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Սիզի բէտէրիմ տէյու եաա
իթմէքիյիմէ միւսաատէ իտէրսինիզ, տէյիլ մի . . .

Ակրիքօլ . — Սատամ քի իլէրիտէ պիզէ իհթիյաճըն
օլաճաղընը պէյան իտիյօրսուն . . . ալթ թարաֆը նէ ի-
սէ, սէօյլէ պագալըմ .

Գաբրիէլ . — Էվվէթ, իքի նամուսլը վէ սէպաթքեար
ատէմին նասիհաթ վէ մուավէնէթինէ իհթիյաճըմ օլաճագ
տըր . . . պինսէն ալէյհ սիպէ իթիմատ իտէպիլիրիմ, տէ-
յիլ մի . հէր հանկը կիւն վէ հէր հանկը սաաթ օլուրսա օլ-
սուն . . . պէնտէն քէլիմէի վահիտէ սատըր օլուր օլմաղ
. . . կէլէճէք մի սինիզ .

Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ Գաբրիէլին սուրէթի իֆատէ-
սինտէն միւթէաճճիպ օլարագ քէմալը սիւքիւնէթլէ պիրի
պիրինէ պագըշտըլար . . . Ակրիքօլըն եիւրէյի սըգըլ-
մաղա պաշլամըշ ըտը . չուքի պիրատէրի մանէվիսի օլան
Գաբրիէլ քէնտիսինէ միւհթաճ օլտըղընը պիտիրտիյի
նատէ, քէնտիսի հապսիսանէտէ պուլունսա նէ եարա-
ճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի .

Տակոպէր . — (Միւթէհայեիր օլարագ .) Կիճէ կիւն
տիւղ, հէր հանկը սաաթ օլուրսա օլսուն, պիզէ էմնիյէթ
իտէպիլիրսին, էվլատըմ, սէնին պու տիւնեատա պիր բէ-
տէրին իլէ պիր տէ գարտաշըն վար տըր . . . անլէրի իս-
թէտիյին կիպի գուլլանմաղա մէէզուն սըն . . . հէր նէ

վագթ պիզէ արղը իհթիյաճ իտէճէք օլուրսան, պի-
զիմ հաղըր վէ ամատէ օլտըղըմըղը խաթըրընտան չը-
գարմա . . .

Գաբրիէլ . — Թէէքքիւր իտէրիմ . . . թէէքքիւր ի-
տէրիմ, պապաճըղըմ, պէնի մէսուտ իտիյօր սընըղ .

Տակոպէր . — Սանա պիր շէյ սէօյլէյիմ մի, Գաբ-
րիէլ . . . էկէր սըրթընտա շու բահիպ ճիւպպէսի օլմասա
ըտը, սուրէթի իֆատէնտէն՝ պիրիսիյլէ տուէլլօյա, հէմ
տէ նիհայէթի էօլիւմէ միւնճէրը օլաճագ պիր տուէլլօյա
կիրիշէճէյինի զանն իտէճէքտիմ . . .

Գաբրիէլ . — (Սարսըլարագ .) Պիր տուէլլօմը . . .
Էվվէթ . . . պէլքի տէ զարիպ վէ տէհէթպախշ պիր
տուէլլօ . . . պուռն իչուն պանա սիզին կիպի իքի շահիտ
լաղըմ տըր . . . պիր ԲէՏԷՐ . . . վէ պիր ՊիՐԱՏԷՐ . . .
.

Պիր գաշ տաղըղա սօնրա, Ակրիքօլըն էնտիշէ վէ
ըզտըրապը կիթտիքճէ արթարագ, ալէլ ~~սէլլէ~~ մատմու-
ազէլ տը Գարտօվիլին խանէսինէ կիթմիշ իտի զի, պիզ
տախի գարիինի քիրամը օրայա նաղլ իտէճէյիզ .

տախի՝ օն իբի օն պէշ տէօնիւմ պէօյիւքիւյիւնտէ վէ հա-
գիգի պիր չիւքիւքէզար տէնիւմէյէ շայան օլան պիր պաղ-
չէյէ նազըր ըտը . պինանըն պու ճիհէթինտէ՝ պաշլընա
պինայա մութթասըլ իբի ճէնահ տաիրէսի մէվնուտ օ-
լուպ , պունլար իբի տէհլիզ թէշքիլ իթմէքտէ իտիլէր :

Մէզքիւր մահալլէնին հէման պիլ ճիւմլէ խանէլէրին-
տէ օլտըղը իւզրէ , պու պինանըն տախի պաղչէսի նիհա-
յէթինտէ քիւչիւք պիր գաւազ վէ եախօտ քիւչիւք պիր
խանէ պուլընմագտա ըտը : Պու պինա՝ Էոմբատուր մէզա-
զը իւզրէ եաբըլմըշ պիր քէօշք օլուպ , ասըր ախիրին ու-
սուլը միյմարիյէսինէ մուվաֆըդ օլարագ եուվարագ պիր
հալտէ ինչա իտիւմիշ իտի : Մէզքիւր պինայը թէշքիլ իտէն
թաշլարըն հէր գըսմընտա , հինտիպա եաբրագլարը , գօր-
տէլա տիւյիւմլէրի , չիչէքտէն մամուլ չէլէնքլէր , աշգ ու
մուհապպէթ իլահէլէրի վէ տահա պիր թագըմ թեգեի-
նաթ օյուլմըշ ըտը : Ատրիէն տը Գարտօվիլին իգամէթ-
կեահը օլան պու քէօշք , եալընըզ պիր զէմին գաթըն-
տան իպարէթ օլուպ , տէրունինէ՝ տիրէքլէրլէ մուգէյ-
եէն պիր գալ պասամագ եիւքսէքլիլինտէ պիր հավիտէն
կիրիլիր վէ քիւչիւք պիր սահանլըգ տախի , եալընըզ թա-
վանտան ըշըգ ալան պիր սալօնա կէօթիւրիւր իտի : Տիկէր
տէօրթ օտա տախի մէզքիւր սալօնա մէրպուլթ օլուպ ,
պունլարտան պաշգա զէմին գաթըլլա թավան արասընտա
պիր գալ օտալար վար ըտը :

Ճէսիմ վէ աթիգ պինալարըն միւլհագաթընտան օ-
լան պու այրը պինալար վէ քէօշքլէր՝ զէմանէմիզտէ զայ-
րը մէսքիւն վէ եախօտ եապանի բօրթուգալըզլարա թէ-
հավիւլ իթմիշ տիր . լաքին նատիր իւլ վուգու պիր իս-
թիսնա սէպէպիլլէ , Սէն-Տիգիէ գօնաղընըն քէօշքիւ սի-
լինմիշ , թէմիզլէնմիշ վէ թամիր օլունմըշ ըտը : Պէյազ
թաշլարը Ռարօս մէրմէրի կիպի բարլամագտա վէ մէնզա-
րէի խարիճիյեէ վէ լաթիֆէսի իսէ՝ եէր եէր եէշիլ աղան-

ԻՔԻՆՆԻ ԳՐԱՄ

Ս Է Ն-Տ Ի Զ Ի Է Ն Ի Ն Գ Օ Ն Ս Ղ Ր

1

Ք Է Օ Շ Ք

ՍԷՆ-ՏԻԳԻԼՆԻՆ գօնադը՝ Բալիստէ վագը Պատիւոն սօ. գաղընըն էն վասի՝ վէ էն կիւղէլ խանէլէրինտէն պիրի իտի։ Պու աթիդ պինանըն մէնգարէի խարիճիյնէսինտէն տահա սատէ, տահա միւքէյէֆ վէ ֆագաթ տահա հիւզ-նէնկիդ պիր մէնգարէ օլամագ ըտը։ Ուֆագ ուֆագ ճամ-լարը հալի օլան պէտքէր բէնճէրէլէրի՝ պէյաղա չարաքիւլ բէնկինէ պօյանմըչ օլմաղլա, մէզքիւր գօնաղըն միւ-րուրը դէմանլա սիյահլանմըչ օլան տիւլար թաչարընը տա-հա գասվէթէնկիդ պիր հալէ իֆրագ իթմէքտէ իտի։

Իչպու գօնագ տախի՝ ասըր ախիրին էվասըթընա տօդ-րու մէզքիւր մահալտէ հարըլմըչ օլան գօնագլարա միւ-չապիհ օլուպ, ճէպհէսի (ճակատ) միւսէյէս վէ չաթըսը մագթու՝ ըտը։ սլու պինա պիր պիրինճի դաթ ըլա պիր տէ դէմին դաթընտան իպարէթ օլմասը հասէպիյլէ, զէպի գաթընա՝ դարու տըչարըսընտաքի իսթիւ աչըզ վէ կէնիչ սիր թաչ նէրտիւ պանտան չըզըրը ըտը։ Խանէի մէզքիւ-րըն ճէպհէլէրինտէն պիրի դայէթ վասի՝ պիր հալլիյէ նա-ղըր օլուպ, պու հալլինին հէր իքի թարաֆընտա խըտ-մէթքեարլարա մախսուս օլան օտալարա միւնթէհի քէմէր-լէր պուլընմագտա ըտը։ Պինանըն տիկէր պիր ճէպհէսի

լարը հավի ճէսիմ պիր շիմէնգարըն նիհայէթինտէ վա-
զը հիւզնէնկիզ պինս իլէ դարիպ պիր մուպայէնէթ թիշ-
քիլ իթմէքտէ իտի :

Տակապէրին՝ ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարըյա պիրլիք-
տէ Պէրլ-Միշ սօգաղընս մուվասէլէթինին ֆէրտասը կիւ-
նիւ , ամիտէքի մէնգարէլէր գուհուրա կէլմէքտէ իտի :

Նիվարտաքի քիլիսէնին սաաթը սապահըն սաաթ սէ-
քիզինի ուրմըշ ըտը . մէվսիմի շիթանըն լաթիֆ կիւնէշի ,
եազ մէվսիմինտէ պու քէօշկիւն իւղէրինտէ եէշիլ պիր
գուպպէ թէշքիլ իտէն ճէսիմ՝ վէ եարրազսըզ աղաճար
արգասընտան եաւաշ եաւաշ գուպպէի սէմայա տօղրու
յըզըյօրտու :

Պու սըրատա սահանլըղըն գաբուսը աշըլըպ չէնթի
զըյաթ լաթիֆիյլի պիր չէհրէթ տիլրուպա վէ տահա տօզ-
րուսը իւր կիւզէլ մախլուգ դահիր օլտու : Պունլարտան
պիրիսի՝ մէրաթիպի խըլգաթտա պիր մէվգըրի հագիր
իհրազ իթմէքլէ պէրապէր , մէլահէթ վէ լէթաֆէթ ճի-
հէթիլէ տիկէրինտէն աշաղը գայմազ ըտը , թապիրի տի-
կէրլէ , կէնճ վէ տիլպէր պիր գըզ վէ Գիւլ-Չուլ տէնիլէն
ճինսէ մէնսուպ տիշի պիր ինկիլիզ քէօթէյի քէօշքիւն տի-
րէքլէրլէ միւզէյեէն հավլիսինտէ նիւմայան օլտըլար :
Կէնճ գըղըն իսմի ժօրթէթ վէ քէօթէյինքի տէ Լէ-Ռէ իտի :

Ժօրթէթ օն սէքիզ եաշընտա պիր գըզճըղազ օլուպ ,
տիւնեատա հիշ պիր տիլպէր մէզպուրէ գատար նազսը-
րուպա պիր չէհրէյէ , շաշատար կէօզլէրէ , իշվէպաղա-
նէ պիր թէպէսսիւմէ , սիւտ կիպի պէյազ տիշլէրէ , կիւլ-
րէնկ եանագլարա , ֆիտան կիպի պօյա , մինի մինի աեագ-
լարա վէ ճազիպէլի թալր ու հարէքէթէ մալիք տէյիլ իտի :
Վագթ հէնուզ բէք էրքէն իտի իսէ տէ , ժօրթէթ քէմալը
տըզգաթլա կիլինիպ գուշանմըշ ըտը : Բէօյիւլէրէ մախ-
սուս օլարագ Վալանսիէն տանթէյասընտան մամուլ վէ
կիւլ ըէնկինտէ գօրտէյալարլա միւզէյեէն քիւլիւք պիր

սերբուշ՝ գումրալ սալարը իւզերինէ պիր ազ արգայա
տողրու մէվլու՝ օլտըղընտան, տիւպէր վէ թէրավէթնիւ-
մա շէհրէսինի իհաթա իյլէմիշ իտի, քիւլ ընկի Շարգ
գումաշընտան եարըմըշ պիր ֆիսթան իլէ ինճէ տիւպէնտ-
տէն մամուլ վէ ուճլարը աթլաս պիր փիւսկիւլ իլէ կէօյ-
սինէ մէրպութ պիր ումուղ էօրթիւսիւ վիճուտինին եօ-
դարքի գըսմընը նազարլարա արգ իթմէքտէ իտի, Դար կիպի
պէյազ Հոլանտա պէղինտէն եարըմըշ վէ աշաղըսընտա
իւշ սըրա գըվըրմասը պուլընան պիր բրօսթէլա՝ եուվար-
լազ վէ ինճէ պէլինի իհաթա իյլէմիշ իտի, Ֆիսթանընըն
գըսա վէ տանթէլարլարա միւզէյեէն օլան գօլլազլարը՝
թօմպուլ վէ յիյման գօլլարընը մէյտանէ չըգարմագտա
վէ ուղուն իսվէճ էլտիվէնլէրի ~~աթի~~ տիրսէ ~~չլէրթն~~ գա-
տար չըգարագ գօլլարընը սօղուղըն շիտտէթինտէն հըֆզ
իթմէքտէ իտի:

Ժօրժէթ հավլինին պասամագլարընտան սիւրաթլա
էնեպիւմէք նիլէթիյլէ, ֆիստանընըն էթէքլէրինի թօթ-
լատըղը էսնատէ, թօթարլագ պալտըրլարը, ~~պէյազ~~
իթէք չօրապլարլա մէսթուր պանագլարընըն ուճընը, վէ
սիյահ աթլաստան մամուլ պիր պօթին իշինտէ սըղըլ-
մըշ մինի մինի պլագլարընը Լիւթինին էնգարը պիգայսա-
նէսինէ արգ իյլէտի:

Ժօրժէթ կիպի գումրալ պիր գըղճըղազ ֆէվզ էլ
ատէ պիր հիտտէթի միզանա մալիք օլուպ տա, մաի ~~վէ~~
պէշաշէթնիւմա կէօղլէրինտէ պիր շէօլէի մէսէրրէթ նիւ-
մայան վէ շէֆֆաֆ շէհրէսինտէ իսէ, պիր ճազիպէի տիֆէ-
րիպանէ մէնգուշ պուլընտըգտա, էսմէր կիւզէլի պիր գըղ-
ճըղագտան պին գաթ շիրին կէօրիւնէճէյի աշիքեար տըր:

Իշթէ պիր կիւն էվվէլ Ոկրիքօլը ~~բէշթէ~~ իտիսալ իթ-
միշ օլան պու շէնմէշրէպ վէ աթէշի գըղճըղազ, բրէնսէս
տը Սէն-Տիգրիէնին եէկէնի օլան մատմուազէլ Ատրիէն տը
Դարտօվիլին պիրինճի օտա պէսլէմէսի իտի:

Ակրիքօլ թարափընտան պուլունմըլ վէ մատմուհէլ տը Գարտօվիլէ թէսլիմ իտիլմիլ օլան Լիւթին իսէ՝ մէս-րուրիյեթինի մուլին պիր չօդ ավալէլէր սալը վերմէքտէ վէ պին տիւրլիւ օյունլար իճրա իտէրէք եէշիլիքլէր իւ. զէրինտէ գօշուշմագտա ըտը ։ Պիր ինսան եուամուղընտան պիր ազ պէօյիւք օլան պու հայվանըն սիյահ վէ բարլագ թիւլէրի ։ պօյնըն մուհիթ օլան գըրմըղը ավլաս գօր. տէլանըն ավթընտա ապանօղ կիպի բարըլտամագտա ըտը ։ Ուզուն վէ եուամագ սաշագլարլա միւղէյեէն այագլարը վէ պիղայէթ եասըլաշմըլ օլան պուրնու ավթէլ կիպի գըրմըղը պիր ըէնկտէ իտի ։ Կէօղլէրինտէ նուրը գէքեա բարլամագտա վէ գըլըլմըլ ~~ուզուն~~ գուլագլարը տախի եէրէ սիւրիւնմէքտէ իտի ։

Ժօրթէթ տախի Լիւթին կիպի մէսրուր վէ նէշիլի կէօրիւնմէքտէ օլուպ ։ եէշիլ չիմէնղարլար իւզէրինտէ քէօթէյին արգասընտան գօշմագտա ։ վէ անըն օյունլարը. նա իշթիրագ իթմէքտէ իտի ։

Նակէհան ։ քէնտիլէրինէ տօղլու իլէրիլէմէքտէ օլան պիր գատընը կէօրէրէք ։ կէրէք Լիւթին վէ կէրէք Ժօր. ժէթ թէվագգուֆ իթտիլէր ։ Գինկ-Չարլը ճինսինէ մէն. սուպ օլան Լիւթին՝ Ժօրթէթտէն պիր գաշ ատըմ իլէրի. տէ պուլունուպ ։ շէյթան կիպի բէրվասըղ վէ թապիւթը տախի իսմինէ մուվաֆըգ օլմասըլլա ։ սինիրլի այագլարը իւզէրինտէ հարէքթիսիլ տուրտը վէ ֆիլ տիշի կիպի պէ. յաղ վէ սիվրի տիշիլէրինի կէօթէրէրէք պիր սուրէթի միւ. թէքէպպիրանէտէ ~~պէքլէտի~~ պէքլէտի ։

Լիւթինին տիւշմէն նագարըլլա պաղտըղը պու գա. տըն՝ սիննի քէմալի պուլմըլ պիր ~~իթթիյար~~ օլուպ ։ պէրա. պէրինտէ տախի թօս թօքարլագ ։ գալնը եուվարլագ ։ թիւլէրի բարլագ ։ պօյնը պիր աղ արգասընա մաիլ վէ գուրուղը սիմիթ կիպի գըլըլմըլ պիր ֆինօ քէօթէյի վար ըտը ։ Գու հայվան՝ պաճագլարընը պիրի պիրինտէն

Գուղագ թուլթարագ միւթէհագգիմանէ պիր սու. ըթթտէ եիւրիւմէքտէ իտի ։ Սիյահ վէ ուզուն պուրնը թապիւթընըն շիտտէթինէ տէլալէթ իթմէքտէ օլուպ ։ իրի ատէտ տիշիլէրի իսէ ։ պու պուրնը սօլ թարափտան եօղարը գալտըրմագտա վէ քէնտիսինէ ախղը ինթիգամա մէյեալ պիր սուրէթ քէսպ իթտիրմէքտէ իտի ։

Իշթէ սօֆու գատընլարըն սագլամագտա օլտըղլորը քէօթէքլէրին պիր նումուէսի օլան սիւ. ֆինօ՝ Մուլիս իս. միլէ եատ օլընմագտա ըտը ։

Մօսիէօնիւն սահպէսի՝ թագրիպէն էլլի եաշընտա ։ օրթա պօյլու վէ միւլէհիւմ պիր գատըն օլուպ ։ Ժօրթէ. թին էլպիսէսի նէ գատար զարիֆ վէ նագարրուպա ըսա ։ մէգպուրէնինրի տէ օ գատար սատէ վէ հիւզնէնկիլ իտի ։ թապիրի տիկէրլէ, պու իքի գօթիւմ պէյինտէ պէօյի.ք պիր մուպայէնէթ մէվճուտ ըտը ։ Մէգպուրէնին ճիւմէի մէլսուսաթը պիր սիյահ ֆիսթան վէ սիյահ իրէքտէն մա. մուլ յիւշիւք պիր մանթօտան իպարէթ իտի ։ Պաշընա տա. խի քէլալիք սիյահ ~~բէնկիլ~~ պիր շապգա գօյմուշ ըտը ։ Պու գատընըն սըֆաթընտան՝ կէնճիք չաղընտա զայէթ տիւ. լուպա վէ ճալիպէլի պիր մախլուգ օլմըլ օլտըղը հիւքմ օլունապիլիր իտի ։ Հէնուղ բէմպէ օլան եանագլարը ։ չա. թըգ գաշլարը ։ վէ չաշատար սիյահ կէօղլէրի ։ թագըն. մագ իսթէտիլի թավըր վագուրանէ վէ միւթէասսըպանէ իլէ բէք աղ թէվաֆուգ իտիյօրտու ։ Հարէքթի վէ ~~բէք~~ թարը աղըր վէ իհթիյաթքեարանէ օլան պու գատըն՝ մատամ բրէնսէս տը Ուէն-Տիգիէնին պիրինճի օտա պէս. լէմէօի ։ եանի մատամ Օկիւսթին կրիվուա քէնտիսի իտի ։

Պու իքի գատըն պէյինտէ մէվճուտ օլան զըտտիլ. եէթ ։ եալընըղ անլէրին սինն վէ սըֆաթ վէ էլպիսէսինէ մուհիւսըր օլմայըլ ։ քէնտիլէրիլէ պիրիքտէ պուլընան քէօթէքլէրտէ տախի միւշահէտէ օլընմագտա ըտը ։ թա. պիրի էսահհիւա՝ Ժօրթէթ իլէ մատամ կրիվուա պէյինտէ

նէ ֆարգ վար լաւա , Լիւթին իւէ Մօսիէօ պէյնինտէ տէ
այնը ֆարգ մէյճուտ ըտը :

Մատամ Կրիվուա՝ քիւչիւք Լիւթին կէօրտիւքտէ ,
պիր հարէքէթի իսթիդրապ իպրազընտան քէնտիսինի ա.
լամատը . Լարին կէնճ գըզ պու հարէքէթի նալէհանինին
ֆարգընա վարապիւմիշ իտի : Լիւթին իսէ՝ Մօսիէօնիւն զու.
հուրընտան պէրու պիր աաւրմ կէրի չէքիւմէմիշ վէ
տան օգուրճասընա տիք տիք ահա պազմադտա պուլուն.
մըշ ըտը : Հաթթա , եալընիզ պադմազլա տա իքթիֆա
իթմէյիպ , ֆինօյա տօղրու էօյլէ պիր թաւրը խասիմանէ
թէհտիտքեարանէ իւէ իլէրիլէտի քի , ֆինօ՝ քէյիւք
Լիւթինտէն իւշ տէֆա պէօյիւք օլմազլա պէրապէր , պիր
նիտաի տէշէթ սալտըրըպ մատամ Կրիվուանըն արգասը.
նա իլթիճա իյլէտի : Պունըն իւզէրինէ մատամ Կրիվուա
պիր թաւրը նախօշուտի իւէ ժօրթէթէ խիթապէն .

— Մատմուազէլ , զանն իտէրիմ ըի քէօթէյինիզի
թահրիք իթմէքտէն վէ պէնիմ ֆինօմ իւզէրինէ սալտըր.
մազտան իճթինապ իտէպիլիրտինիզ . — տէտի :

Ժօրթէթ . — Պու գըյմէթլի վէ ֆազաթ մուզիրը հայ.
վանընդը պէօյլէ պէյալարտան գուրթարմազ իււն օլ.
մալը քի , տիւն ագչամ Լիւթինի պաղչէ գաբուսընտան
սօգաղա աթարազ , դաիպ իթմէք իսթէտինիզ . պէրէքէթ
վէրսին քի ճէսուր վէ ալիճէնապ պիր տէլի գանյը
Պապիլուն սօգաղընտա պուլարազ թէքրար ալըպ պուրայա
կէթիրտի : Լարին , մատամ , սիլի պէօյլէ էրքէն կէօրմէք
պախթիյարլըղը նէրէտէն նէշէթ իթմիշ տիր :

Կրիվուա . — (Մուզաֆֆէրանէ պիր միմնունիյեթի
հալի պիր թէպէսսիւմէ .) Մատմուազէլ Ատրիէնի տէր.
հալ կէօրմէք իւզրէ պէնի բրէնսէս կէօնտէրտի . . . Սէ.
սէլէ դայէթ մուհիմմ պիր շէյ հազգընտա օլտըղընտան ,
քէնտիսինի շու անտէ կէօրմէք իսթէրիմ :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ , ժօրթէթին բէմպէ եանազ .

Լարընը պիր հումրէթի ֆէվգ էլ ատէ իսթիլա իյլէյիպ ,
խաֆիֆ պիր հարէքէթ իպրազընտան քէնտիսինի մէն՝ ի.
տէմէտի . Լարին Լիւթին միթմուտիյէն Մօսիէօնիւն իւ.
զէրինէ հիւճում իթմէք իսթէտիյինտէն , Մօսիէօյիւ ա.
նըն էլինտէն գուրթարմազ չարէսինի տիւշիւնէն մատամ
Կրիվուա գըզըն պու հարէքէթի կէօրմէտի Պինաէն ա.
թիւ ժօրթէթ խէլէճանը գալպինի թէսքին իտէրէք մութ.
մէինանէ պիր թաւր ըլա :

— Մատմուազէլ Ատրիէն տիւն ագչամ բէք կէճ
եաթտը . . . էօյլէտէն էվվէլ քէնտի օտասընա կիրմէք.
տէն պէնի մէն իթմիշ տիր . — տէտի :

Կրիվուա . — Օլապիլիր ա . . . Լաքին խալաթը բրէնսէս
տը Սէն-Տիգիէնին էմրինէ իթաաթ իթմէք լազըմ կէլտի.
յինտէն , լութֆէն , հանըմընըղ շիմտի ույանտըրընը ,
մատմուազէլ :

Ժօրթէթ . — Հանըմըմ՝ քէնտի խանէսինտէ պուլըն.
տըզճա , քիմսէտէն ալաճազ էմրի եօգ տըր . իմտի քէն.
տիսինի էօյլէտէն էվվէլ ույանտըրամամ :

Կրիվուա . — Օ հալտէ պիզզաթ պէն կիաիպ ույանտը.
րըրըմ . . .

Ժօրթէթ . — Հէպէ գաբուլը ալմազ . . . Սալօնըն ա.
նախթարըտա պէնտէ տիր . . . մատմուազէլին օտասընա
իսէ սալօնտան պաչգա պիր եէրտէն կիտիլմէզ . . .

Կրիվուա . — Նասըլ . . . մատամ բրէնսէսին էվամիրի.
նի իճրայէ միւսաատէ իթմէք իսթէմէյօրմըսընը :

Ժօրթէթ . — Էվվէթ , հանըմըմ ույանտըրմամազ ճի.
նայէթինի իրթիքեապա ճէսարէթ իսէյօրըմ :

Կրիվուա . — (Ճանը սըզըլարազ մահզուանէ պիր
թաւր ըլա .) Իշթէ մատամ բրէնսէսին եէկէնի հազգըն.
տա իպրազ իթտիյի քէօր քէօրիւնէ էյիլթէրին նէթիճէ.
սի պուլար տըր . մատմուազէլ Ատրիէն խալասընըն էվա.
միրինէ իթաաթ իթմէզ վէ պէօյլէ պիր թազըմ հօպպա

վէ խաֆիֆմէշըէս զըզլարը ալըսլ խանէսինէ տօլտուրըր
քի սապահ օլմատան թավուս գուշը կիպի տօնանըս սիւս.
լէնիրլէր

Ժօրժէթ . - Ա՛, մատամ, սիզ վագթըլլա մատամ
բրէնսէսին էն սիւսիւ վէ գէրաֆէթֆիրուշ գատընլարըն.
տան օլտըղընըզ հալտէ, զիյնէթ վէ կիյիմ գուշամը նա.
սըլ զէմ իտէպիլիօրսընըզ Պու ըրիւյթէթ պու գա.
նագտա -իւլէթէն -իւլէթէն ինթիգալ իթմիշ վէ պիղիմ կիւ.
նիւմիւզէ գատար կէլմիշ տիր :

Կրիվուա . - Նասըլ, -իւլէթէն -իւլէթէն մի սէնին
շու սէօզիւնիւ իշիտէն պէնի եիւզ եաշընտա պիր ճատը
զանն իտէճէք տիր հէլէ շու հայասըզա պագ

Ժօրժէթ . - Սիւլթաթ -իւլէթէն տէմէրլէ պու գօնագ.
տա իսթիխտամ օլընակէլէն օտա պէսլէմէլէրինին քէսրէ.
թինի անլաթմագ իսթէյօրըմ զիրա սիզ միւսթէս.
նա օլտըղընըզ հալտէ, հիշ պիր խըտմէթքեար կէօրիւ.
մէմիշ տիր քի, իքի իւշ սէնէ բրէնսէսին եանընտա գայա.
պիլսին . բրէնսէս պու պիշարէ գըզլար հագգընտա սահի.
հէն բէք մէրհամէթքեարանէ տավրանմագտա տըր

Կրիվուա . - Հատտինիզի թէճավուզ իտիյօրսընըզ,
մատմուաղէլ, պէնիմ հանըմըմ հագգընտա պու սուրէթ.
լէ իտարէի քէլամ իթմէքտէն սիզի մէն իտէրիմ բը.
րէնսէս տը Սէն-Տիղիէնին իսմի տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք
եատ օլընմայը տըր, իշիտիյօր մըսընըզ :

Ժօրժէթ . - (Իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ կիւ.
լիւմսէյէրէք .) Էյի ամմա, էկէր քէնտիսինի ֆասլ ու
զէմ իթմէք լագըմ կէլսէ

Կրիվուա . - (Կիթտիքճէ հիտտէթի արթարագ .) 0
րատտէյէ գատար ճէսարէթ իտէպիլիօր միսինիզ

Ժօրժէթ . - Հօյ հօյ, նէ՛ լագըմ ուզաղա վար.
մագ, տահա տիւն աղչամ սաաթ օն պիր պուշուզ
րատտէլէրինտէ

Կրիվուա . - Տիւն աղչամ մը

Ժօրժէթ . - Լիվլէթ, պիր քիրա արապասը կէլիպ սի.
զին գօնագտան պիր գաշ ատըմ մէսաֆէտէ տուրտը .
պուըն միւթէագըպ մէճհուլ պիր շախս՝ կէնիշ պիր ման.
թօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ, արապատան իհթի.
յաթլա էնտի վէ գարույը շալաճագ եէրտէ, գօնագ պէք.
ճիսինին ճամլարընա եավաշճաճըգ ուրտը Սապա.
հըն սաաթ պիրինէ գատար մէղքիւր արապա սօգագ օր.
թասընտա տուրուպ մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլան ատէմէ
պէրլէյօրտու . շախսը մէրգում իսէ՛ պու միւտտէթ զար.
ֆընտա, տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք, պիր աղ էվլէլ սէօյլէ.
տիյինիզ վէճհլէ, մատամ բրէնսէսին իսմինի եատ իթ.
մէքտէ օլտըղը պի իշթիպահ տըր

Մատամ Կրիվուա, Մ. Բօտէնին՝ Բօզ ըլա Պանշըն
Բարիսէ կէլտիքլէրինի անլատըգտան սօնրա, բրէնսէս տը
Սէն-Տիղիէյէ վէրմիշ օլտըղը վիզիթայը, եա պիւմէտիյին.
տէն, վէ եախօտ պիլտիյի հալտէ, պիւմէյօր կիպի կէօ.
րիւնմէք իսթէտիյինտէն, իսթիխֆաֆքեարանէ պիր սու.
րէթտէ ումուղլարընը գայտըրարագ .

— Նէ՛ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրըմ, մատ.
մուաղէլ . հէմ սիզէ պիր շէյ սէօյլէյիմ մի, պէն պու.
րայա սիզին քիւսթախանէ սէօզլէրինիզի վէ հայասըզճա
հագարէթլէրինիզի տիւլէմէյէ կէլմէտիմ . իմտի թէքրար
սէօյլէյօրըմ, պէնի մատմուաղէլ Ատրիէնին օտասընա
կէթիւրէճէ՛ք միսինիզ, գաթիէն ճէվապ վէրինիզ . -
տէտի :

Ժօրժէթ . - Պէն տէ սիզէ թէքրար սէօյլէյօրըմ քի,
հանըմըմ ույուճագտա օլտըղընտան, էօյլէտէն էվլէլ
օտասընա կիրմէքլիլիմի մէն՝ իթմիշ տիր :

Շու մուհավէրէ, մատմուաղէլ Ատրիէն տը Գարտօ.
վիլին սաքին օլտըղը քէօշքտէն պիր աղ ուզագտա ճէրէ-
եան իթմէքտէ իտի . մէղքիւր քէօշքիւն տիւրլէրլէ մի .

դէպքէն համար իսկ՝ էքէյիճէ՝ պէօյի. ք վէ իրի թարա. ֆը աղաճարլա մուհաթ պիր, եօյըն նիհայէթինտէ վազը օլտըղընտան, Մատամ Կրիվուա՝ էլլէրինի պիրտէն պիրէ օ թարաֆա ուղաթարազ .

— Ամա՛ն եա Բապպի . . . պու. միւմքի՛ն մի . . . պու նէ՛ աճաիպ շէյ . - տէյու հայդըրտը .

Ժօրժէթ . - (Պաշընը օ թարաֆա թէվէթիտէրէք .) նէ՛ վար, մատամ, նէ՛ կէօրտիւնիւղ քի պու գատար թէաճաւ պ իտիյօրսընըզ .

Կրիվուա . - (Կիրիֆթարը հայրէթ օլարազ .) նէ՛ մի կէօրտիւմ . . .

Ժօրժէթ . - էվվէթ, նէ՛ կէօրտիւնիւղ .

Կրիվուա . - Մատմուաղէլ Ատրիէնի .

Ժօրժէթ . - Նէրէտէ կէօրտիւնիւղ . . .

Կրիվուա . - Հավլինին նէրտիւպանընտան քէօյըն սի . րաթլէ եօզարը շըգըյօրտու . . . էվվէթ, թա քէնտիսի իտի . . . եիւրիւյիւշինտէն, շապղ տսընտան վէ մանթօսընտան տէրհալ թանըտըմ . Սապահըն սաաթ սէքիդինտէ խանէյէ տէօնմէք հա . լաքին պու ինանըլաճազ շէյ մի .

Ժօրժէթ . - (Իսթիհաքեարանէ պիր դահգահա դօբարարազ .) Մատմուաղէլ մի կէօրտիւնիւղ . . . հըմ, ֆիքրինիդի անլատըմ, մատամ, տիւն ազշաւքի քիւշիւք արապա հազգընտա սէօյլէտիւյիմ հիքեայէյի սէթը իթմէք իշուն պու թէտպիրի տիւշիւնտիւնիւղ, էշքէ՛ մի . . . տօղրուսը էյի ուսթալըզ . . .

Կրիվուա . - Թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, շիմտի քէնտիսինի կէօրտիւմ, Պէն եալանը ապա իրթիքեապ իթմէմ .

Ժօրժէթ . - Մաշալահ, կէօզլէրինիզ բէք քէօյլէ կէօրիւյօր ըմըշ . . . զալիպա կէօզլիւյիւնիւղիւ էվտէ ունութմըշսընըզ .

Կրիվուա . - Համա օլսուն, կէօզլիւյէ ինթիյաճըմ եօզ . կէօզլէրիմ հէր շէյի կէօրէպիւիւր . . . Պաշէնին

դարուսը քէօշքիւն եանընտաքի աղաճըղը եօլա նազըր տըր . պէսպէլլի մատմուաղէլ օրատան կիրմիշ օլմալը աըր . . . Օհ, եա Բապպի, պու նէ քիւսթալիւղ . . . մատամ բրէնսէս պունլարը տուեաճազ օլուրսա նէ՛ տէյէճէք . . . Ահ, պիւշէ զատընըն շահատէթի գալպի քէնտիսինի ալտաթմսյօր ըմըշ . . . եկէնինին արզու վէ ճէվվէսլէրինէ դարշը կէսթէրտիյի կէվէլլիք վէ միւսա տէ պազմէրգումէյի նէրէլէրէ կէթիւրմիշ, Օֆ, ալիմ Ալլահ պու բէք տէհշէթի շէյ, հէմ օ գատար տէհշէթի քի, մէրգումէյի բէնտի կէօզլէրիմէ կէօրմիւշ օլտըղըմ հալտէ, եինէ ինանամայօրմ . . .

Ժօրժէթ . - Մատամ քի մատմուաղէլ Ատրիէնի կէօրմիւշ օլտըղընըզ իտիս իտիյօրսընըզ, սիդի անընտաւընա կէօթիւրմէք իսթէրիմ, մատամ, մատմուաղէլին քէնտի եաթազ օտասընտա ույումազտա օլտըղընը կէօրտիւյիւնիւղտէ, պիր խաեայը պաթըլա գարըմըշ օլտըղընըզ սիզ աէ էմք օլաճազսընըզ . . .

Կրիվուա . - Մատմուաղէլ, կէօրիւյօրմ քի բէք քէթի վէ բէք դուրնազսընըզ . . . լաքին նէ գատար դուրնազ տալի օլսանըզ, եինէ պէնի ալտատամազսընըզ . . . Մատմուաղէլ Ատրիէնի շու արալըզ օտասընտա պուլապիլէճէյիմէ էմին օլտըղընըզտան, պէնի՝ մէրգումէնին օտասընա կէօթիւրմէք իսթէյօրսընըզ, էօյլէ՛ մի .

Ժօրժէթ . - Լաքին, մատամ, սիդի թէէմին իտէրիմ քի . . .

Կրիվուա . - Խայր, խայր, սիդէ եալընըշ շունը սէօյլէրիմ քի, սիւ, Յիւրին վէ Հէպէ արթըզ պուրատա գալամայաճազ սընըզ . եիկիւմի տէօրթ ոսաթ կէշմէտէն իւյիւնիւղ տէ թարտ իտիլէճէք սիւիւղ . զիրա բրէնսէս պէօյլէ պալիսի ար ու հիճապ պիր բէզալէթէ արթըզ թէհամիւլ իտէմէզ . պէն շիմտի կիտիպ կէօրտիւյիւմ շէյլէրին քէօֆ, ֆէսինի միւմալիւյհայա նազլ իտէճէյիմ, եա Բապպի,

կենտրոնը տըշարը չըզմագ վէ սապահըն սէքիզինտէ
էվէ կէլմէք հա . . . սանըրսըն քի ագլլմա սօզունաճագ.
էկէր անը պիղղաթ . . . քէնտի կէօղէրիմէ կէօրմէմիչ օլ-
սա ըտըմ . . . ինանամայաճագտըմ: Լաքին հէր նէ տախի
օլսա, պու հալլէրին զուհուրա կէլէճէյի մէհուղ ըտը . . .
իմտի հիչ քիմսէ թէաճճիւպ իթմէմէլի տիր . . . Էվլէթ . . .
էճնիլէթի քեամիլէ իլէ սէօյլէյէպիլիլիմ քի, պու վաղըա.
յը հէր քիմէ նաղլ իտէճէք օլսամ. « Պու բէք ատի պիր
չէյ տիր . . . թէաճճիւպ իտէճէք հէ վար . . . դաթէն
պաշգա թիւրլիւ օլամաղ ըտը: » Ճէվապընը ալաճաղըմ:
Օհ, պունլար դէվալլը բրէնսէս իչուն պէօյիք տէրտէր,
պէօյիք տարպէլէր տէյիլլէր մի . . .

Մատամ կրիվուա՝ պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ,
աճէլէթէն գօնաղա ավտէթ իյլէտի. սահիպէսի գատար
ղաղապնաք կէօրինէն Մօսիէօ տախի, անըն արգասը սըրա
կիթմէյէ պաշատը:

Ժօրժէթ իսէ՝ զուչ կիպի խաֆիֆ վէ չէվիք պիր գըզ-
նըշաղ օլտրղընտան, մատամ կրիվուանըն՝ Ատրիէնին
պաղչէ գարուսընտան խաֆիլէն կէրաճիլի կէօլմիւչ վէ
եա կէօրմէք զաննընտա պուլընմըչ օլտրղընը հանըմընա
պըլտէրմէք իւզրէ, գօշուպ քէօշքէ կիթտի:

2

ԱՏՐԻԷՆԻՆ ԹՈՒԱԼԼԻ

Մատամ կրիվուանըն՝ մատմուաղէլ Ատրիէն տը Գար-
տօվիլին սապահլայըն էրքէն քէնտի քէօչկիւնէ կիրտիլի-
նի կէօրմէսինտէն, վէ եա կէօրմէք զաննընտա պուլընմա-

սրնտան պէրու , թախմինէն պիր սաաթ գատար կէշմիշ
իտի :

Աթիտէ արզ ու հիքնայէ իտէճէյիմիղ ահվալին դա-
րիպլլինինի սալիհէ չըղարմադ իչուն տէյիլ , իլլա ահվալը
մէզքիւրէյի օգույանլարըմըղա էյիճէ անլաթտրմադ նի-
յէթիլլէ , հատմա աղէլ տը Դարտօվիլին թապիաթը դա-
րիպէսինին տըղգաթա չայան ճիհէթիէրինի պէյան իթ-
մէք իսթէրիդ :

Ահղպուրէնին թապիաթը դարիպէսի՝ ֆիքրէն թէմա-
մըյլա մուսթագիլլ վէ սէրպէսթ օլմադտան , չիրքին վէ
նէֆրէթպալսչ շէյլէրտէն իքրահ իթմէքտէն վէ մուղալիլի
օլտուրադ , կիւզէլ վէ շաշաալը շէյլէր իլէ էթրաֆընը թէզ-
նին իլլէմէքտէն իպարէթ իտի :

Կէօնակէօն րէնքլէրին զարաֆէթ վէ լէթաֆէթինէ
էն ղիյատէ միւշթաղդ օլան րէսսամլար , վէ շէպի ինսա-
նինին թէնասիւպ վէ էնտամինա էն ղիյատէ մէֆթուն պու-
լլնան հէյքէլթրաշլար (արձանագործ) պիլէ , հիւսն ու
քէմալէթին՝ թապիաթ սահիպի ատէմլէրտէ ույանտըրտը-
ղը տույղույը Ատրիէն գատար հըսս իտէմէզլէր իտի : Մա
մաֆիհ մէրպումէ գըղճըղաղ եալընըղ կէօզլէրին մահ-
ղուղ օյապիլէճէյի շէյլէրտէն խօշլանմաղ ըտը . նաղէ-
մաթ վէ էլհանը լաթիֆէնին ահէնկի , մուսիգիլէրին սա-
միանիւվաղ սէտալարը , մէշահիթի շիւէրանըն թէրթիպ-
քէրտէսի օլան դասիտէլէրին վէզնի տախիքէնտիսինի իֆ-
րաթ մէրթէպէ մահղուղ իտէր իտի . հաթթա , նախօշ պիր
սէտա , ահէնկիիդ պիր ալազէ , նամէվղուն պիր նաղմէ
իշիթտիլլինտէ , չիրքին վէ նէֆրէթամիղ պիր շէյտէն նէ
մէրթէպէ միւթէէսսիր օլուրսա , այնը թէէսսիւրէ տիւշար
օլուր ըտը : Նաղարրուպա շիշէրլէրի վէ խօշ գօգուլարը
պիր սէլտաի մէճնունանէ իլէ էլվէլտէ օլուպ , մուսիգի
վէ կիւզէլ շէյլէրտէն խօշլանտըղը միւթիլլա , ըթըրիյաթ
գօգուլարընտան տախի ղիյատէսիլլէ նէշէեապ օլմադտա

ըտը : Շու հաղըգտիւն տախի պէյան իթմէր լաղըմ
 իր մի : Ատրիէն նէֆիս թաամլար պուտալսար պիր
 ըտը : նէրէտէ տաամղընա ույղուն պիր Եթմէր կէօրսէ,
 հէման օրայա ճան աթար ըտը : Կիւզէ պիր
 էթինի : Բիւլիւ պիր սիւլիւն զուլընը լէղղէթինի վէ նէ.
 ֆիս պիր շարապըն զօգուսընը հէր քէստէն զիյատէ թաղ.
 տիր իտէր իտի :

Լաքին Ատրիէն լէղաիզ վէ զէվղիյեաթը հայաթա
 մաիլ օլմազլա պէրապէր : էմրի իհթիյաթ վէ պսսիթէթի
 էթմէն պըրազմազ ըտը : Ճէնապը Հազգըն քէնտիսինէ
 իհսան պույուրտըղը հըսսիյեաթ վէ իհսասաթը, պիր իթի.
 զատը խալիսանէ իյէ իսթիմալ վէ մէրթէպէի իւլեայէ իյ.
 սալ իթմէյէ շայըչըր ըտը : պու խիւտաւատ զիւլթէթի
 սուի իսթիմալ իյէ իֆնա վէ եախօտ անլէրին զատը ու
 իթիպարընը թէնգիս իթմէյի պէօյիւք պիր նանքէօրիւք
 ատտ իտէր իտի : զիրա քէնտիսի, միղան վէ թապիաթընը
 նէղաքէթի իգթիզասընճա պու կիպի թազսիւրաթտան
 քիւլիյեէն արի վէ պէրի իտի : Վէլհասըլ, քէնտի ինտին.
 տէ կիւլիւլ վէ ջիւֆիին, էթի վէ Բէթիւիյէ մուատիլ
 իտի :

Մատտի կիւզէլիլիքիւր հազգընտա տէրքեար օլան
 մէյյ ու լաղպէթի քէնտիսինի մանէվի կիւզէլիլիքիւր տէ
 սէվմէյէ սէվզ իթմիշ իտի : զիրա իհսասաթը զէյիւլէ
 նազարուպա չէհրէլէրի չիքքինլէթտիյի միսիլու, հըսսիյ-
 եաթը նէճիպէ տախի էն չիքքին սիմալարը կիւզէլիլիքիւր
 իր : Խիւլասաի քէլամ, Ատրիէն տը Գարտօվիլ, Հիւլիւ.
 ՋԱԹԻՐ ՂԻՍՄԱՆԻՅԵՆ պիր նուսուսէի միւքէմմէլ վէ քիւ.
 ճէսսէմի իտի : Լաքին հազգընտա քէնտիսինի թապիաթը.
 հիյանէ վէ էպիէհանէ վէ պիր թաղըմ ատաթը ֆասիտէ
 վէ իհթիյաթը հայլանիյեէ իյէ պէրապատ օլմը զա.
 Եթմէր անլաչըլմալար տըր : Պիզիմ միւրատըմը.
 նէղաքէթի թապիաթ տալ ու զէքեալէթ վէ հիւսն ու մէ.

լահէթ իյէ պիրլէշտիքտէ հուսուլթէղիր օլաճագ նէճապէթ
 վէ քէնտիսինի անլաթմագ տըր :

Մէզպուրէնին թապիաթընտաթի իսթիզլալ վէ սէր-
 պէսթիլիք տախի հուտուտըղ ըտը : Նիսա թաիֆէոինին
 մէրաթիպի պէշէրիյեէտէ մալիք օլտըղը մէվզը իգթիզա-
 սընճա, պօյընա թաղըլմըլ օլան էսարէթ զէնճիրի Ատ-
 թիէնի սօն տէրէճէ հիտտէթլէնտիրմէքտէ իտի : իմտի պու
 զէնճիրի էսարէթտէն քէնտիսինի գուրթարմագ իչուն,
 հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըղը իճրա իթմէյի գաթիէն գա-
 րարլաշտըմըլ ըտը : Պուլընլա պէրապէր, Ատրիէնտէ էր-
 քէթ թապիաթընա մախսուս պիր շէյ Եօյ ըտը : մէզպու-
 լէ պիր գատընըն մէլուֆ օլտըղը հըսսիյեաթ վէ խաւա.
 լարա մալիք վէ հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ պիր ԳԱՐԸ իտի.
 էվլէթ, հուզուզաթ վէ զէվղիյեաթը ճիսմանիյեէյէ մէ-
 յէլանը, կիւզէլ վէ ճաղիպէլի շէյլէրէ լաղպէթի վէ նա-
 զարուպա պիր գատընա մախսուս օլան հիւսն ու մէլա-
 հէթի ճիհէթլիլէ հազըղի պիր գալը օլտըղը միսիլու,
 զօրգազ վէ քիւսթախանէ թապիաթը, ինսանլարըն վա-
 չիյանէ զուլմ ու իսթիպատընա գարչը հըսս թիտիլի նէֆ.
 լէթի, ֆէտաքեարլըղա շայէսթէ պիր ատէմէ մէճնունանէ
 վէ ամիյանէ պիր սուրէթտէ ֆէտաի նէֆա իթմէսի վէ ա-
 զաճըզ իֆրաթա մաիլ օլան գուվլէի ֆիքրիյեէ վէլհա-
 սըլ, խալասը բրէնսէս տը մէն-Տիգիէ իլէ իգամէթ իթտիյի
 սըրատա, անըն զօնաղընտա արա սըրա թէսատիւֆ իթմիշ
 օլտըղը միւթէպէլի վէ ֆազաթ մուրաի զէվաթ ալէյհին-
 տէ հըսս իթտիյի իսթիքրահը ճիհէթլէրիլէ տէ թամ պիր
 գարը ըտը :

Պիլինմէսի էլզէմ օլան իչպու իյղահաթ վէ թաֆսի-
 լաթը վէրտիքտէն սօնրա, օգույանլարըմըղը հէնուզ համ-
 մատան չըգմըլ օլան Ատրիէն տը Գարտօվիլին օտաւընա
 նազլ իտէլիմ : Լաքին օ մէնզարէի հայրէթպախշայը հազ-
 ցըլա նազլ ու թասվիր իթմէք իչուն, Վէնէտիք մէթէպ.

լերինտէ եւթիշմիշ օլան մէշհուր ընսամլարըն մէհարէթի խարիգ իւլ ատէսինէ մալիք օլմագ լաղըմ կէլիր խտի. զիրա մէնզարէի մէզքիւրէ՝ 1832 սէնէսի շուպաթ այոնտա, Բարիսին Սէն-Պէրմէն վարըշլընըն պիր քէօշէսինտէ տէ յիլ, իլլա օն ալթընճը ասրտա, Ֆիորէնդա վէ Պոլոնիա սարայյարընտան պիրինտէ զուհուրա կէլիլիր կիպի զանն օլընմագտա ըտը :

Ատրիէնին թուայէթ օտասը՝ սանըրսըն քի հիւսն ու. ճէմալ իլահէսինէ իհտա իտիլմիշ պլր իպատէթխանէ իտի. մէզպուրէնին պու օտայր պէօլէճէ տօնաթմասը գատըն զըմընը պունճա նիյմէթլէ թէզեթն իթմիշ օլան ճէնապը Հաղղա իյֆաի վազիֆէի յիւքրան իշուն իտի. զիրա մէզքիւր նիյմէթլէր իհմալ իտիլսին, բէրտէի նիսեան ալթընտա գայսըն, վէ մուրտար վէ սէֆիլանէ շուլ վէ բա. շալրայար ալթընտա մահվ ու պէրպատ օլսուն իշուն տէ. յիլ, իլլա հիւսն ու մէլահէթին վէ զիյնէթ ու զարաֆէթին էնվաի շաշաասըլլա թէզեթն իտիլսին վէ պու սու. ըթլէ ճէնապը Հաղղըն իճատքէրտէսի օլան օմախուգը պինազիրին մախուգաթը սաիրէյէ ֆաիգ օլտըղը անյա. շըլսըն իշուն իհսան պույրըլմըշ օլտըղընը Ատրիէն ըանա պիլիր իտի :

Եթմ տաիրէվի օլան պու օտա, ֆիտան գըշլաղը շէր ինտէ օլարաղ Ալմանիատա իճատ իտիլէն պիր չիֆթէ բէնճէրէտէն ըշըղ կէօրմէքտէ խտի. Քէօշկիւն տիվարա. ըր՝ զայէթ գայրն եօնմա թաշյարըլլա եաբըլմըշ օլտըղընտան, բէնճէրէյէրի բէք տէրին իտի. մէզքիւր բէնճէրէ իտէ՝ տիշ թարաֆտան թէք ճամլը պիր չէրչիվէ վէ իշ թարաֆտան պէօլիք վէ տօնուգ պիր այինէ վասըթասըլլա գարանմագտա ըտը :

Պու իշ վէ տիշ շէրչիվէյէր միյանընտա գալմըշ օլան իւշ գատէմ գատար արալըղտա, թօբրագլա տօլու պիր սանտըգ մէվզու՝ օլուպ, պու սանտըգ տէրունինտէ իտէ

գայա սարմաշղզլարը տիքիւմիշ օլմաղլա, տօնուզ այնէ էթրաֆընտա եարրազ վէ չիշէքլէրտէն միւրէթթէպ պիր գըրլանթա թէշքիլ իթմիշ իտիլէր, Արապնագչիյեաթընա միւշապիհ չիշէքլէրի հավի վէ սէյլան թաշը ըէնկինտէ տա- մասդօտան մամուլ պիր էօրթիւ օտա տիւարուարընը գաբ- լամըշ օլտըղը միսիլու, այնը ըէնկտէ գալթն պիր խալը տաիի տէօշէմէ իւզէրինէ սէրիւմիշ իտի, Ոտանըն իշպու գօյու զէմինի, թէզեխնաթը սաիլէնին շաշաալարընը պիր գաթ տահա մէյտանա չըգարմագտա ըտը:

Ոտանըն ճէնուպ ճիհէթինէ նազըր օլան բէնճէրէնին ալթ թարաֆընտա, գույումըրըզ սէնաթընըն էն նատի- տէ ասարընտան մատուտ օլան Ատրիէնին թուալէթ թա- գըմը մէշհուտ իտի, Լաճիվէրտ թաշընտան մասնու՝ կէնիշ պիր մասա իւզէրինտէ, եալտըզլը կիւմիւշտէն եարըլմըշ վէ գաբագլարընտա ըէնկեարէնկ մինէլէր իշլէնմիշ զիզըյ- մէթ գութըլար, գայա պիլլօրընտան մամուլ շիշլէր, վէ սաիր սէտէֆ, պաղա վէ ֆիլ տիշլինտէն եարմա վէ ալթուն վէ կիւմիւշ գաբլամա պիր թագըմ թուալէթ լէվագիմա- թը պուլընմագտա ըտը:

Աթիգ հէյթէլթրաշլարա մախսուս պիր մէհարէթ վէ նէղաֆէթլէ եարըլմըշ իթի պէշթիւզ վէ կիւմիւշ սանէմ (արձան) միլ իւզէրինտէ վէ եումուրթա շէքլինտէ պիր այնէյի համիլ օլուպ, պու այնէնին էթրաֆընտա իսէ՝ շէրշիվէ եէրինէ, թապիի չիշէքլէրտէն միւրէթթէպ պիր գըրլանթա պուլընմագտա վէ պու գըրլանթանըն չիշէքլէ- րի պալօլարտաքի պուգէթլէր միսիլու հէր կիւն թագէ- լէնմէքտէ իտի:

Իւշ այագ գութրինտէ վէ մաի վէ էրղէվանի վէ ալ- թուն եալտըզլարը հավի իթի ատէտ ճէսիմ ճաթօն սագ- սըսը՝ տէշլէմ խալըսը իւզէրինէ գօնուլմըշ օլուպ, պուն- լար Գ-Դ-Է-Է, Ի-Դ-Է-Է վէ Խ-Դ-Է-Է կիպի էնվաթ խալըսը չի- շէքլէրէ մէմու պուլընտըղընտան, մէզքիւր թուալէթ թա-

զըմընըն իբի թարափընտա , էն լաթիֆ րէնքլէրլէ մէնգուչ
պիր շալըլըգ թեչքիլ իթմէքտէ իտիլէր :

Օտանըն պիր քէօշէսինտէ վէ րէնճէրէնին գարշըսընտա ,
լէթաֆէթի մահճուպանէնին վէ կէնճլիք շաղընա մախսուս
հիւսն ու մէլահէթին պիր նուսուսէի միւճէսսէմի ատա
օլընակէլէն Տաֆնիս վէ Դլօէնին րէնկեարէնկ շիշէքլէրլէ
մուհաթ իբի ատէտ մէրմէր սանէմի կէօրիւնմէքտէ իտի ,
Իշպու իբի սանէմին եէշիլ տամարլը սօմաքիտէն մամուլ
այաղը իւզէրինտէ տախի իբի ատէտ ալթուն լամբա մէվ-
զու օլուպ , պունլարըն տէրունինտէ էնվաի խօշ գօզու-
լար եանմագտա ըտը : Սիյահ մինէլի կիւմիւշտէն մամուլ
վէ եալտըղլը կիւմիւշ րէսմէր վէ րէնկեամիզ թաշարլա
միւզէյեէն պիր պէշքէ սանտըգ , եալտըղլը թունճտան
մամուլ տէօրթ այագ իւզէրինէ օթուրտըմըլ օլուպ , տէ-
րունինտէ տախի թուալէթ թագըմընա միւթէալլիգ ու-
ֆագ թէֆէք էշեա պուլընմագտա ըտը :

Պէր գաշ գօլլու շամտանլարլա մուհաթ իյի ատէտ
միւթէհարրիք էնտամ այնէսի , Ատրիէնին , Ռաֆաէլ վէ
Թիսիէն նամ րէսսամլարըն էնֆէսի ասարընտան իսթինսաթ
իթմիշ օլտըղլը պիր գաշ կիւզէլ վէ ճալիպի տըգգաթ էր-
քէք վէ գատըն թասվիրլէրի , Շարգ եէշիմինտէն մամուլ
միւթէատտիտ գօնսօլար , պէյագ վէ եալտըղլը կիւմիւշ-
տէն մուսաննա օլուպ , կէօնակէօն գապարթմալը շիշէքլէ-
րի հավի վէ խօշպուլ սուլար ըլա տօլու օլան ըպըղլար ,
շալթիլ եուսուշագ պիր սէտիր , պիր գաշ սանտալիէ , վէ
եալտըղլը թախթատան մամուլ պիր մասա , թաթլը գօ-
գուլարլա մէշհուն օլան պու օտանըն ճիւմէի թէգեինա-
թընը իքմալ իթմէքտէ իտի :

Համմամտան հէնուզ չըգմըլ օլան Ատրիէն՝ թուալէթ
մասասը էօնիւնտէ օթուրտըլ վէ իշ խըտմէթճի գըղ տա-
խի մէգպուրէյի իհաթա իթմէքտէ պուլըմըլ ըտը : Ատ-

րիէն, եւս պիր մէյլի թասլիի էսէրի վէ եախօտ հէր շէյտէ կիւ զէլլիք, զարաֆէթ վէ լէթաֆէթ արամազ խուսուսըն- տաքի սէվտասը նէթիճէսի օլարագ, քէնտի խըտմէթինտէ պուլընան գըզլարըն զայէթ կիւզէլ օլմալարընը վէ հալի- պի հայրէթ օլահագ պիր զարաֆէթլէ կիլինմիշ պուլըն- մալարընը թէնսիպ իյլէմիշ իտի, Գու իւշ գըզտան էն զի- յատէ տիլպէր վէ գումրալ օլան ժօրժէթի, Մարիվոյ նամ էտիպին թասլիր իթտիյի լիպասը տիլֆէրիպանէ իլէ միւշահէտէ իյլէտիք, մէզպուրէնին տիկէր իքի ըէֆիգէսի տախի, նէզաքէթ վէ մէլահէթ ճիհէթիլլէ անտէն աշաղը գալմաղլար ըտը:

Գուշարտան պիրի՝ Ֆլօրին իսմինտէ, ուզուն պօյու վէ միւթէնասիպ իւլ աղա պիր գըզճըղազ օլուպ, շէհրէ- սի տախի զայէթ էսմէր վէ սօլղուն ըտը, մէրգումէնին աթվար ու հարէքեաթը, շիւէրանըն նագշ իթտիյի Տիա- նա նամ ավճըլար իւհէսինին թարղ ու աթվարընը ան- տրրմաղտա ըտը, Սըգ վէ սիյահ սաչարը պաշընըն ար- գասընտա պօղում պօղում պիքիւլիւլ վէ տլթունտան ուղուն պիր թօբլու վասըթասըյլա թութտըրըյլը ըտը, Տիկէր իքի ըէֆիգէսի կիպի, սուհուլէթլէ խըտմէթ կէօ- ըէպիլմէթ իշուն, պունըն տախի գօլլարը չըպլագ ըտը, սըր- թընա տախի վէնէտիկ նագ գաշլարընըն բէք զիյատէ գուլ- լանտըգլարը Բ-ըւ-է Եէշլ, ըէնկինտէ պիր լիպաս կիլինմիշ իտի, Իպու լիպասըն էթէրէրի քոթթ կէնիշ օլուպ, տար գօրսաժը իսէ՝ պէյազ բաթիսթատան մամուլ վէ ու- ֆագ ուֆագ գըրմալարը հավի վէ պէշ ատէտ ալթուն տիւյմէ իլէ միւզէյեէն օլան գրալաթընը նիմ տաիրէ շէք- լինտէ սէթը իթմէքտէ իտի:

Ատրիէնին իւշիւնճիւ խըտմէթքեարը իսէ՝ օ գատար թաղէ վէ մասուսանէ պիր շէհրէյէ վէ օ տէրէնէ միւթէ- նասիպ պիր գամէթէ մալիք իտի քի, Ատրիէն մէրգու-

մէյի Հէդէ (1) նամըյլա եատ իթմէքտէ իտի : Սէգպուրէ պայղըն կիւլ ընկինտէ վէ Բուժ ուսուլինտէ պիր ֆիսթան կիլինմիշ օլուպ , նազիք կէրտանը վէ նազարուպա դօլլա . ըր ումուզ պաշարընա գատար աշըգ գալմըշ ըտը :

Պու կէնճ գըզլըն տուտաղլարընտա տախմա զի խանտէի մէսէրրէթ բարլամադտա վէ սրֆաթլարընտա տախի նուրը պէշաշէթ կէօրիւմէքտէ իտի : Մէրգումէյէ . ըրն սիմաի թարաւէթնիւմասընտա , խըտմէթ քեարըղըն նէթիճէի թապիլիյէսի օլան խուշունէթի հիլէքեարանէ . նին , իթաաթը հասուտանէնին , հայասըղճա սէրպէսթլիլին վէ պսղաղը պիր ըիայէթին էսէրի պիլէ կէօրիւմէքտէ իտի : Ատրիէնէ էտա իթտիքլէրի խըտմէթլէրտէ իֆրաթ մէրթէպէ մէյլ ու մուհապպէթ վէ տըգգաթ ու իհթիմամ կէօթէրտիքլէրի միսիլու , զիյատէսիլէ տէ հիւրմէթ ու մահգուզիլիյէթ ըզհար իտէրլէր իտի : Հաթթա պուշար , հանըմլարընը հայրէթի ումուլիլիյէյի ճալիս օլաճազ սու . ըթտէ թէզեին իթմէքտէն բէք զիյատէ լէզզէթեապ օլուրլար ըտը : Ձանն իտէրսին քի , մէրգումէյի տօնատըպ կիւզէլլէշտիլմէք , քէնտիլէրի իշուն էյլէնճէլի պիր օլուպ , պուշա քէմալը մէսրուրիլիյէթ , մուհապպէթ վէ զուրուր իլէ մէշղուլ օլմագտա ըտըլար :

Նէմսի միւնիւր , ըուի ասիւմանտան էթրաֆը աֆագը թէնվիր իթմէքտէ օլտըղընտան , բէնճէրէնին թա գաղը . սընտա պուլընան թուալէթ թագըմընը տախի զըյատար գըլմըշ ըտը : Ատրիէն տը Գարտօվիլ ալազ արգալըղը

(1) Հէդէ՝ էսաթիրտէ պէյան օլընտըղը իւղրէ , կէնճէթ իւանէսի (գիշուհ) օլուպ , թիւթիլէր թարաֆընտան իւաշլարա շէրպէթ վէ թաամ թաղտիմինէ մէմուր օլմուշ տըր : Իշպու իւլանէնին գամէթի վէ մէլանէթ ու թարաւէթի բէք զիյատէ ճալիպի հաշրէթ օլտըղընտան , Ատրիէն տը Գարտօվիլին մէզպուրի խըտմէթլիլի շէպէ նամըյլա եատ իլլէմէսի պու սէպէպտէն նէշէթ իթմիշ տիր :

պիր սանտալիէտէ օթուրմըշ օլուպ , իւղէրինէ՝ պայղըն մաի ընկինտէ իրէք գումաշտան մամուլ վէ այնը ընկտէ չի . շէքլէրի հաթի ուղուն պիր կիւզէլլէք կիլինմիշ վէ ուճլարը միւթէմէվիլիճ պիր իբէք գօրտէյա տախի , օն իքի եաշընտա պիր գըղ շոճուղըն միյանը կիպի ինճէ օլան պէլինի սըղ . մագտա պուլընմըշ ըտը : Պիր գուշըն պօյնու գատար լաթիֆ վէ ինճէ օլան կէրտանը , վէ հիշ պիր տիլպէրէ գըյաս օլընամայաճազ տէրէճէտէ կիւզէլ օլան գօլ վէ ումուլլարը չըպազ . պուլընմագտա ըտը : Հէր նէ գատար թէշպիհիմիզ ասի իսէ տէ , էն զիղըյմէթ պիր ֆիլ տիշի պիլէ՝ անըն աթլաս կիպի բարլազ . վէնաղիթէր վիճուտի . նին պէյաղըղը հաղղընտա անճազ . պիր ֆիքը հասըլ իթտիքպիլիլի իտի : Հաթթա մէլահէթի միւճէսսէմէ տէնիլ . մէյէ շայան օլան պու գըզըղաղըն պէտէնի օ տէրէճէ շաշատար վէ սալապէթլի իտի քի , համամտան չըգտըղը զէման սըրմա սաշլարը ալթընտա գալմըշ օլան պիր գաշ սու գաթրէսի , ումուլլարընտան աշաղը եուվարլան . տըղը սրրատա , պէյազ մէրմէր իւղէրինտէ ինճու տանէ . լէրի տէօքիլիլիյօր կիպի զանն օլընմագտա ըտը :

Ատրիէնին նէմնագ տուտաղլարընըն գօյու գըրմըղըղը . մինի մինի գուլաղլարընըն վէ պուրուն տէլիլէրիլին վէ սլ պօյա իլէ պօյանմըշ կիպի կէօրիւնէն թըրնաղլարընըն լաթիֆ բէմպէլիլի , գումրալ վիճուտլարա մախսուս օլան պու հայրէթպաիշ պէյաղըղըն ըզմագընը պիր գաթ տահա ալթըրմագտա ըտը : Իիւլաւաի քէլաւ , սաֆի , թագէ վէ հարարէթլի օլան գանընըն ճէվէլանը վիճուտիլին հէր հանկը թարաֆընը թէլվին իլլէմիշ իսէ , օրստա սըհէթ վէ հայաթ վէ կէնճիլք էսէրիմիւշահէտէ օ ընմագտա ըտը :

Ատրիէնին զայէթ իլի վէ գաթիֆէ կիպի սիյահ կէօղլէրի , պաղը քէրրէ զէքեալէթ նուրըյլա բարլամագտա վէ պաղը քէրրէ տէ , ինճէ վէ հիւլալ գաշլարը կիպի սիմ

սխյահ օլան իբի սըրա ուղուն վէ գըվըրճըզ րիբրիբիբի արասընտան քէտէրնաք վէ պաղղըն պիր սուրէթտէ պաղ- մաղտա ըտը . զիրա թապիաթըն լաթիֆ պիր ճիվէսի օլարագ , մէղպուրէնին քիբրիբլէրին զաչարը սխյահ օլ- տըղը հալտէ , սաչարը գումրալ վէ գըղըլա շալար ըտը , Աննր , Եունան սանէմլէրինին ճէպլինի միսիլու ուֆանճըզ օլմաղլա պէրապէր , սիմասը պէյղաւի վէ պուրնը խաֆիֆ- ճէ էյրի իտի . ինճու կիպի պէյաղ տիչէրի բարըլ բարըլ բարլամադտա վէ կիւլ րէնկինտէ վէ շէնվէթէնկիլ տի- հանը իսէ , սանըրսըն քի , լաթիֆ պուսէլէր , պէչուշանէ թէպէսսիւմլէր վէ նէֆիս թաամլար թէմէննի իթմէքտէ ի- իտի , Վէլ հասըլ , կէրտանըլա գումլաղլարընը կէնիլ վէ շուգուր ումուղլարընտան ալըրան մէսաֆէյէ նազսրէն , պունտտն տահա սէրպէսթանէ , տահա միւթէաղղիմանէ վէ տահա լաթիֆանէ պիր պաշ վաղլիլթի թէսավլուր օլընամաղ ըտը :

Պալէատէ արգ իթմիշ օլտըղըմըզ վէ ճիւ , Ատրիէնին սաչարը գումրալ վէ գըղըլա շալար ըտը ըսա տա , Թիսի- էն վէ Լէօնար տը Վէնչինին թէրսիմլէրտէսի օլան գատըն թաուլիլէրինէ պէնղէր իտի Հաթթա , էրիմիշ օլան ալթուն պիլէ , մէղպուրէնին միւթէմէվիլիճ , լաթիֆ վէ ի- բէք կիպի ինճէ օլան սաչարը գատար բարլաղ , րէն- կեամիլ վէ շաչաատար տէյիլ իտի . պունտան պաշլա , պու սըրմա սաչար օ գատար ուղուն ըտը քի , գալ- գալտըղը զէման Եէրլէրէ գատար սիւրիւնիւրլէր վէ Վէ- նիւս (1) ին սաչարը կիպի թէքմիլ վիճուտինի սէթը ի- տէրլէր իտի :

(1) Վէնիւս (Աստղիկ) , էսաթիբին պէյանընա կէօրէ , կիւ- վէլիլ իլահէսի իտի . Քըզուսէ տէնիղ քէօրի քլէրինտէն սօղ- մըլ օլտըղընտան , միւթէմէվիլիճ վէ կիւմրահ սաչարընը պիւքէ- րէք տաղլալար արասընտան շըզըյօր կիպի թէրսիմ օլընամաղտա տըր :

Թուսուսըլլա շու սըրատա , մէղպուրէնին կիյսուլէրի (մաղ) էն տիւպէր գատընլարըն պիլէ նազարը հայրէթ վէ հասէտինի ճէլալ իտէճէք պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի , Ժօրթէթ՝ գօլլարը շըպաղ օլտըղը վէ հանըմընըն արգա- սընտա տուրմըլ պուլընտըղը հալտէ , շէմսի միւնիլին քէ- թէվի լաթիֆիլլէ պիր գաթ տահա րէֆնաղ քէսպ իթմիշ օլան մէղքիւր բարլաղ վէ նազարուպա սաչարը , քէնտի մինի մինի էյլէրի իլինէ կիւճ հալ իլէ թօրլայապիլմէքտէ իտի

Մէրգուսէ գըղճըղաղ , էլինտէքի ֆիլ տիչի թարա- ղընը , պու իբէք տէմէթլէրինէ միւշապիճ օլան սաչարըն միւթէմէվիլիճ տաղլալարը արասընա պաթըրտըղը սըրա- տա , զանն իտէրսին քի պիւպէրճէ գըղըլըմլար սաչըլմա- ղա պաչլատը . օտայը թէնվիր իթմէքտէ օլան կիւնէչին ը- շըղը , Ատրիէնին զիւլֆլէրի իւղէրինէ ալթուն րէնկինտէ պիր զըյա սալմաղտա ըտը . պու զիւլֆլէր իսէ՝ ալընըն իքի թարաֆընտան մէղպուրէնին Եանաղլարընա տիւշէ- չէրէք , գար կիպի պէյաղ մէմէլէրինի օխչամաղտա , վէ պու մէմէլէրին թէմէվիլիճ իթմէսինէ թէպաիլեթլէ քէն- տիլէրի տէ խաֆիֆ խաֆիֆ տաղլալանմաղտա ըտըլար :

Ժօրթէթ , աչաղտա տուրուպ հանըմընըն տիլրուպա սաչարընը թարատըղը սըրատա , Հէպէ տաթի , պիր տի- ղի Եէրտէ օլտըղը վէ տիկէր տիգի իւղէրինէ մատմուաղէլ տը Դարտօվիլին մինի մինի աչաղլարընը գօյմըլ պուլըն- տըղը հալտէ , սխյահ աթլաստան ղայէթ ուֆաղ պիր գունտուրա կիյտիլմէքտէ , վէ անըն ինճէ գօրտէլալարընը , տէրիսինին կիւլրէնկ պէյաղլըղըլա թօրուղլարընըն ին- ճէլիլինի կէօսթէրմէքտէ օլան նազըլ վէ իրէք շըպաղլարըն իւղէրինտէ խաչվարի պաղլամաղտա ըտը , Ֆլօրին իսէ՝ պիր աղ կէրիտէ պուլուլունուպ , կիւմիւշ պիր գութույա մէվլու խօշպուլ պիր մաճուն թաղտիմ իթմէքտէ օլմաղ- լա , Ատրիէն պու մաճունտան աղանճըզ ալտը վէ գըրմըզ

պայասըյա ուճարը պայանմը զանն օլունան բարմադ
ըըյա էլէրինի խափիֆէ օլալամադա պաշլատը :

Շու մէնգարէտէ հազրը պուլընանլարը պիրէր պիրէր
դարիլէրիմիդէ արզ իթտիյիմիզ հալտէ , Ատրիէնին քէօթէ .
յի Լիթինի տէ զիքը ~~իթմէֆ~~ իճապ իտէր . պու
հայլան , սահիպէսինին տիլլէրի իւզէրինտէ եւթմըլ օ-
լուպ , արա սըրա իրի կէօղլէրինի վար դուվլէթիյլէ ալ-
մագտա վէ զանն իտէրսին քի ճիատի պիր տըզգաթլա
Ատրիէնին թէզեինաթընը սէյր իթմէքտէ իտի :

Պու սըրատա տըշարըտան պիր կիւմիւշ չան շալընըպ,
Ճիօրին հանըմընըն պիր իշարէթի իւզէրինէ տէրհալ տըշա-
րը շըզտը վէ պիր աղ սօնրա , կիւմիւշ պիր թէքսի իւզէ-
րինէ ~~միզու~~ պիր մէքթուսը համիլ օլարագ թէքրար
օտայա կիրտի :

Խըտմէթի գըղլար , Ատրիէնի կիյինտիրիպ թէզեին
իթմէքտէն իպարէթ օլան խըտմէթլէրինի պիթիրտիքլէրի
սըրատա , մէրգումէ տախի Դարտօվիլ գօնաղընըն միւտիրի
ումուրը Մ. Տիւքօն թարաֆընտան կէլմիշ օլան մէզքիւր
մէքթուպը պէր վէճհի աթի օգումադա պաշլատը :

« Մատմու աղէլ :

« Սիյիւ ալիճէնաս պալպինիզ վէ սէմահէթ ու սէ-
խավլթիլ մալիւմի աճիզանէմ օլտըղընտան , քէմալը
էմնիյեկթլէ սիզէ միւրաճաաթ իթմէյէ ճէսարէթ իտիյօ-
րըմ , ~~նիլիլի~~ սէնէտէն պէրու , բէտէրինիզ միւթէվէֆֆա
գօնթ-տիւգ տը Դարտօվիլէ քէմալը դայրէթ վէ իսթիգա-
մէթլէ խըտմէթ իթմիշիմ տիր . հալ պու քի շիւմտի գօ-
նագ սաթըլմըլ օլտըղընտան , կէրէք պէն վէ կէրէք զէ-
ճէմ պու կիւն եարըն խըտմէթիմիզտէն աղլ օլընմագ վէ
մէտարը թէայեիւշտէն քիւլլիյէն մահրում գալմագ թէհ-
լիքէսինտէ պուլունըյօրըզ . . . »

ՀԱՅԿԱՆԻ ԳԵՂԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

« Ահ, մատմուռաղէլ, շու ինթիյարլըդ չաղըմըղտա, հալին նէ տէրէճէ միւտհիշ պիր տարպէ օլտըղընը էտնա պիր միւլահաղա իլէ անլայապիլիրսինիլ. . . »

Ատրիէն պու սէօզլէրի իշիտիր իշիթմէզ սօն տէրէճէ միւթէէսսիր օլարաղ. օզումասընը դաթ՝ իտիպ.

— Վա՛հ պիշարէլէր. . . բէտէրլմ քէնտիլէրինին զայ. ըթ վէ իսթիգամէթլէրինի տաիմա պանա մէտհ իտէր իտի. — տէտի. Պատէհու մէքթուպը թէքրար օզումաղա պաշլատը.

« Սէմուրիյիէթիմիղտէ պազի գալմազ. իշուն հէր նէ դատար պիր չարէ թէքլիֆ օլունմագտա ըսա տա, պիր ալչաղլըդ իրթիքեապընա մէճպուր պուլունըյօրըզ. իմտի նէ՛ պէն, նէ՛ տէ զէվճէմ պէօյլէ պիր ալչաղլըզ մուգա. պիլինտէ էլտէ իտիլէճէք էքմէյի դաթան իսթմէյօրըզ. »

Ատրիէն. — Բէ՛ք էյի, բէ՛ք էյի. . . տաիմա աշնը ա. տէմէր. . . թապիսթ վէ ախլաղլարը հիշ տէյիշմէմիշ. պունընլա սէրապէր, ֆազիլէթտէ ճէնապ թաշըմազ. . . չիմէնզարլարտա պիթէն չիշէքլէրտէքի խօշ գօզույա պէն. զէր.

« Մատմուռաղէլ, պիզտէն թալէպ օյընան պու ալչաղլըղըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը անլաթտըրմազ իշուն, իպթիտաի էմրտէ, շունը սէօյլէմէյէ մէճպուրըմ քի, իքի կիւն էվվէլ, Մ. Բօտէն Բարիստէն պուլայա կէլտի. . . »

Ատրիէն. — (Սգումասընը թէքրար դաթ՝ իտէրէք.)
Ահ, Մ. Բօտէն մի. . . արբայ տ՛լկրիննինին սըրը քեա. թիպի հա՛. . . չիմտի իշին իշինտէ պիր ֆէսատ տօլապը վէ եա խաինանէ պիր հիլլէպաղլըզ մէվճուտ ըսա, ասլա թէ. աճճիւպ իթմէյէճէյիմ. լաքին նէթիճէսինէ պագալըմ.

« Մ. Բօտէն Բարիստէն կէլտիլինտէ, արաղինին պիր գատընա սաթըլըշ օլտըղընը վէ էկէր գօնաղըն ելնի սա. հիպէսինէ հէր քէսին նաղարը նէֆրէթինի ճէլպ իթմիշ պիր ըահիպի խուսուսի բարազ իթթիլուղ իթտիրէճէք.

վէ պու մաղսատէ սուհու լէթլէ վասրլ օլմաղ իշուն, ճիւմ լէմիլին նազարը հիւրմէթ ու մուհապպէթինի ճէլպ իթ. միւ օլան նատիր իւլ էմնալ պիր րահիպի, պիր խայրը վիյաթ վէ միւֆթէրիյաթլա թէզլիլ իթմէյէ րուի մուվա. ֆազաթ կէօսթէրէճէք օլուրսազ, քէնտիսի պիղի պու մէ. մուրիյեթլէթ տէ իսլա իթմէյէ մուզթէտիր պուլընտըղընը պիլտիրտի. լարին թէքլիֆաթը մէրտուտէսի պուլնտան ի. պարէթ տէյիլ իտի. դօնաղ տա հէր նէ քի ճէրէեան իտէ. ճէք օլուրսա, հաֆթստա իքի տէֆա օլսուն Մ. Բօտէնէ խաֆիյէն եաղմաղա մէճպուր պուլընըյօրտում. ֆազաթ սիղէ եէմին իտէրիւմ քի, մէրդուլըն իշպու մուճիպի աը ու հիճապ թէքլիֆլէրի. քեամիլէն, դարինի սըհհէթ կէօրիւ. նէն պէհանէլէր ալթընտա կիպլէնմիշ իտի. քօրէն սուրէ. թի իֆատէսի նէ դատար մահիրանէ օլսա, մէսէլէնին է. սաուր աըղ իթտիլիւմ վէճհլէ տիր, մատմուաղէլ. »

Ատրիէն պու սէօղլէրի իշիթտիրտէ ֆէվզ էլատէ նէթ. լէթ հըսս իտիպ, քէնտի քէնտինէ.

— Սիւֆսիտլիք . . . իֆթիրա . . . դամմաղլը դ պու տտէմլէրի (թէղլիլթլէրի) ֆիքրիմէ կէթիրտիքճէ պիր թա. դըմ' էֆրեարը միւսհիշէ, ղէհըլի, սիյահ վէ մէքրուհ երլանյար վէ աղրէպլէր դանն իտէրսին քի պէնի իսթիլա իտէրլէր . . . պու մուղիրը տտէմլէրլէ մէշղուլ օլմաղ. հա. դըղաթէն տէհէթլի շէյ տիր. պլինաէն ալէյհ, պիշարէ Տիրօն ըլա ղէվճէսինին լաթիֆ սիմալարընը տիւշիւնմէյի տահա ղիյատէ թէրճիհ իտէրիւմ.

« Պու պապտէ ապա թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէճէ. յիմիղի տէրք իտէպիլիսինիղ, մատմուաղէլ. եիկիրմի սէ. նէտէն պէրու. միւտիրիյինի տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղըմ' գօնաղը թէրք իտէճէյիղ. անճազ շուրասը շայտնը իֆ. թիլսար տըր քի, լէքէսիղ պիր նամ իլէ թէրք իտէճէյիղ. իմտի, մատմուաղէլ, սիղ, սահիպի միւրիւվվէթ պիր ղըղ. ճըղաղ օլտըղընըլտան, միւթէպէր վէ ղէնկին սօսթլարը.

շըղ. պիղի թափիլլէ իտէրէք հալ ու շանըմըղա միւնա. սիպ պիր մէմուրիյեթլէ պուլապիլէճէք օլուրսանըղ, սայէ. նիղտէ էսէֆէնկիղ պիր վաղիյէթտէն գուրթուլմըշ օլա. ճաղըղ. . . »

Ատրիէն. — Հայ հայ, պու պիշարէլէրին պանա միւ. րաճաթ իթմէսի պիհուտէ գալմալաճազ տըր. պիր ի. ճապընա էլպէթլէ պուղաճաղըղ. . . . Պէօյլէ նամուքեար տտէմլէրի, Բօտէն կիպի սիր վահիյինն բէնչէսինտէն գու. թարմազ հէմ պիր վաղիֆէ, հէմ տէ պիր մահգուղիյեթլէ տիր. հաթթա պու իշ հէմ ատիյանէ վէ հէմ տէ թէհ. քէք պիր իշ օլուպ, պէն իսէ՝ ղաիֆ տտէմլէրէ իշքէնճէ վէրէն վահիլէրլէ բէնչէլէյմէյի սէվէրիւմ. . . .

Ատրիէն օգու մատընը թէքրար էլէ ալտը.

« Մատմուաղէլ, պիղտէն պու գատարճըղ պահս իթ. տիքտէն սօնրա, պաշղալարը հազղրնտա տտիսի հիմայէ վէ մուափէնէթինիղի թէմէննիյէ միւսարաթ իյլէրիւմ. ղի. րա տիւնեատա եալընըղ քէնտի նէֆսինի տիւշիւնմէք կի. պի ֆէնա շէյ եօզ տըր. իւշ կիւն էվվէլ, իքի սէֆինէ սուրալարտա ֆուրթուլնայա թուրթուլուպ վէ սահիլի սէ. լամլթէ չըղամալըպ գսյալար իւղէրինտէ ղարգ ու պէր. պատ օլտու. մէղքիւր կէմիլէրտէն անճազ պիր գաշ եօլ. ճու գուրթարըլապիլիպ պիղիւմ գօնաղա նազլ իտիլտի. սլէն վէ ղէվճէմ իսէ էլիմիղտէն կէլէն մուափէնէթի տի. րիղ իթմէտիք. պու եօլըլարտան պազըսը Բարիսէ աղի. մէթ **Իթ-իւլէ** իսէ տէ, պիրիսի սուրատա **գալտը**. ղիւա պիշարէ՝ աղըր սուրէթտէ եարալանմըշ օլտըղընտան, եա. թազտան պիր տիւրլի. չըղամամազտա, վէ պլինաէն ա. լէյհ պիր գաշ կիւն տահա պուրատա գալմաղա մէճպուր պուլընմազտա տըր. . . . Պու տէլի գանլը՝ թաթմինէն եի. կիրմի եաշընտա պիր Հինտլի բլէնս օլուպ, կիւղէլ օլտը. ղըղ գատարտա ալիճէնապ կէօրիւնմէքտէ տիր. քէնտի մէմլէքէթինին տտէմլէրի կիպի հէր **ճէ** գատար շէհրէսի

պագըր րէնկինտէ իսէ տէ , քէնտիսի քէք նազարրուպո
պիր տէլի գանլը տըր :

Ատրիէն . - (Պէշաշէթլէ .) Պիր Հինալի րրէնս , Երկիր-
մի Եաշընտա , ալիճէնտա վէ կիւղէլ հա . հազըղա .
թէն շայանը տըգգաթ վէ նատիտէ պիր շէյ օլմալը . պու
գազազէտէ տահա շիմտիտէն նազարը թէվէճճիւհիմի ճէլպ
իլլէտի Լաքին պուհընլա պէրապէր , Գանգէս նէհրի
զըյըլարընտան կէլմիշ վէ Իրգարտիա սէվահիլինտէ դա-
րայա տիւշմիշ օլան պու Աղոնիս (1) իշուէն պէն նէ՝ Եա-
րապիլիբիմ , էլիմտէն նէ՝ կէլիլ

(1) ԱԴՆՈՆԻՍ՝ Էսաթիբին պէյաշընա կէօրէ , Թէխա իլէ Սմիր-
նանըն վէ Եա Գըպըր Զիքմետը Սինիրու իլէ Ալթարմէնին օղու-
օլուպ , կիւղէլիքտէ Եէքթա վէ Ըթտիլթիտէ պիշէմթա պիր տէ-
լիգ անլը Ըմըշ . պիր րիվայէթլէ կէօրէ , Աղոնիսին վալիտէսի Սմիր-
նա , քէնտի Էօգ րէտէրինին շիտտէթի աշգ ու մուհապսէթիլլէ
սուզան օլարագ , օն իքի Կիճէլմէրգում նէգտինտէ կէշիրմիշ վէ
Ֆիագաթ րէտէրի , Եանընտաքի քէնտի զըզը օլտըղընտան պի
խապէր պուլընմըշ տըր . օն իքի կիճէլտէն սօնրա զըզընը նիհա-
յէթ թանըյարագ , մէգպուրէնին շու խըյանէթինտէն աօ-
լայը հիտտէթլէնիպ , Էլինտէ պիր զըլըճ օլտըղը հալտէ , Թա-
գիպէ պուլլամը վէ Ֆիագաթ Սմիրնա՝ Թու թուլմագ իւզրէ
պուլլուտըղը պիր սըրատա , իւհալարըն մուսվէնէթինի թալպ
իթմիշ , վէ պուհար տախի մէգպուրէյի միւրը (զմուրս) աղա-
ճընա Թահվիլ իլլէմիշ տիր . օն այ միւրուր իտէր իթմիշ , Վե-
քիւր աղան աշըլըպ Աղոնիս տիւնեայա կէլմիշ , վէ ճէմալ իւհա-
սի Վէնիւս (Աստղիկ) , մէրգումըն միւպիլէլի աշգը օլարագ
իւհալարտան կիզլմէք Իշրէ անը Բրօզէրրին նամ իւհալէյ
թէվտի իթմիշ տիր . հալ պու քի , Բրօզէրրին տախի Աղոնիսին
աշգ ու ալագասընա զարըլըն օլտըղընտան , մէրգումը թէլըր-
Վէնիւսէ իատէ իթմէք իսթէմիշ , վէ իքի իւհալ պէյնիտէ
մուարագա քէսպի շիտտէթ իթտիլինտէն , Իւհալարըն քէմէր Վե-
քիւսի օլտն Ժիւրիթէր , հէր իքիսինին տէ ինքիսարը խաթըրընը
մուհիպ օլմամագ իշուէն , Աղոնիսին՝ սէնէտէ տէօրթ այ քէնտի
նէթիսինէ , տէօրթ այ Բրօզէրրինէ վէ տէօրթ այ տախի Վէնիւ-

Ստրիէնին խըտմէթճիլէրի հանըմլարընըն թապիաթը
ղարիպէսինէ մէէլուֆ օլտըղլարընտան , քէք տէ թէան-
ճիւպ կէօսթէրմէքսիլին մէգպուրէյէ պագտըլար : Հաթ-
թա Ժօրմէթ իլէ Հէպէ կիւլիւմէմէյէ պաշլատըլար : Ու-
ղուն պօյլու , կիւղէլ վէ Էսմէր շէհրէյի Ֆիօրին տախի :

Ալ հասը իթմէսինի հիւքմ իթմիշ տիր : Լաքին մուախիսարէն ալ-
ճըլար իւհալէսի Տիանա , Աղոնիսի , հէնուգ կէնճ շաղընտա իքէն ,
գուտուրմըշ պիր Եապան տօմուզընա բարալաթմիշ տըր :

Տիկէր պիր րիվայէթլէ կէօրէ , Սմիրնանըն տնասը , Եանի Ա-
ղոնիսին պէյիւք վալիտէսի Սանգրէիա՝ քէնտի զըզընըն կիւղէլ-
լիլլինի Վէնիւսին կիւղէլլիլլինի Ֆիաիգ կէօսթէրէրէք , Վէնիւսին
հիտտէթինի Թահրիք իթմիշ վէ մէրգումէ տախի Սմիրնատան
ինթիգամ ալմագլըզը գարալաշտըրարագ , մէգպուրէյի պիր
գան շէքիինէ Թահվիլ իլլէմիշ տիր : Լաքին Սմիրնանըն քէտէրի
պու հալէ Ֆիլվգ Էլ ատէ հիտտէթլէնիպ մէգքիւր աղանը իքի-
յէ Եարմըշ , վէ աղան նըսթէն աշըլարագ Աղոնիս վիճուտէ կէլ-
միշ տիր . պու սըրատա Վէնիւս , մուհապսէթ իւհալը Ֆիւրիտո-
նըն պիր օգույա հէր նասըլ ըսա Եարալանարագ , Աղոնիսին
իւֆթասէի աշգը օլմուշ , վէ մէրգումըն ալմըլըգ Էլլէնէլէրինէ
քէնտիսի տէ իշթիւրագ իթմիշ պաշլամըշ տըր : Ալմըլար իւհալ-
սի Տիանա՝ վահլի հայվանսարը Թագիպտէ պէյիւք Թէշիքէլէր
մէվճուտ օլտըղընը հէր նէ գատար Աղոնիսէ պիլիլիլլիլլի իսէտէ ,
մէրգում տէլիգանլը պու սէօղլ գուլագ ասմայարագ ալմըլըզը-
նա տէվամ կէօսթէրմիշ , վէ սիլի կիւն պիր Եապան տօմուզընը
Եարալայանագը սըրատա , հայվան քէնտիսինի բարալամըշ վէ ա-
գան գանլարընտան կէլինճիք շիլլէյի հասըլ օլմըշ տըր : Ալմըզը-
նըն Թէշիքէտէ պուլընտըղընը խապէր ալըր ալմագ , Վէնիւս
տէր հալ իմաստընա շիթապ իթմիշ իսէտէ , տիքէնի Ֆիտան-
լարտան վիճուտի Եարա պէրէ օլմուշ , վէ պու Եարալարտան ա-
գան գան տամալարը պէյապ կիւլլէր իւզլիլլինէ Թէշիքէ ,
պուհար օղէմանտան պէրու գըրմըզըյա պօյանմըշ տըր :

Եօգարըտա արգ իթտիլիմիգ վէճիլէ , Աղոնիս դայէթ կիւղէլ
վէ շայէթ նապարրուսա պիր տէլի գանլը օլտըղընտան , Ատրիէ-
նէ՝ քրէնս ժալմայը մէրգումա պէնգէտիլի , միւմաիլլէյին տախի
անըն գատար կիւղէլ օլմասընը անլաթմագ իշուէն տըր :

կիւյս հանձնընձն էն էտհա սէօզլէրինի պիլէ տինլէմէյէ վէ զիհնինտէ սազլամադա մէճպուր րմըլ կիպի պիրազ կէճճէ թէպէսսիւմ իյլէտի . Ասրիէն իսէ՝ ֆիքրի քեամի . Իէն Դանգէս նէհրի քէնարընտան կէլէն Ադոնիսէ եանի ծալմայա մուհասըր օլարագ օզուամասընա տէվլամ կէօս . թէրտի .

« Հինտլի բրէնսին հէմլէհրիլէրինտէն պիրի . անը դ . . . յըրմագ իւզրէ եանընտա գալմագ իսթէմիլ օլմաղլա . պի . չարէ բրէնսին օլանճա մալի կէմինին վարդ օլտըղը էանա . տէ զաիպ օլմըլ իտույինի վէ պազը մէնաֆիի աղիմէտէն տօլայը բրէնսին գարիպէն Ռարիստէ պուլընմասը մուգ . թաղի օլուպ . հալ պու քի օլսոյա վասըլ օլմագ չարէսինի նասըլ էլտէ իտէպիլէճէյինի պիլմէմէրտէ օլտըղընը պա . նա անլաթտըրտը . . . Գու մալիս մաթը պանա վէրէն Հինտլի բրէնս տէյիլ իտի . միւմաիլէյհ զայէթ ալիճէնապ պիր տէլի գանըլ օլտըղընտան . պու կիպի չքեայաթտա պուլընմագըղըլ թէրվիճ իթմէմէքտէ տիր . ֆագաթ հէմ . շէհրիսի . էսրարընը թէպիլիլ իթմէյէ տահա զիյատէ մէյ . եալ պուլընտըղընտան . մալիս մաթը մէղքիլ րէյի մահրէ . մանէ սուրէթտէ անլաթտըրտը վէ իյալլէթէն տաթի քէն . տի կէնճ հէմլէհրիսինին չիմտլիլէ գաստար բէք չօգ ֆէլա . քէթլէր շէքմիլ օլտըղընը վէ պիչարէնին բէտէրի . Հին . տիսթանըն պիր հիւքմտարը օլտըղը հալտէ . ախիլէն ին . կիլիզլէր թարաֆընտան թէլէֆ իտիլմիլ վէ մալ ու միլքի քեամիլէն զապթ օլընմիլ պուլընտըղընը նազլ իյլէտի . . . »

Ասրիէն . - (Սի . թէֆէքթիրանէ պիր սուրէթտէ .) Ա . ճալիպ . . . պու սէօզլէր՝ բէտէրիմին արա սըրա պահս իթ . տիլի պիր մատտէյի խաթըրմա կէթիլիլօր . բէտէրիմ . թէալլիլի գաթլմըղտան օլուպ Հինտլիսթանտա պիր Հինտ հիւքմտարըլլա ազտը իզտիվան իթմիլ օլան պիր գըղտան չօգ տէֆալար պահս իտէր իտի քի . եազընտա էօհտէսի . նէ մարէշալլըգ ըիւթպէսի թէվճիհ գըլընան ժէնէրալ Սի .

մոն տալիսի միւմաիլէյհ հիւքմտար նէղտինտէ ասքէր դ . . . մանտանլըղը իտէր իմիլ . . . (Տուտագլարընտա խօշ պիր թէպէսսիւմ նիւմայան օլարագ .) Նա՛ Ռապպի . պուլնտա մութլագ զարիպ պիր հալ օլմալը . . . հէմ պէօլլէ թ . . . հաֆ շէյլէր տէ զանն իտէրսին քի եալքնըգ պանա թէ . սատիւֆ իտէր . տահա տա պանա աճայիպ թապիաթ . լը պիր գըղսըն տէրիլէր . լաքին աճայիպ պէն տէյիլիմ . Հիքմէթի Ռապպանիլնէ պէօլլէ զարաիպ նէվինտէն շէյլէր պազը տէֆա վիճուտէ ~~կէթիլէր~~ . Լաքին ~~պէրիմ~~ պի . չարէ Տիւբօն պու կիւզէլ բրէնսին իսմինի տէ պազալըմ պիլտիլիլօր մը .

« Էիւմիտ իտէրիմ քի . մատմուլագէլ . սայղըսըղլըղը . մըղտան տօլայը պիլիլի մազուր թու թարսընըլ . լաքին . եա . նը պաշըմըղտա մէրհամէթէ շայան վէ լիյագաթ ու շէ . ճաաթը սոյան պէօլլէ պիր բրէնս մէվճուտ օլտըղը հալտէ . եալընըղ ~~քէնտի~~ տէրալէրիմիլիլ արղ իտէնէք օլսա իտիք . պիւս պիւթիւն խօտպին վէ քէնտինտէն պաչգա շէյ տիւ . չիւնմէգ պիր ատէմ սայըլմայաճագ մը իտիք . . . Խիւ . լասաի քէլամ . սէօզլիւմէ իթիւմատ իտինիլ . մատմուլա . ղէլ . պէն իթիլիյարլըղ շաղընա վաղմըլ պիր ատէմ օլտը . ղըմտան . ինսանը թանըմագ խուսուսընտա էրէյիճէ թէճ . ըիւպէքեարըմ . իտիք . պու կէնճ Հինտլինին սըֆաթըն . տաքի նէճապէթ . լէթաֆէթ վէ միւլայէմէթ էսէրինի եալընըղ միւլահէտէ իտէրէք եէմին տալիս իտէպիլիլիմ քի . միւմաիլէյհ հէր վէճհ իլէ մէրհամէթ ու մուալլէնէ . թինիլէ շայէսթէ պիր տէլիգանըլ տըր . պիչարէ՝ կէմինին շաղը ու նապէտիտ օլտըղը էսնաստէ . լապիս պուլընտըղը Հինտ էլպիսէյէրլինի քեամիլէն տալլալարա գուրպան վէր . միլ վէ ատէթա չըր չըսլագ գալմըլ օլտըղընտան . քէն . տիսինէ էվրօբաքեարի պիր գաթ էլպիսէ սաթուլն ալա . ~~պէրիլէր իլան~~ . ճիւզի պիր մըղտար ազճէ կէօնտէրմէնիլ միւթէմէննա տըր . »

Ատրիէն . - (Գէմալը մէջնունիյեթլէ .) Եւ Բապպի ,
էվրօքաքեարի պիր էլպիսէ՝ մի . . . պիշարէ բրէնս , ճէ-
նապը Հագգ , պու կիպի էլպիսէլէրտէն անը տա , պէնի
տէ հըֆզ իյլէսին , Թէսատիւֆ պու եա , միւտտէթի էօմ-
րիւնտէ օ մէքրուհ էվրօքա էլպիսէսինի կիյինմէմիշ վէ էն
կիւզէլ չէհրէլէրին պիլէ շիրքինլէշմէսինի պատի օլան օ
աճալ աճայիպ շապգալարը պաշընա թագմամըշ պուլընան
շու պախթիյար տէլիգանլըշը Հինտիսթան իյլէրինտէն
պանա կէօնտէրմէքտէ տիր . էլ հասըլ՝ էհալիսի իրէք-
տէն , տիւպէնտտէն վէ գաշմիրտէն լիպասլար կիյինմէյէ
ալըշըգ օլան Նարգ մէմալիքինտէն պանա կիւզէլ վէ կէնճ
պիր բրէնս կէլմէքտէ տիր . պինաէն ալէյհ , ճիտտի պիր
թէճրիւպէտէ պուլընմագ իշուն , պու նատիր իւլ վուգու
վէ եէկեանէ ֆըրոաթը էլտէն գաշըրմայաճաղըմ . . .
Հէր նէ գատար պիզիմ պիշարէ Տիւրօն էվրօքաքեարի
էլպիսէլէր սաթուն ալմագ իշուն ագճէ թալէպ իթմէքտէ
իսէ տէ , խայր , էվրօքաքեարի էլպիսէլէր պէնիմ իշիմէ
կէլմէզ . . . Լաքին աճապա պու սէվկիլի բրէնսին իսմի
նէ իմիշ , Թէքրարէն սէօյլէրիմ քի , էկէր մէրգուլմ
Գանգէս նէհրինլին տիկէր ճիհէթինտէ պուլընան թէալ-
լիւգաթըմըզըն օղլու ըսա , նէ՝ զարիպ թէսատիւֆ օլա-
ճագ տըր , Չօճուզըղըմտա , մէրգուլմըն հիւքմտար բէ-
տէրի հագգընտա օ գատար մէտհ ու սէնալէր իշիթմիշիմ
քի , հիւքմտարը միւմալլէյհին օղլընա պուրաճըգտա պիր
հիւսնի գապուլիյեթլէ կէօթէրտիյիմտէ , սօն տէրէճէ մէս-
րուրիյեթլէ տույաճաղըմ , Լաքին աճապա իսմի նէ իմիշ :

« Մատմուլազէլ , մաթլուպ օլան ճիւղի մրգտար ագ-
ճէտէն մատա , քէնտիսիյլէ հէմշէհրիսինի Բարիսէ վասըլ
իտէպիլէճէք պիր շարէ տախի կէօթէրմէյէ հիմմէթ ի-
տէճէք օլուրսանըզ , պունճա ֆէլաքէթլէրէ տիւշար օլ-
մուշ օլան պիշարէ բրէնսէ պէօյիւք պիր էյիլիք իթմիշ
օլաճագսընըզ :

« Էնճամը քէլամ , նէզաքէթի թապիաթընըզը վէ
սէմահէթի գալպլինիլի րանա պիլտիյիմ ճիհէթլէ , պու
իյանէի նադտիյէյի , իսմինիզ պէլլի օլմագսըզըն կէօն-
տէրմէք իսթէյէճէյինիլի զանն իթմէքտէ իմ . էկէր շու
զաննըմ տօղրու իսէ , պու խուսուստա տախի պէնտէնիլի
վասըթա իթմէնիլի վէ սըրը սագլամագ խուսուսընտա
հագգըմտա էմիլիյեթլէ թամմէ իւզրէ պուլուլնմանըզը
խասսէթէն րէճա իտէրիմ , Էկէր , մուղայիլի օլարագ ,
մէսլաղը մաթլուպը տօղրուտան տօղրույա միւմալլէյհէ
իյսալ իթմէք իսթէրսէնիլի , հէմշէհրիսինին եաղմըշ օլ-
տըզը վէճհ իլէ , քէնտի իսմ վէ շէօհրէթի շունտան ի-
պարէթ տիր . « Բրէնս ճալմա , Մուլնտի հիւքմտարը Գա-
ճա-Սինկին օղլու :

Ատրիէն . - (Գուլվէի հաֆըղասընը թօրամագա շա-
լըշարագ .) Ճալմա մը . . . Գաճա-Սինկին օղլու . . . էվ-
վէթ . . . էվվէթ . . . թա քէնտիսի տիր . . . բէտէրիմ
պու իսմիլէրի պանա չօգ տէֆալար եատ իտէր իտի . . .
հաթթա , պիպտէն գըզ ալարագ տալիլէի թէալլիւգաթը-
մըզա կիրմիշ օլան միւմալլէյհ Հինտ հիւքմտարը գատար
ճէնկեալվէր վէ գահրաման ատէմ նատիր պուլուլնտըզընը
տա սէօյլէր իտի . . . Դալիպա օղլու տախի ճէսարէթ
ճիհէթիյլէ բէտէրինէ պէնդէմէքտէ տիր , Էվվէթ . . .
ճալմա . . . Գաճա-Սինկ , Թէքրար սէօյլէրիմ քի թա-
քէնտիլէրի տիր . (Կիւլիւմսէյէրէք .) Պու իսմիլէր էօյ-
լէ պայսաղը ատէմ ~~Թէքրար~~ տէյիլ քի տէրհալ ունու-
տուլսուն վէ եախօտ պաշգա իսմիլէր իլէ գարըշտը-
նը . . . Տէմէք օլուր քի , ճալմա պէնիմ ագ-
րապամտան պիրիսի իմիշ . ճէսուր , ալիճէնապ , կէնճ
վէ կիւզէլ պիր տէլիգանլը ըմըշ . խուսուսըլլա միւտտէ-
թի էօմրիւնտէ էվրօքալըլարըն շու մէքրուհ լիպասլարը-
նը կիյինմէմիշ . . . հէմտէ շիւտի հիշ պիր մէտարը իս-
թինատը եօղ ըմըշ , Օհ , պու՝ էրէյիճէ մէսէրրէթպախշ

պիր հաւ . . . հէմ պէնիմ իշուն մէմուլին զայր պիր
իգպալ տըր . . . իմի չարուգ . . . չարուգ . . . կիւղէլ
պիր հիւրիւէր հիքեայէսի թէրթիւ պիտէլիմ . . . վէ պու
հիքեայէնին գահրամանը տախի օ կիւղէլ վէ սէվիլմէյէ
չայտն բրէնս օլսուն . Սլթուն վէ լաճիվէրտ զանատը
պիչարէ՝ գուշնըղաղ . . . վաթմանընը թէրթ իթմիշ տէ
կէլիպ պիղիմ հիւղնէնկիղ իդլիւնէրէ տիւշմիւշ . պարը
պուրատա էօյլէ պիր շէյ պուլմալը քի . լաթիֆ ըշըղար
վէ թաթըլը գօգուլար մէնպար օլան քէնտի մէմլէքէթինի
տախմա խաթըրընս պըրագսըն .

Ոտրիէն տը Գարտօվիլ պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն
սօնրա , խըտմէթ քեարլարընտան պիրինէ տէմէրէր .

— Ժօրժէթ , պիր թաղաղա քեաղըտ ալ տա սէօյ-
լէյէնէքլէրիմի եաղ . — տէտի .

Կէնճ գըղ հանըմընըն էմրինէ իթաաթ պիրլէ , եալ-
տըղըլը թաթթատան մամուլ մասայա տօղրու կիթտի .
իշպու մասա իւղէրինտէ եաղը եաղմաղա մախսուս լէվա-
զիմաթը հալի պիր սանտուգչէ մէշհուտ իտի . մէղպու-
րէ , մէղքիւր մասանըն էօնիւնտէ օթուրտը վէ հանըմընա
խիթապէն .

— Մատմուաղէլ . . . էօրինիցէ մուշթաղըրըմ . —
տէտի .

Ձէհրէի լէթաֆէթնիւմասը՝ մէսէրրէթ , սաատէթ
վէ պէշաշէթ շէօլէսիլլէ բարլամագտա օլան Ոտրիէն , միւտ-
տէթի մէտիտէ քէնտիսինէ թէրսիմ ֆէննի էօյրէթմիշ օ-
լան պիր իթթիյար ըսսամա խիթապէն , աթիտէքի մէք-
թուպը եաղտըրտը . զիրա Ոտրիէն , սաիր սէնաթլար
միսիլու , ըսսամըղ ֆէննինտէ տախի ֆէվղ էլ զայէ մէ-
հարէթ քէսպ իթմիշ իտի .

« Սէվկիլի թիսիէնիմ , ալիճէնապ Վէրօնէղիմ , միւհ-
թէրէմ Ռաֆաէլիմ . . . սիզտէն զայէթ պէօյիւք պիր խըտ-
մէթ թալէպ իտէնէթ . . . ումարըմ քի , պու խըտ-

մէթի տախի , էմսալի միսիլու՝ քէմալը մէմուսիյէթլէ
իճրա իտէնէքսինիղ տիր . . .

« Սն պէշիննի աւրըն մէզաղընս մուվաֆըղ օլտրագ
տիրէն եարտըրմըշ օլտըղըմ էլպիսէյի թէրթիպ իտէն
սէնաթքեար իլէ տէրհալ կիտիպ կէօրիւշէնէքսինիղ . լա-
քին պու տէֆաքի էլպիսէ պիր տէլիգանըլ իշուն օլուպ .
չիմտիքի շինտ ուսուլի իւղրէ իմալ իտիլէնէք տիր . . .
Գու էլպիսէնին պիշիմի խսայալաթըմս մուվաֆըղ կէլ-
էք իշուն , Անդինուս վէ եա շինտի Գաղիւս իւղէրինէ
էօյլէ ալտըրմալըսընըլ . . .

« Հաթթա շու սըրարըշըմ իհիթիմամը թամմ վէ սօն
տէրէնէ զարաֆէթ իլէ եարըրմըշ օլմալը տըր . իմտի, միւմ-
քինի մէրթէպէ կիւղէլ գումաշլարտան ինթիխապ վէ մէզ-
քիւր գումաշլարըն շինտ գումաշլարընս միւշապիհ պու-
լընմասընս ճահտ իտինիղ . գուշաղ վէ սարըղ իշուն տա-

խի, իբրիսի պէյաղ, իբրիսի գըրմըզը վէ իբրիսի տէ բօրթու-
գալի ալթը ատէտ ուզուն զաշմիր շալ ալընըղ. զիրա էս
մէր չէհրէլէրէ պու ընկէր բէք զիյատէ եագըչըր:

« Պու իշլէրին քեաֆֆէսինի իբի վէ նիհայէթ իւշ
կիւնտէ պիթիրտիքունն սօնրա, պէնիմ սէյահաթ աբա.
սլամա ըաքիպէն, զաթէն մալիւմինիղ օլան Գարտօվիլ
զօնաղընա կիտէրսինիղ. սիզին էսկի տօսթլարընըզտան
օլուպ, մէգքիւր զօնաղըն միւտիրի ումուրը պուլընան
Մ. Տիւբօն, սիզի ալըպ ճալմա իսմինտէ պիր Հինտլի բը-
րէնսին եանընա կէօթիւրէճէք սիր. օրատա, տիկէր պիր
ճիհանըն սահիպի զուտրէթ պիր բրէնսի օլան մէրգում
տէլիգանլըյա, մէճհուլ պիր ~~պէ~~ թարաֆընտան կէլտի-
յինիղի վէ պու տօսթ՝ հըսսը պիրատէրանէսինի արզ իթ.
մէք վէ քէնտիսինի Լվօրանըն նիֆրէթպախշ մօտալարըն-
տան զուրթարմագ իշուն, լազըմ օլան էլպիսէյի կէօն-
տէրմիշ պուլընտըղընը պիւտիրիրսինիղ վէ իւսվէթէն տա-
խի, պու մէճհուլ տօսթ սօն տէրէճէ սապրսըզլըզլա քէն-
տիսինէ պէքլէտիյինի վէ տէրհալ Բարիսէ կէլմէսինի ըէ-
ճա իթմէքտէ օլտըղընը սէօյլէրսինիղ:

« Եկէր բրէնսի խասթէ օլտըղընտան պահսլա, կէլ-
մէքտէն իսթինքեաֆ կէօսթէրէճէք օլուրսա, արապամ
միւքէմմէլ պիր խապկեահ (ննջարան) օլտըղընը վէ իշինէ
եաթաղը սէրիլտիքտէ սօն տէրէճէ իսթիրահաթլա եա-
թապիլէճէյինի պիւտիրիրսինիղ: Պունտան մաատա, քէն-
տիսինէ Հինտիսթան Ե.սուլի իւզրէ պիր թախթի ըէվան,
վէ եախօտ պիր ֆիլ կէօնտէրէմէմիշ օլտըղընտան տօլայը,
մէճհուլ տօսթը թարաֆընտան պէյանը մազէրէթ իտէր-
սինիղ. զիրա պու կիպի թախթի ըէվանլար եալընըզ Օ-
բէրատա վէ ֆիլ կիպի հայլանլար տախի հայվանաթը
նատիրէ մահֆազալարընտա Պուլընմագտա տըր. պէլքի
տէ պու խուսուս թէսահուպ իթտիյիմ՝ բրէնսի նազարըն-
տա պիզի զայէթ վահշի կէօսթէրէճէք տիր... »

« Քէնտիսինի Բարիսէ կէլմէյէ իգնա իտէր իթմէզ,
տէրհալ եօլա չըգարըր վէ Պապիլոն սօգաղընտա քեաին
քէնտի քէօլքիւմէ կէթիրիրսինիղ, (ՊԱՊԻԼՈՆ սօգաղընտա
իգամէթ իթմէմիղ ճէ՝ ալէա թէսատիւֆ... պու իսմ՝
Շարգ էհալիսինտէն պուլընան մէրգում տէլիգանլընըն
զուլաղընա խօշ կէլէճէք տիր.) Լվվէթ, թէքրար իտէրիմ
քի, ~~յիշէրէր~~, էլմասլար վէ կէօնակէօն շաշաալար մէն-
պար պիր մէմլէքէթտէ տօղմըշ օլան պու կէնճ բրէնսի
ալըպ պէնիմ եանըմա կէթիրէճէքսինիղ:

« Աղիզ վէ իսթիյար տօսթըմ, պու արզուի մէճնու-
նանէմ հագգընտա թէսանկիւպ իթմէյէճէյինիզտէն վէ
հիշ պիր կէօնէ սուի զաննա զահիպ օլմայաճաղընըզտան
էմին իմ... Զիրա, պու պապտէ, սիզին կիպի սէվիպ
հիւրմէթ իթտիյիմ պիր զաթը ինթիխապ իտիշիմ տախի,
պու իշտէ զէրէճէ պիր ֆիքրի ֆասիտ պուլընմատըղընը
վէ մուղայիրի օլարագ պիր արզուի մէճնունանէ էսէրի օլ-
տըղընը իսպաթէ քեաֆի տիր... »

Պու սօն սէօզլէրի եագտըրտըղը սըրատա, Ատրիէնին
սուրէթի իֆատէսի՝ էվվէլքի չէվզ ու պէշաչէթինի զախպ
իթմիշ վէ ճիտտի վէ վազուրանէ պիր թավր քէսպ իյլէմիշ
իտի, Լաքին պիր ազ սօնրա, չէհրէսինտէ եինէ էվվէլքի
պէշաչէթ ասարը նիւմայան օլարագ տահա նէշէլի պիր
սուրէթտէ իֆատէի մէրամա պաշլատը:

« Ալլահա ըսմարլատըզ, իսթիյար տօսթըմ. պէն
պիր գաշ տէֆալար գահրամանանէ պուրնընը վէ ճիհան-
կիրանէ չէնէսինի թէրսիմ իթտիրմիշ օլտըղընըզ օ էսկի
զէման զապըթընա պէնզէմէքտէ իմ. մուհարէպէ էսնասըն-
տա, սօն տէրէճէ գայտսըզլըզ վէ սէրպէսթի ֆիքր իլէ
կիւլիւպ էյլէնիրիմ. հաթթա պիր սաաթտան, սէվկիլի
վէ ֆագաթ սօֆու հալաճըղըմ ըլա պէրապէր պիր մու-
հարէպէյէ, հէմ տէ բէք պէօյիւք պիր մուհարէպէյէ կի-
րիչէճէյիմ. համտ օլոււն, ճիւրէթ վէ ճէսարէթտէն մահ-

Ատրիէն . - Շիմտի , ժօրժէթ , պանա պիր թապագա քեաղըտ կէթիր . շու մէքթուպը տա վէր քի ալթընա իմ զամը աթայըմ :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ ժօրժէթին թագտիմ իթտիյի գալէմի ալըպ մէքթուպը իմզալատը , վէ իշինէ տաթի սարրաֆը նամընա օլարագ պիր պօնօ լէֆֆ իյլէտի . մէքթուր պօնօ պէր վէճհի աթի եազըլմըշ ըտը .

«Մ. Նօրվալ պէնիմ իշուն իտէճէյի մէսարըֆ նամընա հէր ճէ գատար ագճէ թալէպ իտէճէք օլուրսա , պիր մագպուզ սէնէտի ալարագ , քէնտիսինէ թէէտիյէ իտէ-
թինիզ : »

«ԱՅՐԻԷՆ ՏԸ ԳԱՐՏՕՎԻԼ»

Շու մէնզարէնին զուհուրա կէլտիյի վէ ժօրժէթ մէքթուր մէքթուպը եազտըղը սըրատա , Ֆլօրին իլէ Հէպէ տաթի , խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին նէզտինէ կիթ . Աք իշուն կիճէլիյինի յըգարմըշ վէ պաշգա էսլապլար կի-յինմիշ օլան Ատրիէնին թուալէթինի իքմալ իթմէքլէ մէշ-զուլ օլմուշլար ըտը :

Ճըրթ՝ Ատրիէն տը Գարտովիլին Մ. Նօրվալա խիթա-ղէն եազաըրաըղը մէքթուպը տինլէր իքէն , կէօսթէրտիյի կիզլի վէ մուսիրրանէ տըգգաթա նազարէն , մէզպուրէնին՝ մատմուազէլ տը Գարտովիլին աղզընտան յըգան էտնա «էօզլէրի գիլէ գիհնինտէ սազլամաղա ճահտ իթտիյի գօ-լայնա անլաշըլմագտա ըտը :

Ատրիէն . - (Հէպէյէ միւթէվէճհիհէն .) Գագսան ա՛ , յէլլէ՛ , պու մէքթուպը աճէլէթէն Մ. Նօրվալա կէօնտէ-րէճէքսին . - տէտի :

Գու էսնատէ , ~~եֆֆէլէնէ ուրջըլը~~ օլան կիւմիւշ չան «ըլարըտա թէքրար աքսէնտազ օլտու :

Հէպէ՛ չան չալընմասընըն սէպէպինի անլամագ վէ հա-նըմընըն էմիինի իճրա իյլէմէք իւլլէ գաբույա տօղրու սէ-

բում տեղիւմ վէ օ սօֆու բրէնսէս իլէ պիր սաաթ էվ.
վէլ մուհարէպէյէ ~~հիւրիւմէր~~ արզուսը, գալպիմի սուղան
իթմէքտէ տիր . . .

« Այլահա ըսմարլատըգ . միւհթէրէմ զէվճէնիղէ հըս-
սիյեաթը տօսթանէմի արզ վէ քէնտիսինի տաիմա եատ
իթմէքտէ օլտըղըմը պէյան իտինիզ, Պու վարագրարէմ-
տէ՝ զէվճէնիզ կիպի շայանը հիւրմէթ պիր գատընտան
պահս իտիշիմ, իշիտիյօր մըսընըզ, ղայէթ կիւղէլ պիր բը-
րէնսի պէնիմ խաթըրըմ իշուն ~~աւսիւմ~~ նէթայիճի
հազգընտա գալպինիղի պիր դաթ տահա էմին զըյմագ
իշուն տըր . հաթթա նէրէտէն պաշլատըմ ըսա, օրատա
խիթամ վէրմէյէ մէճպուր օլտըղըմտան, իթիրաֆ իտէ-
րիմ քի, պու կէնճ բրէնս ճալիպի հայրէթ օլաճագ տէ-
րէճէտէ կիւղէլ տիր :

« Թէքրար Այլահա ըսմարլատըգ . . . »

Ատրիէն պու սէօզլէրի թագրիր իթտիրտէն սօնրա,
Ժօրժէթէ տէօնէրէք .

— Եագտըն մը, զըզ . — տէյու սօրտու :

Ժօրժէթ . — Էվիլէթ, մատմուլագէլ . . .

Ատրիէն . — Հա, ազ զալտը ունութաճագտըմ, շու
սէօզլէրի աէ հաշիյէ սուրէթիլլէ իլավէ էթ :

« Մէսարիֆաթը վագըանըն քեաֆֆէսի իշուն, թա-
րաֆընըզա, սարրաֆըմ նամընա վէ կէօրիւլտիւյիւ անտէ
թէէտիյէ իտիլէճէք պիր պօնօ կէօնտէրիյօրըմ. իմտի բա-
րայը ապա գըսզանմայրպ լուղումը գատար սարֆ իտի-
նիզ, ազիգիմ . . . Ոիզ էյի պիյիրսինիզ քի պէն էրէյիճէ
ՊէՅՅիիֆ պիր ԷֆլէնՏի իմ . . . (Էրքէքլէրէ մախսուս օլան
պու սըֆաթը քէնտիմ իշուն տալսի իսթիմալ իթէքլիյիմ
պէնճէ մաւլաֆըգը ազլ ու մանթըգ տըր . զիրա սիզ գա-
տըն թաիֆէսինէ կէօսթէրմէքաէ օլտըղընըզ զույմքեար-
լըղըն նէթիճէսի օլարագ, նէճապէթ վէ քէրէմքեարլըզա
տէլարէթ իտէն պու սըֆաթը անճագ քէնտինիզէ հասը
իթմիշսինիզ տիր) : »

յիրթտի իսէտէ , Ծլօրին՝ մէրգումըն եօլընը քէսիպ Ատ-
րիէնէ խիթապէն .

— Մատմուաղէլ , արդու իտէլսէնիզ պու մէքթուպը
պէն կէօնտէրէյիմ . զիրա պիր խուսուստան տօլսյը պէօ-
յիւք գօնաղա կիթմէյէ մէճպուրըմ . — տէտի :

Ատրիէն . — Ռէք էյի , սէն կէօթիւր , Հէպէ՝ , կիթ
պագ տըշարըտա նէ՝ իսթիյօրլար . սէն տէ , Ժօրմէթ , շու
մէքթուպը մէօհիւրլէյի վէր . . . :

Պիր տագըզա գարֆընտա Ժօրմէթ մէքթուպը մէօ-
հիւրլէտի . պու սըրատա Հէպէ թէքրար օտայա կիրէրէք .

— Մատմուաղէլ , տիւնքի կիւն Լիւթինի պուլմըշ օ-
լան տէլիգանլը պիր տագըզաճըզ սիզինլէ կէօրիւմէք իս-
թիյօր . . . չէհրէսինին ըէնկի պիւս պիւթիւն սօլմըշ վէ
չայէթ միւքէտտէր կէօրիւմէքտէ տիր . — տէտի :

Ատրիէն . — (Բէմալը պէշաշէթլէ .) Աճայի՛պ . . . պա-
նա պու դատար թէզ իհթիյաճը պուլունաճաղը խայտ-
լըմտան պիլէ կէչմէզ իտի . . . հէր նէ հալ իսէ , զիյատէ-
սիյլէ մէմնուն օլտում . ինչալլահ պիչարէյէ պիր էյիլիք
իթմէք սաատէթինէ նաիլ օլուրըմ . հայտի , Հէպէ՝ , օ
մանուսքեար տէլիգանլըյը քիւչիւք սալօնա կիրտիր . . .
սէն տէ , Ծլօրին . . . շու մէքթուպը տէր հալ կէօնտէրի-
վէր :

Պու էմիր միւթէաղըպ Ծլօրին օտատան տըշարը յէ-
տը : Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ իսէ , Լիւթին արդատը
սըրա կէլմէքտէ օլտըյը հալտէ , Ակրիքօլըն պուլլտըյը
քիւչիւք սալօնա կիրտի :

3

Մ Ո Ւ Ս Ա Ն Է Պ Է Թ

Ատրիէն տը Դարտօվիլ՝ Ակրիքօլըն պէրլէմէնտէ օլ-
տըղը սալօնա կիրտիյի էսնատէ , սատէ վէ ֆագաթ սօն
տէրէճէ զարիֆ պիր էլպիսէ կիյինմիշ իտի . դօյու մաի
գաղթիտէն մամուլ վէ օ ղէմանքն մօտասընա կէօրէ, էօ-
նիւ սիյահ իրէք շէրիտլէրլէ միւղէյեէն տար պիր ֆիսթան,
Նիւրիէք պէլինէ միւշապի՛ն օլան միյանընը վէ եուվար-
լագ կէօյսիւնիւ թասվիր կիպի մէյտանա չրդարմագ տա ը-
տը : Տիւղ վէ տամալը բաթիսթատան մամուլ քիւչիւք
պիր եագալըզ , կիւլ շէքլինտէ պօղում պօղում պաղլան-
մըշ օլուպ , գրավաթ խըսմէթինի կէօրմէքտէ օլան պիր
իսգօնչա գօրտէյասը իւղէրինէ զըվրլմըշ գալմըշ ըտը :
Այթուն կիպի բարլամագ տա օլան լիբիսգա սաչլարը , կէօյ-
սինէ տօղրու սարգըպ ինմիշ օլան կիւմիւս վէ ուղուն
փիւլիֆլէրիլէ գար կիպի պէյազ շէհրէսինի իհաթա իյ-
լէմիշ իտի :

Ակրիքօլա կէլինճէ , պիշարէ տէլիգանլը՝ բէտէշինէ
էթիլէթ պախշ օլմագ վէ սահիհէն Ս . Հարտինին ֆապ-
րիգասընա կիտիյօր կիպի կէօրիւնմէք իշուն , իշ էլպիսէլէ-
րինի կիյինմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը . եայրնըզ , մաի պէզ-
տէն եաբրլմըշ եէնի պիր չաքէթ կիյինմիշ վէ գապա գու-
մաշտան մամուլ պէյազ կէօմլէյինին եագասը իսէ՝ տար-
մա տաղըն պիր սուրէթտէ պաղլամըշ օլտըղը սիյահ գրա-
վաթը իւ զէրինէ տիւշմիւշ իտի : Քիւլ բէնկինտէքի կէնիշ
բունթալօնը՝ ղայէթ բարլագ պիր սուրէթտէ պօյալանմըշ
օլան ճիղմէլէրինի իրայէ իթմէքտէ վէ տէմիրճիլիք շանըն-

տան օլան սինիրլի էլլերինտէ տախի, զայեթ եէնի պիր շուհա շապգա թուլթմագտա ըտը: Էնճամը քէլամ, Էնարը գըրմըզը իշլէմէլէրլէ մէսթուր օլան մաի շաքէթի, կէնճ տէմիրճինին էսմէր վէ սինիրլի շէհրէսինի մէյտանա չըգարմագտա վէ գըվըրմ գըվըրմ ումուզլարընտան աչա- ղըյա ինէրէք, մէրգուլըն հարէքեաթը սէրպէսթանէսինէ մանի օլմագ շէօյլէ տուրսուն, հաթթա սաիր պիր թա- գըմ սիւսլիւ էլպիսէլէրտէն վէ ըրտէնկօթլարտան տահա զիյատէ եազըյմագտա ըտը:

Ակրիքօլ, մատմուլազէլ տը Դարտօվիլին կէլմէսինէ պէքէտիյի սըրատա, շայանը հայրէթ պիր մէհարէթլէ օյուլմըշ կիւզէլ վէ միւքէլլէֆ պիր կիւմիւշ գապը մուա- յէնէ իտիյօրտու. պու գապըն մէվզուլ օլտըղը մէրմէրէ մէրպուլթ օլան քէզալիք կիւմիւշտէն քիւչիւք պիր լէվհա իւզէրինտէ. «Դայէմքեար ամէլէսինտէն լիան-Մարի մա- րիֆէթիլլէ օյուլմըշ տըր, 1831» քէլիմէլէրի մահքիւք իտի:

Ատրիէն, քէնտի օտասընտան քիւչիւք գաբուլար վա- սըթասըյլա այրըլան սալօնըն խալըսը իւզէրինտէ օ գա- տար եավաշ եիւրիւմիւշ իտի քի. Ակրիքօլ կէնճ գըզըն ի- շէրի կիրմէսինի կէօրէմէմիշ իտի. պինաէն ալէյհ, խօշ վէ ահէնքի պիր սէտանըն քէնտիսինէ խիթապ իթտիլինի իշի- թիւ իշիթմէզ պիրտէն պիրէ սարսըլըպ արգասընա տէօն- տիւ. մէզքիւլ սէտաի լաթիֆ շու սէօզլէրի իրատ իթմէք- տէ իտի:

— Կիւզէլ գապ տէյիլ մի, մօսիէօ:

Ակրիքօլ. — (Շաշըրըպ գալարագ.) Էվվէթ, մատմուլա- ղէլ, զայեթ կիւզէլ:

Ատրիէն. — (Բարմաղընըն ուճըյլա կիւմիւշտէն մա- մուլ քիւչիւք լէվհայը կէօսթէրէրէք.) Կէօրիւյօրսընըզ քի պէն ատալէթ վէ հագգանիյեթի սէվէրիմ. պիր բէսսամ քէնտի մահսուլը տէսթի օլան թասվիրի ալթընա վէ պիր

միւլէլիֆ թէրթիպ իթտիյի քիթապ իւզէրինէ վազը իմգա իթտիյի հալտէ, հագգանիյեթի էօյլէ իճապ իտէր քի, պիր իշճի տախի քէնտի վիճուտէ կէթիրտիյի մասնուլթը իւզէրինէ իսմ ու շէօհրէթլինի վազ իյլէսին:

Ակրիքօլ. — Նասըլ մատմուլազէլ, պու իսմ...

Ատրիէն. — (Սէօզլինիւ քէսէրէք.) Պիր ֆագիր գա- լէմքեարըն իսմի տիր. մէրգուլմ ասարը նէֆիսէտէն մա- տուտ օլան շու կիւմիւշ գապը, սահիպի սէրվէթ պիր գու- յումճը իշուն եաբմըշ ըտը: Մէրգուլմ գույումճը պու միւքէլլէֆ գապը պանա սաթտըղը զէման, անը վիճուտէ կէթիրէն սէնաթքեարըն իսմինի քէնտիսինտէն անլատըմ վէ գույումճընըն իսմի եէրինէ աալ եաբանըն իսմինի լէվ- հայա եազտըրմագ իսթէտիմ. գույումճը պէնիմ ֆէվզ- էլ ատէ թալէպիմ վէ պէլքի տէ քէնտի զիւլիւմինճէ հագգ- սըզլըլըմ իւզէրինէ տիւշարը հայրէթ օլտու գալտը... Պիշարէ սէնաթքեար՝ էկէր սէրվէթէ մալիք տէյիլ իսէ, պարը պիր իսմի, պիր շէօհրէթի պագը գալսըն, տէյիլ մի, մօսիէօ:

Ատրիէն, Ակրիքօլ իլէ պուլտան տահա միւնասիպ պիր սուրէթտէ միւքեալէմէյէ պաշայամագ ըտը. իմտի կէնճ տէմիրճի, եավաշ եավաշ քէսպի իթմինան իտէրէք:

— Մատմուլազէլ, պէնտէ իշճի Գալթըմ ճիհէթլէ, շու հարէքէթի հայսիյեթի շինասանէնիզտէն տօլայը գաթ էնտէր գաթ հայրան օլմագտայըմ. — տէտի:

Ատրիէն. — Մատամ քի սիզ տէ իշճի իմիւլթիլ, պու թէսատիֆտէն տօլայը քէնտիմի պախթիյար ատտ իտէրիմ, մօսիէօ. լաքին լութֆէն օթուրընըզ. — տէտիք- տէն սօնրա, լէթաֆէթ ու նէզաքէթլէ մէմզուճ պիր հա- րէքէթ իճրասըյլա, էրղէվանի իրէքտէն մամուլ վէ ալ- թուն իշլէմէլէրլէ միւզէյեէն պիր գօլթուգ սանտալիէսի իրայէ իթտի. քէնտիսի տէ այնը գումաշտան իքի քիշիլէք պիր գանաքէյէ եատլանտը գալտը:

Ատրիէն՝ քեմալը ըզտըրապը դալալէ կէօղլէրինի աշաղը էյմիշօյան Ակրիքօլըն թէրէտտիւտինի կէօրտիւքտէ, անը թէշլիգ իթմէք ֆիքրիյլէ Լիւթինի կէօսթէրէրէք .

— Պիր մուհապպէթի շէտիտէ իլէ սէվմէքտէ օլտըլը՝ շու մինի մինի հայվան, պէնիմ իչուն լուծֆ ու միւրիւվլէթինիղին պիր խաթըրէի տաիմէսի օլաճագ տըր, մօսիէօ, պինսէն ալէյհ, ղիյարէթի վազըանըղ տախի պանա ուղուրու կէօրիւնմէքտէ տիր, հաթթա շէհատէթի դալալիմ պիր խուսուստա սիղէ ֆաիտէլի օլապիլէճէյլիմի պանա խապէր վէրիյօր :

Ակրիքօլ . - (Պիր աղմը դաթի իլէ .) Մատմուաղէլ, պէնիմ իսմիմ Պոտուէն տիր, Բարիս գուրպինտէ, Բէսի դարիյէսինտէ վագը Մ. Հարտինին ֆապլիգասընտա տէմիրճիլիք իթմէքտէյիմ, տիւնքի կիւն, քէօթիլիգի պանա վէրմէք իսթէտիլինիղտէ գապուլ իթմէտիմ, . . հալ պուրի պու կիւն տիւն պիր սուրէթի ալիճէնապանէտէ թէքլիֆ իթմիշ օլտըղընըղ մէպլաղըն մէլքի օն վէ եիկիրմի միսլինի թալէպ իթմէյէ կէլմիշիմ տիր . . . Իպթիտա պու թէքլիֆի արղ իթմէյէ միւսարաաթ իտիյօրըմ, մատմուաղէլ . . չուքի պանա էն ղիյատէ ըզտըրապ վէրէն շէյ մուալէնէթ թալէպ իթմէյէ մախսուս քէլիմէլէրի պիր եէրէ թօրլայըպ սէօյլէմէք տիր . . պու քէլիմէլէր տուտաղլարըմը սանրըսըն քի եաղմաղտա ըտըլար, հէր նէ հալ իսէ, արթըղ պիւթիւն պիւթիւն միւսթէրիհ օլտում :

Ատրիէն . - (Սուշֆիղանէ պիր սուրէթտէ Ակրիքօլա պագարագ) Նէղաքէթի թապլաթընըղը թագտիր իտէրիմ, մօսիէօ, լարին, էկէր սիղ պէնի թանըմըղ օլտա իտինիղ, պանա միւրաճաաթ իթմէյէ պիր ան թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէճէքալինիղ, սէօյլէյլինիղ պագալըմ, նէ՝ գատար բարայա իհթիյաճընըղ վար տըր :

Ակրիքօլ . - Պիլմէմ, մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - Նասըլ, նէ՝ գատար բարայա միւհթան օլտըղընըղ պիլմէյօրմընըղ :

Ակրիքօլ . - Խայր, մատմուաղէլ, պիլմէյօրըմ, պէնտէնիղ եալընըղ պանա լաղըմ օլան մէպլաղը թալէպ իթմէք իչուն տէյիլ, պէլքի տէրտիմին տէրմանընա նէ գատար բարա լաղըմ օլտըղընը անլամագ նիյէթիյլէ կէլմիլիմ տիր :

Ատրիէն . - (Միւթէպէսսիմանէ) Էօյլէ իսէ, մէսէլէյի պանա իյղահ իտինիղ պագալըմ, հէր նէ գատար սիղէ պիր մուալէնէթտէ պուլընմագ իսթիյօր իսէմտէ, իչին նէտէն իպարէթ օլտըղընը թէմամըյա քէշֆ իտէմէյէճէյիմ թապլի տիր . . . :

Ակրիքօլ . - Մատմուաղէլ, իչին նէտէն իպարէթ օլտըղընը սիղէ իքի չիֆթ քէլաֆա անլաթտըրայըմ, պէնիմ սահպէի հիւսնի ախաղ պիր իսթիյար վալիտէմ վար տըր, մէրգումէ՝ քէնտի կէնճիլք չաղընտա, կէրէք պէնի վէ կէլէք քէնտիլինէ էվլատ իթմիշ օլտըղը պիր մէթրուք վէ պիքէս չօճուղը պէօյլիւթմէք իւղրէ, կիճէ կիւնտիւղ չալըչարագ սըհհէթի վիճուտընը պէրպատ իթմիշ տիր, չիմտի իսէ՝ քէնտիլինի պէսէյիպ գայըրմագ սըրասը պանա կէլմիշ օլմաղլա, պու վաղիֆէի միննէթտաբանէյի իճրա իտէպլտիյիմտէն տօլայը քէնտիմի պախթիյարատտ իտէրիմ . . . Մա մաֆիհ, պիչարէ գատընըն իհթիյաճաթը եէվմիյէսիլի թէտարիք իթմէք իչուն էլէմէյինտէն պաշգա պիր վասըթամ եօղ տուր, ոու հալտէ, էկէր պէն չալըչմագ հալինտէ պուլունմայաճագ օլուրսամ, վալիտէմ մէտսըր իսթինատ վէ թէայելւտէն ֆիւլլիյէն մահրում գալաճաղը պի իշթիպահ տըր :

Ատրիէն . - Վալիտէնիղ պունտան պէօյլէ հիշ պիր չէյտէն մահրում գալմայաճագ տըր, մօսիէօ, մէրգումէնին հալը էսէֆիշթիմալի ըիգգաթը գալալիմ թահրիք իյլէտի . . . :

Ակրիքօլ . - Բիգգաթը գալպինիզի մի թահրիք էլէ-
տի

Ատրիէն . - Շիւպհէսիզ :

Ակրիքօլ . - Տէմէք տիր քի վալիտէմի թանըյօյսընըզ :

Ատրիէն . - Էվվէթ , շիմտի թանըտըմ

Ակրիքօլ . - (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա
հէյէճանը գալպ իլէ .) Ահ , մատմո՛ւազէլ , Ֆիքրինիզի
անլայօրըմ Սահիհէն ալիճէնապ պիր գալպ թաչըր
ը՛ըշսընըզ . Մայեէօնիւն հագգը վար ըմը

Պու քէլիմէլէր՝ Ատրիէն իշուէն պիր պիլմէճէ տէմէք
օլտըղընտան , մէզպուրէ սօն տէրէճէ միւթէաճճիպանէ
պիր թավր ըլա Ակրիքօլա պագարազ .

— Մայեէօ՛ միւ . - տէտի :

Կէճ տէմիրճի , քէնտի տօսթլարը հագգընտա մու-
հիպի ար ու հիճապ պիր շէյի պուլընմատըղընտան , ճէ-
սուրանէ պիր սուրէթտէ քէլամա աղազլէ .

— Մատմո՛ւազէլ , մէսէլէյի սիզէ իշլահ իտէյիմ .
Մայեէօ տէտիյիմ , ղայէթ շայըչգան վէ ֆագաթ ղայէթ
ֆագիր պիր իշճի գըզ տըր քի շօճուգլըգտան պէրու պէ-
րապէր պէօյիւմիւշիւզ , Պիշարէ գըզճըղազ վիճուտճա
սագաթ վէ շէյիսիզ պիր շէյ օլտըղընտան , քէնտիսինի
Մայեէօ (գանպուր) լագապըյլա եատ իթմէքտէ տիրլէր ,
Կէօրիւյօրսընըզ քի , սիզ նէ՛ գատար եիւքսէք պիր մէվ-
գըտա իսէնիզ , օ պիշարէ տէ օ գատար ֆագիր պիր մէր-
թէպէտէ պուլուներյօր . լաքին գալպ վէ նէզաքէթ ճիհէ-
թիլէ ահ , մատմո՛ւազէլ , սիզտէն ասլա աշաղըյա
գալմազ Էքինիզ տէ հէմ այարսընըզ տէնիլէպիլիւր
Տիւնքի կիւն նասըլ օյուպ տա հուզուրընըզա գապուլ ի-
տիլտիյիմի վէ օ պիմէնէնտ շիշէյի նէ՛ սուրէթլէ պանա
իհտա իթմիշ օլտըղընըզը քէնտիսինէ նագլ իթտիյիմտէ ,
իլք միւլահագասը շու թէշպիհ օլտու

Ատրիէն . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Մօսիէօ ,

սիզի թէէմին իտէրիմ քի , շու թէչպիհ՝ պանա իտէճէ-
յինիզ մէտհիյեէլէրին քեաֆֆէսինտէն տահա զիյատէ
մահզուզիյեէթիմի մուճիպ օլտու : Պիր թագըմ տէհչէթլի
~~ֆէլաթէթլի~~ արասընտա քէրիմ՝ վէ ալիճէնապ գալմըշ օ-
լան պիր գալպ , հագըգաթէն նատիր պուլունուր պիր
թագինէ տիր : Ինսան՝ կէնճլիք վէ կիւզէլլիք կիպի իքի
թասսէի նատիրէյի հաիզ օլտըգտա , քէրիմ վէ ալիճէ-
նապ օլապիյտիյի միսիլու , սէրվէթ ու սամանա մալիք
պուլունտըգտա տախի , նէզաքէթլի վէ սէմահէթքեար օ-
լապիլիր . իմտի , թէչպիհինիզի գապուլ իտէրիմ , շու շարթ
ըյա քի , պու թէչպիհէ միւսթահագգ օլտըղըմը իսպաթ
իտէպիլէճէք սլիր մուապէնէթ թալէպ իտէսինիզ , Շիմտի
էօզիւնիւզի տէվամ իտինիզ . - տէտի :

Մատմուլազէլ տը 'Կարտօվիլին սուրէթի իֆատէսին-
տէքի խալիսէթ վէ մուխատէնէթի քեամիլէյէ բաղմէն ,
անըն իւզէրինտէ , սէրպէսթիի թապիաթըն , շէհամէթի
ֆիքրին վէ նէճապէթի հըսսիյեաթըն հուսուլէ կէթիր-
տիյի քէպը ու աղամէթ օ տէրէճէ թէճէյլի իթմէքտէ ի-
տի քի , Ակրիքօլ անըն մէլահէթի խարիգ իւլ ատէսինի
ուսուտարագ , մէզպուրէ հագգընտա եափաշ եափաշ պիր
իհթիրամը խալիսանէ վէ պիր հիւսնի թէվէճճիւհ հըսս
թմէյէ պաշլատը . մա մաֆիհ , շու հըսսը իհթիրամ՝ Կտ-
րիէնին սիննի վէ պէշաշէթի թապըյլա զարիպ պիր զըտ-
~~տիյի~~ թէչպի իտիյօրտու : Ակրիքօլ թէքրար քէլամա
աղազլէ տէտի քի .

— Մատմուլազէլ , էկէր մուապէնէթիմէ միւհթան օ-
լան եալընըզ վալիտէմ օլսա իտի , զարուրի պիր իշսիզլիյէ
տիւշար օլանաղըմտան օ տէրէճէ գօրգմայանագտըմ . զի-
րա ֆագիրլէր՝ քէնտի պէյնլէրինտէ ճարի օլան ատէթ
իգթիզասընճա պիրի պիրինէ մուապէնէթ իտէրլէր . վալի-
տէմ՝ իգամէթ իթտիյիմիզ խսնէ սէքէնէսի թարաֆընտան
սօն տէրէճէ սէվիլտիյի ճիհէթլէ , գօմշուլարըմըզ հիյնի

հաճեթ տէ մէզ պուրէնին իմտասունա եէթ իշէճէքլէրի պի իշթիպահ տըր . լաքին շուրասը շայանը թէէսսիւֆ տիւր քի , պուսնլար տախի բէֆահը հալ սահիպի տէյիլլէր տիր . հաթթա , պիշարէ վալիտէմէ մուավէնէթ իթմէք իշուն քէնտիլէրինի զարուրէթ բէնշէսինէ աթաճագլարընտան , պու խուսուս սէֆալէթ ու մահրուժիյեթտէն տահա զի . յատէ վալիտէմէ աղըր կէլէճէք տիւ . էնճամը քեար , եալընըզ վալիտէմ իշուն շալըշմաղա մէճպուր տէյիլ իմ . բէտէրիմ իշուն տախի շալըշմագլըղըմ զարուրի տիր . քէնտիսինի օն սէքիզ սէնէտէն պէրու կէօրմէմիշ իտիմ . տահա տիւն Սիպէրիատան Բարիսէ վասըլ օլտու Գէնտի աթիգ ժէնէրալը օլուպ , էօհաթէֆինէ ախիրէն մարէշալըզ ըիւթպէսի թէվճիհ գըլընան մարէշալ Սիմոն հագգընտաքի ուպուտիյեթթ սաիգասըյլա , պու անէ գատար Սիպէրիատա գալմըշ տըր :

Ատրիէն . - (Գէմալը կէրմի վէ ալաիմի հայրէթ ըզհարը իլէ .) Մարէշալ Սիմոն մը

Ակրիքօլ . - Եվլէթ , քէնտիսինի թանըճըսընըզ , մատմուազէլ :

Ատրիէն . - Շախսէն թանըմամ , լաքին պիզիմ ֆամիլեատան պիր գըզ ըլա էվլէնմիշ օլտըղընը պիլիրիմ

Ակրիքօլ . - (Գէմալը մէսէրրէթլէ .) Ահ , նէ պէօյիւք իգպալ տէմէք օլուր քի բէտէրիմին Բուսիատան կէթիրմիշ օլտըղը իքի էօքսիւզ գըզ տախի սիդին ագրապանըզտան մատուտ տըր , էօյլէ մի

Ատրիէն . - (Հայրէթ վէ մէրագը կիթտիքճէ արթարագ) Մարէշալըն իքի գըզք տա մը վար

Ակրիքօլ . - Ահ , մատմուազէլ . . . օն պէշ օն ալթը շաղլարընտա իքի մինի մինի մէլէք . . . վէ տահա տօղրուսը իքի կիւշէլ վէ պիմէնէնտ էքիզլէր . պուսնլար եէքտիկէրինէ օ գատար միւշապիհ տիրլէր քի , պիրինի տիկէրինտէն ֆարգ իթմէք բէք միւշքիլ տիր Վալիտէլէրի

«Իրկինտէ էօլմիւշ տիւր . մէրգումէնին թէքմիւ վարի-
յէթի զապթ ու մուսատէրէ իտիւմիշ օլտըղընտան , պիշա-
րէ էօքսիւզճըղազլար , Սիպէրիա իշլէրինտէն , սէֆիլանէ
պիր սէյահաթ իճրասըյլա , բէտէրիմ իլէ պիրլիքտէ
պուրայա վասըլ օլմըշլար տըր . լաքին բէտէրիմ , ֆէտա-
քեարլըգ վէ ուպուտիյեթ սաիգասըյլա , աշլէրին միհ-
նէթ ու մէշագգաթընը ունութտըրմաղա զայրէթ իթ-
միշ տիր Ահ , գահրամա՛ն պապաճըղըմ . . . պիր
արսլան ճէսարէթիյլէ պէրապէր . . . պիր վալիտէ շէֆա-
գաթընա մալիք տիր տէսէմ , ապա խաթա իթմիշ օլմամ :

Ատրիէն . - Էյ պու մինի մինի եավրուճըզլար շիմտի
ճէրէտէ տիրլէր :

Ակրիբօշ . - Պիզիմ էվտէ տիրլէր , մատմուազէլ . . .
պէնիմ՝ քէտէրնաք հայթի պիր գաթ տահա թէշտիտ ի-
տէն վէ սիգէ միւրաճաաթ իթմէք ճէսարէթինի վէրէն
շէյտէ իշթէ պուրասը տըր . լաքին պոււնընլա պէրապէր ,
դէտլէճէ արթմըշ օլան ֆամիլեամըզ ազասընը սայ ու ա-
մէլիմէլէ պէսլէմէյէ մուգթէտիր տէյիլիմ տէմէք իսթէ-
մէմ . . . հաշա . . . անճագ , էկէր պէնի թէվգիֆ իտէճէք
օլուրլարսա

Ատրիէն . - Սիզի թէվգիֆ իտէճէք օլուրլարսա մը . . .
«էպէպ

Ակրիբօշ . - Ահ , մատմուազէլ , պիր ազ էվվէլ զիք-
րինի իթմիշ օլտըղըմ Մայեէօյէ կէօնտէրիլէն շու իսթար-
նամէյի լութֆէն օգույաճագ օլուրսանըզ , սէպէպինի ան-
լարսընըզ Մէրգումէ գըղճըղազ պէնիմ իշուէն հա-
գիգի պիր հէմշիթէ մէաապէսինտէ տիր :

Ակրիբօշ պու սէօզիւ միւթէագըպ , տիրլէր գըզա
իթթապէն եազըլմըշ օլան իմզասըզ մէրթուպը մատմուա-
զէլ տը Դարտօվիլէ թագտիմ իյլէտի :

Ատրիէն՝ պու մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա , ֆէվգ
էլ առէ պիր հայրէթլէ տէմիրճիյէ տէտի քի .

— Օ՛, մաշալլահ, սիգ շա'իր իմիշ սինիզ, էօյլէ՛ մի:

— Ակրիբօլ. — Պէնտէնիզ նէ՛ շա'իրիք իտտիասընտա, նէ՛ տէ շա'իր օլմադ հօրօք շանընտա տէյիլ իմ, մատմուազէլ... Լաքին, կիւնտիւզիւն ֆապրիգատա շալըշտըդտան սօնրա, ազշամա խանէյէ ալտէթ իթտիյիմտէ, վէ եախօտ զօճա թօգմագլա տէմիր տէօյտիւյիւմ սըրատա, հէմ տէֆի դամմ իթմիշ օլմադ վէ հէմտէ ազաճըգ եօրդունլըգ ալմագ Նիլէթիլէ, պազէն գասիտէլէր վէ պազը քէրրէ տէ նէշիտէլէր թանզիմ իտէրիմ...:

Ատրիէն. — Էյ պու մէթուպտա պահս իտիլէն Նիլէթիլէ սահիհէն խասիմանէ վէ թէհլիքէլի պիր շէյ մի տիր:

Ակրիբօլ. — Խալը, մատմուազէլ... պիլաքս ինսանիյէթէրվէրիք սաիգասըյլա գալէմէ ալընմըշ պիր շէյ տիր. պէնտէնիզ՝ Մ. Հարտի կիպի ալիճէնապ պիր գաթըն ֆապրիգասընտա շալըշտըմ. միւմաիլէյհ իսէ՛ քէնտի իշճիլէրինին հալ ու մէվգըինի, սաիր ֆապրիգա ամէլէսինին հալ ու վաղիյէթինէ դըյաս գապուլ իթմէյէճէք տէրէճէտէ ֆաիգ դըլմագ դայրէթ վէ արդուսընտա պուլընտըղընտան, Նիլէթիլէ Նիլէթիլէ սէրլէվհալը նէշիտէմտէ, ամէլէ սընֆը միյանընտա էքսէրիյէթի թէշքիլ իտէն պու պէտպախթ իշճիլէր լէհինէ խալիսանէ վէ ատիլանէ պիր իթիրազ տէմէք տիր. պունտան պաշգա հիշ պիր մագսատը եօդ տուր. Լաքին, մատմուազէլ, էլպէթթէ մալիւմինիգ տիր քի, պիր զէմանտան պէրու ֆէսատ, ըսեան վէ իսթիլալ կիպի շէյլէր օրթալըդտա չօղալտըդճա չօղալմըշ օլտըղընտան, էքսէրիյա ճիւղի սէպէպլէրէ մէպնի ինսան իթհամ օլընմագտա վէ հապսա աթըլմագտա տըր... Էկէր պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ տախի պէնիմ պաշըմա կէլէճէք օլուրսա... վալիտէմ... րէտէրիմ... վէ մարէշալ Սիմոնըն ալտէթինէ գատար ֆամիլեամըզ ազասընտան սալըլան օ իքի էօքսիւզ դըզճըղազ Նէ՛ օլաճագլար...:

իշթէ, մատմուազէլ, թէվգիֆ իտիլմէք թէհլիքէսինէ տիւշար օլտըղըմ թագտիրտէ, պիր քէֆալէթ ազճէսի վէրէրէք պէնտէնիզի գուրթարմանըզը թէմէննիյէ կէլմիշիմ տիր. էկէր շու լու թֆընըզա մաղհար օլաճագ օլուրսամ, հապսա աթըլմագ իշուն ֆապրիգայը թէրք իթմէք մէպուրիյէթինտէն գուրթըլմըշ օլաճագըմ. վէ սիգի թէէմին իտէրիմ քի, սայ ու ամէլիմ ֆամիլեամըզ ազասընա քիֆայէթ իտէպիլէճէք տիր:

Ատրիէն. — (Քէմալը մէսէրլէթլէ.) Համտ օլուն, պու իշ էսասէն թէսվիյէքէզիր օլաճագ տըր. պունտան պէօյլէ, շա'իր էֆէնտի, էֆքեարը շա'իրանէնիզի տէյիլ հիւզնէնկիզ վէ քէտէրնաք հալլէրտէն, իլլա սաատէթ ու իգպալը մուճիպ շէյլէրտէն իգթիպաս իտինիզ... Իպթիտա քէֆալէթ ազճէսի վէրլէճէք տիր:

Ակրիբօլ. — Ահ, մատմուազէլ, սիգ պիլիմ գուրթարընմըզ օլաճագսընըշ:

Ատրիէն. — Սանիյէն, ֆամիլեամըզ թապիպինին վիքէլատան դայէթ Նիլէթիլէ պիր գաթըլա միւնասէպաթը տօսթանէսի վար տըր. Գու քէլիմէյի նասըլ իսթէրսէնիզ էօյլէ անլայընըզ, հէր նէ սուրէթլէ թէլագզը իթսէնիզ, ալտանմագսընըզ. թապիպի միւմաիլէյհին՝ ըրճալը տէվլէթտէն օլան պու շէյլէ՛ գաթ իւզէրինտէ ազիմ նուֆուզ վէ թէէսիրի վար տըր. Լաքին, միւմաիլէյհ գաթա, մէմուրիյէթինտէն ազլ օլընմագտան պիր կիւն էվլէլ, քէօշէի վահտէթտէ եաշամագլըղըն ֆէվախտ վէ մուհասէնաթընը արգ վէ սըհհէթի վիճուտը սէպէպիլէ, օ եօլտա իմրարը վագթ իթմէքիլի թալսիյէ իյլէմիշ տիր. Իմտի սիգ քեամիլէն միւսթէրիհ օլունըզ. Էկէր քէֆալէթ ազճէսի քիֆայէթ իթմէզսէ, պաշգա պիր շարէ տիւշիւնիւրիւզ:

Ակրիբօլ. — (Յէվգ էլ ատէ պիր հէյէճանլա.) Մատմուազէլ, վալիտէմին սաատէթի հալինի վէ պէլքի տէ հա-

յաթընը սիգէ պօրճու ունաղըմ . . . սէօղիւմէ իթիմատ
իտինիզ . . . նանքէօրլիւք իթմէյէճէյիմ :

Ատրիէն . - Օրասը թապի տիր . . . Արթըգ պաշ-
գա շէյէ պագալըմ . սահիպի դուտրէթ ուն վէրէֆահր
հալտէ եաշայան ատէմլէր՝ պունլարտան մահրում ուն-
լարա մուալէնէթ իթմէլի տիրէր . եանի ուն ումայանա
եարտըմ իթմէյէ թապէն մէճպուր տըր . . . Մարէ-
շալ Սիմոնըն գըղլարը պէնիմ ֆամիլեամտան մատուտ ու-
մագ հասէպիլէ . պէնիմէ պիրլիքտէ իղամէթ իթմէլի
լաղըմ տըր . հէմ պու տահա միւնասիպ ուտըղընտոն ,
միւհթէրիմ վալիտէնիզէ պու արզումը պիտիրմէնիզիլէ-
ճա իտէրիմ . պու աղշամ , մարէշալըն գըղլարը հագգըն-
տա վալիտէնիզին իպրաղ իթտիլի հիւնի գապուլիյէթ-
տէն տուայը արզը թէշէքըլը իթմէլի իղըէ , պիզղաթ
քէնտիմ խանէնիզէ կէլէճէք վէ թէալիլգաթըմտան ուն
օ իքի կէնճ գըղը արզ պուրայա կէթիրէճէյիմ :

Պու սըրատա ժօրթէթ , սալօնը եանընտաքի օտատան
այըրան դաբու բէրտէսիլի գալտըրարաղ , պիրտէն պիրէ
իշէրի կիրտի վէ տիւշարը տէհէթ ումուշճասընա .

— Ահ , մատմուլաղէլ , սօգագտա ֆէվգ էլ ատէ հալ-
լէր դուհուրա կէլմէքտէ տիր . - տէտի

Ատրիէն . - Նէ՛ կիպի հալլէր , նագլ էթ պագալըմ :

Ժօրթէթ . - Պէնիմ տիրիշի գատընը քիւշիւք գա-
բույա գատար թէշէի՛ իթմէք իւղէրէ իքէն , պիրտէ ս-
գագտա պիր թագըմ պէտշէհրէ ատէմլէր կէօրտիւմ քի ,
քէօշքէ պիթիլիք ուն յիւշիւք պինանըն տիւար վէ բէն-
ճէրէլէրինի , պիրինի ճասուսլամագ իսթիյօրլարմըշ կիպի
պիր տըգգաթլա թէճէսսիւս իթմէքտէ իտիլէր :

Ակրիքօլ . - (Տիւշարը եէս ու քէտէր ուարագ) Ահ ,
մատմուլաղէլ , շիւպհէլէրիմ պիհուտէ տէյիլ իմիշ , տէ-
մէք ուրյօր քի պէնի արամաղա կէլմիշէր . . .

Ատրիէն . - Նէ՛ տէյօրսընըղ , մօսիէօ :

Ակրիքօլ . - Պանա էօյլէ կէօրիւնտիւքի , Սէն-Մէրրի
սօգաղընտան պաշլայարագ պէնի թագիպ իթտիլէր . շիմ-
տի արթըգ շիւպհէ գալմատը . պուրայա կիրտիլմի կէօր-
միւշ տիրէր վէ պէնի թէվգիֆ իթմէք իսթիյօրլար . . .
Ահ , մատմուլաղէլ , մատամ քի վալիտէմ նագարը շէֆգաթ
ու թէվէճհիւհինիզի ճէլպ իյլէմիշ վէ մատամ քի մարէշալ
Սիմոնըն գըղլարը հագգընտա արթըգ պիր կէօնէ էնտի-
շէ վէ վէսվէսէմ գալմամըշ տըր , սիղի էտնա մէրթէպէ
պիր ույղուսուզըղա տիւշար իթմէմէք իշուն , կիրտիպ
քէնտիմի թէսլիմ իտէճէյիմ . . .

Ատրիէն . - (Բէմալը կէրմի իլէ) Բէնտինիզի սագը-
նընըղ , մօսիէօ . հիւրրիյէթ տէնիլէն շէյ՝ օ տէրէճէ գըյ-
մէթտար տըր քի , պիլ իսթիյար ֆէտա իթմէք քէարը ա-
գիլ ումագ . . . Պունտան մատա ժօրթէթին պու պապ-
տէ ալտանմըշ ումասը իհթիմալտէն տէյիլ մի տիր . հէր
նէ տախի ուսա , բէճա իտէրիմ , քէնտինիզի թէսլիմ իթ-
մէյինիզ . . . Սէօղիւմէ ինանընըղ , թէվգիֆ իտիլմէքտէն
քէնտինիզի սագընընըղ . . . հէմ պու խուսուս իթթիլսաղ
իտէճէյիմ թէտպիրլէրի իսայիտէն խայլի գօլայլաշտըրա-
ճագ տըր . . . շունքի մէհաքիմի ատիլիէ՛ պիր քէրրէ բէն-
շէսինէ կէշիրմիշ ուտըղը էշխասը գօլայ գօլայ սալմվէր-
մէք իսթէմէղ . . .

Հէպէ . - (Բէգալիք խէլէճանը գալպ վէ էնտիշէլի
պիր թավը ըլա գաբուտան իշէրի կիրէրէք) Մատմուլա-
ղէլ , հէրիֆին պիրի կէլիպ քիւշիւք գաբուլը շալտը . . . վէ
պուրայա մաի շաքէթ կիյինմիշ պիր տէլի գանլը կէլտի մի
տէյու սօրտու . . . վէ իլավէթէն տախի՝ արատըղը ատէ-
մին իսմի Ակրիքօլ Պոտուէն ուտըղընը վէ քէնտիսինէ գա-
յէթ մուհիմմ պիր շէյ սէօյլէյէճէյինի պէյան իյլէ-
տի . . .

Ակրիքօլ . - Ակրիքօլ պէնիմ իսմիմ տիր . մուհիմմ պիր
շէյ սէօյլէյէճէյիմ տէյու տէրմիյան իթտիլի պէհանէ ի-

սէ՛ պէնի պուրատան չըգարմագ իշուն գուրըմը պիր տօ-
լապ տրր . . .

Ատրիէն . - Օրասը էօյլէ . իմտի պու տօլապը հիւքմ-
սիզ պըրագմագ լազըմ տրր . (Հէպէյէ խիթապէն .) էյ
սէ՛ն նէ ճէվապ վէրտին , գըզ :

Հէպէ . - Քիմտէն պահս իթմէք իսթէտիյինի պիլմէ-
մէքտէ օլտըղըմը ճէվապէն սէօյլէտիմ , մատմուլազէլ . . .

Ատրիէն . - Բէք կիւզէլ ճէվապ վէրմիշսին . . . էյ
սօրան ատէմ նէ եաբտը . . .

Հէպէ . - Տէֆ՝ օլուպ կիթտի , մատմուլազէլ :

Ակրիքօլ . - Պէս պէլլի պիր ազտան թէքրար կէլմէք
իշուն . . .

Ատրիէն . - Իհիթիմալ տրր . իմտի , մօսիէօ , պիր գալ
սաաթ գատար պուրատա գալմաղա բազի օլմանըզ իզ-
թիզա իտէր . . . Պէնտէնիզ , մա էթթէէսսիֆ , խալամ՝
բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին նէզտինէ կիթմէյէ մէճպուր
ըմ . կիթմէքտէն մագսատըմ իսէ՛ գաթէն գապիլի թէէ-
խիր օլմայան վէ մարէշալ Սիմոնն գըզլարը հագգընտա
վէրտիյինիզ մալիւմաթա պինաէն , պիր գաթ տահա քէս-
պի գարօւրէթ իյլէմիշ պուլընան մուհիմմ պիր միւլագաթ
իշուն տրր . . . իմտի , սիզ պուրատա գալընըզ , մօսիէօ .
գիրա տըշարը չըգտըղընըգտա թէվզիֆ իտիլէճէյինիզ պի
իշթիպահ տրր :

Ակրիքօլ . - Մատմուլազէլ , պէնի մա՛ղուր թութընըզ ,
պու թէքլիֆի ալիճէնապանէյի գապուլ իտէմէյէճէ-
յիմ . . .

Ատրիէն . - Սէպէ՛պ :

Ակրիքօլ . - Չիրա , գանունէն խանէնիզի պասմաղա
հաճէթ գալմամագ իշուն , պէնի պիր տէսիսէ իլէ տըշա-
րը չըգարմագ իսթէտիյէր . շու հայտէ , էկէր պէն շիմտի
տըշարը չըգմայաճագ օլուրսամ , խանէնիզի պասըպ իշէ-
րիսէ տէ կիրէճէքլէրի մուհագգագ տրր . պէն իսէ՛ պէօյլէ

պիր ույղունսուզ հայէ սէպէպ օլմագ իսթէմէմ , Մատամ
քի , վալիտէմ հագգընտա պիր կէօնէ էնտիշէ վէ բղտը-
րապըմ գալմամըշ տրր , մահպուս օլմագ միւշքիլ պիր շէյ
մի տիր :

Ատրիէն . - Նա վալիտէնիղին հըսս իտէճէյի քէ-
տէ՛ր . . . ըզտըրապ . . . գօրգուլար . . . պուլար հիշ
պիր շէյ մի տիր . պուրալարընը ապա տիւշիւնմէ դմիսի-
նիզ . եա՛ բէտէրինիզ , եա՛ սիզի պիրատէրի զիպի սէվէն
վէ գալպ ճիհէթիլլէ պանա թէշպիհ իթտիյինիզ ֆագիլիէ
իշնի գըզ , պուլընը ունուլթտընըզ մը . . . Ուէօղիւմէ
իթիմատ իտինիզ , մօսիէօ . . . Ֆամիլեանըզ պու կիպի
ըզտըրապաթտան հըֆգ իթմէյէ գայրէթ իյլէյինիզ . . .
պուրատա գալընըզ վէ աղչամ օլմագտան էվվէլ , եա քէ-
ֆալէթ ագճէսի վէրէրէք վէ եախօտ պաշգա պիր թէտ .
պիր իսթիմալիլլէ սիզի պու պէլատան գուրթարաճաղըմա
էմին իմ . . .

Ակրիքօլ . - Լաքին մատմուլազէլ , ֆարզ իտէլիմ քի
շու ալիճէնապանէ թէքլիֆի գապուլ իթտիմ . . . պէ-
նի պուրատա պուլմայաճագլար մը :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմսէյէրէք .) Ասլա՛ . . . վագթըյ-
լա մահպէս մագամընտա գուլլանըլան պու քէօյլէ էօյ-
լէ ուսթալըզլա եաբըմըշ պիր կիզլէնէճէք եէր վար քի ,
սիթթիյն սէնէ արասալար եինէ պուլամագլար . Ժօրթէթ
սիզի ալըպ օրայա կէթիւրիւր վէ օրաճըգտա քէմալը իս-
թիրահաթլա պէքլէրսինիզ . հաթթա , էկէր պուլընտըղը-
նըզ մէվզէ իլհամաթը շա՛իրանէյէ միւսախտ իսէ , պէ-
նիմ իշուն գասիտէլէր տալսի թանղիմ իտէրսինիզ . . .

Ակրիքօլ . - (Սիւրուրը գալպլէ .) Ահ , մատմուլազէլ ,
պու նէ՛ գատար լուլթֆ ու միւրիւվլէ՛մ . . . պէն պուլ-
լարա նասըլ օլուպ տա նախ օլապիլտիմ . . .

Ատրիէն . - Նասըլ մը . տուրընը քի իյգահ իտէ-
յիմ . ֆարզ իտէլիմ քի սիզին թապիաթընըզ վէ հալ ու
Բ—ՑԿ

տամ Կրիվուա կենճ պէսկէմէյի կէօրիւնճէ, ֆէվզ էլ դայէ պիր սէվինճէ տէտի քի .

— Էյ գըզըմ, նէ Եաքտըն պազ ալըմ, պանա նէ խապէրէր կէթիւտին ,

Ֆլօրին . - (Մ. Կրիվուանըն էլինէ պիր քեաղըտ սըգըշտըրարազ .) Պու սապահ գալէմէ ալապիտիյիմ մալիւմաթ շուսլար տըր , մատամ . պէրէքէթ վէրսին ըի գուվ վէի հաֆըզամ Եէրինտէ տիր

Կրիվուա . - (Տէմալը կէրմի իլէ .) Պու սապահ սաաթ գալտա խանէյէ ալտէթ իյլէտի , տօղու սէօյլէ

Ֆլօրին . - Քիմ , մատամ ,

Կրիվուա . - Մատմուաղէլ Ստրիէն ,

Ֆլօրին . - Մատմուաղէլ Ստրիէն մի . . . ֆազաթ , օտըշտըր չըգմատը , մատամ . . . սաաթ տօղուդտա քէնտիփնի համմամա սօգտուք

Կրիվուա . - Պէն պիլիյօրըմ . . . Կիճէթ տըշտըրտա կէչիւտիքտէն Եանլա , սաաթ տօղուգտան էվվէլ խանէյէ ալտէթ իթտի , Պազ օէֆիհլիք մէզպուրէյի Նէրէրէրէ գատար վարտըրմըշ

Ֆլօրին . պու սէօղլէրի իշիթտիքտէ ֆէվզ էլ ատէ պիր հայրէթլէ մատամ Կրիվուանըն Եիւզիւնէ պազարազ տէտի քի

— Նէ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրըմ , մատամ ,

Կրիվուա . - Նասըլ , մատմուաղէլ տը Դարտօվի պու սապահ սաաթ սէրիզ րատտէլէրինտէ պաղչէնին քիւչիւք գարուսընտուն խանէյէ ալտէթ իթմէտի մի . ինքեարէթ պուգալըմ . . . Եալան սէօյլէմէյէ տէ ճէսարէթ հա ,

Ֆլօրին . - Պէն տիւն պիր ազ րահաթսըզ ըտըմ , մատամ . Ժօրթէթ վէ Հէպէ իլէ պէրապէր մատմուաղէլի համմամտան չըգարմազ իւուս պու սապահ սաաթ տօգուդտա աշաղըյա ինտիմ . . . իմտի , Եէմին տախի իտէ

մէջը ընկողնազարը թէպէտ չի ճալիպ օլմասըն վէ ֆարզ իտէրիմ քի, մարէշայ Սիմոնըն գըղլարը հագըղնտա բէ տէրինիդին կէօթէրմիշ օլտըղը իգտամաթը մուշֆիգանէտէն տօլայը մուգապէլէի շիւրտանտա պուլընմագ վաղիֆէի մուգատտէսէսիյլէ միւքէլլէֆ օլմասամ, (կիւլէրէք) լաքին կէօղիւմիւն նուրը կիպի սէվտիյիմ Լիւթինի ունուտապիլիւրմիյիմ. էվվէթ, էրհալէթիւ հաղիհի պուրատա պուլընան վէ տիւնքի կիւն պէնիմ աղուշը մուհապպէթիմէ թէվտի՝ իթմիշ օլտըղըղ Լիւթինի օլտուն խաթըրընըղա կէթիրինիզ Պու սէօղլէրի ճիտտէն սէյլիյօրըմ, մօսիէօ . . . սիգ կիւլմէմէ պագմայընըղ. սիգին իշուն էտնա մէրթէպէ պիր թէհիբէ կէօրէմէտիյիմտէն նաշի կիւլիւյօրըմ. հաթթա, սիգէ մուալէնէթ իտէպիլէճէք պիր իգթիտարը հաիզ պուլընտըղըմ ճիհէթիւէ, քէնտիմիշու սըրատա բէք պաթթիյար կէօրիւյօրըմ. իմտի, շու էվրագ ճըղտանըմա սիգին վէ վալիտէնիդին իամինի վէ մահայը իգամէթինիդի աճէլէթէն եաղընըղ քի, ժօրժէթ սիգի ալըպ կիղլէնէճէք եէրինիզէ կէօթիւրսիւն. տիկէր պիր հապսխանէտէն գուրթըլմագ իշուն կիրմէքտէ օլտըղընըղ շու մահպէստէ էկէր ճանընըղ սըղըլմասա, պէնիմ իշուն կիւզէլ կիւզէլ դասիտէլէր եաքընըղ:

Ժօրժէթ՝ կէնճ տէմիրճիյի ալըպ սաղլանաճաղը մահայէ կէօթիւքտիւյի սըրատա, Հէպէ տաթի հանրմընա քիւլ ըէնկինտէ գասթօր տէրիսինտէն մամուլ վէ այնը ըէնկտէ թիւյլէրլէ միւղէյեէն ուֆուգ պիր շասպա կէթիրմէքտէ իսի. գիրա Ատրիէն՝ խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին գօնաղընա կիթմէք իշուն պէյլիւք պաղլէլէ կէշմէք մէճպուրիյեթիւնտէ պուլունըյօրտու:

Վուգուաթը մէղրիւրէտէն պիր շարեէք սաաթ սօնրա, Թլօրին քիմսէնին նազարը տըղղաթընը ճէլպ իթմէքսիդին, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին պիրինճիօտա խըտմէթքեարը մասամ Կրիվուանըն օտասընա կիթտի: Մա:

պիլիբիս . քի ծնունդն է վիվելիսի կեչմիշ օլանն հալլերտէն խա .
պէրտար տէյիլ իմ . . .

Կրիվուա . - Ս պտհոլ տիկէր . . . էօյլէ իսէ պու սէօյ-
լէտիքլէրիմի լէֆիդէրէրէնտէն թահղըդ իտի վէր . ծնա-
րըն սէնտէն հիշ պիր կէօնէ շիւպհէսի պուլընմատըղընտան,
հէր շէյի սէօյլէյէճէրէրի տշիքեար տըր . . .

Ֆլօրին . - Ռէք էյի մատամ :

Կրիվուա . - Ոէն մատմուաղէլի ոլու սապահ կէօրէլի-
տէն պէրու , նէ՝ եարտը , նէ՝ իլէ մէշղուլ օլտու :

Ֆլօրին . - Մ . Նօրվալա խիթապէն ժօրթէթէ պիր
մէթթուպ եաղտըրտը . տըշարը չըղմապա վէ ֆիլլիմէ
սաղլամըշ օլտըղըմ շէյիլէրի պայտ իթմէյէ պիր պէհանէ
օլմագ իլղրէ , մէղթիւր մէթթուպը քէնտիմ կէօնտէրմէթ
իսթէտիմ . . .

Կրիվուա . - Աֆէրին գըղըմ . . . էյ մէթթուպը նէ
եարտըն :

Ֆլօրին . - Ժէրօմ պիր աղ էվիլէլ տըշարը շէյիլէրի
տու . . . բօսթայա պըրագ հադ իլղրէ ծնա վէրտիմ . . .

Կրիվուա . - Վալ պուլտալա վալ . պանա կէթիլիէ-
մէղ մի իտին :

Ֆլօրին . - Լարին , մատամ , մատմուաղէլ Ստրիլէն՝
մէթթուպը մէղթիւրը , միթատը վէճհ իլղրէ եիւքսէթ սէ-
տա իլէ եաղտըրմըշ օլտըղընտան , անըն միւնտէրիճաթընը
ֆիլլիմէ սաղլամըշ ըտըմ . պատէհու մալիւմաթը լաղը-
մէյի պու թաֆսիլնամէյէ գայտ իթտիլիմտէ , արթըգ
մէթթուպը սիլէ կէթիլիմէյէ հաճէթ գալմատը տէյու
ղանն իթտիմ :

Կրիվուա . - Սիւպհան Ալահ . մէթթուպը կէթիլիմէթ-
լէ , մէթիլնի գայտ իթմէթ պիր մի տիր . . . պէլլի տնը
կէճ կէօնտէրմէթ վէ եա հիշ կէօնտէրմէմէ լաղըմ կէլիլ
իտի . . . բրէնսէս պուհու իշիթտիլիտէ ճանը սըղըլաճագ
տըր . . .

Ֆլօրին . - Լարին պէն պուհը պիր նիյէթի ֆասիտէյէ
մէպնի եարմատըմ , մատամ . էյի պիր շէյ եարըյօրըմ
տէյու զանն իթտիմ :

Կրիվուա . - Ալլահ Ալլահ , պէնտէ սանա նիյէթի
ֆասիտէյէ մէպնի եարտըն տէմէյօրըմ ա՛ . սէնտէ հիւս-
նի նիյէթ հէր վաղթ պուլընտըղընը պիլիյօրըմ . . . ալթը
այտան պէրու սէնտէն խօշնուտըղ . . . հիշ պիր իթիւրաղա
սէպէպիմիլ հօգ . . . անճագ պու տէֆա բէթ պէօյիւք պիր
թէտպիրսիլլիլ իճրա իթտին . . .

Ֆլօրին . - Աֆիլ իտինիլ . . . մատամ . . . զաթէն իճ-
րա իթտիլիմ մէմուրիյէթ էրէյիճէ կիւճ վէ էսէֆէնկիլ
պիր մէմուրիյէթ տիր :

Պու սէօղիւ միլթէաղըպ , կէնճ պէսլէմէ՝ թա ճի-
կէրկեհաճընտան պիր ահը սէրտ սալը վէրտի :

Մատամ Կրիվուա տիք տիք մէղպուրէյէ պաղըպ
միւսթէհղիյանէ պիր թալը ըլա տէտի քի :

— Պագսան ա , աղիզէ դըղըմ , էկէր վիճտանըն մուգ-
տարըպ օլույօրսա , էկէր պէօյլէ կիւճ վէ էսէֆէնկիլ պիր
մէմուրիյէթի իճրա իտէմէյօրսան , աչըղտան աչըղա
սէօյլէ , սէն սէրպէսթ սին . . . տէվամ իթմէ . . . պըրագ
վէսսէլամ . . . սէնին եազանտան զօր ըլա թութան հօգ
ա . . .

Ֆլօրին . - (Գրպ գըրմըղը քէթիլէրէթ .) Պէնիմ սէր-
պէսթ օլմատըղըմ սիլ տէ պիլիլիլիլ , մատամ . . .
(Պէշլէրէնտէ պիր եա տամլասը զահիր օլարագ՝ իլավէ-
թէն .) Պէն՝ Մ . Բօտէնին էմի ու իտարէսի թահթընտա
պուլընըյօրըմ . զիրա պէնի պուրայա օ գօյտու . . .

Կրիվուա . - Էօյլէ իսէ պու ահ ու վահլէլ ճէ օլա-
ճագ . . .

Ֆլօրին . - Ինսան պաղը քէրրէ պիլա իսթիյար աղա-
պը վիճտանա տիւշար օլըյօր . . . Մատմուաղէլ տը Գար-
տօլիլ օ գատար քէրէմ իւլ գալպ . . . օ տէրէճէ էմիլիյ

եկեթի պիր զըզ ~~պարզ~~ հալտէ, անը ճասուսլամազ

Կրիվուա . - Հազըզաթէն հէր վէճհ իլէ միւքէմմէլ պիր զըզ տըր . Լաքին զանն իտէրիմ քի, սէն պուրայա անը մէտհ ու սէնա իթմէյէ կէլմէտին Տահա նէ օլ տու պագալըմ :

Ֆլօրին . - Տիւնքի կիւն իիթինի սօգագտա պուլուպ կէթիրմիշ օլան տէլի գանլը իշճի, պիր աղ էվվէլ թէքրար կէլտի վէ մատմուաղէլ իլէ պէշ տազըզ աճըզ գօնուշմազ իսթէտի :

Կրիվուա . - Էյ պու տէլի գանլը հալէա մատմուաղէլին եանընտա մր տըր :

Ֆլօրին . - Պիլմէյօրըմ . . . պէն մէքթուպ ըլա պէրու պէր տըշարը չըզտըղըմ սըրաստա, օ տա եալընըգճա իշէրի կիրիյօրտու

Կրիվուա . - Պա տէլի գանլը իշճի մատմուաղէլ նէգտինէ նէ իշուն կէլմիշ օլտըղընը անլայաճազ վէ պու կիւն ազշամ օլմազտան էվվէլ պիր պէհանէ իլէ պուրայա կէլիպ սէպէպիւի պանա պիլտիրէճէքսին

Ֆլօրին . - Պաշ իւսթիւնէ, մատամ

Կրիվուա . - Մատմուաղէլ Ատրիէն, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ իլէ պու կիւն իտէճէյի միւլազաթտան տօլայը էն տիշէլի վէ քէտէրնաք կէօրիւնիւյօր մը իտի . մէղպուրէլ խայալ իթտիյի շէյլէրի կիզլէմէտիյի ճիհէթլէ, պուրասընը էլպէթթէ քէշֆ իթմիշ օլմալըսըն :

Ֆլօրին . - Մատմուաղէլ հէր զագթքի կիպի չազ վէ մէսրուր կէօրիւնիւյօրտու . հաթթա օլ պապտէ լաթիֆէլէր պիլէ իթտի

Կրիվուա . - Եա . . . լաթիֆէլէր տէ իթտի հա . - տէտիրտէն սօնրա, Ֆլօրինին իշիւտէմէյէճէյի տէրէճէտէ եա վաշ պիր սէտա իլէ տիշէրի արասընտան :

— Ին սօնրա կիւլէն, էն էյի կիւլէր . էկէր պու կիւն պաշընա նէլէր կէլէճէյինի պիլսէ իտի, ճէսարէթ վէ մէ .

թանէթինէ վէ թասլիաթը շէյթանէթքեարանէսինէ ըաղմէն, տիթրէյէճէյի, տիշարը տէհէթ օլաճաղը վէ այագլարըմըզա սարըլուրազ լութֆի ու մէրհամէթ ~~տիլէյէլէլ~~ պէտիհի վէ աշիրեար ըտը (Ֆլօրինէ տէօնէրէր .) Հայտի՛ զըզըմ, արթըզ քէօշքէ ալտէթ էթ վէ սէնի պիր տուզուղա տիւշիւրմէսի միւհթէմէլ օլան պու կիպի ըզտըրապաթը վիճտանիյնէտէն ֆարիղ կէլ . իշթէ պէն անա պու գատար սէյլէյօրըմ, պու նասիհաթըմ գուլաղընա յիւքէ օլսուն :

Ֆլօրին . - Պէն պատէզին քէնտի նէֆսիմին սահիպի օլմատըղըմը ասլա ունուտամամ, մատամ

Կրիվուա . - Աֆէրին, զըզըմ . պիր ազտան կէլմէյէ զայրէթ էթ

Ֆլօրին՝ Սէն-Տիգիէնին զօնաղընտան չըզըպ պէօյիւք պաղշէյի կէլտի վէ թէքրար ~~քէօշքէ~~ ալտէթ իյլէտի :

Մատամ Կրիվուա իսէ՛ տէրհալ բրէսէս տը Սէն-Տիգիէնին եանընա կիթտի :

4

Գ Ի Ր Ժ Ե Զ Ի Ի Ի Թ Գ Ա Տ Ը Ն

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ թարաֆընտան իշղալ օլընան քէօշքտէ սալիֆ իւզ գիքր մէնզարէլէր կէլտիյի սըրատա, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին զօնաղընտա տախի սաիր վազըլալար ճէրէյան իթմէքտէ իտի :

Պաղշէնին պիր թարաֆընտա ~~զագը~~ պու ~~քէօշքիւն~~ զարաֆէթ ու իհթիշամը, բրէնսէս տը Սէն Տիգիէնին զօ-

նաղը տախտիկներէրի մաղմուսիցէն իմ տախտիկէն ինչ որ արկապ
պիր զըտտիցէն իմ իմէնքէն իմ . պու գօնադրն
պիրիննի գաթընտա պիզզաթ բրէնսէս իգամէն իմէր իմ .
չունքի պինանըն զէմին գաթըն եալընը շէնյիւրէր իմ
սընա էլիւրիւնի պիր թաղաթ եաթընըն ուրապ , հալ պու
քի մառամ տը Սէն-Տիգիէն՝ միւտտէնի մէտիտէտէն պէ-
րոն պու կիպի զէվգիցէն իմ տիւնսէն իմէնսէն ֆարիդ կէլ-
միշ իմ .

Հէքսի իմ իմար վէ սիյահ էլպիսէլէր կիւրնիւն ուր
խըտմէն իմ քնարարընըն վազար ու լազամէն իմ , տէրունինտէ
տախտա եալաշ լազարտըն իմէնք տտէն իմէն ուր գօնա-
ղընըն իմէնքի ֆէվգ էլ առէսի վէ հէման տա մա-
նաթընընտա մախսուս ուրն նիզամ ու ինթիզամը , բրէն-
սէսին էթրաֆընտաքի պիւ ճիւմէն էչխաս ու էչեայա հիւզ-
նէնկիզ վէ դասվէն իմ տա պիր սուրէն իմէնքէն իմ .

Բուհպան կիրուհընտան ուրապ , սէրպէսթի թա-
պիաթըն վէ ճէսարէնի ֆէվգ էլ առէսի միւսէլէն ուր
պիր զաթ , Ատրիէն տը Դարտուլիւն պէոյիք պիր մա-
րէպէյէն կիւրնէնէն իմ տէտիյի մառամ բրէնսէս տը Սէն-
Տիգիէնտէն պահալա տէր իմ . « Պէն » իւրիցէն պայա-
ղը վէ ալաթ թապիաթըն ուրապըն հալտէ , մառամ
տը Սէն-Տիգիէնի քէնտիմէ տիւնսէն իմէնք ինչուն , միւտ-
տէնի էմիւրիւմիւն իւր տէֆա ուրապ պիր պայաղընըն վէ
ալազընըն ինչէտիմ , ինչ պու առէմ իմ ուր գալպիւն ի-
տարէն քէլամ իմէնքէն իմ .

Լաքին մառամ տը Սէն-Տիգիէն պու տէրէնէնի կիւր-
նիւն պիրտէն պիրէ վասըն ուրապըն ըտը , մէգիւթ ճէ-
միյնէնիւն ինթիւրաթ իտէնիտէն պէրու խաֆի վէ միւտհիշ
պիր գալպիւն քէսպ իմ միշ ուրապ թէնյիքէնի գաթը-
նըն հայաթընըն թէպէտտիւլաթըն մուսթէնիֆէսինի ուր
յանլարընըն թէմամընյա առըն իմէնք ինչուն , պիր գ-
սէզ սէոյէնէնի լազընսէն առա իտէրիւ . զիրա տիւն-

Եւտա ալիւր էրբէք ժեճիտիթ տէն տահա միւտհիշ վէ տա-
հա թէհլիքէլի ալիւր շէյ վար ըսա , օ տա ալիւր ժեճիտիթ
ԳԱՏՐՆԻ տըր , վէ էհէք ալիւր առէմ խալգ միյանընա կի-
րիպ չըգմըշ վէ ահվալը տիւնեայա թէմամըյա վազըֆ
զմուշ ըսա , էլպիսէսի ճիւղի քիւլլի գըսա (1) օլա աու
ժէգիւիթ գատընլարընտան բէք չօգ պուլընմագտա օլտը-
ղընը կէօրմիւշ օլմալը տըր :

Վազթըյա կիւլլիքտէ եէթթա օլա մատամ բը-
բէնսէս տը Սէն-Տիգիէ , Իմրէրաթօրլըգ ղէմանընըն սօն վէ
Գարպոնլար թարաֆընտան իատէի սալթանաթըն իրք սէ-
նէլէրինտէ , Բարիսին էն շէօհրէթլի գատընլարընտան ալի-
րի օլմուշ ըտը , մէրգ ումէ՝ ֆիթնէքեար , դայրէթմէնտ վէ
քիւլթաի ալիւր ֆիքրէ , պիւրուտէթլէ մէմու ալիւր գալպէ
վէ աթէշնաք ալիւր գուվվէի միւթէխայեիլէյէ մալիք օլտը-
ղընտան , շէֆգաթը գալպ սաիգասըյա տէյիլ , իլլա հիյ-
լէ վէ տէսիսէյէ օլան շիտտէթլի մէյէլանը իլճաաթըյա ,
քիւլթաիլէ ալիւս պիւթիւն աշըգ պաղլըղա վէրմէ իտի :

Պիր պէտպաթլըգ սէմէրէսի օլարազ , մէզպուրէնին
զէվէի՝ բրէնս տը Սէն-Տիգիէնին (Ոտրիէնին բէտէրի օլան
զօնթ տը Բէննըբօն վէ տիւգ տը Դարտօվիլին պէօյիք
պիրատէրի) իպրազ իթտիլի հարէքեաթը ամիյանէ վէ
գայտսըղլըգ օ տէրէճէտէ իտի քի , միւտտէթլի էօմրիւն-
տէ , ղէվճէսինին հարէքեաթը աշըգ պաղանէսինէ շիւպ-
հէ իթմէքտէ օլտըղընա տաիր հիշ ալիւր սէօզ սէօյլէմէմիշ
իտի :

Իշթէ , բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ Իմրէրաթօրլըգ ղէ-
մանընտա տահա ղիյատէ սէհիլ իւլ իճրա օլան միւնասէ-
պաթը խուսուսիյեէսինտէն տիւչարը միւշքիլաթ օլմատը-
ղընտան , աշգ ու ալագասընտան ֆէրաղէթ իթմէքեաթին ,

(1) Մալիւմ տիր քի , ժէգիւիթ ճէմիյեթիւնին ճիսմանի Եա-
հրուհպան կիրուհընտան օլմայան ազասը գըսա էլպիսէլի մէ-
վիլիլ թէսմիյէ օլունուր :

պաղը բօլիթիգա հիյլէքեարլըղլարընա տախի դարըշարադ , միւնասէպաթը մէղըրիւրէյէ պիր դաթ տահա թաղվիյէթ վէրմէք աղմինէ տիւշտիւ , Նաբոլէոնա գարչը հիւնում իթմէք վէ այաղլարը ալթընա ուշուրում գաղմադ , օ տէրէճէ թէհիւքէլի վէ միւտհիշ պիր շէյ իտի քի , էն քիւթաթա թապիաթլարը պիւյէ կիրիթթարը խէվթ ու տէհ- շէթ իտէպիլիր իտի :

Եթէյիճէ վաղթ հէր շէյ եօլընտա ճէրէյան իթտի . եանի բրէնսէս քէնտի տօյապընը պիր միւտտէթ իսթէտիյի թարաֆա շէվիրէպիտի : Մէզպուրէ՝ մէլահէթ ու դէքեա- վէթի վէ մէհարէթ ու խըյանէթի սայէսինտէ , էթրաֆընտա բէրվանէ կիպի տօլաշան վէ պիր իլահէ մաղամընտա քէն- տիսինէ աշգ ու մուհասպէթ ըղհար իտէն պիր խայլը էշ- խասը՝ սօֆուլուգ աթէյիյէ ալէվէնտիրէրէք վէ անլէրի՝ վահշիյանէ ճիւլէքեարլըղլարըյլա , քէլլէլէրինի ուշուրա- պիլէճէք ֆէսատլարա գարըշուրըրարադ , օն տէօրտիւնճիւ Լուի նամ՝ դրալըն չօճուգլըղը ղէմանընտա Պրանսատա , վիւքէլա ալէյհինտէ ղուհուրեաֆթէ օլան ըսեան վէ ֆէ- սատը թէճաթիտ իթմէք սէվտաորնա տիւշմիւշ իտի : հաթ- թա , պու մաղսատա վասըլ օլապիլմէք իշուն , մէմալիրի էճնէպիյեթտէ պուլունուպ կէրէք Նաբոլէոն վէ կէրէք Պրանսա ալէյհինտէ պուղղ ու ատալէթլէրի տէրքեար օլան պաղը Նուֆուղքեար ղաթլարլա տա խաֆի պիր մուխասպէ- թէյէ կիրիշմիշ իտի : Իյթէ , Պրանսայա գարչը սիլահ գալ- տըրտըղը հալտէ , գաթլ իտիլմիշ օլան ժէնէրալ Մօրօնըն եավէրի հարպը վէ օ սըրատա *Բուսիտ* սիւքի ասքէրիսին- տէ միրալայ՝ մարքի տիկրինեի իլէ միւնտսէպաթ վէ մու- խասպէրաթը օ ղէմանտան պէտ իյլէմիշ իտի : Անճաղ պիր կիւն՝ օ վաղթա դատար քէմալը հիւնէրլէ տէօնմիւշ օլան պու ֆէսատ տօլապը քեամիլէն թար ու մար օլուպ , հիյ- լէ վէ տէսիսէլէրինին քեաֆֆէսի մէյտանա չըգտըր վէ մա- տամ տը Սէն-Տիդիէնին թարաֆկիրլէրի վէնսէնէ կէօն-

տէրիլէրէք գաղմադ տիլիլտի , Նաբոլէոն հէրնէ դատար բրէնսէսի տահա շիտտէթլի պիր սուրէթտէ միւնաղաթ ի- տէպիլիլ իտի իսէ տէ , Տիւնքէրք ճիւլարընտա վաղը շիֆթ- լիքլէրինտէն պիրինէ թարտ իթմէրլէ իթթիֆա իյլէտի :

Պուրպոնլար թէճաթիտի հիւքիւ մէթ իթտիլէրինտէ , մատամ տը Սէն-Տիդիէնին կէօրմիւշ օլտըղը լուս- ընտէ միւքեաֆաթսըղ գալմայրպ , հաթթա մէրգումէ՝ թապիա- թը խաֆիթմէշըպանէսինէ լաղմէն , տղիմ՝ պիր Նուֆուղ վէ թէէսիր քէսպ իթտի : Մարքի տիկրինեի տախի , Պրան- սատա մէմուրիյեթթէ կէշէրէք , օրատա եէրլէշտի գալտը :

Մարքի՝ Նաղարըսադ , ճալիպի տըղգաթ վէ մօտա աշըղլըսը պիր ատէմ՝ օլուպ , տահա բրէնսէսի թանըմաղ- տան , անընլա մուխասպէրէյէ կիրիշմիշ վէ պիր թաղըմ՝ հիյլէլէր վէ տօլապլար շէվիրմիշ օլտըղընտան , Պրանսայա ալտէթլինտէ , շու միւնասէպաթը սապըգաոր *Թապիա- թըյլա* պէյիլէրինտէ պիր իրթիպաթը գալի հուսուլինէ սէպէպ օլմըշ ըտը :

Թէսրինի դայըր գապիլ պիր ճէնասպ տուլղուսը , հու- ղուղաթ վէ ղէվղիյեաթ հաղղընտա պիր մէյէլանը վահ- շիյանէ , պուղղ ու ատալէթ վէ քիպր ու թէհաքքիւմ իհ- սասաթը վէ թապիաթը ֆասիտէ ասհապընը պիրի պիրինէ եաղլաշտըրան վէ ֆաղաթ պիլթիւն պիլթիւն պիրլէշտիրմէյէն պիր նէվ՝ սուի թէվէճճիւհ , բրէնսէս իլէ մարքի տիկրինեի իքի աշըղ իտէճէք եէրտէ իքի շէրիքի թէօհմէթ իյլէմիշ իտի : Մէրգուման արասընտա ճարի օլան միւնասէպէթ վէ իրթիպաթ , հըսսիյեաթը խօտրէ- սէնտանէ իւղէրինէ վէ տահա տօղլուսը ֆիթնէքեարլըղ- շէհմէթբէրէսթիւր վէ պէտնամըղ կիպի տուլղուլար իլ- ճաաթըյլա բէք չօղ տիւշմէն գաղանմըշ օլան իքի շախտըն պիրի պիրինէ իտէպիլէճէյի մուալէնէթի միւտհիշէ իւղէ- րինէ միւսլթէնի իտի : Շու լապըթաթ մէղմումէ , *Մարքի* տիկրինեիին՝ ժէնէրալ Սիմոն ըլա տուէլլօ իթտիլըտէն

սօնրա, սէպէպի անլաշըմագսըզըն ըուհպան սիւքինէ կիր-
տիյի անէ գատար տէվամ ու իմթիտատ իյլէտի,

Բրէնսէս իսէ, քէնտիսի իչուն թէպտիլի մէպէք իթմէք
զէմանը հէնուզ կէլմէմիշ տիր զաննըյլա, զէվզիյաթը
տիւնեաբէրէսթանէ վէ հուզուզաթը շէհվէթ ճույանէսի-
նէ տուհա զիյատէ իշթիյագլա տէվամ կէսսթէրտի. զիրա
կէնճլիք չաղընըն լաթիֆ տաղըզալարը եաւաշ եաւաշ
խիթամբէզիր օլմագտա վէ հիւսնիւ ճէմալի էվվէլքի բէվ-
նաղընը զաիս իթմէքտէ օլտըզընը պիր թէէսսիւֆի ա-
զիւլէ կէօրմէքտէ իտի,

Պու զատընըն թապիաթը խօտպինանէսի աթիտէքի
վագըատան սուհուլէթլէ ֆէհմ օլունապիլիր. շէօյլէ քի՝
մահիր պիր պօմէտիանը զըզ, էրպապը թէմաշանըն գա-
պինտէ պիր էսէրի հայրէթ պըրագմագ իչուն, թէմաշա-
կեահտան նէ՝ վագթ շէքիլիպ կիտէճէյինի պիլտիյի մի-
սիլու, բրէնսէս տախի, հէնուզ ճաղիպէի տիլֆէրիպանէ-
սի պիւթիւն պիւթիւն մահվ օլմատան, սօնընըն վէ չա-
շապը պիր ֆիւթուհաթլա պու էօմիէ խիթամ վէրմէք իս-
թէտի, իմտի քէնտի աըզուի շէհվէթ բէրէսթանէսիլի պու
սօնընըն թէսէլլիլլէ խօշնուտ իթմէք իչուն, շիքեարընը քէ-
մալը հիւնէր վէ մէհարէթլէ ինթիխապ իյլէտի. մէյտան-
տա, եէքտիկէրինի բէրէսթիշ իտէրճէսինէ սէվլէն վէ պիրի
պիրինին աթէշի աշգ ու մուհապպէթիլլէ սուզան օլան
պիր զէվճ իլէ զէվճէ պուլուպ, պունլարը պիրի պիրինտէն
այըրմագ իչուն, օ գատար թէտապիրի տէսիսէքեարանէ
իսթիմալ իյլէտի քի, էնճամը քեար, աշըզը մաշուզ էսին.
տէն աշըրմագա տէսթրէս օլտու. պու պիշարէ, կիւզէր-
լիքտէ եէքթա վէ հէնուզ օն սէքիզ եաշընտա պիր զըզ
օլուպ, քէնտի զէվճիլի ճանընը ֆէտա իտէրճէսինէ սէվէր
իտի, Շու մուվաֆֆագ իյեթթի թաւմէ թէհազ զուզ իթտիք-
տէն վէ էնզաղը ալէմէ աըզ օլընտըգտան սօնրա, մատամ
տը Սէն-Տիգիէ, պու սօնընըն ֆիւթուհաթընըն չաշաասը

արասընտա, քէօշէի վահտէթէ շէքիլտի 0 վագթլար վաիգ-
թի տէկրիննի իլէ չօզ տէֆալար միւլագաթ իթմէքտէ օլուպ,
պիր կիւն տէ պիրտէն պիրէ Բարիստէն հարէքէթլէ Տիւն-
քէրք ճիւլարընտա վաղը շիֆթիլլինէ կիտիպ իքի սէնէ գա-
տար օրատա գալտը. պէրապէրինտէ, քէնտի օտա խըտ-
մէթքեարլարընտան եալընըզ մատամ կրիվուայը կէօ-
թիւրմիւշ իտի,

Բրէնսէս շիֆթիլլինի թէրքլէ Բարիսէ ավտէթ իթտի-
յինտէ, զանն իտէրսինքի օ խաֆիֆմէշրէպ, շէհվէթ բէ-
րէսթ վէ հէվա ու հէվվէսէ թապի գատըն տէյիլ իտի.
մէզպուրէնին աթվար ու հարէքեաթընտա կէօրիւմէքտէ
օլան շու թէպէտտիւլի նալէհանի, ֆէվզ էլատէ վէ հէ-
ման տա տէհէթէնկիզ պիր շէյ իտի. Սէն-Տիգիէնին զօ-
նաղը՝ վաղթըյլա մէսէրրէթլէր, շէնլիքլէր վէ զիյնէթ
ու զիյաֆէթլէր եուրտը իքէն, շիտան սօնրա սաքին վէ տէհ-
շէթնիւմա պիր հալ քէսպ իթտի. մատամ տը Սէն-Տի-
գիէ, քէնտի խանէսինէ զէնկին, տիւնեաբէրէսթ վէ էհլի
սէֆա ատէմլէր եէրինէ, տիյանէթ բէրվէրլիքտէ միւշթէհիր
սօֆու զատընլարլա, զավաիտի տինլիքէ վէ միւնֆէրի-
տէյէ միւթէասսըպանէ պիր սուրէթտէ սարըլմըշ օլան նու-
ֆուզքեար ատէմլէր գապուլ իթմէյէ պաշլատը. էշ-
խասը մէզպուրէտէն մատաւա, ըուհպան կիրուհընըն պիր
գալ միւթէպէր աղասը մէրդումէյի իհաթա իյլէտի, հաթ-
թա, գատընլարտան միւթէշէքթիլ պիր ճէմիյնէթի տինլի-
նէ տախի քէնտի հիմայէսի թահթընա վագ օլունտու. աշ-
գաթ զարֆընտա, իթիւրաֆի բաբաղը (խոստովանահայր),
իպատէթխանէսի, սատագա միւվէղլիի վէ միւտիրի ըու-
հանիսի պուլոււնտու. անճագ, շու միւտիրի մանէվի՝ մէ-
մուրիյնէթինի պիլ վէքեալէ իյֆա իթմէքտէ իտի. շունքի
բրէնսէսին աալընհպէրի ըուհանիսի մարքի-արբայ տէկ-
րիննի իտի, Զաթէն մալիւմ տիւր քի, պունլար պէյնին-

տէրի միւնասէպաթը աշըգանէ միւտտէթի մէտիտէտէն պերու պիւս պիւթիւն մունդաթի՝ օլմուշ ըտը : Պու նակէ հանի վէ հէր քէսին աղղընտա տասիթան օլմուշ օլան թէօ պէքեարլըգ մատտէսի : Բէք չօգլարընըն նաղարը հայրէթ վէ իհթիրամընը ճէլպ իթտի իսէ տէ : Ղէքեաթէթ ու ֆէրասէթ ասհապընտան բէք չօղլարը տախի պուրունլարը ալթընտան կիւլիւմսէտիլէր :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին՝ ժէղիլթ ճէմիյեթիինէ իշթիրազ իտէլիտէն պերու քէսպ իթմիշ օլտըղը գուվլէի միւտհիշէնին տէրէճէսինի թույլն իթմէք իշուն , պինլէրճէ նումունէլէր արասընտա պիրինի վիքր իտէլիմ : Ատրիէն տը Դարտօվիլին թէտպիրսիղլիք իյճատթըլլա ճէնքլէշմէք իսթէտիյի պու ինսաֆսըղ դատընըն թապիաթը տէսիսէքեալանէ վէ ինթիգամճույանէսի նէտէն իպարէթ օլտըղընը շու հիքեայէմիղ իսպաթ իտէպիլէճէք տիր :

Սատամ տը Սէն-Տիգիէնին թէպտիլի հալ ու մէպէք իթմէսինի թէղեիֆէ գալգըշանլար միյանընտա , տիւնեաբէրէսթլիլի միւէպպէտէն թէրք իթմէղտէն էվլէլ սօն պիր ֆիլթուհաթ տահա իճրա իթմիշ օլմագ իշուն պիրի պիրինտէն այըրմըշ օլտըղը **կէլճ** Ղէվճ իլէ **ղէվճ** տախի պուլընմագ տա ըտը : Պունլարըն հէր իքիսի տէ , օնակէհզուհուր վէ տէհշէթլի ֆէլաքէթտէն եաղայը սըյըրտըղտան սօնրա , թէքրար տաիրէի աչգ ու մուհապպէթէ տախիլ օլմուշ վէ քէնտիլէրինէ օ դատար ֆէնայըղլար իթմիշ օլան բրէնսէս տը սէն-Տիգիէնին թէօպէքեարլըղը հագգընտա աճը աճը իսթիհղալար իճրա իտէրէք , ախըլ ինթիգամա գարար վէրմիշ իտիլէր : Լաքին պիր միւտտէթ սօնրա , պունլար իւղէրինէ տէհշէթէնլի պիր ֆէլաքէթ տահա շէօքմէյէ պաշլատը . շէօյէքի , օ վագթա դատար Ղէվճինին Ղէվճէսի հագղընտա պիր էմսիլէթի քեամիլէսի պուլընտըղը հալտէ , պիրի պիրինի միւթէաղըսպէն ալմըշ **օլտըղ** իմզասըղ մէքթուպլար սէպէպիյլէ պիր թագըմ

սուի զաննւարա զահիպ օլտու . աղապինտէ օրթալըգտա տէհչէթնար պիր վէլվէլէ , սիր գիյլ ու գալ տըր զուհուր իտիսլ , պիշարէ զատըն հէնուղ կէնճլիք չաղընտա իքէն պէտնամըգ տէրնասընտա զարգ օլտու պիթտի :

Ձէվճի պէտն տէլի գանլըյա կէլլինճէ , մէրդում հազ . գընտա տախի սիր թաղըմ միւպհէմ վէ իտինանէ ույ . տուրմալար վէ իթհամաթը զաթիյեէտէն պին գաթ նէֆ . ըթպախչ սիր խայլը թէվաթուրլար եայլըմալա պաշլա . տը . լաքին պու թէվաթուրլար էօյլէ պիր մէհարէթ վէ մէթանէթի չէյթանէթքեարանէ վէ օ գատար միւխթէ . լիֆ եօլլար ըլա նէշր օլունմագտա ըտըքի , պիշարէ տէլի գանլընըն էն սատըգ տօսթլարը պիլէ , ալէտ տէվամ վէ գարմա գարըշըգ սուրէթտէ տէվէրան իտէն պու թան . թանա վէ շայիալարըն մուգավէմէթի զայրը գապիլ թէէ . սիրաթընա տիւշսլ օլարագ , աղար աղար մէրգումտան եիւղ չէվիրմէյէ վէ պիրէր թարաֆա չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար :

Պու գիյլ ու գալ վէ շայիալար իսէ շու ղլճճ իլէ իլիւառա օլունապիլիր .

« — Պագսանըղ ա , պիրատէր , իշիթտինի զ մի , մէ . սէլէտէն խապէրտար մը սընըղ . . . »

« — Խաշր :

« — Օնըն հազգընտա բէք ֆէնա շայիալար տէվէրան իտիյօր . . . »

« — Աճայիւպ , սահիճ մի . . . էյ նէ՝ սէօյլէյօրլար պագալըմ :

« — Տօղրուսընը իսթէրսէնիզ , պէնտէ բէք էյիսինի պիլմէմ ամմա , բէք ֆէնա շայիալար . . . հաթթանամու . սընը պիր բարալըգ իտէճէք լագըրտըլար տէվէրան իտի . յօր . . . »

« — Հայ չէյթան հայ . . . բու բէք տէհչէթի չէյ պէ . . . հէր կիթտիյի եէրտէ չէ իշուն պարիտանէ մու .

ամէլէ կէօրմէքտէ օլտուղընը շիմտի անլայօրըմ . . .

« — Տօղրուսը , պունտան պէօյլէ քէնտիսիյլէ կէօրիւշ-
մէքտէն իճթիննայ իտէճէթ , ատէթա սէլամը սապահը
քէսէճէյիմ վէսսէլամ :

« — Պէն տէ էօյլէ . . . »

Իյթէ տիւնեա պէօյլէ տիր . պիր ատէմին նամուսընը
վէ գասար ու հայսիյեթիւնի դըրմադ իշուն չօդ տէֆա
պունտան զիյատէ շէյ լաղըմ կէլմէղ . հաթթա մազհար
օլտըղը մուվաֆֆաղիյեթիւնի սէպէպիյլէ բէք չօգլարընըն
նազարը հասէտիւնի ճէլայ իթմիշ օլտն պիր ատէմի բէղիլ
վէ պէտնամ իթմէք իշուն տահա բէք չօդ եօլլար պուլու-
նապիլիր : Իյթէ , մէքլուր պահսըմըղ օլտն տէլիգանլը
տախի պէօյլէ նահաղղ եէրէ դուրպուն կիթտի : Պիշարէ՝
կիւնտէն կիւնէ էթրաֆընտա ատէմ դալմատըղընը վէ
տահա տօղրուսը պաստըղը թօրադ այաղլարը ալթըն-
տան եավաշ եավաշ սավուշմագտա պուլընտըղընը կէօր-
տիւքտէ , աճագ խանչերի ատաւլէթինին միւտհիշ տարպէ-
լէրինէ հէտէֆ օլտըղը շու թուլթըմաղ գաբըմաղ տիւշ-
մէնի նէրէտէ արայըպ եաղալոյաճաղընը շաշըրտը գալ-
տը . զիրա բրէնսէս տը Ուէն-Տիղիէյի պաշընա կէթիրտիյի
պէլայարտան պէրու կէօրմէմիշ օլտըղընտան , մէրզումէ
հաղգընտա զէրէճէ շիւպհէ իթմէք խայալընա պիլէ կէլ-
մէմիշ իտի :

Պունընլա պէրսպէր . հէր քէս թարաֆընտան կէօր-
մէքտէ օլտըղը շու նէֆէթ վէ պիւրուտէթին սէպէպի նէ
իտուլինի անլամագ իւղրէ , օլանճա դուվլէթինի պիր եէրէ
թօբլայըպ քէնտի էսկի տօսթլարընտան պիրինէ միւրա-
ճաաթ իյլէտի : Մագաթ , մէրզում տախի միւպհէմ վէ
գաչամագ եօլլու ճէվապլար վէրտիյինտէն , տէլիգանլը
սօն տէրէճէ դազապա կէլէրէք թարղիյէ (հատուցումն)
թալէպ իյլէտի . հալ պուրի խասմի թարղիյէյի սիւահլա
վէրմէք իսթէտիյինտէն . Վիղին տօսթլարընըղտան վէ պէ-

նիւմ ահապարմտան հայտի իրի շահիտ պուլունըգտա . . .
պիր տիւէլլու իտէլիւմ . . . տէտի . . . Պիշարէ տէլիգանլը իսէ
քէնտի տօսթլարը միյանընտա պիր շահիտ պիլէ պուլա.
մատր :

Նիհայէթ , սէպէպ ու հէքթի անլաշրմագսըզըն հէր
քէսին նաղարընտան տիւշտիւ , հէր թարաֆտան հագա-
րէթ կէօրտիւ վէ քէնտի սէպէպիլլէ մահվ օլմուշ պիթ-
միշ օլան զէվճէսինին խաթըրէի մուսիպէթէնկիզի գալ-
պինտէ զալըմ աճըլար ույանտըրարագ , քէտէրինտէն ,
հիտտէթինտէն , մէյուսիյեթինտէն պիլ ախըրէ ազլընա
թըֆթէթ կէլիպ քէնտիսինի թէլէֆ իլլէտի . . . :

Ձէքտիյի էլէմլէրէ էօմրիւնիւ ֆէտա իտէրէք խիթամ
վէրմիշ օլան շու պէտպախթ տէլիգանլընըն էօլտիւլիւ
կիւն , մատամ տը Սէն-Տիզիէ , պէօյլէ մուճիպի ար ու
հիճապ պիր էմր թապիւթըյլա պու սուրէթլէ խիթամ.
րէզիր օլաճաղընը վէ միւտտէթի մէտիտէ գալանիյնի ի-
լահիյեթ վէ պէշէրիյեթյի քէնտիսինէ օյունճագ իթմիշ օլան
ատէմ քէնտի հայաթընը անճագ սօն պիր ճինայէթլէ . . .
եանի թէլէֆի նէֆսլէ իքմալ իտէպիլտիլինի սէօյլէմիշ ի-
տի . . . : Հաթթա բրէնսէսին թարաֆկիրլէրի պու տէհ-
շէթնար սէօզլէրի մահվունանէ , միւթէասթըպանէ վէ
էմիլիյեթթեարանէ պիր սուրէթտէ հէր թարաֆա նէշր
իլլէտիլէր :

Լաքին հէքսի պու տէյիլ . պունլար իչուն միւճագա-
թա պէտէլ միւքեաֆաթ վար ըտը . Պազը էրպապը տըգ-
գաթ , մատամ տը Սէն-Տիզիէնին ֆըրդասընա մէնսուպ
օլան էշխասըն դարիպ պիր շարուգլըգլա եիւքսէք մէվզը-
լարա էրմէքտէ օլտըգլարընը քէմալը թէաճճիւպ վէ հայ-
րէթլէ կէօրմէքտէ իտիլէր . Փաղիլէթ վէ տինտարլըգ թաս-
լամագտան պիր ան կէրի տուրմայան վէ խուսուսըյլա պիր
այաղը քիլիսէ գարուսընտա օլուպ , վազ վէ նասիհաթ
տինլէմէյէ մէյեալ կէօրիւնէն տէլիգանլըլարը ժէզիւիթ ,

ճէմիյեէթինին թահթը հիմայէսինտէ պուլունուպ Սադրէ-
Գէօռ (մուգատտէս եիւրէք) թապիր օլընան էօքսիւզ վէ
ֆագաթ զէնկին գըզլար Եւա էվէնտիրիրէր իտի . Գա-
պիչարէլէր իսէ՝ տիյանէթըրվէրլիք թասլայան ժէղիւթ
գատընլարը թարաֆընտան ինթիսապ իտիլիշ օլան սախ-
թէ վէ սօֆու պիր գօճա նէ տէմէք օլտըղընը պիլ ախըրէ
անլայարագ , էքսէր տէֆա , պուլընյաքեարլար ճէմիյե-
թինէ գապուլ օլունմըշ օլմագ Լուծֆ ու շէրէֆինէ աճը
աճը կէօղ եաշլարըյա Լանէթլէր օգուրլար Ետը . հաթթա
պու էօքսիւզ գըզլար , ճէմիյեթի մէղքիւրէտէ էճնէպի
վէ համիսիզ պուլունտըզլարընտան , քէնտիլէրինէ էմր ի-
տիլէն պիր իզտիվաճա գարշը ճիւզի պիր թէշէքքիլէ ճիւ-
րէթ իթտիքլէրինտէ , շէտիտէն միւճազաթ կէօրիւրլէր իտի .

Մատամ տը Սէն-Տիգիէնին սալօնլարընտա վալիլէր ,
միրալայլար , էնճիւմէնի տանըշ ազալարլ , բիսգօքօսլար ,
մէճլիսի այան ազալարը վէ սուրիէ ինթիսապ օլունմագ տա
օլուպ , պունլարտան իսէ՝ մագհար օլտըզլարը Բուծպէ
վէ մէսնէտէ մուգապիլ , տինտար վէ դահիտ կէօրիւնմէք ,
արա սըրա քիլիսէյէ կիտիպ ալէնէն Ս . Հաղորդութիւն
ալմագ , ժէղիւթ թարիգաթընա մուխալիֆ օլան տինսիզ
վէ ինթիլաճը ատէմլէրէ գարշը միւէպպէտէն ճէնքլէշ-
մէյի ահտ իյլէմէք վէ խուսուսըյա արբայ տ'էկրիննինին
ինթիսապ իտէճէյի մէվատտը միւթթէլիֆէ հագգընտա
քէնտիսիլէ սուրէթի խաֆիլէ վէ մահրէմանէտէ մուխա-
պէրէյէ կիրիլմէք կիպի շէյլէր թալէպ օլունուր Ետը .
պունտան պաշգա , արբայ տ'էկրիննի տիւնեանըն էն զէ-
քեալէթլի , էն խաթըրնիւվազ վէ էն շէնմէշրէպ ատէ-
մի օլմագ հասէպիլլէ , շու էմրի մուխապէրէ մէրգուճան
իչուն բէք Լաթիֆ պիր էյլէնճէ իտի .

Իշթէ շու միւնասէպէթլէ պիր վազըաի թարիսիլէ
տահա հիքեայէ իթմէք իսթէրիզ քի , Սուլիէր վէ Բաս-
գալ կիսիլ միւէլլիֆլէրին ինթիգամճուլանէ թէգեթլէրի-

նէ հաղըգաթէն շայէսթէ տիր , Պուրպոնլարըն թէճտիտի
հիւքիւմէթ իտիլինին սօնընճը սէնէսի , սէրայ խալզըն-
տան վէ էրալապը Բուծպէտէն պիրիսի , էֆքեարը միւնէվ-
վէրէ վէ սէպաթ ու զէքեալէթ սահիպի պիր ատէմ օլ-
մասըյա , Բահիպլէրին էօնիւնէ տիղ շէօքիւպ կիւնահլա-
րընը իթիրաֆ իթմէք վէ Ս . Հաղորդութիւն ալմագ իս-
թէմէմէքտէ իտի . հալպուքի , միւմաիլէյհին պուլընտը-
ղը հալ ու մէվղը բէք եիւքսէք օլուպ , էհալինին նազա-
րը ժըգգաթը իսէ թապիաթըյա օրայա թէվէճճիւհ ի-
տէճէյինտէն , վէզաիֆի տինիլէ խուսուսընտաքի շու
գայտսըղըղ . վէ միւսամահա պաշգալարընա տախի սիրա-
յէթ իտէճէյի պի իշթիպահ Ետը . պինաէն ալէյհ , միւ-
մաիլէյհ պու եօլտա գանտըրըպ եօլա կէթիրմէք իչուն
արբայ տ'էկրիննի մէմուր իտիլտի . մարքի տ'էկրիննի ,
ֆէրաիլի տինիլէյի հիւսնի իյֆա իթմէյէն պու գաթըն
թապիաթը ալիճէնապանէսինի բէք էյի պիլտիլինտէն ,
հէր նէ՝ սուրէթլէ օլուրսա օլսուն , միւմաիլէյհի պու մէզ-
հէպէն այինի իճրայէ , եանի Ս . Հաղորդութիւն ալմագ
գանտըրապիլէճէք օլուրսա շու մուվաֆֆագիլէթինին
նէթիճէսի բէք միւէսսիր օլաճաղընը հըս իյլէմիշ իտի .
արբայ տ'էկրիննի , խըլզէթէն զէքեալէթ ու ֆէթանէթ
սահիպի օլտըգտան պաշգա , գարշըսընտաքի ատէմ էյլէ
գօլայ գօլայ տօլապիլ հիւրէր թագըմտան օլմատըղընը տա-
խի պիլտիլինտէն , ահքեսամը տինիլէ վէ ֆէրաիլի մէզ-
հէպիլէյի պիր թարաֆա գօյարագ , վէ միւմաիլէյհի
պու կիպի տէլլիլէր իլէ գանտըրմագ ճիւնէթինի իթիզամ
իթմէյէրէք , մահգա ատապա բիայէթ իթմէքտէն , Բէվի-
լի տիւննսյա թէվֆիլի մուամէլէ իյլէմէքտէն վէ պէօլլէ
պիր գարարըն խալզ իւզէրմտէ հասը իտէճէյի սուի
թէէսիրտէն պահա իթմէյէ պաշլատը . Լաքին միւմաիլէյհ
պու սէօղլէրէ գարշը քէնտիսինի միւտաֆաա իթմէք ի-
չուն տէսի քի .

— Բահրի պէֆէնտի, պէն ահքեամ վէ ֆէրաիդի տի-
նիյէէյէ սիզտէն տահա զիյատէ հիւրմէթ վէ ըրայէթ իտէ-
րիմ. ահազ, իթմինանը գալստ հասըլ օլմատըղ հա վէ
վիճտանըմ իզն վէրմէտիրճէ, կիտիպ Ս. Հաղորդութիւն
ալմայը տա պիր նէվ՝ մասխարալըգ, պիր նէվ՝ ալմայըղ
ատտ իտէրիմ:

Աբբայ տ'էկրիննի. — (Գուրնազհասընա թէպէսսիւմ
լտէրէք.) Հայտի, հայտի, սէօզիւմիւ տինէյինիղ, թի-
թիզիք վէ ինատճըլըգ իսթէմէղ. պանա իթմատ իտի-
նիզ. պիզ՝ սիզին վիճտանընըղա մէնաֆիինիղի պիրի պի-
րիյէ ուղաշարրապիլիլիղ. սիզին իչուս պիր ՊէՅՍ.Ձ ՀԱ-
ՂՈՐԴՈՒԹԻԻՆ թէրթիպ իտէրիղ, պիթէր կիտէր. զիրա
պիզ՝ սուրէթի գահիրէտէ ահքեամը տինիյէէյէ ըրայէթ
կէօթէրմէքտէն պաշղա պիր շէյ թալէս իթմէյօրըղ. —
տէտի:

Աբբայ տ'էկրիննիինն պէյ-ը հաղորդէն նամըյլա զիքը
իթտիյի շէյ իսէ, օգուսուպ թագտիս իտիյմէմիշ նշխարը-
յա թէրթիպ իտիլէն հաղորդութիւն տէմէք իտի:

Սէրայ խալընտան մատուտ օլան միւմաիլէյհ գաթ՝
աբբայ-մարքի տ'էկրիննիինն թէքլիֆիէրինն քէմալը հիտ-
տէթ ու նէֆրէթլէ ըէտտ իյլէտի. հալ պու քի, քէնտիսի
տախի մէմուրիյէթինտէ գալամայըպ աղլ օլունտու:

Պու վազըտի դարիպէ թարիխէ տախի թէհագ-
գուգ իթմիշ օլուպ, եալընըղ միւմաիլէյհ սէրայ մէմուրը-
նա հասը իտիլէմէղ. մատամ տը Սէն-Տիզիէ վէ եա թա-
րաֆիլիլէրի իլէ գաիտէ վէ մէնաֆիճէ զըտտ վէ մուխա-
լիֆ պուլընան քիմսէլէր տիւնեանըն էն պէտպախթը սայը-
լապիլիլէր իտի. զիրա, էր եա կէճ, տօղրուտան տօղրու-
յա վէ եա տօլայըտան, դալիմանէ վէ հէման տախիմ թա-
միրի նազապիլ տարպէլէրէ հէտէֆ օլուրլար, շէօյլէ քի
պազըլարը էն աղիղ տօթթլարընը, պաղըլարը իթիպարլա-
րընը, չօղու նամուսուսու վէ չօղու տախի մէտարը թէայ-

եիւլէրի պուլընան մէմուրիյէթլէրինն պիրտէն պիրէ դա-
իպ իտէրլէր իտի. պուսնա պիշարէկեանը գալուրան շու-
տարպէլէր՝ տէհէթէնկիղ վէ մէհուլ պիր գուվէթին
իճրաաթը խաֆիյէ վէ միւթէմատիյէսի էսէրի օլուպ, պու
գուվէթի մէհուլէ իսէ, քիմսէյէ կէօրիւնմէքսիզին շուսըն
պուսըն շէօհրէթ ու շանընը, սէրվէթ ու սամանընը վէ
էն միւհքէմ մէվգը վէ մէսնէտլէրի պիլէ թար ու մար
իտէր պըրագըր վէ հէր քէսին նազարը հայրէթ վէ
տէհէթիննի ճալիպ օլաճագ պիր ուսթալըղյա կիրտապը
մահվիյէթէ աթընճայա գատար շայըլըր տուրըր ըտը:

Իշթէ, Պուրպոնլարըն թէճտիտի հիւքիւմէթ իթմէ-
սինտէն սօնրա բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին նասըլ օլուպ
տա նուֆուղ ու թէէսիր գաղանմըլ օլտըղը վէ նէ իչուս
տէհէթի պիր գատըն սայըլմագ տա պուլընտըղը թաֆ-
իլաթը մէպսութէտէն վազիհէն անլաշըլապիլիլի. Մէր-
գումէ, 1830 սէնէսի թէմուղ պընըն իխթիլալը գէմա-
նընտա, հիւքմտար Լուի-Նիլիք թարաֆընա կէշիպ էք-
պապը իխթիլալ իլէ պիրլէշտի. լալին դարիպի շուրասը
տըր քի, մէվգըրի իգալալտէն տիւլէն հիւքիւմէթի սապը-
գայա էն զիյատէ սատըղ. պուլընան պիր գաշ զաթլարլա
ֆամիլեաճա վէ ճէմիյէթճէ միւնասէպաթընը տէվամ
իթմէքլէ պէրապէր, եինէ ազիմ պիր նուֆուղ վէ ֆէվգ
էլ ատէ պիր իգթիտար սահիպի ատտ օլունմագ տա
ըտը:

Խիւլասալի յէլամ, շուրասընը տախի պէյանէ միւ-
սարաաթ իտէրիղ քի, մատամ տը Սէն-Տիզիէնին գէվճի
բրէնս տը Սէն-Տիզիէ՝ խայըլ սէնէլէրտէն պէրու պիլա
վէթա թէֆատ իթմիշ օլտըղընտան, զայէթլէ քիւլիլիլի
օլան սէրվէթի, քէնտի քիւլիւք պիրատէրինէ եանի Ատ-
րիէն տը Գարտօվիլին բէտէրինէ տիւլմիւշ իտի. հալ
պու քի, օն սէքիղայտան պէրու, գօնթ տը Գարտօ-
վիլ տախի վէֆաթ իթմիշ օլտըղընտան, Ատրիէն տը Գար-

տօվիլ Իէննըբօն ֆամիլեասընըն պու շուպէսինին սօնընճը վէ եէկեանէ վարիսի գալմը ըտը :

Իրէնսէս տը Սէն-Տիդիէ, գոյու եէշիլ տամուգ պար, լա մէֆրուշ օլան էբէյիճէ պէօյիք պիր սալօնտա եէկէնինի պէքլէմէքտէ իտի : Պու սալօնըն դանարէ վէ սանտալիէ կիպի եինէ այնը դումաշլա մէսթուր օլան էշեասը վէ մէզհէպէ միւթէալլիգ քիթասլարլա տօլու պիր քիթիւպիսանէ օյուլմը տպանօղտան եաբըլմը ըտը : Ստանըն տիվարլարընը թէղեին իտէն պիր գաշ աղիղլէր րէսմի վէ սիյահ գաթիֆէտէն պիր ղէմին իւզէրինէ ֆիլ տիշինտէն մամուլ պիր պէօյիք Հաղրէթի իսա թասվիրի : պու սալօնա տահա զլյատէ հիւքնէնէկ պէ դասվէթնիւմա պիր հալ վէրմէքտէ իտի :

Մատամ սը Սէն-Տիդիէնին մէվատտը միւթէլիֆէ հագգընտա բէք չօգ մահալլէրլէ մուխապէրէ վէ միւքեաթէպէսի պուլընտըղընտան , պէօյիք պիր եաղր մասասը էօնիւնտէ օթուլմը միւթէատտիտ մէքթուպլար մէօհիւլլէմէքտէ իտի :

Մէզպուրէ , թախմինէն գըրգ պէշ եաշընտա պիր
 գատըն օլուպ , կէնճլիք շաղընտաքի կիւղէլլիյինի հալէա
 ղայպ իթմէմիշ իտի . պիր վազթ ճալիպի հայրէթ օլա-
 ճագ տէրէճէտէ նաղիք վէ նահիֆ օլան վիւճուտի , հէր
 նէ գատար միւրուրը վէմանլա գալընլաշմըշ ըտը ըսատա ,
 հէնուզ սիյահ վէ ուզուն գույրուզլու էյպիւնի ալթըն-
 տան զարաֆէթ ու լէթաֆէթինի ըզհար իթմէքտէ իտի .
 Պաշընտաքի սատէ վէ քիւլ ըէնկինտէ շէրիտլէրլէ միւղէյ-
 եէն թաքեէսի , գալըն պիւքիւմլէրլէ սարըլմըշ օլան գում-
 բալ վէ լիւրիսղա սաշլարընը էրպապը նազարա արգ իթ-
 մէքտէ իտի . Մէզպուրէյի իլք տէֆա կէօրէն պիր քիմսէ ,
 աւըն վազարլը վէ մասումանէ սըֆաթընտան պիրտէն պիրէ
 գարըլըր վէ նէտամէթ վէ սիւքիւնէթլէ մալամալ օլան
 պու շէհրէտէ , էվլէլէն կէշիրմիշ օլտըղը գարըշըգ էմֆիւն
 էսէրինի պուլմաղա շալըշըր ըտը , Ռէնսէս շու սըրատա ,
 « տէրէնէ վազար , իֆֆէթ վէ իսմէթ կէօսթէրմէքտէ
 իտի քի , մէզպուրէնին պունճա հիյլէ վէ ֆիթնէքեարլըգ-
 լարըն , պունճա վուդուաթը շէհիլթէրէսթանէնին ֆա .
 իլի օլտըղընա հիյ քիմսէ ինանամաղ ըտը . հաթթա , օլ
 խուսուստա թէսատի ֆէն պիրինին աղղընտան պիր քէթի-
 մէ իշլթտիքտէ , քէնտիսինի պիր Գէշի էվլէնէ գըյաս
 իթմէքտէ օլան պու գատընըն շէհրէսինտէ տէրհալ պիր
 հայրէթի մասումանէ վէ միւքէստէրանէ նիւմայան օլուր
 վէ պիր աղ սօնրա տալի իթիրաղքեարանէ պիր իսմէթ
 վէ պիր էսէրի մէրհամէթ կէօրիւլիւր իտի .

Պունտան պաշղա , բրէնսէսին թէպէօսիւմի արա սը-
 րա մուգավէմէթի զայրը գապիլ պիր սաֆիլէթի գալպ վէ
 լէթաֆէթլէ մալամալ կէօրիւնիւր իտի . իրի մաի կէօզլէ-
 ըն ինապը հալինտէ , առարը աղ ու մուհապպէթ ըզհար
 իտէպիլիւրլէր իտի . լաքին պիր քիմսէ քէնտի քիպը ու ազա-
 մէթինի քէսը իթմէյէ , իրատէ վէ արգուսընա մուխալէ-
 ֆէթ կէօսթէրմէյէ վէ մէնֆաաթլարընա խալէլ վէ նա .

գիտէ կէթիրմէյէ ճէսարէթեապ օլընճա վէ քէնտիսի տէ՝
նէֆսինի թէհլիքէյէ իլգա իթմէքսիդին հրսսիյեաթը ին-
թիգամճուլանէ վէ զարագքեարանէսինի մէվգըրի իճրայէ
զօյմաղա մուգթէտիր պուլունընճա, միւլայէմէթ վէ վա-
զարլա մալամալ օլան շէհրէսի, պարիտանէ վէ տէհշէթ-
էնկիզ պիր խապասէթլէ բարլամաղա պաշլար ըտը :

Օ սըրատա մատամ Կրիվուա, Ատրիէն տը Գարտօլի-
ին օ սապահքի հարէքեաթ վէ իճրաաթընը հալի օլարագ
Ֆլօրինին գալէմէ ալմըշ օլտըղը : — Բայց համիլէն, բրէն-
սէսին օտասընա տախիլ օլտու :

Մատամ Կրիվուա, թամ եիկիրմի սէնէտէն պէրու
բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին խըտմէթինտէ պուլընը, օրտու .
մէզպուրէ, պիր ստա խըտմէթ քեարը քէնտի տինեարէ-
րէսթ վէ շէհվէթբէրվէր հանըմը հագգընտա հէրնէ քի
պիլմէյէ մուգթէտիր իսէ, թէմամըյլա պիլիր իտի, Աճա-
պա բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ քէնտի կէնճիք չաղընտաքի
խաթա վէ թագսիրաթընա ալեհա՜ օլան պու գատընը
գաստէն մի եանընտա սագլամըշ ըտը. իշթէ պու խու-
սուս հէր քէսճէ մէճհուլ իտի, Լալընըգ շուրասը մալիւմ
իտի քի, մատամ Կրիվուա բրէնսէս նէղտինտէ պէսլիք
իմթիյազ վէ միւսաատէլէրի հաիգ օլուպ, պիր ստա խըտ-
մէթ քեարընտան զիյատէ պիր սատըգ րէֆիգէ ատտ օ-
լունմագտա ըտը :

Մատամ Կրիվուա իշթիրամքեարանէ պիր սուրէթմէ
հանըմընա տօղրու եիւրիւտիւքտէն սօհրա, էլինտէքի
քեաղըտը մէրգումէյէ ուզաթարագ :

— Մատամ, իշթէ Ֆլօրինին գալէմէ ալտըղը ըաքօր-
թօ . — տէտի :

Բրէնսէս . — Պիր աղտան թէտգիգ վէ միւթաալա ի-
տէրիմ, շիմտի տինլէյինիղ քի սէօյլէյիմ, եէկէնիմ Ատ-
րիէն պիր աղտան պուրայա կէլէճէք, պէրապէրճէ իտէ-
ճէյիմիզ մուհավէրէ էանսընտա սիզէ պիր ատէմ կէլիսլ

պէնիմ թարաֆըմտան ըէճա իտէճէք . մէրգումը ալըպ
Ատրիէնին քէօշքիւնէ կէօթիւրէճէքսինիղ , անյատընը՞մը :

Կրիվուա . - Լիվիէ՛թ , մատամ . էմրինիղ նօգթասը
նօգթասընա իճրա օլունաճագ տըր :

Բրէնսէս . - Պու ատէմ՝ Ատրիէնին քէօշքիւնտէ պու-
լընան էշեա վէ սաիրէյի գալէմէ ալաճագ վէ պիր միւֆ-
րէտաթ տէֆթէրի թանղիմ իտէճէք տիր . հիշ պիր շէյ
ունուտըլմամագ իշուն պիւթիւն տըգգաթ ու զայրէթինի-
ղի սարֆ իտէճէքսինիղ . զիրա պու զայէթ էհէմմիյէթ-
ի պիր շէյ տիր :

Կրիվուա . - Պաշ իւսթիւնէ , մատամ . . . յաքին էկէր
թօրժէթ իլէ Հէպէ մուխալէֆէթ իթմէք իսթէրլէրսէ . . . :

Բրէնսէս . - Միւսթէրիհ օլընըղ . պու իշի կէօրմէյէ
մէմուր օլան զաթըն էօյլէ պիր սըֆաթը վար տըր քի .
թօրժէթ իլէ Հէպէ մէրգումը կէօրտիւքլէրինտէ , կէրէք
միւֆրէտաթ տէֆթէրինին թանղիմինէ վէ կէրէք իթթի-
խագ իտէճէյի թէտապիրի սաիրէյէ մուխալէֆէթ իտէ-
մէյէճէքլէր տիր . . . : Պունտան պաշգա , քէնտիսինէ ըէ-
ֆագաթ իտիպ , պիր զէմանտան պէրու օրթալըղտ եայմըշ
օլտըղընըղ թէվաթուրլարը թէէքիտ իթմէյէ մէտար օ-
լան ահվալ ու խուսուսաթտա սէպաթ իտէճէքսինիղ . . . :

Կրիվուա . - Միւսթէրիհ օլընըղ , մատամ . օ շայիա
վէ թէվաթուրլար շիմտի հաղըգաթը հալ մէսապէսինտէ
տիրլէր . . . :

Բրէնսէս . - Էնճամը քեար , շու պիշիմ՝ քիւսթախ , սէր-
թէշ վէ միւթէքէպպիր Ատրիէնին գանատլարը գըրըլաճագ
վէ պէնտէն լութֆ ու մէրհամէթ տիլէմէյէ մէճպուր
պուլընաճագ տըր . . . օ վազթ պէն տախի . . . :

Պու սըրատա իխթիյար պիր օտա խըտմէթճիսի գա-
բունըն իքի գանատընը պիրտէն աշըպ տէտի քի .

— Մատամ , Մ . աբբայ տիկրինեի հաղըէթլէրի . . . :

Բրէնսէս . - (Մատամ Կրիվուայա խիթապէն .) Մատ-

մուսաղէլ տը Գարտովիլ կէլէճէք օլուրսա, պէնիմ թ-
րաֆըմտան պիր տագըղաճըգ պէքլէմէսինի ըճա իտի-
նիզ :

Կրիվուա . - Պաշ իւսթիւնէ , մատամ . - տէտիրտէն
սօնրա , օտա խըտմէթճիսիյլէ պէրապէր տըշարը չըդտը :

Մատամ տը Սէն-Տիդիէ իլէ Մ . տէկրինեի սայօնտա
եալընըգ գալտըլար :

Յ

Ֆ Է Ս Ա Տ

Աբբայ-մարքի տէկրինեի՝ Միլիէօ-տէգ-իւրսէն սօգա-
ղընտաքի խանէտէ կէօրմիւշ օլտըղըմըգ վէ պուռնտան
թագրիպէն իւշ այ մուգատտէմ Բօմայա աղիմէթ իթմիշ
օլան Բօտէնին էֆէնտիսի օլտըղընը գարիինի քիրամ էլ-
պէթթէ անլամըշլար տըր :

Աբբայ տէկրինեի՝ միւթատը վէճհ իւղըէ ղայէթ զա-
րիֆանէ պիր մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիշ իտի իսէ տէ ,
պու էլպիսէնին ըհիպ գաֆթանընա պէնզէր պիր ճիհէ-
թի եօղտու . վիճուտինի գուճագլամըշ օլան սիյահ ըը-
տէնկօթը վէ գայա պաշլարընա գատար պէլինի սըգմըշ
պուլընան եէլէյի , վիճուտինին զարաֆէթ ու մէլահէթի-
նի տահա զիյատէ մէյտանա չըգարըյօրտու . սիյահ գազ-
միրտէն մամուլ բանթալօնը , այնէ կիպի բարլամագտա օ-
լան չիզմէլէր կիյինմիշ այազլարընըն զարաֆէթինի պիր
գաթ տահա թէզեիտ իթմէքտէ իտի . խիւլասաի քէլամ ,
պաշընըն արգա թարաֆընտաքի սաշլարը ճիւղիճէ տէօ-

քիւմիշ օլտըղընտան , ըհիպ պաշլարընտա պուլընմասը
տէթտէն օլան եօղտու պիր թրաշ եէրի ղաիպ օլմագ-
տա ըտը . էլպիսէսինին հիշ պիր ճիհէթի քէնտիսինին ըուհ-
պան կիրուհընտան օլտըղընա տէլալէթ իթմէյիպ , անճագ
պէյլէ պիր մէրտանէ չէհրէյէ պէյիւք պիր լէթաֆէթ
վէրէճէք օլան սագալըն ֆըգտանը պու խուսուստա պագը
չիւպէլէր ույանտըրմագտա ըտը . հէնուզ թրաշ իտիլմիշ
օլան չէնէսի , ասքէլլէրէ մախսուս պիր մաղրուրիյեթլէ
գաղլանմըշ օլան սիյահ , էնլի վէ եիւքսէք գրավթընա
տայանմագտա ըտը . մէգթիւք գրավթըն պու սուրէթլէ
գաղլանըշը իսէ , թէզիւթ թարիգաթընըն էն ղայրէթ-
լէշ վէ էն նուֆուգքեար ըէիսլէրինտէն պիրի օլան պու
մէհուր վաիզին՝ Պուրպոնլարըն թէճտիտի հիւքիւմէթի
զէմանընտա , Ֆրանսայա գարշը Բուսլար ըլա մուհարէպէ
իթտիքտէն սօնրա , պիր սիւվարի ալայընա գօմանտա իթ-
միշ օլտըղընը տէրիւթըր իթտիրմէքտէ իտի :

Մարքի տէկրինեի՝ Բարիսէ օ սապահ վասըլ օլմուշ
օլմաղլա , վալիտէսի մարքիզ տէկրինեինին , սօն տագը-
ղալարընըն էզա վէ ճէֆալարընը ազաճըգ թատիլ իշուշ
քէնտիսինի պիհուտէ եէրէ չաղըրարագ , մատամ տը Սէն-
Տիդիէնին Տիւնքէրք գուրպինտէքի չիֆթիյինտէ վէֆաթ
իթմէսինտէն պէրու բրէնսէսի կէօրմէմիշ իտի . շուքի օ
ըրատա , պիրսէն պիրէ Բօմատան պիր էմի կէլմիշ օլուպ ,
աբբայ տէկրինեի՝ Ճէնապը Հագգըն իհսանքէրտէսի օլան
էն մուգատտէս հրսսիյեաթը ֆէտա իթմէյէ մէհպուր օլ-
մուշ վէ հէման վագթ կէչիրմէքսիզին Բօմայա աղիմէթ
լէթմիշ իտի . պուլընլա պէրապէր , պու էմիէ իճապէթ
իտիպ եօլա չըգաճաղը սըրատա ճիւղիճէ թէրէտտիւտ
կէօթէրմիշ իսէ տէ , շու հալ Բօտէն թարաֆընտան կէօ-
րիւլիւպ , լագըմ օլան մահալէ տէրհալ իշար իտիլմիշ ի-
տի . զիւրա Մ . տէկրինեինին միւտտէթի էօմրիւնտէ մու-
հաֆազա իթմիշ օլտըղը եէկեանէ հրսսիյեաթ , վալիտէ-

սի հազգընտարի մուհապսեթի խալիսանէ վէ հազգընտարի եկսի իտի :

Օտա խըտմէթ ճիսի մատամ Կրիսուա իլէ պիրլիքտէ քէմալը իհթիրազլա դարուտան չըդտըղը սըրատա , մարքի տէկրիննի քէմալը կէրմի իլէ բրէնսէսէ եազլաշտը վէ էլինի մէրդումէյէ ուզաթարադ , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

— Հէրմինի . . . տօղրու սէօյլէ . . . սէնին մէքթուպարընտա պէնտէն հիշ պիր շէյ սազլամատըն մր . . . վալիտէմ քէնտի սօն տազըղալարընտա պէնի լանէթ իթմէտի մի . - տէտի :

Բրէնսէս . - Ասլա , Պրէտէրիք . . . սէօյլէ իթիմատ էթ . . . պու պապտէ դաթիյէն էմին օլ . . . վազըս սէնի սօն տէֆա կէօրիպ էճէլ աճըլարընտա պիրազ թատիլ իթմէք իսթէտի իսէտէ , պիր աղ սօնրա ազլընտա պիւթիւն պիւթիւն դաիպ իթտի . հաթթա սալըզլատըղը գէման պիլէ . . . հալէա սէնի չաղըրմադտա , հալէա սէնին իսմինի եատ իթմէքտէ իտի :

Մարքի . - (Բէտէրնաք պիր սուրէթտէ .) Էվլէթ , պէնիմ հուզուրըմ քէնտիսինէ հայաթպախշ իտէպիլէճէյինէ պէսպէյի հըսսիյեաթը մատէրանէսի շահատէթ իթմիշ տիր . . . :

Բրէնսէս . - Րէճա իտէրիմ . . . պու կիպի հիւղնէն . կիզ վէ քէտէրամիզ խաթըրէլէրի ֆիրրինտէն չըգար . . . զիրա պու ֆէլաքէթին թամիր ու իատէսի գապիլ տէյիլ տիր :

Մարքի . - Լաքին թէքրար Րէճա իտէրիմ , Հէրմինի , վալիտէմ սօն տազըղալարընտա եանընտա պուլընմատըղըմ իչուս մէյուս վէ մի քէտտէր օլմատը մը . պանա լանէթլէր օղումատը մը . . . տահա զիյատէ դարուրի իլ իճրա պիր վազիֆէ պէնի պաշգա եէրէ սէվդ իթմիշ օլտըղընտա անլամատը մը . . . :

Բրէնսէս . - Խալը , Պրէտէրիք , խալը , պու պապտէ սէնի թէէմին իտէրիմ . . . Պիր աղ սօնրա ազլընտա պիւթիւն դաիպ իթմիշ օլտըղընտան , էկէր սէն կէլմէյէ վաղթ տախի պուլայըտըն , իշ իշտէն կէլմիշ օլաճազտը վէ էօլմէսինտէն Էվլէլ պուլայա վասըլ օլամայաճազտըն , Պու պապտէ սանա եազմըշ օլտըղըմ պիլճիւմէ մալիւմաթ , հազայիդի ահվատէն իպարէթ տիր , պինսէն ալէյհ , հիշ պիր կէօնէ էնտիշէյէ դահիպ օլմայարազ միւսթէրիհ օլման լաղըմ տըր . . . :

Մարքի . - Էվլէթ . . . վիճտանըմ միւսթէրիհ տիր , զիրա վալիտէմի ֆէտա իթմէքլէ վազիֆէմէ իթաաթ իթտիմ . վէ ֆաղաթ , հէր նէ դատար չալըշտըմ շապալատըմ ըսա , եինէ շու Բէտէրինտէն , վալիտէսինտէն վէ հաթթա ճանընտան վաղ կէլմէյէն պիր քիմալ , պէնիմ շալիլտիմ օլամազ (1) քէլամըլա պիզէ էմր իտիլէն հալէ ալըշմաղա տէսթրէսթ օլամատըմ :

Բրէնսէս . - Օրասը թապի տիր , զիրա , անատան , պապատան , դարտաշլարտան ճիւտա տիւշմէք վէ նէֆրէթ իտիպ դալընմադ բէք միւշքիլ շէյ տիր , լաքին պուլնա մուդապիլ , նէ դատար նուֆուղ ու թէէսիր . . . ճէգատար դուվլէթ վէ իզթիտար քէսպ իթմէքտէ օլտըղըմը տէրխաթըր իթմէյօր մըսըն . . . :

Մարքի . - (Պիր տազըղաճըղ սիւքիթտէն սօնրա .) Օրասը տա վարա , ալէնէն վէ աշիքեարէն իճրաի հիւքիւ-

(1) Ժէգիւթ ճէմլեթինին գալստիյնի էսասիյեկսինտէ , պու տէշէթլի թէնպիշ հազընտա , աթիտէքի շէրհ ու իյզահսթ օղուճազտա տըր .

« Լիսան տախի հըսսիյեաթը գալպէ եարտըմ իթմիշ օլմազ իչուս , էպէվէյնիմ վ.Ա.Ր , պիրատէրլէրիմ վ.Ա.Ր տէյէճէք էլթաթ , էպէվէյնիմ վ.Ա.Ր ԸՏԻ , պիրատէրլէրիմ վ.Ա.Ր ԸՏԸ — էլէյէ ալըշմազ լաղըմ տըր . » (Իթիշանը ումումի . սահիֆէ 29 . գալաշիյնի էսասիյեկ)

մէթ իտէն ասհապը գուժվէթ վէ իգթիտար իւղէրինէ խաֆիյէն հաքիմ օյմազ իշուն ինսան նէլէր ֆէտա իթմէղ, Գու տէֆա Բօմայա սէյահաթըմ, պիզիմ տէհէթի Նուֆուզ ու իգթիտարըմզ հազդընտա եէնիտէն եէնիյէ ֆիքրէր հասըլ իթտիրտի. զիրա պիւմիշ օլ, Հէրմինի, քի տիւշմէնիթիմիզ հէր նէ տախի եարսալար, Բօմա, կէրէք ատէթ, կէրէք ըիվայէթ վէ կէրէք մէզհէսլ գուժվէթիյլէ, էլան տիւնեանըն էն կիւղէլ վէ էն պէօյիւք պիր զըսմընա հիւքմֆէրմա տըր. շու հալտէ, ինսան անճազ Բօմատան, եանի պու նօզթաի իւլեատան իգթիտար վէ իճրաթըմըզըն վիւսաթընը թաղտիր իտէպիլիր. . . . Շախսիյեթ վէ մահիյեթիւթի, թարիգաթըմըզըն շախսիյեթի արասընտա մահվ օլուպ կիտէն օ պինլէրճէ ինսան մաքինալարը, եանի պիւլա իթիրազ իթաաթէ մէճպուր օլանլար, նէ տէրէճէ ինթիզամ վէ ըթթըրատ իւզրէ իշլէմէքտէ օլտըզլարընը էօյլէ պիր նօզթաի իւլեատէն կէօրմէք հազըզաթէն բէք նազարուպա պիր մէնզարէ տիր, Նու պիզիմ գուժվէթ վէ իգթիտարըմըզ մէյէր նէ պէօյիւք իգթիտար ըմըշ. . . .

« Գիր ինսան՝ թարիգաթըմըզա իշթիրազ իթմէզտէն էվվէլ, իսթէտիյի կիպի տիւշիւնիւր, եաշար, իթիգատ իտէր, քէյֆէ մաեէշա հարէքէթ իյլէր. . . . Լարին ճէմիյեթիմիզէ տախիլ օլուր օյմազ, պիր դաշ ալ զարֆընտա ինսանլըզտան եալընըզ տէրիսի գալըր. տիկէր գուժվէթիւթի ճիւմլէթէն մահվ օլուր պիթէր. մէսէլա՝ ազլ ու զէքեաւվէթի, ֆիքր ու ֆէթանէթի, իտրաք ու մուհաքէմէսի, վիճտանը, իրատէի ճիւղիյէսի, էլ հասըլ պիւթիւն գուժվէթի պէտէնիյեթսի, ֆիքրի պէշէրին սէրպէսթի վէ հուրրիյեթիինի քէօրլէթէն պիր սաքիթանէ վէ միւտհիշ իթաաթ վէ էսրար նէվինտէն պիր թաղըմ՝ ամէլ ու հարէքէթլէրլէթար ու մար օլուր, ֆիտան կիպի գուրուր վէ պիւքիւլիր կիտէր. ալիմ Ալլահ, արա սըրա պուրալարընը տիւշիւն-

պիւքէ տիւշարը հայրէթ ու տէհէթ օլուր գալըրըմ. իշթէ օ սըրատա պու տիւսիղ, վէ էօլիւ կիպի սօղուգ ճիսմլէրլէ թարիգաթըմըզըն նէֆէսինի իւֆլէրիզ. տէրհալ պու ճէսէտ ալաղա դալգար, եիւրիւր, կիտէր, հարէքէթ իտէր, իշ կէօրիւր. Լարին իլէլէպէտ գարանմըշ օլտըզը տաիրէտէն տըշարը չըգամազ. իշթէ, ինսանլար ճէմիյեթիմիզին ազասը սըրասընա անճազ շու վէճէ իլէ տախիլ օլապիլիպ, ինսանըն էլլէրի քէնտիսինի սէվգ ու թահրիք իտէն ֆիքրին մէգասիտ վէ նիյաթընը անլամազօրըզըն էն միւշքիլ իշլէրի պիլէ կէօրմէքտէ օլտըզը միսիլլու, պոււնլար տախի ճէմիյեթիին էվամիրինի, իրատէլէրինի մաքինա կիպի իճրա իտէրլէր վէ ֆազաթ մազսատ վէ նիյէթլէրինի անլայամազլար:

Գու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, մարքի տ'էկրինեինին չէհրէսինտէ դուրուր ու ազամէթ վէ թէպէքքիւր ու թէհաքքիւմ ալաիմի նիւմայան օլտու:

Բրէնսէս. - Օհ, էվվէթ, էվվէթ, պու գուժվէթ ու իգթիտար պէօյիւք, հէմ տէ զայէթ պէօյիւք տիւր. վէ պիլ խասսա էֆընար ու վիճտան իւղէրինէ իճրաի հիւքմ իթտիյի իշուն բէք տէհէթի տիր:

Մարքի. - Տիւնէ, Հէրմինի. վազթըլլա պէնիմ թահթը իտարէմտէ միւքէմմէլ պիր սիւվարի ալայը վար ըտըքի, պոււնլարըն իւնիֆօրմասընտան տահա շաշատար վէ տահա ճազիպէլի պիր չէյ թէաավիուր օլընամազ ըտը. եազ կիւնլէրի, սապահլայըն, կիւնէշ էթրաֆը աֆազա էշիաքաշը էնվար օլտըզը վէ պէն տէ կէնիշ պիր թալիմ մէյտանընտա պուլընտըզըմ սըրատա, գօմանտանլըզըն զէվգ ու լէզզէթիյլէ նէշէեապ օլուրտըմ. սէսիմի իշիտիր իշիթմէղ, սիւվարիլէրիմ տէրհալ հարէքէթէ պաշլարլար, պօրուլար շայընըր, տավուլլար ուրըլըր, ասքէրլէրին շապգալարընտաքի թիւլլէր վէ սօրղուճլար տալղալանըր, գըլըճլար բարըլտար վէ ալթուն իշլէմէլի էլպիւնէլէնէ բէք

զիյատէ նազարրուպա կէօրիւնէն զապըթլարըմ տախի պարկիւրլէրինի տէօրթ նալ գօշտուրարագ էվլամիրիմի թէք-
րարլար ըտը . օրթատա կիւրիւլթիւ , շամաթա , ըչըգ վէ
չաչատան պաշգա պիր շէյ կէօրիւլէ մէգ իտի . վիճուտ-
լարը եարա էսէրլէրիյէ մէսթուր օլան ճէսուր վէ զայ-
րէթլի ասքէրլէրին ճիւմլէսի , պէնիմ պիր իշարէթիմէ ,
պիր սէօգիւմէ իթաաթ իթտիրլէրինտէն , պէն տէ քէնտի
իւզէրիմտէ ազիմ պիր գուվլէթ , ֆէվգ էլ ատէ պիր մադ-
րուրիյէթ հըսսիտէր իտիմ . զիրա բաքիպ օլտըղըմ պար-
կիրին հիտտէթ ու շիտտէթլինի զապթ իտէպիլտիյիմ մի-
սիլլու , թահթը հիւքմիմէ ալմըշ օլտըղըմ պուճա ճէսուր
գալպլէրի տախի քէնտիմէ իթաաթ իթտիրմէքտէ իտիմ . . .
Հալպուքի պէն՝ օ գատար ֆէնա կիւնլէր կէշիրմիշ վէ
միւտտէթի մէտիտէ քէմալը շէճաաթլա մուհարէպէ իթ-
միշ օլտըղըմ հալտէ , պիլա միւտահէնէ սէօյլէյէպիլիրիմ
քի , պու կիւն , վէ պու սաաթտա , քէնտի էմրիմ մուճի-
պինճէ հարէքէթ իտէն , տիւշիւնէն , իսթէյէն վէ մարի-
նա կիպի իթաաթ իտէն սիյահ էլպիսէլի բահիպլէր պա-
շընտա պուլուճարագ , պին գաթ տահա զիյատէ նուֆուզու
իգթիտար , գուվլէթ ու ճէսարէթ հըսս իթմէքտէ իմ .
պու բահիպլէր՝ պիր իշարէթիմէ քիւրէի արզըն հէր թա-
րաֆընա տաղըլըլար , գատընլարըն կիւնահլարընը իթի-
րաֆ իթտիրիպ Ս . Հաղորդուլուն վէրմէք վէ յօճուղարը
թէրպիյէ իթմէք պէհանէսիյէ , ֆամիլեալար արասընա
կիրէրլէր , մէզար զաքուսընա կէլմիշ օլան քէսանըն էսրա-
րընա ալեահ օլարագ ֆամիլեալարըն մէնաֆիլինէ իթի-
րաք իտէրլէր , սաֆտիլ վէ Այլահստան գօրգան հիւքմտար-
լարըն մուղտարըպ վիճուպընա հաքիմ օլարագ , անլէրին
թախթը սալթանաթլարընա չըգալար , վէ խիւլասաի քէ-
լամ ճէնապը Հազգ թարաֆընտան պիր վէքիլի մութլագ
օլմագ իւղըն Բօմատա ճալիս պուլընան Բաքա հաղըթ-
լէրինէ խըտմէթլէր իտէրէք , միւշարիլէյհին թա եանը

պաշընտա օթուրուրլար , էվլէթ , թէքարէն սէօյլէրիմ
քի , պէշիքտէն մէզարա , ֆաղիր պիր սէնաթքեարըն զու-
լիպէսինտէն թախթը հիւքմտարիյէ , վէ թախթը հիւքմ-
տարիտէն տախի ճէնասյը եէղտանըն վէքիլի օլան Բաքա-
նըն քիւրսիի մուգատտէսինէ պատար միւլթէտտ օլան շու-
հիւքիւմէթի խաֆիլնէմիլ , էն աղիմ հըրս ու թամալարը
ալէվլէնտիրմէք վէ եա թէսքին իթմէք իշուճ թէէսիս ի-
տիլմիշ տիր , իմտի , տիւնեատա հանկը թալիղի մայի-
շէթ , հանկը մէսլէք , հանկը եօլ սյու գուվլէթ վէ իգ-
թիտարը պալիշ իտէպիլիր , էվլէլէնէ կէշիրմիշ օլտըղըմ
վէ հաթթա պիր շօգ քիլինին նազարը հասէտինի ճէսպ
իթմիշ պուլընան օ շաչաալը էօմրի միւլ , շիմտի պանա նէ՝
գատար նէֆրէթպալիշ կէօրիւնմէքտէ տիր . (Աճը պիր
թէպէսսիւմլէ .) Ս վաղթլար խաթըրընտա մը , Հէրմինի .

Բրէնսէս . - (Վէմալը Կէրմի իլէ .) Հազգըն վար ,
Ֆրէտէլլէք , հէմ զիեատէսիյէ հազգըն վար . շու կէշմիշ
զէմանը նէ գատար իսթիրրահ վէ իսթիհգար իլէ տէրխա-
թըր իթտիրիմ պիլսէն . . . , Պէն տէ շօգ տէֆալար սէ-
շի կիպի Կէշմիշ զէմանը հալը հաղըր իլէ մուգայէսէ ի-
տէրիմ , վէ սէնին նասիհաթլարընը տիւլէմիշ օլտըղըմտան
տօլալը գալպիմտէ աղիմ պիր մէմուշիլնէթ տուլարըմ .
զիրա , պիր վաղթ կիւղէլլիքտէ եէքթա օլան վէ էթրա-
ֆը պիր թաղըմ էհլի զէվգ ու շէնվէթ աաթլէրլէ գու-
շաթըլմըշ պուլուճան գատընլարըն , զանլէ ճէմալլէրի
սօլմաղա պաշլար պաշլամաղ , տիւշար օլտըղլարը կիրտա-
պը մէզէլլէթ վէ սէֆալէթէ եուվարլանմաղտան անճագ
սէնին սայէնտէ գուրթըլապիլտիմ . . . , Էկէր պէն վա-
գը օլան նասիհաթլարընա գուլաղ աամամըշ օլսալըտըմ ,
շիմտի պէն նէ՝ օլաճագտըմ , նէ՝ կէօնէ հարէքէթ իտէ .
ճէքտիմ . գատընլար քէնտի հըսսիյեաթը շէհլէթ ճուլա-
նէսինէ , խրտմէթ իթտիրճէ , անլէրէ ըզհարը մուհաղզէթ
իտէն վէ ֆաղաթ շաչաալի ճէմալի մահլ օլընճա , անլէրի

քէօշէի վահտէթ վէ ինդիվայա աման պիր թաղըմ խօտ-
բէսէնտ , նանրէօր վէ դասպա հէրիֆուէրի ճթրաֆըմտա
սազլամադա չալըչաճադ վէ ֆիազաթ սայ ու զայրէթիմտէ
եկնէ մուվաֆֆադ օլամայաճադտըմ . վէ եախօտ էվիմի
պիր սէֆահաթ մէրքէզի իթմէքտէն պաշղա պիր չարէ
պուլամայաճադտըմ . . . էվլէթ . . . ղիյնէթլէր իճրա իթ-
մէք , ղիյաֆէթլէր վէրմէք , պաշղադ վէ սուսրէլէր թէր-
թիպ էյլէմէք վէ թապիրի տիկէրլէ պէնիմ եիւղիւմէ պի-
լէ պազմայան պիր ալայ չանսոդ եալայըճըլարընը պաշղմա
թօրլամադ , վէ հէր ազչամ սալօնտան սալօնա , ճէ-
միյնէթտէն ճէմիյնէթէ պիրի պիրի արտընճա տօլաչան
պիր թաղըմ մաշուդ վէ մաշուդ էլէրէ եէքտիկէրլէյլէ կէօ-
րիւչիպ դավուչմադա մէյտան աչմադ մէճպուրիյնէթիմտէ
պուլուճաճադտըմ . հալ պու քի , կէօրտի . քլէրի ասարը իհ-
թիչամ վէ շաչաայը , ղէվդ ու մէսէրքէթ վէ աշղ ու
մուհասպէթիմ միւթէմիմաթընտան ատտ իտէն պէօշէ
կէնճ , կիւլէր եիւղ վէ սէվտաբեար տէլիդանլըլարը պիր
եկրէ թօրլամադ պուտալաճա վէ տիվանէճէ պիր ղէվդ
տէյիլ մի

Բրէնսէսին շու սէօղլէրինտէ օ գատար էսէրի շիտ-
տէթ մէվճուտ վէ չէհրէսինտէ օ տէրէճէ դարաղըրեարանէ
պիր հասէտ մէշհուտ բտը քի , դալպինտէրի քէտէր վէ
աճըլարըն շիտտէթ ու մէրարէթի պիլա իիթիյար զահրէթ
չըղմադտա բտը . Մէղպուրէ կէշֆէ ղէմանտան կիւյա
իքրահ ու նէֆրէթ իտիյօրմըչ կիպէ պիր հալ թասլայա-
րադ տէտի քի .

— Խայր , ֆրէտէրիք , խայր . սօնընճը վէ շաչաատար
պիր ֆիւթուհաթտան սօնրա , խայր միւտտէթ շայանը
բէրէսթիշ գրալիյասը օլտըղըմ վէ ազ վազթտան պէնի
քեամիյէն թէրք իտէճէյի պէտիհի օլան սիւֆէհա ալէմիյ-
լէ անճադ սէնին սայէնտէ գաթը միւնասէպէթ իյլէտիմ .
վէ գրալիչալըղըմ պաշղա պիր քիւրսիտէ արատըմ . եա-

նի քէնտի շէհվէթբէրէսթիւրլէրինէ ֆաիդ պիր ճաղիպէ իլէ
թահթը հիւքմիմէ ալտըղըմ սէֆիհատէմէր եէրինէ , միւ-
թէպէր , միւհթէրէմ , հէյալէթէնկիղ վէ սահիպի իգթի-
տար ատէմլէրլէ միւնասէպէթէ պաշղատըմ քի , պուշար
տան բէք շօղու պիրէր տէվլէթ իտարէ իթմէքտէ իտիլէր .
հաթթա մէրդուճան պանա նէ օւէրէճէ ըղհարը սատա-
գաթ վէ խալիսէթ իթտիլէրսէ , պէն տէ քէնտիլէրինէ օ
մէրթէպէ սըտդ ու իսթիգամէթ իսլրաղ իթտիմ . իյթէ
միւտտէթի էօմրիւմտէ տաիմա խայալ վէ թէսալվուր իթ-
միշ օլտըղըմ իգպալ ու սաատէթէ անճադ օ ղէման նալի
օլտում . տիւննանըն էն պէօյիւք մէնֆաաթլարընտա , ղա-
յուրանէ պիր իյթիւրաղըմ վէ նուֆուղ ու թէէսիլիմ պու-
լունտու . էն մուհիմ էսրարա մահրէմ վէ ալեհաճ օլտում .
պէնի իսթիհզա վէ եա իսթիհզար իտէն էչխասը խանէրի
ինթիգամըմա ուրըպ տէվիլիտիմ . պիլաքս պանա իրտմէթ ,
հիւրմէթ վէ իթաաթ իտէն ղէվաթը քէնտի ի միտ վէ ար-
ղուլարընտան ղիյատէ տէրէճաթ վէ մէրաթիպէ թէրֆի'
դըլարմ .

Մարքի . - Իյթէ , Հէրմինի , պիր գաշ բէլիմէ իլէ ճէ-
միյնէթիմիղին եէնիտէն եէնիյէ թարաֆիլիլէր պուլարագ
իհրա իտէճէյի խուսուսը խիւլասա իթտին . . . ղիլիմ
խաթթը հարէրէթիմիլի' պուլղ ու ատալէթիմիլի վէ մէյլ
ու մուհասպէթիմիլի թէմալըյա մէմնուն իթմէնին ղօ-
լայըղընը պուլմադ վէ ճէմիյնէթիմիլի մէրաթիպի ալի-
յէսինտէ պուլընան ղէվաթա բէօր բէօրիւնէ իթաաթ ի-
տէրէք , մուղապիլինտէ տաիլի , պէնի պէշէրին մապա-
րը իւղէրինէ խաֆիյէն հիւքմիլիմ օլմադ հազգընա
իյթիւրաք իթմէք տիր . (Հաղարէթամիղ պիր սուրէթտէ .)
ճահա տա պիր թաղըմ տիվանէլէր վէ քէօրլէր վարտըր
քի , կիւյա թարիգ աթըմիղ պիլ խաոտա ճէնքլէչմէք իչուն
թէէսիւս իթմէմիշ վէ կիւյա դավղա էանասընտա եէնի
ղիր գուվլէթ վէ ղայրէթ քէսպ իթմէյիղ կիպի , շու սը-

բատա պիր գաշ ուղտաբորդ իշուհէ դարչը ճէնքիւնիպ ուղ-
բաշմադա մէնպուր պուլընաղըմըղ իշուհն , պիրի՝ իշիմիդ
պիթմիշ վէ մահվ ու պէրպտտ օլմուշ դանն իթմէքտէ
տիրէր . Էվվէթ , պէն տէ թէսլիմ խոհրիմ . քի վաղթլար
բէք ֆէնա տըր . . . լաքին էլպէթթէ պէօյլէ դալմաղ . . .
պիր կիւն տէյիլ իսէ , պիր կիւն էթէնէնէք տիր . . .
Սէն տէ պիրիսինքի . պիր դաշ կիւն դարֆրնտա , եանի
չուպաթըն օն իւչիւնտէ , պիր միւտտէթծիք տիւչարը թէ-
դէլդիւլ օլմուշ օլան նուֆուղ ու իղթիտարըմըղը թահքիմ
ու թաղվիյէ իտէճէք էրէյիճէ դուվվէթլի պիր վասըթմա-
յա մալիք օլապիլէճէյիլ . . .

Բրէնսէս . - Սէր-Եւր Դեւէսինտէն մի պահա իթմէք
խթմէյօրտուն . . .

Մարքի . - Հայ հայ . պիրիմ իշուհն վէդայի լաղիմէ-
տէն մատուտ օլան վէ էհէմիլէթի ֆէվղ էլատէյի հաիդ
պուլընան պու իշտէ հաղըր պուլընաղ իշուհն Բօմատան
դալղըպ աճէլէթէն Բարիսէ կէլտիմ .

Բրէնսէս . - Օ դատար հիւնէր վէ մէհարէթլէ թէլ-
թիպ իթմիշ օլտըղըմըղ թէսալվուրաթ վէ էնթրիդալա-
րըն ճիւմէսինի պիր տաղըղա դարֆրնտա թար ու մար
թիթմէսի միւհթէմէլ օլան ֆէլաքէթի աղիմէյի իշիթ-
տին մի . . .

Մարքի . - Էվվէթ , Բարիսէ հէնուղ կէլմիշ իքէն Բօ-
տէնի կէօրտիւմ . . .

Բրէնսէս . - Էօյլէ իսէ քէյֆիլէթի սանա անլաթտը .

Մարքի . - Հայ հայ . Հինալի բրէնսին վէ մէնէրալ
Սիմոնըն դըղլարընըն , լաքիպ օլտըղլարըն սէֆինէլէր դարդ-
օլտըղտան սօնրա , Բիդարտիա սէվահիլինէ տիւչտիւքէ-
րինի վէ պատէհու հիւթթի անլաչըլմաղ պիր սուրէթտէ
Դարսօվիլ գօնաղընա կիթմէլէրինի պիրէր պիրէր նաղլ
իլլէտի . ֆաղաթ պու բէք զիյաստէ հայրէթէ շայան տըր ,
Հէրմինի . զիյա , կէնճ դըղլարըն բէհպէրլէրիլլէ պէրապէր

Լիքսիլաատա վէ Հինալի բրէնսի տալի ճալատա դանն ի-
տիյօրտուղ . . . հաթթա պու պուպտէ թէտապիրի լաղըմէ
վէ իշթիւթթէտաթանէ տալի բէմալը մէհարէթլէ թէլ-
թիպ վէ իթթիսաղ իտիլմիշ իտի . . . (Հիտտէթ վէ ին-
թիլ իլէ .) Ալիմ Ալլահ , դանն իտէրսին քի պիր դուվ-
վէ մէհուլէ պու ֆաթիլեա աղապընը տալիմա մուհաֆա-
ղա վէ վիդայէ իտիյօր .

Բրէնսէս . - Պէրէրէթ վէրսին քի , Բօտէն՝ թէտալիլի ,
գօրնաղ վէ դայրէթքէշ պիր ատէմ տիր . տիւն աղչամ
պուրայա կէլտի վէ ուղուհն ուղատիլլէ օթուրուս սէօյլէշ-
տիք .

Մարքի . - Մուհալէրէնիլին նէթիճէսի բէք միւքէմ-
էլ տիր . . . Դըղլարա բէֆաղաթ իտէն իթթիյար ապէր
(Տակոպէր) իրի կիւն դատար Բարիստէն հարէքէթ իտէ-
ճէք տիր . . . դէվճէսինին (Ֆրանսու աղ Պօտուէնին) խու-
սուսի բաբաղը պու . պապտէ լաղըմ կէլէն թալիմաթը ալ-
մըշ տըր . . . մապաղըսը բէնտիլլիլնտէն եիւրիլէճէք
տիր . . . եարընքի կիւն , ժէնէրալըն դըղլարընտան տալի
գօրդաճաղ պիր քէօչէմիդ դալմայաճաղ տըր . . . մէյտան .
տա եարընըղ Հինալի բրէնսի դալըր . . . օ տա , թէհիլքէլի
պիր սուրէթտէ եարալանմըշ օլտըղը հալտէ , Դարսօվիլ
գօնաղընտա եաթմըշ տըր . տէմէք տիր քի . տահա իշ
կէօրէճէք վաղթըմըղ վար տըր . . .

Բրէնսէս . - Լաքին հէրսի պու տէյիլ տիր , եկէնիմի
հիսապա գաթմայարաղ , տահա իքի զիլի վար տըր քի ,
քէնտի մէնաֆիմիլ իշուհն չուպաթըն օն իւչիւնտէ Բարիս-
տէ պուլընմամալարը իճապ իտէր .

Մարքի . - Էվվէթ անլատըմ . պիրիսի Մ . Հարտի տիր .
լաքին մէրգուլըն էն աղիլ վէ էն սատըղ տօսթլարընտան
պիրի քէնտի հարէքեաթ վէ իճրատթըր պիղէ իսապէր
վէրիյօր . պու տօսթու պիրիմ ատէմիմիլ տիր վէ անըն
վասըթմասըյլա տըր քի Մ . Հարտիլի Ֆրանսանըն մէմալի-

խոնհէք գատար դափիւ հիւրիւ մէթլէր էլան վար ըմըլ .
պունլար կէօրմէյօրլար քի , հէր շէյտէն զիյատէ արգու
իթտիյիմիզ թալիւ ու թէրպլիյէ քէյփիյէթիւի պիղէ թէվ-
տի' իթտիւրլէրինտէ , էհալիյի էօյլէ պիւր իթաաթը սաքի-
թանէ վէ հալիմանէյէ վէ էօյլէ պիւր ինգըյատը էսէրանէյէ
ալըշտրըրըրըլ քի , ֆիւրլէր ամէլ ու հարէքէթտէն սազըթ
օլարագ վէ առէթա պուչադ կիպի քէօրլէնէրէք , տէվ-
լէթլէրին ասայիշ վէ իսթիւրահաթը թէէմին իտիւմիշօլուր-
հաթթա , ասըլգատէկէան սընֆընըն գըսմի ազամըյա սա .
հիպի սէրվէթ էսնաֆ կիւրուհընըն պիղտէն իւրքիւ պ նէֆ-
րէթ իթմէլէրի զտրիպ տէյիլ մի տիր պու պուտայա հէ-
րիֆլէր հալէա անլամայօրլար քի , սիղ , էհալիյի , տիւշար
օլտըղը դարուրէթ ու սէֆալէթ ճէնապը Հադդըն նազա-
պիլի թագէր վէ էպէսի պիւր գանունը օլտըղընա վէ քէնտի
հալիւի ըսլահ իթմէք կիպի պիւր սէվտաի միւրքիւմանէյէ
տիւլմէքտէն տաիմա իճթինապ կէօսթէրմէքյազըմ' կէլէ-
ճէյինէ վէ ինսան գըսմի' տիւնեատա նէ գատար միհնէթ
ու մէշադդաթ չէքէրսէ , ախրէթտէ տաիի օ նիսպէթտէ
միւքեաֆաթա մազհար օլտճաղընտան , պու տիւնեատա
րէֆահ ու սաատէթի հալէ արդու իթմէք ճէնապը Հադդա
գարշը պիւր ճիւնայէթ իշլէմէք տէմէք օլտըղընա իգնա' վէ
իսքեաթ իտէճէք օլուրսադ , էհալիւին ֆիւրլի պու իթի-
դատը մէյուսանէ իյէ պունալարագ քէնտի մէզէլլէթ ու
սէֆալէթի տրասընտա չիւրիւմէյէ գաթլանաճադ տրր .
օ դէման նաիլի սաատէթ օրմագ իշուն մէվճուտ օլան իւ-
մֆալէր վէ էյի կիւնլէր կէօրմէք իշուն կէօսթէրիլէն սա-
պըրսըղճա արդուլար մահվ օլուպ պիթէճէք տիր . օ դէ-
ման հիւքիւմէթլէրին միւսթադպէլինի բէք քէտէրամիզ
վէ աէհշէթէնկիլ կէօսթէրէն թէհտիտքեարանէ մէսէլէ-
լէր պիսսուհուլէ հալլ օլունաճադ տրր . . . Պու ահմագ-
լար հալէա կէղըմէյօրլար քի , էհալիտէն թալէպ իթտիյի-
միզ շու իթաաթը սաքիթանէ վէ իթիդատը էսիրանէ ,

ԱՐԱՆԻ-ՄԱՐԻ ՇԵՆԴԵՆԵՐ

քէնտիսինի հայրան կիպի սիւրիւպ սիւրիւքէմէք իշուն պիր եուլար խըտմէթինի կէօրմէքտէ տիր . տիւնեանըն պախթիյարլարը ատտ օյունան զէնկին վէ քիւպար թաղըմընտան իսէ՝ իւարիւտէն տինտար , զահիտ վէ նամուս . քեար կէօրիւմէքտէն պաշգա պիր շէյ թալէպ իթմէմէքտէ օլտըղըմըղտան , էկէր պուսլար ֆէսաաք ախլաղ նէ տէմէք օլտըղինը պիւսէլէր , հուղուղաթ վէ զէվղիյեաթը տիւնեէվիյեէլէրինէ պիր գաթ տահա մէյտան աշքլմըշ օլտըղընը անլայաճաղար տըր :

Բրէնսէս . - Օնլար վաղիֆէմիղտէն խարիճ . շիմտի պունլարը պէրթարաֆ իտէլիմ տէ քէնտի իշլիմիղէ պաղալըմ . պիր աղ էվիէլ սէօյլէտիյին վէճհլէ , օ պէօյիւք կիւն (շուպաթըն 43իւ) թէգարրուպ իտիյօր . . . : Մէշու . . . Դե-էլէ-նին նախի մուվաֆֆաղիյեէթ օլմասըյուս ճէմիյեէթիմիղին եէտի թէմէլլիւզինէ կէշէճէք զըրզ միլիոնա զարիպ պիր սէրմայէ սայէսինտէ , քէք պէօյիւք իշլէրէ թէշէպպիւս իտէպիլէճէյիղ . . . : Գէօյլէ պիր սէրվէթի ճէսիմէ , ճէմիյեէթիմիղ եէտինտէ պիր վասըթաի եէկեանէ օւաճագ վէ հէր իշ վարա իլէ պիթէն պէօյլէ պիր զէմանտա աղիմ պիր էհէմիյեէթի հաիղ պուլընաճագ տըր :

Մարքի . - (Տէրեաի թէֆէքիւրէ տալմըշճառնա .) Գունտան զաթը նազար , շուրասը տա վար քի պուրատա րուհպան ալէյհինտէրի էֆրեարը զատիմէ հալէա-տէլիմ իտիյօր . . . Թրանսանըն շու հարէքէթի պիւթիւն էվրօքայա թէէսիր իթմիշ տիր . . . հէր տէլէթ Թրանսանըն իզինէ իմթիսալ իտիյօր . . . : Ավսթրիա վէ հոլլանտատա քէնտիմիղի անճագ մուհաֆաղա իտէպիլիյօրըղ . . . թարիգ աթըմըղըն վարիտաթ վէ մէնապիի կիւնտէն կիւնէ աղալըյօր . վէլ հասըլ քէք զիյատէ հալը մուղայաղատա պուլուհըյօրըղ . վաղըա պու հալ պիղիմ իշուն կէշիճի պիր պուհրան (ճգնամամ , տաղնապ) ըսա

տա , ուղանալ իմ թիտատ ի թմէսի տէ ի հօթմադ տէն ախր ,
 իմաի, Միտաշտար Գեղեթնաւնն ճէսիմ պիր սէրմայէ էլտէ
 իտէպիլէճէք օլուրսագ , միւհթէմէլ օլան վուգուաթ վէ
 հատիսաթա գարչը ուղլաշտաղլէն ճէլլիմիզ շէօյլէ տուր-
 սուն , հաթթա ճէմիյնէլիմիզին պիր միտտէթէիզ տիւ-
 շարը թէգէլիլ ուղլաշ օլան էսասընը տալիս թահրիմ ու
 թագվիլէ իտէպիլէճէլիզ . բէգուլէք տիւզ տՈրպանօնըն
 թէրթէք վագըլընը դապուլ իտիպ տէ Դրալըն մէմէքէ-
 թինտէ թէմէլ թութտըրապիլէճէք օլուրսագ , դապթ ու
 թէսիսիրի մուհալ օլան պէօյլէ պիր մէրքէղտէն հէր թա-
 րաֆա հատտսըզ հիսապսըզ տալլար սալապիլէճէլիմիզ
 աշիքեար տըր (Պիր տագըղաճըզ սիւքիւթտէն սօն-
 րա , պաշընը սալլայարագ .) Ահ , շուպաթըն օն իւշիւ
 ճուպաթըն օն իւշիւ , ճէմիյնէլիմիզէ պիր հայաթը ճէ-
 տիտ պալսշ իթմիշ օլան Վնն սէնէսինտէքի Թրանթ - Վ-
 Նուրնտան տահա գիյատէ մէշհուր պիր Թարիկա սայըլա-
 ճագ տըր :

Որէնսէս . - Իշթէ իշին հէր հալտէ նախի մուվաֆֆա-
 գիյնէթ օլմասը իշուն հիշ պիր շէյի տիրիզ իթմէմէլի . . .
 հէր ախրիլէ ֆէտաքեարլըզը կէօյլէ ալաըրարագ էլտէն
 կէլէն դայրէթի իճրա իթմէլի տիր Հագղլարընտա
 վէսվէսէյէ դահիպ օլտըղըմըզ ալթը քիշիտէն պէշի էօյլէ
 պիր հալտէ պուլունըյօրլուր վէ եա պուլունաճագլար քի ,
 պիզէ հիշ պիր կէօնէ մագարաթլարը տօգունամագ . . .
 մէյտանտա եալընըզ եէկէնիմ Ատրիէն գալըր . . . զ-
 թէն մալիւմին տիրքի , սօն պիր դարար իթթիխագ իտիւ-
 անը տա գըսըլտանամայաճագ պիր հայէ գօյմագ իշուն
 եալընըզ սէնին ափաէթինէ պէքլէյօրտում Հաթթա
 պու պապտէ հէր տիւրլիւ թէտապիր վէ թէհիյաթա տա-
 խի թէշէպպիւս իթտիմ . . . շիմտի հէր շէյ հաղըր վէ
 նաղըր տըր վէ պու կիւնաէն իթիպարէն իշէ պաշայա-
 ճաղըզ . . . :

Մարքի . - Սօն մէջքու պընտան պէրու շիւղհէլէրքն թէ զայիւտ ի թմի՞ մի :

Բրէնսէս . - Էվիլէ թ . . . քէնտիսինին սուրէթի զահի-
րէտէ կէօրիւնմէք իսթէտիյինտէն տահա զիյատէ մալիւ-
մաթը պուլընտըղընա էմին իմ . . . շու հալտէ , պիղիմ
օշտան տահա թէհլիքէյի պիր տիւշմէնիմիղ օլամազ :

Մարքի . - Պէնիմ տէ րէյիմ տաիմա պու մէրքէչ-
տէ տիր . . . Պունըն իւուն , իթթիիսազ իթմիշ օլտըղըն
թէտապիրի պունտան ալթը այ մուգատտէմ իթթիիսազ
իթմէյէ սէնի մէճպուր իթմիշ իտիմ . զիւա թէտապիրի
մէզքիւրէ պու կիւն իշիմիզի թէսհիլ իթմէքտէ տիր . է-
կէր օնլար թէրթիպ իտիլիշ օլմասայըտը , մուվաֆֆազիյ-
եթթտէ հէման մուհալ գապիլինտէն օլաճազտը :

Բրէնսէս . - (Աճը վէ դարազքեարանէ պիր մէր-
րէթլէ .) Նիհայէթ Ատրիէնին դանատլարը զըրըյաճազ-
վէ թապիաթը ալքէշանէսի մալլուպ օլաճազ տըր . շիմ-
տիյէ գատար շիւղհէլէրինի ույանտըրմամազ իշուն գաթ-
լանմաղա մէճպուր օլտըղըմ պունճա հայտսըզճա իսթիհ-
զալարընըն ինթիգամընը օլաճազըմ . պէն . . . Էվիլթ . . .
պէն . . . պու անէ գատար թէհամիւլ իթմէյէ մէճպուր
օլտոււմ . . . զիրա պու նտրիէն օլաճազ նանքէօր պէնի
քէնտիսինէ գարշը թահրիգ իթմէքիլի քէնտիսինէ իշ կիւճ
իթմիշ իտի . . . :

Մարքի . - Հէրֆի , սէնի թէգիթ իտէն պէնի
տէ թէզեիֆ իթմիշ օլուր . սէնին նէֆրէթ իթտիյին ա-
տէմտէն պէն տէ նէֆրէթ իտէրիմ . . . խիւլասա՝ սէնին ճի-
կէրկեահընա սաքլանան օզ , պէնի տէ ճէրիհատար իթմիշ
պուր . . . :

Բրէնսէս . - Ազիզիմ . . . գաշ տէֆալար անըն աճը
աճը իսթիհզալարընա սէն տէ հէտէֆ օլմատընմը :

Մարքի . - (Դըսա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ .) Հըսսիյ-
եաթըմ վէ շահատէթի գալպիմ պէնի նասիրէն ալտաթ-

մըջ տրբ . պու ճէնճ գըզըն պիղիմ իշուն թէհիբէի . . .
հէմ տէ դայէթ թէհիբէի պիւ տիւշմէն օլտպիլէճէյին .
տէն էմին իմ

Բրէնսէս . - (Տիբ տիբ մարբի ա'կրինեինն եիւղիւնէ
պագարադ .) Էօյլէ իսէ անը էօյլէ պիւ հայէ վաղ իթմէի
քի ալթըզ պիղէ գօրգոյլը մուճիպ օլմասըն .

Մարքի . - Տօղթէօր Պալէնիէ իլէ Մ . Թրիբօյը կէօր-
տիւն մի .

Բրէնսէս . - Պու սապահ իրիսի տէ չուրոյա կէլէճէք
տիւր . . . քէնտիլէրինէ հէր շէյի նադլ ու հիքեայէ իթ-
տիմ .

Մարքի . - Պաշար պիւթիւն պիւթիւն Ատրիէնին ա-
լէյհինտէ մի տիրլէր . . . Եանի նադլիյաթընը իշիթտիքլէ-
րինտէ մէրգուլէյէ գարշը աստրը շիտտէթ իպրադ իթ-
տիլէճ մի .

Բրէնսէս . - Սօն տէրէճէ . . . տօղթէօր Պալէնիէ Ատ-
րիէնին էմնիլէթինի պու անէ գատար մուհաֆապա իտէ-
պիլմիշ օլտըղընտան . Եէհէնիմ անըն հազգընտա հիշ պիւր
կէօնէ շիւպհէյէ դահիպ օլմամագտա տրբ . Պունտան
պաշգա նէ օլտըղընը անպայամատըղմ պիւ խուսուս տա-
լի պու պապտէ մուալէնէթիմիղէ եէթիշիյօր .

Մարքի . - Նէ տէմէք իսթէյօրսուն .

Բրէնսէս . - Նէ տէմէք իսթէտիլիմի արգ իտէյիմ
մուհիմ պիւ մէսէլէտէն տօլայը էօյլէն վազթը քէնտի-
սիլլէ կէօրիւշմէք իսթէտիլիմի Ատրիէնէ սէօյլէմէք իւղրէ
պու սապահ մատամ Կրիվուայը քէնտիլէ Եօլլատըմ . դա-
տըն քէօչքէ եադլաշաճաղը սըրատա . Ատրիէնին պաղէ
գարուսընտան կիրտիլինի կէօրմիւշ վէ եա կէօրմէք զան-
նընտա պուլընմիշ տըր .

Մարքի . - (Ըզհարը հայրէթ վէ թէաճճիւպ իտէրէք .)
նէ տիլօրսուն . Հէրմիլի . . . պուլըն իմքեանը եօգ . . . ի-
նանըլաճադ շէյ մի . . . դաթի վէ սարիհ տէլիլէր վալ մի .

Բրէնսէս . - Շիւթիլէ գատար մատամ Կրիվուանըն ի-
ֆատէ վէ շահատէթինտէն պաշգա պիւ տէլիլ եօգ տուր
(Եանընտա պուլընտա պիւ քեաղըտը էլինէ ալարադ .) Հա-
էյի խաթըրըմա կէլլաթ . . . Ատրիէնին պէսլէմէլէրինտէն
պիլիլին հանըմը հազգընտա հէր կիւն գալէմէ ալտըղը
շուրաքօրթօյը կէօղտէն կէշիբէիմ .

Մարքի . - Պու պէսլէմէ , Բօտէնին պիւ տէսիսէ իլէ
Ատրիէնին եանընտա Եէրլէշտիրտիլի գըղ տէյիլ մի . . .

Բրէնսէս . - Թա քէնտիսի . պու պիլարէ քեամիլէն Բօ-
տէնին թահթը հիւքմիւնտէ պուլընտըղընտան . պիղէ շիմ-
տիլլէ գատար քէմալը խալիսէթ վէ սատագաթլա խըտ-
մէթ իթմիշ տիւր . . . Պէլքի պու րաքօրթօտա , մատամ
Կրիվուանըն կէօրմիւշ վէ եա կէօրմէք զանընտա պուլըն-
տա օլտըղը խուսուսը թաղվիլէ իտէր պիւ իպարէյէ թէ-
սատիւֆ իտէրիլ .

Բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէ պու րաքօրթօյա աթֆը նի-
կեահ իտէր իթմէղ . տիւշարը տէհէթ օլմուշճատընտ տէ-
տի քի .

— Ա , պուլնէ . . . նէ կէօրիւշօյըմ . . . պու գըղ շէյ-
թան մը տըր , նէ տիւր . . .

Մարքի . - Նէ սէօյլէյօրսուն . Հէրմիլի .

Բրէնսէս . - Ատրիէնին սաթմըշ օլտըղը գօնաղըն մի .
տիւրի պու քէրրէ մէրգուլէնին մուալէնէթ վէ մուգահէ-
րէթինի թալէպ իթմէք իշուն պիւ մէքթուպ եաղմըշ վէ
պու մէքթուպընտա Հիւթիլ քրէնսին Գարուօվիլ գօնաղըն-
տա պուլընտըղընը պիլտիլիլ տիւր . Ատրիէն մէրգուլէ քը-
րէնսին քէնտի ադրապասընտան օլտըղընը պիլիյօր . հաթ-
թա քէնտիսինէ րէսսամլըգ էօյրէթմիշ օլան սապըգ խօ-
ճասը Մ . Նօրվալա պիւ մէքթուպ եաղմըշ վէ Հինտիլէրէ
մախսուս էլպիսէլէր վէ դաշմիւր շալաթ հաղըրլամասընը
վէ քէնտի սէյաշաթ արապասընտ րաքիպէն Գարուօվիլ
գօնաղընտ կիտիպ քրէնս ճալմայը սէրիէն Բարիսէ կէ-

Թիրմէսինի թէնսկի՛ն ի՞ծմիշ տիր . հալ պու քի բրէնս ճալ-
մայը Բարիստէն հէր հալտէ երազլաթմագ լազըլ տոր :

Մարքի տ'էկրինեի պու խապերի իշիթիւր իշիթմէզ
պէնջի ուշտու վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Պու հարէքէթ՝ Ատրիէնին եէնի պիր հէվվէս վէ
արզուսընա աթֆ օյունամազ . ազրապաորնտան պիրինի
Բարիսէ կէթիթմէք խուսուսընտա կէօսթէրուիյի խահիշ
վէ իսթիճալ , սէնին դանն իթտիյինտէն տահա զիյատէ
քէյֆէնէթէ աշնա օլտըղընը իսպաթ իտէր Զաթէն
Սէր-Ի-Էր Է-Է-Է-Է-Է վազըֆ օլտըղընտան , իսթէտիյի ան-
տէ հէր շէյ թար ու մար իտէպիլիւր . . . վէ պիզիմ պիւ-
թիւն էմէքլէրիմիզ պօշա կիտէր . . . պինտէն ալէյհ պու
կիպի թէհիքէյի մախլուզլարտան իճթինապ իթսէք ֆէ-
նա օյունազ

Բրէնսէս . - (Պիր ազըլը դաթի իլէ .) Տէմէր տիր քի .
թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէ կէլմէզ . . . թէրթիպաթմըրզը
տահա զիյատէ սիւրաթլա իճրա իթմէլի վէ պու կիւն հէր
շէյի պիթիթմէլի իզ , էօյլէ՝ մի

Մարքի . - Էլվլէթ . . . ֆագաթ պու քէյֆիյեթէթ պա-
նա իսթրանսըզ կէօրիւնմէքտէ տիր :

Բրէնսէս . - (Բէմալլը կէրմի իլէ .) Տիւնեատա հէր շէյ
միւմըին տիր . . . տօղթէօր Պալէնիէ իլէ Մ . Խիւրոյ պի-
զիմիէ պէրապէր տիրէր :

Մարքի . - Հէր նէ դատար տօղթէօր Պալէնիէ իլէ Մ .
Թրիւրոյ հագգընտարի էմնիյեթիմ պէր քէմալ իսէ տէ ,
անլէրի պիրտէն պիրէ տիւշարը տէհէթ իթմէմէք իշուն ,
պու մէսէլէյի՝ Ատրիէնիէ իտէճէյիմիզ միւլաթաթտան էվ-
վէլ աշմամալըյըզ Ատրիէն հէր նէ մէրթէպէ իտ-
րաք վէ ֆէրասէթ սահիպի տախի օլսա , սէն եինէ անըն
նիյէթի մախսուսէսինի անլաեապիլիւր վէ մուճիպինճէ խաթ-
թը հարէքէթիմիզի թային իտէպիլիւրսին Էկէր չիւպ-
հէլէրիմիզ թէհագգուզ իտէրսէ . . . Էկէր քէնտիսինին

թապէր ալմասը բէք զիյատէ մուսաթարալը օլան շէյլէրէ
վազըֆ օլմուշ ըսա , միւթէտիյանէ հարէքէթ վէ իշի թէէ-
խիր իթմէք ճաիզ օլամազ , իմաի պու կիւն հէր շէյ պիթ-
մէթ տիր , օյալանմազա կէլմէզ :

Բրէնսէս . - (Պիր միւտտէթճիք սիւքի թտէն սօնրա .)
Օ առէմէ խապէր վէրէպիլիւրն մի :

Մարքի . - Էօյլէ վազթը պուրայա կէլմէյէ սէօզ
վէրմիշ տիր . . . չիմտի նէրէտէ իսէ կէլիւր , կէճիքէմէզ :

Բրէնսէս . - Տիւշիւնտիւմ քի թէրթիպաթմըրզ իշուն
պու սալօնն տահա զիյատէ գապիլիյեթի վար աըր . զի-
րա պու սալօն եանընտարի տախիւտէն անճագ պիր գա-
րու բէրտէսի վասըթասըյլա այրըմըշ օլտըղընտան , բէր-
տէյի էնտիրտիյիմիզտէ , սէնին հէրիֆ արգասընտա կիզ-
լէնէպիլէճէք տիր :

Մարքի . - Իէք էյի , պու թէտպիրին շայանը թահ-
սին տիր :

Բրէնսէս . - Պագալըմ կէլէճէք ասէմ էմնիյեթիլի մի
տիր

Մարքի . - Ղայէթ էմնիյեթիլի տիր . պիզ քէնտիսի-
նի չիմտիյէ գատար պէլքի եիկիրմի տէֆա պէօյլէ իշէր-
տէ գուլանմըշըզ տըր . մէրգում՝ մահիր օլտըղը գատար
տա սըրը սագլայըճը տըր :

Պու էսնատէ գարու եալաշճաճըզ ուրուլտը :

Բրէնսէս . - Կիրինիզ . - տէտի :

Օտա ուշաղը . - Տօղթէօր Պալէնիէ՝ մատամ՝ բրէն-
սէսին քէնտիսինի գապուլ իտիպ իթմէյէճէյինի սիւալ ի-
տիյօր :

Բրէնսէս . - Հայ հայ . մա էլ մէմնուսիյեէ . իշէրիյէ
պուլուրմասընը ըէճա էթ :

Օտա ուշաղը . - Պաշգա պիր ասէմ՝ տահա կէլմիշ
տիր . Մ . տ'էկրինեի էօյլէ վազթը պուրատա պուլընմա-
սընը մէրգուլա թէնպիս իթմիշ իմիշ . պէն անը Մ . տ'էկ-

բինեինին էմրի վեճէլէ իպատէթ օտաւընա կէօթիւրտիւմ. օրատա պէրլիյօր :

Մարքի . - (Իրէնսէսէ խիթ ապէն .) Տէմինճէք պահս իթալիյիմ՝ առէմ աիր . լարին էվիէլա օնը պուրայա չաղըր. մալըըը . զիրա տօղթէօր Պալէնիէնին շիմտիլիք անը կէօթ. մէսի ֆախաէսիդ տիր :

Բրէնսէս . - (Ոտա ուշաղընա տէօնէրէք .) Պազսան ա . . . կիթ էվիէլա իպատէթ օտաւընաւարի առէմի պուրայա կէթիր . պատէհու չանը չալտըրմտա . տօղթէօր Պալէնիէյէ պուրայա պուրայա լիմաւընք բէճա էթ . էկէր . . . լալըգտա Ս . Թրիբոյ տախի կէլէճէք օյուրսա . անը տա իշէրնէ կիրտիր . օնտան սօնրա մատմուաղէլ Ատրիէնտէն պաշգա հիշ յիմսէյէ դարույը աչմա . - տէտի :

Օտա ուշաղը սըշարը չըգտը :

6

ԱՏՐԻԵՆԻՆ ՏԻԻՇՄԷՆԼԷՐԻ

Բրէնսէս տը Ուէն-Տիգիէնին օտա ուշաղը՝ չօղ կէլ. մէքսիղին դըսա պօյու . սօլղուն լէհճէլի . սիյահ էլպիսէլի վէ կէօղլիքլի պիր առէմ իլէ պէրապէր թէքրար սայա. նա կիրտի . պու դըսա պօյու առէմին սօլ գօլթուղը տը թընտա . սիյահ սախթիյանտան մամուլ էբէյիճէ ուղղա պիր ճըղտան վար ըտը :

Բրէնսէս կէլէն առէմի պաշտաւն ալաղա դատար է. յիճէ սիւզտիւրտէն սօնրա .

— Եարաճաղընը չէյի Ս . արբայ տէկրինի սիղէ անյաթմը տըր . աէյիլ մի . - տէյու սօրտու :

Կէլէն առէմ իշթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ բրէն. սէսի սէլաւիյարաղ ինճէ վէ տիտիք կիպի պիր աէ. տա իլէ .

— Էվիէթ . մատամ . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Բրէնսէս . - Պաղընը պու տաիրէ իշինիղէ կէլիլ մի . տէտիլտէն սօնրա . մէրգ ումու օթուրտըր օտաւտան եալը. նըղ պիր դարու բէրտէսի իլէ տըրըմը շօն քիւլիք սա. լօնա կէօթիւրտի :

Կէօղլիքլի առէմ բրէնսէսի պիր աէֆա ուհա սէ. լաւիյարաղ տէտի քի .

— Պուրասը բէք միւնասիպ տիր . մատամ բրէնսէս :

Բրէնսէս . - Էօյլէ իսէ . լալթէն պուրատա օթու. ընըղ վէ վաղթ կէլտիլտէ պէն սիղէ խապէր վէրիլիմ :

Կէօղլիքլի . - Էմրիէրինիղէ մանթաղըրմ . մատամ :

Մարքի . - (Պարու բէրտէսինին պաղարընը չէօղէրէր .)

Խուսուսըյլա պէնիմ թէնալիհաթմը ունու թմայընը :

Կէօղլիքլի . - Ս . տէկրինի պու պապտէ միւսթէ. իհ շապիլի . . . :

Իալըն պիր գումաշտան եաբըմը շօն գարու բէր. տէսի աշաղըյա ինիպ . կէօղլիքլի առէմ կէօղտէն նիհան օլտու . Բրէնսէս չանը չալտը . պիր գալ տաղըգա սօնրա գարու աշըլըպ . պու հիքեպէնին էն մուհիմ էլիաւըն. տան պիրի օլտու Տօղթէօր Պալէնիէ իլէրի կիրտի :

Տօղթէօր Պալէնիէ թաղրիպէն էլլի եաշընտա . օր. թա պօյու . շիյման վիւճուտու . վէ սօլղուն . բալըաղ վէ զըմըղը չէհրէլի պիր առէմ իտի . Դիւլ բէնկինտէ . դա. յէթ սիւղկին վէ ուղունճա սալարը . ալնընը օրթա եէ. ինտէ իքիյէ տըրըմը վէ իքի գուլաղ թօղլարը Իշէրի. նէ եաթըրըմը ըտր . սիյահ իրէքաէն մամուլ զըսա բան. թալօն կիլինմէք առէթինի էյան մուհաֆաղա իթմիշ օ. լուպ . պու խուսուս պէլիլ տէ կիլղէլ պաճաղարա մա. իք պուլընմատընտան նէշէթ իլէմիշ իտի . չօրապ վէ բար.

լադ սախթիյանուան մամուլ զուհտուրալարընըն պաղա-
րը ալթուն զօրչալարլա տիւյմէլէնմիշ իտի . զրալաթը .
եէլէյի . էլպիսէսի քիւմիլէն սիյահ օլտըղընտան , աղա-
ճըղ բահիպլէրէ մախսուս պիր թալր քէսպ էլլէմիշ իտի .
պէմ պէյաղ վէ թօս թօթարլաղ էլլէրի . բաթիսթատան
մամուլ վէ ուֆաղ ուֆաղ զըրմալարը հալի զօլչաղլա-
ալթընտա կիղլէնմիշ օ ուս , էլպիսէսիլին վագար ու ճիտ-
տիլլէթլինէ լաղմէն , պու զօլչաղլարըն զարաֆէթ ու իհ-
թիյամընա սօն տէրէճէ տըղղաթ իտիմիշ իտի . 26 հէ-
սիլնտէ ասարը պէշաշէթ մէվճուտ վէ ուֆաղ զարա կէօզ-
լէրինտէ իսէ նասիր իւլ էմալ պիր նուրը ֆէրասէթ ու
զէքեալէթ մէշհուտ իտի . տօղթէօր Պալէնիէ՝ տիւնեա-
բէրէսթ . զէվղ ու սէֆայա մալ . թապիաթ սահիպի .
սէօհպէթ ու պէլաղէթտէ մահլր , սօն տէրէճէ միւլայլմ .
խաթըրնիւվաղ . չէվլիւ վէ կիրկիր պիր ատէմ օլուպ .
բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնիլն ֆըրգաի տիւնիյեթսիլնէ մէնսուպ
էշխասըն էն էսկիլէրինտէն պիրի իտի .

Տօղթէօր Պալէնիէ ֆէնի թէպապէթտէ վուգուֆ վէ
մէհարէթի թամմէ սահիպի օլմասընա լաղմէն , միւստէ-
թի մէտիտէ քէօշէի մէճհուլլիյեթտէ զալտըղտան սօնրա ,
սէպէպի մալիւմ օլմայան պիր հիմայէի ֆէվղ էլ ատէ սա-
յէսիլնտէ , Պուրպոնլարըն թէճտիտի հիւքիւմէթի զէմա-
նընտա , իքի մէմուրիյեթթի թըպպիյեթէ կիրմիշ վէ միւշ-
թէրիսի աղար աղար չօղալմաղա պաշլամիշ լաղ . չօրա-
սընը տախի սէօլլէմէյէ միւսարաաթ իտէրիղ քի , միւմաի-
լէյհ տօղթէօր՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնիլն հիմայէսի թահ-
թընա կիրէլիտէն պէրու , վէզաիֆի տիւնիյեթսիլնէ քէմալը
տըղղաթլա իյֆա իթմէյէ պաշլատը . հաֆթատա պիր
տէֆա , Սէն-Թօմաս ալլաղէն քիլիսէսիլնտէքի գուտտասը
չէրիֆ էսնասընտա , ալէնէն Ս . Հաղորդու թիւն ալըր ըտը .

Պիր սէնէ կէշտիքտէ , պիր թաղըմ իսաթէրէր մա-
տամ տը Սէն-Տիգիէնիլն ֆըրգասը էսէրինէ վէ եա զայրէ-

թի ֆէվղ էլ ատէսիլնէ իթիսալէն , ալթըղ տօղթէօր Պա-
լէնիէտէն պաշղա հէքիմ իսթէմէղ օլտըլար վէ միւտ-
տէթի զալլիլէ զարֆընտա մէրգուլմըն միւշթէրիլէրի չօ-
ղալտըղճա չօղալտը .

Գարիինի քիրամ պիւս սուհուլէ մուհաքէմէ իտէ պիլի-
լէր քի , Ժէգիւիթ ճէմիյեթթիլինն - 27 հէ-
տա Բարիսին էն մէշհուր աթրպպասընտան պիրի պուլլն-
մաղը ճէմիյեթթէն նէ գատար էհէմիլէթի պիր չէյ իտի .

Հէքիմ տէ լահիպ կիպի պիր մէմուրիյեթթի մաիւ-
սուսէսի վար տըր . եանի հէքիմ տախի պիր նէվ՝ բուհ-
պան տէմէք տիր . պիր թապիպ , հէր սաաթ վէ հէր տա-
ղըղա ֆամիլեալարըն տաիլէի մահրէմիյեթթիլինէ կիրէր .
անիլէրին էն կիղլի էսրարընա ալեհաճ օլուր , անլար , քէշֆ
իտէր վէ չօղ չէյլէր եարապիլիլ . . . հասըլը քէլամ , բա-
հիպ կիպի , թապիպ տախի խաթթէկեանըն վէ ճան չէյիլ-
մէք լատտէսիլնէ կէլէնլէրին տէտիքլէրինի տիւնլէր վէ ի-
չիտիր .

Շու հալտէ , ճէսէտիլն սէլամէթիլնէ մէմուր օլան քիմ .
սէ իլէ բուհըն սէլամէթիլնի տէրէօհտէ իտէն քիմն , պիր
մէնֆաաթը միւշթէրէքէյէ մէպնի , պիրի պիրիլլէ ույու-
չաճագ վէ պիրի պիրինէ մուալէնէթ իտէճէք օլուրլար-
սա , մէզար գարուսընա վասըլ օլմուշ օլան պիր պիշարէ-
նին զաաֆը հալինտէն վէ եա զօրգուսընտան պիլ իսթիֆա-
տէ , քէնտի նէֆալէրի իլուն տէյիլ , - զիրա գանուն պուընը
մէն՝ իթմիշ տիր , - իլլա ֆիւլլաթ (մայասը ֆէնա) կիւ-
րուհընտան էշխասը սաիրէ իլուն չօղ չէյլէր եարապիլիլէր .

Խիւլասաի քէլամ , տօղթէօր Պալէնիէ՝ Բարիստէքի
Ժէգիւիթ թարիգաթընըն էն զայուր վէ էն միւհթէրէմ
խարիճի ազալարընտան պիրի իտի .

Տօղթէօր Պալէնիէ սալօնտան իլէրի կիրտիքտէն սօն-
րա , բրէնսէսէ եաղլաշտը վէ նէզաքէթ վէ եա զէնտօսթ-
լըղ սաիգասըլլա մէրգուլմէնին էլինի էօթաիւ .

Բրէնսէս տօղթէօրիւ կէօրիւնճէ դալպի ֆէվդ էլ ա-
տէ պիր սէվինճլէ մալամալ օլարագ տէտիքի .

— Սէօղիւնիւղտէ տաիմա սատրղ պուլունուրընըղ .
վաղթը միւլագաթը պիր սանիյէ պիլէ կէշիւմէղաթիք . ա-
ղիղիւմ մօսիէօ Պալէնիէ .

Պալէնիէ . — Էմրիւէրինիղի իճրայէ միւսարաւթ իթմէք
պէնճէ պէօլիւք պիր իղպալ ու սաաուէթ տիր , մատամ .
(Պատէհու մարքի տէկրիճէիյէ տէօնէրէր վէ տօսթանէ
պիր սուրէթտէ էլինի սրգարաղ .) Հաւու օլսուն , սիղի
թէքրար կէօրմէք պաթիթիյարըղընա նաիլ օլըյօլըմ . . .
Իւշ ալ զպպու պէթիինիղ տօսթարընըղ իչուն նէ դատար
ուղուն կէօրիւնտիյիւնիւ պիլսէնիղ . . .

Մարքի . — Աղիղիւմ տօղթէօր , վաղթ կէրէք կիսէն .

լէր վէ կէրէք դալանլար իչուն միւսալի տէրէճէտէ ու-
ղուն կէօրիւնիւր . . . Հէր նէ հալ իսէ , իշթէ օ պէօլիւք
կիւն կէլտի չաթտը . . . Մատմուաղէլ տը Գարաօլիլ շիմ-
տի պուրայա կէլէճէք . . .

Բրէնսէս . — Լաքին պէնիւմ դալպիւմ րահաթ տէյի .
պին տիւրլիւ վէսլէսէլէրէ դահիպ օլըյօլըմ . աճապա Աս-
րիէն շիւպէն մի իտիյօր .

Պալէնիէ . — Ո միւմքինսիղ շէյ տիր . զիրա պիղ ի-
րիմիղ տիւնեանըն էն մահրէմ տօսթարընտանըղ . . .
Սիզտէ պիլիրսիինիղ քի պէն մատմուաղէլ Ատրիէնին էմնի-
յէթի քեամիլէսինի դազանմըղմ տըր . . . Տահա տիւն
տէյիլ էվլէթի կիւն պէրապէրճէ օթուրուպ կիւլիւշ-
տիւք . . . Հաթթա միւթատըմ վէճէլէ , քէնտի սուրէ-
թի մայիշէթի վէ արա սըրա դահիպ օլսըղը էֆքեարը
միւֆրիթէսի հազզընտա պիր թազըմ միւթալաւթ վէ
միւլահազաթ տէրմիյան իթտիյիմտէ . . .

Բրէնսէս . — (Տէօղթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք վէ
մանիտար պիր նազարա մարքիյէ պազարագ .) Մ . Պալէ-
նիէ սուրէթի զահիւրէտէ էճէմիյէթսիղ կէօրիւնէն պու
խուսուսաթ հազզընտա պահա իթմէքտէն պիր ան կէրի
տուրմաղ .

Մարքի . — Պու քէյֆիյենէթ հազըզաթէն մուհիւմ վէ
էսասը պիր շէյ տիր .

Պալէնիէ . — Քէնտի սուրէթի մայիշէթի վէ էֆքեարը
ղարիպէսի հազզընտա պազը միւթալաւթ պէյան իթ-
տիյիմտէ , մատմուաղէլ Ատրիէն սօն տէրէճէ պէյաշէթ
վը գուրնաղըղլա , պէնի թէղեթի իթմէյէ պաշլատը .
զիրա , իթիւրաֆ իտէրիւմ քի , պու գըղ նատիր իւլ էմսալ
պիր ազլ ու զէքեալէթէ մալիք տիր .

Բրէնսէս . — Տօղթէօր . . . տօղթէօր . . . օ դա-
տար չաքուղ կէվլէմէք իսթէմէղ . . .

Մ . Պալէնիէ պու սէօղէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ ,

եւէլէյինին ճէպինտէն ալթուն պիր դուլթը չըգարըպ աշտը վէ իբի բարմաղըյլա պիր չէթիմ էնֆիյէ ալտըդտան սօնրա, եաւլաշ եաւլաշ չէրմէյէ պաշատը. լաքին էօյլէ պիր մանիսար սուրէթտէ բրէնսէսին եիւղիւնէ սլազըյօրտու քի, մէրգումէնին շիւպհէլէրի քեամիլէն զաիլ օյտու, Նիհայէթ Մ. Պալինիէ, կէօմլէյինին զըվրըմլարը իւզէրինէ տէօթիւլմիւշ օլան էնֆիյէ թօղլարընը պէյազ վէ թօբարլագ բարմաղլարըյլա սիլքտիքտէն սօնրա տէտիքի.

— Կէվէմէք մի . . . պէն մի . . . մատամ. տիւշար օլտըղընը հալը մէշքիւքիլէթտէն սիդի գուրթարմագ իշուն, քէնտիմի պիլ իթիլար սիդէ հասը իթմէք իսթէմէտիմ մի.

Մարքի. — Էվլէթ, տիւնեատա պու մուհիմմ իըտմէթի եալընը սիդ կէօրէպիլի իտինիլ.

Պալէնիէ. — Շու հալտէ պէնիմ էօյլէ չարուգ կէվչէր ատէմլէրտէն օլմատըղըմը սիդ տէ թաստիգ իտէրսինիլ ա, մատամ. տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղըմ իշին տէրէճէի էհէմմիյեթթինի բէք ալէա թագտիլ իտիյօրըմ. . . պու իշ թահթընտա դայէթ պէօյիւք մէնֆաաթլար վարըմըշ, էօյլէ մի . . .

Մարքի. — Էվլէթ . . . դայէթ պէօյիւք մէնֆաաթլար . . . ատէթա ճէսիմ պիր սէրմայէ . . .

Պալէնիէ. — Էօյլէ իսէ պու սլապտէ ասլա թէրէտտիւտ իթմէմէլի իտիմ. հերնէ հալ իսէ, արթըգ միւս. թէրիհ օլընը. պէն թէրպիյէ վէ նէզաքէթէ աշնա պիր ատէմ օլտըղըմ ճիհէթլէ, մատմուաղէլ Ատրիէնին զէքեա. վէթ վէ ֆէրասէթի խարիգ իւլ ատէսի հաղղընտա լաղըմ կէլէն հիւրմէթ վէ բայէթի իթմէքտէն կէրի տուրամամ. լաքին իշ կէօրմէք զէմանը կէլինճէ, նէ սուրէթլէ հարէքէթ իտէճէյիմի կէօրէճէրսինիլ . . .

Բրէնսէս. — (Մ. տիւկրինեի իյէ պիր նիկեաճ թէաթի իտէրէք) Պէլքի տէ իշ կէօրմէք զէմանը զանն իթտիլիմիդտէն տահա զիյատէ եաղլաշմըշ տըր . . .

Պալէնիէ. — (Թէվաղու քեարանէ պիր սուրէթտէ.) Պէն տաիմա հաղըր վէ էմրինիդէ մունթաղըրըմ, մատամ. պու պապտէ պանա թէրէթթիւպ իտէճէք վաղիֆէյի պիլա դուսուր իճրա իտէճէյիմի վատ իյլէրիմ. քեաշքի խուսուսաթը սաիրէտէ տախի պու գատար էմին օյսյրտըմ.

Բրէնսէս. — (Ճիւղիճէ կիւլիւմէյէրէք.) Պիր խաս. թէխանէտէ պուլընմասը էլղէմ օլան նիղամ ու ինթիղամ սիդին խասթէխանէնիղտէ տախի պուլընմագտա մը տըր . . .

Պալէնիէ. — Հայ հայ . . . հաթթա խասթէխանէմտէ իւճրէթլի խասթէլէրիմ օ գատար չօղալմըշ տըր քի, ատէթա թէշէքքիյէ պաշլայօրըմ. . . լաքին մէսէլէ պունտա տէյիլ. մատմուաղէլ Ատրիէն կէլինճէյէ գատար, քէնտիսինէ տօլայըտան թէալլիւգի օլան պիր մատտէ հաղղընտա պիր սէօղ սէօյլէյէպիլիլիմ. սէօյլէյէճէյիմ սէօղ իսէ՝ Դարտօլիլ գօնաղընը իշթիրա իթմիշ օլուպ, Մ. Բօտէնին տէսայիսի մահիրանէսի սայէսինտէ պէնի քէնտիսինէ թապիպ իթթիխաղ իթմիշ օլան մատամ տը ՍէնթԴօլօմպ հագղընտա տըր.

Մարքի. — Էվլէթ, Բօտէն պու պապտէ պանա եաղմըշ ըսա տա, թաֆսիլաթա կիրիշմէմիշ տիր.

Պալէնիէ. — Մէսէլէ շունտան իպարէթ տիր. իպթիտաի էմրտէ իտարէի բուհանիյեէսի բէք դօլայ կէօրիւնմիւշ օլան մատամ տը ՍէնթԴօլօմպ, մուախուարէն թաս. հիհի ախլագ իթմէք վէ թէօլպէքեար օլմագ խուսուսլարընտա զիյատէսիլլէ սէրքէշլիք կէօթէրտի . . . Ջաթէն շիմտիյէ գատար իքի միւտիլի բուհանի մէրգուճէնին հուսուլը սէլամէթինտէն դաթը իւմիտլէ, կէրի չէքիլտիլէր, Նիհայէթ Բօտէն տախի եաւլաշ եաւլաշ մէեուս օլարագ, անը գանտըրմագ խուսուսընտա քիւշիւք Ֆիլիբոնը մէմուր իյլէտի, Ֆիլիբոն, մահիր, սէպաթ ու մէթանէթ սահիպի վէ խուսուսըյլա սօն տէրէճէ սապրքեար պիր ա-

տէմ օլուայ, պու իշի պաշա չըդարմաղա բէք էլվէրիշի իտի: Մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպըն թապիսյիինի տէր-էօհտէ իթտիյիմտէ: Ֆիլիբրոն պէնիմ մուավէնէթիմի թալէպ իյլէտի: պէն տէ թապիաթըյլա պէօյլէ պիր թէքլի-ֆի բէտտ իտէմէտիմ: պինաէն ալէյհ, պէրապէրճէ ույուշտըգ վէ եաբաճաղըմըգ շէյի գարարլաշտըրտըգ: պէն Ֆիլիբրոնը գաթան թանրմաղ կիպի կէօրիւնէճէքտիմ: օտախի՝ հուսուլը սէլամէթինէ մէմուր օլտըղը պու սէրքէշ գարընըն ախլագ վէ թապիաթընըն թէպէտտիւլաթը հագ-գընտա պանա հէր վագթ մալիւմաթ վէրէճէքտի: պէն՝ Ֆիլիբրոնըն մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ հագգընտաքի խօշ-նուտըղը վէ եա խօշնուտսըղըղընա նազարէն, զարարսըգ իլաճար թէրթիպ իտիպ կեան էյի վէ կեան ֆէնա պիր հալէ գօյաճագտըմ: զիրա մէրգուճէնին սըհհէթի վիճու տինտէ հիշ պիր էսէրի վէխամէթ եօգ տուր: Ֆիլիբրոն իսէ՝ արա սըրա մէրգուճէյէ տէյէճէքտի քի: օ կէօրիւյօր մըսընըգ, մատամ, սէլամէթ եօլընտա պուլունըյօրսանըգ, ճէնապը Հագգըն ինայէթի՝ սըհհէթի վիճուտինիղէ թէէսիր իտիյօր, էյիլէշիյօրսընըգ: պիլաքս, ֆէսատ եօլունա սաբըյօրսանըգ, վիճուտճա պիր րահաթսըղըգ տույույօրսընըգ, ատէթա ֆէնալաշըյօրսընըգ: իշթէ շու հալ տին ու իմանըն՝ կերէք բուհ վէ կերէք ճէսէտ իւղէրինէ իճրա իթտիյի թէէսիրաթը շէտիտէյէ պիր տէլիյի գալի տիր: 13

Մարքի. - (Սօն տէրէճէ ֆիւթուրսըղըղլա.) Վագդա պաղը ինատճը կիւնահքեարլարը կիրտապը մահվիյէթէ տիւշմէքտէն գուրթարըպ չըրբըյա կէթիրմէք իշուն, պու կիպի թէտպիրլէր իսթիմայինէ մէճպուր պուլընմամըգ մուճիպի թէէսսիւֆ իսէ տէ, չի շարէ, սուրէթի հարէքէթիմիգի հէր քէսին ազլ ու մէսլէքինէ վէ եա ախլագ ու թապիաթընա ույտըրմաղա մէճպուրըգ:

Գալէհիէ. - Գունտան գաթը նազար, մատամ բրէնսէս՝ Սէնթ-Մարի մանասթըրընտա քէնտի կէօղիյլէ կէօր-

միւշ տիւր քի, խաւթէ կեանտան պազըսընըն սէլամէթ վէ
 իսթիրահաթը ըուհու իշուհ, պու դարարսըզ թէտպիրի
 չոգ տէֆայար իսթիմալ իթմիշտ տիր, Պիր խաւթէ յի
 կեահ է յիլէշտիրիպ կեահ ֆէնալաշտրմազ կիպի թէպէտ-
 տիւլաթը տաիմէ պէօյիւք սիր շէյ ատտ օլուհամազ. օլ-
 սա օլսա, օրթա տէրէճէտէ պիր շէյ սայըլըլ. լաքին շու
 թէպէտտիւլ նէ գատար խաֆիֆ տախի օլսա, էքսէրիյա
 պազը ֆիքրլէր ի զէրէնէ ազիմ պիր թէէսիրի մուհիպ օ-
 լուր, իշթէ մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ ի զէրինտէ տէ այ-
 նը թէէսիրի իճրա իյլէտի, Մէրգումէ՝ կէրէք ախլազ-
 ճա վէ կէրէք վիճուտճա օ տէրէճէ է յիլէշտի վէ էօյլէ
 պիր հիւսնի հալէ կիրտի քի, Բօտէն՝ գատընըն Բարիստէ
 տուրմասըյլա եինէ պիր կիրտապը մէղէլլէթէ տիւշէճէյի
 վէսվէսէսինէ զահիպ օլարազ, մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ
 պիր միւտտէթ քէօյլէրտէ իգամէթ իթմէքիյի Ֆիլիբոն
 վասըթասըյլա թափսիյէ էյլէտի, Զաթէն մատամ տը Սէնթ-
 Գօլօմպ քէօյ հանըմըլը թասլամազ արղուսընտա պու.
 լուհտըղընտան, պու թափսիյէ իւզէրինէ Դարտօվիլ արա.
 զիսինի սաթուհ ալմաղա գարար վէրտի, պու գարար ֆէ-
 նա պիր գարար տէյիլ իտի, զիրա սէրվէթի զաթիյէսի
 պու սուրէթլէ թահթը թէէմինէ ալընմըշ օլույօրտուլ Լա-
 քին տիւնքի կիւն պիզիմ պէտպախթ Ֆիլիբոն կէլտի պա-
 նա խապէր վէրտի քի, մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ թէք-
 րար խաւթալանմազ թէհիթէսինտէ պուլուհըյօրմըշ, պու
 խաւթալըղը վիճուտճա օլմայըպ, ախլազճա օլտըղընը պէ-
 յանտէն միւսթաղնի տիր, զիրա ահվալը սըհիյէսի շու
 սըլատա ինսանը մէյուս իտէճէք տէրէճէտէ միւքէմմէլ
 տիր, Մէրգումէնին կիւնահքեարլըզ կիրտապընա թէքրար
 եուվարլանմասը՝ Ժազ Տիւմուլէն նամ պիր տէճէ իլէ
 վուղու պուլան պիր միւլազաթտան նէշէթ իթմիշ իմիշ.
 ազիզիմ մարքի, ալտըլը մալիւմաթա նաղարէն, սիզ
 պու առէմի բէք ալէա թանըլ ըմըշընըլ, լաքին դարիպի

շուրասը տրբ քի . մէրգում մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ ըլա նասըլ օլուպ տա իւլֆէթ բէյտա իյլէմիշ օլտըղընը հէ քիմնէ պիլմէյօր .

Մարքի . - (Նէֆրէթլէ .) Պու ժաղ Տիւմուլէն տէտիք . լէրի հայլաղ իսթիլստամ իտիլէն վէ ֆաղաթ նազարը հազարէթլէ պաղըլան ատէմէրտէն պիլի տիր . մէրգում քին ու դարաղ , հիտտէթ ու հասէտ վէ պուղղ ու ատա . վէթ զէհրէթէ Եօղլուլմըշ պիր մուհարրի տիր . վահշիյա . նէ վէ օգ կիպի թէէսիր իտիճի պիր պէլաղէթի վար տըր . Բիայէթ իթմէքտէ օլտըղըմըղ մէպատի (սկզբունք) վէ ահքեամը պէօյլէ պիր պալէմ վասըթասըյյա միւտա . ֆաա իթմէյէ մէնպուր օլմամըղ հէր նէ դատար պաիսի թէէսսիւֆ իսէ տէ , պաղը քէրլէ մէպատի մէգքիւրէյէ հիւրմէթ իթմէյէն էշխասա դարշը պէնտլէր Եազտըրա . րաղ , քէնաիսինէ պէօյիւք իւնրէթլէր վէրմէքտէ իզ Պու սէֆիհ հայլաղ շինկեանէ կիպի Եաշար . մէյիւանէլէր . տէն տըշարը չըգմաղ . վէ հէման տաիմա քէօր սէրխօշ տըր Մա հազա , շուրասընը տաիսի իզրար ու իթի . րաֆ իթմէլի իմ քի , շէթմ ու հազարէթ իշուն պիթմէղ թիւքէնմէղ պիր խաղինէսի վար տըր . պունտան պաշգա , իլմի իլահիյէ տաիր էն շէթին մէսէլէլէրէտէ մալիւմաթը թամմէսի պուլընտըրտան , պաղը քէրլէ պիղէ բէք դի . Եաաէ ֆաիսէլի օլմազտա տըր

Պալէնիէ . - Սիղէ թօհաֆ պիր շէյ աահա սէօյլէյէ . յիմ մի . . . հէր նէ դատար մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ ալթմըշը պուլմըշ պիր դօնա դարը իսէ տէ , դալիպա Տիւմուլէն մէրգումէնին սէրլէթի ճէսիմէսինէ կէօղ տի . քէրէք , պէրապէրճէ էվլէնմէք իսթէյօր Պու սէֆիհ չարղընըն տէսաիսի հիլլէքիարանէսինին էօնիւնիւ ուլմազ իշուն , Բօտէնէ իշի խապէր վէրսէնիղ ֆէնա օլմազ դանն իտէրիմ Պու կիպի էհէմմիյէթիսիղ շէյլէրտէն ու . ցուն ուզատիլէ պահա իթմիշ օլտըղըմտան տօլայր պէնի

մաղուր թուլթընըղ (Իրէնսէսէ խիթապէն .) Պիր աղ էվլէլ Սէնթ-Մարի մահաթըրընը զիքր իթմիշ իտիմ . պու միւնասէպէթլէ շուրասընը տաիսի աշխամաղ իսթէրիմ քի , նէ դատար վաղթտան պէրու օրայա կիթմէմիշսինիղ տիր , մատամ :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէ Մարքի տիկրինէի իլէ մանի . տար պիր նաղար թէաթի իթտիքտէն սօնրա տէտի քի .

— Թախմինէն սէքիղ կիւն վար տըր

Պալէնիէ . - Օ հալտէ օրատա պիր շօգ թէպէտտիւ . լաթ կէօրէճէքսինիղ տիր . պէնիմ խասթէխանէմ իլէ մա . նասթըր արասընտարի միւշթէրէք տիվար աշաղըյա ալըն . տը . օրատա Եէնի պիր պինա իլէ պիր տէ իսլատէթխանէ ինչա օլունաճաղ տըր . քէրէք էսկի իպատէթխանէ ուֆա . ճըզ պիր շէյ իտի . (Նաշիպ պիր շիմ թէպէսսիւմլէ .) Մատմուաղէլ Ատրիէնին տինտարլըղընը մէտհ ու սէնա իթմէք իւզրէ Եալընըղ շուրասընը սէօյլէյիմ քի , Ռաֆա . էին ասարը մէշհուրէսինտէն օլան պիր Հապրէթի Մէրէէմ թասվիրինին սուրէթինի չըգարըպ տէրտէսթի ինչա օլան պու իպատէթխանէյէ իհտա իտէճէք տիր .

Բրէնսէս . - Սահիհ մի . . . բէք միւնասիպ օլուր . լա . քին օ տէյիլ ամմա , էօյլէն Եազլաշտը . . . Մ . Թրիթոյ հա . լէա կէյիպ կէօրիւնմէտի .

Մարքի . - (Կէօղէ չարքաճաղ տէրէճէտէ էնտիշնաք պիր թավր ըլա .) Մ . Թրիթոյ մատմուաղէլ տը Գարտօ . վիլին վասի վէքիլի տիր քի , դօնթ-տիւզ տը Գարտօվիլին սապըգ մասլահաթ կիւզարը օլմազ հասէպիյլէ , մէրգումէ . նին էմվալ ու էմլաքընը իտարէ իթմէքտէ տիր . պուեըն իշուն անըն տաիսի հաղըր պուլընմաոր բէք դարուրի տիր . հաթթա , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին կէլմէսինտէն էվ . վէլ պուրատա պուլընսա ֆէնա օլմազ . դիրա մատմուա . ղէլ Ատրիէն շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր .

Պալէնիէ . - (Դուրնազճասընա կիւլիւմէյէրէք վէ

ճէպինտէն ուֆագ պիր ըիսալէ չըգարարագ .) Ս . Թրիրո-
նըն թասվիրի հալի շու արալըգ քէնտի ~~եւթի~~ թութա-
մամասը աճընաճագ պիր հալ տէյի մի . . . :

Բրէնսէս . - (Տօգթէօրին էլինտէքի ըիսալէյի կէօ-
րիւնճէ՝ ~~մթէ~~ աճճիպանէ .) նէ՝ ախր . , տօգթէօր :

Պալէնիէ . - Արա սրլա թապ ու նէշր օլունուպ միւ-
էլլիֆի մալիւմ օլմայան պիր հիճֆնամէ (երգիծական տետ-
րակ) տիր քի , Ա.Լ.Ա.Հ.ԸՆ Դ.Ա.ՁԱՊԸ իւնվանընը հաիգ տիր .
պու ըիսալէտէ , Ս . Թրիրոնըն թասվիրի հալի . , տէրէճէ
տօղրուլըգլա նազ շ իսիլմիշ տիր քի , հիճվ (երգիծանու-
թիւն) հալինտէն չըգըպ հաղըգաթը հալ ըէնկինի ալմըշ
տըր . , օգույայըմ տա պաղընըղ , Պու ֆըղրա՝ Կլ.Յի.Գ. Գ.Ու.Բ.
ՏՐՆԸՆ ԹԱՍՎԻՐԻ ՀԱԼԻ սէրլէվհասը թահթընտա տըր :

« Ս . Դ-ԵՆ ԹՐԵՂ . - Պու ատէմ՝ իթիպար վէ սէրվէթ-
ճէ մէրաթիպի պէշէրիյեէնին պալասընտա պուլընանլարա
գարչը ղէլիլանէ պիր կէօնիւլ ~~ալա~~ ղըղը . վէ քէնտի-
սինէ թապի պուլընանլարա գարչը տախի քիւսթախանէ
վէ գապա պիր նէղաքէթսիլլիք կէօսթէրմէքտէ տիր . մէր-
գում՝ սէնաթլա իշթիղալ իտէն ասըլգատէկեան ղիւմիւ-
սինին ատի զըսմընըն , վէ թապլուրի էսահհիւա՝ ԿիլիՄիլիՇ
ՊՈՒՏԱԼԱՍԸ տէնիլմէյէ սէղա օլան վէ վալիտէլէրինին
մէվթի՝ Պօրսա թահվիլաթընըն տիշիւպ ֆըրլամասը իւ-
զէրինէ պիր կէօնէ թէէսիրի օլսա , վալիտէլէրինին մէվ-
թիւտէն տախի իսթիֆատէյէ գալգըշան եիւրէքսիղ , տին-
սիղ վէ ըուհսըղ մուամէլէճիլէրին պիր նումունէի միւճէս-
սէմի տիր : Պու գապիլ ատէմլէր՝ սօնրատան կէօրմիւշ
լան յէսանըն պիլ ճիւմլէ դասլայիհի մէնֆուրէ ~~պիլ~~ մութ-
թասըֆ տըրլար . եանի նամուս ու իսթիղամէթ վէ սապի
ու լիյաղաթլա շալըշըպ շասլալայըպ քէսպի սէրվէթ իթ-
միշ օլան ղէվաթըն նէճապէթիին տէյի , իլլա եա թէսա-
տիւֆէն վէ եա մուամէլէճիլիւ տէրեասընըն պուլանըգ
սուլարընտա կիւղէլ պիր ավ եազալայարագ պիրտէն պի-

րէ գալգըշմըշ օլան քէսանըն տէնաէթինի հաիզ տիրէր : Պու մագուլէ ատէմլէր պիր տէֆա զէնկինլէշիպ տէ եիւք-սէք մէվգըլէրէ վասըլ օլտուգլարընտա , էհայիյէ հագա-րէթ վէ ատալէթ նազարըյլա պագարլար . չունքի էհայի քէնտի եիւզլէրինի գըզարթաճագ տէրէճէտէ օլան հալը սապըգլարընը տաիմա տէրիսթըր իթտիրիր . պունլար՝ էհայինին տէրէճէի սիւֆլասընտաքի պիշարէկեանըն տիւ-շար օլտըղը սէֆալէթէ գարչը ասլա մէրհամէթ կէօսթէր-մէղլէր . րէք պի ինսաֆանէ տավրանըրլար . հաթթա անլէ-րին ֆագր ու զարուրէթինի թէնպէլլիյէ , սէֆահէթէ , վէ իյշ ու իշլէթէ աթֆ ու իսնատ իտէնլէր տէ բէք շօգ տուր . չունքի պու իֆթիրալարլա քէնտիլէրինին վահշլյա-նէ վէ պարպարճա խօտպինլիքլէրինի թէսքին իթմիշ օ-լուրլար :

« Լաքին հէքսի պու տէյիլ տիր . Մ . Թրիբոյ՝ լիրա ի-լէ տօլու պիր գասայա մալիք վէ մէսալիհի միլլիյէէ իշուն գուրա վէրիպ գուրա գազանմագ հագգընը հաիզ օլմասը սէպէպիլլէ , չէլէ հէմթապիաթլարը միսիլու , ֆու-գարա կիւրուհընա չէշմի հագարէթլէ պագար վէ ֆագըր-լըգ սէպէպիլլէ հուգուգը մէտէնիյէէ վէ սըյասիյէէտէն մահրում գալանլարը զէհրլէնիպ իսթիհզա իտէր :

« Դըրգ ~~ալէ~~ մուհարէպէ վէ միլք ու ~~պիլլէթ~~ խըտ-մէթ իթտիքտէն սօնրա , իհթիյաճաթը զարուրլիյէէսինէ անճագ քիֆայէթ իտէպիլլէճէք պիր թէգաիւտ մաաշըյլա կէշինէն զապըթանը իսթիհզա իտէր :

« Հայաթընը հիւզնէնկիզ վէ տէհշէթնաք վազիֆէլէ-րին իյֆասըյլա քիւթահ իթմիշ օլան վէ սօն կիւնլէրինտէ օլսուն լայըգլը պիր մաաշա մագհար օլամայան հաքիմ-լէրի իսթիհզա իտէր :

« Վաթանլարընը պիր թագըմ ասարը միւֆիտէ իլէ թէնվիր իտէն ալիմլէրի վէ էպնաի պէշէրճէ լուգումը գա-թիսի տէրքեար օլան ուլում ու ֆիւնունը էվլատը ~~էհա~~

սաիթէ թէչէպպիւսէ , հէր շէյի խալիսէթ իւզըէ սէօյլէթ .
տիրմէյէ չալըշմալըյըզ . . .

Գու սըրատա օտա խըտմէթքեարը թէքրար իչէրի կի-
րէրէք , տէտի քի .

— Մատմուազէլ Ատրիէն տը Դարտօվիլ պաղչէտէքի
քէօշքտէն կէլտի . մատամ բրէնսէսի կէօրէպիլիպ կէօրէ-
մէյէճէյիսի սիւալ իտիյօր :

Բրէնսէս . - Զաթէն քէնտիսինէ պէքլէմէքտէ օլտըղը-
մը սէօյլէյի վէր . օնտան սօնրա պիրի կէլիպ տէ պէնի սօ-
րաճազ . օլուրսա , հէր.քիմ օլուրսա օլսուն և Գուրատա տէ-
յիլ և տէյիպ եօլա գօյ . հիշ քիմսէյի գապուլ իթմէ . իչի-
տիյօրմըսըն . . . հիշ քիմսէյի իչէրի ալմա տէյօրըմ . . .

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ պու սէօզիւ միւթէագըպ
եանընտաքի սալօնըն գաբու բէրտէսինի գալտըրտը վէ ար-
գասընտա կիզլէնմիշ օլան ատէմէ սօն պիր իչարէթ տահա
վէրտիքտէն սօնրա , թէքրարէն պէօյիւք սալօնա ավտէթ
իյլէտի :

Լաքին զարի պ հալ . Ատրիէնին վիւրուտինտէն էվվէլ
կիւզէրան իտէն միւտտէթի գալիլէ զարֆընտա , պու թէ-
մաչակեահտա հազրր օլուրնան էչխասը մի.խթէլիֆէ՝ ա-
նըն մէվճուտիյէթինտէն միւպհէմ պիր տէհչէթէ տիւ-
չար օլըյօրլար կիպի , էնտիչէլի վէ թէյաչլը կէօրիւնմէք-
տէ իտիլէր :

Գիւ տագըզա սօնրա , մատմուազէլ Ատրիէն տը Դար-
տօվիլ խալասընըն օտաորնա կիրտի :

7

Մ Ի Ի Ճ Ա Տ Է Լ Է

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ սայօն գարուսընտան իշերի կիրտիքտէ , պաղլէ յէ կէշմէք իւղրէ պաշընա գօյմըշ օլտըղը քիւլ ըէնկի գասթօր շաբգասընը չըգարըպ պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւղերինէ վազ իյլէտի . պուընն իւղերինէ , ուղուն վէ խսիթիֆ զիւլիւֆլէրլէ չէհրէսինին իքի եանընտան աշաղըյա սարգմըշ օլան վէ գալըն էօրկիւլէրլէ պաշընըն արդասընտա պիւքիւլիւպ գալմըշ պուլընան ալթուն լիթիսգա սաշլարը մէյտանա չըգտը :

Ատրիէն սայօնտան իշերի կիրտիքտէ , իւղերինտէ քիւսթախլըգ վէ մաղըուրիյեթ էսէրի կէօրիւմէյիպ , մուղայիրի օլարագ , ֆէվգ էլ ատէ ֆիւթուրսըղլըգ մէշհուտ իտի . սիմաի պէշաշէթնիւմասը միւթէպէսսիմ օլուպ , իրի գարա կէօղլէրի իսէ զանն իտէրսին քի միւթատընտան զիյատէ բարյամաղ տա ըտը : Մէրգումէ՝ աքբայ տ'էկրին . ելլի կէօրիւննէ , ըզհարը հայրէթ իտիպ , քիրազ կիպի բէմպէ տուտաղլարընտա տախի իթիհզաքեարի պիր թէպէսսիմ նիւմայան օլտու : Ատրիէն պաշըյլա տօղթէօր Գալէնիէյի սէլամլատըգ տան վէ եիւղիւնէ պազմագսըզըն պարոն Թրիքոնըն էօնիւնտէն կէշտիքտէն սօնրա , միւթէպզգիմանէ վէ վագուլանէ պիր չիթ իհթիրամլա խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէյի տախի սէլամլատը :

Մատմուազէլ Ատրիէնին աթվար ու հարէքեաթընտա ֆէվգ էլ ատէ պիր զարաֆէթ , ազիմ պիր նէճապէթ վէ գատըն թաիֆէսինէ մալիսուս պիր հիւսնիւ էտա վէ լէթաֆէթ մէշհուտ օլմագլա պէրապէր , գատընլարտա վէ ալէլ խուսուս քէնտի եաշընտա պուլընան կէնն գըղլար-

տա նատիր կէօրիւնն պիտի ազմ ու մէթանէթ , սէրպէսթի վէ հիւրիյեթ վէ քիպր ու աղամէթ տախի մէվնուտ իտի . վէ հասըլ՝ անըն թարղ ու թավրընտա մէնպուրիյեթ վէ հիտտէթ ու ինսա վէ միւտահէնէնին էսէրի պիւլէ պուլընմույըպ , պիւտքս՝ թապիաթը կիպի լաթիֆ վէ սէրպէսթանէ պիտի հալ վար ըտը . հաթթա մէրգուվնին տամարյարընտա հայաթ , դուվվէթ վէ կէնէլիք դանը ճէ . վէլան իթմէթտէ օլտըյընտան , պու սէրպէսթ , խուլուս . քեար վէ սապիթդարար գրգըղապըն օ անէ գատար սախ . թէ պիտի սօֆուլըպ թէսլիմի կէրիպան իթմէմիշ օլտըղը քէշֆ օլունմագտա բար :

Ղարիպի շուրասը տըր քի , մարքի տ'էկրիննի՝ մէն լիսէր վէ ճէմիյեթթէր իշինտէ պէօյի միւշ , դէքեալէթ ու տիրայէթ սահիպի , ֆէսահէթ ու պէլաղէթտէ շէհէթ . շիար վէ պախուսուս հիւրմ ու նուֆուղը տէքքեար պիրատէմ իքէն , Ատրիէն տը Դարտօվիլ հուգուրընտա . . . զայրը իթթիյարի պիր բահաթսըղը վէ նաղապիլի թա . ըրիֆ պիր ըղտըրապ հըսս իթմէթտէ իտի : Մէրգուս՝ քէնտի նէֆսինին հաքիմի , ֆէվղ էլ ատէ պիր նուֆուղ իս . թիմալինէ սյըշըշ վէ մէնսուպ օլտըղը ժէպիւիթ ճէմիյեթթի նամընա չօղ տէֆալար հիւքմտարան ըյա միւլագաթ վէ միւղարէրէ իյէմիշ պիր ատէմ օլտըղը հալտէ , յոքէթ թապիաթը սէրպէսթանէսի , կէրէք աղ ու զէքեալէթի վէ կէրէք թա ճիկէրկեահա սարլանան իսթիհզայաթը սէ . պէպիլէ հսղըգաթէն ճալիպի հայրէթ օլան պու կէնճ գըղըն մուվսոնէհէսինտէ շաշըրպ գալմըշ վէ ատէթա քիշիւմիւշ իտի . . . Զունքի , պաշգալարը ի գէրինէ մուսթաղիլէն հիւքմ սիւրմէյէ ալըշըգ օլան ատէմիէր քէնտի նուֆուղ ու իղթիտարլարընը թանըմաղ շէօյլէ տուրսուն , հաթթա թէսափվուրլարընա պիլէ մանի օլան վէ իսթիհզայէ գալըրշսն էշիասա ալէսսէվիյիէ նաղարը նէֆրէթ վէ հսղարէթլէ սլսգ տըղլարընտան , մարքի տ'էկ-

րիննի տախի բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին եէկէնի հաղղընտա թասլիաթըլա էսէրի մուհապպէթ վէ տօսթըգ իպ . ըաղ իտէմէղ իտի , Զաթէն միւտտէթի մէտիտէտէն պէ . ըու , քէնտի ատէթի խիլաֆընտա օլտըրաղ , մուգալէմէթի զայրը գապիլ պիր ճաղիպէյի հալի օլան պէլաղէթ ու ֆէսահէթինի Ատրիէն իւղէրինտէ տէնէմէթտէն սարֆընա . զար իյլէմիշ վէ մէղպուրէ իյէ գաթի վէ ճիտտի պիր սու . ըթթտէ մուամէլէյէ պաշլամըշ ըտը . հաթթա մութթա . սրֆ օլտըղը խասայիսի զաթիյեթինի պիլիւն պիւթիւն մահվ ու պէրպատ իտէն պիր վաղար ու սղամէթ թաս . լամաղ իսթէտիյինտէն , Ատրիէն պիլիւն պու հալլէրի իսթիհզայէ ալըր վէ շու հարէքէթի պէօյի ք պիր թէտ . պիրսիլիք օլտըղընը գաթան խաթըրընա կէթիւմէղ իտի . զիրա պաղը քէրրէ էն ատի սէպէպիւրտէն թէսքինի զայ . ըը գապիլատալէթիէր հուսուլէ կէլէպիլէճէյինէ էհէմ . Զիյեթ վէրմէղ իտի :

Մալիւմաթը մէպսութէտէն՝ շու մէնղարէտէ հաղըր պուլընան էշխասը միւլսթէրիֆէնին նէ կիպի մէնֆաաթ վէ հըսսիյեթթա մալամալ օլտըղընը , գարիինի քիրամ պիսսուհուլէ անլայապիլէճէքլէր տիր :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէն օճաղըն եանընտա վաղը պէօյի ք պիր գօլթուղ սանտալիէսի իւղէրինտէ օթուրմըշ վէ մարքի տ'էկրիննի օճաղըն էօնինտէ ալսաղ ի գէրինտէ տուրմըշ ըտը : Տօղթէօր Պալէնիէ տախի եաղը մասասը . նըն գարընընտա օթուրմըշ պարոն Թրիբոնըն թէրճէմէի հալինի օգու մագտա վէ Մ . Թրիբոյ իսէ՝ տիվարա մուալ . լաղ օլան պիր աղիղ թասվիլինի տըղգաթը թամմէ իլէ թէտցիղ իթմէթտէ իտի :

Ատրիէն , սալօնս կիրէլիտէն պէրու հէր քէս իւղէ . ընտէ հիւքմֆէրմա պուլընան սիւքիւնէթի ֆէվղ էլ ատէյի իխլալ իտէրէք տէտի քի :

— Գաղը մէսալիհի մուհիմմէ հաղղընտա կէօրիւշմէք

իշուն պենի իսթէմիշսինիղ, էօյլէ՝ մի, խալաճըղըմ :

Բրէնսէս . - (Գարիտանէ վէ սէրթ պիր թավր ըլա .) Էվվէ թ, մատմուազէլ, դայէթլէ մուհիւմ պիր մատտէ հազգընտա սիզինլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ :

Ատրիէն . - Էմրինիղէ մունթաղըր ըմ, խալաճըղըմ : Իսթէրսէնիղ քիւթիւ պխանէնիղէ կիտիպ մախֆիճէ գօնու շալըմ :

Բրէնսէս . - Գէիս եօզ . . . պուրատա տա գօնուչապի-

լիրիղ . (Մարքիյէ, տօգթէօրէ վէ պարօն Թրիբոյա տէօնէ-րէք .) Էֆէնսիւր, լութֆէն օթուրընըզ . - տէաի :

Բրէնսէսին պու իսթարը իւզէրինէ՝ մէրգուճան իւշ քիշի մասանըն էթլաֆընտա տիղիլիպ օթուրտըլար :

Ատրիէն . - (Միւթէաճճիպանէ պիր թավր ըլա .) Լաքին, խալաճըղըմ, պիղիմ իսէճէյիմիզ միւլազաթըն պու էֆէնտիլէրէ նէ՝ թէալիւզի օլապիլիր :

Բրէնսէս . - 'Ու էֆէնտիլէր ֆամիլեամըզըն է-իթ տօսթլարը տըրլար . սիղին մէնաֆիինիղի մուհաֆազա խու-սուսընտա սօն տէրէճէ դայրէթքէշ պուլընտըզլարընտան, սիզէ թէալիւզի օլապիլէն շէյլէրին ճիւմէսի անլէրէ տէ թէալիւզ իտէպիլիր . պէնսէն ալէյհ, անլէրին նասիհաթ-լարընը քէմալը հիւլմէթլէ իսթիմա վէ թէլազզը իթսէ-յիզ ֆէնա օլմազ . . . :

Ատրիէն . - Մ. տ'էկրինեինին ֆամիլեամըզ հազգըն-տա սամիմանէ պիր տօսթլըղը պուլընտըղընտան էմին իմ . քէզալիք Մ. Թրիբոնըն ուպուտիյէթ վէ սատազաթը քեա-միլէսի հազգընտա զէրրէճէ շիւպհէմ եօզ տըր . Մ. Գա-լէյիէ իսէ էն էսկի վէ էն սատըզ տօսթլարըմըզտան տըր-մա մաֆիհ վուզու պուլաճագ միւլազաթըմըզա պու էֆէն-տիլէրի տէյրճի վէ եա մահէմ սըֆաթըլա գապուլ իթ մէզտէն էվվէլ, շուրասընը անլամագ իսթէրիմ քի, պու-լար մուվաճէհէսինտէ նէ՝ մատտէ իւզէրինէ գօնըչաճա-ղըզ . . . :

Բրէնսէս . - Մատմուազէլ, պէն զանն իտէր իտիմ քի, հաիզ օլմազ իտաիասընտա պուլընտըղընըզ էվսաֆ միյանընտա խալիսէթ վէ ճէսարէթ խասալարը տախի մէվճուտ իտի . . . :

Ատրիէն . - (Իսթիհզաքեարի պիր թէվազու իլէ կիւ-քիւմէյէրէք .) Տօղրուսընը իսթէրսէնիղ, խալաճըղըմ, նէ՝ պէն խալիսէթ վէ ճէսարէթ իտաիասընտալըմ . նէ տէ սիզ սաֆվէթ վէ խայրխահլըզ տաիյէսինտէ պուլուչապի-

խորհրդով, չու հալտէ, իտտիա քէյֆիյէթինի պէրթարաֆ
իտէլիմ տէ, քէնտի իշիմիդէ պաղալըմ :

Բրէնսէս. - (Գասլա պիր սուրէթտէ.) Ուր էյի, հայ-
տի էօյլէ օլսոււն. պէն սիզին ֆիքրի մաղրուրանէնիզին
հիւզ ու իսթիհզալարընա չօգտան պէրու ալըշմըշըմ տըր.
էկէր տէտիյինիզ կիպի սահիհէն ճէսուր վէ խուլուսքեար
իսէնիզ, եայրընզ պանա սէօյլէյէճէյինիզ սէօյլէրի պու
էֆէնտիլէր կիպի սահիպի սղլամէթ վէ շայանը հիւր-
մէթ զաթլար հուզուրընտա տախի սէօյլէմէքտէն չէքին-
մէզսինիզ :

Ատրիէն. - Տէմէք տիր քի, մահքէմէտէ իմիշիմ կի-
պի պէնի իսթինթագ իտէճէքսինիզ, էօյլէ մի . . . լա-
քին էսասը մատտէ նէտէն իպարէթ տիր . . .

Բրէնսէս. - Իսթինթագ ֆիյսան եօզ. ֆաղաթ սիզին
իւզէրինիզէ իհրաի նէզարէթէ հազգըմ օլտըղընտան,
վէ սիզին հէվվէսաթընըզա գարչը պուտալաճասընա կէօս.
թէրտիյիմ միւսաատէ վէ մուվաֆաղաթ պիր միւտտէթ.
տէն պէրու օուի իսթիմալ իտիլմէքտէ պուլընտըղըն-
տան, հատտը իթիտալը թէճալուզ իթմիշ օլան պու ույ-
ղուսըզ հալէ արթըզ պիր խիթամ վէրմէք իսթէրիմ. ֆա-
միլեամըղըն սատըզ տօսթլարը մուվաճէհէսինտէ միւս-
թագպէլ հազգընտաքի գարարը գաթիմի սիզէ արղ ու
իֆատէ իտէճէյիմ . . . Իպթիտաի էմրտէ շուրասընը պէ-
յան իտէրիմ քի, հազգընըղտա տէրքեար օլան նուֆուզ
ու իզթիտարըմը սիզ շիմտիյէ գատար բէք եանըշ վէ
բէք նաթէմամ սուրէթտէ անլամըշսընը տըր :

Ատրիէն. - Խալաճըղըմ, սիզի թէէմին իտէրիմ քի,
շիմտիյէ գատար օ խուսուստա հիշ պիր տօղրու վէ եա
եանըշ ֆիքրէ գահիպ օլմամըշիմ տըր. գիրա պէնիմ իւ-
զէրիմտէ պիր կէնէ նուֆուզ ու իզթիտարընըզ օլապիլէ-
ճէյի խաեալըմտան պիլէ կէնէմիշ տիր :

Բրէնսէս. - Գասլահաթ պէնտէ տիր. սիզին արղու

վէ հէվվէսաթընըզա գարչը րուի մուվաֆաղաթ կէօսթէ-
րէճէք եհրաի, իւզէրինիզտէրի հիւզ ու նուֆուզըմը
շիտտէթլի սուրէթտէ թանըթմալը իտիմ. հէր նէ հալ ի-
սէ, սիզի տաիրէի իթաաթա կիրտիրմէք զէմանը արթըզ
կէլմիշ շաթմըշ տըր, տօսթլարըմըն շիտտէթլի թէքտիրէ-
րի զիհնիմի թէնվիր իյլէտի . . . Շու սէրքէշ, միւթէ-
քէպըր վէ խօտքէսէնտ թապիաթընըզ արթըզ տէ-
յիշտիրմէլիսինիզ. իշիտիյօրմըսընըզ, խահ նա խահ մէսլէ-
քինիզի թէպտիլ իթմէլիսինիզ. պէնիմ էմր ու գարարըմ
պու տըր :

Ատրիէն խարիճտէն զաթլար հուզուրընտա իրատ օ-
լուսան պու սէլթ վէ միւնասէպէթսիզ սէօլէրի իշիթ-
տիրտէ, պիր թապրը միւթէաղգիմանէ իլէ պաշընը եօ-
գարը գալտըլտը. լաքին քէնտիսինի զապթէ մուվաֆաղ-
օլուպ կիւլիւմէյէրէք տէտի քի :

— Խալաճըղըմ, թէպտիլի մէսլէք իթմէքլիյիմի էմր
իտիյօրսընըզ. պու սէօղիւնիւզ պէնի հայրէթտէ պրագ-
մազ . . . շուսքի շիմտիյէ գատար աթլագճա վէ մէսլէք-
ճէ բէք չօգ զարիպ զարիպ թէպէտտիլէր կէօրիւմիւշ
տիր . . .

Քէնտի ահվալը սապըզասընա տախի քինայէ օլապի-
լէն շու իսթիհզաքեարի սէօղէր իւզէրինէ, բրէնսէս տու-
տագլարընը ըսըրտը :

Արբայ տիկրիննի բրէնսէս տը Սէն-Տիզիլէյի միւտա-
ֆաա իթմէք իւզրէ, սէօզէ գարըշարագ պարիտանէ պիր
թապր ըլա :

— Խուլուսը գալպլէ թէպտիլի մէսլէք իթմէք . . .
տէտիյինիզ կիպի գաթան զարիպ սալըլամազ, մատմուա-
զէլ. մուղայիրի օլարագ, միւքեաֆաթա միւսթահազգ
պիր հիւսնի իպրէթ օլապիլիր. - տէտի :

Ատրիէն. - Հիւսնի իպրէթ մի . . . ֆարզ իտէլիմ
քի պու պապտէ հազգընըզ օլսոււն. լաքին պու տա հէր

քէս հազգընա տէյիլ ա՛ . պիր քիմսէ քէնտի թաղսիրա .
թընը սուի հարեքեաթա թէպտիլ իտէճէք օլուրսա . . .

Բրէնսէս . - (Ատրիէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք սէրթ
պիր թավը ըլա .) Նէ՛ տէմէք իսթէյօրսընըղ , մատմուա .
զէլ .

Ատրիէն . - Պէն քէնտիմտէն պահս իտիյօրմ , խա .
լաճաղըմ . հիւրրիյեթէթէրվէր վէ խօտրէսէնտ օլտըղըմ .
տան տօյայը պէնի թայիպ վէ թէքտիր իտիյօրսընըղ . .
էկէք պու թաղսիրաթըմը թէրք իտիպ տէ ընյաքեարլըղը ,
մունաֆըղըղը վէ քէթիւլիւյիւ էլէ ալսայրտըմ , նէ եա .
բաճաղտընըղ , Տօղրուսընը իսթէրմիսինիղ . . . պանա
պաղը արսըղ չօճուզլար կիպի խօշ կէօրիւնէն պու ուֆաղ
թէֆէք խաթալարը հըֆղ Իթմէյի՝ տինեհատա հէր շէյէ
թէրճիհ իտէրիմ . . . Գիմսի նէ օլտըղըմը պիլիրիմ , լա .
քին իլէրիտէ նէ օլաճաղըմը պիլմէմ :

Թրիբոյ . - (Խօտպինանէ վէ միւթէհաքքիմանէ պիր
թավը ըլա .) Մա մաֆիհ , մատմուաղէլ , ինքեար իտէմէղ .
սինիղ քի թէպտիլ մէսլէք տէնիլէն շէյ . . .

Ատրիէն . - (Սէրթ վէ հազարէթամիղ պիր սէտա իլէ
Մ . Թրիբոնըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մ . Թրիբոնըն հէր
տիւրիւ մէնաֆիտէ հէր նէվ՝ թէտպիրլէր իսթիմալ իթ .
մէք խուսուսընտա մէհարէթի քեամիլէսի պուլընտըղընը
թաստիգ իտէրիմ . լաքին պու մէսէլէյէ գարըչմաղա սէ .
Լահէյեթի օլմատըղընտան , ուղաղտան սէյրճի օլսա
տահա էյի օլուր . . .

Թրիբոյ . - (Բրէնսէսին պիր պաղըչընտան ճէստրէթ
ալարաղ .) Լաքին , մատմուաղէլ , պէնիմ սիղին վառի վէ .
քիլինիղ օլմաղ շէրէֆինէ նաիլ օլտըղըմը ունուտըյօր մը .
սընըղ . . .

Ատրիէն . - (Պիր գաթ տահա զուրուր իլէ վէ պա .
րոնըն եիւղիւնէ պիլէ պաղմայարաղ .) Եվլէթ , մօսիէօ
Թրիբոյ պու շէրէֆէ նաիլ օլմուշ տըր . լաքին Նէ՛ սուրէթլէ

վէ նէ՝ իշուն նախ օլմուշ օլտըղընը շիմտիյէ դատար պիր միւմքին անյայամամըշըմ տըր . ֆաշաթ, պաղսանըղ տ', պէն պուրայու մուամնա հալլ իթմէյէ կէլմէտիմ . իմտի , խալաճըղըմ , շու ճէ ~~պէսկէթ~~ սէպէպի իճթիմա՝ վէ մագ-սասընը անլամագ իսթէրիմ :

Բրէնսէս . - Պու արդունըղ շիմտի իճրա օլունաճագ տըր , մատմուաղէլ . պէն էֆրեսուրըմը աչըգտան աչըղա վէ մուայեէն պիր սուրէթտէ իյղահ իտէճէյիմ՝ վէ պուն-տան պէօյլէ իթթիխագ իտէճէյի ~~թիւ~~ ~~խաթթը~~ հարէքէթի սիզէ կէօթմէրէճէյիմ . էկէր օ խաթթը հարէքէթէ՝ քէ-մալը իթաաթ վէ հիւրմէթլէ սիւլիւք իթմէք իսթէմէզսէ-~~թիւ~~ , օ վազթ պէն տէ քէնտի եաբաճաղըմը պիլիրիմ

Պու ~~թէթմէլէրէ~~ թէլաֆֆուղ իթտիյի սըրատա , բր-րէնսէսին թաւլըր միւթէհաքքիմանէ վէ չէհրէի խուշունէթ-նիւմասը թարիֆ օլունմագ պիր հալ ~~քէպ~~ իթմիշ իտի : Գէլիմաթը մէղքիւրէ իսէ , օ վազթա դատար մուսթա-ղիլլ վէ սէրպէսթանէ եաչամաղա ալըշմըշ օլան պու կէնճ գըղըն դազապընը թահրիք իթմէյէ քեաֆի իտի իսէ տէ . Ատրիէն՝ պէլլի տէ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին խիլաֆը մէ-մուլը օլարագ , քէմալը հիտտէթլէ ճէվապ վէրէճէք եէր-տէ , տիք տիք մէրգումէնին եիւղիւնէ պագտը վէ կիւլէ-րէք տէտի քի .

— Լաքին շու հարէքէթինիզ ատէթա իլանը հարպ տէմէք տիր . ալիմ Ալլահ բէք կիւլիւնէճէք շէյ տիր

Մարքի . - (Մատմուաղէլ տը Գարտօվիյին իսթիմալ իթտիյի լիսանտան տիկլիր օլարագ՝ քէմալը շիտտէթլէ .) Խալլ , պունտա իլանը հարպա թէչպիհ իտիլէճէք պիր շէյ եօգ տուր , մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - Ահ , Մ . տ'էկրիննի , սիզ էսկի պիր մի-րալայ օլտըղընըղ վէ մուհարէպէ սայէսինտէ պունճա շէ-րէֆլէր դազամըշ սուլընտըղընըղ վէ պէսպէլլի Ֆրանսա տիւշմէնէրինին տէրէճէի գուվլէթ վէ վաաֆընը անլա-

մագ. իւղրէ պուշարլա պիլլէշիպ Թրանսա ալէյհնտէ խայր զէման ճէնքիւշտիքտէն սօնրա, եինէ մուհարէպէ սայէսինտէ պիր Թրանսըզ ալալընա գօմանտա իթտիլինիլ հալտէ, լաթիֆէ եօլլու սէօլլէնիլմիշ օլան պիր սէօզէ գարչը նէ իշուն պու գատար էսէրի շիտտէթ կէօսթէրի. յօրսընըզ:

Մարքի տ'էկրինեի՝ գալպինտէ պիր թագըմ էսէֆէն. կիզ խաթըրէլէր ույանտըրան պու սէօզէրի իշիթտիքտէ, հիտտէթինտէն զըպ գրրմըզը քէսիլէրէք, ճէվապ վէր. մէք իւզէրէ իքէն, բրէնսէս հայդըրարագ տէտի քի:

— Մատմուազէլ, պու հարէքէթինիլ հազըզաթէն թէհամմիւլ օլունմաղ պիր միւնասէպէթսիզլիք տիր:

Ատրիէն. — Հայտի էօլլէ օլսուն, խալաճըղըմ, պէն քէնտի գապահաթըմը իգրար իտէրիմ. բէս իւշաճէթ, շէս տէմէմէլի իտիմ. զիրա օրթատա կիւլինէճէք վէ իս. թիհզա իտիլէճէք հիշ պիր շէյ եօգ տուր... Ֆազաթ հիշ օլմազսա մէրազը թահրիք իտիճի վէ պէլքի տէ... (պիր տագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա) վէ պէլքի տէ ազաճըզ քիւսթախանէ տիր... հալ պու քի պէն քիւս. թախըզ տէնիլէն շէյտէն աչըրը մէրթէպէ խօչանըրըմ, Լաքին մատամ քի իշ պու տէրէճէլէրէ վարտը, մատամ քի հէր հալտէ սիւլիւք իտէճէյիմ պիր խաթթը հարէքէթտէն պահա օլունըյօր վէ մատամ քի պու խաթթը հարէքէթէ սիւլիւք իթմէտիլիմ թագտիրտէ ճէզայա չարբըլաճաղմըզը... (Պիրտէն պիրէ սէօզիւնիւ քէսէլէք վէ խալասընա միւթէվէճճիհէն) Լաքին, խալաճըղըմ, սիւլիւք իթմէտիլիմ թագտիրտէ պէնի նէ եաբաճազսընըզ, նէ կիպի ճէզայա չարբաճաղսընըզ. — տէտի:

Բրէնսէս. — Իշէրիտէ կէօրէճէքսինիլ, մատմուազէլ... շիմտի սէօզիւնիւզէ տէվամ իսինիլ...

Ատրիէն. — Էօլլէ իսէ պէն տէ իթթիլիսաղ իթմիշ գալըղըմ գարարը աչըզ տան աչըզա պու էֆէնսիլէր հու.

զուրընտա ալղ իթմէք իսթէրիմ. պու գարարըմ գալի. ի իճրա օլապիլմէք իշուն պիր ազ սահա վազթա միւհ. թաճ օլտըղըմ ճիհէթլէ, շիմտիլէ գատար գարարը մէզ. պուրտան սիղէ ալա պահա իթմէմիշ իտիմ. զիրա սիղէյի պիլիւրսինիլ քի պէն «Շու շէյի եաբաճաղըմ...» տէյէճէք եէրտէ «Շու շէյի եաբըյօրըմ» վէ եա եաբսըմ տէրիմ:

Բրէնսէս. — Էվվէթ, պիլիյօրըմ, վէ իշթէ օ իսթիղ. լալը քիւսթախանէնիլի թատիլ իթմէք իսթէյօրըմ...

Ատրիէն. — Պէն գարարը գաթիմի պիր ազ սահա կէճճէ թէսլիլ իթմէք իսթէրիտիմ. Լաքին սիղի շու սըրատա, անը իսթիմա՝ վէ գապուլը օ գատար մէյեալ կէօրիյօրըմ քի, անը պու կիւն ալղ ու պէյան իթմէք զէվզիճէ մուգալէթ իտէմէյէճէյիմ... Լաքին... ըէճա իտէրիմ, խալաճըղըմ, իլք էօնճէ սիղ պէյանը էֆ. քէար իտինիլ... զիրա էֆքէար ու գարարըմը եէքտի. կէրիլէ թէվաֆուգ իթմէսի տէ իշթիմալտէն տիր:

Բրէնսէս. — Իշթէ պու սուրէթլէ իտարէի իսան իթ. տիլինիլ իշուն սիղի տահա զիյատէ սէվէրիմ, մատմուազէլ. զիրա շիմտի իւզէրինիլտէ՝ քիպը ու ազամէթինիլ վէ հէր տիւրիւ նաֆուզ ու իզթիտար ալէյհնտէքի իքրահ ու նէֆրէթինիլէ միւթէնասիպ պիր ճէսարէթ ու մէթա. նէթ կէօրիյօրըմ. պիր աղ էվվէլ պէնիմ քիւսթախըղըմ տան պահա իթտինիլ... Լաքին սիղին քիւսթախըղընըզ տահա պէօլիւք օլտըղընը կէօրմէյօրմըսընըզ:

Ատրիէն. — Պէն՝ զաաֆ վէ սէպաթսըզըզ սէպէպիլլէ պաչգասընըն եարմալա ճէսարէթ իտէմէյէճէյի շէյի իճրա իթմէյի գաթիլէն գարարլաշտըմըշըմ տըր... Էվվէթ, պէն ճէսարէթ իտէճէյիմ... պու հարէքէթիմ գանն իտէրիմ քի բէք սաալէ վէ բէք մուայիէն տիր:

Բրէնսէս. — (Պու մէճլիսի թէշքիլ իտէն էշիասը սաի. ըէ իլէ մէմնունիլէթի մուլին պիր կէօղ իշարէթի թէա.

թի իտէրէք .) Եւ վէթ , բէք սոտէ վէ բէք մուսայեէն տիր .
 թարաֆէյիին հաւ ու վաղիյէթի պու սուրէթլէ թէայեիւն
 իտէճէք օլուրսա . Էյլէր բէք ղիյատէ սատէլէյիր վէ զօ-
 լալաշըր Եինէ սիղին մէնաֆիլինիլ իչուն՝ եալընըզ
 շուրասընը իսթար իթմէք իսթէրիւմ բի , պիղիւմ եսրաճաւ-
 ղըմըզ չէյ՝ փէթիւմ վէ հաթթաւ զանն իթտիյինիլտէն տա-
 հա ղիյատէ վէսիւմ տիր . պէնիւմ կէօյնիւմիւ ալմադ վէնա-
 ղարը աֆիլ ու մէրհամէթիւմի ճէլալ իթմէք իչուն՝ եալընըզ
 պիր չարէնիլ զալմըշ տըր . չէօյլէ բի՝ սուրէթի իֆատէ-
 նիլաէթի քիպր ու ղուրուր վէ իսթիհզարեարլըզ թէրք
 վէ սիլ եաշտա պիր կէնճ ղըզա եադըշաճադ սուրէթտէ
 նամուսքեարլըզ իպրազ իթմէլիսինիլ :

Ատրիէնին տուտագլարընտա պիր թէպէսսիւմ նիւ-
 մայան օլուպ , հիչ պիր ճէվապ վէրմէտի :

Պիր գաշ սանիյէ գատար հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւ-
 նէթ վէ բրէնսէս իլէ իւշ տօսթը միյանընտա մուսատէյէ
 օլունան պիր իքի մանիտար պագըշլար՝ շու միւ ճատէլաթը
 իպթիտաիյեէյի զայէթ ճիտտի պիր մուհարէպէ թազիպ
 իտէճէյիին աշիքեար կէօսթէրմէքտէ իտի :

Մատմուսղէլ տը Դարտօվիլ մայիք օլտըզ ղէքիւ-
 վէթ ու ֆէրասէթի սայէսինտէ , բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ-
 նին պու միւճատէլէի գաթիյեէյէ պէօյիւք պիր էհէմիյ-
 եէթ վէրմէքտէ օլտըզընը տէրք ու ֆէհմ իթմէքտէ իտի
 իսէ տէ , օ անէ գատար սէրպէսթանէ եաշամըշ օլան պիր
 ղըզը քէնաի էվաթիր ու նէվահիսինէ իթաաթ իթտիրմէ-
 յի նասըլ իւմիտ իթմէքտէ օլտըզընը պիր տիւրլիւ աւլա-
 յամամագտա ըտը : Մուամէլէի ճէպրիյեէյէ միւրաճաաթ
 իթմէք վէ տիւշարը միւճաղաթ ղըլմադ թէհտիսլէրի Ատ-
 րիէնէ հազզըլլա չայանը իսթիհզա կէօրիւնմէքտէ իտի :
 Մա մաֆիհ , իսայասընըն թապիաթը ղարապքեարանէ վէ
 իգթիտարը ղալըմանէսինի վէ տրա սըրա մէվղըր իճրայա
 ղօյտըզը տէհէթի ինթիղամլարընը բանա պիլտիյի վէ

պա խուսուս մարրի տիկրիննի իլէ տօղթէօր Պալէնիէ կի-
 պի ատէմլէր՝ օրթատա մուհիւմ սէպէպլէր օլմատըգճա ,
 պէօյլէ պիր միւլաղաթտա հաղըր պուլընամայաճաղարը-
 նը տիւշիւնտիւյիւ ճիհէթլէ , պիշարէ ղըղճըղազ՝ մուհա-
 րէպէյէ կիրիշմէգտէն էվիլէլ , պիր տաղըզաճըգ տէրեաի
 թէֆէքթիւրաթա տալտը :

Լաքին աղաճըգ սօնրա , պիր թէհէրէ ղուհուր իտէ-
 ճէյիին միւսլհէմ սուրէթտէ հըսս իթմիշ օլտըզընտան ,
 ղօրղուպ կէրի չէքիյէճէք եէրտէ , մէզրիւր թէհիլէյէ
 գարշը քէմալը սէպաթլա բէնչէլէշմէյի վէ էկէր միւմ-
 քին իսէ սէրպէսթի էֆրեարընը տէրէճէի նիհայէյէ վար-
 տըրմայը վէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյէ պէյան իտէճէյի
 գարարընը աւլա թէպտիլ իթմէյիպ , օլտըզը կիպի հըֆզ
 իլէմէյի գարարլաշտըրալ :

8

Ը Ս Ե Ա Ն

Բրէնսէս՝ պարիտանէ վէ սէրթ պիր թաւր ըլա Ատ-
 րիէն տը Դարտօվիլէ տէտի քի :

— Մատմուսղէլ . . . պիր միւտտէթտէն պէրու ճէ-
 րէյան իթմիշ օլան վուգուաթ վէ ահվալի պու էֆէնտի-
 լէր հուղուրընտա պիր գաշ քէլիմէ իլէ ղիքր ու պէյան
 իթմէյի վաղիֆէտէն ատտ իտէրիւմ , Պունտան ալթը այ
 մուգատտէմ , բէտէրինիլ գօնթ-տիւգ տը Դարտօվիլին
 միւտտէթի մաթէմի իսթամթէղիր օլտըգտա , սիլ օն սէ-
 քիլ եաշընտա ըտընըզ . օ զէման , վասի հիւքմինտէն
 ղուրթուլուպ ֆաիլի մուսթար թանըլմանըզը վէ հէր խու-

սուստա սերպէսթանէ հարեքթ իտիպ բէաէրինիդին թէրք իթտիյի սէրվէթտէն միւնթէֆի՝ օրնաւորը պէնտէն թալէպ իթտինիդ . պէն տէ եա պուտալալըգ սէմէրէսի վէ եա գալտսըզլըգ սաիգասը իլէ արզու վէ մաթլէպի . նիդէ գարչը բուի մուվաֆագաթ կէօսթէրտիմ Պու . նըն իւզէրինէ պու պէօյիւք գօնադը պիւթիւն պիւթիւն թէրք իլէ հէր տիւրլիւ նաղարէթտէն արի օլմագ իւղրէ . պաղչէ ուճընտաքի քէօքէ նագլը մէքեան իթտինիդ վէ օ գէմանտան իթիպարէն եէքտիկէրինտէն սղրը պիր թագըմ սարֆիյաթա պաշլատընըգ . Հէր քէսին ինթիւսապ իթտիյի սընըֆտան պիր վէ եա իքի օտա պէսլէմէսիյլէ իքթիֆա իտէճէք եէրտէ , կիտիպ պիր գալ կէնճ գըղլար պուլտը . նըգ վէ պուշարը հէմ զարիպ վէ հէմ տէ գըյամէթտար իպասլարլա կիյինտիրտինիդ . Սիդ տէ՝ բէօքիւնիւզին սիւ . քիւնէթ վէ վահտէթի արասընտա , կէլիլ շարլարըն հէր տիւրլիւ գըյաֆէթինի կիլինտինիդ . Սըղին չըղընճա ար . զուլարընըգա վէ ազլը սէլիմէ մուղայիլը հէվլէսլէրինիդէ հուսուտ թային իթմէք գապիլ օլամատը . պիւթիւն պիւ . թիւն չըրքըտան չըգտընըգ . վէղաիֆի տինիյեէնիդի էյֆա իթմէմէք շէօյլէ տուրսուն , հաթթա սալօնլարընըգտան պիրինի տէ պիր պութթանէ հալինէ թահվիլ վէ տէրուինէ պիր տէլիգանլը իլէ պիր կէնճ գըղըն մէրմէր սանէմլէրինի վագ իտիպ . ճէնապը Հաղղա գարչը ըսեան իթմէք հիւ . րէթինտէ պուլունտընըգ . (Բրէնսէս պու սէօզլէրի՝ տու . տաղլարը եանըյօրմըլ կիպի պիր սուլէթտէ իրատ իտիյօր . տու .) Ամմա տէյէճէքսինիդ քի օ կիպի սանէմլէրտէն նե մաղարրաթ հասըլ օլապիլիլ . վագըա պուշար սէնալիի նէֆիսէյէ միւթէալլիգ շէյլէր իսէ տէ , սիդ եալտա պիր գըղըն իգամէթկեահընտա պուլընմասը էտէպէ մուղայիլ տիր . Սիդ կիւճէրնէ հիլ բիմսէյի գապուլ իթմէյէրէք քէօքիւնիւզտէ գաբանըպ գալտընըգ . տօսթլարըմտան եալընըգ Մ . Պալէնի , աղաճըգ նագարը էմիյէթթիլ

ճէլպ իթմիլ օլտըղընտան, նէղտինիդէ կիւճ պէլա իլէ գա . պուլ իտիլալ . Մ . Պալէնիէ սիդի չօգ տէֆալար օ տէրէճէ պէօյիւք պիր հէյէճանտա պուլմըլ քի , սըհէթի վիճու . տինիդ հագգընտա ճիտտէն տիւշարը էնտիլէ օլմուլ Սիդ իճրաաթ վէ հարեքեաթընըգը հիլ քիմսէյէ պիլտիր . մէքսիզին , տաիմա եալընըգճա տըշարը չըգտընըգ . խիւլա . սաի քէլամ , քէնաթ արզու վէ հէվլէսաթընըգը պէնիմ հիւքմ ու նուֆուղըմա ֆաիգ ատտ իթմէյի քէնտինիզճէ պիր գէվգ պիլտինիդ Պիւթիւն պու հալլէր տօղրու տէյիլլէր մի , մատմուլազէլ :

Ատրիէն . - (Միւթէպէսսիմանէ .) Կէլմիլ գէմանը շու սուրէթլէ թասվիր իթմէք , պէնճէ մուճիպի իֆթիլսար օլամազ . լաքին նիհայէթ բէք տէ եանլըլ տէյիլլէր տիր :

Մարքի . - (Իրատ իթտիյի քէլիմէլէրի կիւյա սայը . յօրմըլ կիպի տանէ տանէ սէօյլէյէրէք .) Տէմէք տիր քի , մատմուլազէլ , խալանըղըն դիքը իթտիյի վուգուլաթըն ճիւմէսի այնը հագըգաթ աըր , էօյլէ՝ մի . պուշը գա . թիլէն թասաիգ իտիյօրմընըգ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , Ատրիէնին վերէճէյի ճէ . վապ տէրէճէի նիհայէտէ էհէմիյեթթի իմիլ կիպի , հէր քէսին նաղարը տըգգաթը մէզպուրէյէ աթֆ օլունտու :

Ատրիէն . - Նիւպհէսիզ , մօսիէօ , պէօյլէ պիր սիւալ իրատ իթմէք պիլէ ապէս տիր . դիրա պէն սէրպէսթանէ եաշամազլըղը ատէթ իտինմիլիմ տիր

Մարքի . - (Տօգթէօր Պալէնիէ իլէ պարոն Թրիբոյա տէօնէրէք .) տէմէք տիր քի պու վուգուլաթ թէհագգուգ իթմիլ տիր

Թրիբոյ . - (Մաղրուրանէ պիր թավը իլէ .) Եղիլ , պու վուգուլաթ պիզիմ իլաւ քեամիլէն թէհագգուգ իթ . միլ տիր :

Ատրիէն . - (Հիտտէթլէ .) Լաքին խալաճըղըմ , պու

ուղուն մուգատտեմէնին թէմհիտինտէն մադսատնէ օյտը-
ղընը աճապա անլայապիլիւր միյիմ:

Բրէնսէս. - (Դէմքէնի պօղմայարագ.) Մատմուաղէլ,
պու ուղուն մուգատտեմէնին թէմհիտինտէն մադսատ
միւսթազպէլտէ վուղուի միւհթէմէլ օլան ֆէնալըղլարը
քէչֆ ու թահգիգ իչուն, կէչմիչ զէմանը կէօղ էօնիւնէ
կէթիրմէքտէն իպարէթ տիր:

Ատրիէն. - Սէվկիլի խալաճըղըմ, շու սէօղլէրինիզ
Դիւմ շէհրի քեահինէսինին (քրմուհի) էսրար նէվինտէն
հիւքմլէրինէ պէնչէմէքտէ տիր... Պունյար ալթընտա
մութլադա միւտհիչ պիր տօլապ օլմալը ամմա, տուր պա-
ղալըմ:

Բրէնսէս. - Դապիլ տիր, մատմուաղէլ. զիրա պազը
թապիաթլար իչուն իթաաթտան, վաղիֆէչինապըղտան
տահա տէհչէթլի պիր շէյ օլամազ. սիզին թապիաթը-
նըղ իսէ ըսեան վէ սէրքէչլիյէ մէյեալ օլան պու կիպի
թապիաթլարտան պիրի տիր...

Ատրիէն. - Խալաճըղըմ, աչըղտան աչըղա պէյան ի-
տէրիմ քի, իթաաթը սէվմէյէ վէ վաղիֆէյէ հիւրմէթ
իթմէյէ ալըշաճաղըմ կիւնէ գատար թապիաթըմ պէօյլէ
գալաճագ տըր:

Բրէնսէս. - (Դըսա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ.) Էֆ-
լէրիմի սէվինիզ սէվմէյինիզ, հիւրմէթ իտինիզ իթմէյէ-
նիզ, պէնճէ հիչ պիր էհէմմիյեթի եօգ տուր. աճապա,
պու կիւնտէն, հաթթա պու սաաթտան իթիպարէն, պէ-
նիմ իրատէմէ՝ սուրէթի դաթիյէտէ վէ քէօր քէօրիւնէ ի-
թաաթ իթմէյէ սլաչլայաճագսընըղ. էլհասըլ, պու
կիւնտէն իթիպարէն՝ պէնիմ միւսաատէմ օլմատըղճա,
հիչ պիր շէյ եարամայաճագսընըղ. պէն պէօյլէ իսթիյօ-
րըմ, պէնչէ օլաճագ...

Ատրիէն պու ամիրանէ սէօղլէրի իչիթտիքտէ, տիք
տիք խալասընըն եիւզիւնէ պաղտը. պատէհու էօյլէ պիր

շամաթալը գահգահա սալը վէրտի քի, խայլը միւտտէթ
տիվանխանէնին տէօրթ էթրաֆընտա աքսէնտազ օլ-
տու:

Պունըն իւղէրինէ, Մ. տ'էկրինեի իլէ Մ. Թրիբոյ հիտ-
տէթի մուլին պիր հարէքէթ իպրագ իթտիլէր. բրէնսէս՝
ղազապնաք պիր շէհրէ իլէ եէկէնինին եիւզիւնէ պաղտը.
տօղթէօր Պալէնիէ իսէ՝ կէօղլէրինի սէմայա տօղլու դալ-
տըրարագ վէ էլլէրինի գարնը իւղէրինէ վազ իտէրէք.
ըզհարը նէտամէթ իտէնլէրէ մախսուս պիր թավը ըլա պիր
ահը սէրտ սալը վէրտի:

Մարքի. - (Սէրթ պիր սուրէթտէ.) Մատմուաղէլ...
պու կիպի գահգահայար ապէս տիր. սիզին մէվղըրինիզտէ
պուլընան պիր կէնճ գըղա ասլա վէ գաթան եագըչտը-
րըլամազ. խալանըղ մատամ տը Սէն-Տիզիէնին սէօյլէտի-
յի սէօղլէր մուհիմմ վէ հէմ տէ զայէթ մուհիմմ շէյլէր
տիր. պինաէն ալէյհ պաչգա տիւլլիւ թէլագըղ իթմէլի
իտինիզ...

Ատրիէն. - (Թավը իսթիհզաքեարանէսինի թատիլ ի-
տէրէք.) Աման եա Բապպի... լաքին, մօսիէօ, պու կիպի
գահգահայար ապէս տիր տէյօրսընըղ ամմա, դապահաթ
պէնտէ՝ մի տիր. խալամ՝ քէնտի էվամիրինէ քէօր քէօրիւ-
նէ իթաաթա մէճպուր օլաճաղըմտան պահա իթտիլի թագ-
տիրտէ, ֆիւթուրսըղ գալապիլիւրմիյիմ. Բուի ասիւմանտա
սէրպէսթ սէրպէսթ ուչըլմաղա վէ կիւնէչին զըյաի լաթի-
ֆի իչինտէ օյնաչմաղա ալըչմըչ օլան պիր զըրլանղըն, եէր
սըլանընըն տէլիլինտէ եաչայապիլիւր մի...

Պու ճէվապ իւղէրինէ, Մ. տ'էկրինեի՝ պու ֆամիլեա
էմիյեթինի թէչքիլ իտէն էլխասըն եիւզիւնէ միւթէհայ-
եիրանէ պիր նագար սալտըրտը վէ Մ. Թրիբոյա պիր իշա-
րէթ իտիպ մանասընը անլաթտըրտըղտան սօնրա տէտի քի.

— Պիր զըրլանղըն մը, նէ՝ տէմէք իսթէյօր...

Թրիբոյ. - (Տօղթէօր Պալէնիէնին եիւզիւնէ պաղա-

րազ .) **Գլխավոր** . . . եւր սրչանընտան տա պահս իտիյօր . . .
 իշխողիւմիւն . . . անյաշըմազ շէյլէր . . .

Բրէնսէս . - (Տիկերլէրի կիպի մի թէհայեի կէօրիւնէրէք .) Տէմէք տիր քի , մատմուազէլ , պանա վերէնէյի . նիզ ճէվապ պուռտան իպարէթ տիր , էօյլէ մի . . .

Ատրիէն . - (Բէնտի շաիրանէ սէօղլէրինտէ էքսէրիյա իրատ իթտիյի պու թէշպիհի անյալամատրդլարընտան տուլայը միւթէաճճիպ օլարազ .) Էվվէթ , մատամ . . .

Գալէնիէ . - (Սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմէյի .) Հայտի , մատամ , հայտի . օ դատար սէրթիք իսթէմէզ . պիր աղ տա միւսամահաբեար օյմազ լազըմ տըր . **Գէնիմ** ազիզէ մատմուազէլ **Ատրիէնիմ** խըլդէթէն դարիպ վէ միւթէհէյեիճ պիր ֆիքրէ մալիք տիր . . . Հազըզթէն սէօյլէյօրըմ քի , պէօյլէ սէվիմի պիր **Մէնու** . նէ տիւնեատա նատիրէն կէօրմիւշիւմ տիւր . . . քէնտիսինն էսկի տօսթը պուլընտըղըմ վէ պինաէն ալէյհ հէր շէյի սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէպիտիյիմ ճիհէթլէ , պու խուսուսը պէլի եիւզ տէֆա քէնտիսինն իթթար իթմի . չիմ տիր . . .

Մարքի . - (Մատմուազէլ տը Դարտօվիլի թէսահուպ իթտիյի իչուն հէքիմի թէքտիր իտէրճէսիննէ պիր թավըլլա .) Մատմուազէլ **Ատրիէն** հազըղնտաքի խուլուս վէ մուհապպէթինիզ սէպէպիյլէ , տաիմա միւսամահաբեարանէ տավրանմազտա օլտըղընըզը պիլիյօրըմ . լաքին , մօսիէօ տօղթէօր , շուրասընը տախի ինքեար իտէմէզօինիզ քի , մէյտանտա պէօյլէ ճիտտի **Մէլէլէր** մէվճուտ օլտըղը պիր սըրատա , մատմուազէլին վէրտիյի ճէվապար եօլսուզ տըր .

Բրէնսէս . - (Սէրթ պիր շէհրէ իլէ .) Էն զիյատէ էսէֆ իտէնէք **Եւր** շուրասը տըր քի , մատմուազէլ **Ատրիէն** մէճիսիմիզին տէրէնէի էհէմիյեթիննի էլան անյալամայօր . մա մաֆիհ չիմտի քէնտի էմրլէրիմի պէյան իտէնէք

օլուրսամ , բէք ալէա անյալպիլէնէք տիր . . .

Ատրիէն . - Էմրլէրինիզ նէ իմիշ պազալըմ , խալա . **Եւր** . - տէտիքտէն սօնրա , մասանըն օ պիր թարաֆընտա եանի խալասընըն թա գարշըսընտա օթուրմըլ օլտըղը հալտէ , կէօրմէյէ շայան պիր թավըլլ իսթիհաքեարի իլէ կիւլրէնք շէնէսինի մինի մինի էլլէրինէ տալաթտը .

Բրէնսէս . - Մատամ քի էմրլէրիմի անյալազ իսթէյօրսընըզ , տիւլէյինիզ . եարընտան իթիպարէն իգամէթ իթմէքտէ օլտըղընըզ քէօլիւ **Թէք** իտէնէքսինիզ . . . պէսլէմէլէրինիզէ եօլ վէրէնէքսինիզ . . . սիզէ պուրատա իքի օտա թախսիս իտիլէնէյինտէն , թէքրար պուրայա կէլէնէքսինիզ . . . պու օտալարա պէնիմ տաիրէմտէն կէյմէքսիզին հիշ քիմսէ կիրէմէյէնէք տիր . . . **Եւր** տըշարը շըգմայաճազսընըզ . . . քիլիսէյէ կիթտիյիմտէ պանա րէֆագաթ իտէնէքսինիզ . . . սօն տէրէնէ իսրաֆ վէ սէխավէթ իւզրէ հարէքէթ իթմէքտէ օլտըղընըզ թէհազգուգ իթմի օլտըղընտան , պուռտան պէօյլէ սէրվէթի մէվճուտէնիզի խօտ պէ խօտ իսթիհաք իտէմէյէնէքսինիզ . . . թէքմիլ մասրաֆյարընըզը պէն կէօրէնէյիմ . . . հաթթա սինն ու մէվզըինիզէ միւնասիպ վէ նամուս ու էտէպէ մուվաֆըզ սուրէթտէ կիլինմէնիզ իչուն էլպիսէլէրինիզի տէ պէն եարտըրաճաղըմ . . . վէլհասըլ , պիր ֆամիլեա մէճիսինն միւտախէլէսի սայէսինտէ պիլա միւտտէթ թէէլպիր իտիլէնէք օլան հատտը պիւլուղա վասըլ օլմանըզա գատար , էլինիզէ պիր բարա վէրիլմէյէնէք տիր . . . իշթէ պէնիմ էմր վէ գարարըմ պու տըր . . .

Խրիբոյ . - Մատամ քի Բրէնսէս , պու գարարընըզը հէր քիմ քի իշիտէնէք օլսա թագտիր ու թահսին վէ քէմալը սէպաթլա մէվզըի իճրայա օյմանըզ իչուն սիզի թէշվիգ իտէնէք տիր . զիրա պու ույղուսուզ հալլէրէ ալթըզ թիթամ վէրմէք լաղըմ տըր .

Մարքի . - Էվվէթ , պու կիպի պախի րէզալէթ հալ-

լէրէ խիթամ՝ վերմէք ղէմանը կէլմիշ չաթմըշ վէ հաթթա
պու պաստէ կէն սիլէ դալընմըշ տըր :

Պալէնիէ . - (Ատրիէնի թէսահուպ իտիօր կիպի կէօ-
րիւնէրէք .) Մա մաֆիւ , թասլիաթըն դարապէթ ու շիտ-
տէթի բէք շօգ շէյլէրի մազուր կէօսթէրէպիլիր :

Բրէնէս . - (Բօլընը քէմալը մէհարէթլէ ինրա իթմէք-
տէ օլան տօղթէօր Պալէնիէյէ խիթապէն .) Հազզընըզ
վար . տօղթէօր . լաքին օ վազթ տախի պու կիպի թապի-
աթ սահիպլէրիյլէ միւնասիպի վէնէլէ մուամէլէ իտիլիր :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ պու սէօղլէրի գաթի վէ
մուայնէն սիլր սուրէթտէ իֆատէ իմիշ իտի . եէկէնիւնէ
մազամը թէհտիտտէ պէյան իթտիլի սէօղլէրին միւմքին
իւլ ինրա օլտըղընա գանի՝ օլմուշ կիպի կէօրիւնիւյօրտու :
Մ . Թրիբոյ իլէ Մ . տիկրինեի տախի րիէնսէսին սէօղլէրինէ
րուի րիզա կէօսթէրմէքտէ իտիլէր . պլինասլէրին Ատրիէն՝
պու սէօղլէրին ալթընտա վէխիմ պիլ ֆէսատ տօլապը մէվ-
նուտ օլտըղընը կէօրմէյէ պաշլատը . օ ղէման պէշաշէթ ու
չաթարէթի աճը պիլր իսթիհգայա վէ պիլր իսթիգլայը սէր-
քէշանէյէ թէհափիլիլ իյլէտի . Պիրտէն պիլրէ պաշլա գալգ-
տը . շէհրէսի ազաճըզ գըզարտը . կիւլ րէնկինտէքի պու-
րուն տէլիքլէրի միւթատընտան ղիյատէ աշլտը . կէօզ-
լէրի բարըլ բարըլ բարլամաղա պաշլատը . միւթէմէվփիճ
վէ սըրմա սաշլարընը պիլր թափըր մաղրուրանէ վէ միւթէ-
ազգիմանէ իլէ խաֆիֆճէ սիլրէրէք , սյաշընը եօգարը քալ-
տըրտը վէ պիլր տաղըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա , գաթի
պիլր սէտա իլէ խալասընա տէտի քի :

— Մատամ քի կէշմիշ ղէմանտան պահա իտիյօրսը-
նըզ . պէն տախի կէշմիշ ղէման հազզընտա պիլր գաշ
սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ՝ մատամ . լաքին պիլմիշ օյընըզ
քի պու սէօղլէրի սէօյլէմէյէ սիլ պէնի մէնպուր իթտիլի
Սիղին իղամէթկիւահընըզը թէրք իտիպ պապէտէքի քէօքէ
շէլիլիմ . տէյիլ մի . լաքին ղիյաթալըզ , դատտար-

լըզ վէ խալընըզ մէրքէզի տէնիլմէյէ սէզա պու
գաշադատ տըթըզ եաշապալիլիր մի իտիմ . խալը , պու
պէնիմ իշուն մուհալ գապիլինտէն իտի

Մարքի . - Մատմուաղէլ . . . պու սէօղլէրինիլ հէմ
շիտտէթիլի վէ հէմ տէ ազլ ու էտէպէ մուղայլր տիլր :

Ատրիէն . - (Տիք տիք աքբայ տիկրինեիւնէ
պազարազ սէրթ պիլր սէօյլէյիլլէ .) Մօթէս , մատամ քի
սէօղլէրի գաթ իթմէք ճիւրէթինտէ պուլունըյօրսընըզ ,
պիլր իքի սէօղտէ սիղէ խիթապ էտէյիմ . խալամըն նէզ-
տինտէ նէ՝ կիպի իպրէթլէր կէօրիւյօրտում :

Մարքի . - Մէտհէ շայան իպրէթլէր

Ատրիէն . - Մէտհէ շայան իպրէթլէր մի . . . մաշալ-
լահ . հազըզաթը հալի սէօյլէմէյէ բէք մէյեալ կէօրիւ-
նիւյօրսընըզ . աճապա շու մէտհէ շայան իպրէթլէր՝ հէր
կիւն իքինիլին իւղէրինտէ կէօրտիւլիմ սաթթէ թէօվպէ-
քեարլըզ վէ շէվիտիլինիլ հիլլէ վէ ֆէսատ տօլապա-
րընտան մը իպարէթ տիլր

Բրէնէս . - (Հիտտէթինտէն պէնզի սաք սարը քէսի-
լէրէք .) Մատմուաղէլ . . . աղլընըզ պաշընըզա թօրա-
յընըզ . սիլ քէնտինիլի ունուտըյօրսընըզ

Ատրիէն . - Պէնիմ աղլըմ պաշըմտա տըր , մատամ .
քէնտիմի ասլա ունութմամ . նէ սէօյլէտիլիմի բէք ալէա
պիլիլիմ . . . հէր քէս քէնտի նէֆսին հաքիմի օլտըղը
կիպի , պէն տէ քէնտի նէֆսիմէ հիւքմ իտէպիլիլիմ . . .
Սիղին գօնաղընըզ թէրք իթտիքտէն սօնրա , պաշա պիլր
ազրապամ եօղլտը քի , եանընա կիտիպ իթիճա իտէյիտիմ .
անըն իշուն եալընըզա եաշամազ իսթէտիմ . . . վարի-
տաթըմը քէնտի պաշըմա սարֆ իտէրէք իմրարը էօմը իթ-
մէքտէ ղիյատէսիլլէ լէզգէթ պուլտըմ . ղիլա սէրվէթի
մէվնուտէմի Մ . Թրիբոնըն մահլ ու թէլէֆ իթտիլինի
կէօրմէքտէն իսէ , խօտ պէ խօտ իսթիհլաք իթմէքիլիլ տա-
հա ղիյատէ թէրճիհ իտէրիմ

օլմուշ օլսայրտը, գալպիմտէքի հըսսիյեաթը տինտարա-
նէյի օնա պէյան իտէր իտիմ վէ օ տախի քէմալը չէֆ-
գաթլա պէնի գուճագլայը պէ քօրէր իտի . . . Սալօնլա-
րըմտան պիրինի կէնճիք վէ կիւզէլլիյէ իհտա իտիլմիշ
պիր պութխանէյէ թահվիլ իթմիշ իմիշիմ . էվլէթ, տօղ-
րու տըր . ղիրա պէն ճէնապը Հագգա՝ Եարաթմիշ օլտը-
ղը հիւզէլ, խայրը, նէնիպ վէ ալի շէյլէր իշինտէ իպա-
տէթ իտէրիմ՝ վէ գալպիմ՝ սապահտան ազչամա գատար
ճիւքրլէր օլսուն, Եա Բապպի, շիւքրլէր օլսուն . . .
տուաի տինտարանէ վէ խալիսանէսինի թէքրարլար . Մ. Գա-
լէնիէ պէնի էքաէրիյա դարիպ պիր հէյէճանա տիւշար օլ-
մուշ կէօրիւր իմիշ . էվլէթ, պու տա սահիհ տիր . . . ղի-
րա պէն, օ զէմանլար հալը հագըրը մէքուհ կէօսթէրէն
պիր թագըմ շիրքին վէ տէհէթլի ֆիքրլէրտէն գաթը ա-
լագա իտէրէք, ֆիքրէն միւսթագպէլէ իլթիճա իտէր վէ
էօնիւմտէ պիր շօգ խայալի ուֆուգլար աշըլտըղընը կէօ-
րիւր իտիմ . ղիրա օ զէմանլար, գարշըմուտ օ տէրէճէ լաթիֆ
վէ բուհէֆղա խայալլար թէճէսսիւմ իտէր իտի քի, նա-
գապիլի իտրար պիր մէպհութիյէթէ գարըլարագ, տիւն-
Եէվի պիր մախուգ օլտըղըմը պիլէ ունուտուր ըտըմ . . .

Ատրիէն պու սօն սէօղլէրի քէմալը չէվգ ու նէչէ ի-
լէ իրատ իթմիշ օլուպ, չէհրէսինտէ էօյլէ պիր շաշաա վէ
պէշաչէթ նիւմայան օլտու քի, սանըրսըն քի պիւթիւն
պիւթիւն թէպտիլի շէքլ իթմէքտէ իտի, Հաթթա էթրա-
ֆընտաքի էշեայը ասլա կէօրէմէ յօրտու, Շէվգ ու հէ-
յէճանը կիթտիքճէ թէզայիւտ իտէրէք շու վէճհ իլէ սէօ-
ղիւնէ տէվամ իլլէտի .

— Զիրա պէն օ զէմանլար, սաֆի, հայաթպախշ վէ
սէրպէսթանէ պիր հապա թէնէֆֆիւս իտէր իտիմ . . .
օհ, սէրպէսթանէ վէ խուսուսըլլա շիֆապախշ վէ բուհ-
րէրվէր պիր հապա . . . էվլէթ, օ զէմանլար, հէմշիրէլէրի-
մի՝ խօտպին, մուճիպի մէզէլլէթ վէ վահշի պիր գուվլէ-

Թրիբոյ . - (Հայգրորդը ճասընա .) Մատմուհէլ , նա .
սրլ օլուպ տա ճէսարէթ . . .

Ատրիէն . - (Երկուրորմ կիպի թէէսիր իտիճի պիր
թալրը մի թէհաքքիմանէ իլէ սլարոնը սիւքիւթէ մէճ .
պուր իտէրէք .) Էլ վերիւ , մարէօ , Էլ վերիւ . սիղտէն
պահս իտիյօրմ ամմա , սիգի իլէ գօնուշմայօրմ . . .

Ատրիէն Մ . Թրիբոյը պու սուրէթլէ սուստուրտըգ .
տան սօնրա , շու վէճհ իլէ տէվամը քէլամ իյլէտի .

— Էվվէթ , վարիտաթըմը քէյֆէ մանէշա իսթիմալ
իթմէք իսթէտիմ . սաքին օլտըղըմ իգամէթկեահը թէգ .
եին ու թէֆրիշ իթտիրտիմ . շիրքին պէսլէմէլէր եէրինէ
կիւզէլ , թէրպիյէլի վէ ֆադիրէ զըզլար ինթիխապ իթտիմ .
լաքին պուշլար կէօրմիւշ օլտըզլարը թալիմ ու թէր .
պիյէ սէպէպիյլէ , զէլիւանէ պիր խըտմէթքեարլըղա մահ .
քիւմ իթմէյէ կէօյնիւմ պիր վէճհ իլէ ըաղի օլամա .
յըպ , անլէրին հալինի սէվիլէճէք վէ թէհամմիւլ օլունա .
ճազ պիր մէրթէպէյէ վարտըրտըմ . օնլար պանա խըտ .
մէթքեարլըգ իթմէզլէր , տօսթլուգ իտէրլէր . պէնիմ պէս .
լէմէլէրիմ տէյիլ , ըէֆիգէլէրիմ տիրլէր . հէր նէ գատար
իւճրէթ վէրիւ իսէմտէ , եինէ քէնտի միննէթտարլարըյըմ .
Պուշլար՝ հըսսիյեաթը ըազիզէ ասհապընա մախուու տույ .
ղուլար տըր . սիղ անլայամազսընըղ , մատամ Պու
զըզլարը ֆէնա վէ եա գապա սուրէթտէ կիյինմիշ կէօր .
մէրտէն իսէ , քէնտի նազարուպա շէհէլէրինէ եազըլտ .
ճազ էլպիսէլէր կիյտիրտիմ . շունքի պէն կէնճ վէ կիւզէլ .
լէրի սէվէրիմ . ատէթա կէնճլիք վէ կիւզէլլիք պուտալա .
սըյըմ , Պանա կէլինճէ՝ պու վէ եա շու եօլտա կիյինիր
իմիլիմ . պուշա քէնտի սյնէմտէն պաշգա հիշ քիմսէ գա .
ըլչամաղ , Խալըրզճա տըչարը չըգար ըմըշըմ . Էվվէթ , քէյ .
ֆիմ նէրէյէ իսթէրսէ օրայա կիտէրիմ , Քիլիսէյէ կիթ .
մէզ իմիլիմ , վէզաիֆի տինիյեմի իյֆա իթմէզ իմիլիմ .
հայտէ էօյլէ օլսուն . լաքին էկէր վալիտէմ պէրհայաթ

Թին զենճիրի էսարէթինէ մահրիւմ կէօրէճէր վէ պու գուվէթ սայէսինտէ տիրուպա ֆէղտհէթլէր, հայրէթ պաթշ հիյլէքեարլըզլար, էֆսունքեարանէ խայրնլըզլար, թալթիֆքեարանէ եալանճրլըզլար, հաղիրանէ պիր ին գըլատ վէ զարաղքեարանէ պիր իթաաթ էօյրէնէրէք թա-րիգի ֆէսատա սարմըշ պուլաճագ Եէրտէ, լիյագաթլը վէ խուլուսքեար կէօրիւր իտիմ, զիրա սէրպէսթ վէ մուս-թագիլլ իտիլէր, սատըղ վէ ֆէտաքեսար կէօրիւր իտիմ, զիրա հէր շէյի ինթիսապ իթմէյէ մուգթէտիր իտիլէր, միթէքէպպիր վէ ալչագ պուլմաղըտըմ, զիրա թալթիֆ վէ միւտահէնի իտէճէր պիր էֆէնտիլէրի Եօղ ըտը, խիւ-լասաի քէլամ, սէվիմի վէ շայանը հիւրմէթ կէօրիւր ի-տիմ, զիրա խուլուսը գալսլէ ուզաթմըզլարը էլի հիյլէ-քեար պիր էլտէն կէրի շէքմէյի պիլիլէր իտի, Օհ, հէմ շիրէլէրիմ, հէմշիրէլէրիմ . . . զալպիմ հըսսիյեաթընըզ-լա մալամալ տըր . . . չունքի պունլար հէմ թէսէլլիպախ, խայալլար վէ հէմ տէ աղիղ վէ մուգատտէս իւմիտլէր տիր:

Ատրիէն՝ էֆքեարընըն շիտտէթ վէ հէյէճանը ասի-գասըլլա պիր միւտտէթճիք սաքիթ գալտը, զանն իտէր-սին քի ասիւմանը խայալաթտան ճիտիյեթ զէմիննէ էն-մէքտէ օլտըղընտան, պու մէնղարէյի թէմաշա իտէնլէ-րին պիր մէսէրրէթի աղիմէ իլէ պիրի պիրինէ պագըշմագ-տա օլտըզլարընը կէօրէմէտի:

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ Եանընտա օթուրմըշ օլան քրէն-սէսին գուլաղընա էյիլէրէք տէտի քի:

— Լաքին, մատամ, մատմուաղէլին սէօլլէտիյի սէօզ-լէր բէք Եիւքսէք շէյլէր տիր . . . Էկէր պիղիմ իլէ իթ-թիֆագ իթմիշ օլայըտը, պունտան պաշղա տիւրլիւ իտա-րէի լիսան իտէմէղտի:

Մարբի, — Մէրգուլմէյի պիղիմ իսթէտիյիմիզ մէրթէ-պէյէ կէթիրմէք իչուն, սօն տէրէճէ էսէրի շիտտէթ իպ-

րաղ իտիպ, քէնտիսլինի հիտտէթլէնտիրմէյէ չալըշմալը-յըղ:

Լաքին Ատրիէնին շէվգ ու խէլէճանը, գալպինտէքի հըսսիյեաթը ալիճէնապանէ թէէսլիլլէ զանն իտէրսին քի մահվ ու զալի օլտու, իմտի, կիւլիւմսէյէրէք Մ. Պալէ-նիէյէ տէտի քի:

— Պէօլլէ տույղուսըղ ատէմէր մուվաճէհէսինտէ պու կիպի Եիւքսէք ֆիրլէր պէյան իթմէք գատար շա-յանը իսթիհղա պիր շէյ թէսալլիւր օլունապիլի՝ մի, տօգ-թէօր, իշթէ սիզէ, թէքտիրէ սէղա կէօրտիլլինիւզ հէ-յէճանը էֆքեարըմը իսթիհղա իտէճէք պիր վէսիլէ տա-հա, Պէօլլէ մուհիմ սիր զէմանտա տախի պէօլլէ պիր հէ-յէճանա գարըլմագ ապէս տէյիլմի, զիրա մէսէլէ բէք է-հէմմիյէթլի պիր շէյ կէօրիւնիւյօր, Լաքիննէ՝ չարէ, աղի-գիմ մօսիէօ Պալէնիէ, զիհնիմէ պիր ֆիրր թարի օլտըգ-տա, քիւչիւքիւլիւմտէ քէքէնէրլէրի թագիպ իթմէմէք պէնճէ միւմրինսիզ օլտըղը միսիլլու, ֆիքրի մէզքիւրըն զէվգ ու լէզղէթինէ մուգալլէմէթ իթմէք տէ պէնճէ մու-հալ գապիլինտէն տիր . . .

Պալէնիէ, — (Միւսամահաքեարի վէ բէտէրանէ պիր թալր ըլա կիւլիւմսէյէրէք) Օրէնկեարէնկ վէ բարլագ քէքէնէքլէր զիհնինիզտէ տօլաշտըգճա, քիմ պիլիւ սիզի նէրէլէրէ գատար սիւրիւպ կէօթիւրէճէք տիր, Ահ, ա-գըլսըզ գըզ, աղըլսըզ գըզ . . . հայըֆ քի շու կիւզէլ պա-շընըզտա հէնուղ ճէհալէթ րուզկեարը էսմէքտէ տիր . . . տճապա նէ վագթ աղըլլանաճագսընըղ . . .

Ատրիէն, — Շիմտի, աղիղիմ տօգթէօր, շիմտի, իա-յալաթը թէլք իտիպ հագըգաթա աարըլաճագ վէ թէ-մամըլլա ճիտտի պիր լիսան իսթիմալ իտէճէլիմ, — տէ-տիքտէն սօնրա, խալասընա տէօնէրէք իլալէթէն:

— Մատամ, սիզ քէնտի էմլիլէրինիզի պէյան իթտի-նիզ, պէնիմ գարարը գաթիմ տէ չունտան իպարէթ տիր:

սէրիդ հիւնէ դատար իգամէթ իթտիյիմ քէօշքտէն չը-
գըպ միդաճըմա մուվաֆըդ սուրէթտէ տօնաթմըշ օյտը-
ղըմ պիր խանէյէ նագյը մէքեան իտէճէյիմ . օրատա իս-
թէտիյիմ կիպի եաշաեաճաղըմ Պէնիմ պու տիւնեա .
տա նէ՝ բէտէրիմ , նէ՝ տէ վալիտէմ վար տըր . պինաէն
այէյհ , հարէքեաթը վագըմմաան տօլայը քէնտիմտէն
պաշղա հիշ քիմսէյէ հիսապ վէրմէյէ մէճպուր տէյիլիմ .
- տէտի :

Բրէնսէս . - (Ումուդյարընը դալտթրարադ .) Մատմուա-
ղէլ , սիդ հագըգաթէն քէնտիինիդէ մալիբ տէյիլսինիդ .
գիրա էօյլէ սաշմա սարան սէօղէր սէօյլէյօրսընըդ քի ,
ագյը սէլիմէ պիւթիւն պիւթիւն մուդայիր տիր . ճէմիյեթի
պէշէրիյեէնին (մարդկային ընկերութիւն) միւրուրը գէման-
լարտա սագըթ օլմայան պիր թագըմ հուզուզը մանէ-
վիյեէսի պուլընտըղընը վէ պիդ տախի հուզուզը մէզքիւ-
րէյի մէվգըի իճրայա գօյմաղա մէմուր օյտըղըմըղը ու-
նուտըյօրմըսընըդ . պունլարըն իճրասընտան սարֆը նա .
զար մը իտէճէյիդ տէյու գանն իտիյօրսընըդ . խայր ,
խայր , թէմամըյլա իճրա իտէճէյիդ . . . պիլմիշ օլունըդ :

Ատրիէն . - Տէմէք օլուր քի , մատամ սիդ , Մ . ա'էգ-
րինեի վէ Մ . Թրիբոյ ճէմիյեթի պէշէրիյեէնին հուզուզը
մանէվիյեէսինի թէշքիլ իտիյօրսընըդ , էօյլէ՝ մի . տօղրուսը
էյի ուսթալըդ Աճապա պունըն իչուն մը տըր քի Մ .
Թրիբոյ պէնիմ սէրվէթիմի քէնտի մալի կիպի իսթիմալ
իտիյօր . աճապա պունըն իչուն մը տըր քի

Թրիբոյ . - (Հիտտէթիւնէն քիւլ քէսիլէրէք .) Լաքին
մատմուաղէլ , նիհայէթ

Ատրիէն . - (Պարոնըն սէօղիւնէ ճէվապ վէրմէքսիդին
խալասընա խիթապէն) Մատամ քի սրրասը կէլմիշ տիր ,
պու անէ դատար պէնտէն քէթմ իթմիշ օյտըղընըդ պա-
ղը մէնֆաաթլար հագըղնտա սիդտէն իյղահաթ թալէպ
իթմէք իսթէրիմ :

Ատրիէնին շու սէօղիւրինի իշիթտիքլէրինտէ , Մ . ա'էգ-
րինեի իլէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ տիթրէյիպ , էնտիշէ
վէ ըղտըրապը հալի պիր պագըշ թէաթի իթտիլէր : Ատ-
րիէն իսէ մուպատէլէ օլընան պագըղըն ֆարգընա պիլէ
վարամայարագ տէտի քի :

— Էլհասըլ , մատամ , սիդին գարարը գաթինիդէ նի-
հայէթ վէրմէք իւղրէ , իշիթէ սէօղիւմիւ պէյան իտի-
յօրըմ . պէն քէյֆէ մաեէշա եաշամագ իսթէրիմ Է-
կէր գըղ տօղմուշ օլմայըպ տա էրքէք տօղմուշ օլայըտըմ ,
շէմիյէ տէյին հէր քէս մուվաճէհէսինտէ նամուսքեա-
րանէ , սէրպէսթանէ վէ սէլապէթքեարանէ եաշամըշ
օյտըղըմտան տօլայը գանն իթմէմ քի շու եաշմտա
պսնա պէօյլէ նագապիլի թէհամմուլ վէ մուճիպի մէզէլ-
լէթ պիր վէսայէթ (խնամակալութիւն) թէքլիֆիտէ իտի-
նիդ :

Բրէնսէս . - (Սէրթ պիր չէհրէ իլէ .) Պա ֆիքր պու-
տալաճա , տիվանէճէ , չըլղընճա պիր ֆիքր տիր , մատ-
մուաղէլ . մուսթադիլլէն եաշամագ , քէյֆէ մայէշա հա-
րէքէթ իթմէք , հէր տիւրլիւ գայտը վէսայէթտէն արի օ-
լարագ սէրվէթի մէճմուասընը իսթիհլաք էլլէմէք , ֆէսա-
տը ախլաղը , հայասըղլըղը , էտէպսիդիլի սօն տէրէճէյէ
վարտըրմագ տըր :

Ատրիէն . - Էյի ամա , մատամ , պէնիմ կիպի եա-
ղըղճա վէ սէրպէսթանէ եաշայան ֆագիր վէ էօքսիւղ
էհալի գըղլարընա նէ տէյէճէքսինիդ , Օ պիշարէլէր՝ ֆիք-
րի թէնվիր վէ գալպի ըսլահ իտէն թալիմ վէ թէրպիյէ-
տէն տախի մահրում տըրլար . օնլար՝ ֆագր ու սէֆալէ-
թին տէհէթ ու մուսիպէթինէ գարըղ գարմագ իչուն , պէ-
նիմ կիպի սէրվէթէ տէ մալիք տէյիլ տիրէր մատ-
ֆիհ տիւշար օյտըղլարը սէֆալէթ իշիհտէ եինէ նամուս-
քեարանէ եաշամագ տա տըրլար :

Թրիբոյ . - (Ղաղապնար վէ հագարէթամիդ պիր սու-

լեթտե.) 0 Գործը մեծ է մասնավորապես իշուն ընդհանր
վե ֆաղիլեթ հեր միւսսովի տիր . . .

Ատրիէն . - (Հրստ իթտիլի իթտիլ ու նեֆրէթի սեթ
իտեմէյերէր խալասընա խիթասպէն.) Մատամ, իթտիլ
քեարլարընըղտան պիրի սիգին հուղուրընըղտա պու եօլտ
իսան գուլանմաղա ճիւրէթ իտէ իտի, անինտէ թար
իտէր իտինիլ, տէյիլ մի, լաքին պէնի պուրատա պէյթ
այլազճա սեօղլէր իշիթմէյէ մէճպուր իտիլօրսընըղ.

Մարքի տիկրիննի՝ բրէնսէսին սալօնընտա տախի
սա մուամէյէխանէսինտէրի կիպի թապիրլէր իսթիմալ իթ.
մէքաէ օլան Մ. Խրիբոյը մասանըն ալթընտան ալաղը
տիւրթտիլ քտէն սօնրա, անըն նեղաբէթ սիգիլինի թամի
իթմէր իւզրէ քեմալը կէրմի իլէ տէտի բի.

— Մատմուաղէլ, օ գապիլ գըղալալ սիլ տէրէն
տէ պուլընան պիր քիմսէ արասընտա հիշ պիր ճիհէթի
մուգայէսէ թէսալիլուր օլունամաղ. . .

Ատրիէն . - Լաքին, բահիպ էֆէնտի, պիր գաթօթ
իշուն, պէօյլէ պիր ֆարգ արամաղ խրիսթիյանըղ ահ.
քեամընա քիլլիլէն մուղայիր տիր. ֆազր օլսուն, զէն.
կին օլսուն հեր միւսսովի ատտ օլունմալը տըր.

Մարքի . - (Իսպա պիր սուրէթտէ.) Պէն քէնտի սեօլ.
լէրիմին գուլվէթ վէ էհէմիլյեթիլինի պիլիօրըմ, մու.
մուաղէլ. պուլտան գաթը նազար, իմար իթմէր իսթէ.
տիլինիլ էօմիլ սէրպէսթանէ՝ ազլ ու մանթըղա մուղայիր
օլմասը շէօյլէ տուրսուն, հաթթա միւսթաղպէլ իշուն
բէք էսէֆէնկիլ նէթիճէլէլի տէ իսթիլղամ իտէպիլիր. Է.
սէլա՝ ֆամիլեանըղ սիգի պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կին
էվլէնտիլմէր իսթէյէպիլիր, վէ . . .

Ատրիէն . - Ֆամիլեամա օ զահմէթի վէրմէր իթ.
մէմ, մօսիէօ. էկէր պէն էվլէնմէր նիլէթինտէ պուլընտա.
քէնտի պալըմա էվլէնէպիլիրիմ՝ վէ շու հարէթէթիմ հիշ
պիր վէճհէ ազլ ու մանթըղա մուղայիր սալըլամաղ զան

իտէրիմ. խօտպինիլ վէ իհասաթը վահիյանէնին իլէլ է-
պէտ պօյնըմըղա թագմաղ իսթէտիլի օ պէնհիրի էսարէթէ
պալլանմաղա հեր նէ գատար պէօյլէ պիր արզում եօղ
իսէ տէ, էկէր օ պապտէ պիր մէյլիմ տախի օլսա, պալը
պալըմա իճապընը իճրա իթմէյի միւրէճճահ ատտ ի-
տէրիմ.

Բրէնսէս . - Իգտիվաճ հազգընտա էօյլէ խաֆիֆմէշ-
րէպանէ լիսան գուլանմաղ սիլէ եաղըլմաղ մատմուաղէլ.

Ատրիէն . - Պա խուսուս սիլին հուղուրունըղտա,
տէյիլ մի, մատամ. . . հազգընըղ վար. գալպինիլի ճէ-
րիհատար իթմիլ օլտըղըմտան տօլայը պէնի մազուր թու-
թընըղ. . . Պէնիմ սէրպէսթանէ եալամաղ իսթէյիլիմ՝
պէնէնէլ թէէհհիւլ իթմէր նիլէթինտէ պուլունանարը իւր-
քիտիւր տէյու գօրգըյօրսընըղ, էօյլէ մի. լաքին շու-
բասընը տախի պիլմէլիսինիլ քի, պու սուրէթլէ եալա-
մաղ իսթէյիլիմին պալըճա սէպէպլէրինտէն պիր տէ
պու տըր. զիրա պէն տէսթի իգտիվաճըմը թալիպ օլան.
լարտան սօն տէրէճէ նեֆրէթ իտէրիմ. պինսէն ալէյհ,
ազսաի ամալըմ՝ անլէրի իւրքիլմէր վէ հազգըմտա ֆէ-
նա ֆէնա ֆիքրլէր բէյտա իթտիրմէքտէն իպարէթ տիր.
պուլըն իշուն տախի սէրպէսթանէ վէ քէյֆէ մայէչա իմ-
րարը էօմիլ իթմէքսէն պալղա պիր չարէ եօգ տուր. . .
Շու հալտէ, պէնիլլէ թէէհհիւլ իթմէր իսթէյէնլէրտէն
եաղայը սըյըրմաղ իշուն շայլըղըղալըն, խաթա վէ
թագսիրաթըմըն պանա բէք զիյաուէ իհիլյաճլարը վար
տըր.

Բրէնսէս . - Մատմուաղէլ, քեմալը թէէսսիլֆիէ պէ-
յան իտէրիմ քի, էկէր նամուսուղըղը վէ վաղիֆէյէ բի-
այէթսիլիլի սապահըն սաաթ սէքիլինտէ խանէյէ ավ-
տէթ իտէճէք գատար իլէրիլլէ վարտըրմըլ օլտըղընըղ թէ.
վաթուր պուլաճաղ օլուրսա, պու արզունըղա բէք չա-
բուգ նաիլ օլաճազսընըղ. պու ույղունսըղ հալի պանա

խապէր վերադարձան , զիյառնակցէ միւթէնսիր պատում . լաքին պէն պու հարեքէթինիզէ նէ ինանմագ իս թէրիմ , նէ տէ ինանմաղա ճէսարէթ իտէրիմ :

Ատրիէն . - Լաքին ինանմաղա յըտընըզ , մատամ . զիրս սիզէ պու խապէրի կէթիւրէն հազըզաթը հալի սէօյլէմիչ , Բրէնսէս . - Տէմէք տիր քի . . . իզլար իտիյօրսընըզէօյլէ մի :

Ատրիէն . - Հայ հայ . պէն հէր նէ քի եարսամ իզրար իթմէքտէն զաչընմամ , մատամ . . . Լիվիթ , պու սապահ սաաթ սէքիզտէ խանէյէ ալտէթ իյլէտիմ :

Բրէնսէս . - Իշիտիյօր միսընըզ , Էֆէնտիլէր . . .

Մարքի . - (Ինճէ պիր սէտա իլէ .) Աճայիպ . . .

Խրիբոյ . - (Իւրըլարա մախսուս պիր նիտա իլէ .) Աճայիպ . . .

Պալէնիէ . - (Պիր ահ սալը վերէրէք .) Աճայիպ . . .

Ատրիէն՝ մէրգու մանըն ըզհարը թէաճճիւպ վէ թէ . էսսիւֆ իթտիքլէրինի կէօրտիւքտէ , պէլքի տէ քէնտիսինի միւտաֆաա իթմէք իւզրէ , թէքրար պէյանը էֆքեարա սափաչտը . լաքին իճրա իթտիյի պիր հարէքէթի իսթիթ . ֆաֆքեարանէտէն սէօյլէտիյի սէօզլէր հազըզնտա պիր կէօնէ իյզահաթ վերմէք թէնէզլի ինտէ պուլընմայաճազը ֆէհմ իտիյտի :

Բրէնսէս . - Տէմէք տիր քի ալտըղըմ խապէր տօղրա իմիչ հա . . . ահ , մատմուսղէլ , սիզ պէնի թէաճճիւպ իթմէմէյէ լըշտըրմըլ քտընըզ . ֆազաթ պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլընաճաղընըզտան հալէա շիւպհէ իտիյօրտուս . լաքին շու քիսթախանէ ճէվապընըզ պու պապտէ պիւ . Թիւն պիւթիւն գանաաթ հասըլ իթտիրտի :

Ատրիէն . - Եալան սէօյլէմէք . . . հազըզաթը հալի պէյան իթմէքտէն տահա զիյատէ քիւսթախանէ տիր , մատամ :

Բրէնսէս . - Իյ նէրէտէն կէլիյօրտընըզ վէ նէ իչուն :

Ատրիէն . - (Խալսսընըն սէօզլիւնիւ քէսէրէք .) Մա . տամ , պէն միւտտէթի էօմրիւմտէ ասլա եալան սէօյլէմէմ , լաքին սէօյլէմէք իսթմէմէտիյիմ շէյի տէ պաչըմը քէսսէնիզ պէյան իթմէմ . զիրա ճալիպի սուլի նազար պիր թէօհմէթէ գարչը թէպրիյէի զիմէթ իթմէք ալչազըզ տրր . պինաէն ալէյհ , արթըզ պուլնտան պահս իթմէյէ . իմ . զիրա պու պապտէքի ըսրար վէ իպրամլարընըզ պի . հուտէ տիր . շիմտի մուպահասամըզը իսիւլասա իտէլիմ . սիզ պանա նազապիլի թէհամմիւլ վէ մուճիպի մէզէլլէթ պիր վասիլիք թէքլիֆ իտիյօրսընըզ . պէն տէ սաքին օլտըղըմ քէօշքիւ թէք իթմէք վէ իսթմէտիյիմ եէրէ կիտիպ քէյֆիմէ մուվաֆըզ սուրէթտէ եաչամագ իսթէյօրըմ . . . Պազալըմ հանկըմըզն սէօզլիւ օլաճագ , Շիմտի կէլէլիմ պաչդա պիր մէսէլլէյէ . պու գօնագ պանա ալիտ տիր , տէյիլ մի . պէն պուրայը թէք քիտէլլէմ ճիհէթլէ , սի . զին տէրուինտէ իգամէթ իթմէնիզին հիչ պիր էհէմմիյ . եէթի օլամագ . լաքին զէմին գաթը պօշ տուրըյօր . օրա . տա միւսաֆիր օտալարընտան մաատա , իքի միւքէմմէլ տաիրէ տահա մէվճուտ օլտըղընտան , օնլարը մուվագգա . թէն թէֆրիչ իթտիրմէք իսթէյօրըմ :

Բրէնսէս . - (Ազիմ պիր հայրէթլէ Մ . տիկրինեինին եիւզիւնէ պագարագ .) Սահիհ մի , մատմուսղէլ . (Իսթիհ . զաքեարի պիր թավը ըլա .) Էյ քի իչուն թէֆրիչ իթ . տիրմէք իսթէյօրսընըզ :

Ատրիէն . - Փամիլեամտան իւչ քիչի իչուն :

Բրէնսէս . - (Կիթտիքճէ հայրէթի արթարագ .) Փա . միլեանըզտան իւչ քիչի մի , նէ տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Ատրիէն . - Տէմէք իսթէյօրըմ քի , վալիտէմ թարա . ֆընտան ազրապամ օլան պիր Հինտլի բրէնսէ պուրատա միւքէմմէլ պիր գապուլիյէթ կէօսթէրմէք նիյէթինտէ իմ . միւմաիլէյհ բրէնս իքի իւչ կիւնտէն Բարիսէ մուվասէլլէթ իտէճէք տիր . պինաէն ալէյհ , մէզքիւր տաիրէլլէրին .

միւմարիւնէ յճի զապուլէ լայրգ պիր սուրէթտէ թէֆրիշ ի տիրմիշ օլմասը իղթիղա խտէր :

Մարքի . - (Ֆէվզ էլ ատէ վէլէհ ա հայրէթ իպրազը, լա տօղթէօր Պալէնէլէյէ վէ Մ. Թրիբոյա միւթէվէն ճիհէն .) Իշիտիյօր մըսընըղ, ֆէնսարիէր :

Թրիբոյ . - Մատմուաղէլին տէտիքլէրի սէօզլէր ատէ թա տնլաշըմաղ մուամմալար տըր :

Պալէնիէ . - (Պիր թափըր շէֆղաթքեարանէ վէ միւ թէէսսիֆանէ իլէ .) Էյվահ հըսսիյեթթը զալպի հատոր զաթընտա ալիճէնապառէ իսէ տէ, պաշընտա հալէա ճէ հալէթ եէլի էսմէքտէ տիր . . . :

Իրէնսէս . - Թէք ալէա, մատմուաղէլ, բէք ալէա, սիղի պու կիպի շըլղընճա ֆիբրլէր վէ ճահիլանէ արզու լար պէյոն իթմէքտէն մէն՝ իտէմէմ. սէրպէսթ սինիղ, իթմէտիյինիղ կիպի իստորէի էֆրեար իտէպիլիրսինիղ . . . Իհթիմալ տըր թի պէօյլէ պիր թարիգտէ թէվազգուֆ իթմէլիս իլէրիլէրէ տէ վարաճաղ սընըղ. հէր նէ հալ իսէ, պաշգա պիր տէյէճէյինիղ վար մը :

Ատրիէն . - Տուր պազալըմ տահա սէօզլէմիւ պիթիթմէտիմ. եինէ վալիտէմ թարաֆընտան պտնա աղրա. պա օլան օն պէշ եաշընտա իքի ֆաղիրէ վէ էօքսիւղ չօճուգլարըն եանի մարէշալ Սիմոնըն զըղլարընըն ուզուն պիր սէ յահաթտան սօնրա, տիւնքի կիւն Բարիսէ վասըլ օլմուշ օլտըղլարընը վէ քէնտիլէրինի թա Սիպէրիա չէօլէրինտէն ֆրանսայա ֆէթիթմիշ օլան զահրաման ասքէրին զէվճէսինին խանէսինտէ պուլընտըղլարընը պու սա. պահ խապէր ալտըմ . . . :

Ատրիէն պու սէօզլէրի իւղէրինէ՝ Մ. տէկրինեի իլէ բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէ պիրտէն պիրէ տիթրէլիպ, քէմալը տէհէթլէ պիրի պիրինէ պաղըշտըլար. զիրա մատմուաղէլ տը Դարտօլիլին՝ մարէշալ Սիմոնըն զըղլարընը Բարիսէ վասըլ օլտըղլարընը խապէր ալաճաղընը

ասլա մէմուլ իթմէղ խտիլէր : Պու խապէր քէնտիլէրինէ եըլտըրըմ կիպի թէէսի իյլէտի :

Ատրիէն . - Պէնիմ նասըլ օլտալ առ պու խապէրէ վազըֆ օլտըղըմտան սօլայը տիւշարը թէաճճիւպ շըլղարընը, տէլիլ միւ լաշի շիմտի սիղի տահա զիյատէ հայրէթէ կիրիֆթար իտէճէյիմ. մարէշալ Սիմոնըն զըղլարընըն ֆէնսէ, անլէրի, մուվազգաթէն հիմայէ վէ վիզայէ իթմէքտէ օլան միւհթէրէմ ֆամիլեայա եիւք իթմէք միւմըինսիղ տիր. անլայօր մըսընըղ, մատամ. հէր նէ գա. տար պու ֆամիլեա շամուսքեար վէ լայըշգան ատէմլէր. տէն իպարէթ իսէ տէ, էօքսիւղլէրին եէրի օրատը սայըլ լամաղ. պինսէն ալէյհ կիտիպ տէլէրի պուրայա կէթիթէճէք վէ քէնտիլէրինէ միւթէմէլ պիր միւթէպղիլ (գաս. սիարուկուհի) օլապիլէն ասքէրին զէվճէսիլլէ պիրիքտէ զէմին զաթընըն տաթիլէրինտէն պիրինէ եէրլէշտիթէճէյիմ :

Պու սէօզլէր իւղէրինէ, Մ. տէկրինեի իլէ Մ. Թրիբոյ պիրի պիրինէ պաղըշտըլար վէ Մ. Թրիբոյ :

— Հաղըղաթէն աղլը պաշընտա տէյիլ, շըլտընըն օլմալը տըր . - տէյու հայգըրտը :

Ատրիէն իսէ՝ Մ. Թրիբոյա ճէվապ վէրմէքսիլին տէտիքի :

— Մարէշալ Սիմոն տաթի կէճիքմէլիպ պու ֆիւն եարըն Բարիսէ մուվասէլէթ իտէճէք տիր. զըղլարընը միւմաիլէյհէ թագտիմ իտիպ, անլէրի լայըղը վէճէ իւղէ գապուլ իթմիշ օլտըղըմ իսպաթ իթմէք նէ տէրէճէ պատի մահղու զիյնէթիմ օլաճաղընը թէխայեիւլ իտէպիլիրսինիղ, մատամ. Էյպիսէ ճիհէթիլլէ հիշ պիր շէյլէրի էքսիք զալմամաղ իյուն, եարըն սապահ մօտիսթրալար վէ տիքիշիլէր ֆէթիթէճէյիմ . . . Բէտէլլէրի Բարիսէ վասըլ օլտըղտա, զըղլարընը կէօզ գամաշտըրաճաղ տէրէճէտէ կիւղէլ պուլմալը տըր . . . Իշիթմիլիմէ նազարէն :

անկէր զաթնն մէկէ Կիպի կիւղէլ իմիշէր . . . պէն իսէ՝
պիշարէ պիր պուծբէրէսթ օլտըղըմ հիհէթլէ , քէնտիլէ-
րինի մուհապպէթ իլահէլէրի միսիլլու թէգըն իթտիրէ-
նէյիմ . . .

Մ. տ'էկրիննի սուրէթա սաքին վէ պարիտ պիր թա-
ղըր իպրազ իթմէլէ պէրապէր , ըզտըրապաթը գալպի-
յէսինի կիւհ պէլա իլէ սէթր իտէպիլմէքտէ իտի . բրէն-
սէս իսէ՝ հիտտէթ ու զազապընը զապթէ չալըչարազ իս-
թիհզաքնարի պիր թէպէսսիւմլէ տէտի քի .

— Սէօզիւնիւզ պիթտի մի , մատմուազէլ . հէրսի
պուշտա՛ն իպարէթ մի . պիր աղ տահա արաշտըրընը
պագալըմ . չայանը մէրհամէթ կէօրտիւլիւնիւզ պու ֆա-
միլեա օճաղընա պէլի պիր գաչ ագրապա տահա իլավէ
իտէրսինիլ . . . Տօղրուսը պիր գրապիչա պիլ սիզտէն տա-
հա չէֆգաթ ու ազամէթլէ տալրանամազ :

Ատրիէն . - Մատամ , պէն ագրապամա սահիհէն զը-
րալարա լայըգ սուրէթտէ հիւսնի գապուլիյեթ կէօս-
թէրմէք իսթէրիմ . պինաէն ալէյն պիր հիւքմտար մախ-
տումըլլա , հէմ մարէչալըզ վէ հէմ տէ տուգալըզ ըիւթ-
պէլէրինի իհրազ իթմիշ օլան ժէնէրալ Սիմոնըն գըզա-
րընը միւնասիպի վէհն իլէ իսթիգպալ իթմէք նիյէթինտէ-
յիմ . զիրա միւսաֆիրբէրվէրլիք տույղուսը գալպիմտէ մէր-
քիւղ զալըղընը իսպաթ իթմէք իյուն , պէօյլէ իհթիչամ-
լար վէ տէպտէպէլէր իհրա իթմէք մուգթաղի տիր :

Բրէնսէս . - (Հէյէճանը գալպի թէտրիճէն արթա-
րագ .) Պու գաիտէի քիւլիյեթ հագըզաթէն չայանը թագ-
տիր տիր . լաքին հալֆա քի աւը մէվգըլ իհրայա գօյմագ
իյուն Բօթօզ տաղլարընըն ալթուն մատէնլէրինէ մալիք
օլմալը իտինիլ :

Ատրիէն . - Հա՛ , մատէն տէտինիլ տէ իսթըրըմա
կէլտի . պագըլարընըն բէք քիւլիյեթլէ զան իթտիրլէ-
րի պիր մատէն հագըզընտա պէն տէ սիզիյլէ զօնուչմագ

իսթէյօրտում . Պուշտա՛ն միւնասիպ պիր ֆըրսաթ օլամազ ,
Պէնիմ սէրվէթի մէվհուտէմ՝ հէր նէ գատար քիւլիյեթ-
լի տախի օլսա , աղ կիւնտէն ֆամիլեամըղըն եէտի թէ-
մէլլի գինէ կէլէհէք օլան սէրվէթի ճէսիմէյէ նիսպէթլէ :
հիշ հիւքմինտէ տիր . . . Պու քիւլիյեթլի սէրվէթէ մա-
լիք օլտըղըմըլտա , շիմտի դրալարա լայըգ ատտ իթտի-
յինիլ իսրաֆ ու սէլսալէթիմի պէլքի օ զէման մագուր
թութաճաղսընըլ . . .

Մ. տ'էկրիննի՝ բէյ տէր բէյ քէսպի տէհէթ իթմէք-
տէ օլան պիր վաղիյէթէ տիւչար օլմուշ ըտըլ : Միւսթ-
օլմուշ օ տէրէճէ մուհիմմ պիր մէսէլէ իտի քի , Մ. տ'էկ-
րիննի աւը տօգթէօր Պալէնիէտէն պիլէ կիղլէմիշ վէ եա-
լընըզ պէյիւք պիր մէնֆաթ հագըզընտա աւըն մուալէ-
նէթինի թալէպ իլլէմիշ իտի : Մ. Թրիբոյ տախի՝ պու մէ-
սէլէտէն քիւլիյէն պի խապէր պուլունըյօրտու . զիրա բը-
րէնսէս՝ մէսէլէի մէզքիւրէյէ տալր օլան հէր տիւրլիւ է-
մարէլէրի Ատրիէնին բէտէրինին էվրագը արասընտա մահվ
իթմիշ օլտըղընտան , Ատրիէն արթըզ հիշ պիր չէյէ ա-
կեահ օլամազ տէյու գըյաս իթմիշ իտի Պինաէն ալէյն ,
աբբայ տ'էկրիննի՝ մատմուազէլ տը Դարտօվիյին էսրարը
մալիւմէյէ թէմամըլլա վագըֆ օլմուշ իտուլինի քէմալը
տէհէթլէ կէօրէրէք , աւը պիւթիւն պիւթիւն մէյտանա
չըզարըր տէյու գօրգույօրտու :

Բրէնսէս տախի Մ. տ'էկրիննին տէհէթ վէ հէյէ-
ճանընա իշթիրաք իթմէքտէ օլտըղընտան , եէկէնինին սէօ-
զիւնիւ քէսէրէք տէտի քի .

— Մատմուազէլ . . . ֆամիլեալար արասընտա էօյլէ
ըրըլար վար քի , կիղլի թութըլմագ լաղըմ կէլիւր . հէր
նէ գատար նէ տէմէք իսթէտիլինիլի պիր էյիճէ աւլա-
եամատըմ ըսա տա , պու խուսուստուն սարֆը նագար իթ-
մէնիլի սիզէ թէնպիհ իտէրիմ . . .

Ատրիէն . - Նասըլ , մատամ . . . պիլ պուրատա ֆա-

միեւնաւ տէրի միւրի . պու մէնիս պիտ ֆաւորեա մէնիսի տէրի մի տիր . հաթթա թէաթի իթ տիրիմիզ պիտ թա-
գըմ չիւքին սէօզլէր պուհը իսպաթէ քեաֆի տէրի մի .

Բրէնսէս . - Մու տէմէք իսթէմէմ , մատուաղէլ . է-
կէր աղ շօգ շի պէնէլի տա'ի պիտ մէնֆաաթ հաղղընտա
պիտ մէսէլէ զուհուր իտէնէք օլուրսա , էվրաղ վէ տէլա-
իլի լաղըմէ մէյտանտա օլմատըղնա , աւտէն պահս իթմէք
ապէս սալըլըր .

Ատրիէն . - Էլի աւմա , մատամ , պիտ սաաթտան պէ-
րու մէնֆաաթ մէսէլէսինտէն պահս իթմէյօրըղ տա , է-
նէտէն պահս իտիյօրըղ . Ալիմ Ալլահ , շու թէաճճի պիտ .
զէ վէ ալթիւսթիւլիւնիւլէ պիտ մանա վէրէմէտիմ կիթտի .

Բրէնսէս . - Պէն նէ թէաճճիւպ իտիյօրըմ , նէ աէ
ալթ իւսթ պուլուըյօրըմ , մատուաղէլ . լաքին իքի
սաաթտան պէրու սիզ պէնի օ դատար չըլընճա սէօզլէր
իշթմէյէ մէնպուր իթալինիզ քի , ճիւզիճէ հայրէթէ տիւ-
չար օլմաղըղըմ թապիլի իտի .

Ատրիէն . - (Տիր տիք խալաւընըն եիւզիւնէ պազա-
րազ .) Աֆվ իտէրսինիզ , մատամ , սիզ ճիւզիճէ հայրէթէ
տիւչար օլմաղըլընըղ տըր . սոն տէրէճէ ալթ իւսթ պու-
լուըյօրըլըղ . Վէզալիք Մ . տ'էկրինեի տալի բէք զիյա-
տէ մուղտարըպ կէօրիւնիյօր . հաղղաթընը հէնուզ քէշ-
ֆէ վազթ պուլամատըղըմ պաղը շիւպէնէլէրիմէ պու տա-
իլի մունզամմ օլուհճա

Ատրիէն պիտ միւտտէթճիք սիւքիւթտէն սօնրա , տէ-
տի քի .

— Նաւըլ , քէշֆիմ տօղըն մը , գալպինիզտէքի ըզ-
տըրապ վէ հէյէճանը տօղըն իսթիլսրաճ իտէպիլտիմ մի
մատամ . հէր նէ հալ իսէ , պիտ աղտան աւլարըղ .

Բրէնսէս . - (Պիլթիւն պիլթիւն իրաւտէսինի դալպ ի-
տէրէք .) Մատուաղէլ , սիւքիլթ իթմէնիզի էմր իտիյօ-
րըմ .

Ատրիէն . - Ահ , մատամ , սիղին կիպի քէնտի նէֆսի-
նէ մալիք օլան պիտ գատըն իչուն պու գատար ալթ իւսթ-
իւք ճաիղ օլամաղ . սիզ քէնտի իզի պիլթիլթիյար մէսու-
լիյեթէ իլգա իտիյօրընըղ . - տէտի .

Պէյն էլ նաս սէօլէնմէք ատէթտէն օլտըղը միսիլ-
լու , Հիւքիլթիւն պու թէհիլթիլի տաղըղատա բրէնսէս
տը Սէն-Տիզիէ իլէ աբրայ տ'էկրինեիին իմտատընա եէ-
թիշտի . պիտ օտա խըտմէթքեարը սալօնտան իչէրի կիլիպ
շու տէհէթիլի միւքեալէմէյէ խիթամ վէրտի . մէրղուճըն
չէհրէսի օ տէրէճէ սօլմուշ վէ օ տէրէճէ ալթ իւսթ օլ-
մուշ ըտը քի , բրէնսէս էյիմ պէյիմ օլարազ .

— Խալը օլա , Տիւպուա , նէ տիր օ . - տէյու սօր-
տու .

Խըղմէթքեար . - Թէնպիհաթը միւքերէրէնիզէ ըաղ-
մէն , իչէրիլէ կիրիպ միւլաղաթընըղը գաթ իթ տիրիմտէն
տօլալը աֆվընըղ տիլերիմ , մատամ բրէնսէս . աւճագ
շուըն խապէր վէրմէյէ կէլտիմ քի , բօլիս գօմիսէրի կէլմիշ
սիզիլէ կէօրիւլէ իսթէյօր . աչաղըտա պէրէմէքտէ տիր .
պիտ գաչ բօլիս մէմուրլարը տալի ասքերլէրլէ պիրլիքտէ
հալլիտէ տուրըյօրլար .

Պու վաղըաի ճէտիտէնին մուճիպ օլտըղը հայրէթի
ֆէվզ էլատէյէ ըաղմէն , բրէնսէս . Ատրիէնին իֆատաթը
թէհտիտքեարանէսի հաղղընտա Մ . տ'էկրինեի իլէ պիտ
միւչալէրէտէ պուլընմաղ իւզրէ , շու ֆըրսաթտան իսթի-
ֆատէ իթմէք իսթէյիպ , եէրինտէն գալզըպ մարքիլէ
տէտի քի .

— Մօսիէօ տ'էկրինեի , լութֆէն պաւնա ըէֆաղաթ
իտէր միսինիզ . զիրա բօլիս գօմիսէրինին պէօլլէ աբանըղ
խանէմէ կէլմէսի նէ տէմէք օլտըղընը աւլալամալօրըմ .

Պու սէօզիւ միւթէաղըպ , Մ . տ'էկրինեի իլէ մատամ
տը Սէն-Տիզիէ եանընտաքի օտայա տուխուլ իթտիլէր .

9

ԽԱՅԸՆԼԸԳ

Բրենսէս տը Սէն-Տիդիէ՝ Մ. տէկրինեի պերապէրին. տէ վէ օտա խըտմէթքեարը արգասընտա պուլընտըղը հալտէ, Ատրիէնին, Մ. Թրիսոնըն վէ տօգթէօր Պալէնիէ. նին գալմըշ օլտըղլարը սալօնըն եանընտաքի օտատա տուրտը վէ բօլիս գօմիսէրինին կէլմիշ օլտըղընը քէնտիսինէ խապէր վէրէն խըտմէթքեարա տէտի քի.

— Բօլիս գօմիսէրի նէրէտէ տիր.

Խըտմէթքեար. — Մա՛րի սալօնտա պէքլէյօր, մա. տալ.

Բրենսէս. — Լուծֆէն պիր դաշ տաղըդա պէքլէմէսինի կիթ պէնիմ թարաֆրմտան բէճա էթ.

Օտա խըտմէթքեարը իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթ. տէ էյիլիս տըշարը չըգտը. Խըտմէթքեար նապէտիտ օլուր օլմազ, մատամ տը Սէն-Տիդիէ՝ տաիմա մաղրուրանէ վէ միւթէազգիմանէ օյան չէհրէսի սօյուգ վէ քէտէրնաք պիր հալ քէսպ իթմիշ օյան Մ. տէկրինեինին եանընա եազլաշտը վէ ալէլ աճէլէ տէտի քի.

— Կէօրիւյօրմըսըն, Ֆրէտէրիք, Ատրիէն հէր շէյի տույմուշ, հէր շէյէ վաղըֆ օլմուշ, չէ՞ եաբմալը, եա Բապպի, նէ՞ եաբմալը. . . .

Մարքի. — (Տիք վէ տալըն պիր պաղըչլա.) Ալիմ Ալլահ պէն տէ պիլմէմ. . . սօն տէֆաքի իֆատա. թը թէհտիտքեարանէսի տէհշէթլի պիր տարպէ տէմէք տիր.

Բրենսէս. — Օ հալտէ հէր շէյ դաշպ օլմուշ պիթմիշ տիր. պունճա սալ ու դայրէթիմիղ պէրհէվա օլմուշ տըր, տէյիլ մի.

Մարքի. — Սէմթի սէլամէթէ վասըլ օլմազ իչուն եալընըղ պիր շարէ կէօրիւյօրմ. օ տա. . . տօգթէօր Պալէնիէ տիր. . . .

Բրենսէս. — Լաքին նէ՞ սէօյէյօրսուն, պու իշի օ գատար չաբուգ վէ հաթթա պու կիւն թէսվիյէ իթմէք գապիլ մի տիր.

Մարքի. — Իքի սաաթ պիլէ օյալանմաղա կէլմէղ. զիրա պու շէյթան չէքիճի գըղ շիմտի կիտիսլ ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընը կէօրէճէք վէ պիլ ճիւմէ իգաամաթ վէ թէրթիպաթմըղը պօշա չըգարաճագ տըր. . . .

Բրենսէս. — Լաքին, Ֆրէտէրիք. . . պու տէտիյին շէյատէթա միւմքինսիղ տիր. . . Մ. Պալէնիէ պունա հիշ պիր շարէ պուլամայաճագ տըր. զիրա մէղպուրէյի խայլը միւտտէթ քէմալը մէհարէթլէ հաղըրլամագ լաղըմ.

ըտը . հաթթա պու կիւնքի իսթինճփապտան սօնրա եա .
բաճաղըմըզ շէյտէ պու տէյիլ մի իտի .

Մարքի . - Պէիս եօգ , տօգթէօր Պալէնիէ հէր թիւր .
իւ ֆէաաքեարլըզ կէօգէ ալտրրարազ , պու կիւն պիր
թէճրիւպէսինի իթմէյի տիր .

Բրէնսէս . - Լաքին նէ պէհանէ պուլմալը .

Մարքի . - Պէն պիր պէհանէ պուլմաղա ճահտ իտէ .
րիմ .

Բրէնսէս . - Պարզ իտէյիմ քի , պու պէհանէյի պուլ .
տուն , լաքին էկէր պու կիւն իշէ պաշլամազ զարուրի ի .
սէ , եինէ մուվաֆֆազ օլամայաճաղըզ . զիրա հէնուզ հիշ
պիր հաղըրլըզ կէօրիւլմէմիշ տիր .

Մարքի . - Սէն միւթէրիս օլ , Հէրմինի . ինթիյաթ
վէ պապրէթ սայէսինսէ ինսան հէր տաթիմ հաղըր օլմուշ
տէմէք տիր .

Բրէնսէս . - Էյ շիմտի մէսէլէյի նաւըլ տօգթէօրէ
անլաթաճաղըզ .

Մարքի . - (Սիւթէֆէքքիրանէ .) Էկէր անը պուրայա
շաղըրթսաք . . . Եէկէնինին շիւպհէսինի տալէթ իթմիշ
օլաճաղըզ . հալ պու քի հէր շէյտէն էվվէլ պուլնտան սա .
զընմազ լաղըմ տըր , տէյիլ մի .

Բրէնսէս . - Օնա շիւպհէ եօգ . Ատրիէնին Մ . Պալէ .
նիէ հագզընտաքի էմիյեթի պիգիմ իշուն պէօյիւք պիր
իսթինստկեա հ սայըլըր .

Մարքի . - (Գէմալը մէսէրրէթլէ .) Տուր , ֆիքրիմէ
պիր շէյ կէլտի . պիր թէտպիր պուլտըմ . շիմտի պէն Պա .
լէնիէյէ պիր գաշ սաթրտան իպարէթ պիր բուսուլա եա .
զարըմ . խըտմէթ քեարլարընտան պիրի օ բուսուլայը ա .
լըպ , կիւյա զայէթ աղըր պիր խասթէ թարաֆընտան կէ .
լիւօրմըշ կիպի կէօթիւրիւր տօգթէօրէ վէրիր .

Բրէնսէս . - Պու թէտպիրին բէք կիւզէլ տիր , Պըրէ .
տէրիք . էվվէթ , պու սուրէթլէ Պալէնիէյի մէոէլէյէ

ակեահ իտէպիլիրիղ , Շու մասանըն իւզէրինտէ եաղը եազ .
մաղա մախսուս լէվաղըմաթըն քեաֆֆէսի մէվճուտ տըր .
շարուզ . . . շարուզ . լաքին աճապա տօգթէօր Պալէնիէ
մուվաֆֆազ օլապիլէճէք մի .

Մարքի . - (Հիտտէթինի կիւն պէլա իլէ զապթ իտիպ
մասանըն պաշընա կէշէրէք .) Տօղրուսընր իսթէրսէն , մու .
վաֆֆազ օլապիլէճէյինի բէք տէ իւմիտ իտէմէմ . եալը .
նըզ շունը զապիլէն պիլիրիմ քի , մէմուլըմըզն ֆէվզին .
տէ պիր նէթիճէ հասըլ իթմիշ օլան վէ եանըմըզտաքի օ .
տանըն գաբու բէրտէսի արգասընտա կիզլէտիլիմիզ ատէ .
մին խիւլասա սուրէթիլլէ զապթ ու թահրիր իթմիշ օլտը .
ղը իսթիճվապ ու իսթինթազ , վէ եարըն վէ օ պիր կիւն
վուգուի մուհագղաղ օլան տէհշէթլի մէնզարէլէր սայէ .
սինտէ . տօգթէօր Պալէնիէ տահա պիր թաղըմ պասի .
րէթքեարանէ թէտպիրլէր իսթիմալ իտէրէք , բէք կիւզէլ
իշ կէօրէպիլէճէքտի . Լաքին պէօյլէ միւշքիլ պիր խըտմէ .
թի պու կիւն . . . վէ պու սաաթտա թալէպ իթմէք ի .
բէ ուն սէրմէք տէմէք տիր . էվվէթ , Հէրմինի . . .
պէօյլէ պիր մուվաֆֆազիյեթիէ իւմիտվար օլմազ ատէ .
թա տիվանէլիք տիր .

Պու սէօզիւ միւթէաղըպ , մարքի տէկրինեի էլինտէ .
քի զալէմի պիրտէն սիրէ ֆըրլաթտը . պատէհու ֆէվզ էլ
ատէ պիր զազապլա տէտի քի .

— Թամ մուվաֆֆազ օլաճաղըմըզ սըրատա , իւմիտ .
լէրիմիզին պէօյլէ մահվ ու զաիլ օլմասը տէհշէթլի շէյ
տէյիլ մի տիր . Օֆ , պու հալլէրին մուզիրր նէթիճէլէրի
հիսապ գապուլ իթմէզ տէրէճէյէ վարաճազ տըր . Եէ .
կէնին պիզէ բէք չօգ . . . էվվէթ , բէք չօգ ֆէնալըզլար
իթմէքտէ տիր .

Պու սօն սէօզլէրի իրատ իթտիլի սըրատա , Մ . տէկ .
րինեինին հըսս իլլէտիլի հիտտէթ ու զազապը վէ թէսքի .
նի զայըլ զապիլ օլան աթէշի պուլզ ու ատալէթինի

Նազ ռ թափսիֆ իթմէր տաիրէի իղթիտար խարիճնտէ տիր :

Բրէնսէս էլինի քէմալը կէրմի իլէ մարքինին էլինէ տայաթարագ ըզտըրապը գայպլէ տէտի քի .

— Ծրէտէրիք , բէճա իտէրիւմ , քէնտինէ ասլա ֆիւթուր կէթիւրմէ . տօգթէօրին ֆիքրի թէտպիրլէր տիւչիւն . մէյէ վէ չարէլէր պուլմաղա նէ տէրէճէ միւսթաիտտ օլտըղընը պիլիրսին . պուլտտն դաթինաղար , քէնտիսի պիղէ ֆէվդ էլ ատէ սատըգ վէ ֆէտաքեար օլտըղընտան , պիր թէճրիւպէսինի իթսէք ֆէնա օլմազ . . . :

Մարքի . - (Գալէմի թէրրար էլէ ալարագ .) Նիհայէթ , պիր թէճրիւպէսինի իտէլիւմ պազալըմ նէ նէթիճէ հասըլ օլուր . հիշ օլմաղսա պու տա պիր իւմիտ տիր . պէլքի պու տէֆա տախի պախթըմըղ եալէր կիտէլ . . . :

Բրէնսէս . - Իշին ֆէնա ճիհէթինի տիւչիւնէրէք , ֆարզ իտէլիւմ քի . Ստրիէն պու ազչամ մարէչալ Սիմոնըն զըզլարընը արամաղա կիթսին . . . պէլքի օնլարը էվտէ պուլաւազ . . . :

Մարքի . - Ո իւմիտ բէք վահի տիր . Բօտէնին էմըլէրի պու գատար չաքուգ իճրա իտիլմիշ օլամաղ . զիրա էկէր իճրա իտիլմիշ օլայըտը , պիղ հէր հալտէ խապէրինի ալաճագտըգ :

Բրէնսէս . - Տօղրու տըր , հագգըն վար . էօյլէ իսէ , տօգթէօրէ պիշ իքի սաթըրտան իպարէթ պիր բուսուլա եազը վէր . պէն տէ կիտիպ Տիւպուայը պուրայա կէօնտէրէյիւմ քի բուսուլայը ալլպ տօգթէօրէ կէօթիւրսին . Ճէսուր օլ , Ծրէտէրիք , քէնտինի բէք թուլթ . պու սէրքէշ զըզը մաղլուպ իտիպ ինթիգամըմըղը ալաճաղըղ . . . : (Պատէհու ֆէվդ էլ ատէ պիր զազապլա .) Ո հ , Ստրիէն . . . Ստրիէն . . . սէնին շու հայասըղճա իսթիհզալարըն վէ պիգի տիւչար իթտիյին պուլնճա ըզտըրապ վէ հէյէճանլար սանա չօղա մալ օլաճագ տըր :

Բրէնսէս տըշարը չըգաճաղը սրբատա , Մ. տ'էկրիննի-
յէ տէօնէրէք տէտի'քի .

— Պէնի պուրատա պէքլէյին. բոյիս զօմիսէրինին նէ
իշուն նէլմիշ օլտըղընը շիմտի կէլիպ պիլտիրիրիմ վէ պա.
տէհու պէրապէրճէ օտայա կիւերիզ :

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, բրէնսէս տը Սէն-Տի-
գիէ տըշարը չըգըպ կէօղտէն նիհան օլտու , Մ. տ'էկրին-
նի իսէ թիթրէք ~~կէլէրէնէ~~ ~~տօգթէօք~~ Պալէնիէյէ պիր գաշ
սաթըրտան իպարէթ պիր մէրթուպ եազսը :

10

Տ Ո Ւ Զ Ա Դ

Մատամ տը Սեն-Տիպիէ իւէ մարքի տ'էկրինեինն տը շարը չըզմասընտան սօնրա, Ատրիէն՝ Մ. Պալէնիէ վէ պա. րոն Թրիբոյ իւէ պէրապէր խալասընն օտասընտա գալ. մըշ ըտը:

Մէրգումէ, բօլիս գօմիսէրինն կէլմիշ օլտըղընը ի շիթտիքտէ, աղիմ պիր վէսվէսէյէ տիւշար օլարագ, գալ. պինտէ պիր ըզտըրապը շէտիտ հըսս իթմէյէ պաշատը. զիրա. Ակրիքօյըն շիւպհէ իթմիշ օլտըղը միսիլու: Գիւ. մաիւէյհ գօմիսէր կէնն աէմիրճինն օրայա կիրիպ սագ. լանմասընը խապէր ալմըշ վէ աճը պուլմագ իշուն գօնաղը վէ քէօշքիւ թէհարրի իթմէյէ կէլմիշ օլտըղընա հիշ շիւպհէ գալմագ ըտը: Ատրիէն՝ Ակրիքօյըն կիզլէնմիշ օլտըղը մա. հալի հէր նէ գատար էմին զանն իթմէքտէ իտի իսէ տէ, գալպի եինէ քեամիէն լահաթ տէյիլ իտի. պինաէն ա. լէյհ, էսէֆէնկիզ պիր վագրանըն զուհուր իտէպիլմէսի իհթիմալինէ մէպնի, հիմայէքէրաէսի օլան տէլի զանլըյը, օ գէմանըն էն նուֆուգրեար ըհալընտան մուտուտ օլան պիր նազըրըն տօսթը սատըզը պուլընան տօգթէօր Պալէ. նիէյէ սուրէթի մախսուսէտէ թավսիյէ իթմէյի գարար. լաշտըրտը:

Մէրգումէ շու միւլահազայա մէպնի պարոն Թրիբոյ իւէ եավաշնա գօնուշմագտա օլան տօգթէօրէ եագլաշպ. լաթիֆ վէ շիրին պիր սէտա իյէ:

— Աղիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ . . . սիզէ պիր սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ . . . տէտիքտէն սօնրա, պիր կէօզ ի.

շարէթիյէ բէնճէրէյէրտէն պիրինն պալգօնընր կէօս. թէրտի:

Տօգթէօր իսէ՝ Ատրիէն իյէ պէրապէր բէնճէրէնն եանընա կիթմէք իւզրէ այաղա գալգարագ:

— Եմրինիզէ մունթաղըրմ, մատմուաղէլ . . . տէյու. ճէվապ վէրտի:

Մ. Թրիբոյ՝ աբբայ տ'էկրինեինն զայպուպէթի սէպէ. պիլլէ քէնտիսինն մուապէնէթտէն մահրում ատտ իթտիյի. վէ պու կէնն զըզտան աթէշտէն գօրգար կիպի գօրգ. մագտա օլտըղը ճիհէթլէ, մէզպուրէնն տօգթէօր իլէ պիրլիքտէ պիր եանա շէքիլմէսինտէն ֆէվզ էլ ատէ մէմ. նուն օլտու. պինաէն ալէյհ, աղանըզ մէթանէթ քէսպ իթմէք նիլէթիլլէ, տիվարա մուալլագ օլան պիր աղիզ թասվիրինն էօնիւնէ կիտիպ քէմալը տըզգաթլա սէյը իթմէյէ պաշատը. զանն իտէրսին քի թասվիրի մէզքիւրէ հայրան հայրան պագմագտան տօյմայօրտու:

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ պարոն Թրիբոտան է. բէյիճէ ուզագլաշպ տա սէօյլէնիլէճէք սէօզլէր մէրգում թարաֆընտան իշիտիլմէյէճէյինէ զանաւթ հասըլ իթ. տիքտէ, միւթէպէսսիմանէ վէ խայրիսահանէ պիր շէհրէ իլէ իֆատէի մէրամ իթմէսինէ մունթաղըր օլան տօգ. թէօր Պալէնիէյէ տէտի քի:

— Աղիզիմ տօգթէօր, սիզ բէտէրիմին տօսթը գա. տիմի օլտըղընըզ միսիլու, պէնիմ տէ տօսթըմ'սընըզ . . . Պիր ազ էվվէլ միւշքիլ պիր վագիյէթ— պուլընմանըզա ըաղմէն պէնիմ եէկեանէ թարաֆկիրիմ օլտըղընըզ քէ. մալը ճէսարէթլէ իսպաթ իթտինիզ . . .

Պալէնիշ . . . (Լաթիֆէքեարի պիր հիտտէթ թասլա. յարագ.) էսթաղֆիրուլահ, մատմուաղէլ. պէօյլէ չէյ. լէր սէօյլէմէյինիզ, ալիմ Ալլահ կիւճէնիրիմ. պէնի նէ գատալ թէհիլքէլի պիր վագիյէթէ տիւշիւրէճէյինիզի պիլլ.յօր իտինիզ. սիզին իշուն ազ գալտը պէլայա տօզ.

բայանագորմ. լաքին ընճա խաւքիմ, սիւքիւթ խաւքիւթ,
 Կեդէր Կէր Կէր. vado retro, Satanas. (Կրթ յետս իմ, տա.
 տանայ) եանի տէմէր իսթէրիմ քի, պէնի ըհաթ օլըրա-
 ցընը, Կիւզէլ մինի մինի շէյթան . . .

Ատրիէն. - (Խանտէնաք պիր շէհրէ իլէ.) Միւսթէրի
 օլընը, ազիզիմ տօգթէօր. պէն սիդի ասլա թէհլիէյէ
 տիւշիւրմէմ. անճաք, միւսաաէնիզէ մաղրուրէն եալընը
 շուրասընը տէրխաթըր իթտիրմէք իսթէրիմ քի, սիզ չոգ
 տէֆալար պէնտէնիշէ տօսթանէ իւրտմէթլէր իլֆա իթմէք
 թէքիթիմտէ պուլընմըլ վէ հաթթա սատագաթ վէ ֆէ.

տաքեարլըղընըղ հաղգընտա տաիմա էմին օլմագլըղըմը սէօյլէմիշսինիզ տիր , տէյի՛լ մի :

Պալէնիէ . - Հա՛յ հա՛յ . եինէ պէն օ իտտիատայըմ . իսթէրսէնիզ պիր թէճըիւպէսինի իտինիզ . սէօղիւմիւն էրի օլուպ օլմատըղըմը օ վազթ կէօրէճէքսինիզ :

Ատրիէն . - (Քէմալը կէրմի իլէ .) Ռէք ալէա . էօյլէ իսէ , պոււնըն պիր իսպալթընը չիմտի կէօսթէրմէլիսինիզ :

Պալէնիէ . - Հազըրըմ , մատուուազէլ . իշթէ սէօղիւմտէ պէօյլէ սապիթգարար օլտըղըմը հէր քէսին պէլմէսինի իսթէրիմ . սէօյլէյինիզ պազալըմ , զըզըմ սիզէ նէ՛ կիպի խըտմէթտէ պուլոււնապիլիրիմ :

Ատրիէն . - Վիւքէլաի տէվլէթտէն մատուտ օլուպ , առհապը նուֆուզ վէ իգթիտարտան պուլընան տօսթընըղ նազըր ըլա հալէա մահրէմանէ սուրէթտէ կէօրիւշմէքտէ՛ միսինիզ :

Պալէնիէ . - Հա՛յ հա՛յ . պու կիւնլէրտէ եինէ սէսի **ԳԵՂԵՐԸ** օլտըղընտան , քէնտիսինի պէն թէտավի իտիյօրըմ . միւմաիլէյհէրէսմէն պիր սիւալ իրատ օլունաճաղը կիւնտէն պիր կիւն էվվէլ , տտիմա պու խասթալըղա կիրիֆթար օլուր վէ եա էօյլէ կէօրիւնմէք իսթէր . զիրա քէնտիսինէ վարիտ օլաճազ սիւալլէրէ ճէվապ վէրմէքտէն իսէ , իսասթէ օլմագլըղը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէր :

Ատրիէն . - Միւմաիլէյհ տօսթընըգտան պէնիմ իչուն զայէթ մուհիմմ պիր մուալէնէթ թէմէննի իտէճէքսինիզ :

Պալէնիէ . - Սիղի՛ն իչուն մը . . . հանկը քէյֆիյեթթտէն տօլայը . . . :

Պու էսնատէ բրէնսէսին օտա խըտմէթքեարը գաբուտան իչէրի կիրտի վէ **Մ** . Պալէնիէյէ պիր մէքթուպ վէրէրէք տէտի քի :

— Պիր եապանճը խըտմէթքեար պու մէքթուպը կէթիրիպ , տօղթէօլ էֆէնտիյէ վէրիւմէսինի թէնպիհ իլլէտի . բէք միւսթաճէլ իմիշ . . .

Թապիպ մեքթուպը այսր . օտա խըսմէթ քեայր տը-
շարը չըգտը :

Ատրիէն . - (Կիւրիւմէյէրէք վէ թալթիֆքեարանէ
պիր սուրէթտէ տօղթէօրէ պաղարագ .) Իշթէ մէհարէթ
վէ հազագաթըն պէլալարը պուշլար տըր . պու ալէմտէ
պիր սէնաթտա ուսթա օլմաղա տա կէլմէզ . պաղսան ա,
սիգի պիր տաղըղա պիլէ րահաթ պըրագ մայօրլար , պի-
շարէ տէօղթէօրիւմ :

Պալէնիէ . - (Ս . տէկրինեինին եաղըսընը կէօրտիւք
տէ թէաճճիւպի հավի պիր հարէթթ իպրագընտան քէն-
տիսինի մէն՝ իտէմէյէրէք .) Ս պահսը դաքայրնըզ , մատ-
մուազէլ , պու Ալլահտան պուլասը խասթայար՝ պիզ տէ-
միրտէն եարըլմըղըզ վէ քէնտիլէրինտէն էքսիլէն գուվլէթ
պիզէ կէլիյօր տէյուզ զանն իտիյօրլար . ինսաֆ վէ մէրհա-
մէթ նէ տիր պիլմէյօրլար . (Ս եքթուպը աշմազտան էվ-
վէլ՝ կէօզ ուճըյա Ատրիէնէ պաղարագ .) Միւսաատէ ի-
տէր միսինիզ , մատմուազէլ :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ , պու սիւայէ՝ լաթիֆ
պիր պաշ իշարէթիլէ ճէվապ վէրտի :

Մարքի տէկրինեինին եաղտըղը մէքթուպ ուզուն տէ-
յիլ իտի . թապիպ պուշը եէքնազարտա օգուտու , վէ
թապիաթընտա մէրքիւզ օլան պասիրէթքեարըղը խիւ-
ֆընտա օլարագ , ումուզլարընը գալտըրըպ քէմալը հիտ-
տէթլէ տէտի քի :

— Գու կիւն մի . . . լաքին պու միւմքին մի . . .
մութլագա չըլտըրմըշ . . . մութլագա ազլընա կէլմիշ
տիր . . . :

Ատրիէն . - Ղալիպա պու մէքթուպ թէքմիլ իմիտ-
լէրինի սիգին իւզէրինիզէ գօյմըշ օլան պիր պէտպախթ
թարաֆընտան կէլիյօր . . . Պիշարէ խասթա սիգի շու ա-
րալըզ քիմ պիլիր նէ գատար սապըրսըղլըզլա պէքլէմէք-
տէ տիր . . . հօյտի , տղիգիմ տօղթէօր , խայրխահ օլը-

նըզ , գալպինիգուէ վիճտան թաշըյընըզ , ղէվալլընըն րէ-
ճասընը րէտտ իթմէյինիզ . . . ղիրա պու ալէմտէ , պիր
ինսանըն գաղանմըշ օլտըղը էմնիյեթի հազըյա գա-
ղանմըշ օլտըղընը իսպաթ իթմէք գատար գալպէ ֆէ-
րահպախշ պիր շէյ եօզ տուր :

Ատրիէնին էն խայրն պիր տիւշմէնի թարաֆընտան
եաղըլմըշ օլան պու մէքթուպըն միւնտէրիճաթը իլէ մէզ-
պուրէնին իրատ իթաիյի շու միւէսսիր վէ շէֆգաթքեարա-
նէ սէօղլէր արասընտա հէմ ֆէվզ էլատէ պիր թէվաֆուզ
վէ հէմտէ հատտէն ղիյատէ պիր զըտտիյեթ էսէրի մէվ-
ճուտ օլտըղընտան , տօղթէօր Պալէնիէ պիրտէն պիրէ տիւ-
շարը հարէթ օլտու գալտը : Մատմուազէլ տը Գարտօվի-
լին եիւզիւնէ էնտիլէլի պիր նազարյու պաղտըզտան օտրա-
նէ :

— Իվվէթ , պու մէքթուպ հազըլտա էմնիյեթի
քեամիլէսի պուլընան պիր միւշթէրիմ թարաֆընտան կէլ-
միշ տիր . պու խասթէ պիւթիւն իւմիտէրինի պէնիմ իւ-
զէրիմէ գօյմուշ իսէ տէ , միւմքինսիզ պիր շէյ թալէպ
իթմէքտէ տիր . . . Լաքին մէճհուլընըզ օլան պիր քիմսէ
հազըքնտա նէ իյուն պու գատար շէֆագաթ կէօսթէրի-
յօրսընըզ . - տէտի :

Ատրիէն . - Էկէր պու խասթէ սահիհէն պիր պէտ-
պալթթ ըսա , մէճհուլըմ սոյըլամազ , ղիրա հէր նէրէտէ
պիր ֆէլէքէտէ վար ըսա , թանըրըմ . . . Հաթթա հազ-
զընտա նուֆուզքեար տօսթուսուզըն հիմայէ վէ մուափե-
նէթինի թալէպ իյլէտիյիմ՝ առէմ տախի էվիլէլի էմրտէ
մէճհուլըմըտը . Լաքին շիմտի սօն տէրէճէ նազարը թէվէճ-
ճիւհիմի ճէլպ իթմիլ տիր . ղիրա սիգէ շուրասընը սէօյէ-
րիմ քի , հիմայէ իթաիյիմ տէլի գանլը Սիպէրիա իյլէրին-
տէն մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը Բարիսէ կէթիւրմիշ օլան
գահրաման ասքէրին օղլու տըր :

Պալէնիէ . - Նասըլ , մատմուազէլ . . . հիմայէ իթտի-
յինիզ առէմ . . . :

Ատրիէն . - (Տօգթէօրիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) ձէ-
սուր պիր սէնաթքեար օլուպ , ֆիամիլեասընըն եկեանէ
մէտարը իսթինատը տրը . լաքին մատամ քի սիզին մուա-
վէնէթինիզի ըէճա իտիյօրլմ , հէր շէյի իֆատէ իթմէք-
լիյիմ լազըմ կէլիր . իշթէ վուզուաթ շու վէճհ իլէ ճէրէ-
յան իթմիշ տիր

Ատրիէնին սօգթէօր Պալէնիէյէ սէօյլէմէք ազմինտէ
պուլընտըղը հիքեայէի մահրէմանէ , մատամ տը Սէն-Տի-
զիէնին իսթէ կէլմէսիյլէ մունգաթի՝ օյտու . մէզպուրէ՝
Մ . տ'էկրինեի իլէ պիրլիքտէ սալօն գաբուսընը շիտտէթ-
լէ աչըպ իշէրի կիրտի . չէհրէսինտէ շէյիմանի պիր մէսէր-
րէթ բարլամագտա վէ պու մէսէրրէթինի սախթէ պիր
հիտտէթ ու զազապ ալթընտա կիւճ պէլա իլէ սէթը ի-
տէպիլմէքտէ իտի .

Մ . տ'էկրինեի սալօնա կիրէր կիրմէզ , քէմալը սիւ-
րաթլա տօգթէօր Պալէնիէյէ իսթիւնվապքեարանէ վէ էն-
տիշէլի պիր նազար աթֆ իթտի . Պալէնիէ իսէ՝ ճէվապը
րէտտի միւթէզամմին պիր պաշ իշարէթիյլէ հէնուզ հիշ
պիր շէյ պուլընմատըղընը անլաթտը . պուընըն իւզէրինէ,
մարքի՝ հիտտէթի տէրուըննա ազամէթ օլմագ իւզրէ ,
տուտագլարընը ըսըրտը . շունքի սօն իւմիտինի տօգթէօր
իւզէրինէ գօյմըշ օլտըղընտան , բրէնսէսին՝ Ատրիէնին
գաֆասընա եէնի պիր տարպէ տահա էնտիլէճէյինի պիլ-
մէքլէ պէրապէր , գուրտըղը տօյապլարըն քեամիլէն մահվ
ու պէրպատ օլմուշ օլտըղընը գրյաս իթմէքտէ իտի .

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ՝ հըսս իթտիլի զէհրնաք մէ-
սէրրէթինտէն նէֆէօի զըսըլարազ , գըսա վէ աճէլէլի
պիր սէտա իլէ տէտի . բի .

— Էֆէնտիլէր , լուիթֆէն օթուրընըղ . . . պու մատ-
մուազէլ հազըղնտա սիզէ պիր թագըմ եէնի վէ մէրազա
շայան հավատիսլէր վէրէճէյիմ .

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , զարազքեարանէ

վէ հազարէթամիզ պիր թավը ըլա եկէնինի կէս-
թէրտի .

Մ . Պալէնիէ իսէ՝ Ատրիէն իլէ պէրապէր սուրմագ-
տա օլտըղը ըէնճէրէտէն այրըմաղտան էվվէլ , միւտահէ-
նէքեարանէ պիր թավը ըլա տէտի . բի .

— Կէլինիզ պազալըմ . . . պիշարէ գըզըմ , եինէ նէ
վար , եինէ սիզտէն նէ իսթիյօրլար . լաքին հէր հալտէ
պանա էմնիյեթ իթմէքտէն չէքինմէյինիզ .

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , տօգթէօր Մ . տ'էկրինեի
իլէ Մ . Թրիբոնըն եանընա կիտիպ օթուրտու .

Մատմուազէլ տը Դարտօվիլ՝ խալասընըն շու քիւս-
թախանէ սէօզլէրինի իշիթտիքտէ , պաշընը քէմալը ազա-
մէթլէ եօգարը գալտըրտը . չէհրէսի կիպի ալնը տախի
զըզարմըշ ըտը . քէնտիսինէ իտիլէն շու եէնի թէհատիս վէ
հիւճիւմտէն արթըգ սապըր թիւքէնէրէք վէ հիտտէթին-
տէն հէյէճանա կէլէրէք , բրէնսէսին օթուրմըշ օլտըղը
մասայա տօղրու իլէրիլէտի վէ Մ . Պալէնիէյէ թիթրէք պիր
սէտա իլէ տէտի . բի .

— Ս.զիզիմ տօգթէօր , քէօքտէ սիզի պէհէմէհալ
պէքլէրիմ . միւմքինի մէրթէպէ չաբուգ կէլմէնիզի ըէճա
իտէրիմ . սիզինլէ գօնույմաղա նէ տէրէճէ իհթիեաճըմ՝
պուլընտըղընը պիլիւսինիզ .

Ատրիէն պուըն սէօյլէր սէօյլէմէզ , շապգասընը վազ
իթմիշ օլտըղը պէօյիւք գօլթուզ սանտալիէսինէ տօղրու
պիր ատըմ՝ աթտը , Ռրէնսէս պուըն կէօրտիւքտէ , պիր-
տէն պիրէ սյաղա գալգարագ .

— Նէ եարըյօրսընըղ , մատմուազէլ . - տէյու հայ-
զ ըրտը .

Ատրիէն . - Իգամէթկեահըմա կիտիյօրըմ , մատամ . . .
Սիզ քէնտի էմրլէրինիզի պանա պիլտիւրտինիզ . պէն տէ
յէէնտի գարարըմը սիզէ արզ իթտիմ . պիթտի կիթտի .
մէնքաաթ մէսէլէսինէ կէլինճէ , միւտտա վէ մաթլուպա-

Թըմ իշուն թարափուման պիրինի թային իտեճէյիմ:

Մատմուազէլ տը Գարուսիլիլ զօլթուզ սանտայիէսի իւզէրինտէն շապգասընը ալտը:

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ շիքեարը էյինաճն զալ-
մագտա օլտըղընը կէօրինճէ, ալէլ աճէլէ եէկէնինին եա-
նընա զօշտու վէ էտէպ վէ նէղաքէթ տէնիլէն շէյի պէր
թարափ իտէրէք, թիթրէք էլլէրիլլէ Ատրիէնին զօլընը
թու թուպ, տէտի քի:

— Տուրունըզ . . .

Ատրիէն. — (Թէտէյնաք պիր իսթիլսֆաֆլա.) Ահ . . .
մատամ . . . նէրէտէ պուլունըյօրըզ . . .

Բրէնսէս. — (Մէզպուրէյի պիր թավըը հազարէթ-
քեարանէ իլէ նազարը թէտդիգտէն կէշիրէրէք.) Գալմագ
մը իսթիլօրսընըզ . . . պիղտէն զօրգույօրսընըզ հա . . .

Ատրիէն տը Գարուսիլիլ պու էյինաճն քէլիմէսինի
իշիթտիքտէ, հիտտէթինտէն նաշի գըպ գըրմըզը քէտի-
մէզպուրէ՝ զօրգամագ նէ տէմէք օլտըղընը օ տնէ գատար
պիլմէսիլինտէն, պէօլլէ պիր ալլաղլըզլա իթհամ օլուն-
մագտան ըսա, գրգըն պիր օճաղա աթըլմասընը տա-
հա զիյատէ թէրճիհ իտէր իտի. ֆագաթ եինէ թէմքինի-
նի պօզլաթարագ, նէճապէթ վէ ազամէթլէ մէմլու պիր
թավը ըլա զօլընը խալասընըն էլինտէն շէքիպ գուրթար-
տը, էլինտէքի շապգայը թէքրար զօլթուզ սանտայիէսի
իւզէրինէ ֆըրլաթաը վէ մասանլին եանընա հէլէրէք միւ-
թէհաք քիմանէ պիր տուրէթտէ բրէնսէսէ տէտի քի:

— Գու հալլէրին պանա իլգա իթտիյի նէֆրէթի պի-
մէտէն տահա տէհէթլի պիր շէյ վար ըսա, օ տա
զօրգաղլըզլա իթհամ օլունմագ խուսուսը տըր. սէզլէ-
յիլիլ պագալըմ, մատամ . . . սիզի տինլէյօրըմ:

Ատրիէն պու քէլիմէլէրի թէլսֆֆուզ իթտիքտէն
սօնրա, պաշընը միւթէազգէմսնէ պիր թավը ըլա եօզարը
զալտըլաը վէ եիւզիւ խաֆիֆճէ զըզարմըշ, կէօլէրի

հիտտէթինտէն եաշարմըշ, էլլէրինի՝ պիլա ~~իւթիտ~~ չարբ-
մագտա օլան կէօյսիւնէ տայաթմըշ վէ թիթրէք ~~այաղը-~~
նըն ուճըյա եէրաէքի խալըյա ուրմագտա պուլընմըյ օլ-
տըղը հալտէ, խալասընըն եիւղիւնէ ~~բթիգ~~ ամճույանէ
պիր նիկեա հ սայտրրտը :

Գունըն իւղէրինէ բրէնսէս՝ շիքեարրընըն արթըգ քէնտի
բէնչէի գուլմընտան գալըպ գուրթ ուլամայաճաղընը քէս-
տիրէրէք, գայպինտէ մէսթուր օլան վէ տամարլարընը շի-
չիրթմիշ պուլընան միւհիք զէհրի տամլա տամլա տըշարը
վերմէյի վէ շիքեարընա միւմքինի մէրթէպէ ուղու՛ն միււ-
տէթ ճէֆա շէքտիրմէյի գարարլաշտըրտը. պինաէն ա-
~~լէյհ~~ ~~թէգիմի~~ պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Էֆէնտիլէր, վուգուա կէլէն հալլէրի սիգէ պիրէր
պիրէր նագլ ու հիքեայէ իտէճէյիմ. բօլիս գօմիսէրինին
կէլիպ պէնիմլէ գօնուչմագ իսթէտիյինի խապէր վէրտիք-
լէրինտէ, տօղրու միւմաիլէյհին եանընա կիթտիմ. միւ-
~~մաֆլէյհ~~ վաղիֆէսինի իլֆայէ մէճպուր օլտըղընտան տօ-
լայը բէտէրնաք պիր շէհրէ իլէ էօղը տիլէտի. հագգըն-
տա թէվզըֆ էմրնամէսի սատըր օլմուշ օլան պիր ատէմին
պաղշէ գաբուսընտան քէօշքէ կիրտիյի կէօրիւլմիւշ իմիշ :

Ատրիէն պու սէօղիւ իշիթիր իշիթմէզ, տէհչէթինտէն
տիթրէտի. զիրա արանըլան ատէմ լկրիքօլ օլտըղընա ար-
թըգ շիւպհէսի գալմամըշ ըտը : Լաքին մէրգուճը սագլա-
մըշ օլտըղը եէրին զայէթլէ էմլին օլտըղընը տիւշիւնէրէք,
թէքրար քէսպի իթմինան իլլէտի :

Բրէնսէս. — Բօլիս գօմիսէրի պու ատէմի կէրէք գօ-
նագտա վէ կէրէք քէօշքտէ արամագ իչուն պէնտէն մէէ-
ղունիյեթ տիլէտի. պու սուրէթլէ հարէքէթ իթմէք
քէնտի հագգըր օլտըղընտան, թապիաթըյա մուխալէֆէթ
իտէմէզ իտիմ. պինաէն ալէյհ էվվէլա ~~բէօշքէ~~ արաշ-
տըրմասընը բէճա իտիպ, պէնտէ քէնտիսիլլէ պերապէր
կիթտիմ. . . . Լաքին շուրասընը իգրարէ մէճպուլըմ՝ քի,

մատմութեան վասֆ օլունմագ տերէնէտէ նէֆրէթպախչ օլան սուրէթի մայիլէթինի պիլմընէ պերապեր, պէյլէ էսէֆէ շայան պիր բօլիս իյիլէ տախի գարըշմըն օլանա. դընը խաթըրըմա պիլէ կէթիրմէմիշ իտիմ. . . մէյէր եա. նըլըյօր ըմընըմ :

Ատրիէն . - (Հայգըրըրնատընա .) նէ տէմէք իսթի. յօրսընըգ, մատամ :

Բրէնսէս . - (Մուզաֆֆէրանէ պիր թավր ըլա .) նէ տէմէք իսթէտիլիմի չիմտի անլայաճագսընըգ, մատմուա. գէլ . հէր քէս նէօպէթինէ բազը օլսուն . . . Սիզ պիր ազ էվվէլ թապիսթը իսթիհզաքեարանէ վէ միւթէքէպպիրա. նէնիգի իպրազ իթտինիզ . չիմտի սըրա պիլիմ տիր . . . Խէհարրիյեաթը վագըրասընտա հազըր պուլընմագ իւզրէ գօմիսէրէ ըէֆագաթ իյլէտիմ . . . Քէօշքէ վաւըն օլտուգ . . . Բօլիս գօմիսէրի մատմութեան խըտմէթին. տէ պուլընան վէ թէաթը գըղլարը կիպի կիլիմիշ պան իւշ պէսլէմէյի կէօրտիքտէ, նէ տերէնէ տիւչարը թէ. աճհիւպ պարզընը խայալ իթմէթի սիգէ հափայէ իտէրիմ. Գու քէյֆիյէթէթ պէնիմ թալէպիմ իւզէրինէ, գապթնա. մէյէ գայտ իտիլտի. զիրա պու կիպի գաիտէտէն խարիճ վէ դարիպ հալլէր հիշ քիմսէ նազարընտա մազուր թու. թուլամագ :

Թրիբոյ . - (Իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ թէ. վագու իտէրէք .) Բէք ազիլանէ տալրանմըշսընըգ, մատամ բրէնսէս . զիրա ատայէթ տախի պու քէյֆիյէթէ վագըֆ օլմալը տըր :

Ատրիէն . բէմալը ըզտըրապըր գալպլէ պէտպախթ Ակրիքօլըն հալը էէսիլթիմալընը տիւչիւնմէքտէ օլտըղընտան, Մ. Թրիբոյ իլէ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին սէօզլէրինէ աճը աճը ճէվապլար վերէնէք եէրտէ, էնտիլէի տէ. ըունընը սէթրէ շալըշարագ, բէմալը սիւքիւնէթլէ տինլէ. մէքտէ իտի :

Բրէնսէս . - Բօլիս գօմիսէրի էվվէլի էմրտէ պաւ կէնճ
գըզլարը իսթինթագ. իթմէյէ պաշլատը վէ մատմուազէ-
լին քէօջքիւնէ պիր ատէմին կիրմիշ օլտըղընը կէօրիւպ
կէօրմէտիքլէրինի սիւալ իյլէտի . պուշլարըն իւշիւ տէ ի-
շանըլմայաճագ պիր քիւսթալսլըզլա հիշ քիմսէյի կէօրմէ-
միշ օլտըզլարընը ճէվապէն սէօյլէտիլէր

Ատրիէն . - (Բէմալը մէսէրրէթլէ քէնտի քէնտինէ .)
Աֆէրին ճէսուր վէ նամուսքեար գըզլար . պէտպախթ
տէլի գանլը չիմտիքի գուրթուլմըշ տէմէք տիր . . . պա-
գըսը տա տօգթէօր Պալէնիէնին հիմայէ վէ մուալէնէթիյ-
լէ թէսվիյէքէզիր օլտճագ տըր :

Բրէնսէս . - (Սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք .) Պէրէքէթ
վէրսին քի . տաւ խըտմէթքեարլարմտան մատամ կրի-
վաւ՝ պանա րէֆագաթ իթմիշ իտի . պաւ միւհթէրէմ
գատըն՝ մատմուազէլին օ սապահն սաաթ սէքիզտէ քէօշ-
քէ ալտէթ իթմիշ օլտըղընը տէր խաթըր իտէրէք . մատ-
մուազէլին իշէրի կիրտիյի սըրատա պաղշէ գաբուսընըն ա-
լըգ գալմասը վէ արանըլան շախս իսէ մէզքիւր գաբուտան
իշէրի կիրմիշ օլմասը միւհթէմէլ օլտըղընը օտէրէնի ղէ
տէրէք գօմիսէրէ սէօյլէտի :

Թրիբոյ . - Մատմուազէլին սապահըն սաաթ տէրիլին
տէ քէօջքէ ալտէթ իթտիլինի տախի զապթնամէյէ գայտ
իթտիրէ իտինիզ . բէք էյի օլաճագ տըր . մատամ :

Պալէնիէ . - (Բօլընը քէմալը սատագաթլա իճրա ի-
տէրէք .) Պէն միւնասիպ կէօրմէմ . զիրա պու խուսուսըն՝
գօմիսէրին իճրա իթտիլի թէհարրիեաթլա հիշ պիր թէալ-
լիւզի եօգ տուր :

Թրիբոյ . - Լաքին , տօգթէօր

Պալէնիէ . - (Իաթի պիր սէտա իլէ .) Լաքին , մօսիէօ ,
պէնիմ րէյիմ պու տըր

Բրէնսէս . - Էյի ամմա , պէնիմ րէյիմ օ տէյիլ տիր ,
տօգթէօր . պէն տէ Մ . Թրիբոյ իլէ հէմէֆքեար ըմ . իմտի ,

պու խոստումը տախի զապթնամէյէ տէրնի էհէմիյնէթ. տէն խալի օլմատըղընը տիւշիւնէրէր, գայտ իթտիրտիմ. լաքին, մէրաթիպի պէշէրիյնէնին պալատընտա պուլընան պիր կէնճ զըղըն պու հիւյի հարէ.բեաթը ընդիւանէսինի գայտ իթմէք նէ տէրէճէ քէտէրպախշ օլտըղընը գօմիսէ. ըին մահճուպանէ վէ էլէմնար պագըշընտան անլատըմ:

Ատրիէն. - (Սապըր թիւքէնէրէր.) Շիւպհէսիզ, մա. տամ. սիզին իֆֆէթ վէ մահճուպիյնէթինիզ պու սատէ. տիլ գօմիսէրին ~~իֆֆէթ~~ վէ հիճապընա միւսսովի կիպի տիր. լաքին եէքտիկէրինէ մուատիլ օլան պու մասուժիյնէթ վէ մահճուպիյնէթինիզ շարուգ. ճէրիհատար օլմուշ կէօրիւ. նիյօր. զիրա, կէրէք սիզ վէ կէրէք գօմիսէր. պիլֆարզ սապահըն սաաթ ասթըսընտա տըշարը չըգմըշ վէ սաաթ սէրիզտէ ավտէթ իթմիշ օլտըղըմը տիւշիւնէ իտինիզ, պու հարէքէթիմտէ հիշ պիր զարիպ հալ օլմատըղընը անլա. յաճագ տընըզ:

Իրէնսէս. - (Գէմալը ինֆիսալ իյէ.) Տօղրուսը, չու էօղրիւնիւզ հէր նէ գատար կէճճէ իսէ տէ, մահիրանէ «Պըլըր»:

Ատրիէն. - (Միւթէքէպպիրանէ պիր թավը ըլա.) Պէն էպը տիյէմէյօրըմ, մատում. զիրա քէնտիմի սալիհէ չը. գարմագ արգուսընտա տէյիլ իմ. անճագ, Մ. Պալէնիէ՝ հագգըմտա տէրքեար օլան տօսթըղը սաիգասըյլա, լէ. հիմէ օլարագ պիր գաշ սէօղ սէօյլէմիշ օլտըղընտան, սի. զին էօնիւնիւղտէ իյգահ իթմէք իսթէմէտիյիմ պիր մատ. տէյի միւմրինի մէրթէպէ շէրհ ~~ա~~ թէֆսիր իթմէք իսթէ. յօրըմ. . . :

Թրիրոյ. - Էօյլէ իսէ, մատումուղէլ օլ պապտէ լա. զըմ ~~կէրէք~~ իյգահաթը վէրինճէյէ գատար, պու վագըա գսմիսէրին զապթնամէսինտէ մուգայնէտ գալմալը տըր:

Որբայ տէկրիննի՝ ալընը էլինէ տայաթմըշ օլտըղը հալտէ, պու մէնգարէյէ ասլա աթֆը տըղգաթ իթմէ.

յօրտու . մատմուռազէլ տը Դարսուփիլ իյէ մարէշալ Սիմոնըն զըղարը արասընտա ճէրէյան իտէճէք միւլաղաթըն նէթաիճի վէխիմէսինի տիւշիւնէրէք , տիւշարը տէհշէթ օլմուշ գալըն ըտր . զիրա Ստրիէնի օ ազշամ տըշարը ըզմազտան մատտէթէն մէն՝ իթմէք քէնտիսինճէ մուհալ գապիլինտէն կէօրիւնիւյօրտու :

Սատամ տը Սէն-Տիգիէ թէքրար քէյամա աղազլէ տէտի քի .

— Էֆէնտիյէր , բօլիս զօմիսէրինի օ տէրէճէ տիւշարը ինֆիալ իթմիշ օյսն մատտէ շիմտի հիքեայէ իտէճէյիմ վաղըայա նիսպէթլէ հիշ մէսապէսինտէ գալըր . . . Բէօշքիւն հէր թարաֆընը տօլաշտըղ , հէր քէօշէ պուճա . զընը արաշտըրտըզ վէ լաքին հիշ քիմէյի պուլամատըղ . Սատմուազէլին հաթաղ օտասընը էն սօնրա թէհարրի իթմիշ օլտըղըմըղտան , օրստա տախի հիշ քիմէյի պուլամայըպ տըշարը ըզմազա հազրրանմըշ իքէն , մատամ Կրիվուա կիղլի պիւր դաբունըն եալտըզլը բէրվազլարընտան պիրի էյիճէ պիթիշտիրիլիշ օլմատըղընը պանա իրայէ իթտի . պէնտէ բօլիս գօմիսէրինին նազարը տըզգաթընը ճէլպ իյլէտիմ . պունըն իւզէրինէ , մայէթինտէքի ա՝ տէմէր տահա զիյստէ տըզգաթլա թէհարրիյէ պաշլաարլար . . . մուայէնէ իթտիյէր . . . պիր դաբու գանատը քէնտի իւզէրինէ հարէքէթ իտիպ աշաղը գայտը վէ գաբու տըր աշըլտը . . . օ վազթ նէ մէյտանա ըզտը տէյու զանն իտէրսինիղ . . . Լաքին խալը . . . խալը , պուվազըա օ գատար մէքրուհ . . . գատար պախի արու հիճասլ տըր քի լիսանըմա ալմաղա ասլա ճէսարէթ իտէմէյէճէյիմ . . .

Աարիէն . (Սկրիքօլըն կիզլէնտիյի մահալ մէյտանա ըզտընը օլտըղընը քէմալը թէէսիֆլէ կէօրիւշ օլտըղընտան , պիր աղմը գաթի իլէ .) Բէք ալէա , մատամ , բէք ալէա . մատամ քիսիզ ճէսարէթ իտէմէյօրսընըղ . հազը-

գալթը հալի պէյան իթմէյէ պէն ճէսարէթ իտէպիլիրիմ. սիգին ճէնտպ վէ մահնուպիյեթինիդի ճէրիհատար իթմէմէք իչուն, պու եէնի բէզայէթ վագրասընը քէնտիմ հիքեայէ իտէճէյիմ. մա մաֆիհ շուրասընը տախի պիլմէլի-սինիզ քի, սէջլէյէճէյիմ սէօզլէլ քէնտիմի սալիհէ չը-գարմագ վէ պէրաէթի գիմմէթիմի իսպաթ իթմէք իչուն տէյիլ տիր:

Բրէնսէս. - (Հագարէթամիզ պիր թէպէսսիւմէ.) Զահմէթինիդէ տէյմէզ, մատմուաղէլ. եաթագ օտանըզ-տա սիգին թարաֆընըդտան կիզլէնմիշ պիր ատէմ պու-լունտու . . .

Մարքի. - (Դալպինտէքի մէհրըթի խաինանէյի

կիւճ պէյա իյէ սէթր իտէպիլէրէք վէ հիտտէթ ու ին-ֆիալ իյէ պաշընը եօդարը դալտըրարագ.) եաթագ օտա-սընտա պիր ատէմ մի պուլունտու:

Խրիրոյ. - Մատմուաղէլին եաթագ օտասընտա պիր ատէմ պուլունտու հա. . . էլպէթթէ զապթնամէյէ պու-տա գայտ իտիլտի, տէյլ մի:

Բրէնսէս. - (Մուզաֆֆէրանէ պիր թալր ըլա.) Հա'յ հա'յ, մօսիէօ:

Պալէնիէ. - (Միւրադիլէրէ մախսուս պիր թարգտա.) Լաքին, մասում, պու ատէմ պէսպէլլի պիր խըրսըզ օլ-մալը տրր. էկէր էօյլէ իսէ, վագըա քէնտիլիլիտէն սա-տէլէշմիշ օլուր. զաթէն պաշգա պիր շի պհէյէ զահիպ օլ-մագ հագըգաթա մուղայիր տիր:

Բրէնսէս. - (Պարիտանէ պիր արէթտէ.) Մօսիէօ Պալէնիէ, մատմուաղէլ հագըգընտա տէրքեար օլան միւ-սամահա վէ չէֆգաթընըզ սիդի եանըլթըյօր:

Խրիրոյ. - Պու մագուլէ խըրսըզլարըն քիմէր օլապի-լէճէյի աշիքեար տըր. էքսէրլոյա զայէթ զէնկին վէ զա-յէթ կիւզէլ տէլի գանըլար օլուրլար. . .

Բրէնսէս. - Եանըլթըյօրսընըզ, մօսիէօ. մատմուաղէ-լին կէօզլէլի օ դատար եիւքսէքլէրէ չըգամագ. . . հաթ-թա պու սուրէթլէ, պիր խաթա հէմ ճինայէթքեարանէ վէ հէմ նէֆրէթպախշ վէ պայաղը օլապիլէճէյինի իս-պաթ իթմիշ տիր. . . Պինահէն ալէյհ, մատմուաղէլին պիր աղ էվլէլ պայաղը իսալզ հագըգընտա իպրագ իթտիյի թէվէճէիւհ վէ մէրհամէթ արթըզ թէաճճիպիմի սլատի օլամագ. . . Մատմուաղէլին կիզլէմիշ օլտըղը ատէմ սըրթընտա մաի պիր իշճի կէօմլէյի կիլինմիշ օլտըղը ճի-հէթլէ, տահա զիյատէ թէէսիրպախշ վէ բիզգաթ ու մէրհամէթէ չայան իտի:

Խրիրոյ. - (Յէվզ էլ ատէ նէֆրէթ վէ իքրահ կէօսթէ-լէրէք.) Իշճի կէօմլէյի մի. . . օ հալտէ պու տէլի գան.

լը պայայաղը խալգտան պիրիսի իմիշ . տողրուսը պու բէ-
ֆիյեթ ինսանըն թիւլերինի էօրբիւլթմէյէ քեաֆի տիր-

Բրէնսէս . - Հէրիֆ պիր տէմիրճի օլտըղընը իգրար
իթտի . լաքին տողրուսընը իսթէրսէնիզ , էբէյիճէ կիւզէլ
պիր տէյի գանյը ըտը . մատմուազէլ պէսպէլլի կիւզէլլիբ
հագգընսաքի մէյէլանը տինսարանէսի իլճաաթըյա . . .

Ատրիէն . - (Ո վաղթա գտտար ճէվապ վէրմէյէրէք ,
խալասընըն սէօղլերինի քէտէրնաք պիր հիտտէթլէ տինյէ-
միշ օլտըղը հալտէ , պիրտէն պիրէ սէօզէ գարըշարաղ .)
Ելվէրիր արթըգ , մատամ , էլվէրիր արթըգ . . . պիր աղ
էվվէլ սիզին մէքրուհ իֆլիւրալարընըղտան պիրինէ գար-
շը քէնտիմի միւտաֆաա վէ պէրաէթի զիմմէթիմի իսպաթ
իթմէք աղմինտէ իտիմ . լաքին իքինճի տէֆա օլարագ
էօյլէ պիր պուտալալըգ իրթիքեապ իթմէյէճէյիմ տիր
. . . Եալընըզ սիզէ պիր շէյ սիւուլ իթմէք իսթէրիմ ,
մատամ . . . օ նամուսքեար տէմիրճի աճապա թէվզըֆ
իտիլտի մի . . .

Բրէնսէս . - Հայ հայ . օնա շիւսհէ մի վար . հէմ
թէվզըֆ իտիլտի վէ հէմտէ ալայի վալա իլէ հապսիանէ-
յէ կէօթիւլիւաիւ . . . (Մուղաֆֆէրանէ պիր զուրուր
իլէ .) Գու քէտէրպալսշ խապէր պալպինիդի բարշա բարշա
իսլյօր , տէյիլ մի , մատմուազէլ . դալիպա , պու մէրհա-
մէթէ շայան տէմիրճի հագգընտաքի շէֆգաթըր գալպիլէ-
նիզ բէք պէշթի տիր . զիրա էվվէլլի թիւթախանէ իս-
թիհղաքեարլըղընըղ ազար ազար դաիպ օլմագտա տըր :

Ատրիէն . - Էվվէթ , մատամ . զիրա մէքրուհ վէ կիւ-
լինճ հալլերի իսթիհղա իթմէքտէն տահա մուհիմմ պիր
վազիֆէ իյֆա իթմէք մէճպուրիյեթիմտէ իմ :

Ատրիէն . պու սէօղլերի իրատ իթտիքտէն սօնրա ,
մահպուս օյան Ակրիբօյըն ֆամիլեասընըն տիւշար օլաճաղը
քէտէր վէ էլէմի տիւշիւնէրէք կէօղլերի եաշ ըլա տըր-
տու . գօլթուղ սանտալիէսի իւզէրինտէն շապգասընը

աչքայ պաշընա գոյտու վէ գօրտէլալարընը պաղլատըգ-տան ոսնրա տողթէօրէ տէտի քի .

— Մօսիէօ Պալէնիէ . պիր աղ էվվէլ՝ տօսթուընը նազըր նէղտինտէ հիմայէ վէ մուսվէնէթիիիզի թէմէննի իթմիշ օլտըղըմ՝ խաթրընըգտա մը տըր :

Պալէնիէ . - Էվվէթ , մատմուաղէլ . . . միւմաիլէյհ նիգտինտէ սիզի իչուն ինրաի թէվաասութ իթմէք պէնճէ մուհիպի շէրէֆ ու շան տըր :

Ատրիէն . - Արապանըզ աշաղըտա մը տըր :

Պալէնիէ . - (Ֆէվգ էլ ատէ տիւշարը հայրէթ օլա-րագ .) Էվվէթ , մատմուաղէլ . . . :

Ատրիէն . - Էօյլէ իսէ . պէնի յութֆէն նազըրըն գ. նազընա կէօթիւրիւնիզ , Սիդին վասըթանըղլա միւմաիլէյ-հէ թագտիմ իտիյէճէք օլուրամ , թալէպ իտէճէ չէմ լութֆը վէ եա տահա տօղրուսը ասալէթի րէտտ իթմէ-յէճէ չի աշիքեար տըր :

Րրէնսէս . - Նասըլ , մատմուաղէլ , շունճա վուգուաթ-տան սօնրա , պէնիմ միւսաաաւէմ օլմագսըզըն պէօյլէ պիր թէշէպպիւսէ ճիւրէթ իտէպիլի՛յօր մըսընը . . . տօղ-րուսը պու տէրէճէ քիւսթաիլըզ իշիտիլմէմիշ շէյ տիր :

Խրիրոյ . - Էվվէթ , զիյատէսիլլէ շայանը թէէսսիւֆ տիւր . լաքին մատմուաղէլտէն հէր շէյ մէմուլ օլունուր :

Ատրիէն՝ արապասը աշաղըտա օլուպ ~~պմասըզընը~~ տօղթէօրէ սիւալ իթտիքտէ , արքայ ա՛նկրիննի պիրտէն պիրէ սարսըլըպ , հէքիմէ հէմ սիւրաթլը վէ հէմ մանի-տար պիր նիկեահ աթֆ իթտի . հէքիմ իսէ՝ րիզա վէ մու-վաֆագ աթընա ալամէթ օլմագ իւզրէ , իքի տէֆա կէօզ գաբագլարընը աչքայ գաբատըղտա , մայրքինին կէօզլէրին-տէ մէմուլըն դայըր պիր մէմնունիյեէթ շէօլէսի նիւմայան օլտու . գալպինտէքի ըզտըրապը շէտիտի կիւճ հալ իլէ դապթ իտիպիլմէքաէ իտի . պինաէն ալէյհ բրէնսէս՝ պիր թավըր հիտտէթքեարանէ իլէ Ատրիէնէ խիթապէն .

— Մատմուռազէլ, պուրատան տըշարը չըգմայաճազ-
սընըզ, պէնիմ էմիիմ պու տըր. — տէտիքտէ, Մ. տ'էկ-
րինեի խուսուսի պիր թավր ըլա.

— Մատամ, զանն իտէրիմ քի մատմուռազէլի հ-
պիշիւնի հեպ ինչիւնէն թէվտի՝ իտէպիրիսինիզ. — տէտի.

Մարքի՝ հ-
պիշիւնի հեպ ինչիւնէն թէվտի՝ իտէպիրիսինիզ. — տէտի.
օ տէրէճէ մանիտար պիր սուրէթտէ թէյաֆֆուզ իթմիշ
իտի յի, բրէնսէս՝ հէքիմին վէ Մ. տ'էկրինեինին ելուզէրի-
նէ պազար պազմազ քէյֆիյէթէ վազըֆ օլտու վէ եիւզիւ
թէքրար շէյթանի պիր մէսէրրէթլէ բարլամազա պաշ-
լատը.

Պու իսթիշարէի խաֆիյեէնին քէմայը սիւրաթլա իճ-
րա իտիւմիշ օլմասը շէյլէ տուրսուն, հաթթա կիճէ գա-
րանլըղ տախի օրթայըղը գարայամը ըտը. Ատրիէն իսէ՝
Ակրիքօլըն հայր եէսիշթիմայընտան տօլայր տէրեաի էլէմ
ու քէտէրէ միւսթաղրազ պուլընտըղընտան, բրէնսէս,
տօգթէօր վէ աբբայ տ'էկրինեի տրալարընտա թէաթի ի-
տիլէն պու միւսթէիֆ իշարէթլէի կէօրէմէտի. պունտան
պաշգա, մէգքիւր իշարէթլէր քէնտիսի իչուն ֆէհմի նա-
զապիլ մուամալար տէյիլ մի իտի.

Մամաֆիհ, մատամ տը Սէն-Տիգիէ մարքինին միւ-
լահազասընա բէք օլայ զանի՝ օլմուշ կէօրիւնմէք իսթէ-
մէտիյինտէն.

— Հէր նէ գատար մօսիէ, Պալէնիէ՝ մատմուռազէլ
հագգընտա բէք զիյատէ միւսամահաքեարանէ տավրանը-
յօրսատա, քէնտիսինի օնա թէսլիմտէ պիր կէօնէ մահ-
ղուր կէօրմէմ. . . . Մամաֆիհ. . . իլէրիտէ տէլիլ վէ
նուսունէ իթթիսազ օլունապիլէն պէօլլէ պիր մուգատ-
տէմէյի տախի ճաիզ կէօրմէզ իտիմ. զիրա պու կիւնտէն
իթիպարէն մատմուռազէլին պէնիմ իրատէմտէն պաշգա
պիր իրատէսի պուլընմայաճազ տըր.

Պալէնիէ. — Մատամ տը Սէն-Տիգիէնին սէօղլէրին-

տէն կիւյա ճէրիհատար օլմուշ կիպի՝ քէմայը մէքեանէթ-
լէ.) Մատամ բրէնսէս, պէն մատմուռազէլ հագգընտա
ասլա միւսամահաքեարանէ տավրանմամըլմ տըր, պու
անէ գատար հագգանիյեթի սէօլլէմիշիմ տիր, Շիմտի տէ,
էկէր մատմուռազէլ արզու իտէրսէ, քէնտիսինի նազրըրն
գօնաղընա կէօթիւրմէյէ հագըր վէ էմիինէ մունթազըրմ.
միւմաիլէյհտէն նէ՝ թալէպ իտէճէյինի պիլէմէմ. լաքին,
քէնտի հագգընտաքի էմիյեթի քեամիլէմի սուի իսթի-
մալ իտիպ, պէնի եօլսուզ պիր իշէ վասըթա իթթիսազ
իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէճէյինի բէք ալէա պիլիրիմ.

Ատրիէն՝ տէօթթէօրիւն շու միւրայիճէ սէօղլէրինի ի-
շիթտիքտէ, սօն տէրէճէ միւթէսսիր օլուպ, էլինի տօս-
թանէ պիր սուրէթտէ մէրգուճա ուզաթարազ.

— Միւսթէրիհ օլընըզ, սատըգ տօսթուճ. իճրա ի-
տէճէյինիզ թէվասսութտան տօլայը, սօնրա պանա թէ-
շէքքիւր իտէճէքսինիզ. զիրա պու խայրիսահլըղըն նըսֆ
միւքեաֆաթը սիզէ ալիտ տիր. — տէտի.

Մ. Թրիբոյ իսէ՝ տօգթէօր Պալէնիէ իլէ աբբայ տ'էկ-
րինեինին էսրարը ճէտիտէսինէ ալեհաճ օլմատըղընտուն, Մ.
տ'էկրինեիյէ զայէթ եավաշ պիր սէտա վէ շաշըն պիր
թավր ըլա.

— Նէ՝ եաբըյօրսընըզ, չըգըպ կիթմէսինէ միւսաատէ՝
մի կէօսթէրիլէճէք. — տէյու սօրտու.

Մարքի տ'էկրինեի իսէ, իֆատէի մէրամա աղազ
իտէճէք օլան բրէնսէսի տինլէմէսինի իշարէթլէ անլաթա-
րազ.

— Լվլէթ, էվլէթ. — տէյու ճէվապ վէրտի.

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ եէկէնինէ տօղըն իլէրիլէ-
յիպ, եավաշ պիր սէտա իլէ վէ հէր պիր քէլիմէսի իւզէ-
րինտէ տուրարազ տէտի քի.

— Սիզէ պիր պէպիւմ տահա վար, մատմուռազէլ. . .
պու էֆէնտիլէր հուզուրընտա սօն պիր սիւալ տահա ի-

րատ իթմէք իսթէրիմ: Տէլալի զավիյէ իլէ տէ թէհազ-
գուգ իթմիշ օլտն պունճա գապահէթ լէրքիզէ րադմէն,
պէնիմ էվամիրի գաթիյէմէ հալէա մուխալէֆէթ իթմէք
նիյէթինտէ միսինիզ:

Ատրիէն. - Էվվէթ, մատամ:

Բրէնսէս. - Պիր ազ էվվէլ զուհուրա կէյէն րէզա-
լէթէնկիզ վուգուաթտան սօնրա, հալէա հիւք ու նու-
ֆուզումա թապի օլմամագ իտտիասընտա մըսընըզ:

Ատրիէն. - Էվվէթ, մատամ:

Բրէնսէս. - Տէմէք տիր քի, սիզէ թէքիթ իթտիյիմ
խաթթը հարէքէթէ վէ սուրէթի մայիշէթի նամուսընա-
րանէյէ արզը թէսլիմիյէթ իթմէքտէն գաթիյէն իսթին-
քեաֆ կէօսթէրիյօրսընըզ, էօյլէ մի:

Ատրիէն. - Մատամ, պու քէօջքիւ թէրք իլէ, տիկեր
պիր խանէյէ նագլը մէքեան խտէճէյիմի վէ օրատա եա-
լընըզճա վէ իսթէտիյիմ կիպի իմրարը էօմր իյլէյէճէյիմի
պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիմ զանն իսէրիմ:

Բրէնսէս. - Սօն սէօզիւնիւզ պու մը տրք:

Ատրիէն. - Էվվէթ, սօն սէօզիւմ պու տըր:

Բրէնսէս. - Էյի տիւշիւնիւնիւզ . . . սէօյլէտիյինիզ
էօզ քէք աղըր տրք . . . քէնտինիզի սազընընըզ . . .

Ատրիէն. - Պէն սօն ճէվապըմը վէլտիմ, մատամ . . .
պիր շէյի իքի տէֆա սէօջէմլմ . . .

Բրէնսէս. - Իշիտիյօր մըսընըզ, էֆէնտիլէր . . . պէն
իշի սուլհ ըլա թէսվիյէ իթմէք իչուն էլիմտէն կէլէնի տի-
րիզ իթմէտիմ, լաքին հայըֆ քի պիւթիւն ճահտ ու զայ-
րէթիմ պոշա կիթտի. պունտան սօնրա քէնտի հարէքէ-
թի քիւսթախանէսի սէպէպիյլէ իթթիիտազընա մէճպուր
օլաճաղըմ թէտապիրի միւէսսիրէտէն տօլայը վարսըն քէն-
տի քէնտիսինի թէքտիր իթսին:

Ատրիէն. - Իսթէտիյինիզ կիպի հարէքէթ իթմէյէ
մէէզուն սընըզ, մատամ. (Ս. Պալէնիէյէ տէօնէրէք քէ-

մայր կերմի իյէ .) Կէլինիզ , աղիզիմ տօղթէօր , կէլինիզ .
արթըզ սապրէ թաղաթըմ՝ գալմատը . չաբուդ կիտէլիմ
... դաիպ իթտիլիմիդ հէր պիր տաղըդա՝ նամուսքեար
պիր ֆամիլեանըն աճը աճը կէօզ հաշլարը տէօքմէսինի
պատի օլաճադ տըր :

Գու սէօղիւ միւթէագըպ , Ատրիէն հէքիմ իյէ պիր .
իբտէ ալէթթաճիլ սալօնտան տըշարը լըդտը :

Բրէնսէսին խըտմէթքեարլարընտան պիրի՝ Մ. Գալէ-
նիէնին արապասընը իլէրիյէ սիւրտի . վէ Ատրիէն՝ տօղ-
թէօրիւն մուսվէնէթիլլէ արապայա բաքիպ օլտու . լաքին
պիշարէ գրզըղդադ զիհնէն օ տէրէճէ մէշղուլ ըտը քի ,
թապիպին՝ արապա գարուսընը աշան խըտմէթքեարա հա .
վաշճա պիր իբի սէօզ սէօյլէտիլիլի կէօրէմէտի :

Տօղթէօր արապայա կիրէրէ մատմուազէլ տը Գար-
տօվիլին հանը պաշընտա օթուրտըղտա , խըտմէթքեար
արապա գարուսընը գարատը . պիր սանիյէ սօնրա տօղ-
թէօր , արապաճըյա եիւքսէք սէտա իյէ .

— Գիզի քիւշիւք գարուտան նազըլըն գօնաղընա կէօ-
թիւր . - տէտի :

Գարկիւլէր սիւրաթը քեամիյէ իլէ հօլա ըէվան օլ-
տըլար :

ԻԻՋԻԻՆՃԻԻ ԳՐԱՄ

ԳՐԱՄ ԵՒ ՊԻՍԵԼԻ ՊԻՐ ԺԵՋԻԻԻԹ

1

ՍԱԽԹԵ ՊԻՐ SOUP

Երեւելիս գարանը զարաւարդը օրթաւը զարաւարդը օրթաւ , հաւա տախի դայէթ պուլանը վէ սօղուգ իտի , Գուպ- պէի ասիւման՝ ղուրուպը շէմսէ գատար սաֆ վէ պէրրագ օլտըղը հալտէ , եաւալ եաւալ գօյու վէ մաի պուլութ- լար ալթընտա կիզէնմէյէ պաշլամը ըտը . բուզկեար ի- սէ՝ քէմալը շիտտէթլէ էսմէքտէ օլտըղընտան , հէնուզ եաղմաղա պաշլամը օլան գար տանէլէրինի գալտըրըպ էթէյէ պէրիյէ սաւուրմագտա վէ եէր եէր գասըրղալար թէշթիլ իթմէքտէ իտի :

Տօգթէօր Պալէնիէնին արապասընըն ֆէնէրլէրի արա- պա տէրուինէ դայէթ զաիֆ պիր ըշըգ սալմագտա ըտը- լար . արապա տէրուինտէ իսէ՝ եօգարըտա սէօյլէտիյիմիզ վէնհէ , տօգթէօր Պալէնիէ իլէ Ատրիէն տը Գարտօվիլ օթուըշլար ըտը :

Ատրիէնին շէհրէի լէթաֆէթնիւմասը քիւլ բէնկի գասթօրտան մամուլ քիւլ յապգասը իլէ շէրշիվէ ֆ- սալի իհաթա օլունմը վէ ֆէնէրլէրին ալտընըղըյա ճիւ- ղիճէ զըյալանմը օլտըղընտան , արապայը թէֆրիշ իտէն

գուժաշըն գօյու ղէմինի իւզէրինտէ պէյաղ վէ բարւագ պիր թասվիր կիպի նազ շօւնմագտա ըտը , Թապիաթ սահպի գատընլարըն էլպիսէլէրինտէն էքսէրիյա ինթիշար իտէն լաթիֆ վէ պէլրի տէ շէհվէթէնկիզ պիր գօգու՝ ա- րապանըն տէօրթ էթրաֆընա եայըմը ըտը , Տօգթէօրիւն եանը պաշլանտա օթուրմուշ օլան կէնճ զըզըն թալր ու վազիյէթի զարաֆէթ ու լէթաֆէթլէ մալամալ ըտը , Մաի շուհատան մամուլ ուզուն ֆիսթանը իշինտէ հապս իտի- միշ օլան զարիֆ վէ ինճէ պէլի՝ տայանմագտա օլտըղը եուժագ եաստըգ իւզէրինտէ շէքիինի նազ իթմէքտէ ի- տի : Պիրի պիրի իւզէրինէ գօյուշ վէ ազաճըգ իլէրիյէ ուզաթմըշ օլտըղը ուֆաճըգ ալագլարըն՝ իսալը մագա- մընա գաիմ օլան դալըն պիր այը տէրիսի իւզէրինէ վազ իլէմիշ իտի : Իւզ գամաշտըրաճագ տէրէնէտէ կիւզէլ օլան չըպլուգ սօլ էլիլէ , միւքէմմէլ սուրէթտէ իշլէնմիշ պիր մէնտիլ թուլթմագտա օլուպ , պուլընյա եաշարմըշ օլան կէօյլէրինի սիւմէքտէ վէ Մ . Պալէնիէնին հայրէթի ֆէվզ էլ ատէսինի մուճիպ օլմագտա ըտը :

Էվվէթ , պիշարէ զըզճըղազ քէտէրի տէրուինը սաի- գասըյլա աղլամագտա ըտը . զիրա Սէն-Տիզիէ գօնաղըն- տա պիր ազ էվվէլ գուհուրա կէլմիշ օլան էսէֆէնկիզ մէնզարէլէրին աքսը թէէսիրաթընը հըսս իթմէյէ պաշլա- մըշ ըտը . քէնտիսինէ օ վազթա գատար գուվվէթ պախշ իթմիշ օլան շէվգ ու ճէաարէթի եէրինէ աղիմ պիր քէ- տէր վէ մէեուսիյեթ գաիմ օլմագտա ըտը . շուհի Աս- րիէն՝ միւթագիլ իւլ հալ , սէրպէսթ , սապիթգարար , ըզհարը նէֆրէթ ու հազարէթտէ միւթէազղիմ , իսթիհ- զաքեարլըգտա պի ինսաֆ վէ մուղայիլի հազգանիյեթ օ- լան պիր հալէ գարշը բէնշէլէշմէքտէ սօն տէրէնէ ճիւ- լէթքեար օլմասընա ըաղմէն , բէք չարուգ վէ բէք գօլայ միւթէէսսիր օլուր ըտը . լաքին պու խուսուսը կէրէք խա- լասընտան վէ կէրէք անըն ահըպպասընտան տաիմա սէթը

իթմէյէ չալըշըր ըսը . Մատմուաղէլ տը Գարտովիլ՝ ճէ-
սարէթ վէ մէթանէթ սահիպի պիր դրգ օլմաղլա պերա-
պէր , տիւնեանընէն շէֆղաթլը վէ էն նաղիք մախուդ-
լարընտան պիրի իտի . Մէրգումէ իւղէրինտէ էրքէքէրէ
մախսուս պիր հալ գաթան միւշահէտէ օլունամաղ ըսը .
ղիրա հատաղ զաթընտա հազիգի պիր ԳԱՏՐՆ իտի . մա
մաֆիհ , հազիգի պիր դատըն օլմաղ հայսիյէթիյէ , քէն-
տի թարաֆընտան էսնա պիր կէվէթլիք կէսթէրիտիյի
թաղտիրտէ , տիւշմէնյէրինին մէսրուր վէ մաղրուր օլա-
պիւէճէքէրինի քէշֆ իտէր իթմէլ , քէնտիտիյի տէր հալ
զապթ իթմէյէ տէ մուղթէտիր իտի .

Արապա պիր գաշ տաղըղատան պէրու եուվարյա-
նըպ կիտիյօրտու . Ատրիէն քէմալը սիւքիւնէթլէ կէօղլէ-
րինտէն ազան եաշ տաւլալարընը սիւմէքտէ օլունալ , հէ-
նուղ պիր քէլիմէ պիւէ թէլաֆֆուղ իթմէմիշ իտի . Ատ-
րիէնին շու հալի իսէ տօղթէօր Պալէնիէնին հայրէթի ա-
զիմէ սինի մուճիպ օլմաղտա ըսը . Նիհայէթ Մ . Պալէնիէ՝
կէնճ գըղըն հէյէճանը գալպինտէն ճիտտէն միւթէաճ-
ճիպ օլարաղ , հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւնէթի գաթ իլէ
տէտի քի .

— Նէ տիր օ . . . ազիգէմ՝ Ատրիէն , նէ տիր օ . . .
պիր աղ էվվէլ օ տէրէճէ ճէսարէթ իպրաղ իթտիյինիզ
հալտէ , շիմտի աղլալօր միւսընը :

Ատրիէն . - (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Էվվէթ ,
աղլալօրըմ . . . սիղին հուղուրընըղտա . . . եալի պիր տօթ
հուղուրընտա աղլալօրըմ . . . լաքին խալամըն էօնիւնտէ
. . . ասլա :

Պալէնիէ . - Մա մաֆիհ . . . օ ուղուն միւքեալէմէ
էսնասընտա . . . շու հիճվ ու իսթիհղալարընը . . .

Ատրիէն . - (Տօղթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Էհ ,
եա Րապալի . . . օ գապիլ իսթիհղա մուհարէպէյէրինտէ
ըղհարը իյաղաթ իթմէյէ դաթլանըրսամ , խօշլանըրմը-

յըմ տէյու զանն իտիյօրսընը . . . Սէօղիւմէ իթիմատ ի-
տինիլ , աղիղիմ տօղթէօր , խալամ ըլա քէնտի թարաֆ-
կիրլէրինէ գարշը նէֆսիմի միւտաֆաա իթմէք իւղէ , իճ-
րասընա մէճպուր օլտըղըմ պու գապիլ իսթիհղաքեար-
լըղլար՝ ինտիմտէ սօն տէրէճէ մէքրուհ վէ մէնֆուր տըր .
ճէսարէթի թապիաթըմտան պաշս իտիյօրսընը . . . սիղի
թէէմին իտէրիմ քի , պու ճէսարէթիմ՝ քիւսթաիւնէ
պիր ֆիքրէ մալիք օլտըղըմ կէսթէրմէք իշուն օլմալըպ ,
իլլա խալամըն պէնիւղէ օ տէրէճէ նէգաքէթսիզ սուրէթ-
տէ մուամէլէ իթմէսինտէն տօլլը հըսս իթտիյիմ քէ-
տէր վէ ըղտըրապը զապթ ու քէթմ իթմէք նիյէթիյէ ի-
տի . էվվէթ , խալամ օլաճաղ օ վիճտանսըղ գատըն՝ պէ-
նիմ նէֆրէթ վէ իքրահ իթտիյիմ էշխաս հուղուրընտա
պէնի բէք չօղ խըրքալատը . լաքին պէն՝ քէնտիլէրինէ
հիւ պիր քէթիւրիւք իթմէթիմ տիր . պէն անճաղ
եալընըղճա , սէրպէսթ մէք ըհալթճա եաշամաղ վէ
էթրաֆըմտաքի ատէմէրի մէսուտ կէօրմէք էմէլիմտէ
պուլունմուշըմ տըր :

Պալէնիէ . - Էյի ամմա , նէ եաբաճաղսընը , ա՝ գը-
ղըմ . կէրէք սիղին սաատէթի հալինիղէ վէ կէրէք ալէ-
նիղտէ նալի սաատէթ օլանլարը շէքէմէյօրլար . . .

Ատրիէն . - (Նէֆրէթլամիղ պիր սուրէթտէ .) Ձէքէ-
մէյէնլէրին էր պաշըսը տա խալամ տըր . մէրգումէ , միւտ-
տէթի էօմրիւնիւ պիր չօղ ըղալէթլէր վէ մուճիպի ար
ու հիճապ վաղըրալարլա կէշիրմիշ օլտըղը հալտէ , կիւյա
հալ ու շանըմա մուվաֆըղ պիր քիմսէյի սէվէճէք գա-
տար ալիճէնապ վէ խուլուսքեար օլտըղըմ պիլմէյօր կի-
պի , գալգմըշ տա պէնի՝ ինսանըն գանընը թէրէսինէ սըյ-
րաթաճաղ պիր թաղըմ աղվիյաթլա իթհամ իտիյօր . . .
Ալլահ տա պիլիք քի , էկէր պիր քիմսէյի սէվէճէք օլսամ ,
սաղլամամ , սէրպէսթ սէրպէսթ սէօլլէրիմ . հաթթա պի-
րինի սէվմէքլիյի քէնտիմէ պիր շէրէֆ ու իֆթիլսար ատտ

իտերիմ. զիրա մուհապպէթ տէնիլէն շէյ, պէնիմ պիւ-
տիյիմ վէճհլէ, տիւնետուտա էն զիյատէ մուհիպի իֆթի-
խար օլան շէյլէրտէն պիրիտի տիր... (Պիր գաթ տահա
ըզտըրապլա.) Էկէր նամուս, հայսիյեթ վէ սէրպէսթլիք
հէմ մէքրուհ վէ հէմտէ պուտալաճա օլան պու կիպի
չիւպհէլէրտէն ինսանը վիգայէ իթմէյէճէք օլուրսա, նէ-
յէ եարար:

Պու սէօզիւ սէօյլէր սէյլէմէզ, մատմուազէլ տը
Գարտօվիլ էլինտէյի մէնտիլի կէօզլէրինէ կէօթիւրտիւ:

Պալէնիէ. - (Միւհսսիր վէ քէսկին պիր սէտա իլէ.)
Է, էլ վէրիւր արթըզ, ազիզէմ Ատրիէն, գալպինիզի ֆէ-
րահ թութընը... հէր շէյ կէչմիշ կիթմիշ տիր... պէն
սիզին սատըզ վէ ֆէտաքեար տօսթընըզ օլտըղըմը ու-
նութմայընըզ:

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սը-
րատա, մէճպուլ պուլունտըղը մէհարէթի շէյթանրէսէն-
տանէսինէ ըաղմէն, զըզալըպ պօզարտը, Պիչարէ Ատրիէն
իսէ մէրգուլը սահիհէն սատըզ պիր տօսթ ատտ իթմէք-
տէ օլտըղընտան:

— Տօսթուլ օլտըղընըզը պիյիյօրըմ. պու կիւն պէ-
նի թէսահուպ վէ իլթիզամ իտէրէք քէնպինիզի խալամըն
քին ու զարաղընա հէտէֆ իթմիշ օլտըղընըզը միւտտէթի
էօմիլմտէ գաթան ունութմայաճաղըմ. շունքի խալամըն
քէօթիւլիւքլէր վէ ֆիթնէքեարլըզլար խուսուսընտա նէ
տէրէճէ մահիր վէ սահիպի իգթիտար օլտըղընը պիլմէզ
տէյիլիմ...

Պալէնիէ. - (Ճէվզ էլ ատէ պիր գայտսըզլըզ թաս-
լայարազ.) Էվլէթ, լաքին պիզ հէքիմ իզ, պու կիպի
ղարազ վէ ատավէթլէրտէն ազատէ պուլունուրըզ:

Ատրիէն. - Ահ, ազիզիմ Մ. Պալէնիէ, մատմուլ տը
Սէն-Տիզիէ իլէ թարաֆտարլարը աֆիլ իթմէք նէ տըր
պիլմէզլէր: (Պու սէօզիւ սէօյլէտիյի վազթ, պիչարէ գըզ:

ճըղազ տիթրէտի.) Հաթթա, բրէնսէսէ աշըգտան աշըղա
վէ սէրպէսթանէ սուրէթտէ մուխալիֆէթ իտիչիմ՝ ալազ,
խաինանէ վէ խապիսանէ օլան հարէքետթտան սօն տէ-
րէճէ իքրահ վէ նէֆրէթ իթմէքլիյիմտէն նէշէթ իթմիշ
տիր... Լաքին Ալլահ պիլտիքտէն սօնրա գուլտան նէ՝
սագլայըմ, էօլէճէյիմի տախի պիլսէ իտիմ, եինէ թէրէտ-
տիւտ կէօսթէրմէյէճէքտիմ... (Սիմաի հայրէթպախ-
չասընա ֆէվզ էլ ատէ պիր ճալիպէ պախշ իտէն պիր
թէպէսսիւմի լաթիֆլէ.) Մամաֆիհ, եաշամայը զիյատէ-
սիյլէ սէվէրիմ... Էկէք պիր գապահաթըմ վէ քէնտիմի
թէքտիր իտէճէք պիր ճիւնհամ վարըսա, օ տա բարլազ,
կիւզէլ վէ ահէնկի պիր սուրէթտէ իմրարը էօմր իթմէք-
լիյիմ տիր. լաքին, սիզտէ պիլիրսինիզ քի, պէն քէնտի
խաթա վէ թագսիրաթըմա պիլ իթիլար գաթլանմազ-
տայըմ:

Պալէնիէ. - (Մէսրուրանէ պիր թավր ըլա.) Բէք
էյի, բէք էյի, շիմտի գալպիմ պիր գաթ տահա իթմի-
նան քէսպ իյլէտի. զիրա թէպէսսիւմ իթմէնիզ խայրա
նիշանէ տիր:

Ատրիէն. - Էվլէթ, թէպէսսիւմ իթմէք էքսէրիյա
րահաթը գալպ վէ էմիլիէթի վիճտանա տէլալէթ իտէր
... մամաֆիհ, խալամըն պանա իթմիշ օլտըղը պունճա
թէհտիտաթտան սօնրա, թէպէսսիւմ իթմէքլիյիմ ըէվա՝
մը տըր. լաքին, օ պանա նէ եարապիլիր, էլինտէն նէ
կէլիր, Օ տէյիլ ամմա, պու կիւնքի ֆամիլեա ճէմիյե-
թինին սէպէպի իճթիմա՝ը, մանասը, հիքմէթի նէ իտի.
ճիտտէն սէօյլէյօրըմ. աճապա Մ. տէկրինեի իլէ Մ. Խը-
րիբոյ կիպի ատէմլէրին էֆքեար վէ նասիհաթլարը պանա
թէէսիր մի իտէր տէյու զանն իտիյօրտու... Մուախ-
խարէն, թէտապիրի միւհսսիրէտէն տէ պահս իթտի...
նէ թէտպիր իթթիլազ իտէճէք պիլիյօրմըսընըզ...

Պալէնիէ. - Սէօզ արամըղտա գալսըն եա, պէն զանն

իտէրիմ քի բրէնսէս սիղի գօրգ ու թմագ ֆիրբիլլէ օսէօզ-
լէրի սէօլլէտի . . . հաթթա իղնա՝ վէ սուլհ թարիգիլէ
սիղի թահթը հիւքմիւնէ ալմագ իւմիտինտէ տիր . . .
(Ատրիէնի հէր վէճհ իլէ թաթմին իթմէք իսթէտիլինտէն ,
խապիսանէ պիր թավր ըլա .) Թօհաֆը շուրասը տըր քի ,
բրէնսէս՝ քէնտիսինի պիր ~~Գէնէ Է-Սէ-Է~~ գանն իտէրէք ,
սիղին հալ ու մէսլէքինիղի թէպտիլ իթտիրմէք խայալըն-
տա պուլունույօր : Լաքին պուշլարը արթըղ պէրթարաֆ
իտէլիմ . . . Պունտան սօնրա , սիղին նաղարրուպա կէօզ-
լէրինիգ օլանճա շաշապարըյա բարլամալը տըր քի ,
կէօրմէյէ կիթտիլիմիզ նաղըրըն դալպինի ճէլպ վէ մէֆ-
թուն իլլէսին :

Ատրիէն . - Հագգրնըզ վար , աղիգիմ տօղթէօր . . .
ինսան տաիմա քէտէր վէ մահզուէնիյեէթտէն սագընմալը
տըր . գիրա քէտէրէ տիւչար օլմանըն պաչլընա մահզուր-
լարընտան պիրի տէ , պաշգալարընըն էլէմ ու քէտէրինի
ունութմագ խուսուսը տըր Լաքին շու պուտալալը-
ղըմա պագընըզ , սիղտէն թալէպ իթտիյիմ մուալէնէթ
նէ իշուն օլտըղընը անյաթտըրմագսըզըն , սիղին միւրի վ-
վէթ վէ համիյեէթինիգտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթիյօրմ

Պալէնիէ . - Պէրէքէթ վերսին քի զօնույմադա տաճա
րէք յօգ վազթըմըզ վար . զիրա նազըրըն զօնաղը սիզին
քէօքիւնիւզտէն րէք ուզադ տըր :

Ատրիէն . - Պիր իբի քէլիմէ իլէ մէսէլէյի սիգէ արզ
իտէյիմ . օ տէլիգանլը իշճինին (Ակրիքօլըն) նազարը թէ-
վէճճիւհ վէ մէրհամէթիմի ճէլպ իթմէսինին սէպէպլէրինի
սիղէ զաթէն սէօյլէմիչիմ տիր . մէրգում տէլիգանլը ,
հէմ տէմիրճի վէ հէմաէ շաիր օլուպ , բէք չօգ գասիտէ-
լէր ինչատ իթմիշ օլտըղընտան, պու սապահ՝ սօն տէրճէ
մէյուսանէ պիր չէհրէ կէ քէօշքիւմէ կէտի վէ թէրթիպ
իթմիշ օլտըղը պիր իբի նէչիտէսի սէպէպլիյլէ սուի յան
ալթընտա պուլուճտըղընը վէ թէվղիֆ իտիլիպ հապսա

իլդա խտիւնէն յինի վէ քէնտիսի հէր նէ դատար պի կիւ-
նահ իսէ տէ , թու թուուպ մահպուս խտիւնէն օլուրսա ,
եէկեանէ մէտարը իսթինատը օլտըր ֆամիլեասը աճըն-
տան էօլէնէ յինի քէմալը ըզուրլապը զալպէ պէյան
պէ քէմաֆիս սապըդ սէրպէսթ պըրաղըլըպ չալըշապիւ-
մէսի իչուն պէնտէն պիր քէֆալէթ ագճէսի թալէպ իյէ-
տի . պէն տէ սիղին նաղըր ըլա օլան տօսթըղընըղը տէր-
խաթըր իտէրէք , բէճասընը դապուլ վէ իճապընըն իճրա
խտիւնէն յինի վատ իյէտիմ . լաքին պիչարէ տէլիգանըլ
հիւքիւմէթ թարաֆընտան զաթէն թէհարրի խտիւմէքտէ
օլտըղընտան , ահը քէօքիւմիւն պիր կիզլի եէրինէ սագ-
լամագ նիյէթինտէ պուլունտում . մա մաֆիհ խալամ , պու-
իշէ նէ մանալար վէրտիյինի պիլիրսինիզ , Շիմտի սէօլէյի-
նիզ , ազիզիմ տօգթէօր , սիղին թալալէնիզ սայէսինտէ ,
նաղըր էֆէնտի բէճա վէ թէմէննիյաթըմըղը գապուլ վէ
քէֆալէթ ագճէսիյէ իշճինին սէպիյինի թալալիյէ իտէ-
ճէք մի տիր :

Պալէնիէ . - Հայ հայ . օ խուսուստա զէրրէ դատար չիւպհէ իթմէյինիզ . պունտա պիր կէօնէ միւշքիլաթ եօզ . տրր . խուսուսըյլա սիզ՝ պէյադէթ վէ ֆէսահէթի լիսա . նընըզլա , վուզուլաթը միւմաիլէյհէ արզ ու իֆատէ իտէ . ճէք օլուրսանըզ , մուվաֆֆադիյեէթ թէէմին իտիլմիշ տէ . մէք տիր :

Ատրիէն . - Լաքին , ազիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ , պէնիմ
կիպի պիր կէնճ զըզը նազըրըն գօնաղընա կէօթիւրմէնի-
դի ըէճա իթմէք կիպի պէլթի տէ սիզէ ~~գարի~~ կէօրիւնէն
պիր գարարը նէ՛ իշուն իթթիխազ իթտիյիմի պիր ~~մի~~ միսի-
նիզ :

Գալէնիէ . — ԼՎՎԷԹ , հիմայէ իժտկիյնիզ տէլի գանլը
իշհիլի տահա զիյաւէ մուսիրրանէ պիր սուրէթտէ թավ-
սիյէ իժմէք իշուն . . . տէյիԼ մի :

Ատրիտէն . - Էվզէթ . . . պիլի տէ խաւամբն հէր թա-

րաֆա նէշը իտէճէյի պէտիհի օլան վէ մալիւմինիզ օլտը-
ղը իւղրէ , պու կիւն բօլիս գօմիսէրինին դապլծնամէսինտէ
դայտ իթտիւմիշ օլտըղը պիր թաղըմ իֆթիւրա վէ ազվի-
յաթը սուրէթի գաթիյէտէ ճէրհ իթմէք նիյէթիյէ իտի .
իշթէ պու սէպէսլէրտէն նաշի , եիւքսէք պիր մէվզըտա
պուլընան պիր գաթա միւրաճաթ իթմէյի թէրճիհ իյէ-
տիւմ . վուգուի հալին նէտէն իսպարէթ օլտըղընը միւմաի-
լէյհէ նագլ իտէճէյիմ վէ օ տա սէօզիւմէ ինանաճագ
տըր . շուքի հագըգաթըն էօյլէ պիր սէտասը վար տըր
քի , անա հալալէի սէմ իտէն քիմսէ գաթան ալտան .
մաշ :

Պալէնիէ . - Պուշարըն քեաֆֆէսի տէ ազիւանէ սու-
րէթտէ տիւշիւնիւմիւշ շէյլէր տիր , ազիզէմ մատմուա-
ղէլ Ատրիէն . Մէսէլի մէշհուր ֆէհիմսընճա , սիզ պիր
թաշըլա իքի դուշ վուրաճագ վէ թապիրի տիկէրլէ պիր
էյի ամէլ իյէ իքի հագըգանիյէթ գաղանմըշ օլաճագսը-
նըղ տըր . էվվէլի էֆտէ պիր թաղըմ թէհլիքէլի ազվի-
յաթը ճէրհ իտիպ , մուախսարէն տախի միւհթէրէմ պիր
տէլի գանլընըն սէպիլինի թախիլիյէ իթտիրէճէքսինիզ տիր .
Ատրիէն . - (Կիւլէրէք .) Բէք ալէա . իշթէ շու ֆէ-
րահպաիշ իւմիտ սայէսինտէ , էվվէլի պէշաշէթիմ գալ-
պիմտէ էզսէրի նէվ զուհուր իթմէքտէ տիր :

Պալէնիէ . - (Ֆէյլէսօֆանէ պիր թալր ըլա .) Հայ
հայ . տիւնեատա հէր շէյ ինսանըն նօզթաի նագարընա
վէ իւմիտինէ վապէսթէ տիր :

Ատրիէն . հիւքիւմէթի մէշրուլթէ (սահմանադրական
կառավարութիւն) ուսուլինտէն վէ իմթիյազաթը իտարէ-
սէն քիւլիյէն պի վուգուի օլտուգտան պաշգա , տօգ .
թէօր Պալէնիէ հագըգընտա տախի սօն տէրէճէ էֆիլիթի
ամիյանէսի պուլուտըղընտան , մէրգումըն սէօյլէտիլի
սէօզլէրտէն գաթան շիւպհէյէ զահիպ օլմատը . պինան
այէյհ , քէմալը մէսէրրէթլէ տէտի քի .

— Սէ , նէ սաատէթ , նէ իգպալ . . . նաղըր ըլա գ .
նուշուպ իշի պիթիւրտիքտէն սօնրա , մարէշալ Սիմոնըն
գըղարընը ալմաղա կիսէճէյիմ զէման իշճինին պիշարէ
վալիտէսինի թէշվիգ վէ թաթմին իտէպիլէճէյիմ տիր .
պէտպալիթ գատընճըղաղ օղուլըն հէնուզ իսանէյէ ալ-
տէթ իթմիշ օլմատըղընտան տօլայը , պէլքի տէ շու արա-
լըզ քէտէր վէ վէսվէսէյէ տիւշար օլմուշ տըր :

Պալէնիէ . - (Կիւլիւմսէյէրէք .) Էվվէթ , պու արդու-
նըղա տա նալի օլապիլէճէքսինիզ , ազիզէմ Ատրիէն . զիրա
պիզ նաղըրա օ դատար իպրամաթտա պուլուճաճաղըղ
վէ օ սէրէճէ մահիրանէ թէտպիրէր իսթիմալ իսէճէյիզ
քի , պիշարէ վալիտէսի օղուլըն թէվզիֆի խապէրինի ալ-
մազտան , թախիլիյէ սէպիլի միւթտէսինի ալաճագ տըր :

Ատրիէն . - (Ազիւմ պիր նէշէ իյէ .) Թարաֆըղտան
կէօրտիյիւմ շու լուլթի ու միւլիւվլէթի էօմիւմ օլտըգ-
ճա ունուլթմայաճաղըմ , ազիզիմ տօզթէօր . հագըգաթէն
սէօյլէրիմ քի , էֆէր մէյտանտա պու տէրէճէ վէլիւմ սէ-
պէպէր օլմամըշ պալըլուր , սիզէ գըյմէթտար պիր զէ-
ման դաիպ իթտիրմիշ օլտըղըմտան տօլայը մահնուպ օլա-
ճագ տըմ . լաքին պէն սիզին հըսսիյեաթը գալպինիզի պի-
լիրիմ . . .

Պալէնիէ . - (Պիր ազ էնֆիլիյէ շէքէրէք .) Հագըղընը-
տաքի սատագաթը քեամիլի վէ մուհապպէթի խալիսանէ-
մի պիլ ֆիլի իսպաթ իթմէքտէն պաշգա պիր արդու վէ
էմէլիւմ եօզ տուր :

Տօզթէօր Պալէնիէ պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , ա-
րապա գարուսընտան տըշարը էնտիշէլի պիր նաղար աթֆի
իթտի . զիրա արապա օ էսնատէ Ոտէոն մէյտանընտան
կէշմէքտէ վէ կէօզ կէօզիւ կէօլմէյէճէք տէրէճէտէ քէս-
րէթլէ եաղմազտա օլան գար պուլուլթընա րաղմէն , քեա-
միլէն թէնվիր իտիւմիշ օլան թէաթթօնըն ալըր կէօրիւնմէք-
տէ օլուպ , Ատրիէն տախի պու սըրատա պաշընը օ թարա-

Ֆա չեվիրմիշ պուլունտըղընտան, Օտէոն մէյտանը թա-
րաֆլարընա նէ՝ իշուն կէլմիշ օլտըղլարընտան թէաճճիւ պ
վէ չիւպհէ խոէպիլիլի խոի, Պինաէն սուէյհ տօղթէօր, պիր
թէտպիր մահիրանէ իյէ Ատրիէնին նազարը տըղղաթընը
քէնտիսինէ ճէլպ իթմէթ իշուն պիրտէն պիրէ .

— Ահ, եա Բապպի . . . աղ զալտը ունու թաճաղտըմ
- տէյու հայգըրտը .

Ատրիէն . - (Բէմայը կէլմի իյէ տօղթէօրէ տօղրու
տէօնէրէթ .) նէ՝ վար, մօսիէօ Պալէնիէ, նէ՝ օլույօրսընըզ .

Պալէնիէ . - Նազըր նէղտինտէ վաղը օլաճագ րէճա-
լարըմըղըն մուվաֆֆաղիլնէթ պուլմասընճա զայէթ մու-
հիմմ օլան պիր շէյի ունուտույօրտում .

Ատրիէն . - (Վէսլէսէլի պիր սուրէթտէ .) նէ՝ տիրօ,
աճապա անյայապիլիլ միլիմ .

Ս. Պալէնիէ խապիսանէ պիր թալլը րլա կիւլիւմսէ-
յէրէթ .

— Հէր ատէմին պիրէր զաիֆ տամարը պուլուն,
մասըթապիի տիր, վիւքէլա սընֆը խէ պայաղը խալգ-
տան տահա զիյատէ զաիֆ տամարը տրը, շիմտի մուա-
վէնէթինի թէմէննիյէ կիթտիլիմիղ զաթ տախի պու զա-
պիլ քէսանտան պիրիսի օլուպ, ճալիպի խթիհզա օլաճագ
տէրէճէտէ իւնվան վէ էլղապ պուտալասը տրը, էկէր
քէնտիսինի Լ-ւււ էլիւտէ տէյէրէթ սէլամլամայաճագ օ-
լուրսանըղ, պիրտէն պիրէ հիտտէթ ու զազապընը թահ-
րիթ իթմիշ օլուրսընըզ .

Ատրիէն . - (Բէզալիթ կիւլիւմսէյէրէթ .) Սիղ օլ պապ-
տէ միւսթէրիհ օլունուղ, աղիղիմ մօսիէօ Պալէնիէ, իս-
թէրսէնիղ Տէլէթլ- Զ-ւււ էլիւտէ հ-ւււ էլիւտէ տախի տէյէ-
պիլիլիմ, զաննըմա կէօրէ՝ պու իւնվան տախի շիմտի գու-
լանըլան էլղապը րէսմիյէտէն տիր .

Պալէնիէ . - Խալլը, շիմտի գուլլանըլմաղ . . . լալլը
գուլլանսանըղտա պիր պէլիս եօզ տուր, հաթթա էկէր պիր

իքի տէֆա տախի հալլան սըֆաթընը իսթիմալ իտէճէթ
օլուրսանըղ, իշիմիղ տահա շաբուղ պիթէճէթ տիր .

Ատրիէն . - Սիւսթէրիհ օլունըղ, աղիղիմ տօղթէօր .
ասըլզատէկեան միյանընտա պայաղը ատէմէր պուլընտըղը
միսիլլու, վիւքէլա սընֆընտա տախի զապա ատէմէր էթ-
սիթ օլմատըղընտան, Ս. Ժուրտէնի տէր խաթըր իտէրէթ,
րիճալը քիպարտան օլան պու զաթըն հըրսը շան վէ քիպը
ու զուրուրընը մէմնուն իտէճէյիմ տիր .

Պալէնիէ . - (Արապասընըն՝ Օտէոն մէյտանընտան
իանթէոն մահալլէսինէ կիտէն զարանըրգ սօզազլարա
կիրմիշ օլտըղընը քէմալը մէմնունէլլէ կէօրէրէթ .)
Պէն պու խուսուսը սիղէ հալլալէ իտէրիմ, քէմալը մէհա-
րէթէ իճրա իտէճէյինիղէ զէրրէ պատար չիւպհէմ եօզ
տուր, Լաքին ըզհարը քիպը ու զուրուր իթմէսինտէն տօ-
լալը, սոսթում նազըրը թայիպ իթմէյէ տէ ճէսարէթ ի-
տէմէմ, չունքի պու քիպը ու զուրուրը պիղէ ֆաիտէլի
օլաճագ տրը .

Ատրիէն . - Պու զապիլ տէսիսէլէր զարարսըղ շէյ-
լէր տիր, վէ սիղի թէէմին իտէրիմ քի, թէտպիրի մէզ-
քիւրէ միւրաճաաթ իթմէթլէ զաթան մուզտարըպ օլմա-
յաճաղըմ . . . (Պատէհու, արապսընըն գարուսընա տօղ-
րու էլիլէրէթ .) Եա Բապպի, պու սօզազլար նէ՝ գատար
գարանըղ եա . . . պու նէ՝ րուզկեար . . . պու նէ՝ գար,
աճապա հանկը մահալլէտէ պուլունըյօրըղ . . .

Պալէնիէ . - (Թալթիֆթեարանէ պիր սուրէթտէ .) Նա-
սըլ, վա՛ն նանքէօր մահալլէլի վա՛յ . . . սէվկիլի մահալ-
լէնիղ Սէն-Ժէրմէն վարըչընտա պուլունտըղընըղը, տիւք-
քեանլարըն ֆըղ տանընտան տա մը անյայալմատընըղ .

Ատրիէն . - Պէն զանն խոյօրտում քի, օ մահալլէ-
տէն յօգտան պէրու ուզազլաշտըղ .

Պալէնիէ . - (Կիւյա նէրէտէ պուլունտըղլարընը անլա-
մագ իսթիյօրմըչ կիպի, արապա գաբուսընա տօղրու էյի-

լէրէք .) **Պէն** տէ էօյլէ դանն իտիյօրտում . լաքին էլան օրատա ըմբըղ . . . Պիչարէ արապաճըմ՝ եիւղիւնէ գըրպան կիպի ուրմագտա օլան գարտան էթրաֆրնը կէօրէմէյէրէք , պիր աղ էվվէլ եօլու շաշըրմըլ օլմալը տըր . լաքին շիւտի տօղրու եօլու պուլտուգ . . . էվվէթ , էվվէթ , անլատըմ , Սէն-կիյեում սօգաղընտա պուլունույօրըղ . պու սօգաղ՝ գարտնըղ . վէ հիւղնէնկիղ պիր եէր տիր . շու . դատար քի , օն տազըղայա գատար նաղըր էֆէնտինին գօնաղընըն խուսուսի գարուսընա վասըլ օլապիլէնէյիգ . դիրա պէնիմ կիպի մահրէմ տօսթլար պէօյիք գարունըն մէրասիւմի թէշրիֆիյէսինաէն աղատէ գալմագ իմթիյազընը հաիզ տիւլէր :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ հէր տաիմ՝ արապա իլէ տըշարը չըգան ատէմէր կիպի , Բարիսին բէք չօգ սօգաղարընտան վէ իհնալը քիպարա մախսուս առաթըրէսիյեէտէն օ տէրէնէ պի խապէր իտի քի , Մ . Պալէնիէնին թէէքիտէն իֆատէ իթտիլի սէօղլէր հագղընտա հիչ պիր շիւպհէյէ գահիպ օլմատը . դիրա պալէատէ զիքր իթտիյիմիղ վէնհլէ , տօղթէօր իւղէրինտէ աշըրը մէրթէպէ էմիյեէթի վար բար :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէնին գօնաղընտան մուֆարագաթ իտէլիտէն պէրու , տօղթէօր Պալէնիէնին տիլինին ուճընտա պիր չէյ տօլաչմագտա ըսա տա , Ատրիէնին նազարը էմիյեէթինտէն տիւշէր գօրգուսըլա , սէօլլէմէյէ պիր տիւրլիւ ճէսարէթ իտէմէյօրտու : Ատրիէն տը Գարտօվիլ՝ բրէնսէս իլէ վագը օլան միւլագաթը՝ էսնասընտա , քէնտիսինտէն կիզլէմիշ օլտըղլարը դայէթ մահիմմ մէնֆաաթլարտան պահս իթմիշ օլտըղընտան , տօղթէօր՝ ցէրէք բրէսէսին վէ կէրէք Մ . տիկրինեինին պիրտէն պիրէ ալթ իւսթ օլմուշ օլտուղլարընը դայէթ գուրնաղ վէ մուտաղղիգ օլտըղը ճիհէթլէ սէղէպիլմիշ իտի . պինաէն ալէյհ , Ատրիէն ալէյհինտէ գուրուլմագտա օլան

վէ մէղիւիթ ճէմիյեէթինին էվամիր վէ նէվահիսինէ քէօր քէօրինէ իթաաթա մէճպուր օլմասը սէպէպիլլէ քէնտիսի տէ իշթիրաք իթմէքտէ օլտըղը շու ֆէսատ տօլապընըն՝ մէրգումէտէն կիզլէտիւրլէրի մէնաֆիլի աղիմէյէ միւթէալլիգ իտուլինէ ալթըղ գիւպհէսի գարմամըլ վէ մէնաֆիլի մէրգիւրէնին նէաէն իպարէթ օլտըղընը անլամագ արգուսըլա սուղան օլմագտա պուլունմըլ ըտը . շունքի , մէնսուպ օլտըղը **ճէմիյեէթի** միւտհիշէնին աղաի սաիրէսի կիպի , քէնտիսի տէ գամմաղըղ վէ ճասուսըղ իթմէք մէճպուրիյեէթինտէ պուլունտըղընտան , գալպինտէ , հասէտքեարըղ , **էմիյեէթի** սիլլիք վէ խապիսանէ պիր մէրագ կիպի **էշթիրաք** թէօհմէթտէն այրըլմաղ օլան պիր թագըմ գապայիհի մէնֆուրէնին թէվէսսիւ վէ թէզայիւտ իթտիյինի հըսս իտիյօրտու :

Պունտան վագիհէն անլաշըլըր քի , տօղթէօր Պալէնիէ՝ Մ . տիկրինեինին թէրթիպաթ վէ թէսապվուրաթընա եարտըմ իթմէյի գարարլաշտըրմըլ օլմաղլա պէրապէր , քէնտիսինտէն կիզլէմիշ օլտըղլարը **չէյ** անլամագ խուսուսընտա տա սօն տէրէնէ դայրէթքէշ պուլունըյօրտու . պինաէն ալէյհ , պիր **միւտէթտէն** պէրու տէվամ իտէկէլէն թէրէտտիւտաթընա դալէպէ իտէրէք վէ վագթը տա միւնասիպ պուլարագ , պիր տագըղա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա տէտի քի :

— Սիղէ պիր չէյ սիւալ իտէնէյիմ , մատմուազէլ , ֆագաթ պու սիւալիլի պէլքի տէ միւնասէպէթսիղ առտ իտէնէքսինիղ տիր . . . **էկէր** հագըղաթէն էօյլէ իսէ , ճէվապ վէրմէյինիղ . . .

Ատրիէն . - Սէօլլէյինիղ , բէճա իտէրիմ :

Պալէնիէ . - Բօլիս գօմիսէրինին **կէլմիշ** օլտըղը մատամ տը Սէն-Տիգիէյէ խապէր վէրիլմէզտէն պիր գաշ տագըղա էվվէլ , չիմաղլէ գատար սիլտէն քէթմ իտիլմիշ **չէյ** պաղը մէնաֆիլի ճէսիմէտէն պահս իթմիշ իտիլիղ , տէյիլ **մի** :

Ատրիէն . - Ի՞նչ է թ , տօղրու տըր :

Պալէնիէ . - (Հէր պիւր քէլիմէսի իւղէրինտէ տուրա-
րագ .) Պու սէօզլէրինիդ զանն իտէրսին քի բրէնսէս իւղէ-
րինտէ շիտտէթլի պիւր թէէսիր բէյտա իյլէտի :

Ատրիէն . - Հէմ օ գատար շիտտէթլի քի , ֆարղընա
վարտըղըմ պաղը շիւպհէլէրիմ հազըգաթը հալէ միւ-
պէտտէլ օլտու :

Պալէնիէ . - (Ո՞ր տա հէնէքեարանէ պիւր թալը ըլա .)
Ազիզէ գըղըմ , պու պահաը զիքր իտիշիմ հիյնի հաճէթ-
տէ սիզէ իյֆաի խըտմէթ իթմէք իշու Օլտըղընը պէ-
յանէ հաճէթ եօգ տուր զանն իտէրիմ . էկէր պուստան
գիյատէ պիւր շէյ իֆատէ իթմէքտէ պիւր կէօնէ մահգուր
կէօրիւյօրսանըզ , հիշ պիւր շէյ սիւալ իթմէմիշիմ կիպի
ֆարգ իտինիդ :

Ատրիէն տէրեաի միւլազազաթա տալըպ պիւր գաշ
տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքաէն սօնրա , ճէվապէն .

— Պու մէսէլէյէ միւթէալլիդ էօյլէ շէյլէր վարտըր
քի , հէնուզ պէն տէ պիւլմէմ . . . պուստան պաշգա , անըն
պաղը ճիհէթլէրինի սիզէ սէօյլէյէպիլտիյիմ հալտէ , պա-
ղըլարընը տա կիզլի սագըլամաղա մէճպուրըմ , Լաքին սիզ ,
հագգըմուտա պու . . . սօն տէրէճէ սատադաթ վէ խայր-
խահըգ իպրագ իթմիշ օլտըղընըղտան , էմիլիէթիմին եէ-
նի պիւր տէլիլինի տահա կէօսթէրմէքլէ , քէնտիմի պախ-
թիյար ատտ իտէճէյիմ . - տէտի :

Պալէնիէ . - (Ո՞ր հղունանէ .) Էօյլէ իսէ , հիշ պիւր
շէյ սէօյլէմէնիզլի իսթէմէմ . զիրա կէօսթէրտիյիմ սատա-
գաթա պէտէլ պիւր նէվ՝ միւքեաֆաթ ալմըշ զանն օլու-
նահաղըմ . մա մաֆիհ , պէն սիզէ իյֆաի խըտմէթ իթ-
մէքէ հըսս իթտիյիմ զէվգ ու մէսէրրէթ սայէսինտէ ,
պին քէրրէ մաղհարը միւքեաֆաթ օլմուշըմ տըր :

Ատրիէն . - (Ո՞ր . Պալէնիէնին ըզտըրապաթը վիճտա-
նիյեհսինէ գուլագ ասմամըշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Պէնի

աինլէյինիդ . . . ազ շօգ եագըն պիւր զէմանտա , ֆամիլ-
եամ սաղասը պէյնինտէ ճէսիմ պիւր միրասըն թագսիմ
իտիլէճէյինէ ինտնմաղա գուլվէթլի սէպէպլէրիմ վար-
տըր . . . ֆամիլեամըն պիւթիւն ազասըն թանըմամ .
զիրա նանթ ֆէրմանընըն լաղվ ու իպթալ իտիլմէսինտէն
սօնրա , թէքմիլ սիլսիլէմիդ մէմալիքի էճնէպիյեհսին տա-
ղըմըշ վէ տիւրլիւ տիւրլիւ մուսիպէթլէրէ կիրիֆթար օլ-
մուշ տըր :

Պալէնիէ . - (Սօն տէրէճէ մէրագլա .) Սահիհ մի . . .
պու միրասըն նէրէտէ օլտըղընը , քիմտէն կէլտիյինի , շիմ
տի քիմին եէտինտէ պուլունտըղընը պիլիւրմիսինիդ :

Ատրիէն . - Պիլէմէմ . . .

Պալէնիէ . - Էօյլէ օլտըղը հալտէ , հագգընըզը նա-
սըլ իսպաթ իտէճէքսինիդ :

Ատրիէն . - Դարիպէն անլայաճաղըմ :

Պալէնիէ . - Ի՞նչ անլայաթաճագ տըր :

Ատրիէն . - Սէօյլէյէմէմ :

Պալէնիէ . - Պէօյլէ պիւր միրասըն մէվճուտ օլտըղընը
սիզէ քիմ խապէր վէրաի :

Ատրիէն . - (Էսնաի միւլազաթաթա էքսէրիյա կէօս-
թէրտիյի շէվգ ու նէշէյէ մուղայիր տիւշէն լաթիֆ պիւր
մաղմումիյեթլէ .) Պուսը տա սէօյլէյէմէմ . պու պիւր սըրը
. . . հէմ տէ դարիպ պիւր սըրը տըր . . . արա սըրա պէնի
պուլմուշ օլտըղընըզ հէյէճան վէ տալընըզ զէմանլա-
րընտա , պու սըրրա թէալլիդ իտէն պաղը ահվալը խա-
րիք իւլ ատէյի տիւշիւնիւր տուրուրտում , էվվէթ . . . օ
զէմանլար զիհնիմտէ դայէթ եիւքսէք վէ դայէթ միւհթէ-
յէմ ֆիքրլէր թէվէլլիւտ իտէր իտի . . .

Ատրիէն . պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , պահ-
ըր թէֆէքքիւրաթա միւսթաղրագ օլարագ , իթթիյարը
իւթիւթ իյլէտի :

Մ . Պալէնիէ իսէ՝ մէրգուլմէյի շու տալընըզ հալին-

տէն գուրթարմագ իսթէմէտի . զիրա պու հալ քէնտի ի շինէ իրի ճիհէթլէ եարար ըտը . էվվէլէն՝ մատմուլազէլ տը Գարտովիլ . արապանըն կիթմէքտէ օլտըղը եօլուն նէ . րէսի իտուլինի անլայամազ ըտը . սունիլէն՝ տօգթէօր . Ատրիէնտէն իշիթմիշ օլտըղը էսրար հագգընտա իտարէի էֆրեար իթմէյէ վագթ պուլապիլիր իտի . Թապէն հաիզ օլտըղը ֆէրասէթ ու զէքեալէթի սայէսինտէ , պու իշտէ աբբայ տէկրինեի իշուն պիր միրաս մէսէյէսի մէվճուտ օլտըղընը միւպէմ սուրէթտէ հրսս իթմիշ իտի . իմտի , պու մատտէ հագգընտա վագթ զաիպ իթմէքսիզին խաֆի պիր րարօթօ թանցիմ իթմէքլիմի գարարլաշտըրտը . Քէնտի քէնտինէ շէօյլէ տիւշիւնմէքտէ իտի . պու մէսէլէ իքի շէյտէն խալի գալամազ . եա Մ . տէկրինեի պու իշտէ ժէ . շէյտէն Գէյնէթինին թալիմաթընա թէվֆիգէն հարէքթի իտի . յօր . վէ եա րէնտի էֆրեարը շախսիյեէսինէ իսթինաա իյլէյօր . պիրինեի գաղիյէտէ , թանցիմ իտէճէյի րարօթ . թօ պիր վագըլայը թաստիգ իտէճէքտի . իքինեի գաղիյէտէ իսէ՝ պաշգա պիր սըրը մէյտանա չըգարմըշ օլտ . ճագտը .

Մատմուլազէլ տը Գարտովիլ իյէ Մ . Պայէնիէ պիր միւտտէթ տէրին պիր սիւքիւնէթ իշինտէ գալտըլար . ա . րապանըն թէքէրլիքլէրինին կիւրիւթիւսիւ պիլէ պու սիւքիւնէթի իսլալ իթմէմէքտէ իտի . զիրա թօքրագ Էւզէրինտէ գաթը պիր գար պիլէթմիշ վէ սօգուգլար տախի րէյ տէր րէյ թէնհայաշմագտա պուլունմըշ ըտը .

Տօգթէօր Պայէնիէ սօն տէրէճէ մահիւ , ճիւրէթքեար վէ Ատրիէն տախի հէր շէյէ քէօր քէօրիւնէ միւթէգիտ օլմագլա պէրապէր . գուրտըղը տօլապըն թէմամըլլաշա . իլի մուվաֆֆաղիյեէթ օլաճաղը հագգընտա պիւթիւն պիւթիւն էմին տէյիլ իտի . զիրա թէհլիքէլի տագըղա եագլաշմագտա օլուպ , իհթիյաթսըղըղ . Էմէրէթի օլա . րագ , Ատրիէնին զիհինտէ ույանտըրըլան էտնա մէրթէ .

պիւր շիւպհէ . տօգթէօրիւն պիլ ճիւմլէ թէրթիպաթ վէ թէսավուրաթընը թար ու մար իսէպիլիր իտի .

Ատրիէն , Սէն-Տիգիէ գօնաղընտա տիւշար օլաըղը պիր խայլը հէյէճանլարտան զաթէն տէրման վէ թագաթը գալմամըշ օլտըղընտան , զանղըր զանղըր թիթրէմէք . տէ իտի . զիրա սօղուգ կիթտիքէ արթմագտա օլուպ , քէնտիսի իսէ տօգթէօրէ րէֆագաթ իթմէքիւն կէօսթէր . տիլի իսթիճալ սէպէպիլլէ , պիր շալ վէ եա պիր մանթօ ալմաղա պիլէ ունուլթմըշ ըտը .

Էրէյիճէ պիր միւտտէթտէն պէրու արապա՝ ճէսիմ վէ եիւքսէք պիր տիւլար ալթընտան կէյմէքտէ օլուպ . պու տիւլար իսէ՝ գարլար արասընտան , պուլուլթլարլա մէս . թուր օլան գուպպէի սէմա ալթընտա պէմ պէյաղ կէօրիւնմէքտէ իտի . Որթալըղը տէրին վէ հիւզնէնկիզ պիր սիւքիւնէթ իսթիյա իյլէմիշ իտի .

Արապա թէվագգուֆ իթտի . Խըտմէթքեար տէրհալ աշաղը էնիպ մանիտար պիր սուրէթտէ պէօյիւք պիր ա . րապա գաբուսընը շալմաղա պաշլատը . շէօյլէ քի . էվվէլա ալէլ աճէլէ իքի քէրրէ վէ էրէյիճէ պիր ֆասըլատան սօն . րա տախի պիր քէրրէ ուրտու .

Ատրիէն պու հալին ֆարգընա վարամատը . Եւզէրի ուրըլան տարալէլէր րէյ շիտտէթլի տէյիլ իտիլէր . պունտան պաշգա , տօգթէօր՝ պու մանիտար իշարէթին սէսի . նի էօրթմէք ֆիքրի իլէ , տէրհալ քէլամա պաշլայըպ քէմալը մէսէրրէթլէ .

— Նիհայէթ վասըլ օլտուգ . զայէթ ճագիպէլի կէօրիւնէրէք , միւմաիլէյհին գալպիլի ճէլպ իթմէյէ ճահտ իտինիզ , մատմուլազէլ . եանի պէշաշէթի թապիաթընըղը անըն հուղուրընտա տախի իպրազ իթմէքտէն շէքինմէյի . նիզ . - տէտի .

Ատրիէն . - (Իլիւլիւմէյէրէք .) Սիզ միւսթէրիհ օլու . նըզ , ազիլիմ . էլիմտէն կէլէնի տիլիշ իթմէյէճէյիմ .

(Պատէհու պիւա իսթիյար թիթրէյերէր.) Պու նէ տէհ. շէթի թիթրէյերէր. աղիղիմ մօսիէօ Պալէնիէ, սիղէ իգրար ի. տէրիմ քի, պու ագչամ, պէնիմ մինի մինի վէ էօքսիւզ ագրապալարմը իշնինին վալիտէսինին խանէսինտէն ա. լըպ քէօքիւմէ կէօթիւրաթիւմտէ, կիւղէլ վէ զայէթ բարլագ սուրէթտէ թէնվիր իտիյմիշ օլան սընագ սալօնը. մը աղիմ պիր մէսէրրէթ իշինտէ պուլաճաղըմ. զիրա սօ. զուգ վէ գարանլըգուան նէ տէրէճէ իրրան իթտիյիմի պի. իրսինիզ :

Պալէնիէ. - (Ձէնտօսթանէ պիր սուրէթտէ.) Մնա շիւպհէ եօգ. նազարրուպա շիշէքիէր մահղա զըյա վէ հա. րարէթլէ նէշվ ունիւմա պուլուրլար :

Տօգթէօր Պալէնիէ իյէ մատմուաղէլ տը Դարտօվիլ պու սէօղլէրի թէաթի իթտիքիէրի էսնատէ, արապա գա. բուսը ալըլմըշ վէ արապա տախի հալիլիէ տախիլ օլմուշ ըտը, իպթիտա տօգթէօր աշաղը էնիպ, գօլունը Ատրիէ. նէ թագտիմ իյէտի :

2

ՆԱԶԷՐԸՆ ԽԱԼՎԻԹԽԱՆԷՄԻ

Տօգթէօր Պալէնիէնին արապասը պիր գալ գատէմէ եի. քսէքիլի Օլան վէ գար ըլա մէսթուր պուլունան պիր քիւշիւք սահանլըգ էօնիւնէ վասըլ օլմուշ ըտը. պու սա. հանլըգ՝ պիր լամբա վասըլթատըլլա թէնվիր իտիյմիշ օլան պիր տէհիղէ կէօթիւրմէքտէ իտի :

Ատրիէն՝ սահանլըղըն աղանդ գայտըրըճը օլան գա.

տէմէլէրինի չըգմագ իւզրէ, տօգթէօրին գօլունա տա. յանտը, Տօգթէօր իսէ մէրգումէ հագգընտա կիւյա ա. զիմ պիր շէֆագաթ հըսս իտիյօրմըշ կիպի :

— Աման եա Լապպի, նասըլտա թիթրէյօրսընըգ. -

տէտի :

Ատրիէն. - (Թիթրէյերէք.) Էվլէթ. . . Պիւշիւք պիր սօղուգ պուլունտըղընտան, իւշիյօրմը. գօնագտան չը. գար իքէն աճէլէյէ կէլտիյիմ ճիհէթլէ, պիր շալ ալմաղը պիլէ ունութտում. . . Լաքին պու գօնաղըն նէ գատար հիւզնէնկիզ պիր մէնգարէսի վար. . . :

Պալէնիէ. - (Խիւլիւմէյերէք.) Իշթէ նաղըրըն քի. շիւք գօնաղը տէրլէրսէ, պու տըր. պիր նէվ Գ. . . (սրբարան) տըր քի, պիղիմ վիւքէլա տօսթումուղ տհվալը տիւնեթվիյէտէն ուզագ օլմագ իւզրէ, պուրայա չէքիլի, Լուլթէն իշէրի կիրինիզ. - տէտիքտէն սօնրա, էրէյիճէ պէօյիւք վէ խալի պիր տէհիղին գարուսընը եիթտի վէ գալպինտէքի շիտտէթլի հէյէճանը պիր թավ. ըլ պէշաշէթ ալթընտա կիզլէմէյէ չալըշարագ :

— Սէօյլէնիլէն սէօղլէր իէք տօղրու տըր. . . Էվլէթ, պուրասը պիր նաղըր գօնաղը տէյիլ, սօնրատան կէօրմէ պիր ատէմին էվի տիր. . . պագսան ա, գօճա գօնագտա պիր օտա խըտմէթքեարը պիլէ եօգ. . . (Տէհիղէ մութ. թասըլ պիր օտանըն գարուսընը աշարագ.) Պէրէքէթ վէրսին քի, սարայտա պէօյիւք օլտըղըմտան, անըն հէր պիր քէօչէ պուճաղընը պիլիլիմ. - տէտի :

Մատմուաղէլ տը Դարտօվիլ՝ ստտէ պիր սուրէթտէ պէզէնմիշ պիր սալօնա իտխալ օլունտը. պու սալօնըն տիվալլարը՝ գաթիֆէ նագչլարը հալի եէշիլ պիր քի. զըտըլա մէսթուր վէ տէրունի՝ սարը իւթրէթլի գաթիֆէ. իլլէ միւղէյէն մահուն սանտալիէլէր վէ գօլթուզլարը. լա մէֆուշ ըտը, Սալօնըն թախթա տէօչէմէսի տըգգաթ. լը սուրէթտէ ճիւլալանմըշ օլուպ, բարըլ բարըլ բարըլա.

մագտաւ ըտը : Եւ յաւարտագ պիր լամբա՝ ատէթին խարիճին տէ օլարադ եիւքսէք պիր եէրէ ասըլմըլ օլուպ , քէն տի բըրդընըն անճագ իւշտէ պիրինի էթրաֆա սալմագտաւ ըտը :

Ատրիէն պու խանէյի՝ ըիճալը տէվլէթտէն օլան պիր նազըրըն իգամէթինէ դայրը սալիհ վէ եագըրըրդ սըզ ատտ իթտիյինտէն , հէր նէ գատար շիւպհէյէ գահիպ օլմատը ըսա տա , թէաճճիւպ վէ հայրէթի միւթէգամմին պիր հարէքէթ իպրազընտան տա քէնտիսինի ալամատը վէ պիր տագըզա գատար գաբունըն էշիյի իւզէրինտէ տուրտու : Դօլունը քէնտիսինի վէրմիշ օլան Մ. Պալէնիէ՝ անըն հայրէթի վագըրասընըն սէպէպինի անլայարագ , թէպէսսիւմլէ տէտի քի :

— Պու գօնագ՝ սիգէ , եիւքսէք պիր մէվգըտա պու : լընան պիր նազըր իյուճ սէֆիյանէ կէօրիւնիւյօր , տէյիլ մի . լաքին էկէր հիւքիւմէթի մէշուլթէնին ուսուլը թէսարրուֆը նէ տէմէք օլտըրընը պիւսէ իտինիզ , ասլա թէաճճիւպ իթմէյէճէքտինիզ , Պունտան գաթը նազար , շիւմ տի Դաֆէնտիւ տախի կէօրէճէքսինիզ քի , գըյաֆէթի տէ էշեասը կիպի միսքինանէ տիր . . . Լաքին լութֆէն պէնի պիր սանիյէճիք պուրատա պէքլէյինիզ . . . կիտէյիմ նազըր էֆէնտիյի կէօրիւպ թէշիֆինիզի խապէր վէրէյիմ : Պէշ տագըզա սիւրմէզ ավտէթ իտէրիմ :

Պու սէօգիւ միւթէագըպ , գայունը Ատրիէնին գօլունտան ուսուլ իյէ չըգարտը վէ եան թարաֆտա վագը քիւշիք պիր գաբուլը ալըպ կէօգուէն նիհան օլտու : Ատրիէն տը Դարտօվիլ եայրնըզ գալմըլ ըտը :

Պիւարէ գըղճըղագ՝ հէր նէ գատար հըսա իթտիյի թէէսիլին սէպէպինի անլայամամագտա ըտը ըսա տա : պու վասի , սօղուգ , չըպլագ վէ բէնճէրէլէրի բէրտէսիզ սալօնը դայէթ տէհէթէնկիզ վէ մէհհուս պուլմագտաւ ըտը : պիր ազ սօնրա , էշեալի մէվճուտէսինտէ , իպթիտա

ֆարգընա վարամատըղը պիր թագըմ գարիպ շէյլէր տախի միւշահէտէ իտէրէք , գալպինտէ թարիֆի նագապիլ պիր էնտիշէ հըսա իթմէյէ պաշլատը . . . Իմտի , սէօնմիւշ օլան օճաղըն եանընա կիտէրէք , պունըն գաբուլը տէմիւ պիր գաֆէս վասըթասըյլա գաբանմըլ վէ մաշա վէ աթէշ քիւրէյի տախի տէմիր գէնճիրլէրլէ պաշլանմըլ օլտըրընը կէօրիւնճէ , տիւշարը հայրէթ օլտու գալտը : Պու գարիպ մէնգարէտէն գաթէն էրէյիճէ միւթէհայեիր գալտըրընտան , մաքինավարի պիր հարէքէթլէ , տիվարըն էօնիւնտէ պուլունան գօլթուգ սանտալիէլէրինտէն պիրինի քէնտիսինի տօյրու շէքմէք իթթէտի իսէ տէ , սանտալիէ եէրինտէն պիլէ գըմըլտանմատը : Ո գէման Ատրիէն , պիլ ճիւմլէ սանտալիէլէրին արգալըզլարը իքիշէր քիւշիւք տէմիր շէնկէրլէրլէ տիվարա մըխլանմըլ օլտըրընը հէօրտիւ : Իմտի , պու մէնգարէյէ գարըն կիւլմէքտէն քէնտիսինի ալամայարագ :

— Աճայիպ . . . գօնաղըն սահիպի պուլունան նազըր հագըրնտա էմնիյէթլէրի եօգ մը քի , սանտալիէլէրի պէօլլէ տիվարա մըխլամըշլար . - տէտի :

Ատրիէն՝ թէտրիճէն արթմագտա օլան էնտիշէի տէրունընը գապթ իթմէք իւզրէ , պու լաթիֆէյի մէճպուրէն եարմըլ ըտը . չունքի , վիւքէլատան օլան պու նազըրըն գօնաղընտա տէրին վէ գասվէթէնկիզ պիր սիւգըրնէթ հիւքմ իթմէքտէ վէ պէօյիք պիր մուամէլաթ մէրքէզինէ մախսուս օլան հարէքէթ վէ դայրէթին էսէրի պիլէ կէօրիւլմէմէքտէ իտի . չու գատար քի , արա սըրա , խարիճտէն էսմէքտէ օլան բուզկեարըն տէհէթլի սէտասը իշիտիլմէքտէ իտի :

Պիւ չարեք սաաթտան զիյատէ միւրուր իթմիշ օլուպ , Մ. Պալէնիէ հէնուզ ավտէթ իթմէմիշ իտի :

Ատրիէն՝ սօն տէրէճէ սապրսըզլըզա կիլիֆթար օլարագ , հէմ Մ. Պալէնիէ վէ հէմ տէ նազըր հագըրնտա

պիր մալխամաթ ալմազ իւզրէ , պիրիսինի չաղըրմազ իս-
թէտի . պուշըն իւզէրինէ , այնէնին էթրաֆընտա պիր
չընղըրազ իրի պուլմազ իչուն , կէօղլէրինի եօղարը դալ-
տըրտը ըսա տա , իրէ պէնղէր պիր շէյ կէօրէմէտի . ան-
ճազ , օտանըն նիւմ դարանըղը սէպէպլըյէ օվազթա գա-
տար այնէ զանն իթմիշ օլտըղը շէյին զայէթ բարլազ
պիր թէնէքէ բարչասը իտուլինի անլատը . Պիր սզ տա-
հա եազլաչարազ , սարը թուհնճտան մամուլ պիր չամտա-
նա չարբընտը քի , պու չամտան տախի՝ ասմա սաաթ կի-
պի , չըմինէնին մէրմէր թաշընա եարըչտըրըմըշ ըտը :

Պաղը քէրէ ինսանըն ֆիքրի էօյլէ պիր հալտէ պու-
լունուր քի , էն էհէմմիյէթսիզ պիր շէյ պիւէ տէհչէթլի
պիր ճէսամէթ քէսպ իտէր . իշթէ , շու հարէքէթսիզ չամ-
տան , տիվարա մէրպուլթ օյան սանտալիէլէր , այնէ մա-
գամընա դախմ օյան թէնէքէ բարչասը , օտատաքի տէ-
րին սիւքիւնէթ վէ Մ . Պալէնիէնին կիթտիքէ ուզանան
դայպուպէթի Ատրիէնէ էօյլէ պիր թէէսիր իթտիլէր քի ,
պիշարէ գըզըղազ սղիմ պիր տէհչէթ հըսս իթմէյէ
պաշլատը :

Հալ պու քի , հէքիմ հազգընտա տէրքեար օլան էմ-
նիյէթի օ դատար գալի իտի քի , քէնտիպէ տէհչէթ վէ-
րէն հալլէրին հիշ պիր էհէմմիյէթի պուլընմատըղընը վէ
պու տէրէճէ ուֆազ պիր շէյ իլէ զիհնի իշղալ իտիպ վէս-
վէսէյէ տիւչար օլմազ առէթա տիվանէլիք իտուլինի բէն-
տի քէնտինէ հիւքմ իտէրէք , դօրգազլըղընտան տօլայը
քէնտիսինի թէքտիր իթմէյէ պաշլատը : Մ . Պալէնիէնին
դայպուպէթի իսէ , պէս պէլլի նազըրըն մէշաղիլի խուսու-
սիյեհէսինին պլթմէսինէ պէրլէտիլի իչուն ուզանմազ տա
ըտը :

Լաքին Ատրիէն՝ դալպինի պու սուրէթլէ թաթմին
իթմէյէ չալըշմազլա պէրուպէր , եինէ սղիմ պիր տէհ-
չէթէ տիւչար օլարազ , պու վաղըաի խարիզ իւլ առէ

օլմազ սըզըն ճէսարէթ իտէմէյէճէյի պիր շէյի եարմադա
գարար վէրտի . եալաշ եալաշ հէքիվին չըղըպ կիթմիշ
տըղը քիւչիւք դաբույա եաղլաշըպ խարիճէ դալադ վէր-
տի վէ նէֆէս սոլմադտան տուր օլարազ , էթրաֆը տին-
լէտի իսէ տէ հիշ պիր շէյ իշիտէմէտի :

Նաիէհան , պաշընըն իւզէրինտէն , եէրէ տիւշէն պիր
ճիսմին սէտատը կիպի պօղուդ վէ տղըր պիր կիւրիլթիւ
իշիտիլտի . այնը վաղ թտա , սանրուրն քի պօղուդ պիր
ինիլթի տախի գալտըղընա աքսէնտաղ օլտու : Ալէլ տճէ-
լէ կէօղլէրինի եօղարը դալտըրուադ , թալանտան պիր
դաշ գուրու սըվա բարչալարը տէօրիւտիւլինի . կէօր-
տիւ . պուշար պէսպէլլի եօղարտաքի տէօշէմէնին
սարսըլմասըլլա տիւլիւշ իտի :

Ատրիէն՝ տէհչէթի տէրուրնը արթըզ զապթ իտէմէ-
յէրէք , պիրիսինի չաղըրմազ իւզրէ , տօղթէօր իլէ պիր-
լիքտէ կիրմիշ օլտըղը պէօյլիւք դաբույա տօղրու սէյրթ-
տի . լաքին դաբուրն տըչարըտան քիլիտլէնմիշ օլտըղընը
կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլ առէ տիւչարը թէհաճիւպ օլտու .
զիրա օլայա կիրէլիտէն պէրու , հիշ պիր անալթար սէ-
տասը իշիթմէմիշ իտի . իթտիքէ տէհչէթի թէղայիւտ ի-
տէրէք , պիշարէ գըզըղազ թապիպին չըղըպ կիթմիշ օլ-
տըղը քիւչիւք դաբույա տօղրու չիթապ իթտի իսէ տէ ,
պու դաբույը տախի տըչարըտան քիլիտլէնմիշ պուլտու :

Մա մսֆիհ , քէնտիսինի իսթիլա իթմէքտէ օլան տէհ-
չէթէ դարչը հալէա ճէնքլէշմէր իսթէյէրէք , թապիաթը-
նըն մէթանէթ վէ ճէսարէթինէ միւրաճաաթ իթտի վէ
պիր թագըմ՝ սէսլէպլէր վէ պէհանէլէրլէ քէնտիսինի իս-
քեաթ իթմէյէ չալըշարազ տէտի քի :

— Եանըլըշ օլմալըլըմ , պէն եալընըղ պիր ճիսմին
տիւչաիլիւնիւ իշիթտիմ , ինիլթի սէտասը պիր խայալ է-
սէրի օլմալը տըր Տիւշէն շէյին պիր տտէմ տէյիլ ,
պիր ճիսմ օլտըղընը իսպաթ իտէճէք պին տիւրլիւ սէպէպ-

լերիմ՝ վար տըր : Լաքին պու քիլիտլի դարուլամը նէ տիր
... : Պէլքի պէնիմ պուրատա օլտըղըմը պիլմէ լէրէք , պու
օտատա քիմսէ եօզ տէյու զանն իթմիչէր տիր :

Ատրիէն՝ պու սէօղլէրի սէօյլէտիրտէն սօնրա , էնտի-
չէի գալոյ սաիգասըյլա էթրաֆընա պաղընտը . պասէ-
հու մէթին պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Կէվէչլիք լազըմ տէյիլ . պուլունտըղըմ վաչէ-
յէթ հազգընտա քէնտիւի ալտաթմաղա վէ զիհնիմի իչ-
ղալ իթմէյէ հաճէթ եօզ տուր . պիյաքս , տիւչար օլտը-
ղըմ շու հալը էսէֆէնկիդի ճիտտէն տիւչիւնմէլի տիր ,
պուրասը պիր նազըր գօնաղը օլմատըղը տէրէճէի պէտա .
հէթէ չըգմիշ տըր . պուներ իսպաթ իտէճէք պին տիւրիւ
սէպէպլէր վար տըր . . . : Շու հալտէ , Ս . Պալէնիէ պէ-
նի ալտաթմաղ տէմէք օյուր . լաքին նէ մազատա մէպնի
ալտաթմաղ , պէնի նէ իչուն պուրայա կէթիրտի , նէրէ-
տէ իմ :

Պու իքի մէսէլէ՝ Ատրիէնէ սօն տէրէճէ մուղլագ կէ-
րիւնմէքտէ իտի . անճագ , Ս . Պալէնիէնին խայընլըղընա
գուրպան կիթմիշ զաղըղընա ազար ազար գանաաթ հա-
սըլ իտիյօրտու . լաքին պէօյլէ պիր գանաաթը վիճտանի-
յէ՝ պու խուլուսքեար վէ ալիճէնապ րուհ իչուն օ տէրէ-
ճէ տէհչէթլի իտի քի , տօգթէօր հազգընտաքի մահրէմա-
նէ վէ սամիմանէ տօսթյուղընը տիւչիւնէրէք , հալէա պու
գանաաթտան ֆէրաղէթ իթմէք իսթէմէքտէ իտի . պի-
նաէն ալէյհ աճը պիր քէտէրլէ քէնտի քէնտինէ .

— Կէվէչլիք , գաաֆ վէ տէհչէթ պագ ինսանը նէ
տէրէճէ հազգսըղ վէ ճէֆրէթպալիշ ֆարդիյաթա սէվգ
իտէր . էվվէթ , պէօյլէ պիր փուտհէ խայընլըղա , մահգա
իշ էտիլլէի գաթիյէ իլէ թէհազգուգ իթտիքտէ ինան-
մագ ճաիզ օլուր . շիմտի պիր ատէմ չաղըրայըմ տա մա-
լիւմաթ ալայըմ . գալպիմի ազաճըղ թէէմին իթմէնին եէկ-
եանէ չարէսի պու տըր : Պատէհու չընղըրագ պուլունմա-

տըղընը տերխաթըր իտերէք .) Պէիս Եօգ, էլ իլէ վուրու-
րըմ, էլպէթթէ պիրիսի կէլիլ . - տէաի :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ, Ատրիէն՝ մինի մինի վէ նա-
գիւ էլլէրիլլէ պիր գաչ տէֆալար դաքույա վուրտու, Պու
գաքու տան հասըլ օլան պօղու գ. կիւրիւթիւտէն՝ անըն
դալէթ գալըն օլտըղը քէշֆ օլունմագտա ըսը, Լաքին
պիչարէ դըզըղաղ հի պիր թարաֆտան ճէվապ ալումա-
տը, Պունըն իւզէրինէ օ պիր գաքույա սէյիրթիպ, վէ պիր
գաչ տէֆա տա օնա վուրտու, տըչարըրտա ալնը տէրին
սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա օլումպ, Եալընըպ ըուզկհարըն
չիտտէթլի ինիլթիսի պու սիւքիւնէթի իխլալ իթմէք-
իտի :

Ատրիէն . - (Թիթրէյէրէք .) Պէն հէր նէ գատար
սաչգալարը կիպի դօրղադ տէյիլ իսէմ տէ, պուրտտա
հիւքմֆէրմա օլան սօղուղըն թէէսիրիյլէ մի, նէ մի, պի-
լա իխթիյար թիթրէյօրըմ, քէնտիմի կէրչի հէր տիւրլիւ
գաաֆ վէ կէվչէքլիքտէն մուհաֆազա իթմէյէ ճահտ ի-
տիյօրսամ տա, պանա էօյլէ կէլիյօր բի, պէնիմ Եէրիմտէ
հէր բիմ տախի օլսա, պուրատաքի հալլէրի դարիպ վէ
տէհէթլի կէօրէճէք տիր . - տէաի :

Նապէհան, Ատրիէնին պուլունմագտա օլտըղը սալօն
իւզէրինտէքի օտաւտան պիր թազըմ հալլըրմա սէտսպա-
րը վէ տահա տօղրուսը վահչիյանէ վէ հէվընաք ուլայըչ-
լար իչիտիլտի, վէ պիր աղ սօնրա տախի, կիւյա պիր գաչ
քիչի պօղաղ պօղազա գավղա իտիյօրլար կիպի պօղուգ
վէ շիտտէթլի պիր պյադ բաթըրտըսը թավանը սարստը :

Ատրիէն՝ տիւչար օլտըղը տէհէթ թէէսիրիյլէ, պիր-
տէն պիրէ հալլըրըպ էթրաֆընա պագընտը, չէհրէսի էօ-
լիւ կիպի սօլուպ սարարտը վէ վէլէհ ու հալլէթինտէն
պիր տազըգաճըգ հարէքէթսիզ գալտըգտան սօնրա,
յանատլարլա գաքանմըչ օլան բէնճէրէլէրտէն պիրինին
իւզէրինէ սալտըրըպ վար դուվլէթիլլէ Եիթտի աչտը :

Գունըն ի գէրինէ, գալլա գարընը յիտաւթի պիր
բուղկեար Ատրիէնին եւզիւնէ չարբըպ սաօնը տօլտուր-
տու վէ լամբանըն թիւթէն ընդընը թէհըիգ իտիպ բար-
լաթաղգտան սօնրու, սէօնտիւրտիւ:

Մատմուաղէլ տը Գարտօլի զիֆիր գարանըգտա
գալմը վէ էլէրինի բէնճէրէնին տէմիր բարմագլըգլարը-
նա տօլամըն օլտըղը հայտէ, օ աւէ գատար զապթ իթ-
մէքտէ օլտըղը տէհէթէ արթըղ թագաթկիւղար օլա-
մայարապ, իմտատընա ատէմ չաղըմաղա հագըրլանմըն
իքէն, հեպիւնէ մէմուլըն զայրը պիր մէնզարէ իլիւմէսիլէ
պիր միւտտէթ տէհէթինտէն տօնա գալտը:

Ատրիէնին պուլունմաղտա օլտըղը տաիրէ գայընըն-
տա տիկէր պիր տաիրէ տահա մէվճուտ օլուպ, պուլըն
էն վէ զըյատար բէնճէրէսի, իքի տաիրէ արասընտաքի

մէսաֆէյի էքէյիճէ թէնիլիր իթմէտէ իտի Ատրիէն՝ մէգ-
քիւր բէնճէրէնին բէրտէսիգ ճամլարը արասընտան, պէ-
յազ, սօլղուն վէ գուրու քէմիք տէնիլէճէք գատար զա-
իֆ պիր չէհրէ կէօրտիւ քի, արգասընտան քէֆինէ (պա-
տանք) պէնզէր պիր պէղ սիւրիւլէյէրէք, բէնճէրէնին
էօնիւնտէն կէչիպ տէօնմէքտէ իտի, շախսը մէրգուլըն հա-
րէքէթի հէմ շիտտէթի վէ հէմ տէ միւթէմատի իտի:

Ատրիէն՝ կէօղէրինի մէգրիւր բէնճէրէյէ աթֆ իթ-
միշ օլմաղլա, պու տէհէթի վէ մաթէմաք մէնզարէտէն
զանն իտէրսին քի տօնտու գալտը, մէնզարէի մէգքիւրէ
սէպէպիլլէ խէվֆ ու իւաչիլէթի մէրթէպէի նիհայէյէ վար-
մըն օլտըղընտան, սարըլըպ հարըմըն օլտըղը բէնճէրէ
գաֆէսլէրինի թէրք իթմէքսիլլըն օլանճա գուվլէթիլլէ
իմտատ չաղըմաղա պաչլատը, Պիր գալ սանիլէ գատար
պու սուրէթլէ իսթիմտատ իթտիքտէն սօնրա, իքի իրի
եարը գատըն եապաչ եապաչ մատմուաղէլ տը Գար-
տօլիլին սալօնընա կիլտիլէր: Ատրիէն իսէ հայէա բէն-
ճէրէյէ սարըլմըն տուրմըն օլտըղընտան, անէրի կէօրէ-
մէտի:

Գըրգ գըրգ պէշ եաչընտա անճազ պուլունան պու իքի
գատըն, էրքէրէրտէն տահա զիյաուտէ գուվլէթի օլուպ,
պայաղը սընֆտան պէսլէմէլէր միսիլլու կէչիլի կիւղէլ պիր
սուրէթտէ կիլինմիլլէր իտի, նաքէսանէ էլպիսէլէրի իւ-
ղէրինտէն գալըն բրօսթէլալար պաղլամըն օլուպ, պուլ-
լարըն պիր ուճը պօյունլարընա գատար չըգմագտա վէ
տիկէր ուճը տախի տյաղլարընա գատար ինմէքտէ իտի:

Դատընլարտան պիրի՝ էյինտէ պիր լամբա թութմագ-
տա օլուպ, չէհրէսի գըրմըղը վէ բարլազ, պուրնու իրի
վէ չիպանըն տօլու, կէօղէրի ուֆաճըգ վէ եէչիլ, վէ
սաչլարը տախի իֆ լէնկինտէ վէ քիլլի պիր սէրքուշ ալ-
թընտա պիրի պիրինէ գարըմըն ըտը: Տիկէրի իսէ սարք,
քէմիքի վէ գուրու պիր գատըն օլուպ, պաչընա պիր մա-

թէմ թաքեւասի գոյմուշ վէ պու թաքեւէ իսէ՝ թօքրագրէնկինտէ, չիչէք պօղուգլու, զաիֆ վէ գալըն վէ սիյահ գալարա պիր գաթ տահա չիրքինէշմիշ սիմասընը իհա. թա իթմիշ իտի. Պիր գաշ ուզուն գըր պըյըզլար եօզա. ըրքի տուտաղը իւզէրինտէ մէշհուտ օլուպ, զանն իտէրսին քի օրայա սիյահ պիր կէօլկէ սալմագտա ըտը. Պու գատըն տախի, քիւլ բէնէի գումայտան մամուլ պիր նէվ գալըն էլպիսէ թութմագտա օլուպ, եարը եարըյա ալըմիշ ըտը:

Հէր իքիսի տէ, Ատրիէնին սաիգաի տէհչէթլէ. « Ենէ. թիչին, ճան գուլթուրան եօգ մը . . . » տէյու հայգըրա. ըագ բէնճէրէնիա տէմիր բարմագլըզլարընա սարըլտըղը էանատէ գաբուտան իչէրի կիրմիչէր իտի:

Գատընլար՝ քէնտիլէրինէ մախսուս պիր իշարէթլէ, Ատրիէնի պիրի պիրինէ օսթէլտիլէր վէ պիրիսի էլին. տէքի լամբայը չըմինէնին իւզէրինէ գօյտըղը սըրատա, պաշընա մաթէմ թաքեւասի գոյմըշ օլան տիկէրի տէ բէնճէրէյէ եանաշարագ, իրի վէ քէմիքի էլինի մատմուագէլ տը Դարտօլիլին ումուզընա տայաթտը. Պիշարէ գըզըղազ պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնիւպ տէ, պու տէհչէթէնկիլ չէհրէյի կէօրիւնճէ, գօրգուսընտան պիր նիտա տըր սալը վէրտի:

Հայրէթ վէ տէհչէթինին իլք թէէսիրի կէշաիքտէ, Ատրիէնին գալպի ըահաթլանմագա պաշլատը. զիրա, գարչըսընտաքի գատըն հէր նէ գատար չիրքին վէ մէքրուհ պիր մախուգ իտի իսէ տէ, հիշ օլմագսա անընյա կէօրիւ. չիւլէպիլիր իտի. պինապէրին՝ պօղուգ պիր սէտա իլէ:

— Մ. Պալէնիէ նէրէտէ տիր. — տէյու սօրտու:

Գատընլար պիրի պիրինէ պագըլտըգտան սօնրա, պիր իշարէթ թէաթի իթաիլէրտէ, հիշ պիր ճէվապ վէրմէտիլէր:

Ատրիէն. — (Թէքրար քէլամա աղաղլէ.) Պէնի պուրայա

կէթիրմիշ օլան Մ. Պալէնիէնին նէրէտէ պուլունտըղընը սօրույօրում, իշիթմէյօրմըսընըզ, մատամ. . . Հայտի, քէն. տիսինի չիմոի կէօրմէր իսթէրիմ. . .

Իրի գատըն. — Մ. Պալէնիէ կիթտի:

Ատրիէն. — Կիթտի մի. . . պէնի պուրատա պըրա. գարագ կիթտի հա՛. . . լաքին պու նէ տէմէք, եա Ռապ. պի. . .

Պիր տագըգաճըղ. տի. չիւնտի. քտէն սօնրա, իլալէ. թէն.

— Կիտինիզ պանա պիր արապա կէթիրինիզ. — տէտի:

Իքի գատընլար ումուզլարընը գալտըրարագ պիրի պիրինէ պագըլտըլար:

Ատրիէն. — (Սաքին պիր սէտա իլէ.) Ռէճա խտէրիմ, մատամ, կիտինիզ պանա պիր արապա կէթիրինիզ. չունքի Մ. Պալէնիէ պէնի պուրատա պըրագարագ կիթմիշ տիր. պէն պուրատան չըգըպ զիթմէք իսթէրիմ. — տէտի:

Թօմաս նամընտաքի գատըն՝ Ատրիէնին տէտիլի սէօզլէրի իշիթմէգտէն կէլէրէք:

— Հայտի, հայտի, մատմուագէլ, վագթ կէլմիշ տիր. . . արթըզ եաթմանըզ իճապ իտէր. — տէտի:

Ատրիէն. — (Տէհչէթլէ.) Եաթմագ մը. . . լաքին, եա Ռապպի, առէթա չըլտըրաճաղըմ կէլիյօր. . . (Իքի գատընլարա խիթապէն.) Պու էվ նէրէսի տիր. . . պէն նէրէտէ իմ. . . ճէվապ վէրինիզ:

Թօմաս. — (Սէրթ պիր սէտա իլէ.) Սիզ էօյլէ պիր եէրտէսինիզ քի, պիր ազ էվէլ եաթտըղընըզ կիպի պա. ղըրմագ մէմու. տըր:

Թէրվէզ նամընտաքի գատըն տախի սէօզէ գարը. շարագ.

— Էվվէթ, սիզ էօյլէ պիր եէրտէ սինիզ քի, պիրագ էվվէլ եաթտըղընըզ կիպի լամբալարը սէօնտիւրմէք տէ
Ր— 404

հանգ օլամազ . . . Եօգսա պօգուչուրըզ հա՛, պիլմիլ օլունուզ . - տէյուլ իլավէ իթտի :

Ատրիէն , տէհչէթինտէն թիր թիր թիթրէյէրէք վէ - Եօյլէյէնէք պիր թէլիմէ պիլէ պուլամայարադ , պու հէվ լէնկիդ ճատրլարըն երազիւնէ պազմազտա վէ ճէրէյան իտէն հալլէրի անլամազ իչուն զիհնինի պիհուտէ եէրէ եօրմազտա ըտը : Նալէհան , մէսէլէյի ֆէհմ իթմիլ զան . Նըյլա տէտի բի :

— Անլայօրըմ , պուրատա պիր եանլըշըզ վար տըր . հէր նէ գատար նէտէն իպարէթ օլտըզընը անլայամայօր-սամտա , նիհայէթ պիր եանլըշըզ օլմայը տըր . . . սիզ պէ-նի պիր պաշգասընըն եէրինէ գօյօրսընըզ . . . պէնիմ իմ օլտըզըմը պիլմիլ օլտըզընըզ . . . պանա Ատրիէն տը Գար-տօվիլ տէրիւր . . . Իմտի , կէօրիյօրսընըզ քի պուրա-տան չըզըզ կիթմէյէ մէհզուհնիյեթիմ վար տըր . հաթթ-պէնի ճէպրէն ալըզ օյմազա տա հիչ քիմէնին հազզը օլ-մազ . . . Պինաէն ալէյհ , սիզէ էմի իտիյօրըմ , կիտինիզ տէրհալ պանա պիր արասլա կէթիլինիզ , Էկէր պու մահալ-լէտէ արասլա պուլունմազսա , պէրապէրիմէ պիր ատէմ գաթընըզ , պէնի Պապիլուն սօգաղընտա վազը Սէն-Տիզէ գօնաղընտաքի քէօքիմէ կէթիլսիւն , Կէրէք պու ա-տէմի վէ կէրէք սիզի զիյատէսիյլէ խօշնուտ իտէնէյիմէ էմին օլունըզ . . .

Թօմաս . - Պազստն ա՛, եահու , պու սաֆսաթալար տահա պիթմէյէնէք մի . . . պունլարը պիզէ սէյլէ-Եօյլէյէնէք եարար :

Ատրիէն . - (Հէր տիւրիւ թէտապիրի իթթիլտազ իթ-մէյի կէօգէ ալտըլըն օլտըզընտա .) Քէնտինիզի սազը-նընըզ , մատամ , էկէր պէնի ճէպրէն պուրատա ալըզօ-յաճազ օլուրսանըզ , նէթիճէսի ֆէնա օլուր . . . սիզ քէնտինիզի նէ տէրէնէ վէլիմ պիր թէհլիքէյէ աթմազտա օլտըզընըզ պիլմէյօրսընըզ :

Ժէրվէզ . - (Սապրսըզ վէ սէրթ պիր թալր ըլա .) Խաթմադա կէլէնէք միսինիզ , մասաուաղէլ , եա՛ էվվէթ , եա՛ եօգ տէյլինիզ :

Ատրիէն . - (Աճէլէ պիր սէյլէյիլէ .) Տինլէյինիզ , մատամ , պէնիմ պուրատա չըզըզ կիթմէմէ միսատէ իտէնէք օլուրսանըզ , հէր պիրթինիզ իթիլէք պին ֆրանք վէրիլիմ . . . էլ վէրմէզ մի , էկէր էլ վէրմէզսէ , սէյլէ-յինիլ . . . Եա պին ֆրանք . . . երկիրմի պին ֆրանք , վէլ հասըլ իսթէտիլինիզ գատար ազնէ վէրիլիմ . . . Պէն զէնկին իմ . . . Եա պուրատա չըզմալըյըմ (Տիլիւրաշ պիր սէտա իլէ .) Եա՛ Լապլի . . . պիր սըլարը չըգսամ . Եա՛ պուրատա գալմազ իսթէմէմ . . . պէն պուրատա գօրգույօրըմ :

Ժէրվէզ . - Երկիրմի պին ֆրանք մը . . . եաղը լօգ-մա . նէ աէրսին , Թօմաս :

Թօմաս . - Պըրադ . Ալլահընը սէվէրսէն , Ժէրվէզ , հէրսինին չաղըլտըզը թիւրքիւ պու օլտըզընը պիլմէյօր-մըսըն :

Ատրիէն . - (Օլանճա գուվվէթինի քէնտինիլէ թօր-լայարազ .) Բէք էյի . . . մատամ քի հազդ , բէճա վէ թէհտիտ կիպի շէյլէրին սիզէ հիչ պիր թէհտիլի օլամազ , իշթէ պէնտէ ալըզտան ալըզա սէյլէյօրըմ քի պէն հէր հալտէ . . . վէ չա տազըզաաա պուրատա կիթմէք իս-թէրիմ . . . Պազսըլմ պանա գաթըն ճաւալէլէ ճէպրիյեթ իսթիմալ իթմէյէ քիմ ճէսարէթ իտէնէք :

Պու սէօզիւ սէյլէք սէյլէմէզ , Ատրիէն տը Գարտօ-վիլ գաթույա տօզրու պիր տաթմ աթմը :

Պու էսնատէ , պիր ազ էվվէլ Ատրիէնի տիւլարը տէհ-չէթ իթմիլ օլան վահչիյանէ վէ պօղուգ կիւրիլթիւլէր Թէքրար աքսէնտազ օլտուլար . Եա պու քէրիէ , Եա լայըլ սէտալարըյլա պէրսպէր այադ բաթըրտըսը եօղ ըտը :

Ատրիէն՝ պու կիւրիւթիւիւ իշխութեամբ թէյազ-
գուֆ խտերէք վէ ստիգաի տէհէթլէ գաւորնլարա եազ-
լաշարագ .

— Օհ , եւ՛ Բապպի , պու կիւրիւթիւէր աւազ-
նէ՞ տիր . . . սիզ տէ իշխութիւնը . . . պու էվ նա՞ղլ
էվ տիր քի , պէօլէ տէհէթլի սէտալար իշխութիւնը . —տէ-
տիրտէն սօնրա , բէնտիւնի դաիպ խտէհէք տէրէհէտէ տիւ-
շարը տէհէթլ օլուպ , գարանլըգտա բարլամագտա զան-
վէ էօնիւնտէն մէղրիւր սօլուգ չէհիւ կէչիպ տէօնմէքտէ
պուլունան բէնհէրէյի կէօսթէրէրէք .

— Պագընըղ , պագընըղ , շու գարշըտաքի տէօն-
կէօրիւյօրմըսընըղ . . . օ նէ՞ տիր . — տէյու սօրտու ,

Թօմաս . — Նէ՞ օլաճագ , սիզին կիպի ուսլու տուրմա .
յանլարտան պիրի տիր . . .

Ատրիէն . — (Տէհէթլէ էլլէրիւնի պիրի պիրիւնէ գալ-
տըրարագ .) Նէ՞ սէօլլէյօրսընըղ , մատամ . . . պու էվ նէ՞-
րէսի տիր . . . պունլարա նէ՞ եաբարլար . . .

Ժէրվէղ . — Ուսլու տուրմասըղընըղ վէ կէչիպ եաթ-
մագտան իսթինքեաֆ իթտիլիւնիզ թագտիրտէ սիզէ նէ
եաբըլաճագսա անլէրէ տէ օ եաբըլըր .

Թօմաս . — (Գօլթուղը ալթընտաքի էլպիսէյի կէօս-
թէրէրէք .) Պա կիպիւրէ իշթէ պունը կիտիրիւրէր . . .
կէօրիւյօր մըսընըղ . . . Է-Ֆուլ (1) կիտիրիւրէր . . .

Ատրիէն . — (Գօրգուսընտան եիւզիւնիւ էլլէրի իշինէ
ալարագ .) Ահ , եւ՛ Բապպի . — տէյու հայգըրտը .

Պու տէհէթլի սէօլլէր պիշարէնին զիհնին թէնվիր
իլլէմիշ վէ նիհայէթ իւլ էմի հէր չէյի անլամըշ ըտը . Լա-

(1) Գամիզօլ տէտիքլէրի՝ ելլէյէ միւշապիս պիր նէվ կէօ-
սիւպիք օլուպ , գօլլարը՝ էլլէրիւնտէն ուզուն վէ պիրի պիրիւնէ
պէթլէր տիր . տիպանլէրի , խասթէլլի վէ մահքիւմլէրի գապթ
իթ-Ֆէ իւզի իսթիւմալ օլունուր .

քին սապահքի հէյէճանլարտան սօնրա , պու սօնուճը
տարպէ բէք շիտտէթի թէհէսիր իյլէտի . գէվալը գըզը-
ղաղ՝ պայըլաճաղընը անլատը . էլլէրի աշաղը տիւշտիւ .
չէհիւսինի աղիւմ պիր սօլղունլըգ իսթիւա իյլէյիպ , թէք-
միլ վիւճաւար թիթրէմէյէ պաշլատը վէ տիզ չէօքէրէք
վէ տէհէթլիւմա կէօղլէրիլլէ Է-Ֆուլ կէօսթէրէրէք սէօ-
նիւգ պիր սէտա իլէ անճագ շու սէօղլէրի սէօլլէյէպիտի .

— Ահ , խալլ . . . Ալլահ աշգընա օլտուն . . . աճըլը-
նըղ . . . պու չէյի եաբմայընըղ . . . ինայէթ , մէրհամէթ
. . . մատամ . . . հէր . . . նէքի . . . էմի իտէրսէնիզ . . . իճ-
րասընա հագրըրմ . . .

Պատէհու թագաթ վէ մէճալի պիւսպիւթիւն քէսի-
լէրէք , տուրտըր եէրտէ պայըլա գալտը . վէ էկէր գա-
տընլար , քէնտիսինի պայըլմըշ օլտըղը հալտէ թութմասա
ըտըլար , տէօշէմէ իւզէրիտէ եըղըլպ գալաճագտը .

Թօմաս . — Պայըլմագ թէհիքէլի պիր չէյ տէյիլ տիր
. . . գալտըրըպ եաթաղընա կէօթիւրէլիւմ . . . էլպիսէլէ-
րինի չըգալըպ եաթըրտըղըմըղտա , պիր չէյսի գալմագ .

Ժէրվէղ . — Էօլլէ իսէ , սէն օնու գուճաղալըպ կէօ-
թիւր . պէն տէ լամբայը ալայըմ .

Թօմաս՝ հատտը զաթընտա կիւճիւ գուվլէթի պիր
գասըն օլտըղընտան , մատմուազէլ տը Գարտօլիլի ու-
յումուշ պիր չօճուգ կիպի գալտըրտը վէ գօլլարը իշինէ
ալարագ , բէֆիդէսինին արգասը սըրա , Ա . Պայէնիէնին
չըզըպ կիթմիշ օլտըղը օտալա կէօթիւրտիւ .

Պու օտա , հէր նէ գատար սօն տէրէճէ թէմիզ իտի
իսէ տէ , էշեաի լագըմէտէն արի իտի . եէչիլիմսի պիր քեաշ-
ղըտ՝ տիվարլարընը գարլամագտա օլուպ , պիր քէօշէսին-
տէ տաիլի , տէմիրաէն մամուլ քիւչիւք վէ ալաղ պիր
գալեօլա պուլունմագտա վէ պու գարեօլանըն պաշ թա-
րաֆընտա իսէ մասայա պէնզէր պիր լաֆ կէօրիւմէքտէ
իտի . շըմինէնին իշինէ մէվղու՝ օլան սօպա՝ եանընա քիմսէ

եանաշմատն իշուն, պիր տէմիր դափէսլէ իհաթա օլուն, մըշ ըտը, տիվարա րապթ իտիւմիշ պիր մասա, պու մասանընէ Էօնիւնէ դօնալմիշ վէ տէօշէմէ թաթիթասընա միթալանմըշ պիր սոնստայիէ, մահոն պիր տօյապ վէ պիր Գօլթուզ սանստայիէսի պու օտանընէ Էլեաթի մէվհուտէսինի իբմալ իթմէրտէ իտի, Բէնճէրէսի՝ բերտէտէն խալի օլուպ, իշէրլի ճիհէթտէն տաթի, ճամյարըն դրըմասընը մէն իթմէյէ մաթսուս պիր տէմիր դափէսլէ մահտուտ ըտը, իշթէ, Ատրիէնին Պապիլոն սօգաղընտաթի քիւշիւք վէ Ֆէրահայաթիւ րէօշթիւ իյէ քիւշիւք մուղայլի տիւշէն պու հիւզնէնկիւ օտա պիշարէյէ իգամէթկիւհաճ օլաճագտը, Թօմաս՝ լեւրիլէյլին մուալէնէթիյլէ, մատմուզէլ տը Գարտօվիլին պայդըն ճէսէտինի դարեօլանըն իւզէրինէ օթուրթտը, լամբա տաթի՝ պաշ թարաֆընտաթի րաֆ իւզէրինէ վազ օլունտը:

Պէքճի գատընլարտան պիրի Ատրիէնի թութմագտա օլտըղը սըրատա, տիկէրի սէ տիւլմէյէրինի չէօշիւպ Էլպիսէյէրինի չրգարմագտա ըտը, Պէտալաթ գրգըղագ պայղընըզ վէ տէրմանսըղըղընտան նաշի պաշընը կէօսիւնէ սարգմըշ ըտը, Մէրգուլմէ՝ հէր նէ գատար պայրըմըշ ըտը ըսա տա, իքի իրի կէօզ եաշլարը դարանմըշ օլան կէօղլէրինտէն աշաղը եուլարլանմագտա վէ կէօղլէրինին ուզուն վէ սիյահ քիւրթիքլէրի իսէ Էօլիւ չէհրէսի կըպի սօլմուշ օլան եանագլարընա կէօկէ սալմագտա ըտը, Եէրէ տիւշիւպ պայրըտըղը սըրատա լիւրիսգտ սաշլարը տաղըմըշ օլտըղընտան, ալթուն րէնկինտէ իրէք տալղալար միսալի, Ֆիլ տիշի գատար պէյազ կէրտանընը վէ Էօլսիւնիւ իհաթա իթմէրտէ իտի . . .

Պու հէյալէթլի աճուզէյէրտէն պիրիսի՝ ինճէ տան, թէլալար վէ տիւլպէնտայէր ալթընտա բէմպէ մէրմէրտէն պիր սանէմ կիպի կէօրիւնմէքտէ օլան պու բաթ, եուլմչագ վէ նազիք վիճուտը թութուպ տա, պէյազ աթլաս.

տան մամուլ կէօլիւսիւլիւնիւ չրգարընճա վէ իրի, գըրմըզը, նասըրը վէ չաթլադ Էլլէրիյլէ անըն չրպլագ ումուզլարընա վէ գօյսարընա տօգունընճա, Ատրիէն՝ հէր նէ գատար պիւթիւն պիւթիւն ալըմամըշ ըտը ըսա տա, պու սէրթ վէ գապա օլաշայընտան պիւա իթիլիյար սարսըրտը:

Պէքճի Դատըն Ատրիէնին Էլպիսէյէրինի չրգարտըզտան սօնրա, տիղ իսթիւնէ կէշէրէք մէրգուլմէնին ալագ գապլարընը տաթի չրգարմագտա օլտըղընտան.

— Նէ տէ քիւշիւք ալագլարը վար, իքիսի պիրտէն ալուճըմըն իշինէ սըղապիլի. — տէտի:

Ֆիլ վազը, պիր յօճուգ ալաղը գատար ուֆագ վէ աթլաս կիպի պէյազ վէ բարլագ վէ եէր եէր մաթ տամարը ալագլարը իյէ, ալճըլըզ իլահէսի Տիանանըն պաճագլարը գատար նազիք օլան վէ բէմպէ թօրուզլարլա տիղլէրի հալի պուլունան պաճագլարը մէյտանա չրգտը:

Թօմաս. — Սաշլարը տա նէ գատար ուզուն, Էվլէթ, հէմ ուզուն վէ հէմ տէ եուլմագ. . . պագը վէր պիր քէրրէ. . . եիւրիւտիւլիւ զէման իւզէրինէ պասաճագ. . . հայըֆ քի գաֆասը իւզէրինէ պուզ գօյմագ իշուն պու կիւզէլ սաշլար քէօրիւնէ տիր:

Թօմաս՝ պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, մէրգուլմէնին ալթուն կիպի բարլագ սաշլարընը թօրլարպ պաշը արգասընտա միւմրինի մէրթէպէ պիւքտիւ պաղլատը:

Լաքին Էյվահ. . . հանըմյարընըն սաշլարընը քէմալը մուհասպէթ վէ դուրուրլա թէղեին իտէն ժօրմէթ, Ֆլորին վէ Հէպէնին պէյազ բարմագլարը եէրինէ իքի սըյըլըզ ճատընըն նասըրը վէ դալըն Էլլէրի գաթմ օլմուշ ըտը, կէնճ գըզ, պէքճի գատընըն Էլլէրինին սէրթ վէ նէգաքէթսիզ օլաշայընընը թէքրար հըսս իթմիշ օլտըղընտան, Էվլէյնէ իւզէրինտէ միւլահէտէ իտիւմիշ օլան սինիր թիթլէմէսի եինէ թէքէրիւր իյլէտի, իսթէր սաթգաթի թապիաթտան պիր նէվ իսթիքրաճ Էսէրիյլէ օլսուն, իսթէր կիճէնին սօ.

դու զը թէ էսիրիյէ պուլունսուն, Ատրիէն պիր տէֆա տա-
հա պէոյէնէ թիթրէտիքտէն սօնրա, ազար ազար քէնտի-
սինի պուլմաղա պաշլատը:

Ուէրգումէ՝ ազլընը պաշլընա թօրլայարագ վէ կէօզ
եաշլարըլլա նէմնաք չէհրէսինի դարլայան սաշլարընը է-
լիյէ պիր թարաֆա աթարագ, քէնտիսինի պու մէրրուհ
գատընյար արասընտա եարը չքալագ կէօրիւնէն, տէհ-
չէթ, չէֆրէթ վէ հիտտէթի թարիֆ օլունմազ պիր տէրէ-
նէյէ վարտը:

Ատրիէն՝ իպթիտաի էմիտէ հիճապ վէ դադապընտան
նաշի աճը պիր նիտա սայը վէրտի, պատէհու, պու իքի
աճուղէնին պագըշլարընտան դուրթուլմազ ֆիլրիյէ, դա-
յէթ սիւրաթըլը պիր հարէքէթ իճրասըլլա, գարեօլասը-
նըն պաշը ուճընտաքի րաֆա մէվզու՝ օլան լամբայը տէ-
վիրի վէրտի, լամբա իսէ՝ տէօչէմէ թախթասը իւղէրինէ
տիւչէրէք բարչա բարչա օլու պ սէօնտիւ:

Գունըն իւղէրինէ, պէտպախթ գըզըզազ՝ գօյու պիր
գարանըզ իշինտէ գալարագ, եաթաղըն եօրղանյարընա
սարըլաը վէ տիլիւրաշ ընչգըրըզլարլա թէմէյէ պաշլատը:

Գէքճի գատընլար՝ Ատրիէնին փնիթիլէրինի վէ քէ-
մալը հիտտէթլէ լամբայը տէվիրմէսինի շիտտէթի պիր
ճիննէթէ համլ իտէրէք, քէնտիլէրինի իզնա՝ իթտիլէր:

Թօմաս իսէ՝ գարանըզ տա թութունա թութունա
եիւրիւլիւ պ դադապնազ պիր թավը րլա:

— Ա, լամբալարը սէօնտիւրմէյէ վէ գրրմաղա թէք-
րալ մը պաշլատընըզ... կէօրիւնիւր քի սիզին մէրագը-
նըզ տա պու տըր, բէքէյի... պէն սիզէ էվլէլտէն պիլ-
տիրմիշ իտիմ... եօգարըրի մէճնունէ գատըն կիպի պու
կէնէ սիզ տէ Գ-ՎԵԼԸ կիլէնէքսինիզ տիր:

Թէրվէզ, — էվլէթ, կիլտիրմէլի, Թօմաս, սէն քէն-
տիսինի սըզըճա թութ, պէն տէ կիտիպ պիր ըշըզ կէթի-
րէյիմ, պատէհու իքիմիզ պիրտէն գամիպօլու կիլտիրիլիզ:

Թօմաս, — էօյլէ իսէ, չարուգ օլ... չունքի, պու
գըզ միւլայիմ պիր չէհրէյէ մալիք օլմագլա պէրապէր.
սօն տէրէնէ չըլղըն կէօրիւնիւյօր... պու կիճէյի աճըն
եանընտա կէշիրմէք իճապ իտէնէք...

...

Հիւզնամիզ վէ էսէֆէնկիզ զըտտիյէթ:

Սապահլայըն Ատրիէն, սէրպէսթ, խանտէրու (խըն-
դումբրես) վէ սէնայիի նէֆիսէնին վիւճուտէ կէթիրտիյի
ասարը նատիտէ վէ թէնէմիւլաթ արասընտա պախթի-
յար օլարագ գալգմըշ վէ իւշ նագարրուպա պէսլէմէնին
խըտէմաթը նագիքեանէսիյէ կիլինիպ գուշանմըշ վէ թա-
պիաթը ալիճէնապանէ վէ մէճնունանէսի սաիգասըլլա,
ագրապասընտան օլան պիր Հինտլի բրէնսի միւքէլլէֆ վէ
ֆագաթ նակէհանի պիր սուրէթտէ գապուլ իթմէք իւզ-
րէ պիր թագըմ թէրթիպաթ իճրա իթմիշ վէ Տակուպէ-
րին կէթիրմիշ օլտըղը իքի էօքսիւզ գըզըզազ հագգըն-
տա տախի նէճիպանէ գարարար իթթիիագ իյլէմիշ վէ
մատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ վագը օլան միւլագաթընտա,
կեահ մաղրուր, կեահ միւթէէսսիր, կեահ մահզուն, կեահ
նէշէլի, կեահ իսթիհզաքեար, կեահ վագարըլ, կեահ
խուլուքեար վէ կեահ տախի ճէսուր կէօրիւնմիւշ վէ խիւ-
լասաի քէլամ՝ պու մէլուն գօնաղա կէլմէքտէն մագսատը
իսէ, նամուսքեար վէ չալըզան պիր իշճինին թախիլիէի
սէպիլի իշուն լութֆ թալէպինտէն իպարէթ պուլունմուշ
ըտը:

Ագշամ իսէ... ալչագճատընա պիր խայընըղա գուր-
պան կիտէրէք, իքի տիվանէ պէքճիսինին գապա էլլէրի-
նէ թէսլիմ օլունմուշ վէ նագիք վիւճուտը տախի տիվանէ-
լէրէ մախսուս օլան վէ ԳԱՄԻՉՕԼ թէսմիյէ օլունան օմէք-
րուն լիպաս իշինտէ վահշիյանէ պիր սուրէթտէ հապս ի-
տիլմիշ իտի:

...

Մատմուռազէլ տը Գարտովիլն պու հէյպէթի աճու-
ղէրէրլէ պէրապէր, կիճէյի բէք տէհչէթի սուրէթտէ կէ-
չիրաի :

Իրթէսի կիւնիւ, սապահըն սաաթ տօգուզ րատտէ-
լէրինտէ, կէնճ գըզ, տօգթէօր Պալէնիէնին՝ էվվէլքի կի-
պի խանտէնաք, տօսթանէ վէ բէտէրանէ պիր չէհրէ իլէ
օտասընտան իչէրի կիրտիյինի կէօրիւնճէ, ֆէվզ էլատէ
տիւշարը հայրէթ օլտու գալար :

Տօգթէօր իսէ՝ գաբուտան իչէրի կիրէր կիրմէզ, մուշ-
ֆիզանէ վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ :

— Է, գըզըմ, սէզլէյիսիզ պագալըմ, պու կիճէյի
նաւը կէչիրտինիզ, — տէյու սօրտու :

5

Զ Ի Յ Ա Ր Է Թ

Մատմուռազէլ տը Գարտովիլն պէքճիլէրի, մէրգու-
մէնին րէճա վէ նիյաղլարընա վէ ալէլ խուտու տուր-
մագ հազգընտաքի վստյարընա րույի րիզա կէօսթէրէրէք,
գամիգօլու կիճէնին հալընըզ պիր գըսմընտա կիլտիրմիչ-
լէր վէ պիր գաչ սաաթ սօնրա չըգարմըչլարըտը. պի-
նաէն ալէյհ՝ սապահլայըն, հիչ պիր միւմանաաթ կէօր-
մէքսիղին, հալընըզնա գալգմըչ վէ հալընըզնա կիլինմիչ
իտի :

Ատրիէն գարեչլասընըն քէնարընտա օթուրմըչըտը,
հանաղլարընըն տէհչէթէնկիզ սօլդուսըլըչը, չէհրէսինին
ֆէվզ էլատէ թէղայեիւրի, աթէյի հիւմնա (տենդ) իլէ
բարլամագտա պուլունան կէօզլէրի վէ տրա սըրա վիւ-
ճուտինի սարսմագտա օլան սինիր թիթրէյիչլէրի, օմիւտ-
հիչ կիճէնին՝ պու նազիք վէ սինիրի մախուգ իւզէրինտէ
իճրա իթտիյի թէէսիրաթը միւէլլիմէնին տէրէճէսինի կէօս-
թէրմէքտէ իտի: Տօգթէօր Պալէնիէ օտայա կիրէր կիրմէզ,
պիր իշարէթլէ ժէրվէղի վէ թօմասը տըչարը չըգարթտը:
Մատմուռազէլ տը Գարտովիլ մէրգումը կէօրտիւքտէ, հայ-
րէթինտէն թաչ քէսիւմիչ գալմըչ վէ պու միւտհիչ իւայըն-
լըղը իճրա իթտիքտէն սօնրա, հալէա քէնտի էօնիւնէ չըգ-
մագա ճիւրէթ իթմէքտէ օլան պու ատէմին քիւսթախըղը
հազգընտա տիւշիւնէրէք, պիր նէվ՝ պաչ տէօնմէսի հըսս
իթմէյէ պաչլամըչը տը . . .

Հալ պու քի, թապիպ՝ լաթիֆ պիր սէտա վէ մուշֆի-
զանէ պիր թալըրըլա թէքրար :

— Է՛, պիշարե գրգրմ, սեզյէյինիգ պազարմ, պու կիճէյի նաւը կէշիրսինիգ. — տէյու սօրաուգտա, Ատրիէն՝ «Աճապա բույա» մը կէօրիյօրըմ՝ տէյէրէք, էյինի աթէշ կիպի եանմագտա օյան ալնընա կէօթիւրաիւ, Գա տէհու, տիք տիք հէյիգն եիւզիւնէ պազարագ, տու տագլարը նիմ աչըյտը իսէ տէ, օ տէրէճէ յիտտէթիէ իիթ. բէմէյէ պաշլատը քի, պիւր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆույ իթ. մէք միւմքին օյամատը, Հիտտէթ, Նէֆրէթ վէ ինֆիալ վէ խուսուսըյլա՝ ալյագճատընա սուի իսթիմալ իտիլէն պիր էֆիլէթին Նէճիպ գալպէրէ իյդա իթսիյի դարագ ու տ. տապէթ, Ատրիէնի օ տէրէճէ ալթ իւսթ իթմիշ իտիքի, մէպհուի վէ հայրան գալարագ սիւքիւթի գաթ՝ իլէ ճէ. վապ պիլէ վէրէմէտի:

Տօգթէօր իսէ՝ մահիր պիր ագթէօր կիպի բօյուներէք կիւզէյ օյնամագտա օյտըղընտան, քէտէրնաք պիր սու. բէթտէ պաշընը սալլալարագ:

— Հայտի... հայտի, պէն Նէ՛ օյտըղընը անպօրրմ. պանա գարըն էօֆթէլէնմիշսինիգ, տէյի՛ մի. էհ, եւ Բապպի... պէն էօյլէ օյանաղընը գաթէն քէշֆ իթմիշ իտիւ, ագիզէ գրգըմ. — տէտի:

Գիւսթախանէ պիր ընտալարըղլա իրատ իտիլէն պու սեզյէյի Ատրիէնի պիրտէն պիրէ եօգարը սըշրաթմը, Գիշարէ գրգըղագ ալյաղա գալգտը, սօյդուն եանագլարը աթէշ կիպի գրգարտը. իրի գարա կէօղէրի գրգընըմ սալմագա պուշլատը. պատէհու, Նագարրուպա չէհրէսինի միւթէազգիմանէ պիր սուրէթտէ եօգարը գալտըրտը, իւսթ տուտաղը հագարէթամիգ վէ աճը պիր թէպէտիւմէ ճիւզիճէ աչըյտը վէ սաքիթանէ վէ ֆագաթ միւթէհէվ. վիրանէ պիր թալը ըլա, օթուրմագտա օյան Մ. Գալէնի. էնիւ էօթիւնտէն կէշտիքտէն սօնրա, սիւրաթլը ատըմլարա գարույա տօղրու իլէրիլէտի, Գիւշիւք պիր բէնճէրէսի պուլունան պու գարու տըշարըտան միւհլէմ՝ սուրէթտէ

գարաուրըմը ըտը, Ատրիէն տօղթէօրէ տօղրու տէօնէ. բէք, ամիրանէ պիր թալը ըլա:

— Շու գարույր աչընըգ. — տէտի:

Գալէնիէ. — Ագիզէմ մատմաագէյ Ատրիէն, միւսթէ. բիհ օյուներգ... գալպինիդի ֆէրահ թուրնըգ... մահ. բիմ տօսթլար կիպի գօնուշալըմ... չուքի, պէն սիդին տօսթուըգ օյտըղըմի բէք ալէա պիլիրսինիգ. — տէտիք. տէն սօնրա, պիր իշիմ էնֆիլէ չէքտի:

Ատրիէն. — (Հիտտէթինտէն Նաշի թիթրէք պիր «է. տա իլէ») Տէմէք տիր քի... մօսիէ... պէն պու կիւն տէ տըշարը չըգմալաճաղըմ, էօյլէ՛ մի:

Գալէնիէ. — Թէէսսիֆի ագիմլէ պէյան իտէրիմ քի. չըգմալաճաղընըգ, սէվկիլի էվլատըմ... պէօյլէ չիտ. տէթլի հէյէճանլարտ տիւշար օյտըղընըգ հապտէ, տըշա. ըր չըգմագ միւմքին օյապիլի՛ր մի... Նիւզիւնիւգ ա. թէշ կիպի պըզարմըշ վէ կէօղէրինիգ տէ գան չանաղընա տէօնմիւշ տիր... Նապղընըգ իսէ՝ պիր տագրգատա սէքսէն աթմագտա պմալը... բէճա իտէրիմ, ագիզէ գրգըմ, պա կիպի էսէֆէնկիգ հէյէճանլարա հալինիդի պիր գաթ տահա աղըրյաշաղըմալընըգ...:

Ատրիէն՝ տօղթէօրիւն եիւզիւնէ տիք տիք պազտըգ. տան սօնրա, աղըր աղըր եիւրիւյերէք, գարեօլաւընըն քէ. Նարընա կիտիպ օթուրտը:

Գալէնիէ. — (Ալօղիւնտէ տէվամ իտէրէք.) Թէմամ, էվաթ տէ պու տըր... ուսլու տուրընըգ... վէ թէք. րար սէօյլէյօրըմ՝ քի, մահրէմ տօսթլար կիպի գօնուշա. լըմ:

Ատրիէն. — (Գըսա վէ միւթէտիլ պիր սէտա վէ սա. քին պիր թալը ըլա) Հագղընըգ վար, մօսիէ, մահրէմ տօսթլար կիպի գօնուշալըմ... սիգ պէնի տիվանէ եէ. րինէ գգմագ իսթիյօրսընըգ, տէյի՛ մի:

Գալէնիէ. — (Գիր ահ չէքէրէք.) Սէվկիլի գըղըմ, պէն

թա, հազարներդ տա հեր քէստէն զիյատէ շէֆֆազ ու մու-
հապպէթիմ՝ վար տըր. պինաէն ալէյն պէն քէնտիմ՝ սի-
զի կէրէյի կիպի թէսաւի իտէնէթիմ. — տէտի :

Ատրիէն՝ Մ. Պալէնիէնին սէօղլէրինի դաթ՝ իթմէքսի-
զին տինլէտիքտէն սօնրա, տիք տիք մէրզումըն եիւզիւնէ
պազարազ :

— Մօսիէօ . . . պէնի տիւլանէլէր սըրասընա կէտի-
մէք իչուն սիզէ նէ մըզտար ազնէ վէրիօրլար. — տէտի :

Պալէնիէ. — (Պիւա իսթիյար կիւնէնէրէք.) նէ՛ սէօյ-
լէյօրսընրզ, մատմուազէլ. — տէյու հազարար :

Ատրիէն. — (Աճը պիւ հազարէթլէ սէօղլիւնէ տէվամ
իտէրէք.) Պէնիմ՝ զէնկին օլտըղրմը պիլիւսինիզ . . . իմ-
տի, սիզէ վէրիւն մէպլաղլըն իքի դաթընը տա վէրէպիլի-
րիմ. . . . Հայտի՛, մօսիէօ, պիւ ազ էվվէլ պահս իթմիչ օլ-
տըղընրզ տօթլուզ նամընա օլսուն . . . սիզին խրաւէթի
վազրանրզա պէտէլ վէրիլէն ազնէնին պէհասընը ար-
թըլմազլըղրմա միւսաստէ իտինիզ :

Պալէնիէ. — (Սիւթատը օլան ֆիւթուր-րղլըղը թէք-
րար էլէ ալարազ.) Սիզէ պէքճիլիք իտէն գատընլար, պու-
կիճէթի րարօրթ օլարընտա, այնը թէրլիֆի քէնտիլէրիւնէ
տէ իթմիչ օլտըղընրզ պիլիտիլիօրլար :

Ատրիէն. — Աֆլ իտէրսինիզ, մօսիէօ . . . պէնիմ
քէնտիլէրինէ թէքլիֆ իթտիլիմ մէպլազ չօզ պիւ շէյ տէ-
յիլ իտի. նէզաքէթ վէ թէրպիլէտէն պի պէհրէ օլան վէ
ֆազր ու զարուրէթ իլճաաթըլլա պէօյլէ պիւ մէմուրիլէ-
թի տէրէօհատէ իթմիչ պուլունան գատընլարանէ մըզտար
շէյ թէքլիֆ օլունապիլիւսէ, օգատար թէքլիֆ իթմիչ
իտիմ. . . . Լաքին սիզին կիպի քիպար, ցայէթ ալիմ՝ վէ
սօն տէրէնէ սահիսլի տիրայէթ պիւ ատէմլէ պաշգա
տիւրլի մուամէլէ իտէնէյիմ. չունքի խայրնլըզ տէնիլէն
ալազլըղըն պէհալարը պիւ օլմազ. հեր պիւ խայրնլըղըն
պիրէր տիւրլիւ պէհասը վար տըր. իմտի, պու պէտպաթիթ

Խթեցի՜մ յի , շիմտի հաղգրմոտանէ գատար նէֆրէթ կէօս .
 Թէրիյօրսանըզ , պիր կիւն տէ օ գատար Թէշէրքիւր ըզ-
 հար իտէսինիզ . . . պէն դաթէն պու նէֆրէթինիդի քէշֆ
 իթմիշ իտիմ . . . լաքին , տիւնեա ի զէրինաէ էօյլէ վա-
 ջիֆէշէր վար ուրի յի , նէ գատար պատիի քէտէր տախի
 օլաա , եինէ իյֆա իթմէր զարուրի տիր :

Մ. Պալէնիէ՝ պու սեօզլէրի օ տէրէճէ գանաթը
 վիճտանյա իրաա իթմիշ իտի յի , Ատրիէն՝ հայրէթ վէ
 Թէաճճիւ պի հալի պիր հարէրէթ իպրաղընտան քէնտիսի-
 նի ալամատը : Պատէհու , տուտաղլարընտա աճը պիր Թէ-
 պէսսիւմ նիւմայան օլարազ տէտի յի :

— Ահ . . . տէմէք օյույօր յի , պու հայրէրին քեաֆ-
 ֆէսի տէ պէնիւմ մէնֆաաթիւմ իյուն տրր , էօյլէ՝ մի :

Պալէնիէ . - Հալ հալ . . . օնա շիւպհէնիդ մի վար .
 շիմտիյէ գատար սիգէ ֆաիտէլի օլաղտան պաշգա պիր
 էմէլ վէ արդոււմ պույոււնմըշ մի տրր :

Ատրիէն . - Պիլմէմ , մօսիէօ , եալընըզ շուրասընը ան-
 լալամայօրիւմ յի , շիմտիքի հայապըղըղընըզ մի , եօզաա
 էվիէլի խալընըղընըզ մի տահա մէքրուհ սալըլմայը :

Պալէնիէ . - (Մի թէնէսսիֆանէ պիր թալըրըյա ումուզ-
 լարընը գալտըրարազ .) Խալընըզ մի . . . լաքին տիւ .
 շիւնիւնիւզ , պիշարէ գըզըմ . . . էկէր պէն քէմայը խա-
 լիւթ վէ սատաղաթլա սիգին մէնֆաաթ վէ ֆաիտէնիզ
 իյուն շալըշմամըշ օլապըրտիւմ , պու սապահ , գուհուրը
 թապիի օլան հիտտէթ վէ ինֆիայընըզա հէաէֆ օլմազա
 կէլիւր մի իտիւմ : Պու խաաթախանէ պէնիւմ տիր , պէն պու .
 րանըն պաշ հէքիմի իւմ . . . շալկիւտանըմտան տիկէր իպի
 հէքիւմ տախի վէքեալէթէն պէնիւմ մէմուրիյէլթիմի կէօ-
 րիւրէր . իմտի , սիգի թէտապի իթմէք իյուն , աշլէրի տէ
 կէօնտէրէպիլիւր իտիւմ . ֆազաթ , պէն էօյլէ եարմազ իս-
 Թէմէտիւմ . . . զիրա սիգին թապիաթընըզը , սիւյաղընըզը
 վէ կէշֆիշ էօմրիւնիզի եալընըզ պէն պիլիւրիւմ . . . հաթ-

բեպէսիւնն տէվամը ուղղորնտա օյաննա գուվվէթիմի, օյաննա զէքեաւվէթիմի վէ օյաննա զայրէթիմի սարֆ իտէնէյիմ . . .

Գալէնիէ . - (Տախմա սաքին վէ միւշֆիդանէ սուրէթտէ .) Սէօզիւնիւղիւ գաթ՝ իթտիյիմտէն տօյայը աֆվընըզը տիլէրիմ՝ ազիզէմ մասմուազէլ Ատրիէն . լաքին պու կիպի չըլղըննա իւմիտէր յիֆաեապ օյմանըզա սօն տէրէնէ մուզիւր տիրլէր . զիրա սիզի տախմա պատիի էսէֆ օյանազ պիր հէյէննա հալինտէ պուլունտըրըլար . պինսէն ալէյհ , պուլունտըրընըզ վազիյէթի լայըզը վէնէն իւզրէ աշլայապիւվէնիզ իչուն , իչի աշրգտան աշըզա պէյան իտէրէմ . էվվէլէն՝ սիզին պուրաստան լըզրպ կիթմէնիզ մուհալ գապիյինտէն տիր . սանիյէն՝ խարիճտէն պիր քիմսէ ինէ հիշ պիր մուխապէրէ վէ իխթիլաթընըզ օյամազ . սաքիէն՝ պու խանէյէ աննազ վէ աննազ , հազգլարընտա էմիլիէթի քեամիլէմ՝ պուլունան ատէմէր կիրէպիլիր . րապիէն՝ սիզին թէհտիտաթ վէ թնթիգամարընըզտան հիշ պիր գօրգանազ բէօլէմ եօգ տըր . շունքի հէր պիր հալ վէ հէր պիր հուգուգ պանա միւսախտ տիր .

Ատրիէն . - Հէր պիր հուգուգ մը . . . տէմէք քի պէնի պուրաստա հապս իթմէք հուգուգը տա սիզէ միւսախտ տիր , էօյլէ՞մի . . .

Գալէնիէ . - Էկէր պիրի պիրինտէն աղըր սէպէպլէր Գլմասայըտը , սիզի պուրաստա հապս իթմէք գարարընը իթթիխազ իթմէզ իտիք .

Ատրիէն . - Ա՛ , սէպէպլէ՛ր տէ մի վար . . .

Գալէնիէ . - Էվվէթ , հէմ բէք չօգ սէպէպլէր . . .

Ատրիէն . - Իհթիմալ քի , պու սէպէպլէրի պանա տա պիտիրէնէքսինիզ .

Գալէնիէ . - Հայրֆ քի պունլար բէք տօղըր տըր վէ պիր ազ էվվէլ թէհտիտ իթտիյինիզ վէնէլէ , Էկէր պիր հիշ մահքէմէի ատայէթէ միւրաճաաթ իտէնէք օլուրսա .

գառընչարա թէքլիֆ իթախիմ մէպլաղըն աղլըղընա պէ-
նաէն, թէքլիֆի վազըըմը բէտտ իթմէյինիզ. . . . Սէօյլէ-
յինիզ պագալըմ, նէ՝ գատար յէյ իսթիօրսընըզ :

Գպէնիէ . - (Տաիմա պարիտանէ պիր թավը ըյա .)
Գէքէի գառընչար պու կիճէքի ըաքօթթօյարընտա, պիր
թազըմ թէհտիտաթտան տախի պահա իթմիշլէր տիր. . .
աճապա պանա տա խիթապ իտէճէք թէհտիտաթընըզ
վա՛ր մը տըր, Հայտի՛, ազիզէ էվլատըմ, սէօզիւմէ իթիմաա
իտինիզ, ըիշվէթ վէրմէր թէճրիւպէլէրինի վէ ինթիգամ
ալմագ թէհտիտաթընը պէր թարաֆ իտէլիմտէ, վագիյէ,
թինիզ հագգընտա ճիտտէն գօնուշալըմ :

Ատրիէն . - (Ս վագթա գատար սէթր իթմիշ օյաղըր
հիտտէթ վէ նէֆրէթինի արթըզ գապթ իտէմէյէրէք .)
Ահ, թէհտիտլէրիմ պիհուտէ տիր, տէյի՛լ մի . շու յիմ
տիքի մահպուսիյէթիմ էլպէթթէ պիր կիւն խիթամ
պուլաճագ տըր . իմաի, պուրատան տըշարը չըգտըղըմտա
սիզին շու ալչագ ճասընա խալընլըղընըզը տիլիմ եէթիշտիյի
եէրէ սէօյլէ՛մլ յէճէքմիյիմ տէյու գանն իտիօրսընըզ : Սա-
տամ տը Սէն-Տիգիէ իլէ պէրապէր իրթիքեապ իթտիյի-
նիզ հինպէթլէրի վէ շէվիրտիյինիզ ֆէսաա ազապլարընը
ալէմին նազարը հագարէթ վէ նէֆրէթինէ արզ իթմէյէ-
ճէքմիյիմ տէյու գանն իտիօրսընըզ : Սիգտէն կէօրտիւ-
յիւմ շու մուամէլաթը միւտհիշէ հագգընտա սիքիթ
մի իտէճէյիմ տէյու գանն իտիօրսընըզ : Ահ, նէ գատար
տախի տիվանէ օյաամ, հիւքիւմէթին գանուըն, նիգամը
պուլուընըզընը պիլիրիմ, մօսիէօ . պինաէն ալէյհ, քէնտի
հագգըմտա թարգիյէ վէ սիզին վէ հէմթէօհմէթլէրինիզ
հագգընտա տախի միւճագաթ թալէպ իտէճէյիմ. . .
շունքի, պունտան պէշլէ, պէյնիմիգտէ քին ազարազ
վէ պուղզ ու ատապէթ պագի գալաճագ վէ պու խու-
սումէթ վէ ատապէթ մէզար գարուսընա գատար սիւ-
րիւպ կիտէճէք տիր. . . . հաթթա պու խուսումէթ մուհա-

պուրայա կէթիրտիր . վաղըս պու . զինն գարըշըգըշը՝
չիմտիրի հայտէ տահա պուզը խուսուի տիվանէլիքլէրլէ
պաշ կէօսթէրլոյօրսատա, էկէր մէազ Այլահ տահա զիյասէ
թէրազգը իտէճէր օլուրսա, իսթիզալալինիղի վէխիմ սու-
րէթտէ թէհլիքէյէ տիւշիւրմիւշ օլուր Իմտի, հէմ՝
մատտի վէ հէմ տէ մանէվի պիր թէտալի սայէսինտէ, իւ-
միտ իտէրիմ քի իյլէթի մէգլիւրէտէն էսասէն գուրթու-
լապիլէճէքսինիզ, Գու թէտալինին պիրիսնի շարթը իսէ՝
գուվէլի խայալիլէնիղի թահլիք վէ թէհնիճ իտէն շէյլէր-
տէն վէ բէֆիղէլէրինիղտէն սիղի երրագլաթմազ խուսու-
սը տըր . պուրատա, քէօշէի ինղիվատէ եաշայարազ, սա-
սէ վէ եայլընըգնա պիր էօմիւն շիֆապախ, սի քիւնէթի
վէ պէնիմ իգտաւաթը տաիմէ վէ բէտէրանէմ՝ սայէսին-
տէ, եավաշ եավաշ շիֆաեապ օլաճագսընը տըր

Ատրիէն . - (Աճը աճը կիւլէրէր) Տէմէք տիր քի,
պէնտէ միւհթաճը թէտալի կէօրալիլէնիւզ խաւթէլիք-
լէր՝ հիւրը վէ սէրպէսթ եաշամազ արգուսը, ալիճէնապ-
լըզ վէ ճէօմէրտլիք կէօսթէրմէր դայրէթի, կիւղէլլէրէ
մէֆթուշ օլմազ մէյէլունը վէ մէրրուհ վէ ալազ շէյլէր-
տէն նէֆրէթ իթմէք տուլղուսը տըր, էօյլէ մի . լաքին պու
խաւթէլիքլէրիմ շիֆաեապ օլմայաճագ տըր տէյու . գօյ-
գույօրմ, շունքի, խայլը վաղթաւան պէրու խայլամ տա-
խի պէօյլէ պիր թէտալիլի թէճրիւ պէ իթմիշ վէ լաքին
իւմիտի պօշա շըգմըշ տըր .

Գայէնիէ . - Հայտի էօյլէ օլսուն . իհիթմալ քի պիղ
տէ մուվաֆֆապ օլտաւայրզ . լաքին հիշ տէյիլ իսէ, պիր
թէճրիւ պէսինի իթմիշ օլուրըզ, իշթէ կէօրիւյօրսընըզ քի,
պիր ֆաւիլեա ճէմիլեթլինտէ իթթիխազ իտիլմիշ օլան
շու թէշէպպիւսի վազըլմըզը իսթիլզամ իտէճէք բէք չօգ
վէխիմ՝ սէպէպլէր վարրտը . պու թէշէպպիւսիւն ֆաւիլ-
եաճա իթթիլաղ իտիլմէսի իսէ՝ պէսի թէհտիտալթը վա-
զըանըզտան թէմամէն գուրթարապիլիր . զիրա սիզէ շու-

Նրա, պիղ տէ՛ սուրէթի մայիչէթինիդին զարիպլինինի, պէս-
լէմէլէրինիզէ տճայիպ գըյաֆէթէլէր հիմնախմէր հազ-
գընտարի տիվանէլինինիդի, իֆրաթ մէրթէպէ իսրաֆըրը-
ղընըզը, պրալլարա լայըզ սուրէթտէ գապույ իթմէր իս-
թէտիլինիզ Հինտլի բրէնսին հիթեայէսինի, օն սէքիզ հա-
շընտա գաղղընըզ հաշտէ, պիր տէլի գաղղը կիպի եայր-
նըզճա եաշամագ հազգընտարի գարարընըզը, եաթագ-
օտանըզտա սազլանմըշ պուլսնան առէմին վազրաի իա-
րիզ իւլ առէսինի վէ իփլաաթի քէլամ՝ սուրէթի մախ-
սուսէտէ ճէլպ իտիլմիշ օլան պիր առէմին հարֆիլէն գայտ
իթտիլի տիւնքի իսթիճվապնամէնիզի մէյտանա գօյմադա
մէճպուր օլաճաղըզ:

Ատրիէն. - (Հէմ հիտտէթ վէ հէմ տէ հայրէթ ալա-
մէթի իպրազ իտէրէք.) Եասըլ... տիւն միւ...:

Գալէնիէ. - Էվլէթ, տիւն... հազգընըզտա սարֆ
իթտիլմիդ պունճա իգտամ վէ ինթիմամը պիր հիւն ին-
քեար իթմէլէ գալըշաճազ օլուրսանըզ, էլիմիդտէ գա-
վի պիր տէլի պուլունմագ իշուն, տիւնքի կիւն վէրտէթի-
նիզ ճէվապլարը՝ եանըմըզտարի օտանըն գարու բէրտէսի
արգասընտա տուրմըշ օլան պիր առէմ մարիֆէթիլէ գայտ
իթտիրտիր, ճիտտէն սէղլէրէմ քի, էկէր պիր կիւն ֆիր-
րինիզ սիւքիւնէթեապ օլուպ տա, մէղբիւր իսթիճվապնա-
մէլի սօղուզ գան ըլա օղույաճազ օլուրսանըզ, հազգը-
նըզտա իթթիլաղընա մէճպուր օլտըղըմըզ իշպու գարար-
տան տօլայր սայա թէաճճիւպ իթմէլէճէքսինիզ...:

Ատրիէն. - (Հազարէթամիզ պիր սուրէթտէ.) Ան-
գիւնիզէ տէվամ իտինիզ:

Գալէնիէ. - Շիմտի դիրր իթտիլիմ՝ վազրալար մու-
հազգազ վէ մուտտտազ շէյլէր օլտըղընտան, սիզի տէ-
վէնլէրին՝ մէսուլիյեթտէն քիլլիլէն արի օլտըղլարընը
անլամալըսընըզ, ազիղէմ մուտմուաղէլ Ատրիէն, շունքի
ֆիրթիլէրէն բէրիշանլըղընը իթտավի իթմէր իւզրէ սիզի

րասընը աշխարհագր. իսթերիմ. քի. պէնիմ սիննիմտէ վէ պէնիմ մէվգըրիմտէ օլան պիր առէմ, պու կիպի ահվալտէ էօյլէ խաֆիֆմէշրէպանէ տավրանամագ. իմտի, պիր աղ էվ. վէլ սէօյլէտիյիմ սէօղլէրի շիմտի անլայապիլիրսինիղ զանն իտէրիմ. նէթիճէի քէլամ, թէմամէն վէ էսասէն շիֆա. եապ օլմատըզնա, պուլուտան տըշարը շրգ մագլըղը իւ. միտ իթմէյինիղ վէ վաղը օլան թէհոտիտէրինիղտէն տաի. մա էմին վէ մասուն պուլունտըղըմա վէ պուլունաճաղը. մա զանի օլունըղ. . . . Շու նօղթա էյլիճէ թէհագգուգ իթտիքտէն սօնրա, հագգընըղտա տէրքեար օլան շէֆգաթ ու մուհապպէթիմլէ, պիր աղ տա շիմտիքի հալինիղտէն պահա իթմէք իսթէրիմ:

Ատրիէն. - Մօսիէօ, կէօրիւյօրըմ քի, պէնի պիր տի. վանէ եէրինէ գօյտըղընըղ հալտէ, ագըլլըլարա լայըգ պիր սուրէթտէ գօնուշըյօրսընըղ:

Պալէնիէ. - Սիդի սիվանէ՝ եէրինէ մի գօյմագ. . . . Այլահ իթմէսին, էվլատըմ. տահա օ տէրէճէյի պուլմա. տընըղ վէ իւմիտ իտէրիմ քի պէնիմ իգտամ վէ դայրէ. թիմ սայէսինտէ, ապա տա պուլմայաճագ սընըղ. . . . Ճա. գաթ սիդի ճիննէթէ սաքմագտան մէն՝ իշուն, վագթըյա լաղըմ օլանը թէրթիպ իթմէքլիյիմ լաղըմ կէլիր. դիրա, սէօղլիմէ իթիմատ իտինիղ քի, սիդի թէտավի իթմէք գէ. մանը կէլմիշ վէ ազաճըղտա կէլմիշ սիր. . . . Լաքին նէ ի. շուն շաշըն վէ աճայիպ պիր թավը ըլա եիւղիմէ պա. գըյօրսընըղ. . . . սէօյլէյինիղ, սէվկիլի էվլատըմ, սի. գինլէ պէօյլէ տավրանմագտա նէ՝ մէնֆաթըմ օլապիլիր: Աճապա խայաւըղըն դարագ վէ ատավէթինի՝ մի թէրվիճ իտիյօրըմ. լաքին նէ՝ մագսատա մէպնի, Խալանըղ պէնիմ լէհիմէ վէ եա ալէյհիմէ նէ՝ եաքապիլիր: Տիւնքի կիւն մէր. գումէ հագգընտաքի էֆքեարըմ՝ նէ մէրքէղտէ իսէ, շու սաաթտա տախի ալիւր մէրքէղտէ տիր: Ուէօյլէյինիղ, էվ. լատըմ պու կիւն սիդէ եէնի պիր լիսան մը գուլանըյօրըմ:

Ֆիքրինիղին թէհլիքէյի հէյէճանլարընտան վէ դարիպ խույ. լարընըղտան տիւնքի կիւն տէ պիր գաշ տէֆալար պահա իթմէտիմ մի: Պէնիմ գապահաթըմ եալընըղ՝ սիդի պու. րայա կիթիրմէք իշուն տէսիսէ վէ ուսթալըգ գուլանմագ. լըղըմ խուսուսը տըր, տէյի՛լ մի. էվլէթ, պէն քէնտի գապահաթըմը իգրար իտէրիմ. պանա թէքլիֆ իթմիշ օլ. տըղընըղ ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիմ. պունտա հագգըմ եօ՞գ մի տըր. սէվկիլի էվլատըմ. սիդ հիշ պէր վագթ հիւնի ըրգանըղլա պուրայա կէլմէք իսթէ. մէյէճէքտինիղ. հալ պու քի, պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն, սիդի պուրայա կէթիրմէք իշուն պիր պէհանէ պուլ. մագ լաղըմ կէլէճէքտի. իմտի, քէնտի քէնտիմէ. - « Հէր շէյտէն էվլէլ մատմուաղէլին մէնֆաթըմ լաղըմ տըր. . . . պէն քէնտի վսդիֆէմի իճրա իտէյիմ տէ, վարսըն սօնու նէ՝ օլուրսա օլսուն. » տէտիմ:

Ատրիէնին շէհրէսինտէ օ վագթա գատար կեահ հիտ. տէթ վէ կեահ տախի նէֆրէթ ալաիմի մէշհուտ օլմուշը. տը. լաքին Մ. Պալէնիէնին շու սօն սէօղլէրինի իշիթտիքտէ ըղտըրապ վէ տէհչէթ ասարը կէօրիւմէյէ պաշլատը: Պու առէմին օ տէրէճէ թապիի, խալիսանէ վէ զանաաթ. քեարանէ վէ ալէլ խուսուսա տտիլանէ վէ ագիլանէ պիր սուրէթտէ իտարէի լիսան իսիշինի կէօրտիւքճէ, էվլէլ. տէն տահա զիյատէ տէհչէթ ու նէֆրէթ հըսս իթմէքտէ վէ պու կիպի ըիյաքեարանէ սէօղլէրլէ սէթը իտիլմէք իս. թէնիլէն պիր խայրնըղ՝ մատամ տը Սէն-Տիդիէնին ատա. վէթի սէրպէսթանէսինտէն եիւզ գաթ զիյատէ քէնտիսի. նի գօրգութմագտա ըտը: Խիւլասաի քէլամ, պու քիւս. թախանէ ըիյաքեարըղը օ գատար խապիսանէ պուլմագ. տա ըտը քի, պիր միւմքին ինանմագ իսթէմէմէքտէ իտի: Պիշարէ գըղճըղաղ՝ հըսսիյեաթը գուլպիյէսինի սագլամագ սէնաթընտան օ տէրէճէ պի խապէր իտի քի, տօղթէօր՝ ին. սանըն շէհրէսինտէն նէ՝ կիպի հըսսիյեաթըլա մութթասըֆ

օլտրոյընը քեչֆ իթմէքտէ րէք զիյաւտէ մահիր օլտրոյընտան, սէօղէրինին հասըլ իթտիյի թէէսիրի անյայարազ, քէնտի քէնտինէ:

— Եվլէթ, արեօյիւք պիր տալմ ալտըզ աէմէք տիր, հադարէթ վէ հիտտէթի խէվֆ ու տէհչէթէ իթէպէտտիւլ իթտի . . . շիւպհէյէ գոհիպ օլմասը տա րէք ուզազ տէյիւ տիր: Զիհայէթ, մէրգու մէ տօսթ աւնէ պիր տարէթտէ: Ե Սիլիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ, րէճա խտէրիմ, զիյարէթինիզի կէճիւրտիւմէյինիզ, իթէզ կէլինիզ: Ե տէմէտիքճէ, շունտան շուրայա կիթմէյէճէյիմ: — տէմէքտէ իտի:

Իմտի, կիւլա թա գալպկեռահրնտուն շըզըյօրմը կիպի մահգուհանէ վէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ քէյամէ տազազ իտէրէք:

— Կէօղէրիւք րի, սէօղէրիմէ տալա էմնիյէթ իթմէյօրսընը . . . սէօղէտիւրիւքիմին քէօղէրիմէ տէ սըրֆ եալան, հէլէգազըզ, լիլյաքետըլըզ վէ քին ու դարազ օլմազ իւզրէ թէլազ զը իտիյօրսընը: Սայա տիւշիւնմէյօրսընը քի, սիզէ դարչը ճէ իւլն տտալէթ վէ դարազըմ օլաճազ: սիզ պանա նէ ետըմըշտընը տըր: Իմտի, եա պէնիմ կիպի պիր ատէմ իչուն արզ իթտիյիմ սէպէպի գաթի օլմազ իւզրէ թէլազ զը իթմէյիսինիզ վէ եալոտ փչէ գարչը տալէթիմ պուլունմադ տա նէ մէնֆա: աթըմ օլապիւէճէյինի կէօսթէրմէլիսինիզ տիր: Սիզ, պուլունմազ տա օլտրոյընը շու հայը էսէֆիյթիմալէ մահգա հըսիյեաթը ճէճէպէ վէ ալիճէնապանէնիզի սուի իսթիմալ իթմէրլէ տիւշիւն օլտրոյընըզ վէ էլտաֆ վէ խաասլիսի ֆըթըլիյեէնիզ սէպէպիյլէ պու իլլէթէ կիրիֆթար օլմուշ պուլունտըլընըզ հալտէ, նաալ օլուր տա, շիմտիյէ գատար անճազ սատազաթ վէ տօսթլուդ աստըր իպրազ իթմիշ օլան պիր նաալուքեար տտէմի պէօղէ ալչազճա, միւտհիշ վէ մէքրուհ պիր ճի'ննննէթլէ իթհամ իտէպիլիսինիզ . . . Եվլէթ, ճիւնայէթ տէյօրմ . . . շունքի պա-

նա իսնատ իթմէքտէ օլտրոյընըզ վահչէպէ վէ ալչազճա: սընա խայընըզ պաշղա պիր իսմէ լայըզ օլամազ: Տիւնէյինիզ: պիշարէ զըզըմ, պու հարէքէթինիզ միւտհիշ . . . վէ հէմ տէ զայէթ միւտհիշ տիր: զիրա, սէրպէսթ պիր ֆիքր տալսի մահտու: ֆիքրլէր գատար հադգազըլըզ վէ ինսաֆըզըլըզ իպրազ իտէպիլէճէյինի կէօսթէրմէքտէ տիր: Մա հազա, պուշար պէնիմ հիտտէթ վէ դազապըմ միւճիպ օլամազ . . . անճազ, գալպկեռէ պիր թազըմ աճը աճը րէտէրլէր հուսուլէ կէթիլիլի . . . Եվլէթ, սիզի թէէմին իտէրիմ քի, հազգազը պիր միւտմէլէյէ գարչը քէք զիյատէ տիւշարը քէտէր օլուրմ:

Պու սէզիւ սէօղէր սէօղէմէզ, տօղթէօր Պալէնիէ՝ էլլէրինի եաշարմըշ օլան կէօղէրինէ կէօթիւրտիւ: Պու սէօղէրի իրատ իթտիյի սըրատա, տօղթէօրիւն սուրէթի իֆատէսինի, պազըշընը, չէհրէսինի վէ հարէքէթինի թալիֆ իթմէք գապիլ օլամազ: Տիւնեանըն էն մահիր վէ էն թէճըիւ պէքեար պիր ալօգաթը, էն պէօլիք պիր գաթէ: տիաճըսը պիլէ պու օլուշը տօղթէօր Պալէնիէ գատար մէհարէթլէ օյնայամազ ըտը: շունքի Մ. Պալէնիէ՝ կէօղիւ էօնիւնտէ պուլունան մէնզարէտէն պիլա իթիյար քէնտիսի տէ միւթէէսսիր օլարազ, սէօղէտիլիքի հազգընտա գըսմէն դանի օլմուշ կիպի իտի: Ել հասըլ, իյզա իթտիյի խայընըզ վէ ալչազըզ ճէ տէրէճէ տէհչէթլի պիր չէյ օլտրոյընը քէնտիսի տէ հըսս իթմէքտէ իտի իսէ տէ: Ատրիէնին՝ պէօղէ պիր խայընըզա գուրպան կիթմիշ օլտըլընա գօլայ զօլայ թանամայաճազընը տա պիլմէքտէ իտի: զիրա, տիւնեա իւզէրինտէ օ տէրէճէ ճէֆըթլէնիզ հիլլէքեարըլըլար վար տըր քի, խալիս վէ ասիլ օլան րուհար, անլէրին վուգուլի հիշ պիր վազթ միւճիլն աստ իտէմէզլէր: Եֆրեարը ալիյէ սահիպի պիր ատէմ, նազալընը պիլա իթիյար քէօթիւլիւք կիրտապընա սալտըրաճազ օլուրսա, կիրտապը մէզքիւրիւն պիր տէրէճէսինէ

գատար վարտըգտան սօնրա , պաշը տէօնմէյէ պաշլար վէ արթըգ հիւ պիր շէյ հեղեմէզ օլուր : Պունտան մաստա , էն ֆէնա ատէմէրին վէ էն խապասէթալուտ ըուհլարըն պիւէ էօլլէ կիւնլէրի , էօլլէ սաաթլարը վէ էօլլէ տազը . գալարը վար տըր քի , ճէնապը հազգըն պիւ ճիւմլէ գալպլէրէ վազ իթմիշ օլտըղը հըսսիյեաթը նէճիպէ պիւա իսթիյար զուհուրա կէլիր :

Ատրիէն օ գատար ճալիպի շէֆպաթ վէ օ տէրէճէ գալըմ պիր վազիյէթտէ պուլունմագտա ըտը քի , տօզթէօր Պալէնիէ՝ պու պէտպալսթ գըզըղազ հազգընտա պիր է . սէրի ըրգաթ ու մէրհամէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը . յունքի , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու Ատրիէն հազգընտա թէվէճճիւհ կէօսթէրիյօր կիպի կէօրիւնմէք մէճպուրիյեէ . թի վէ մէրգուլմէնին քէնտիսի հազգընտա տէրքեար օլան էմնիյէթի՝ պու ասէմ իշուն լաթիֆ պիր ատէթ հիւքմինի ալմըշ ըտը . հալ պու քի , թէվէճճիւհ վէ ատէթ կիպի շէյլէրի զարուրէթ վէ մէճպուրիյեէթ մուգապիլինտէ ֆէտա իթմէք լազըմ ըտը :

Պու գապիլտէն օլարագ , մարքի տ'էկրիննի տախի վալիտէսինի թաքընըրճասընա սէվէր իտի . հալ պու քի , պիշարէ գատըն վէֆաթ իսէր իքէն քէնտիսինի չաղըրտըգտա , մէզար գաբուսընա եագլաշմըշ օլան վալիտէսինին պու սօնընը տավէթինէ իճապէթ իթմէքսիղին , գալպլէր Ռօմայա կիթմիշ վէ պու սուրէթլէ վազիֆէյի զարուրէթ մուգապիլինտէ ֆէտա իլլէմիշ իտի :

Պու կիպի միսալլար կէօզիւ էօնիւնտէ տուրուրքէն , Ս . Պալէնիէ Ատրիէնի նասըլ աճըյապիլիր իտի . իշթիւրաք իթմէքտէ օլտըղը ժէզիւիթ ճէմիյեէթինին ազաի սաթիսի քէնտիսինէ մէրպուլ ըտը . ֆագաթ , քէնտիսինին անլէրէ մէրպուլիյէթի՝ անլէրին քէնտիսինէ մէրպուլիյէթինտէն պէլքի տէ ազվա իտի . զիրա , միւտտէթի մէտիտէ շէրիքի թէօհմէթ օլանլար միյանընտա , շէօզիւլմէսի

նագապիլ պիր թագըմ սլաղլար վիւճուտէ կէլմէսի թապիի տիր :

Ս . Պալէնիէ՝ մատմուազէլ տը Պարսօլիյէ քէմալը կէրմի իլէ խիթապ իթտիյի սէօլլէրի պիթիլմէք իւզրէ իքէն , գաբուսըն քիւշի քէնճէրէսինին տըչարտաթի թախթասը եալաշճաճըզ եուվասընա գայտը վէ իրի իրի կէօզլէր օտա տէրուսինէ աթֆ օլունտըլար : Ս . Պալէնիէ սլունըն ֆարղընա վարամատը :

Ատրիէն՝ կէօզլէրինի տօզթէօրիւն իւզէրինտէն այըրամամագտա ըտը . զանն իտէրսին քի , թապիպ քէնտիսինի սիհիրլէմիշ իտի : Պիշարէ զըզըղազ տիլսիզ կիպի սաթիսի վէ մէյուս տուրմըշ օլուպ , միւպհէմ պիր տէհէթէ գաբըլմըշ վէ պու ասէմ գուլմէթալուտ ըուհընըն քիւն . հինէ վարմաղս գայրը մուգթէտիյի պուլունմըշ օլտըղընտան , մէրգուլմըն միւէսսիյի վէ քէտէրնաք սէտասընըն եարը սախթէ վէ եարը սահիհ խալիսէթինտէն պիւա իսթիյար հէյէճանա կէլէրէք . պիր տազըղա գատար շիւպհէլէնտի : Պիրինճի , տէֆա Ս . Պալէնիէնին միւտհիշ պիր

Պալէնիէ . - Էվվէթ . արզը թէյէքքէրէ պօրճուսը-
նըգ . . . պու միւլազ ամըն պաշլանղըննտա տախի սէօյ-
լէտէրիմ վէճնէ , հարէքէթի վագըամա պէտէլ տախիմա
արզը թէյէքքէրէ իտէճէքսինիգ . իմոի , պէնի պէյլէյինիգ .
սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէր աճը վէ ճաւ աղլըտընը պիշ սու-
րէթաւ վագը օլաճագ տըր . զիրաւ էօյլէ եարալար վալ
տըր քի , եալընըգ տէմիր վէ ամթէյլէ շիֆաքէղիր օլապիլիւր
Սիգէ րէճա իտէրիմ , սէվկիլի էվլատըմ . . . տիւշիւնիւ-
նիւ . . . կէյմիշ էօմրիւնիւղէ պիթարաֆանէ պիւ նաղար
ամֆ իտինիգ . . . վիճտանընըղն չէհատէթինի տինլէյի-
նիգ վէ սիգ քէնտիլիլինիգտէն զօրգաճագսընըգ , Սէն-Տի-
գիէ գօնաղընտա իգրար իթտիլինիգ վէճնէ . տիւնեէվի
պիւր մախլուգ օլտըղընըգ պիլէ աւաթտըղընըգ հէյէճան
վագթարընըգ տէր խաթըր իտինիգ վէ ալէլ խուսուս ,
գուվէի ֆիքրիլէնիգտէ հէնուգ էրէյիճէ բարլագլըգ մէվ-
նուտ օլտըղընը շու սըրասաւ , կէյիրմէքտէ օլտըղընըգ էօմ-
րիւ սիգ եաշտա պուլունան գըղլարըն սուրէթի մալիշէթիլ-
լէ թաթպիգ վէ մուգայէսէ իլլէյինիգ , Պագընըգ պուն-
լար միյանընտա սիգլին կիպի եաշայան վէ սիգլին կիպի տիւ-
շիւնէն պիւր զըգ վալ մը տըր . էկէր սիգ քէնտիլիլի սալիւ
գատընլարա ֆաիգ ատտ իտիլօրսանըգ վէ էկէր պու թէ-
ֆէվիլիւգ վէ րիւճհանիլէթ նամընա , տիւնեա իւզէրինտէ
էմալսըղ պիւր մալիշէթի վէ ատաթը գապուլ իթտիրմէք
իսթիլօրսանըգ , օնա տէյէճէք եօգ . . .

Ատրիէն . - (Եթէ տիքճէ թէգայիւտ իտէն պիւր տէհ-
շէթլէ տօգթէօրիւն եիւղիւնէ պագարագ .) Պէնիմ պէօյլէ
շըլղընճա վէ պուսալաճա պիւր թէֆէվիլիւգ տալապընտա
պուլունմըշ օլմատըղլըմ սիգ տէ պիլիլիսինիգ , մօսիէ . . .

Պալէնիէ . - Էօյլէ օլտըղըն հալտէ , սիգլին շու դարիպ
վէ նաղապիլի իտրար օլան սուրէթի մալիշէթինիղի նէյէ
համլ իտէլիմ , պիշարէ գըղըմ , Պու տարէթլէ իմարըն
էօմր իթմէնիգ մուվաֆըղըն ազլ ու մանթըգ օլտըղընա

խաթա իրթիքեայ իթմիչ վէ ֆազաթ պու. խաթայը պէլ-
քիտէ սըտգ ու խաթիգամէթլէ եարմըշ օյտըղը զաննա
զահիպ օյտը. մուախսարէն իսէ՝ կիճէտէքի իշքէնճէլէրինի.
չիմտիքի վաղիլէթինին վէխամէթինի վէ արա սըրա տիւ.
չար օյտըղը սինիր թիթրէ. յիշէրինի տէր խաթըր խէրէք.
ֆիքլինտէ թէքրար դարըղըղըղ վէ թէրէտտի. ա հալը
օյմադա պաշլատը. Թապիպին եիւղիւնէ սլազտըղճա, վէ-
լէհ ու հայրէթի արթմազտա օյտըղընտան, նէթայիճի վէ-
խիմէսինի միւպհէմ սուրէթտէ կէօրմէքտէ օյտըղը պիր
զաաֆը հալէ գարըմամազ իշուն, օյանճա գուվլէթ վէ
ճէսարէթինի պիր եէրէ թօքլայարազ.

— Խայր, խայր, մօսիէօ... ինանմազ իսթէմէմ...
ինանամամ. . . սիղ պէօյլէ միւտհիշ պիր խաթայը իրթի.
քեապ իթմէյէճէք տէրէճէտէ իլմ վէ թէճրիւպէ սահի.
պիսինիզ. — տէյու հայըղըտը.

Պալէնիէ. — (Վազայըղ վէ միւքէտտէրանէ պիր թավը
ըլա.) Պիր խաթա մը. . . միւսաատէնիղէ մաղըուրէն պա-
նա իսնատ իթմէքտէ օյտըղընըղ իլմ վէ թէճրիւպէ նա-
մընա պիր իքի սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ. պիր գալ սա-
զըզա գատար պէնի տինիլէյինիզ, սէվիլիլ էվլատըմ, վէ
պատէհու. հիւքմի սիղէ հավալէ իտէրիմ. . . .

Ատրիէն. — (Շաշըն շաշըն տօզթէօրիւն եիւղիւնէ
պագարազ.) Հիւքմի պանա մը հավալէ իտէրսինիզ. . . .
հայտէ պէնի իգնա՝ իթմէք իսթէյօրսընըղ քի. . . (Պատէ-
հու իֆատէսինի պիրտէն պիրէ քէսէրէք վէ պնիլէրէրէյէ-
քիլիյօրմըշ հիւքի պիր տուրէթտէ կիւլէրէք.) Ֆիլհազըզա,
թէչէպպիւսինիղտէ թէմամըյլա մուվաֆֆազ վէ մուզաֆ-
ֆէր օյմանըղ իշուն, եալընըղ պիր ճիհէթ գալմըշ տըր.
օ տա պէնիմ տիվտնէ օյտըղըմը վէ եէրիմ պուրասը ի-
տուլինի վէ սիղէ արղըր թէչէքքիւրէ պօրճու պուլունտը-
ղըմը պանա տախի իգրար վէ իթիւրաֆ իթտիլմէք խու-
սուսը տըր. . . .

քննարկելի իդնա՝ վե խորեւթ իտէպիլիւր միսինիւ . Ս՛հ , սագընընը , էվլաուրմ , իլէրիսինի տիւշիւնիւնիւ . հարէ . քեւթը վաղբանը՝ հէնուշ նաղարրուպա դարիպիլիւրէր , շաիրանէ հայլէր վե լաթիֆ վե միւպհէմ խայալարտան իպարէթ իսէ տէ , պուլունտրղընը մէվգը՝ մուխաթարա . լը վե տէհչէթի տիր Սագընընը , գրղըմ , սագընընը գուվիլի աղլիլէնիղին աղլամ վե դէրի գըսմը հէնուղ թէմսմէն գավի պուլունտրղընտան , հարէքեւթը դարիպէնիլ իւղէրինէ թէէսիրինի իճրա իտէպիլիւր Մա մաֆիհ , աղլընընըն խոսթէ վե ճիննէթէ մէյեայ գըւ . մի նէ տէրէճէ սիւրսթլա թէրազգը վե թէվէսսիւ իթ . մէրուէ օլտրղընը վե վաղթը մուսայեհէնսէ տիկէր սաղլամ գըսմընը տաթի մաշվ ու պէրպատ իտէճէյինի պիմէդսի . իղ . Ս ղէման , հարէքեւթը վաղըանըլ՝ շիմտիքի կիպի իաֆիֆի վե նաղարրուպա դարիպիլիւրէրտէն իպարէթ գալ . մայըպ , պէլրի չայանը իսթիհզա վե մէքրուհ տիվանէ . իլլիլէր հուսուլէ կէթիւրէճէր տիր :

Ատրիէն . - (Թիթընը էլլէրինի չայըր չայըր եանմագ . տա օլան ալընա կէօթիւրէրէր .) Ս՛հ , տման եա Բապ . պի գօրղույօրըմ տէհչէթ հըսս իտիլօրըմ . - տէյու հայգըրալ :

Պալէնիէ . - (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Ս ղէման , աղլ ու ղէքեւթիլին սօն շէօլէսի տաթի սէօնիւպ պիթէր . օ ղէման ճիննէթ էվիլէթ , չսրնա չար պու տէհչէթիլի քէլիմէյի իրաա իթմէք լաղըմ տրր հէնէթ դալէպէ իտէրէր , պաղէն աղղըն վե վահչիյանէ պիր շիտտէթլէ բաթլար վե պաղէն տէ

Ատրիէն . - (Տօղթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէր .) Խօգա . րըրի դատըն կիպի , տէյի՛ մի . - տէյու . մըրըլտանտրղ . տան սօնրա , կէսղլէրի աթէշ կիպի բարլամագտա օլտըղը հալտէ , բարմաղընը Լսովաշ եաովաշ թամանա տօղրու գալ . տըրտը :

Տօղթէօր իսէ՝ սէօղլէրինին նէթիճէի վէսիմէսինտէն քէնտիսի տէ գօրղալազ վե ֆաղաթ պուլունտըղը վաղի . յէթ իլճաաթըյա սէօղիւնտէ տէվամ՝ իտէրէք , տէտիքի .

— Պաղէն տէ ճիննէթ շաղընճա վե հայվանճա պիր հալ քէսպ իտէր . պունա կիրիֆթար օլան պիչարէտէ ար . թըգ ինսանըղըն հիշ պիր էսէրի գալմաղ . եալընը հայ . վանլարա մախսուս պիր սէվգի թապիաթա (քնազդում) իթթիպաէն հարէքէթ իտէր . հայվանլար կիպի եէր իչէր , հայվանլար կիպի գալգար օթուրուր , վե քէնտիսինի հապ . սա մէճպուր օլտըղլարը օսաճըգտա հայվանլար կիպի կի . տէր կէլիւր Իշթէ , պիլթիւն էօմիլի պու սուրէթլէ կէչէր վե պիլթիւն

Ատրիէն . - Շու գարչըքի գատըն կիպի , տէյի՛ մի . - տէտիքտէն սօնրա , կէսղլէրի կիթտիքճէ պուլանմագտա օլտըղը հալտէ , գօլունը՝ օսասը քէնճէրէսինտէն կէօրիւլ . մէքտէ օլան պինանըն քէնճէրէսինէ տօղրու ուղաթալ :

Մ. Պալենիէ իսէ, հէյեճանա տիւշար օլմուշ կիպի պիր թավր ըլա Ատրիէնին կէօթէրտիյի թարաֆա պաղա. րազ:

— Ահ, էվլէթ . . . պէտպախթ էվլատըմ, օ գա. տընլար տախի սիգին կիպի կէնճ, կիւզէլ վէ դէրի իտի. լէր. լաքին հայլլֆ քի, տիվանէլիյին թէհլիքէլի թօխումը անլէրին զիհնինսէ տախի էքիլմիշ իմիշ. պու թօխում վազթընտա իգալէ իտիլմիշ օլմատըղընտան, պէօլիւ. տիւքճէ պէօլիւտիւ, վէ անլէրին գուվլէյի աղիյէ վէ զէքեւվէթինի ալիւս պիւթիւն թար ու մար իյլէտի. - տէտի:

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ տօղթէօրիւն շու հէվ. լէնկիզ սէօղլէրինի իշիթտիքտէ, ֆիքրի տէհչէթինտէն ալթ իւսթ օլարազ:

— Ոհ, Ալլահ աշղընա օլսուն . . . բէճա իտէրիմ. . . պանա պէօլէ սէօղլէր սէօլլէմէյինիզ . . . Ահ, թէք. րար սէօլլէյորըմ . . . գօրգույորըմ . . . պէնի տինլէլի. նիզ . . . պէնի պուրատան չըգարընըզ. (Տիլիւրաշ պիր սէտա իլէ.) պէնի պուրատան չըգարընըզ տէյորըմ . . . Էօղա սահիհ տիվանէ օլաճաղըմ. - տէյու հայլլֆ օղ: Պատէհու, պիլա իսթիյար տիւշար օլմուշ օլտըղը չիտտէթ. ի պիր ինլտճանա գարշը ուղրաշարազ:

— Լաքին խալլ, խալլ . . . պու իւմիտի ֆիքրինիզ. տէն չըգարընըզ . . . պէն հիշ պիր վաղթ տիվանէ օլմա. յաճաղըմ. պէնիմ աղլըմ պաշըմտա տըր. սէօլլէտիլի. նիզ սէօղլէրէ ինանաճազ գատար.քէօր միլլիմ տէյու զանն իտիյօրսընըզ . . . էվլէթ, պէն սաիր գատընլար կիպի եաշամամ, սաիր գատընլար կիպի տիւշիւնմէմ, լաքին պունտան նէ չըգար. պու նէյէ տէլալէթ իտէպիլի. պաշղալարընա պէնդէմէղ միշիմ . . . Դալպիմտէ ֆէնալըգ մի զար. հասէտքեար մըլըմ, խօսպիւն միլլիմ, էֆքեարըմ զարիպ վէ էմալօրըզ բմըշ. էվլէթ, պէն տէ իթիրաֆ ի.

տէրիմ. լաքին, մասիէօ Պալենիէ, անլէրին մագսատը ա. լիճէնապանէ վէ եիւքսէք օլտըղընը սիզ տէ պիլիւսինիզ. - տէտի:

Պու սէօղլէրի իրատ իթտիլի սըրատա, Ատրիէնին սէ. տաւը հէյեճանլը վէ միւսթէտիյանէ պիր հալ քէսպ իթ. միշ իտի. կէօղլէրինտէն սէյլ կիպի եաշ ազմագտա օլ. տըղը հալտէ, սէօղլէնէ շէօլլէճէ տէվամ իթտի:

— Սիւտտէթի էօմրիւմտէ հիշ պիր քէօթիլիւք եար. մամըշըմ տըր. պազը գապահաթլարըմտա վար ըսա, ճէօ. մէրտիլիք վէ ալիճէնապլըգ սաիգասըյլա տըր. պիր ին. սան քէնտի էթրաֆընտա պուլունանլարը մէսուտ վէ պախ. թիյար կէօրմէք իսթէյէճէք օլուրսա, տիվանէ մի օլուր. պունտան գաթը նազար, պիր տիվանէ քէնտի տիվանէլի. յինի հըսս իտէպիլի. լաքին պէն տիվանէ օլմատըղըմը բէք ալէա պիլիյօրըմ. պու կիճէրի իքի գատըն հազըն. տա պիր թագըմ տէհչէթէֆգա սէօղլէր սէօլլէտինիզ լա. քին, պէն պունլարտան խապէրտար մըլըմ . . . սիզ պէն. տէն էյի պիլմէլիսինիզ . . . (Տիլիւրաշ վէ մէյուսանէ պիր սէտա իլէ.) Լաքին օ հալտէ, եարաճազ պիր շէյ էլ. պէթթէ վար տըր. մատամ քի սիզ պէնի սէվիյօրտունըզ. նէ իշուն պու գատար պէքլէտինիզ. պանա տահա էվ. վէլ մէրհամէթ իտէմէզ մի իտինիզ, աճըյա մազ մըլըտը. նըզ, իշին տէհչէթի ճիհէթի շուրասը տըր քի, սէօլլէտի. յինիզ սէօղլէրէ ինանմազ լազըմ կէլիպ կէլմէյէճէյինի հէնուզ պիլմէյօրըմ. չունքի իշին ալթընտա իհթիմալ քի պիր տուզազ, պիր ֆէսատ տօլտպը վար տըր . . . (Մ. Պա. լէնիէնին եիւղիւնէ պազարազ.) Լաքին խալլ . . . խալլ . . . սահիհ օլմալը . . . զիրա կէօրիւյօրըմ քի աղլայօրսընըզ. - տէտի:

Փիլ հազըզա, տօղթէօր Պալենիէ կէօթէրտիլի քիւս. թախանէ հայասըղլըղա վէ մէթանէթի թապիաթընա րադ. մէն, Ատրիէնին շէքտիլի զալըմանէ իշքէնճէլէրի կէօրէ.

բէք, աղլամսգտաւ քէնտիսինի մէն՝ խտէմէմէքտէ իտի. Ատ-
րիէն սէօղլէնտէ տէվամ՝ իյէ տէտի քի .

— Պէնիմ հալիմէ աղլայօրսընըզ հա . . . լաքին , եա-
րապպի . . . եաբրլաճազ պիր շէյ էլպէթթէ օլմայր տըր ,
տէյիյ մի . . . Մհ , հէր նէ քի իթէրսէնիզ իճրասընա
հազըրմ . . . էվվէթ , պու կիճէքի գաւորչար կիպի օլմա-
մազ իչուն հէր նէ քի էմր իտէրսէնիզ եաբարմ . Յազաթ
վազթ կէչմիշ իսէ . . . ահ , խալլր , խալլր . . . վազթ
հէնուզ կէչմէմիշ տիր . . . տէյիլ մի , ազիզիմ մօսիէօ
Պայէնիէ . . . Օտայա կիրտիյիսիզտէ սէօղլէմիշ օլտըղմ
սէօղլէրտէն տօլայը ափվընըզ տիլէրիմ . . . էկէր ազաճըզ
պաղընըզա պաստըմ՝ ըսա , - էօղլէպի շու տըր քի , օ վազթ
հէնուզ հիշ պիր շէյտէն խապէրտար տէյիլ իտիմ . . .

Արա սըրա շիտտէթի ընչգըրըղլարա գաթ՝ իտիմիշ
վէ պիր նէվ՝ գիհն գարընըղլը իյէ սէօյլէնմիշ օլան պու
մուլթասար սէօղլէրտէն սօնրա , օրթալըղը պիր միւտտէթ
սիւքիւթ գարլատը վէ ղայէթլէ հէյէճանա ուղրամիշ օլան
թապիպ կէօղլէրինի սիլտի , Գուվվէթի քեմօյէն թիւքէն-
միշ վէ տալանմաղա արթըզ մէճալի գալմամիշ ըտը .

Ատրիէն իսէ՝ եիւղիւնիւ էլլէրի իչինէ ալմիշ օլմաղլա ,
պիրտէն պիրէ պաշընը եօգարը գալտըրտը , քէնտիսի հէր
նէ գատար սինիր թիթրէյիչլէրի թէէսիրիլլէ մահղուն վէ
միւքէտտէր իտի իսէ տէ , սիմասը էվվէրտէն տահա ղիյա-
տէ սաքին կէօրիւնմէքտէ իտի .

Պիշարէ գըղճըղազ նէ եաբաճաղընը շաշըրմիշ գալմիշ
օլտըղընտան , թէէսիրպախշ պիր ազամէթլէ տէտի Վի .

— Սօսիէօ Պայէնիէ , պիր ազ էվվէլ սիզէ նէ օէօյ-
լէմիշ օլտըղըմը պիլմէյօրմ . հըսս իթտիյիմ խէվֆ ու աէհ-
շէթ՝ պէնի պիր թաղըմ սաչմա սաբան սէօյլէրէ սէվգ
իթտի . շիմտի իսէ ագլըմ պաշըմտա տըր , Պէնի տինլէյի-
նիզ , պէն սիզին եէտի իգթիտարընըզտայըմ , պիլիյօրմ .
հիշ պիր շէյ պէնի շու հալիմտէն գուրթարամաղ , օնը տա

պիլիյօրմ . լաքին սիզ պէնիմ տիւշմէնիմ միսինիլ . . . տօս-
թըմ մըսընըզ , ազիւնէմ . պէնի թէլլէմի իթտիյինիզ վէհ-
լէ , իւղէրիմտէ մէշհուտ օլան ահվայր դարիպէ մուախսա-
րէն ճիննէթէ թէհալլիլ , իտէճէյիստէն սահիհ մի գօր-
ղըյօրսընըզ . . . եօգսա ճէհէննէմի պիշ ֆէսատա հիսսէ-
մէնտ միսինիլ . . . պուրայարընը եալընըզ սիզ ազիւնի-
նիլ . . . Մա մաֆիհ , պէն՝ թապլաթըմտաքի ճէսարէթէ
ըաղմէն , մաղուպ օլտըղըմի իգրար իտէրիմ , Պէնտէն հէր
նէ քի թալէպ իտիլսէ . . . իշիտիյօրմսընըզ . . . հէր նէ քի
թալէպ իտիլսէ . . . շիմտիտէն իճրասընա մուվաֆտազ աթ ի-
տէրիմ . . . պունա տաիր սէօղ տախի վէրիլիմ . . . վէ սէ-
գիւմ խալիսանէ վէ տօղրու օլտըղընը սիզ տէ պիլիյսի-
նիլ . . . Շու հալտէ , պէնի պուրատա ալըզ օլմազ տա հիշ
պիր մէնֆաաթընըզ օլամազ . . . էկէր , պիլաքս , գուվվէլի
ագլիյէմիշ թէհիքէտէ պուրունտըղընա սահիհէն գանի
օլմուշսանըզ , սէօյլէյինիզ վէ պէն տէ սէօղլէնիւզէ ինա-
նըրմ . գիրա սիզէ իթիրաֆ իտէրիմ քի ֆիքրիմտէ պիր
թաղըմ միւշհէմ վէ տէհիշթի շիւպհէլէր ույանտըրտը-
նըզ . պէն պուրատա եալընըզ վէ սիզին եէտը իգթիտա-
րընըզտայըմ . . . նէ՝ տօսթըմ վար , նէ տէ նասիհաթ քեա-
րմ . իմտի , քէնտիմի քէօր քէօրիւնէ սիզէ թէսլիմ իտէ-
րիմ . . . Գուրթարընըմ մը սընըզ , ճէլլատըմ մը սընըզ . . .
պիլմէմ . . . եալընըզ սիզէ շու սէօղլէրի սէօյլէրիմ . - Վիշ-
թէ իթիզ պալիմ . . . իշթէ հայաթըմ . . . ալըպ նէ եա-
րարսանըզ եաբընըզ . . . սիզէ գարչի ուղրսչըպ քէնտիմի
միւտաֆաա իթմէյէ սրթըզ գուվվէթիմ գալմատը . . . »

Ճիկէրսուզ պիր թէսլիմիյէթ վէ մէյուսանէ պիր էմ-
նիլիւթլէ իրատ օլունան պու սէօղլէրի Ս . Պայէնիէնին
թէրէտտիւտաթընա սօն պիր տարպէ տահա էնտիրտի .

Պու միւէսսիր մէնղարէտէն գալպի զաթէն հէյէճանա
կէլմիշ օլտըղընտան , եաբաճաղը շէյին նէթաիճի հազ-
ղընտա ասլա տիւշիւնմէքսիլին , Ատրիէնին ղիհնինտէ ու-

յանտըրմըջ օլտըզը տէհչէթի վէ հաղգսրդ շիւպհէլէր-
տէն տօլայը , մէրգումէյի թաթմին իթմէք իսթէտի : Մ.
Պալէնիէյն վիճտանընտա զուհուր իթմիշ օլան նէտամէթ
վէ ըիդդաթ տույղուլարը , մէրգումըն շէհրէսինտէ աշի.
քեարէն կէօրիլսէքտէ իսի :

Տօղթէօր՝ էյինի թութմադ իչուն , մատմուաղէլ տը
Դարտօվիլէ Եաղլաշտըզը սրբատա , դարունըն ուփագ
բէնճէրէսի արդասընտան քէսէլի վէ միւլէսսիր պիր սէ-
տանըն «Մօսիէօ Պալէնիէ . . . » տէյու հաղգսրդ շիւպհէլէր-
շիթտի :

Մէրգում պիրտէն պիրէ տիւշարը տէհչէթ օլարագ .
— Բօտէն . . . էօյլէ իսէ սլէնի ճասուսլայօրմըշ . — տէ-
յու մըրքլտանտը :

Կէնճ զըղ սլու սէսի տըրր ալմաղ Մ. Պալէնիէյն
խիթապէն .

— Սիդի քիմ շաղրըյօր . — տէյու սօրտու :

Պալէնիէ . — (Թէրէտտիւտ վէ մէյուսիյեթլէ .) Պիր
ատէմ . . . սլու խասթէխտնէնին Եանը սլաշընտա պուլընան
Սէնթ-Մարի մանասթրրնա կիթմէք իւզրէ սլու սապահ
քէնտիսինէ սէօղ վէրմիշ իտիմ :

Ատրիէն . — (Սիւտհիշ պիր ըղտըրապը գալալ իլէ .)
Նիմտի պանա նէ ճէվապ վէրէճէքսինիդ :

Օտա աէրունինի սիր տագըզաճըղ տէրին պիր սիւ-
քիւնէթ իսթիլա իթտիքտէն վէ տօղթէօր Պալէնիէ՝ պա-
շընը դաբունըն քիւշիլ ք բէնճէրէսինէ տօղրու շէվիրտիք-
տէն սօնրա , զայլէթ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ տէտիքի .

— Պէն շիմտիլէ գատար սիդէ նէ տիւրիւ մուամէլէ
կէօսթէրմիշ իսէմ , շիմտիտէն սօնրա տաթի ալնը մուա-
մէլէաէ պույունաճաղըմ . իմտի , սիդին տօսթընըզ վէ սի-
զի ալտաթմաղա դայրը մաղթէտիլ օլտըզըմը տանթմա-
յընըղ :

Ատրիէնին շէհրէսի էօլիւ շէհրէսի կիպի սարարտը վէ
էթէր Մ. Պալէնիէյն տօղրու ուղաթըպ , սէտասընը թէս-
քին իթմէյէ շալըշարագ տէտիքի .

— Թէշէքրիւր իտէրիմ , մօսիէօ , պունտան պէշլէ
քէմալը ճէսարէթլէ թէհամիւլ իտէճէյիմ . . . ֆագաթ
միւտտէթի մահպուսիյեթլիմ բէք ուզուն սիւրէճէքմի :

Պալէնիէ . — Պէլքի պիր այ դասար . . . Եալընըզըզ ,
սիւքիւնէթ , թէտապիրի սըհիլիէ , Եէմէքլէր հաղգըն-
տաքի բէրհիգքեարըզ վէ սլէնիմ իգտամաթը ֆէտաքեա-
րանէմ՝ սայլէսինտէ , խասթէլիյինիդտէն թէմամըյլա գուր-
թըլապիլէճէքսինիդ . . . Պու պապտէ գաթիլէն էմին օ-

լուներդ . . . հալ վե միգանդերդա մուսափրդ կէլէճէք շէյ-
լէր իշուն սիլէ միսաատտէ օլունաճաղ տըր . հազդընը-
տա հէր նէվ՝ հիւրմէթ վէ ըխայէթ կէօսթէրիլէճէք տիր .
էկէր պու օտատան հազդ իթմէյօրսանըդ , սիլէ պաշդա
սիր օտա թայլն օլունապիլիր . . .

Ատրիէն . - (Մահդունանէ սիր մէյուսիյեթիլէ .) Պու
օլսուն , սիր պաշդասը օլսուն . . . պէլիս եօգ . . .

Պալէնիէ . - Հայտի , արթըգ ճէսուր օլունըդ . . . դայ-
րէթի էյալն սլըրագմայընըդ . . . մէյուս օլաճաղ պիր շէյ
եօգ տըր :

Ատրիէն . - (Մէհհուս սիր թէպէսսիւմէ .) Իշթիմալ
քի . . . պանա միւտահէնէ իտիյօրսընըդ , իմսի , կէճիքմէ-
յինիլ , աղիզիմ մարէս Պալէնիէ , թէղ հէյնիլ , շիմսի
պէնիմ եէկեանէ իմիտիմ սիլտէ տիր :

Պու սէօգիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , պիշարէ գըզէ-
ղաղըն պաշը կէօյսիւնէ տօղրու էյիլտի . էլլէրի տիղլէրի
իւղէրիլն տիւշտիւ վէ շէհրէսի քիւլ կիպի սօլղուն , վիւ-
ճուտը մէյեթիլ կիպի հարէքէթսիլ վէ դալպի բիւրէտէ
վէ բիւրխուն օլտըղը հալտէ , դարեօլասընըն քէնարընտա
օթուրտը դալտը . Ս . Պալէնիէ գարուտան տըշարը չըգըպ
նապէտիտ օլարդտան սօնրա , քէնտի քէնտինէ տէ-
տի քի .

— Պէն տիլանէ իմիլիմ հա . . . պէլի տէ տիվա-
նէ իմ :

.

Իշպու իսթիթրատ թարիղիլլէ դիրը իթտիլիմիդ վա-
ղըատան արիլ ու ամիգ պահս իյլէտիք , տէյիլ մի . լաքին
վագըտի մէղրիլլէ զանն օլունտըղընտան սահա աղ . . .
հէլլէտի տիր :

Կէրէք իսթիհասը մէնֆաթ , կէրէք ախըլ ինթի-
գամ վէ կէրէք պիր թաղըմ տէսայիսի իսայինանէ սէպէ-
պիլլէ , պաղը խուսուսի խասթէխանէլէր թարաֆընտան

ֆամիլեալարը վէ եա տօսթլարը մարիֆէթիլլէ խասթէ
գապուլինտէ կէօսթէրիլլէն սուհուլէթ չօգ տէֆա սուի իս-
թիմալ իտիլմիշ տիր :

Տիլանէլէրէ մախսուս օլան պու կիսի պիմարխանէլէր
իլլէ էհէմիլլէթի աղիմէսի տէրքեար օլան վէ հէր տիւր-
լիւ նէղարէթտէն արի պուլընան թէէսիսաթը սաիրէյի ,
եանի պիր աղ սօնրա պահս իտէճէյիմիլ գատըն մանաս-
թըրլարընը վագթ վագթ վէ սըգ սըգ մուայէնէ վէ թէֆ-
թիլ իթմէք իւղրէ , հիւքիւլէթի մահալիյեէնին վէ եա մէ-
մուրիյնի ատլիյեէնին թահթը սէլահիյեէթինտէ օլարաղ ,
պիր շէպի մուայէնէ գօմիսիօնընըն լուղումը իշտասը հազ-
զընտարի էֆրեարըմըղը իլէրիտէ սէօյլէյէճէյիլ :

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ԳԸՍՄ

ԻԹԻՐԱՅ ԲԱՐԱԶԸ

1

ՇԵՆՈՏԵՒԻ ԳԸՆԳ

Տօգթէօր Պալէնիէնին խաօթէխանէսինտէ սալիֆ իւզ
ղիւր վաղըսար ճէրէյան իթալիյի սըրատա , Պրիզ-Միշ
սօգաղընտա վաղը Պրանսուազ Պոտուէնին խանէսինտէ
տախի պաշգաւ մէնզարէյէր վուզու պուլմագտա ըտը :

Սէն-Մէրրի քիլիսէսինին չալար սաաթը սապահն հէ-
նուզ եէտիսինի ուրմը ըտը . հաւա պուլուլթու վէ գա-
րանըզ օլուպ , գըրաղը վէ իյնէ չէյիինտէ ուֆաք վէ սէրթ
տօլու տանէլէրի տախի Տակոպէրին ղէվճէսինին օտասը
բէնճէրէյէրինէ չարմագտա վէ չաթըր չաթըր էօթտիւր-
մէրտէ իտի :

Պիշարէ Պրանսուազ օղլու Ակրիբօլուն թէվդիֆինտէն
հէնուզ խապէրտար պուլուլմատըղընտան , իւք ազչամը
վէ կիճէնին պիր գըսմընը պիր թաղըմ տէրտնաք վէ ճի-
կէրսուզ հէյէճանլարլա կէչիրմիշ իտի . չաթն պիլ ախը-
րէ Խօրղուսըղա վէ ույզույա տայանամայարազ , սապա-
հըն սաաթ իւշ բատտէլէրինտէ , Բօզ իյէ Պլանշըն Եա-
թաղը Եանընտաքի պիր տէօշէք իւզէրինէ տիյմիւշ գալ-
մը ըտը : Սապահյայլըն , չաֆազ աթար աթմազ , Եաթ-

տրղը եկրաէն սըշրայըպ գալգտը, վէ պիր գաշ սաաթտան պէրու պէլքի տէ Ակրիքօլ կէլմիշ տիր իւմիտիլէ, օղլու- շըն յաթը արասընտաքի օտասընա չըգտը :

Բօզ վէ Պլանշ տախի հէնուզ գալգրպ կելինմիշէր վէ պու հիւղնէնկիզ վէ սօղուգ օտոտատա եալընըզ գալմըշար ըտը : Տակոպէրին Բարիստէ պըրագտըղը Բապա-միուա ի- սէ՝ սօղումըշ օլան սօպանըն եանընտա ուզտնմըշ վէ ու- գուն պուրնունը իքի էօն տայըղ արասընա գօյարագ, կէօ- զիւնիւ իքի էքիզ հէմիլէտէն ալըրմամագտա պուլուն- մուշ ըտը :

Բօզ վէ Պլանշ օ կիճէ բէրագ ուլումըշ օլտըգյարըն- տան, Տակոպէրին զէվճէսինին էնտիշէ վէ վէսլէսէլէրինին Քարգընա վարմըշար վէ սիշարէ գատընըն՝ կեան քէնտի քէնտինէ սէօլէնէրէք օտանըն էնինէ պօլընա կէզինտիլինի, կեան նէրտիւպանտան կէլէն էտնա պիր կիւրիլթիլէ գուլագ վէրտիլինի վէ կեան տախի՝ օտանըն պիր քէօլէ- սինտէ մէվգու՝ օլուպ Հաղրէթի Իսանըն խաշա կէրիլմէսինի կէօթէրէն թասվիր էօնիւնտէ տիզ չէօքտիլիւնիւ կէօր- միւշէր իտի : Զէվալլը էօքսիւզլէր՝ պու միւհթէրէմ՝ գա- տընճագազըն, օղլու իլուն քէմալը կէրմի իլէ տուա իթտիլի էսնատէ : քէնտիլէրի հագգընտա տախի նիյազլար իթմէք- տէ օլտըղընը պիլմէզլէր իտի : զիրա քէնտիլէրինին ահվա- լը տինիլէսի վէ սէլամէթի ըուհը մէրգալլի ճիտտէն գօրգ ութմագտա ըտը :

Էվվէլիսի կիւն, Տակոպէրին Շարթրա կիթմէք իւզրէ աճէլէթէն եօլա չըղմասընտան սօնրա, Ֆրանսուազ՝ Բօզ իլէ Պլանշըն եաթագտան գալգմայարընը կէօրմիւշ օլտը- ղընտան, սապան տոտաընը սէօլէմէլէրինի իպրամ իթմիշ իտի : հալ պու քի գըզլար : հէ պիր տուա պիլմէտիքլէրինի վէ չիմտիլէ գատար, սէմատա պուլունան վալիտէլէրինի չաղըրմագտան պաշգա պիր տուա իթմէմէքտէ օլտըզլա- ընը սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ սէօլէմիւշէր իտի : Ֆը-

րանսուաղ իսէ՝ պու հայտէն ճիհայէթ տէրէճէտէ տիւ-
չարր հայրէթ վէ հէյէճսն օլարաղ , ուսուր աղայիտի
մէղհէպիյնէ (կրսնի վարդապետութիւն), թէսպիթ (գրոյմ)
վէ Ս. Հաղորդութիւն հաղգընտա պահաա կիւրիւմիշ վէ Ի.
քի հէմիլիէ՝ պու յիսանտան հիշ պիւր շէյ անլայաւմատրգ.
լարընտան , հայրէթի աղիմէ իլէ կէօղլէրինի ալմըշար
րտը :

Տակոպէրին զէվճէսի՝ մութթասըֆ օլտըղը տիյա-
նէթըրլէրլէրլէր իզթիզասընճա , իրի էօքսիւղ գըզճըղաղըն
ուսուրը տիւնիյնէ հաղգընտաքի ճէհայէթինտէն զիյատէ-
թիլէ գօրգմագտա վէ անլէրին սէյամէթի րուհընը սօն տէ-
րէճէ վէխիւմ պիւր թէհիթէտէ զանն իթմէլտէ իտի . հաթ-
թա , վաֆթիզ նէ սէմէք օլտըղընը քէնտիլէրինէ իյզահ
իթտիթտէն սօնրա , վաֆթիզ օլուպ օլմատըղլարընը տա-
խի սիւալ իթտի իսէ տէ , էօքսիւղլէր՝ վալիտէլէրինին Սի.
պէրիայա նէֆ իտիլտիյի սըրատա տօղլիշ օլտըղլարընը
վէ քէօյլէրինտէ իսէ քիլիսէ վէ բարազ կիպի շէյլէր պու-
լընմատըղընը պիւր պէյան , պէօյլէ պիւր այինին իճրա ի-
տիլմիշ օլտըղընը պիւրմէտիքլէրինի ճէվապէն սէօյլէտիլէր :

Պիւր ինսան քէնտիլէրինի Ֆրանսուաղ կիպի սօֆու պիւր
գատըն եէրինէ գօյուպ տա , շու սէօղլէրի անըն ֆիթրիլլէ
թէլազգը իտէճէք օլուրսա , պիշարէնին հըսս իթտիյի էն.
տիշէ վէ ըզտըրապը իսայալ ու թէսավիւր իտէպիլիթ . իշ-
թէ օ տազըգատան իթիպարէն , քէմալը մուհապպէթլէ
սէվմէքտէ օլտըղը պու պիւր չիֆթ ուֆաճըգ . գուսրուլար
քէնտի ինտինտէ , աղապը էպէտիլէ մահրիւմ օլմը իքի
պիշարէ պութըրէսթ հիւքմինի ալտը . պինաէն ալէյհ ,
կէօղ եաշլտըրընը թութամայարազ վէ հըսս իթտիյի մէհ-
շէթի սէթր իտէմէյէրէք , անլէրի գօլարը արասընտա տ-
լըպ սըզտը վէ պիլա իֆաթէի զէման՝ քէնտիլէրինին սէ-
լամէթի րուհը իլէ մէշղուլ օլաճաղընը վատ իթմէրլէ պէ-
րապէր , Տակոպէրին եօլտա օլսուէն պուսլարը վաֆթիզ

իթտիթմէտիյինտէն տօլայը պէյանը թէէսսիւֆ իյլէտի՜
Ֆիլ հաղըգա տախի , սապըգ գուսպարաճը ասքէրի՝ պէօյ-
լէ պիւր այինին լուգուլ իճրասընը վէ ասլա զաթան տիւ-
չիւնմէմիշ իտի :

Պիւր կիւն էվվէլ , Ֆրանսուաղ Պոսուէն , բազար կիւն-
քի գուտտապը շէրիֆէ կիթտիյի սըրատա , Բօզ վէ Պանշըն՝
ուսուրը մուգատտէսէի տիւնիյնէ հաղգընտաքի ճէհայէթ-
լէրի սէպէպիլլէ քիլիսէտէ հաղըր պուլընմալարը ֆախտէ-
տէն իսալի օլաճաղընը տիւ շիւնէրէք , անլէրի պէրապէր
կէթիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտի . պուսընլա պէրա-
պէր , քէմալը կէրմի իլէ օգուտըղը տուայարտա , րուհլա-
րընըն մէյուսիյնէթի մուճիպ պիւր թէհիթէտէ պուլուէն-
տըղընը պիլմէյէն իրի էօքսիւղճըղազ հաղգընտա տախի
ճէնապը Հաղգըն ինայէթ վէ մէրհամէթինի թէմիննի իյ-
լէմիշ իտի :

Տակոպէրին զէվճէսինին զայպուպէթի սէպէպիլլէ
Բօզ վէ Պանշ օտատա եալընըգ գալմըշար ըտը . սըրթ-
լարընտա տախիմա էսկի պիւր մաթէմ էլպիսէսի մէվճուտ վէ
նազարրուպա շէհրէլէրինտէ իսէ՝ մահղունիյնէթտէն զիյա-
տէ էնտիշէ ալախի մէշհուտ ըտը . քէնտիլէրի հէր նէ
գատար զայէթ սէֆիլանէ պիւր էօմրէ ալըշմըշար ըտը ը-
սա տա , Պիւր-Միշ սօղաղընա վասըլ օլուր օլմազ , իզա-
մէթ իտէճէքլէրի պու . ֆաղիթ խանէ իլէ օ վուղթա գա-
տար իսայալ իթմիշ օլտըղլարը վէ պիւր Բազըմ ասարը ա-
ճիպէ իլէ տօլու զանն իթտիքլէրի Բարիսի պիւրի պիլիլլէ
մուգայէսէ իթմիշլէր վէ հասըլ օլան զըտտիյնէթտէն տօ-
լայը միւթէհայեիթ օլուպ գալմըշար ըտը . լաքին պիւր ազ
սօնրա , զուհուրը թապիթ օլան իշպու հայրէթ վէ թէաճ-
ճիւպ եէրինէ զայէթ ճիտտի պիւր թաղըմ միւրահաղաթ
գախմ օլմըշ վէ Տակոպէրին միւհթէրէմ վէ չալըշգան ֆա-
միլեասընըն սէֆալէթի հալինի կէօրէրէք , շօճուգճա
տէյիլ , ազլը պաշընտա գըզլար կիպի տիւչիւնմէյէ պաշ-

լամբըլար ըսը . քէնտի հագգչինաս ֆիքրլէրի , նէհիպ վէ ալիհէնասպ գալպլէրի վէ նագիք վէ ճէսուր թապիաթլարը տէրալէթիլէ , եիկիրմի տէօրթ սաաթտան պէրու բէք չօգ շէյ տըգգաթ իտիպ , բէք չօգ շէյ տէ տիւչիւնմիւլլէր իտի :

Ֆրանսուազ՝ օտա գարուսընտան տըշարը չըգրպ նա . պէտիտ օլտըգտա , Բօզ Գլանշա տէտի քի :

— Հէմշիրէհիյիմ , Տակոպէրին պիշարէ զէվճէսի դա . յէթլէ էնտիշէյի կէօրիւնմէքտէ տիր : Գու կիհէ քէնտի քէտէր վէ հէյէճանընըն ֆարգընա վարտըն մը . նէ՝ գա . տար աղլպյօրտու , նէ գատար տաւար իտիյօրտու :

Գլանշ . - Գիշարէնին քէտէր վէ ըղտըրապընտան տօլայը պէն տէ սէնին կիպի միւթէէսսիր օլտում , հէմշիրէհիյիմ , վէ սէպէպի աճապա նէ՝ օլտըղընը քէնտի քէնտիմէ պիւալ իթտիմ . . . :

Բօզ . - Սէպէպի նէ օլտըղընը պէն քէշֆ իտիյօրըմ ամմա , սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրըմ . էվվէթ , իհ . թիմալ քի անըն ըղտըրապ վէ էնտիշէսինի պիզ մուհիպ օլըյօրըզ :

Գլանշ . - Նէտէն , հէմշիրէհիյիմ . աճապա տուա իթմէք վէ վաֆթիզ իտիլմիշ օլուպ օլմատըղըմըզը պիլմէտիյիմիզ իշուն մը :

Բօզ . - Ֆիլ հագըգա , պու քէյֆիյէթ քէնտիսինէ ազիմ՝ պիր քէտէրի մուհիպ օլտու . պունտան տօլայը պէն տէ միւթէէսսիր օլտըմ . զիրա պիզի պիր մուհապպէթի մատէրանէ իլէ սէվմէքտէ օլտըղընը անլատըմ . . . Մա մաֆիհ , նէ՝ իշուն տէհշէթլի պիր թէհլիքէտէ պուլընտըղըմըզը անլայամատըմ :

Գլանշ . - Գէն տէ անլայամատըմ , հէմշիրէհիյիմ , Գիզ վապիտէմիզի կիւհէնտիրէհէք պիր գուսուրաա պուլընմա . մազա չալըշալըմ . զիրա վալիտէմիզ պիզի տաիմա կէօրմէքտէ վէ իշիթմէքտէ տիր . . . :

Բօզ . - Գիզի սէվէնլէրի սէվէրիզ , հիշ քիմսէտէն նէֆ . բէթ իթմէյիզ . պաշըմըզա կէլէն ֆէլաքէթլէրէ քէմալը սապր ու սիւքիւնէթլէ գաթլանըրըզ . . . շու . հուլտէ , պիզէ նէ՝ ֆէնալըզ իսնսու իտէպիլիլիլէր :

Գլանշ . - Հիշ պիր ֆէնալըզ . . . :

Բօզ . - Լաքին պիւա իիթիյար պիր ֆէնալըզ իրթի . բեապ իտէպիլիլիլիզ , տէյիլ մի , հէմշիրէհիյիմ . . . :

Գլանշ . - Գիզ մի :

Բօզ . - Էվվէթ . . . վէ իշթէ պունըն իշուն տըր քի . Տակոպէրին զէվճէսինին ըղտըրապ վէ էնտիշէսինի պիզ մուհիպ օլըյօրըզ տէյու գօրգույօրըմ :

Գլանշ . - Գու նա՛սըլ միւմքին օլապիլիլի :

Բօզ . - Տինլէ , հէմշիրէհիյիմ . . . տիւնքի կիւն մա . տամ Ֆրանսուազ՝ մասա իւզէրինտէքի գապա պէզտէն չուվալարը տիքմէքլէ մէշղուլ օլմագ իսթէտի . . . :

Գլանշ . - Էվվէթ , կէօրաիւմ . . . ֆազաթ եարըմ սաաթ սօնրա արթըզ իշինտէ տէվամ իտէմէյէճէյինի վէ կէօզլէրի բարլագ կէօրմէմէքտէ օլտըղընը վէ գուվլէի պասիրէսի պէրպատ օլմուշ իսուլինի քէմալը մահզունիյ . եթլէ սէօյլէտի . . . :

Բօզ . - Տէմէք տիր քի , իհթիյաճաթըզ գարուրիյէսինի թէտարիք իթմէք իւզրէ արթըզ չալըշամայօր . . . :

Գլանշ . - Խալը , քէնտիսինի օղու Մ . Ակրիքօլ պա . գար . . . պու տէլիզանլը սօն տէրէճէ պէշաշէթլի վէ խուլուսքեար պիր շէհրէյէ մալիք տիր . . . վալիտէսինի գալըրապիլտիյինտէն տօլայը նէ գատար պալիթիյար վէ մէսուտ կէօրիւնմէքտէ տիր : Ահ , մէլէյիմիզ Դաբրիէլէ հագըգաթէն լտըզ պիր պիրատէր տիր : Մ . Ակրիքօլըն սալ ու ամէլինտէն նէ՝ իշուն պահս իթմիշ զտըղընը շիմ . տի կէօրէճէքսին . . . : Գիզիմ իիթիյար Տակոպէրիմիզ պուրայա վասըլ օլտըղըմըզ զէման , եանընտա առճազ պիր գաշ ֆրանք գալմըշ օլտըղընը սէօյլէտի , տէյիլ մի :

Բօզ . - Էվվէթ , տօղրու տըր . . .

Պլանշ . - Ջէվճէսի կիպի քէնտիսի տէ չալըշմաղա վէ
էսպապը թէայեհիւշիւնիւ թէտարիք իթմէյէ մուգթէտիր
տէյիլ տիր . քէնտիսի կիպի իսթիյար վէ սէֆիլ պիրաս .
քէր նէ եարասպիլիր :

Բօզ . - Հագգըն վար , հէմշիրէճիյիմ . . . պիզի սէվ-
մէքաէն վէ էվլատը կիպի գայրըմագտան պաշգա պիր շէյ
պիրմէղ :

Պլանշ . - Տէմէք տիր քի , Ս . Ակրիքօլ բէտէրինի տա-
խի պէսլէմէյէ մէճպուր օլաճագ տըր . . . չունքի Դարրիէլ
Ֆագիր պիր բահլպ օլուպ , հատտը զաթընտա հիշ պիր
շէյէ մալիք օլմատըղընտան , քէնտիսինի թէրպիյէ վէ իա-
շէ իտէնլէրէ գարշը հիշ պիր մուալէնէթտէ պուլունա-
մաղ . . . պինաէն ալէյհ , կէօրիյօրսըն քի պիւթիւն ֆա-
միլեայը պէսլէմէք զաիլէսի եալընը Ս . Ակրիքօլտա զալ-
մըշ տըր . . .

Բօզ . - Շիւպհէտիղ . . . մատամ քի վալիտէսի վէ բէ-
տէրի քէնտի մուալէնէթինէ միւհթաճ տըրյար . . . անլէ-
րի պագմագ քէնտի վաղիֆէսի տիր . քէնտիսի տէ պու-
վաղիֆէյի ճան վէ կէօնիւլտէն իճրա իթմէքտէ տիր . . .

Պլանշ . - Էվվէթ , հէմշիրէճիյիմ . . . լաքին պիզի պէս-
լէմէյէ հիշ պիր մէճպուրիյեթի եօգ տըր , տէյիլ մի :

Բօզ . - Նէ տէմէք իսթիյօրսուն , Պլանշ :

Պլանշ . - Տէմէք իսթիյօրըմ քի , պիզիմ տիւնեատա
հիշ պիր մէտարը իսթինաստ վէ մայիշէթիմիղ պուլունմա-
տըղընտան , Ս . Ակրիքօլ պիզիմ իչուն տախի չալըշմաղա
մէճպուր գալաճագ տըր . . .

Բօզ . - Տօղրու տըր . . . պէն պուրասընը հիշ տիւշիւն-
մէմիշ իտիմ . . .

Պլանշ . - Կէօրիյօր մըսըն , հէմշիրէճիյիմ , Տակոպէ-
րին տախիմա թէքրարլատըղը վէճհ իլէ , բէտէրիմիղ հէր
նէ գատար Ֆրանսա տուգասը վէ մարէշալը օլմուշ ըսա

առաջ, պու իւնվանյարը պիհուտէ եւրէ գազանմը. . . հաթ-
թա, պիզ պու միտայեատան տաթի պէջի, ք մէնֆաաթլար
պէքլէմէքտէ իսէք տէ, իւմիտիմիզ մուհալ տըր. պիզիմ
բէտէրիմիզ պուրատա պուլուռնաւորդնա, վէ իւմիտլէրի-
միզ գուվվէտէն ֆիիլէ կէլմէտիքնէ, տաիմա ֆուգիր էօք-
սիւզլէր տէրէնէսինտէ գալըպ, միննէթտարը օլտըղը-
մըզ վէ բէք զիյատէ զարուրէթ վէ մուզայագատա պու-
լընան պու միւհթէրէմ ֆամիլեայա պար օլմաղա մէնպուր
պուլուռնաւորդ. . . հաթթա. . .

Բօզ. - Սէօզիւնիւ նէ՛ իշուն քէսիյօրտըն, հէմշիրէնի-
յիմ՝

Պլանշ. - Շիմսի սանա արզ իտէնէյիմ՝ վաղըա պաշ-
գալարընը կիւլտիւրէպիյիր. լաքին սէն նէ տէմէք իսթէ-
տիյիմի էլպէթթէ անլայաճագսըն. տիւնքի կիւն, Տակո-
պէրին զէվնէսի՝ պիզիմ պիշարէ Բապա-Ժուանըն եկմէք
եկտիյինի կէօրտիւքտէ, մահգուռնանէ պիր թափը ըլա տէ-
տիքի. « Օհ, եա Բապպի, պիր ինսան գատար եկ-
մէք եէյօր. . . » Պու սէօզլէրի էօյլէ պիր թափը ըլա սէօյ-
լէսիքի. կէօզլէրիմ եաշ ըլա տօլուպ ազ գալտը աղլա-
յաճագաւըմ. շու վագըատան, պիշարէլէրին նէ տէրէնէ
ֆաղիր օլտըզլարընը ֆէհմ՝ իտէպիլիրսին, հէմշիրէնիյիմ՝
հաթթա, քէնտիլէրինէ պիր եիւք տէ պիզ օլույօրըզ. . .
կիւյա անլէրին ֆագը ու զարուրէթլէրի քեաֆի սէյիլմիշ
կիպի, իշքէննէլէրինի պիր գաթ տա պիզ արթըրըյօրըզ՝

Պու սէօզիւ միւթէազըպ. իքի էօքիւզ հէմշիրէ մահ-
գուռն մահգուռն պիրի պիրինէ պագըշտըլար. Բապա-Ժուա
իսէ՝ սօպանըն եանընտա էլան եայըլմըշ եաթմըշ օլուպ,
զանն իտէրսինքի քէնտի տօյմամաղըղը հագգընսա սէօյ-
լէնիլէն սէօզլէրի իշիթմէլէք թասլայօրտու՝

Բօզ՝ պիր տաղըգաճըգ սիւրիւթտէն սօնրա քէլամա
աղազլէ տէտիքի.

— Հէմշիրէնիյիմ՝, նէ տէմէք իսթէտիյինի անլայօրըմ՝

« հալտե , հիշ քիմէյէ երիք օլմամալըյըղ . . . պիղ
հա կէնճիղ , գորգագ տէյիլ իղ , ճէսարէթիմիղ վար տըր ,
Հալ ու վազիյէթիմիղ թայինն օլունընճայա գատար ,
տիմիղի իշնի գըզլարը եէրինէ գոյալըմ . պունտա նէ՛մա՛հ .
դուր օլապիլիր . պէօյիք բէտէրիմիղ տէ ոլիր սէնաթքեար
տէյիլ մի տիր , իմաթ , աթէնէք իշ պուլալըմ վէ էսպա .
պը թէայեիւշիւմիւզիւ թէտտրիւր իտէյիմ . . . ա՛հ , ալըն
թէրի իլէ հայաթընը գոյըլըմագ . նէ՛ տէրէնէ պաիսի իֆ .
թիխար ու սաատէթ տիր . . . »

Պլանշ . - (Բօղը գունճագլայարագ .) Ա՛հ , մինի մինի
հէմշիրէնիյիմ . . . նէ՛ պէօյիք իգպալ . . . պէնիմ տիւշիւն .
տիւշիւմիւ սէն տէ տիւշիւնմիւշսիւն . . . պէնիմ սէօյլէյէ .
ճէյիմի սէօյլէտին . . . գունճագլա պէնի :

Բօղ . - Նասըլ :

Պլանշ . - Պէն տէ թամամ սէնին կիպի տիւշիւնմիւշ
տիւմ . . . էվվէթ , տիւնքի կիւն , Տակոպերին զէվնէսի
կէօզլէրի պօզուլմըլ օլտըղընը վէ արթըգ կէօրէմէմէքտէ
պուլունտըղընը քէմալը միսհզունիյեթիլէ սէօյլէտիքտէ .
սէնին իրի կէօզլէրինէ պսղըպ քէնտի կէօզլէրիմի տէր
խաթըր իթտիմ վէ քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի . էկէր
պիզիմ իթթիյար Տակոպերին պիշարէ զէվնէսիին կէօզ-
լէրի պօզուլմըլ ըսա . ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը՝ մատ-
մուազէլ Բօղ վէ Պլանշըն կէօզլէրի հէնուզ քէսկին վէ
բարլագ տըրլար . . . (կիւլիւմէյէրէք) աշէրին մագամընտ
գաիմ օլապիլիրլէր :

Բօղ . - (Փէզալիք կիւլիւմսէյէրէք .) Պունտան գաթը
նազար , մատմուազէլ Բօղ վէ Պլանշ՝ քիւլ ընկի պէզտէն
գալըն չուվալարը աթէմէյէնէք գատար չօլբա վէ պէ-
նէրիքսիղ տէյիլլէր . պու չուվալար աշէրին բարմագլա-
րընը ազանըգ սըյըրաճագլմըլ , նէ՛ պէիւ վար :

Պլանշ . - Կէօրիւյօր մըսըն , հէմշիրէնիյիմ , պիր շէյի
տաթմա պիր սուրէթտէ տիւշիւնտիւշիւմիւզ կիպի , պու

տէֆա տախի այնը սուրէթտէ տիւշիւնմիւշիւզ տիւր . աշ-
նագ , սէնի տիւշարը հայրէթ օլմագտան էսիրկէմէք վէ
էֆքեարըմը աշըգտան աշըգա պէյան իթմէք իշուն հալը-
նըզ գալմամըզա պէքլէմէքտէ իտիմ :

Բօղ . - Էվվէթ , լաքին պիր ճիհէթ վար տըր քի
պանա զիյաաէսիյլէ էնտիշէ վէրմէքտէ տիր :

Պլանշ . - Ուէ՛ կիպի :

Բօղ . - Իպթիտա , Տակոպեր իլէ զէվնէսի պու գա-
րարըմըլ իշիթտիքլէրինտէ . « Մատմուազէլլէր , գապա
պէզտէն մամուլ պէօյլէ իրի չուվալարը տիքմէք սիզին
քեարընըլ տէյիլ տիր . « հ . . . սիզ պիր Ֆրանսա մարէ-
շալընըն գըզլարը օլտըղընըլ հալտէ , պէօյլէ պիր շէյ սի-
զէ հագըլըր մը . տէմէքտէն կէրի տուրմայաճագլար .
վէ պատէհու , գարարըմըլտա սէպաթ իթտիյիմիզտէ .
« Բէք էյի ամմա , սիզէ վէրէնէք գատար իշիմիղ եօգ . . .
էկէր իշ պուլմագ իսթէրսէնիղ . . . կիտիպ քէնտինիղ ա-
րպընըլ . » տէյէնէքլէր . Ս վագթ քի՛մ տիւշարը միւշքի-
լաթ օլաճագ , ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը , տէյիլ մի .
զիրա պիղ նէրէտէն իշ պուլապիլէնէյիղ :

Պլանշ . - Շուրասը սաշիհ տիր քի , Տակոպեր ֆիքրինէ
պիր շէյ գօյտըգտա . . . »

Բօղ . - Էվվէթ , լաքին . . . միւտահէնէ վէ թալթիֆ
թարիգիլլէ քէնտիսինի ճէլպ իթսէ՛ք նասըլ օլուր . . . »

Պլանշ . - Պագը շէյլէր վար տըր քի , տէտիյին միւմ-
քին օլապիլիր . լաքին պագը շէյլէր տէ վար տըր քի , սէօզ
տինգէմէզ վէ գարարընտան ապա ֆէրաղէթ իթմէզ . մէ-
սէլա՝ սէյահաթըմըլ էսնասընտա , պիզիմ իշուն « գատար
զահմէթ շէքմէքտէն քէնտիսինի մէն իթմէք իսթէտիյի-
միզտէ . . . »

Բօղ . - (Պլանշըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Հէմշիրէնիյիմ ,
զիհնիմտէ պիր ֆիքր . . . հէմ տէ միւքէմմէլ . պիր ֆիքր
տօղրու :

Գլանշ . - Նէ՛ կիպի , չաքուգ . սէօյլէ . . .

Բօզ . - Մայեէօ տէնիլէն վէ խայրխահ , իսթըրնի վազ վէ միւրի վիվէթի պիր , դըզա պէնզէյէն կէնն իշնիլի խա . թըրայօրսուն , տէյիլ մի :

Գլանշ . - Մաշալլահ . . . հէմ՝ տէ գօրգագ վէ իհթի . յաթքեար պիր գըզա պէնզիյօր . զանն իտէրսին քի , եիւ . զիւմի . զէ պագտըղնտա , պիղի թաճիղ իտէճէյինտէն գօրգույօր : Տիւնքի կիւն , պէնիմ՝ քէնտիսինէ պագմագտա օյտըղըճը կէօրմէյէրէք , օ գատար լաթիֆ վէ խայրխահանէ պիր նազարլա սէնի սէյր իթմէքտէ վէ օ տէրէճէ մէսուտ վէ մէսրուր կէօրիւնմէքտէ իտի քի , գալպիմ՝ սօն տէրէճէ ըիգ գաթա կէլէրէք , կէօղլէրիմ եաշ ըլա տօլտու :

Բօզ . - Էօյլէ իսէ , իշ պուլմագ իշուն նէ սուրէթլէ հարէքէթ իթտիլինի Մայեէօտէն սիւալ իտէրիզ . զիրա քէնտիսի չիւպհէսիզ էլ էմէյիլէ կէչինմէքտէ տիր :

Գլանշ . - Հագգըն վար , հէմիլէճիյիմ՝ . . . Մայեէօ պիզէ լաղըմ՝ կէլէն մալիւմաթը վէրէճէք տիր . պիր տէֆա պուշը էօյրէնտիլիմիզտէ , Տակոպէր արթըգ իսթէտիլի գա . տար պիղի թէքտիր իթսին , մաղրուրլանսըն վէ պիղի մէն՝ իթմէյէ չապալասըն , պիզ տէ քէնտիսի կիպի ինատ իտէ . ճէյիզ վէ սէօղիւնիւ տինլէմէյէճէյիզ :

Բօզ . - Էվվէթ , էյի սէօյլէյօրսուն , ազաճըգ ճէսա . ըթ ալալըմ՝ վէ քէնտիսինին տաիմա սէօյլէտիլի վէճհէ , պիղիմ տամարլարըմըզտա տաիի ասքէր գանը ճէվէլան իթտիլինի իսպաթ իտէյիմ՝ : Բէնտիսինէ տէյէյիմ քի . Վէվիլի Տակոպէր , պիղիմ՝ պիր կիւն զէնկին օլաճաղը . մըղը իտտիա իտիյօրսուն տէյիլ մի . . . բէք ալէա . . . իշթէ օ վագթ , պու կիւնլէրի տահա զիյատէ մահզուզի . եթթլէ եաա իտէճէյիզ :

Գլանշ . - Տէմէք տիր քի իշ գարարլաշտը , տէյիլ մի : Բօզ . Մայեէօյիլ իլք տէֆա կէօրտիլիւմիւզտէ , էսրարը . մըղը քէնտիսինէ աշըպ , լաղըմ կէլէն մալիւմաթը թալէպ

իտէճէյիզ . քէնտիսի օ տէրէճէ խայրխահ պիր գըզ տըր քի . թէքիլիֆիմիղի բէտա իթմէյէճէյի պի իշթիպահ տըր :

Բօզ . - Հաթթա , բէտէրիմիզ Բարիսէ կէլտիքտէ , ճէսարէթի վագըամըղտան տօլայը բէք զիյատէ մէֆնուն պաճագ տըր :

Գլանշ . - Վէ տիւնեա իւզէրինտէ եալընըզ գալմընըզ կիպի , քէնտի սայ ու դայրէթիմիղլէ կէչինմէք իսթէտիլի . միզտէն տօլայը , պիղի մէտհ ու սէնա իտէճէք տիր :

Հէմիլէսինին պու սէօղլէրի իւզէրինէ , Բօզ պիրտէն պիրէ սարսըլտը . տիրուպա յէհրէսինի տէհչէթէ միւշա . պիհ պիր սէհասը մահզուլիլէթ զարլայըպ :

— Եա՛ Բապպի . . . ահ , հէմիլէճիյիմ՝ , Նէ՛ տէհչէթի միւշահազա . - տէյու հայդըրտը :

Գլանշ . - Նէ՛ն վար , Բօզ , պէնի տէ գօրգուտըյօր . սըն . . .

Բօզ . - Տիւնեա իւզէրինտէ եալընըզ գալմընըզ կիպի , քէնտի սայ ու դայրէթիմիղլէ կէչինտիլիմիզտէն տօլայը բէ . տէրիմիզին մէֆնուն գալաճաղընը սէօյլէտիլին զէման , ֆիքրիմտէ տէհչէթի պիր շէյ տօղտու . . . սէպէպի նէ օլտըղընը պիլմէյօրըմ . . . պագ , տօլըյօր մըսըն , գալ . պիմ նասըլ չարբըյօր . . . քանն իտէրսին քի պաշըմըզա եէնի պիր ֆէլաքէթ տահա կէլէճէք :

Գլանշ . - Տօղրու տըր , պիշարէ գալպին քէմալը չիտ . տէթլէ չարբմագտա տըր . . . լաքին ֆիքրինտէ նէ տօղ . տու . . . նէ՛ տիւշիւնիւյօրտուն . . . պէնի տէ գօրգուտը . յօրսուն :

Բօզ . - Լիքսիգատա հապս իտիլտիլիմիզ զէման , հիշ օլմագսա պիղի պիրի պիրիմիզտէն ալըմատըլար . պուն . տան պաշղա , հապսխանէ պիղիմ իշուն պիր իլթիճակեահ ըտը . . .

Գլանշ . - Էվվէթ , հէր նէ գատար իքիմիզ պէրապէր իտիք իսէ տէ , եինէ հիւզնէնկիզ պիր իլթիճակեահ ըտը :

Բող . - Լաթիմ , պուրսյա վասրլ օլտըդտան սօնրա ,
պիր թէսատիֆ . . . պիր ֆէլաթէթ պիդի Տակոպէրտէն
սյըրաճազ օլսա , վէ պու պէօյլիք մէմէլքէթտէ Եայրնըզ
վէ մէտարը թէսյեիւշտէն մահրում դալաճազ օլսազ , հա-
լիմիզ ձէ օլաճազ տըր . . .

Պլանշ . - Սհ , հէմշիրէճիլիմ . . . օ պահսը գարա . . .
հազդըն վար . . . բէք տէհշէթի յէյ տիր . . . օ հալտէ
հալիմիզ նէ օլաճազ տըր , Եա Բապպի .

Պու քէտէրէնիզ միւլահազա իւղէրինէ , իբի էօք-
սիւզ գըզճըղազ պիր միւստէթճիք սաթիթ վէ խամուշ
գալտըլար . 0 դէմանա գատար ֆէրահպախշ պիր իւմիտէ
շուլէտար օլան շէհրէլէրի քիւլ կիպի «օլտու վէ մահգուն
պիր հալ քէսպ իթտի . Էքէյիճէ ուղուն պիր սիւքիւնէթ-
տէն սօնրա , Բօզ պաշընը Եօգարը գալտըրտը վէ կէօզլէ-
րի Եաշլարա ըսլանմըշ օլտըղը հալտէ , թիթրէք պիր սէ-
տա իյէ տէտի քի .

— (Սհ , Եա Բապպի , պու միւլահազանէ իշուն պիդի
պու մէրթէպէ քէտէրլէնտիրիյօր , հէմշիրէճիլիմ . . . պու
ֆէլաթէթ պիր կիւն հէր հալտէ պաշըմըղա կէլէճէք կիպի
ճիկէրիմ բարա բարչա օլըյօր . . .

Պլանշ . - Պէն տէ սէնին կիպի աղիմ պիր տէհշէթ
հրսս իտիյօրմ . . . էյվահ . . . էկէր իքիմիզ պիրտէն
պու ուլու մէմէլքէթտէ մահվ օլաճազ օլուրսազ , նէ Եա-
բաճաղըզ .

Բօզ . - Պէնի տինյէ , Պլանշ . . . պու կիպի մէնհուս
թէֆէքքիւրաթըղ զիհնիմիդտէն Եիրազլաթալըմ . . . չիմտի
Տակոպէրին խանէսինտէ վէ դայէթ քէրէմքեար ատէմէր
միյանընտա տէյիլ միյիզ . . . (Միթէֆէքքիւրանէ պիր
թավը ըլա .) Սհ , հէմշիրէճիլիմ , պու թէֆէքքիւրաթ ալ-
թընտա սէլլի տէ պիր Եաթիք վար տըր .

Պլանշ . - Նէտէն .

Բօզ . - Պու ֆաղիրանէ իգամէթկեհատա , չիմտիթ

հէր տիւրիւ խէվի մէհշէթտէն մասուն օլարազ սըղըն-
մըշ օլտըղըմըղտան , պիդէ քեաֆի վէ վաֆի տիր . . . Սայ
ու ամէլիմիզ սայէսինտէ , քիմսէյէ պար օլմայաճազ տէ-
րէճէտէ էսպապը մայիլէթիմիդի տէ թէէմին իտէճէք օ-
լուրսազ , բէտէրիմիզին Բարիսէ ալտէթինէ գատար նէ-
յէ իհթիյաճըմըզ գալաճազ տըր .

Պլանշ . - Հազդըն վար , հիշ պիր շէյէ իհթիյաճըմըզ
գալմայաճազ տըր . . . լարին նիհայէթ պու միւլահազա
նէ իշուն զիհնիմիդի իշղալ իթմէքտէ տիր , նէ իշուն պիդի
պու տէրէճէ քէտէրլէնտիրմէքտէ վէ մէյուս իթմէքտէ տիր
էվլէթ . . . նէ իշուն , Պուրատա , պիդի սէվէն սօսթլար
իշինտէ տէյիլ միյիզ . Պիր կիւն Բարիստէ պիքէս վէ հա-
միսիզ գալապիլէճէյիմիդի նասըլ ֆարզ իտէպիլիլիզ .
Պաշըմըղա պէօյլէ պիր ֆէլաթէթ կէլմէսի միւմքիւնսիզ տիր ,
տէյիլ մի , հէմշիրէճիլիմ .

Բօզ . - (Տիթրէյէրէք .) Միւմքիւնսիզ մի տիր . . . պի-
չարէ ժօվիալըմըղըն թէլէֆ իսիլտիլի Սլմանիա քէօյիւնէ
մուվասէլէթիմիդտէն պիր կիւն էվլէլ , պիրիսի կէլիպ տէ ,
Եեարընքի կիւն հոսս իտիլէճէք սինիզ . . . տէսէ իտի ,
ճէվապ օլարազ , չիմտիլի կիպի . Միւմքիւնսիզ տիր . Տակո-
պէր պիդի հիմայէ վէ մուհաֆազա իթմէյէ հազըր տէյիլ
մի տիր , գօրգաճազ նէմիզ վար . . . տէմէյէճէք մի ի-
տիր , Սա մաֆիհ , խաթըրընտա մը տըր , հէմշիրէճիլիմ ,
իքի կիւն սօնրա Լիքսիդատաքի հոպսիտանէյէ աթըլտըղ .

Պլանշ . - Սհ , օ պահսը գարա , հէմշիրէճիլիմ . . . պէ-
նի գօրգուտըյօրսուն . . .

Պու սէօզիւ միլթէազըպ , իբի էօքսիւզ գըզճըղազ
պիրի պիրինին էլինտէն թուլթուրըլար վէ դայըր իիթիյաթի
պիր տէհշէթլէ էթրաֆիարընա պազարազ պիրի պիրինէ
սարըլտըլար .

Պիչարէ էօքսիւղէրին շու սըրատա հրսս իթտիլէրի
հէյէճան վէ թէէսսիւր չիտտէթի , աճիպ վէ նազապիլի

Թարիֆ օլտըգտան պաշգոյ, ինսանը պիւլա իթիյար տիւ-
չարը տէհչէթ իտէն շէհատէթի գալպէր վէ եախօտ միւս-
թագ պէլին (ապագայ) էսրարի կիրտսպլարը իւզէրինէ
չօգ տէֆա մէնհուս պիր ղըյա սաչան մուսիպէթէկիզ
իսթիխրաճաթ (գուչակութիւնք) կիպի թէհատիտ տէ իթ-
մէքտէ իտի :

Գաղը դարաիպ նէվինտէն վէ անլաշըմասը մուհալ
դապիլինտէն իսթիխրաճաթ վար տըր քի, հըսս օլունտըգ-
լարը անտէ ունուտուլըլար . լաքին, պիլ ախըրէ, վու-
գուլաթ կէլիպ տէ իսթիխրաճաթը մէզքիւրէնին սըհհէթ վէ
հազըգաթընը թաստիգ իտէճէք օլուրսա, ինսանըն ղիհ-
նինտէ միւտհիշ պիլ թասվիր կիպի թէճէսսիւմ իտէրլէր
.....

Մարէշալ Սիմոնըն գըզարը պու միւլահագաթը դա-
րիպէնին թէվլիտ իթմիշ օլտըղը մահգունիյէթ տէրեա-
սընա տալմըշ օլտըզարը սըրատա, Տակոպէրին ղէվճէսի՝
Ակրիօլըն շաթը արասընտաքի օտասընտան թէքրար աչա-
ղըյա էնտի վէ շէհրէսի մահգուն վէ միւթէղայեիր օլտըղը
հալտէ, օտայա տախիլ օլտու :

2

Մ Է Գ Թ Ո Ւ Գ

Ֆրանսուսաղ Գոտուէն օտայա կիրտիյի ղէման, շէհ-
րէսի օ տէրէճէ ալթ իսթ օլուշ վէ օ տէրէճէ տէլիշմիշ
իտի քի, Բօզ՝

— Իա Բապպի . . . մատամ, նէնիզ վար, — տէյու-
հայգըրմագ տան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէտի :

Ֆրանսուսաղ, — Էյվահ, — սէվկիլի մատմուաղէլլէրիմ,
արթըգ սիզտէն քէթմ իտէմէմ. (Հէօնքիւր հէօնքիւր աղ-
լամաղա պաշլայարագ .) Տիւնտէն պէրու, սանքի եաչա-
մայօրմ . . . կէշիւտիյիմ սաաթլար պիւթիւն իշքէնճէ ղէ-
մանլարը տըր . . . միւթատըմ վէճէ իլէ, եէմէք եէմէք
իւզրէ օլլումըն կէլմէսինի պէրլէմէքտէ իտիմ . . . լաքին
կէլմէտի, Գու քէլֆիյեթ պանա նէ մէրթէպէ քէտէրի
մուհիպ օլտըղընը պէլլի իթմէք իսթէմէտիմ . . . ահ պէ ահ
ավտէթինէ պէրլէմէքտէ իտիմ . . . չունքի, օն սէնէտէն
պէրու պէնի գուճագլամաղա կէլմէքսիզին եաթմաղա կիթ-
մէզ իտի . . . Կիճէնին պիր գըսմընը շու դարուըն եա-
նընտա կէշիւտիմ վէ այագ սէտասընը իշիտէպիլմէք իշուն
խարիճէ գուլագ վէրտիմ . . . Լաքին իւմիւթիմ պիհուտէ

Բօզ. — Նէտէ՛ն, մատամ :

Պրանսուազ. — Ողումըն օտաւընտան չըղար իբէն, տէրտ վէ քէտէրիմի նազլ իթմէք իւզրէ, մէրգումէնին օտաւընա կիրտիմ. դիրա օ պիչարէ տէ պէնիմ գըղըմ կիպի տիր. հայ պուքի, օտաւընտա անր տա պուլամատըմ. շաֆագ հէնուզ սէօքիյօրտու. եաթաղը ասլա պօզուլմա. մըշ ըտը . . . : Պու գըղ ասլա տըշարը չըղմազ իբէն, պուզատար էրքէն նէրէյէ կիթմիշ օլապիլիր :

Բօզ վէ Պլանշ եէնի սիւր ըզտըրապլա թէքրար պիրի պիրինէ պազըշտըլար. շունքի իթթիխազ իթմիշ օլտըղլարը գարարը մէվղըի իճրայա գօյմազ իչուն, պիւթիւն իւմիտլէրի Մայեէօտէ իտի. Պէրէքէթ վէրսին քի, կէրէք պուշլարըն վէ կէրէք Պրանսուազըն վէսվէսէլէրի չօգ օվէր. մէյլիպ, անինտէ մահվ օլտու. դիրա, գարույա իքի քէրէ եափաշճաճըզ ուրըլտըղտան սօնրա, Մայեէօնին :

— Իշէրի կիրէպիլիւրմիյիմ, մատամ Պրանսուազ. — տէտիյի իշիտիլտի :

Բօզ վէ Պլանշ տէրհալ գարույա գօշտուլար վէ կէնճ գըղը իչէրի ալտըլար :

Դըրաղը վէ գար իւք ազշամտան պէրու ալէտ տէվամ եաղմագտա ըտը. պինաէն ալէյ, իշճի գըղըն Հինտ ալաճասընտան մամուլ ֆիսթիւնը, բամպուգ գումաշընտան քիչիւք շալը վէ սիյահ թիւլտէն սէրքուշը սու քէփմիշ իտի. Պունընլա պէրապէր, պաշընտաքի սէրքուշը մէղպուրէնին սօլղուն վէ ֆագաթ ճալիպի նազարը շէֆգաթ օլան չէհրէսինի չէրչիվէ կիպի իհաթա իտէրէք, քէսթանէրէնկինտէքի սաշլարընըն իքի գալըն էօրկիւլէրինի մէյտանա գօյմագտա ըտը. Օրթալըգտա հիւքմֆէրմա օլան օօղուգ՝ պիչարէ գըղհըղազըն պալ մամը կիպի պէյազ վէ զաիֆ էլլէրինի մօրարթմըշ ըտը. Ոնճագ, տաիմա հիլմ ու լէթաֆէթ նիւմայան օլան մաի կէօզլէրինին բարըլթըսընտան, պու պէտպախթ, նազիբ վէ գօրգագ մախու.

խոր . . . հիշ պիր շէյ իշիտէմէտիմ, Նիհայէթ, սապահըն
սաաթ իւշիւնէ մօղլու, պիր տէօշէր իւղէրինէ տիւշտիմ
գալտըմ. . . Պիր աղ էվիէլ աէ, զաիֆ պիր իւմիտէ գ
բրլարագ, էվլտտըմըն սապահ էրքէն ալտէթ իտիպ իթ.
մէտիյինի անլամագ իւղրէ, օտասընա չըգտըմ. . .

Պլանշ. - Նասըլ, մատամ, կէլմիշ մի :

Ֆրանսուազ. - (կէօղ հաշլարընը սիւէրէյ.) խայր . . .
կէլմէմիշ. . .

Բօղ վէ Պլանշ հէյէճանշ գալպ իլէ պիրի պիրինէ
պագըշտըլար. հէր իրիսինին տէ ֆիրրինի այնր միւյհա.
զա իշղալ իտիյօրտու. տիւշիւնիյօրլարտըքի, էկէր Ակ.
րիքօյ կէլմէյէճէք օլուրսա, պու ֆամիլեա Նասըլ կէշի.
նէճէք. օ հալտէ, քէնտիյէրի աէ տահա աղբը պիր պար
օլմուշ օլմայաճագլար մը լտը :

Պլանշ. Ֆրանսուազըն հըսս իթտիյի քէտէր վէ հէթ
ազաճըղ թէսքին իլմէք իւղրէ, քէլամա աղաղլէ աէ.
տի քի :

— Լաքին, մատամ, իհթիմալ քի մօսիէօ Ակրիքօլ
տիւն ագյամ պուրայա կէլմէյէճէք տէրէճէտէ կէք վագ.
թա գատար չալըշմաղա մէճպուր օլմուշ տըր :

Ֆրանսուազ. - Օհ, խայր, խայր, կէլմէմէսի գապիլ
տէյիլ տիր. վապթը միթատընտան պիր սաաթ կէճիք.
աէ, պէնի էնտիչէյէ տիւշար իտէճէյինի պիլտիլնտէն,
կիճէ հարըսը տախի օլսա, եինէ կէլիր իտի . . . Էյվահ,
պաշընա մութլագա պիր գաղա կէլմիշ տիր. . . իհթիմալ
քի օճագ պաշընտա աէմիր տէօյտիյիւ սըրատա հարա.
լանմըշ տըր, իշինտէ նէ գատար զայրէթլի. նէ աէրէճէ
ճէսարէթլի օլտըղընը պիլմէզսինիզ. . . Ահ, պիշարէ վէ
պէտպախթ էվլատըմ. . . կիւյա Ակրիքօլըն կէճիքմէսին.
տէն տօլայը տույտըղըմ քէտէր վէ բղորլապ քետֆի տէ.
յիլմիշ կիպի, շիմտի աէ հօղարըքի իշճի զըզ իւն ճիւ.
րէք թիւքէթմէլի :

զըն՝ ահալալը ճարիչէնին վէխամէթ վէ հհէմիյեթի նիօ. պէթինտէ, ֆէվզ էլատէ պիր ճէսարէթ քէսպ իթմիշ տըղը անլաշըմագտա ըսը:

Ֆրանսուազ մէղպուրէյի կէօրտիւքտէ հէյէճանլը սէտա իլէ տէտիքի:

— Նէրէտէն կէլիյօրսուն, սէվկիյի Մայեհօմ. պիր ազ էվվէլ, օղլում Ակրիքօլըն ավտէթ իտիպ իթմէտիյինի ան. լամագ իւզրէ, չաթը արասընտաքի օտասընա չըգաղըմ սըրատա, սէնին օտա գարունը տախի աշտըմ. ֆագաթ սէնի օրատա պուլամայընճա, զիյատէսիյլէ թէաճճիւպտէ գալտըմ. պու գատար էրքէն նէրէյէ կիթմիշ իտին:

Մայեհօ. — Ակրիքօլտան սիղէ խապէրլէր կէթիրիյօ. ըրմ, մատամ:

Ֆրանսուազ. — (Տիթրէյէրէք.) Օղլումտա՞ն մը... պաշընա նէ պէլա կէլմիշ... քէնտիսիւնի կէօրտիւն միւ, պէրապէր գօնուշտը՞ն մը... նէրէտէ տիր:

Մայեհօ. — Գէնտիսիւնի կէօրմէտիմ. . . լաքին նէրէտէ օլտըղընը պիլիրիմ: (Ֆրանսուազըն ընկի սօլմագտա օլտըղընը կէօրտիւքտէ, իլավէթէն.) Պուշընլա պէրապէր, գօրգաճագ պիր շէյ եօգ, մատամ, միւսթէրիհ յըշըյ... սըհհէթ ու աֆիյեթի պէրքէմալ տըր... քէնտիսի ի. շուն հիշ պիր թէհիքէ եօգ տըր:

Ֆրանսուազ. — Համտ օլսուն, եա Բապպի... պէ. չիմ կիպի պէտպախթ պիր կիւնահքեարա մէրհամթ իթ. մէքտէն պիր ան կէրի տուրմագսըն... էվվէլէթի կիւն, զէվճիմի, պիշարէ ճակոպէրիմի պանա իյատէ իթտին. պու կիւն տէ, քէտէրնաք պիր կիճէտէն սօնրա, պէնիմ էլ. կեանէ մէտարը իսթինատըմ օլան ճիկէրքարէմին հայա. թընա տաիր պանա էմիյեթի վէրիյօրսուն:

Ֆրանսուազ՝ պու սէօղլէրի սէօղլէտիքտէն սօնրա, տիգ չէօրտիւ վէ տինտարանէ պիր սուրէթտէ խաշ չըգար. մաղա պաշլատը:

Ֆրանսուազըն շու հարէքէթի զահիտանէսի սէպէպիյ. լէ, օտայը պիր միւտտէթճիք սիւքիւթ գաթլատը. պու սիւքիւթտէն պիլ իսթիֆատէ, Բօզ վէ Պլանշ Մայեհօնիւն եանընա եանաշտըլար վէ միւէսսիր պիր ըիգգաթ վէ եա. վաշ պիր սէտա իլէ:

— Նա սըլ տա ըսլանմըշ սընըզ... նիհայէթ տէրէճէ. տէ իւշիւմիւշ օլմայըսընըզ... Գէնտիսիւնի սաղընընըզ. էկէր խասթէ օլուրսանըզ, նէ եարաճագսընըզ: Պիր ազ էվվէլ, սօպայը եագմագլըղը մատամ ֆրանսուազըն խա. թըրընա տիւշիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիք... լաքին շիմտի կիտիպ սէօղլէյէճէյիզ. — տէտիլէր:

Մայեհօ՝ քէնտիսիւնէ իպրազ իտիլէն էտնա պիր էսէ. ըր չէֆգաթ վէ միւրիւվվէթի հէր քէտէն զիյատէ թագ. տիր իթտիյինտէն, մարէշալ Սիմոնըն զըզլարընըն կէօս. թէրտիքլէրի շու լութֆու թէվէճճիւհտէն տօլայը հէմ

միւթէհայերի վէ հէմ տէ միւթէհայերի օրուայ, թարիֆ օ. լուսնաղ պիր նաղարը շիրքրանդա քէնտիլէրինէ պաղարը տան սօնրա, տէտի քի :

— Նիլէթի լուսնաղարանէնիլտէն տօլարը թէչէ. քիւր իտէրիւմ, մատմուաղէյլէր. ֆաղաթ միւթէրիւմ օլունըղ, պէն սօղունդա ալըշմըշմ տրր. պունտան պաղա, դալ պիւմ օ տէրէճէ ըղարրապ իշինտէ տիր քի, սօղունդ ֆիլա հըսս իթմէյօրըմ :

Ֆրանսուաղ իսէ՝ պիր դաշ տաղըղա դատար տիղ շէօքմիւշ տուրաղղան սօնրա, այապա դաղարաղ տէտի քի :

— Բէք էյի, հիշ պիր թէհիւրէ պուլունմատըղընր թէհմին իտիյօրսուն, լաքին նէ՝ իշուն կիճէյի տըշարտա կէչիրտի. սէն նէրէտէ պուլունտըղընր պիլիւսին, տէյիլ մի, պիր աղտան կէլէճէք մի. . . նէ՝ իշուն պու դատար կէճիքիյօր :

Մայնէօ. — Եվլէթ, մատամ ֆրանսուաղ, սիզի թէ- էմին իտէրիւմ քի, Ակրիքօյըն սըհէթ ա աֆիլեթի պէր քէմալ տըր. ֆաղաթ շուրասընը տախի սէօյլէմէյէ սօրճ- լույըմ քի պիր աղ վաղթ դատար քէնտիլինի. . .

Ֆրանսուաղ. — Նէ՝ . . .

Մայնէօ. — Պիր շէյ Եօղ, մատամ, դօրղմալընըղ. ճէսուր օլընըղ :

Ֆրանսուաղ. — Ահ, Եւա Բապպի. . . տամարլարըմ տա պիր տամլա դան դալմատը. . . Եվլատըմա նէ՝ վա- ղը օլտու. . . սէօյլէ. . . քէնտիլինի նէ՝ իշուն կէօրմէ- յէճէյիմ :

Մայնէօ. — Եյլա հ. . . թէվղիֆ օլունտը, մատամ :

Բօղ վէ Պլանշ. — (Տէհէթլէ.) Թէվղիֆ մի օլունտը :

Ֆրանսուաղ. — (Ելլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրա- րաղ.) Եւա Բապպի, սէնին միւրատըն օլսուն. . . լաքին պու քէք պէօյիւք ֆէլաքէթ տիր. . . Եվլատըմ պու տէ- րէճէ քէրիւմ. . . պու տէրէճէ նամուսքեար օլտըղը հալ-

տէ, թէվղիֆ օլունտուն հա. . . Լաքին նէ՝ իշուն թէվ- գիֆ օլունտը. . . իշին իշինտէ մութլաղա պիր Եանլըշլըդ վար տըր :

Մայնէօ. — Եվլէթի կիւն, իմղասըղ պիր մէթմուպ ալտըմ. պու մէրթուպտա, Եվլէթ Ելլէթի սէր- լէվհալը նաղմէսի սէպէպիլլէ, Ակրիքօյըն պէհէր տաղըղա թէվղիֆ իտիլմէք թէհիւրէսինտէ պուլունտըղընր իթմար իթմէքսէ իտիլէր. պունըն իւղէրինէ, Պապիլան սօգաղըն- տաքի ղէնկին մատմուաղէլէ միւրաճաթ իթմէսինի քէն- տիսիլլէ դարարլաշտըրտըղ. պու ալիճէնապ մատմուաղէլ Ակրիքօյա հիյնի հաճէթտէ պիր Եվլէթ իթմէրիլի վատ իլլէմիշ օլտըղընտան, հապա օլընմամաղ իշուն մէրգու- մէտէն պիր քէֆալէթ աղ ճէսի թալէպ իտէճէքտի, Պինաէն պէյհ, տիւն սապահ, մատմուաղէլին գօնաղընա կիթմէք իւղրէ պուրատան տըշարը չըղար :

Ֆրանսուաղ. — Տէմէք տիր քի, սէն պունլարըն քեաֆ- ֆէսինի պիլիւր իտին տէ պանա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէ. . . Ակրիքօյ տա պիր շէյ ալմատը. . . պէնտէն շէ՝ իշուն սաղ- լալօրտընըղ :

Մայնէօ. — Սիզի պիշուտէ Եէրէ քէտէլլէնտիրմէմէք իշուն, մատամ ֆրանսուաղ. գիրա, պու մատմուաղէլին սէխալէթ վէ ալիճէնապլըղը հաղղընտա էմին օլտըղըմ- տան, Ակրիքօյըն շաքուպ տէօնիւպ կէլէճէյինի իւմիւ ի- տիյօրտըմ, Տիւն աղչամ, կէլիւպ չըղմատըղընը կէօրտի- յիւմտէ, քէնտի քէնտիլմէ տէտիւմ քի. « Պէլլէ քէֆալէթ իթմասը իշուն լաղըմ կէլէն մուամէլաթը դանունիլլէն քէն- տիսինին պու դատար կէճիքմէսինէ պատի օլտու. . . » : Ֆաղաթ վաղթ Եալաշ Եալաշ կէչմէքտէ վէ Ակրիքօյ հալէա կէօրիւնմէմէքտէ իտի. իմտի, քէնտիսինի պէքլէ- մէք իւղրէ, պու կիճէ սապահա դատար ուլանըղ տուր- տըմ :

Ֆրանսուաղ. — Տօղրու տըր, պիշարէ Մայնէօմ, պու

կիճէ հիշ ույումամըշսըն . զիրա եաթաղըն պօզուլմամըշ
ըտը :

Մայեէօ . - Դապարապ օ տէրէճէ ըզարապ իշինտէ ի-
տի թի . սապահայրն . չի սյհէլէրիմէ դայէպէ իտէմէյէ-
րէք . հէնուզ չափադ աթմադտտն էվիլէ . սօղաղա չըզ-
տըմ . Պէրէքէթ վէրսին թի . Պապիլոն սօղաղընտարի մատ-
մուազէլին ստրէսի ֆիրրիմէ գալմըշ ըտը . . . հէման օ-
րայա գօշտում :

Ֆրանսուազ . - (Ըզարապը դապարապ իլէ .) Մհ . բէք է-
յի եաթմըշսըն . սէվիլի Մայեէօմ . օղումուն իֆատէսինէ
նազարէն . պու մատմուազէլ բէք իսայրիսսհ վէ ալիճէնապ
պիր գըզ ըմըշ . - տէտի :

Մայեէօ պաշընր մահգունանէ պիր սուրէթտէ սալլա-
տը . մաի կէօղէրինտէ պիր եաշ տամիսսը նիւմայան օլ-
տու . վէ քէլամընա շու վէճհ իլէ տէվամ իթտի :

— Պապիլոն սօղաղընա վտար յօտըղըմ՝ ղէման . օր-
թալըզ հէնուզ գարանըզ ըտը . պիր էյիճէ աղարմասընա
պէքէտիմ :

Ֆրանսուազ . - (Ֆէվի էլ առէ միթէէսսիր օլարազ .)
Պիյարէ՝ գըզըզուզ . . . պու դատար գօրդուզ . վէ նազիք
պիր յէյ օլորդըն հայտէ . կիճէ վաղթը վէ խուսուսըյլա
պէօյլէ տէհէթլի պիր հալատա . օ դատար ուղաղարա
նաւը կիտէպիլտին . . . Ահ . սէն պէնիմ իշուն սահիհ էօզ
էվլատ կիպի սին :

Մայեէօ . - (Եալաշ պիր սէտա իլէ վէ խաֆիֆէ գը-
զարաբազ .) Ահրէքտ տախի պէնիմ պիրատէրիմ տէյիլ
մի տիր . Հէր նէ հալ իսէ . օրթալըզ աղարտըզ տա . քիւչիք
պիր քէշքիւն գարուսընը չալմաղա միւտարաթ իթտիմ .
դայէթ նազարուսալ վէ ֆաղաթ սօղումն վէ միւրէտտէր
չէհրէլի պիր գըզ կէլիպ գարուսըն տա . հաշտը չէֆգաթ
վէ մէրհամէթլին ճէլպ իթմէք իւղրէ իպթիտա . օ Մատ-
մուազէլ . պէտպաթ վէ մէյուս պիր վալիտէ թարաֆըն-

տան կէլիօրըմ . տէտիմ . չուսքի . գըյաֆէթիմ բէք ֆա-
ղիրանէ օլտըղընտան . պէնի պիր ալիէնէի գաննը իլէ գօվար
տէյու . գօրգըյօրուում . լարին կէնն գըզըն՝ բէմալը միւ-
րիվիլէթ պէնի տինլէտիլինի կէօրիննէ . պիր գաթ տա .
հա ճէսարէթ ալարազ . հանըմընտան պէօյի ք պիր լութֆ
թալէպ իթմէք իւղրէ իւր կիւնիւ օրայա պիր տէլիգանը
իշինին կէլիպ կէլմէտիլինի սիւալ իթմ . կէնն գըզ
պանա գարըզըզ . օ էյվահ . կէլտի . . . հաթթա հանըմըմ
տախի մէրգումըն բէճասընը գապուլ վէ իճապընըն իճրա
խտիլէճէլինի վատ իթտի . հալ պու քի . քէնտիսինի թէվ-
գիֆ իթմէք իւղրէ տրամազ տա օլտըղլարընը իշիթտիքտէ .
քէշքիւն էմին պիր մահալլինտէ սաղաթտը . հայըֆ քի
սաղանտըզը մահալ պիլ ալորէ քէշֆ օլունարազ . տին
ազլամ . սաաթ տէօրթ ըտտուէլէրինտէ . թէվգիֆ օլուն-
տը . . . վէ հապսա կէօթիլիլտիւ . տէտի :

Իօքսիւզլէր՝ հէր նէ դատար պու քէտէրպալս իւ-
քեալէմէյէ իշիթիրաք իթմէմէքտէ իտիլէրսէ տէ . Տակո-
պէրին գէվճէսինին քէտէր վէ էլէմինտէն նէ՝ տէրէճէ միւ-
թէէսսիր օլտըղլարը՝ հիւղնէնկիզ չէհրէլէրինտէն վէ էն-
տիշնաք պաղըշլարընտան անլաշըլմազ տա ըտը :

Ֆրանսուազ . - Լաքին սէն օ մատմուազէլի կէօրմէյէ
չալըշմալը վէ էվլատըմը եիւզ իւսթիւնէ պըրագմամասընը
բէճա իթմէլի իտին . մատամ քի օ տէրէճէ ղէնկին տիր .
նուֆուզը տախի պուլունաճազ տըր . . . պինապէրին քէն-
տի հիմնյէսի սալէսինտէ . պիզ միւտհիշ պէր ֆէլաքէթ-
տէն գուրթըլապիլիլիլ :

Մայեէօ . - (Մահգունանէ պիր պաղըշլա .) Էյվահ .
պու սօնըննը իւմիտ տախի գալմամըշ տըր :

Ֆրանսուազ . - (Հէյէճանը գալպլէ .) Նէտէն . . . մա-
տամ քի պու մատմուազէլ օ տէրէճէ լութֆքեար վէ ա-
լիճէնապ տըր . էվլատըմըն պիլիմ եէկեանէ մէտարը իս-
թինատ վէ թէայնիւչի միւզ օլտըղընը վէ անըն մահպու-

խօսող իշխանին պաշտոնա վե և ա ֆամիլիաճա Գրիգորյան
ավտոթի իտեր . . .

Հենց մանուկներն պի կրանաճ օլմասը միւհթմէլ տիր,
պունտան կիւղէլ պիւր մէպտէ օլմաղ վէ իշպու գաիտէի
քիւլլիյեէյի նէ՝ տէրէճէ մէտհ ու սէնա իթսէք, երնէ աղ
տըր . լաքին գաիտէի մէպիւրէ հէնուղ զիհնդէրտէ պիւր
էյիճէ թէգարրուր իտէմէմիշ տիր . Գու իսէ՝ զէնկիւնէրն
ճանընա միւնէթ տիր . զիրա գաճուճըն ահրեամ վէ ի
թիյազաթընտան եալլընդ քէնտիւէրի իսթիֆատէ իթմէք
տէ տիրէր . Լաքին ֆագիր . . . էրպապը գարուրէթ վէ
սէֆալէթ նէ եարմաղտա տըր . ֆուգարա կիրուհընըն հէր
կիւնիւք էլ էմէյինտէն պաշղա հիշ պիւր սէրմայէսի պու
լընմատըղընտան , քէֆալէթ ագճէսի վէրմէք շէօյլէ տուր
սուն , հաթթա գապլ էլ մուհարէմէ մահպուս օլմազ գաի
սէսի էն գիյատէ պունյար իշուն տէհէթի տիր . . .

Զէնկիւն իշուն մահպուս օլմազ՝ իսթիրահաթ վէ քէ
ֆահը հալտէն մահրում գալմազ , ճան սըղընթընա
ուղրամազ վէ ֆամիլիաթընտան , սէվիլիլէրիւնտէն ճիւտ
տիւշմէք տէմէք տիր . . . ֆիլ վազը պու տա մուհիպիթէ
էսսիֆ տիր . գիրա հէր տիրիւ քէտէր ու մէշագգաթ՝
մէրհամէթէ շայան տըր . վէ ֆամիլիաթընտան այրըմըն օ
լան պիւր զէնկիւնին կէօղ եաշլարը տախի՝ էվլատլարընտան
ճիւտա տիւշէն պիւր ֆագիրին կէօղ եաշլարը գատար ա
ճը վէ ճիկէրսուզ տըր :

Հալ պու քի , զէնկիւնին գալպու պէթի սէպէպիլլէ ,
էվլատ վէ ահֆատը աճ գալմաղ , սօղուղտան տօնմաղ
վէ ֆագր ու սէֆալէթին մուհիպ օլմազը նագապիլի չի
ֆա իսասթէլիքլէրէ ուղրամազ :

Գրիգոր . ֆագիր պիւր սէնաթքեարը հապս իթմէք
ֆամիլիաթընտան սէֆալէթինի մուհիպ օլմազ , մահրումիյ
եթէթ վէ մէյուսիյեթէթ տիւշար իթմէք վէ հաթթա պա
ղը քէրէր տէ անլէրին էճէլինէ կիրմէք տէմէք տիր . . .

Գրիգորէ ֆագրը՝ հիշ պիւր շէյէ մալիք օլմատըղընտան վէ
քէֆալէթ ագճէսի թէտարիւր իթմէյէ գալլըն մալթաիւր
պուլունտըղընտան , անինաէ հապսա իլղա իտիլիյօր :

Ֆագաթ , էրսէք տէֆա վազու պաշտըղը վէճէյէ ,
էկէր պա իշխանին՝ ալիլ իւլ միղաճ պիւր քէտէրի վէ եա
ղուվիլէթտէն տիւշկիւն պիւր վալիտէսի , իսասթէմիղաճ պիւր
ղէվէթսի վէ եա պէշիքտէ պիւր չօճուղը վար ըսա , օ
վազթ պու ֆամիլիաթընտան հալի նէ՝ օլուր . Գու պէտպալթ
ֆամիլիաթ մահպուս օլման սէնաթքեարըն իւճրէթի եթմիյ
եթսիլլէ անճագ կէշինէպիլիւր իքէն , պու եէկեանէ վասը
թաի թէտիւիշ , պու իսմիտի եէկեանէ իւշ տէօրթ այ դա
տար էրսիլէճէք օլուրսա , օ ֆամիլիաթ նէ՝ եարար , քիմէ՝
միւրաճաթ իտէպիլիյ . Թ ալիլ իսթիլլարըն , իսասթէ
միղաճ գատընյարըն վէ հէնուղ եթմիլիյեթլէրինի թէտա
րիւր իթմէյէ մալթաիւր օլմայան պիւրէ չօճուղընտան
հալի նէ՝ իքէյէ կիտէր . էկէր , պիթ թէսատիւֆ , էվտէ պիւր
աղ շամաշըր վէ պիւր գաշ գաթ էլպիսէ վար ըսա , հէր
սինի պիւրտէն էմանէթ սանտըղընա Գրիգորիւրէր վէ պիւր
գաշ ֆրանք էօտիւնճ ալարգտան սօնրա , պունընլա պէյ
քի պիւր հաթթա գատար կէշինէպիլիւրէր . . . լաքին սօն
րա , էկէր պու տէհէթի սէֆալէթէ գըշ մէվսիմին չիտ
տէթի տէ մուշղամմ՝ օլմաճագ օլուրսա , իշ պիւս պիթիւն
ֆէնալաշըր . օ վազթ , մահպուս պուլընտան իշճի , ուղղուսըղ
կէշիրսիլի ուղուն կիճէլէր էսնտընտա , քէնտի սէվիլիլի
լէրինի՝ պէնդլէրի սօլմուշ , պուրու քէմիք տէնիլէճէք գա
տար գալլըֆիաշմըշ , աճլըղտան էրիմիշ , պիւր աղ քիլլի սա
ման իւղէրինտէ եարը չըպլագ եաթմըշ վէ պուղ քէսիլ
միշ օլուն վիւճուտլարընը ըսթթմազ իւղրէ պիւրի պիւրինէ
սարըլմըշ օլուրաղ իսայալլար :

Պատէհու , մէրգ ում՝ իշճիւն պէրտէթինէ հիւքմ օ
լունուպ տա սէպիլլի թալսիլլէ օլունաճագ օլուրսա , պի
շարէ՝ ֆագիրլաւնէսինէ ալտէթինտէ , իսարապիլիյեթ վէ

մաթեմատիկոսն պաշտօնապէս չէր պաշտօնավարում։ Պաշտօնապէս մասնաւորապէս, միւստեղի մէտիտէ իշխանուն կերի պաշտօնը օրորողն տան, էօթէտէ պէտքով պաշտօնաւոր միւստեղի մէտիտէ գաթ՝ իտիւմիշ օրոր։ թէքրար իշ պաշտօնաւոր ի պրէ նէ պատար կիւնէր պաշտօն իտէր, նէ դատար իշքէնճէրէր լէքէր։ Հալ պաշտօն, իշտիւզ հէշէն պիւն, էքմէքսիդ կէշէն պիւն կիւն տէմէք տիր։

Թէքրար սէոյլէրիդ, էկէր դանուն՝ պաշտօն խոստում տա տա սահիպի սէրիւթ օլտալարա քէֆ-էր սուհուլէթիւնի կէօթ թէքմէմիշ օլտալարար, օ դէման, մահալա շախսի վէ դարաւորի պէտպաթիւթը դար հաղ գընտա էսէֆ իտէր իտիր, լաքին, մատամ քի գանուն, բարաւոր պաշտօնաւորը՝ դապլէ մուհաքէմէ մահալա օլտալարան դուրթարմաղա մուվաֆադաթ իտիւթ, սէրպէսթ պրարադըրմաթը հէր հալտէ վաճապ օլտալարա ֆաղըրըրը նիշուն պաշտօն հուլէթիւնէ մահալա պրարադըրար, օ պիշարէլէրին սէրպէսթ պաշտօն ֆաթիլեալարընը պատիւ հայաթ վէ մէվճուտիյեթի տէրիւ մի տիր։

Սահապա պաշտօն շալաւը թէէսսիաֆ հալէ շարէ եօգ մը տըր, ջանն իտէրիդ քի վար տըր։

Գանունըն թալէպ իթտիլի քէֆալէթ ագճէսինին էն էտնա մէրթէպէսի ՊէՇ ԵիիՉ ֆրիւնի տըր։ Հալ պաշտօն, պէշ եիւզ ֆրանը օրթա հիսապ իւղրէ, շալըշղան պիւիշ-ճինին թամ՝ ԱՅԹԸ ԱՅԻԸԻ իւճրէթինէ պէտէլ տիր։ Ֆարզ իտէլիմ քի, պէոյլէ պիւ իշճինին պիւ ղէվճէսիյէ իքի տէ շօճուղը պաշտօնաւոր, (պաշտա պէպէյէճէյի տէմէլ-րին օրթա հիսապը տըր)։ հէմ պաշտօնը պէսլէմէք վէ հէմ տէ պէշ եիւզ ֆրանը մէպլաղը թէսարրուֆա արթըրմաղ մատտէթէն միւթին օլապլիւր մի, - օլամաղ պինտէն ալէյհ, ֆաթիլեալարը կէշինտիւմէք հիւրիյեթի թինի քէնտիւմինէ պաշտ իթմէք իւղրէ, անտէն պէշ եիւզ ֆրանը քէֆալէթ թալէպ իթմէք պիւարէյի գանունըն

կէօթէքալիլի սուհուլէթիւն ղըմէն մահալա օլտալարա տէմէք տիր։ Հալ պաշտօն, մէրգուլըն դապլէ մուհաքէմէ մահալա օլտալար ֆաթիլեալարնա նէթալիճի վէթիմէյի պատի օլաճաղընտան, սուհուլէթի մէրգուլըն էն ղիյաթէ անըն իսթիֆաթէյէ հաղըր վար տըր։

Գանունէն քէֆալէթ ագճէսի լաղըր կէլէն խոստում տա տա, (մաղնունըն նամուսընտը պիւ տալմ օլտալար ղաթիլէն թէհապ դուր իթտիլիւն սօնրա) ֆաղըր ու սէֆալէթիւնի սէպէպլիյէ քէֆալէթ իտէլիմէք մուհալա օլտալարան վէ քէնտի շալըշղան լըգ վէ նամուսընտան պաշտօն պիւ սէրմալէսի պաշտօնաւոր քէսանտան քէֆալէթ իտէլիմէք մուհալա օլտալարան դուրթարմաղա մուվաֆադաթ իտիւթ, սէրպէսթ պրարադըրմաթը հէր հալտէ վաճապ օլտալարա ֆաղըրըրը նիշուն պաշտօն հուլէթիւնէ մահալա պրարադըրար, օ պիշարէլէրին սէրպէսթ պաշտօն ֆաթիլեալարընը պատիւ հայաթ վէ մէվճուտիյեթի տէրիւ մի տիր։

Ջալըշղան, միւթիւթաղիմ վէ լաքին ֆաղըր իշճիլէր միյանընտա եէմինին հալիւ պաշտօն ղաթիլէթի միւպալաղա իթմէյէրէր տէրիւ քի, մուհաքէմէ կիւնիւնտէ հաղըր պաշտօնաւոր իշուն մաղնուն վէ եա միւթ թէհիմտէն ալընան վատ՝ եալընըգ սոտաղաթ վէ խալիսէթիւն տէլիւ, հաթիւթա շիւրրանիյեթի աղիմէ իլէ իճրա օլտալար, շուն

— Մատաւ Թրանսուազ , Սէն-Մէլլի քիլիսէսինտէ մուգ տատէ , սու ինչիլի իտէն մէմուր արբայ Տիւպուա թարաֆընտանտան մէրթուպը կէթիրտի վէ տէրհալ սիդէ թէսլիմ իթմէքլիլի թէնսլիս իլլէտի . զայնէմ միւրթու . ճէլ իմիշ :

Թրանսուազ . - (Միւթէհայեիրանէ պիր սուրէթտէ .)
Իթիրաֆ րարալըմուան պիր մէրթուսլ մը . . . թէնէ քիւր
իտէրիմ , պապա Լօրիս :

Լօրիս . - Հիշ պիր շէյէ ինթիրաճընըլ Եօղ մը , մա.
տամ Թրանսուազ :

Թրանսուազ . - Խալլը , պապա Լօրիս :

Լօրիս . - Էօյլէ իսէ Ալլահա ըսմարլատըլ :

Պու Էօղլու սէօյլէտիքտէն սօնրա , պօյաճը տըլտըլ
չըղտըլ :

Թրանսուազ իշպու թէղրիքտէն էրէյիճէ տիւշարը
էնտիշէ օլարաղ , Մայեէօյէ ուղաթըլ :

— Դըղըմ , շու մէրթուսլ պանա լութֆէն օղուր
մըսըն . - տէտի :

Մայեէօ . - Էյիլէթ , մատում . - տէյու ճէվապ վէր-
տիքտէն սօնրա , պէր վէճհի աթի սղումաղա պաշլատըլ :

Վեղիղէմ մատամ Պոսուէն .

« Կիւնահարընըլ հէր նէ դատար սայր վէ ճումաս
էրթէսի կիւնէրի տիւրէմէք միւթատըմ րսա տա , նէ Եա.
բըն , նէ տէ ճումաս իրթէսի կիւնիւ վաղթըմ օլմայա-
ճազ տըր . պինաէն սյէյէ՛ պու սապահ վէ միւմքին օլ-
ատըղը մէրթէպէ էրքէն կէմէնիղ իճապ իտէր . Եօղսա ,
թթամ պիր հաֆթա Էօղլուսըլ վէ Էօղլուսըլ դա-
ւաճազ սընըլ . »

Թրանսուազ . - Պիր հաֆթա մը . . . Ալլահ իթմէթ .
շու քէտէրպտիշ ըղտըրտալըմ սէպէպիլէ , պու վաղիֆէյի

պու կիւն իյֆա իթմէյէ միւհթաճըմ . - տէտիքտէն սօն-
րա , Էօղսիւղլէրէ տէճէրէք .

— Սէվկիլի մատմաղէլլէրիմ , ճէնապը Հազդ սիզին
սէրամէթի րուհընըլ իշուն իթտիլիմ տաւ վէ նիյաղլարը
դատուլ իյլէտի . շունքի , խապէրինիղ օլմազսըղըն տիւ-
շար օլտըղընըլ թէնիքէլէր հազդընտա պու կիւն տիրա-
յէթլի վէ տղիղ պիր տտէմ իյէ խթիշտրէ իտէճէյիմ .
Պէտպաթիթ չօճուղլար . հէր նէ դատար սիզին հիշ պիր
դատահաթընըլ Եօղսա տա , հէմ պի կիւնահ վէհէմ տէ
կիւնահընարսընըլ . . . Ահ , Ալլահ շահիտ օլսուն քի .
օղլում դատար սիզին իշուն տաթի դալպիմաէն դան կի-
տիյօր . - տէտի :

Բօղ վէ Պլանշ շաշըն շաշըն պիրի պերինէ պազըլ-
տըլար . շունքի , քէնտի սէրամէթի րուհարը Տակոպէրին
ղէվէսինէ նէտէն պու դատար դօրղու վէրմէրտէ օլտը-
ղընը պիր տիւրլի սնլայամամադտա ըտըլար :

Թրանսուազ տիւրէնի դըղա խթապէն տէտի քի .

— Սէվկիլի Մայեէօմ , պանա պաշգա պիր սօսթըլդ
տահա Եաբաճազսըն :

Մայեէօ . - Նէ կիպի , մատամ Թրանսուազ :

Թրանսուազ . - Զէվճիմ Եարթրա կիթմէք իւղրէ Եա-
լա չըղտըլը վէ . Ակրիֆօյլի հաֆթալըղընը պէրապէր
կէթիւրտիւ . Պիզիմ օլտնճա վարիթթիմիղ տէ պունտան
իպարէթ իտի . պիշարէ էվլատըմըն շիմտի պիր բարասը
պուլունմատըղընտան վէ հապսիանէտէ իսէ պէլքի պիր
շէյէ ինթիւնաճը օլաճաղընտան , հէր հալտէ բարա թէտա-
րիք իթմէք Էօղլում տըր . իմտի կիւմիւշ թասըմը . շաթալ
պուշաղ թաղըմըն , իքի Եաթագ Էօրթիւսիւնիւ վէ Ակ-
րիքտըն իսմիմին կիւնիւնտէ հէտիյէ իթմիւշ օլտըղը իրէք
շալըմը տըլպ էմանէթ սանտըղընա կէթիւրէճէյիլին . Գէն
տէ էվլատըմըն հանկը մահպէստէ օլտըղընը անլումաղա
շալըլաճաղըմ վէ կէթիւրէճէյին մէպաղըն նըսֆընը օնա

կէօնտէրտիքտէն սօնրա , նրաֆր տիկէրինի տախի ղէվիւ
կէլինճէյէ դատար պիղիմ թէպիւն շիւմիւ ղէ հասար խտէ-
ճէյիւմ . . . Լաթին ղէվիւմ կէլտիւյնտէ , նէ՛ նարաճա-
ղըղ . . . Զէվալլր ատէմէ պու նէ՛ տէ ղէլիւ տարպէ տիր .
պու տարպէ իլէ սէֆալէթէ տախի կիրիֆթար օլաճաղ
տըր . . . զիրա ֆաւիլիտմըղըն եէկեանէ մէտարր խթի-
նատր հապսխանէտէ պուլընարդտան պաղա , պէնիմ
կէօղլէրիմ տէ պօղուլըն տրր . . . (Սապրարղ պիր թափ
վէ աճը պիր քէտէրլէ .) Ահ , եա՛ Բապպի , եա՛ Բապպի ,
պէնի ղէ՛ իշուն պէօղէ սէֆիլ պրրաղըյօրտուն . . . պէնիմ
իշուն տէյիլսէ պիլէ , պէնիմրիլէր իշուն օյսուն մէրհա-
մէթինէ նալի օյսաղ իւղրէ էլիմտէն կէլէնի իճրա իթմէ-
տիմ մի . - տէտի , Պատէհու , շիրեպլէթի վաղըստնտան
տօլայը քէնտիսինի թէքտիր խտէրէր .

— Խալր . եա՛ Բապպի , խալր . . . Գրանա կէօնտէր-
տիլին ֆէլտրէթլէրին քեաֆֆէսինէ տէ գաթլանմաղա մէճ-
պուրըմ , Շիրեպլէթի վաղըստնտան տօլայը պանա աֆի-
լէթ վէ Խալընըղ պէնի ճէղպանտրր . - տէտի :

Սայեէօ . - Ճէսուր օլընըղ , մատամ՝ Ֆրանսուաղ ,
մէյուս օլաճաղ պիր շէյ եօղ տըր . Ակրիբօյ պի կիւնաճ
օլտըղընտան , ուղուն միւտալթ հապսխանէտէ դալա-
մաղ :

Ֆրանսուաղ . - Լաթին էմտէթ սանտըղընա կիթմէքլէ՛
պէօղիլ պիր վաղթ դախալ խտէճէքսին , պիչարէ Սայ-
եէօմ :

Սայեէօ . - Պէիա եօղ , մատամ՝ Ֆրանսուաղ , կիւն-
տիւղին դախալ իթտիլթ ղէմանր կիճէ տօլտուրապիլիլիմ .
սիղին շու տէրէճէ ըղտրրապ իչինտէ պուլունտըղընըղ
պիլտիլտէն սօնրա , տրթբղ ուլույապիլիլիլի միլիմ . հիչ օլ-
մազսա , տիքիչ տիքմէքլէ էյլէնիլիմ :

Ֆրանսուաղ . - Էյի ամմա կիճէ օթուրտըղըն հայտէ ,
մու՛մ սարֆ խտէճէքսին :

Սայեէօ . - (Խալան սէօղլէմէյէ մէճպուր օլալաղ .)
Սիւթէրիլ օլընըղ , մատամ՝ Ֆրանսուաղ , բարամ՝ պիր աղ
ղիյատէճէ տիր . . .

Ֆրանսուաղ . - (Կէօղլէրի եաչ ըլա տօլալաղ .) Ահ ,
կէլ պէնի գուճաղլա . տիւնեատա պուլընմաղ պիր մախ-
լուղ վար ըսա , օ տա սէն սին . - տէտի :

Պու սէօղիլ միւթէաղըպ , Ֆրանսուաղ աճէլէթէն տը-
շարը չըղտը , Բօղ վէ Պրան իսէ՛ Սայեէօ իլէ պիրլիլաէ
եալընըղ դալտըլար , Պիչարէ էօրսի ղէրին օ տէրէճէ
սապրըղըղլա պէքլէտիլլէրի տաթմ՝ նիհայէթ իւլ էմր
կէլմիլ չաթմըլ ըտը :

Տակսպէրին ղէվէսի տախի՛ չօղ կէլմէքսիլին , իթի-
րաֆ բաբաղընըն պէքլէմէքտէ օլալըր Սէն-Սէրրի քիլիսէ-
սինէ վաւըլ օլտու :

5

Ի Թ Ի Ր Ա Յ Տ Օ Լ Ա Պ Ը

Գրչ մէվսիմինին մէղրիլ պուլուլթու վէ դալըլ կիւ-
նիւնտէ , Սէն-Սէրրի քիլիսէսինին մէնգարէի խարիճիլէսի
գատար հիւղնէնկիղ պիր շէյ օլամաղ ըտը , Ֆրանսուաղ
քիլիսէյէ վաւըլ օլալըղտան սօնրա , պիր ճէնաղէ այլինի սէ-
պէպիլլէ , հալիլտէ պիր միւտալթմէքտիլ տուլմաղա մէճ-
պուր օլտու :

Բաբաղըն պիրի ալչաղ պիր սէտա իլէ պիր գաչ սէօղ
մըրըլտանտըղը սըրատա , իսթլէրի պաչլարը չամուրա
պուլանմըլ իքի իւլ խանէնտէ (տիրաջու) տախի , քիլիլ
կէօմէքլէր կիլինմիլ օլտըղլարը հալտէ , չամ թախթա-
Բ— 113

Պաւ հանատէ , չափանք դէմն ու թող պիճ պիր թիճա-
րէթ հասըլ իմ մէր իսթէ մէրկիլն Նէթիճէի զարարիյնէ-
սի պաւն բէգարէթէնկիլ վաղբայարատան պիրի զուհուր իթ-
սի . պաւ վաղբա՝ Նէ՝ մաւ՝ բարասը , Նէ՝ զաւատաւ ազ-
ճէսի վէ Նէ՝ տէ բէման (1) պէտէլի վէրմէյէ զաւարէթի օլ-
մայան պիր ֆաղբրի ճէնաղէսինտէ էքսէրէյա վաղուա
կէյէն Նաւայրդ մէնդարէլէրտէն պիլիսի իտի :

Թապու թըն եանընտա տաբան իսթիյար՝ մուգաւ .
տէս սա շիշէսինի ալմաղ իւզրէ էքսէ ճամէկեաճպանա
ու զաթմար :

Ճամէկեաճպան իսէ՝ բսըթմաղ նիյէթիյէ բարմազ-
ւարընը իւֆլէյէրէր :

— Այ . . . լարին չարա՝ զ օլ . . . տէսի :

Իսթիյարըն Նէյէճան վէ բզորբապը ֆէվզ էլ տաէ վէ
տէրմանըզլըզը իսէ Նիհայէթ տէրէճէտէ իտի . պիշարէ
առէմ պիր տաղբգածըզ մէջէր շիշէյի թիթրէր էլլէ-
րիյէ թու իսպ հարէրէթսիզ տարտը : Թապու թ իշնաւ
պօյաւ պօյրնճա եաթման պէտպաթիթ , բէնաթ սէվկիլի գը-
ղը վէ էսկի պիր լիպտա կիլինմիշ օլան վէ շարի վարի ազ-
լաթաղ տա պուլսնան չոճաղըն տա վաթտէ-թ իտի . . .
Ձէվալլը իսթիյար պաւ վէտաթ էպէտիլի տիշիւնէրէր :
Եթէրէյի բարչա բարչա ալմաղ տա վէ պուլընտըզը եէրտէ
հարէրէթսիզ տարմաղ տա ըտը . . . Սինիլլէրի շէրիլիյօր-
միշ կիպի պիր սարէթտէ տճը տճը իսթիլիլէր սալըվէ-
րէրէր , կէօյսի էնիպ զալղմագտա ըտը :

Ճամէկեաճպանը մէրգում՝ քէտէրի տէրունը սաթգա-
սըլլա իսթիյարըն պիր գաշ տաղբգատան պէրու . հարէ-
թէթսիզ տարտըզընը կէօրիւնճէ , վահշիյանէ պիր թափը
ըլա :

(1) Բարիսին Մէն-Թոմա տէլլէն թիլիսէսինտէ ճէնաղէլէր
իշուն քէման տաթի շաղընմաղ տա տըր :

սրնտան մամուլ ու ֆիլանէ պիր թապու թ էթրաֆրուտա ,
էօլիւ կէօմնէ յէ մախսուս տապար օղա մաղ տա րաբլար .
մէղքէր թապու թըն հանրնտա իսէ՝ սէֆիլտնէ պիր սու-
րէթաէ կիլինմիշ պիր իթթըյար րէւ պիր աէ չօճուզ կէօ-
րիւթէքաէ օլուս , իրիսի տէ աճը աճշ աղլամաղ տա րաբ-
լար :

Քիլիսէ դաբու ճրսը իյէ ճամէկեւտհպանը (աւանդա-
պահ , լուսարար) տախի , պէօյլէ ֆաղլըրանէ պիր ճէհպէ
իչուն րահաթլար պօղու լմրշ օլտըղընտան նաչի էֆքէ-
լէնէրէք , րէսմի էլպիսէլէրինի պիլէ կիլինմէմիշլէր , վէ քէն-
տի ճէպլէրինէ հիշ պիր ֆաթտէսի օլմայան չու պլինին իսի-
թամ պուլմասընը սապլսըղլըղլա պէրլէլէրէք , էննէմէր-
տէ պուլտնմըշլար րաբ . Նիհայէթ րարաղ էյնաւքի շիշէ
իյէ թապու թըն իւղէրինէ պիր դաշ տամլու մուղատտէս
սու ֆրրլաթարղ տան սօնրա , շիշէթ թէրար ճամէկեւտհ-
պանա թէպլիմ իտիս , քէնաթի շէրիլի կիլմի :

— Հայտի սպառնալից, ապաճող սալանքի վեր. ամեն տա և գիտի պիտի լինի, որ անհատն է. կրճէ պարտաւոր մը եւ թաճաղող տէրու զանն խնայութեամբ. — տէտի.

Ինքնին պիտի թաճի ինքնին. Գրգռելն թապուծը ի գէ-
րինէ պիտի խաշ իշտաթի ի տարաւոր տան սօնրա, է. յիշի պ տէ
մի պարէք սու շիշէսին թօրնունըն է իննէ վերէնէ յի սըրա.
տա, ճամէկեաւսպան իշի էրէ. յիճէ ս. գոմար շատա իտէ.
րէք. չօճուղըն է իշիւսէն շիշէ. յի գարար վէ թապուծըն
տէրհալ գալուրըն մասընը ճէնալէ տարապաճըլարընա իշա.
րէթ ինքնին. պու էմր տէրհալ իճրա օլընալը.

Գարուճը քիլիսէ ճամէկեաւսպան (տաւնդատուն) տօղ.
րու իշիւսէսին սըրատա, արգատաշընա ետալաճա տէ-
տի քի.

— Շու ինքնին տա ճէ գատար թէ մայէլ վէ թամա.
քեար ըմըլ պէ. գահվէ ալթը ինքնին վէ սապահրի եւ
ճէնալէ ալալընա հաղըր պուլըն մող ի գրէ ի սթիւմի գի-
կիլնալէ տնճագ վաղթ պուլապիլէնէ յիլ. . . . Հէր ճէ
հալ իսէ. հիւ վաղթիլէն տէ օլմալըն, արգատաշ, ինքնին սա.
նա պիտի ճէնալէ քի ինէ գատար գահվէ ճէ քիլսէ տէ. յիլէ
վար. . . . Եիւրի. պաղալըմ. մրգալընը տնալթմա. . . .

Ճամէկեաւսպան. — (Ինքնին հաղաքեարի պիտի թապի ըլա.)
Սանտալիէ քիւրալայան գատարնըն կէօղիւնէ կիւղէլ կէօ.
րիւնալէ իշուն, միւրալայարա մախսուս ուսու զլըզլարընը
(1) տա ունալթմա. . . . սէնի քիւլհանի սէնի.

Գարուճը. — (Սաղափիլէրանէ պիտի թապի ըլա.) Նէ
տէմէք ինքնին օլըն, չարգըն. պիտի ինսան կիւղէլ օլուր-
սա, էլալթիլթէ քի իսօլ կէօրիւնիւր. գատարնալա կիւղէլ
կէօրիւնալթէք իշուն կէօղիլէրիւն չըգարամամ. եւ.

(1) Պրանսատա, քիլիսէլէ ճամէկեաւսպանի ճէնալէ իննէ մե-
մուր օլընար. ասքէր կիւղի կիլիսէրիւն վէ էլիլիլէն տէ պիլիլ
մըղրաղ ալըրար.

Պու սէօղիւ միւթէաղըպ, իրիտի պիտիւն ճամէկեաւս
կիւրալիլէր.

Ճէնալէ րէսթիւն թէ մաշտը. Պրանսատալըն հիւղն ու
էլէմիլի պիտի գալթ սահա արթըրիւր ըլալ. Գիլիսէլէ տա-
իւր օլտըլը պէման, պու ճէնալէ վէ պուղ հիւղի սօղուր
պիւնա տէրու իննալէ. սանտալիլէրէ տալըլըն շալապ.
անճագ եէտի սէքիլ քիլի պուլըն մող տա ըլալ.

Սաղափիլէ սալ թէ վիլիլէ մէմուր օլան պիտի ինքնին-
յար, զըլմըլըն էիւղիւ, շէնալէ շիլէպ, սէրիսօլ վէ լալթիլ.
կիւ պիտի տտէմ օլմալիլ, Պրանսատալըն մաղատալէ սալ
քեալսէսին եաղալալաղ տա օլտըլըն կէօրիւնէ, ալաղ
պիտի սէտա իլէ.

— Պաղսանըլ ա. Ս. արքայ Տիւպուս հէնուղ է-
ր-յա (Ինքնին սօլապը) կիւրմէմիլ տիւ. չարուր օլընըլ.
ալըր տալըն մողա կէլմէլ, սաղալընը էօրմէք սիլթիւ.
հընը սիլ ինքնին օլաճաղ սընըլ. — տէտի.

Պրանսատալ, հէրնէ գատար պու լալթիլէտէն մէճ-
րուս օլալ իսէ տէ, մէրգուլ հիւրմէթիլ ինքնին տա
արղը թէ շէքիւր իլլէտի. պատէնու, միւրալէք սալ իլէ
տիլալարանէ պիտի սուրէթտէ իալալար չըգարտըլալան վէ
քիլիսէտէ պիտի գալ ալթը իլէրիլէտիքտէն սօնրա, կիւնալ.
լարընը սէօլլէմէլտէն էվիլէլ միւթալը օլան սալալընը
թէմէք իւրէ տէօլէմէ իւղէրիլտէ տիլ շէօքիւլ. Պու
սալալը պիլթիլթիլէտէն սօնրա, մէրգուլ գարալըլ պիտի
քէօլէլէ տօղրու թէ վէ ճիւլէ ինքնին քի. օրատա շալթիլ
իլլէտէ, մէլէ աղաճընտան մալուլ պիտի ինքնին տալը
պուլըն մող տա ըլալ. Պու սօլալըն գալթիլի գարուսը
տալիլէն սիլալ պիտի բէրտէ իլէ մէթիւր ըլալ. Սաղ վէ
տալիլէն սիլալ պիտի բէրտէ իլէ մէթիւր ըլալ. Սաղ վէ
սօլ թարափարընտարի մահալէր պօլ օլտըլընտան, Պը-
րանսատաղ սաղ թարափտա տիլ շէօքիւլ վէ պիտի միւտ-
տէթիլ տէրիլ վէ հիւղիլէն իլիլ միւրալաղալթ տէրիւսընա
տալալը.

Պիր դաշ տաղըդ տ ասորա, ուղան պոյլու, գրտանթա-
սաչը, վաղ տրանէ վէ սէրթ չէ հոգի, ուղուն վէ սիյոհ
պիր դաշթան կիյինմիշ պիր բարաղ, բիյիսէնին աշողըթի
թարաֆընտան ապրտ աղըր իշէրէնմէ յէ պաշտար, Սրթը
դանպուրաշմիշ վէ միսթինանէ պիր լիպտա կիյինմիշ զը-
պոյլու պիր իթթիյար տաթի, պիր չէմսիյէյէ տաթանմիշ օ-
լարաղ, բարաղ, բէֆաղաթ իթմէրաէ վէ աբա ար-
մէրդ ումըն դաշաղընա պիր չէյիէր սէօյէմէրաէ, վէ
բարաղ տաթի ֆէյիյ էլ տաէ պիր իշթիւրամիա անր տին-
լէմէրաէ խաթ, Պաշնաթ իթթիւրաֆ տաթաղընն անընա անգ-
լաշրպ տա, դըսա պոյլու իթթիւրաթ, Պաշնաթ աղը արդ
իսթիւրաէ կէօրիւնէ, իսթիւրաթ քեարանէ պիր նաղար-
լա բարաղա պաղար, Բարաղ իսէ պա պաղըրն մանէա-
սընը անդաթարաղ.

— Էվլէթ, թա բէնաթի արդ, — աէյու ճէվապ
վէրաթի.

Իթթիւրաթ, — Էօյէ իսէ, իրի իւշ սաաթտան, գրպա-
րըն Սէնթ-Մարի մանաթթըրնա վասըլ օլաճաղը արդ ի-
միս իսէ պիլիլիմ, աէյիլ մի.

Բարաղ, — (Թէվաղու խաթէր վէ թէմրինի պիր սա-
րէթաէ.) Անդէրին սէլամէթի բուհը իշուն պէնաէ իսթա
խաթիմ, — աէյիպ իթթիւրաֆ տաթաղընա կիրաթ.

Դըսա պոյլու իթթիւրաթ իսէ, քիլիսէաէն չըղրպ նա-
պէտիտ օլաու, Պա աաէմ Բօտէն քէնտիսի օլապ, Սէն-
Սէրլի քիլիսէաէն չըղրպ տան սօնրա, Ասրիէն ար
Կարտօվի հաղըրնտարի թաթիւթթըն տօթթէօր Պալէնի-
էնին թէմամըյա իճրա խաթիլ իթմէտիյինի անդամաղ իսթ-
րէ, մէրդ ումըն խաթթէլիսանէսինէ կիթմիշ խաթ.

Պաշնաթաղ իթթիւրաֆ տաթաղընն էօնիւնտէ էլան տիղ
չէօրմիշ տաթըթթաու, պիրաէն պիրէ ան բէնճէրէէ-
րինտէն պիրի աշըլըպ, պիր սէս իշիտիլաթ, Պա սէս
կիրմի սէնէտէն պէրա Պաշնաթաղըն կիւնաշարընը տին.

լէյէն վէ մէրդ ումէ իսթիւրաէ աղիմ պիր նաֆուդր պա-
լինան բարաղըն սէսի խաթ.

Բարաղ, — Սէրթ աղըր աշաղըր զմը, — աէյու սօր-
տա.

Պաշնաթաղ, — Էվլէթ, պապաճըղըմ.

Բարաղ, — Բէր էյի, — սէօյէյիտիղ պաղաղըմ, տիղի
տինլէյօրըմ.

Պաշնաթաղ, — Էվլէթ տաթանըղա միւհթաճըմ, պա-
պաճըղըմ, զիրա կիւնաշարըմ, կիւնաշարըմ բէր չօղ
տաթ.

Բարաղ միւթտաթ օլաթ, թաղտիս տաթաթըն օղուտը
ճախաթէրին զէվճէսի տաթի իճապ իթտիլի վաղթ Սէն-
աէյու ճէվապ վէրաթի, պաաէհա իսթթիւրաթ տաթաթըն
Սէնյա դաթաթ օղուտը վէ սօնընը արդ իշուն սա-
րէթէ իճրա իթմիշ օլաղընը սէօյէտիւրաէ սօնրա, մաղ-
հարը աֆիլ օլաղը կիւնտէն պէրա իշէտիլի կիւնաշարը
պիրէր պիրէր սաթմաղա պաշտար, զիրա չաղընաղըրն
վէ մաշապաթի մաաթանէնին պիր նաաաէնի միւհէա-
սէմի օլաթ պա դաթաթ, տաթիտ կիւնաշ իշէմէրաէ տիր
աէյու դանն իթմէրաէ խաթ, Վիճտանը, քիմ պիրնէ կի-
պի տնաշըլմաղ կիւնաշար իշէմիշ օլաղ դօրդուրըյա
մաղտարըպ օլաթ բաթ, Պա լաթիթ իսթ միղաճ վէ ճէսաթ
մաղտարըպ պիր իթիւն էօմիլիսի ֆէտաթեարըղա կէչիթ-
տիրաէն սօնրա, արթըղ սիւ քիւնէթ վէ իսթիւրաշաթը հալ
իյէ հաշաթաղա շաթթթէ իսթէն, քէնտիսի պէօթիպ պիր
կիւնաշարա աաթ իսթիլ վէ արաթ արաթ քէսիլմէղ պիր
ըղաթըրապ իշիտէ հաշար բաթ, զիրա սէլամէթի բուհը
հաղըրնա պէօթիպ պիր չիպհէսի վաթ բաթ.

Պաշնաթաղ, — (Չէյէճանը պիր սէտաթիլէ.) Պապա-
ճըղըմ, Էվլէթի քիւն աղընա տաթաթըն իսթմէտիլիմտէն
տաթաթը թէճաթթիլիմ, — Պիր խաղը սէնէլէրաէն պէրա
ճիւտա տիւշմիշ օլաղըմ զէվճիմ, Էվլէթի կիւն Բարիսէ

վահ, պապաճըղըմ. . . էօյլէ օլտըղընը պէնտէ պիլիյօ-
րըմ, պէն պէօյիյի պիր կիւնահքեարըմ. . . վէ տահա
աղըր կիւնահլար իրթիքեապ իթմէք էօյլնտա պուլուն-
տըղըմտան գօյգըյօրըմ :

Բարազ. - Ուէօյլէյինիզ պազալըմ :

Ֆրանսուազ. - Ձեզմիմ Սիպէրիատան իքի էօքսիզ
գըղ կէթիքսի. . . պունյար մարէչալ Սիմնըն գըղլարը
տըրլար. . . Տիւն սապահ, քէնտիլէրինի տուա իթմէյէ
թէչվիզ իթտիմ. հալ պուքի, իման վէ իպատէթէ միւ-
թէալլիզ խուսուսաթտան քիւլիյէն պի վուզուֆ օլտըղ-
լարընը քէմալլէ աէնչէթ վէ թէէսիֆլէ կէօրտիւմ.
պունյար հէր նէ դատար օն պէչ հալընտա իսէլէր տէ,
չիմտիյէ դատար քիլիսէ ալլինլէրինին հիչ պիրիսինէ մագ-
հար օլամամըչլար տըր. հաթթա վաֆթիզ պիլէ պիլմէ-
յօրլար, պապաճըղըմ, վաֆթիզ պիլէ օլամամըչլար. . .

Բարազ. - (Ղազապնաք պիր թէաճհիպլէ) Տէմէք
պիր քի պունյար պութըրէսթ տիրէր :

Ֆրանսուազ. - Իշթէ պէնի տիւչարը քէտէր իտէն չէյ
տէ պու տըր, պապաճըղըմ. չունքի պէն վէ գէվէիմ պու
էօքսիզլէրին էպէվէյի մագամընտա պուլընտըղըմըտան,
անլէրին իչլէյէճէյի կիւնահլարտան պիզ մէսուլ օլաճա-
ղըղ, տէյիլ մի, պապաճըղըմ :

Բարազ. - Հալ հալ. . . մտտամ քի սիզ անլէրին
սէլամէթի րուհընը տէրէօհտէ իթմիչ սինիզ, անլէրի հէր
վէճհ իլէ գալըմաղա մէճպուր սընըղ. գօյունլարընտան
չօպան մէսուլ տէյիլ մի տիր :

Ֆրանսուազ. - Տէմէք տիր քի, պու էօքսիզլէր աղըր
կիւնահլար իշլէտիլէրի թագտիրտէ, պէն վէ գէվէիմ տէ
պիք կիւնահլարա տիւչար օլաճաղըղ, էօյլէ մի :

Բարազ. - Հալ հալ. գիրա սիզ անլէրին պապասը
նասը մագամընտա պուլունըյօրսընըղ. չօճուղլար խրիս-
թիյանլըղա լալըղ սուրէթտէ էտէպու թէրպիյէ կէօրմէ.

վասրլ օլտու . ալտէթինտէն տօլայը հըսս իթտիյիմ
իւսթիւք , հասրէթ վէ մէսէրրէթ պանա պու պէօյիք
կիւնահը իթիքեապ իթտիրաթ :

Բաբազ . - (Ֆրանսուազը ոյթ իւսթ իտէճէք գատար
սէրթ պիր սէտա իլէ .) Մօքրա . . . :

Ֆրանսուազ . - Պապաճըղըմ . . . տիւն աղչամ տիւ
այիւր կիւնահը իլլէտիմ . տէհէթի պիր հէյէճանը գալլ
իլինտէ իտիմ . . . օյլում էվէ կէլմէֆշ օլտըղրնտան , ա
պէ աճ քէնտիսինի պէրլէմէրտէ իտիմ . . . իլթէ պու հէ
յէճանլար արտարնտա տաւա վաղթը տախի կէչտի կիթտի

Բաբազ . - Պաչգա . . . :

Ֆրանսուազ . - Պապաճըղըմ . . . պու հաֆթա պու
տան պաշա օղլումա եալտն սէօյլէտիմ . սըհէթիմին պօ
ղու պլըղը հաղղընտա չեհաղըն իթտիյի թէքտիրաթը տին
լէմիշ վէ եէմէք եէտիյիմ պէման պիր աղ տա շարապ իլ
միշ օլտըղըմը սէօյլէտիմ . հալ պու քիւ շարապը քէնտիսին
սաղլամույը թէրճիհ իլլէմիշ իտիմ . դիրտ պիշտըն սապահ
տան աղչամա գատար շալլըչըպ շապալամաղտա օլտըղըն
տան , շարապու պէնտէն դիյատէ իթիյանը վար տըր :

Բաբազ . - Տէվամ իտինիզ :

Ֆրանսուազ . - Պապաճըղըմ . . . պու սապահ պիշտըն
էվլատըմըն հասլա իտիլմիշ օլտըղընը խապէր ոլտըղըմտա
էմրի իլահիյէ թէվէքքիլտէ ազաճըզ գուսուր իթտիմ .
ճէհապը հաղղըն պանա կէօնտէրտիյի շու ֆէլաքէթի ճէ
տիտէյէ տախի քէմալը շիքրանլա դաթլանաճազ եէրտէ
էյ վահ . . . քէտէրի սէրուըմ սաիգասըյլա , ըսեան վէ
շիքեայէթ իթտիմ . . . :

Բաբազ . - (Իթիտիքճէ սէրթլէչէրէք .) Ֆիլ հաղղը
ֆէնա պիր հաֆթա կէլիւֆշ փիթիզ , մախլուդը խալիգտէն
տախումա աղտէմ թուլթմըշ սընըզ . . . Նիհայէթ . . . տէ
վամ իտինիզ :

Ֆրանսուազ . - (Մէյուսանէ պիր թավր ըլա .) Էյ .

թէրպիյէի ըստ հանիյնէսինէ թա խաթիտատան պաշտամոզ
լագըմ տոր . . . Պարտէր՝ սիդին խանէնիդտէ հէր
վադթ ֆէնա միսալլար կէօրէնէրէր տիր . . . սագընընդ
մատամ, սագընընդ . . . էգլէնէն սախի սէօյլէտիյիմ կի-
պի թէրրար իտէօրէմ . . . սիդին մէմուրիյնէթինիդ սէլա-
մէթի ըստ հա խըտմէթ իթմէր տիր . . . ճէնապը Հագդա
դարչը մէսալլիյնէթինիդ բէր պէօյիւք տիր :

Ֆրանսուտղ . - Պապաճըղըմ . . . պէնի տիւշարը քէ-
տէր խէն մատտէ տէ պու սըր . ճէ եաբաճաղըմը շաշը-
տըմ գալտըմ . պանա մուալէնէթ խտինիդ, պանա նասի-
հաթ վէրինիդ . սիդին սէտանըղ՝ երկիրմի սէնէտէն պէրու
պէնիմ իշուն ճէնապը Հագդըն սէտասը մէսապէսինտէ
տիր :

Բաբուզ . - Պէն սիդէ նասիհաթ իտէրիմ բի, ղէվնի-
նիդլէ սոյուշուպ դըղլարը պիր մանասթըրա գոյաթընըղ . . .
օրատա պանլար լայըղլը պիր թէրպիյէ կէօրէրէք, պու-
լունտըղլուրը հալը էսէֆիշթիմալտէն գուրթուլըրլար :

Ֆրանսուտղ . - Լաքին պիդ բէր ֆագըրըղ, պապաճը-
ղըմ, սոյէր իշուն խճրէթ վէրմէյէ գուտրէթիմիդ եօզ
տոր . տահա տէշէթիլիսի շու տըր քի, օղլում՝ թանղիմ
իթսիյի պիր դաշ նաղմէյէր սէպէպիյլէ հապա օլունմըշ
ալը :

Բաբուզ . - (Աէրթ պիր սէօյլէյիշլէ .) Պաշ տինսիդիք
ինսանը նէրէյէրէ գատար կէօթիւրիւր . . . Գարրիէյի կէօ-
րիւյօրմըսընըղ . . . օ պիշարէ պէնիմ նասիհաթ լալըմը պէ-
լէտի վէ սոյու կիւն իշըմթիյանլըղ ֆագիլէթլէրինին պիր
նումունէի միւճէոսէմի սայըլըր :

Ֆրանսուտղ . - Լաքին Արթըղ տախի էվսաֆը մէմ-
տուհէյէ մալիք տիր, պապաճըղըմ . . . օ գատար լուծֆ.
քեար . . . օ գատար ֆէտարեար տորքի . . . :

Բաբուզ . - (Պիր գաթ տահա սէրթլէյէրէք .) Սատում
յի իմանը վէ սումուրը տինիյնէյէ հիւրմէթի եօզ տըր :

միշտ օլտրալարընտան նաչի կիւնահ իշխերութեւ , քիմ մէսուլ օլուր . բէտէր վէ վալիտէսի մէսուլ օլմազ մը .

Ֆրանսուազ . - Էյվահ , պապաճըղըմ . օհայտէնէ եարմալը , պուռնի շարէսի նէ տիր . սիզ ձէնապը Հազ . դըն վէրիլի օլտրալընդտան , սիզէ միւրաճտաթ իտիյօրըմ . (Հէյէճսնլը պիր սէտա իլէ .) Պու պէտապսիթ էօքսիլզէ . բին պսիթբէրէսթիբուէ կէշիրտիրէրի հէր պիր կիւն վէհէր պիր տաթ . քէնտիլէրինին ազուպը էպէտիսիլի թէշտիսի . տէպիլիր , տէյիլ մի . պապաճըղըմ . . .

Բարազ . - Նիւպհէսիզ , հաթթա պու մէսուլլիյէթ սիզին վէ գէվճինիզին պօյնընտա տըր . շունրի սիզին մէսուլլիյէթիլզ սէլամէթի բուհա խըտմէթ իթմէք տիր .

Ֆրանսուազ . - (Ազլայարազ .) Ահ , եա Բապպի . . . ինայէթ , մէրհամէթ էյլէ .

Բարազ . - (Ազաճըզ լա'իֆ պիր սէտա իլէ .) Մէյ . . . օլմազ լազըմ տէյիլ . պէրէթէթ վէրսին քի պու պէտապսիթլար սիզէ թէսատիլֆ իթմիշէր . . . Կէրէք սիզտէն վէ կէրէք գէվճինիզտէն խրիսթլյանլըղա լալըզ իպրէթ . լէր ալաճազլար . հէր նէ գատար գէվճինիզ տէ իմանսըգըն պիրի իտի իսէ տէ , զաննըմ շիմաի վէզայիֆի տինիյ . եէսինի իյֆա իտիյօր .

Ֆրանսուազ . - (Միւրէտտէրանէ .) Անրն իշուն տաթի տուա իթմէք լազըմ տըր . պապաճըղըմ . . . զիրա ֆէյզի Բապպանիյէ հէնուզ մաղհար օլտաճմիշ տըր . . . Հաթթա պիշարէ էվլատըմ տաթի ֆէյզի իյահիտէն մահրում տըր (Կէօզ Եաչարընը սիլէրէք վէ աճը աճը նիտալար չըզարարազ .) Ահ , պապաճըղըմ , պէնի էն զիյատէ տիշարը յէտէր իտէն տիւշիւնճէլէր պուռնլար տըր .

Բարազ . - (Միւլահազա իտէրճէսինէ .) Տիմէք տիր քի կէրէք գէվճինիզ վէ կէրէք օղլունըղ վէզայիֆի տինիյէ . լէրինի իյֆա իթմէզլէր , էօյլէ մի . լարին պու աղըր , հէմ բէք աղըր շէյ տիր . . . Պու իրի էօքսիլզ զըզլարըն

վէնէթ խախտիւ . նէ՞ հարաւորմ, նէ՞ սուրէթէ հարեթէթ ի տէյիմ, պանա պիր հասիհաթ վերինիդ .

Բարազ . - (Պիր տաղըդ ածըդ սիւքիթտէն սօնրա) Լարին պու իրի կէնն ըուհարը պէօյլէ ճէհէննէմէ տօղրու սէվզ իթմէք զիհտանա աղըր կէլիր . սահիլի սէլամէթէ չըզմագ իչուն հալընըդ պիր չարէ վար տըր , օ տա քէտալիէրինի պիր մանասթըրա գօյմադ տըր . օրտաա, մահգա մուդատտէս վէ տինտարանէ չէյլէթ թէսաաի ֆիտէրէք , վէ հիսնի իպրէթէք կէօրէրէք , սէվթի սէլամէթէ վաար զլաճադլարը պի իշթիպահ տըր .

Ֆրանսուազ . - Ո՛հ , պապաճըղըմ , էկէր պու տէրէ ճէ ֆաղըր զլաճադլարըդ , վէ եախօտ հէ օյմազաա պէն հէնուզ չալըչմադա մու գթէտիր օյսալըտըմ . Գաթրիէլէ եարմըչ զլաղըրմ կիպի , պուհարըն տա իւ ճրէթէրինի էօտէ մէյէ չալըչաճաղալըմ . լաքին չի չարէ . . . կէօղլէրիմ չիմաի պիս պիթիւն պօղուրմըչ պիթմիշ տիր . . . Ֆաղաթ , պապաճըղըմ , պիր չէյ ալիչիւնիւյօրըմ , սիդ օ գատար հա միլէթի վէ ֆուգարարէրվէր զաթլար թանըրսընը . . . անլէրին ռաղարը չէֆղաթ վէ մէրհամէթինի պու պէա պաթթ էօրսիւզլէր իւզլէրինէ տալթէթ իթսէնիլ , օլմաղ մը .

Բարազ . - Բէտէրլէրի նէրէտէ տիր .

Ֆրանսուազ . - Հինտիսթանտա ըմըչ . լաքին զէվնիմ զարիպէն ֆրանսայա մու վասէլթէթ խէճէյինի պանա սէօլէտի . . . պուհընյա պէրապէր , հէնուզ հիշ պիր չէյ պէլի տէյիլ տիր . օնտան մաստա , պիր չէյ տահա վար , պապաճըղըմ , պու պիչարէ չօճուգլարըն տաթի պիղիմ սէֆալէթիմիդէ իշթիլար իթտիրլէրինի կէօրաիւրճէ , եիւրէյիմուն գանլար կիտիյօր . . . հէմ տէ պու սէֆալէթիմիդ կիթտիւրճէ թէզալիս իտէճէր վէ իշթէննէթիմիդ չօյալտըղճա չօղալաճաղ տըր . զիրա պիդ չիմտիյէ գատար էվլատըմըն սայ ու ամէլի սայէսինտէ կէչինիր իտիր իտէտէ , օ տա չիմտի մահպուս պուլուհըյօր .

Բարազ . - Տէմէք տիր քի պու զըզլարըն պուրատա քի պիր իըսըմը . աղբապաաը եօզ տըր , էօյլէ մի .

Ֆրանսուազ . - Զանն իթմէմ , պապաճըղըմ .

Բարազ . - Էյ պուհարը ֆրանսայա կէթիւրմէք իչուն վալիտիլէրի մի զէվնիլիլէ թէսիմ իթմիշ .

Ֆրանսուազ . - Էվլէթ , պապաճըղըմ . հաթթա չէվնիմ զայէթ միսթաճէլ պիր իշ իչուն , տիւնի կիւն Շարիբա կիթմէյէ մէճպուր օլտու . լաքին պու իչին նէտէն իպարէթ օլտըղը հէնուզ մէճհուլըմ տըր .

(Ողույանլարըմըդ տէր խաթըր իթմէլի տիրլէր քի Տա կուպէր , մարէչալ Սիմանըն զըզլարըն միտալեատան պէրլէտիրլէրի մէնաֆիի աղիմէ հաղընտա զէվնիլիլէ մալիւմաթ վէրմէյի միւնասիպ կէօրմէմիշ վէ զըզլարա տալիս պու պապաէ ֆրանսուազա պիլէ հիւ պիր չէյ սէօյլէ մէմէլէրինի էրիտէն թէնպիհ իլլէմիշ իտի .)

Բարազ . - (Պիր դա տաղըդա սիւքիթտէն սօնրա) Տէմէք տիր քի , զէվնիլիլէ Բարիստէ տէյիլ տիր .

Ֆրանսուազ . - Խալլը , պապաճըղըմ . . . լաքին չիպ հէսիդ պու աղչամ եախօտ եարըն սապահ կէլէճէթ տիր .

Բարազ . - (Պիր դա տաղըդա թէրար սիւքիթ իթտիրտէն սօնրա) Պէնի պիլէթիլիլէ , պու կէնն զըզլարըն ոէլամէթի ըուհը հաղընտա զաիպ իտիլէն հէր պիր տա . զըզա , հէր պիր սանիլէ , ճէհէննէմ զաթուսընա տօղրու եէնի խաթվէլէր աթմալարընը պատի օլաճաղ տըր . . . Տաղըդա պէ տաղըդա ճէնապը Ալլահն տէսթի գաճըր պիչարէլէր իւղէրինտէ աղըրլալապիլիր . չունքի ինա . նըն էճէլ սաաթընը եալընըդ ճէնապը հաղը պիլիր . էկէր պուհար . չու հալը տէհէթիլթիմալ իչինտէ էօլէճէք օլուրլարա , սղապը էպէտիլէ մահրիմ օլաճաղ . լարը գահիր վէ պահիր տիր . պինապէրին պու կիւնտէն պէտիլէ , անլէրին կէօղլէրինի նուրը հաղըղաթա ալմագ վէ քէնտիլէրինի պիր մանասթըրա գօյմաղ լաղըմ տըր . . .

իշխէ սիդին վաղիֆէնիդ պապական իպարէթ տիր . պիլմէմ
քի արգունըդ տախի պէօյլէ՝ մի տիր .

Ֆրանսուազ . - Օհ , էվիլէթ . . . պապաճըղըմ . . .
րին , պիր ազ էվիլէլ տէ սէօյլէտիյիմ վէճհլէ , հայըֆ
ֆազրը պուլունմազ տայրդ .

Բարազ . - Սիդին նէ՝ դայրէթ տէն վէ նէ՝ տէ իթիգատ
տան արի օյմատըղընըզ պիլիթիմ . լաքին պու չօճուզ .
լարը լալահ իթմէլէ մուգթէտիթ օյսանըզ տախի . շէլ
ճինիդին վէ օղլունըզըն հէր կիւն կէօսթէրէճէքլէրի սուի
միսայլար . սիդին օգատար դայրէթ վէ զահմէթլէրիդի
մահվ իտէճէր տիր . պինտէն ալէյհ սիդ . պու էսթիգթէ
րին անասը պապասը հէրինտէ օյտըղընըզ վէ հուզուրը
Բապպանիտէ անլէրին սէլմէթի րուհրնտան մէսուլ պու .
լունտըղընըզ հալտէ , եարամայաճաղընըզ շէյի իթիթի-
յանըզ նամընա պաշղալարը եարմայը տոր .

Ֆրանսուազ . - Մհ , պապաճըղըմ , էկէր սայէնիգտէ
պու ֆիլիլի խայր մէյտանա կէլէճէք օլուրսա , նէ՝ գատար
միննէթտարընըզ օյաճաղըմ .

Բարազ . - Միւմրինսիզ տէյիլ տիր . պէն պիր մանա-
թըրըն պաշ րահիպէսինի թանրըմ . պու մանասթըրտա
կէնճ գըղլար լայըզը վէճհլէ իւղրէ թալիմ ու թէրպիլէ կէօ-
րիւրլէր . վէրիլէճէք իւհրէթին մըգտարը տա անլէրին
ֆազրը հալի նիսպէթինտէ ազալապիլիր . լաքին նէ գ-
տար ազալսա տախի , եինէ թէէտիլէ իթմէք լազըմ տըր .
էլպիսէլէրինի վէլէվազըմաթը սաիրէյի տէ էվիլէճէ թէ-
տարիթ իթմէք իճապ իտէր . պու իսէ սիդէ բէք աղըր կէ-
լիր , ալէյիլ մի .

Ֆրանսուազ . - Մհ , էվիլէթ , պապաճըղըմ .

Բարազ . - Ստատաղալար սանտըղըմտան պիր մըգտար
ազճէ ալարսուզ վէ պազըսընը տախի . պիր դաշ ֆուգա-
լարէրլէր ղէվաթա միւրաճաաթլէ թօրլայալազ , լաղըմ
օլսն մէպլալը թէտարիթ վէ օ պիլարէլէրի թանրա-
ղըմ պաշ րահիպէնին մանասթըրընա վազ իտէպիլիրիմ .

Ֆրանսուազ . - Մհ , պապաճըղըմ , սիդ հէմ պէնիմ
վէ հէմ տէ պու չօճու գլարըն գուրթարթըսը սընըզ . . .

Բարազ . - Օյմաղ իսթէրիմ , լաքին կէրէք անլէրին
սէլամէթի րուհր վէ կէրէք իթթիսաղ իտէճէյիմիզ թէ-
տապիրին նէթիճէրէղիր օյմասը իչուն , իտէճէյիմ մուա-
վէլէթ վէ հէմալէյէ պիր իթի շարթ գոյմաղա մէճպու-
րըմ .

Ֆրանսուազ . - Սէօյլէթիդ , պապաճըղըմ , շարթ-
լարընըզ շիմոիտէն դապուլ իտէճէթի տիր . Սիդին էվալիթ
վէ թէնպիհաթընըզ պէնիմ իչուն հէր շէյտէն ազտէմ
տիր .

Բարազ . - էվիլէլա՝ գըղլարը պու կիւնտէն իտէմին
միւտիրէսինէ թէսլիմ իտէճէթսինիզ , օ տա ալըպ պու
սապահ մանասթըրա կէթիլէճէք տիր .

Ֆրանսուազ . - Լաքին , պապաճըղըմ , պու միւմրին-
սիդ տիր .

Բարազ . - Սիւմրինսիզ մի , նէտէն .

Ֆրանսուազ . - Չէվլէթին դայսուպէթի էսնասըն-
տա . . .

Բարազ . - Նէ՝ օլուր .

Ֆրանսուազ . - Պու պապտէ օնա տանըչմազ սըղըն
պէօյլէ պիր գարար իթթիսաղ իտէպիլիլ միլիմ .

Բարազ . - Եալընըզ օնա տանըչմազ տէյիլ , հաթ-
թա պու իշ անըն դայպուպէթի էսնասընտա իճրա օլուն-
մալը տըր . . .

Ֆրանսուազ . - Նասըլ , պապաճըղըմ . . . բէնտիսինին
ալտէթինէ պէքլէմէմէյէ նէ՝ սէպէպ վար տըր .

Բարազ . - (Սէթ պիր սէտա իլէ .) Իթի սէպէպ վար
տըր . էվիլէթ , իթի սէպէպտէն նաչի պունտան սաղընմա-
լըսընըզ . էվիլէլէն՝ վէլլէնիզ , դալպինտէ մէրթիզ օլան
տինսիլլիր սալպասըյա , սիդին աղիլանէ վէ տինտարանէ
դարարընըզա դարչը տուրմաղ իսթէյէճէք տիր . անթիլէն
Բ - 113

գրգլար, պուշտան պէօյէ զէվճինիզլէ հէր տիւրլիւ միւ.
նասէպէթ վէ իւֆէթի գաթ՝ իթմէթ տիրլէր. իշթէ
պուշտն իշտն, զէվճինիզ առլէրին նէրէտէ օլաըգլարընր
տախի պիլմէմէյի տիր:

Ֆրանսուազ. - (Ֆէվզ էլատէ տլթ իւսթլիւր վէ թէ.
րէտտիւտէ տիւշար օլարադ.) Լաքին, պապաճըղըմ, պու.
ղըգլար զէվճիմին հիմայէսինէ թէսլիմ՝ իտիլմիշ տիրլէր.
սլինապէրին՝ անըն ըէյի թահսիլ իտիլմէրսիզին վէ ըիզաւր
մուշգամմ օլմագսըղըն գըղլար հաղղընտա պէօյէ պիր
գարար իթթիսաղ իթմէք. . . :

Բաբազ. - (Ֆրանսուազըն սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Պու.
չոճուղլարը խանէնիզտէ թէրպիյէ իտէպիլիւր միսինիզ, էվ.
վէթ եախստ խալլր տէյինիզ:

Ֆրանսուազ. - Խալլր, պապաճըղըմ, իտէմէմ:

Բաբազ. - Խանէնիզտէ պուլունտըղճա, միւէպպէտէն
թէօպէսիզլիւտէ գալմագ թէհլէքէսինտէ մի տիրլէր, տէ.
յիլ մի տիրլէր:

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ, պապաճըղըմ, թէհլէքէսին.
տէ տիրլէր:

Բաբազ. - Ոիզ տնլէրին քէտէրի վէ վաթտէսի մազա.
մընտա պուլունտըղընրզ հայտէ, հուղուրը հաղղտա, իշ.
լէյէճէքլէրի կիւնահլարտան մէսուլ մըսընը, տէյիլ մի.
սինիզ:

Ֆրանսուազ. - Ո՛հ, էվվէթ, պապաճըղըմ, մէսուլ ըմ:

Բաբազ. - Անլէրի պու կիւնտէն մանասթըրա ֆէմ.
տէրմէնիզի թէնսլիհ իտիլիմ՝ քէնտիլէրինին սէլամէթի
րուհը իշտն մի տրը, տէյիլ մի տիր:

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ, պապաճըղըմ, քէնտիլէրինին
սէլամէթի րուհը իշտն տրը:

Բաբազ. - Էօյլէ իսէ, շիմտէ ինթիլապ իտինիզ. . . :

Ֆրանսուազ. - Րէճա իտէրիմ, պապաճըղըմ, սիւա.
թմէ ճէվապ վէրինիզ. զէվճիմին մուվաֆազաթ վէ ըիզա.

սր մոռնալով՝ օրմագսըզըն, զըզլար հաղգընտա պիր գա-
րար իթթիխաղ իթմէյէ հաղգըմ վար մը տըր :

Բարազ . - Հաղգ մը . . . հաղգընըզ օրմագ չէզլէ
աուրսուն, հաթթա պու վէճհ իյէ հարէքէթ իթմէր սիղին
իչուն մուգաուտէս պիր վազիֆէ տիր Ոհտէլա՝ պիր եան-
ղըն զուհուր խախ տէ, պու պէտպախթ էօքսիւզէրի ա-
թէյ օրթասընտա կէօրէճէր օլուրսանըզ, զէվճինիզ մէն՝
իթմիչ վէ եա օլաուտա պուլունմայօր տէյու, ~~ազէրի~~ գուր-
թարմագ վազիֆէնիչ տէյիլ մի տիր, Շու սըրատա իսէ,
ճիամի եազան պիր եանղընտան տէյիլ, իլլա րուհը իլէլ
էպէտ իհրագ իտէն ճէհէննէմ աթէյինտէն գուրթարմագա
ճահտ իտէճէքսինիզ :

Ֆրանսուազ . - (Թէրէտտիւտ վէ ըզտըրապը կիթտիր-
ճէ արթարագ) Բէճա իտէրիմ, պապսճըղըմ, էկէր պու
պապտէ ըսրար կէօսթէրիյօրսամ, ~~պէնի մագուր~~ թութը-
նըզ . ֆիրբիմի թէնվիր վէ շիւպհէրէրիմի իզալէ իտինիզ . . .
զէվճիմին էվամիր վէ նէվահիսինէ իթաաթ իթմէյէ եէմին
իթտիքտէն սօնրա, պու սուրէթլէ հարէքէթ իտէպիլիւր
միյիմ :

Բարազ . - Էյիլիւր իչուն իթաաթ իթմէր վաճիպ տիր .
լարին քէօթիւլիւր իչուն, աուլա՝ սիզ տէ թէսլիմ իտէրսի-
նիզ քի, զէվճինիզէ գալսա, պու էօքսիւզէրին սէլամէթի
րուհը տիւչարը մուխաթարա օլտուգտան պաշգա, պէլիւր
աաիրէի իմքեան խարիճինէ տէ չըպաճագ տըր . . . :

Ֆրանսուազ . - (Իթրէյէրէր) Լարին, պապսճըղըմ,
զէվճիմ ալտէթ իթալինտէ, զըզլարըն նէրէտէ պուլուն-
տըղընը սիւալ իտէճէք տիր . . . պէն տէ քէնտիսինէ եա-
լան սէօլլէմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ, տէյիլ մի :

Բարազ . - Սիւրիլթ իթմէր եալան սէօլլէմէր տէյիլ
տիր, զէվճիլիզ զըզլարըն նէրէտէ պուլունտըղընը սօր-
տըղճա, սիզ տէ ճէվապ վէրէմէյէճէճիմիքի սէօլլէրսի-
նիզ :

Ֆրանսուազ . - Ձեզիմ' հասնիք պաշտօնաւոր սիր տէմ' իսէ տէ , պէօյէ պիր ճէվապ քէնտիտինի սօն տէրէ . ճէ հիտտէթլէնտիրէճէք տիր . . . (Տիւշիւնտիւ քճէ թիթ . րէյէրէք .) Վազթըյա տարէրիք իթմիշ օլտըղընտան , հիտտէթ ու զաղապը րէք տէհշէթի տիր , պապաճը . զըմ' :

Բարազ . - (Ղաղապնաք պիր թավր րէա .) Ձի' չարէ , զէվճիւնիդին հիտտէթի եիւզ զաթ տէհշէթի տաթի օյա , եիւնէ կէօյիւս կէրմէյէ մէճպուրսընը . զիրա պէօյէ մա . դատտէս պիր ֆաղիլէթ ուղըրնտա , հէք տիւրիւ մէշազ . զաթը կէօզէ պալըրմազ . քէնտիտինի սատտէթի էպէտիյէ . յէ նաիլ զըրմազ տէմէք տիր . - Պիր ինտան պա տիւն . եատա սէլամէթի րուհընը զօյալըղյա իսթիհապ իտէ . պիլի' մի տէյա զանն իտիօրսընը . . . ճէնապը Հազ . զա սատազաթ վէ իտիւնէթլէ խըսամէթ իթմէք իսթէյէն պիր կիւնաճքեար' վիւճուտինի բարչալայաճազ . վէ պէ . րէյէյէճէք օյան թաշարը վէ տիքէնէրի տիւշիւնմէթի' մի տիր :

Ֆրանսուազ . - (Մէյա սիյէթիպաթ սիր թէսիմիյէթ . լէ .) Աֆի իտէրսինիզ , պապաճըղըմ' , աֆի իտէոսինիզ . միսաատէնիդէ մաղրուրէն սիդէ պիր շէյ տահա օրմազ իսթէրիմ' . ահ , էկէք սիդ պանա թարիգի սէլամէթի կէօս . թէրմէյէճէք օյուրսանըղ . քիմ' կէօսթէրէճէք տիր . . .

Բարազ . - Սէօյէյինիզ պաղալըմ' :

Ֆրանսուազ . - Մարէշալ Սիմոն Բարիսէ վասըլ օլտըղտա , զէվճիմտէն էվլատլարընը էլպէթթէ իսթէյէճէք տիր . օ վազթ զէվճիմ' զըղլարըն պապասընա նէ ճէվապ վէրէճէք տիր :

Բարազ . - Մարէշալ Սիմոն Բարիսէ վասըլ օլտըղտա , տէրաղապ պանա պիւտիթիթիթիթի , պէն տէ ճէ կա . տա հարէքթ իտէճէթինիդի սիդէ սէօզէրիմ' . զիրա , զիք րէտէրին հազուզը' անճազ էվլատլարընը սէլամէթի

րուհը իշուն շալըշուրը հալտէ մուդատտէս տիր : Բէտէր . տէն էվիլէլ . րէտէրին մաֆէվլինտէ Ալլահ վար տըր . էվ . վէլ . օնա խըսամէք իթմէք լաղըմ' տըր : իմաթ , էյի տիւ . շիւնիւնիւզ : Սիդէ թէրիթ իթտիլիմ' շէյի դապուլ իտէճէք օլուրսանըղ , պու կէնճ էօրսիւզէր սէլամէթ եօյուհը պուլ . մուշ օլուրլար . սիդէ պար օլմաղար . սիդին սէֆալէթ վէ դարուրէթինիդէ իշթիւրաթ իթմէղլէր . մուդատտէս պիր մա . նաթթըրտա պէօյիւրէր վէ պիր Ֆրանսա մարչալընըն զըղլարըն լաղըղ զալըլ վէճէյէ , միւքէմէլ պիր թէր . պիյէ կէօրիւրէր . հաթթա , րէտէրէրի Բարիսէ վասըլ օլտըղտա , էկէք էճէլ-էճէլ Կէրէյէ շաթ-թէ Է-է , անլէրի պիրէր սէֆիլ վէ նիմ' վահշի պութրէսթլէր կէօրէճէք եէրտէ , իրի տիւննէթրէրիլէր , ալիմ' , էշիլըրղ վէ թէր-պիլիլ մաթ . լուղլար կէօրիւր . զըղլար տաթի' ճէնապը Հազ զա մազ . պուլ օլտըղլարըն ճիհէթլէ , մէրհամէթ վէ իտիլթի իշա . հիյէսինի րէտէրլէրի իւղէրինէ տալէթ իտէրլէր . զիրա մա . րէշալ Սիմոն' թէճափուղաթա , մուհարէպաթա վէ դան տէօքմէյէ ալըշմիշ պիր տաթ օլտըղընտան , ճէնապը Ալ . լահըն մէրհամէթինէ ինթիլաճը քիլիլի վար տըր : Եիմ' տի , պիր դարար վէրինիլ : Ձէվճիւնիդին հիտտէթ ու դա . դապընտան զօրգարազ վէ սէլամէթի րուհընը թէհիլքէ . յէ զօյարազ , պու պիշարէ չօճուղլարըն իսթիգպալինի կէրէք պու տիւննատա վէ կէրէք տիրէթտէ ֆէսա իթ . մէր իսթէր միսինիլ :

Ֆրանսուազըն իթիւրաֆ րաբաղընըն դուլանտըղը ի . տան հէր նէ դատար սէրթ վէ միսթէաոսըպանէ իտի իտէ տէ , մէրղումըն դանաաթր վիճտանիյէսի ռօզթաթի նազա . ընճա , մաղուլ վէ աաթլանէ իտի . չուքի , պու նամուս . քիտը վէ ֆաղիլէթի բարազ սէօյէտիլի սէօզլէրէ վիճ . տանէն դանի օլմուշ րուր , Պիշարէ Բօտէնին էլինտէ քէօր քէօրիւնէ պիր ալէթ պմուշ վէ նէ մազսատա մէպիլ հա . րէքէթ իթտիլինի պիլմէթլէտէ պուլընմըշ օլտըղընտան ,

պու կէնճ գրղլարը մանասթըրա գոյմաղա Պրանսուալը
իճպար խտէրէք, տինաարանէ վէ Ալլահա մազպուլ պիր
վաղիֆէ իյֆա իթմիշ օլաճազ տէյու զանն իթմէրտէ ի-
տի, Բօտէնին մէնսուպ օլաղըր փէլիսիթ **ճէպէլքը**
հայրէթպալիշ թէտպիրլէրինտէն պիրի տէ պու աըր, պիր
թաղըմ նամուսքեար վէ էհլի բրղ առէմէրի շէրի իթէօհ,
մէթ խոխէրէք, անլէրի՝ իճրուաթը խաֆիյէլէրինտէն զէր-
րէճէ խապէրտար իթմէրսիլին, քէմալը զայրէթլէ չալըշտը-
րըլլար:

Պրանսուալ՝ մի տտէթի մէտիտէտէն պէրու բարա-
ղընն նուֆուզ վէ թէէսիլինէ **ալըշըշ** օլաղըրնտան, մէք-
պումըն սօն սէօղլէրինէ պիր ճէվապ պուլամատը, պինա-
էն ալէյհ՝ անըն թէքիֆի վաղըրնա բուի բիղա **կէպէր-**
մէյէ մէճպուր օլաու, լարին, Տակոպէրին՝ Շարթրտան
ավտէթ խաիպ տէ, մէղար գարուսընա կէլմիշ օլան պիր
վալիտէնին քէնտիսինէ թէպիմ իթալիյի չաճաղարը պուլ-
մայընճա հրսս խաէճէյի հիտտէթ վէ մէյուսիյէթի տիւ-
շիւնաթէ, տէհշէթինաէն տիթրէմէքաէ խաի, Հայ պու-
քի, բարաղընն սէօղլէրինէ նաղարէն, զէվճինին հիտտէթ
ու զաղաղը **ճէ** գասար տէհշէթի օլաու, քէնտիսի տէ օ-
գասար սիւ բիւնէթլէ թէհամիւլ իթմէյէ մէճպուր ըտը,
իմտի, բարաղընա շէօյէ ճէվապ վէրաի:

— Ճէնապը Հաղղըն **էմի** օլսուհ, պապաճըղըմ,
հէք նէ տաիսի վուզուա կէլէճէք օլսու, պէն քէնտիսի
թէյաճա վաղիֆէ մի իյֆա խաէճէյիմ . . . էվլէթ, պա-
նա էմի իթալիյինիզ վէճհլէ, վաղիֆէմտէ գուսուր իթ-
մէյէճէյիմ:

Բարաղ. — Գու մու գատտէս վաղիֆէյի իյֆա իթմէրէ
տիւշար օլաճաղընը իշքէնճէլէրտէն տօլայը ճէնապը
Հաղղ փղի մաղհարը մի քեաֆաթ խաէճէք տիր . . . Տէ-
մէք օլուր բի, զէվճինիզ՝ մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընն
նէրէտէ պու լուսըղընը սիւալ իթալիյի, ճէվապ վէրմէ-

յէճէյինիզի հուզուրը Հաղղտա վաա խոխօրսընը, էօյ-
լէ մի:

Պրանսուալ. — (Սարսըլարաղ.) **էվլէթ**, պապաճը-
ղըմ, վաա խոխօրըմ:

Բարաղ. — Գըղլարընն՝ քէնտիսինէ խաէ խալէճէք
տէրէճէյէ կէլմէմիշ օլմատըղլարը պիր սըրատա, մարէ-
շալ Սիմոն տալի կէլաիքաէ, օնա գարշը տալիայնը սիւ-
քիթի իթմիյար խաէճէքսիլիզ, տէյիլ մի:

Պրանսուալ. — (Եիթաիքճէ զաաֆ քէսպ խաէն պիր
սէտա իլէ.) **էվլէթ**, պապաճըղըմ:

Բարաղ. — Զէվճինիզին ալտէթինտէն սօնրա, տրա-
նըղտա ճէրէյան խաէճէք վաղըլարը կէլիպ պանա խա-
պէր վէրէճէքսիլիզ:

Պրանսուալ. — **էվլէթ**, պապաճըղըմ. . . . Էօքսիզ-
լէրի նէ՝ վաղթ խանէնիզէ կէթիլմէք լաղըմ տրը:

Բարաղ. — Պիր սաաթտան, պէն շիմտի կիտիպ մա-
նասթըրըն պաշ բահպէսինէ պիր մէթուպ եաղտըգտան
սօնրա, խանէմ միտիրէսինէ թէպիմ խաէճէյիմ, մէրգու-
մէ՝ շայանը էմիյէթ պիր գատըն օլմասըլա, գըղլարը
ալըպ մանասթըրա կէթիլլէճէք տիր

.
Տակոպէրին զէվճէսի՝ բարաղընն իթիրաֆա տալի
նատիհաթլարընը սիւնէտիքաէն վէ իշլէտիյի կիւնահլար-
տան տօլայը մաղհարը աֆիլ օլաղըտան սօնրա, իթիրաֆ
տօլապընտան տըշարը չըգտը:

Բիլիսէ էվլէթի կիլիթէնհա տէյիլ խոխի քի սաաթ
էվլէլ քիլիսէ գաբուճըսընն ճամէկեհապանա (աւանդա-
պահ) սէօյլէմիշ օլաղը զէնկին առէմին ճէնապէ **պաղը-**
նը կէօրմէք իւզրէ, պիր չօղ **շալէպէք** թայանըլըտը:
Պինաէն ալէյհ՝ Պրանսուալ, քէմալը իթիշամլա **սօնա-**
տըլմըշ օլան քիլիսէնին գաբուճընա վասըլ օլունճայա գա-
տար, բէր չօղ զահմէթ չէքաի:

Լաքին խնսան շէօյէ պիր միւրահաղա իմտիլնտէ , սապահայրն քիլիսէ հալիսինէ քէթիլիլիլ շլան ֆաղբըն ճէնաղէսիլէ շու շիմտիքի զէնկին ճէնաղէնին զիլնէթ վէ տէպտէպէսի արասընտա նէ պէօյի ք ֆարդ վէ մուպա յէնէթ կէօրէճէքտի :

Մահալէնին պիլճիւմէ բարաղլարը շաշալը սու ըթթէ կիլինմիլ շլարգլարը հալտէ , գատիֆէլիլէ մէս թուր շլան թատուլթըն էթրաֆընը ալմաղ իւզրէ քէմալը աղամէթլէ իլէրիլէմէքաէ իտիլէր . քէմհաշան վէ իրէք տէն մամուլ գաֆթանյարըն վէ սիլահրէնէկ պօյունյըղլու ըն կիւմիլ վէ միւքէլէթ իշլէմէլէրի պիլէրճէ միւմա ըն ըշըղը տէրալթէնէ բարլը բարլը բարլամաղտա վէ զանն իտէրսին քի զըղըճըմար սաշմաղտա ըաշ , քիլիսէ գաբուճըսը լապիս շլարղը էլպիսէի ըէմիլէսի վէ ումուզ լըղլարը ալթընտա գուրուլմաղտա , վէ ճամէկեհաշպանի սէ պալէնա քէմիլնտէն մամուլ պասթօնըն քէմալը մէ սէրրէթլէ թուլթըն շլարաղ , զրալլարա մախսուս պիր թավր ըլա գաբուճընըն գարշըսընտա տուրմաղտա ըալ . Նէնի վէ պէյաղ կէօիլէքլէր կիլինմիլ շլան քիլիսէ խա Նէնտէլէրինն սէտասը . քիլիսէնէն տէօրթ էթրաֆընա աք սէնտաղ շլմաղտա , վէ երլան շէրլինտէ եարըլմըլ զան պօյունյարըն կիլիլիլթիսիւ տախի ճամարը սարսմաղտա ըալ . խիլսասաի քէլամ պու զէնկին , միւքէլէթ վէ շէ քէլ - ըն ճէնաղէ ալայընա իլթիլաք իթմէլէ հաղբըլան մըլ շլանլարըն շէհրէսինտէ մէմնունիլէթ վէ մէսրուրիլ - լէթ ալաիմի նիւմայան շլմաղտա վէ պու մէսրուրիլէթ միւթէվէֆֆանըն իրի նէֆէր միւրասիսորլարըն թավր ու սիւմսընտան պիր գալթ տահա արթմաղտա ըալ :

Գու միւրասիսորլար ուզուն պօյուն , շէնմէշրէպ վէ գուլվէթլի տէլիզանլըլար շլուս , իգպալ ու սաատէ թին իճապ իթտիլի մէրասիմի էտէպ վէ մահճուպիլէթի թէճալուղ իթմէքսիլին , հիւզնէնկիլ վէ մաթէմնաք էլ :

պիսէլէրի ալթընտա զանն իտէրսին քի մահճուղ շլմաղտա , վէ էղիլպ պիլիլմէքաէ իտիլէր :

Տակոպէրին զէվճէսի՝ սաֆիլէթի գալսի վէ թէասուս պը սատէսիլանէսի խիլաֆընտա շլարաղ , ճէնապը հաղ զըն իպատէթլանէսինտէ , զէնկինէ վէ ֆաղբըն կէօթէթլիլէն գապուլիլթ մարսընտարի ֆարդ վէ մուպայէնէթի կէօրիւնճէ , ֆիլվէ էլ տաէ միւթէէսիլ շլաու , զիրա , է կէր միւսալաթ ալէնիլէն շէյ վար բաա , օ տա էճէլ վէ է պէալիլէթ գաբուսընտա մէրի շլմաղ լաղըմ տըր :

Գու իքի ճէնհաւս մէնղարէ , ֆրանսուաղ Գոտուէնին հիւք ու էլէմինի պիր գալթ տահա արթըմըլ ըալ . պիլարէ գատըն քիլիսէ գաբուսընտա քէր պէլիլ քաշ մէթլէ տըլալը շըղտըղտան սօնրա , էօրսիլ զլէրի արբայ Տիւպուանըն խասէսի միւսիլէսինէ թէպիլ իթմէք իւզրէ , Պրիզ-Միլ սօգաղընա տօղրու շիթապ կէօթէթլիլ . միւս տիրէ գատըն իսէ , զըղլարը ալլալ , Ապրէն տը Գարսուս վիլին մահպուս շլարղը տօղթէթ Գալէնիլէնին խասթէխա նէսի եանընտարի Սէնթ-Մարի մանտաթըլընա կէօթիլէ ճէքտի :

ՄՕՈՒԼՕ ԻԼԷՐԱՊԱ-ԺՈՒԱ

Տակոպէրին զէվճէսի՝ քիլիսէտէն չըղըպտա , Պրիզ-Միլ սօգաղընըն աղղընա վտար շլարղտա , մուղաստէս սու թէվլի՝ իտէնլէրտէն պիրի արգասընտան ելթիլտի . պու ատէմ արբայ Տիւպուանըն քէնտիլինէ գալէթ մուս

հիմն պիր շէյ սէօյլէյէճէյինի վէ պինտէն ալէյէյէ տէրա-
դասյ Սէն-Մէրրի քիլիսէսինէ ալտէթ իթմէսի մուգթա-
օլտըղընը Թրանսուաղյա պիլտիրմէք իւղրէ, օղուլը քէ-
քէսիլէ զօշմուշ կէրլիշ իտի :

Թրանսուաղ կէրլիյէ տէճնալիլիւ սըրատա, պիր քի-
արապասը տախի քէնտի խանէսինին զարուսը կճնիւնտէ
տուրտու : Արապաճը օթուրաղընը եէրտէն աշաղըյա էնի-
զարուլը աշտը :

Մէզքիւր արապատու օթուրմըշ օլան, վէ տէղընի
իւղէրինտէ պիր ֆինո քէօրէյի թաթմըշ պուլընան սիյաճ
էլպիսէյի շիյմանճա պիր դատըն :

— Արապաճը, մատամ Թրանսուաղ Պոտուէնին իա-
նէսի պուրասը օլուս օլմատըղընը սօր պաղալըմ. — տէտի :

Արապաճը. — Պաշ իւսթիւնէ, մատամ. — տէյու ճէ-
վապ վերաի :

Դարիլինի քիրամ՝ րրէնսէս տը Սէն-Տիգիլէնին պիրին.
ճի օտա խըտմէթ քեարը օլան մատամ՝ Կրիլուսյը իլէ, սա-
հիպէսի իւղէրինտէ հաղիղի պիր թէէսիլի պուլընան Մ.
Յէյիւ էլպէթթէ տէրիւթըր իտէրլէր :

Դարուճըղը մէմուրիյէթթինի տէ իյֆա իտէն պօյաճը
պապա Լօրիօ Թրանսուաղ Պոտուէնին խամինի իշի՛մ տիքտէ,
տիւքքեանընտան տէրաղասյ աըշարը չըղալը վէ զէնտու.
թանէ պիր սուրէթտէ արապա դարուսընա եաղլաշըպ
Թրանսուաղ Պոտուէն օ խանէտէ իղամէթ իտէր իսէ տէ,
տըշարըյա չըղմըշ վէ հէնուզ ալտէթ իթմէմիշ օլտըղընը
մատամ Կրիլուսյա սէօյլէտի : Պապա Լօրիօնըն զօլարը,
էլլէրի վէ հաթթա եիւղիւնիւն պիր գըսմը ալթուն րէն-
կինաէ բարլաղ պիր սարըյա պօյանմըշ ըսը : Մատամ
Կրիլուսյանըն ֆինոսը՝ պու սարը պօյալը աաէմի կէօրիւր
կէօրմէզ, պիրտէն պիրէ դուտուրտու վէ պօյաճը՝ էլլինի-
րապա դարուսընըն քէնարընա գօյաճաղը սըրատա, շիա-
տէթի սուրէթտէ հալլայարագ պիլէյինի ըսըտը :

Պապա Լօրիօ էլլինի կէրլիյէ չէրտիլի էանատէ, մատամ
Կրիլուս տախի քէմալը էնտիշէ իլէ :

— Ահ, տմա՛ն եա Բոպպի . . . էլլինիլտէրի պօյա զէ-
հիրլի պիր շէյ օլմատըն . . . զիրա քէօրէյիմ րէք նաղիք
տիր. — տէտի :

Պու սէօյիւ միւթէաղըպ, մէրդումէ՝ Մօսիէճնիւն սա-
րը պօյա իլէ պէնէք պէնէք օլմուշ օլան ետսը պուրնընը
քէմալը իհիթմանիւս սիլմէյէ պաշաւալ :

Պապա Լօրիօ, ֆինո քէօրէյինին պիլէյինի ըսըմասը
սէպէպիլէ, մատամ Կրիլուստան պաշղա տիւրլիւ մու-
մէլէյէ պէքլէմէքտէ իքէն, մէրդումէնին պու սէօլէլլէ
պէյանը մաղէրէթ իթմէսինի կէօրիւնճէ, ֆէվզ էլա-
տէ հիտտէթլէնէրէք վէ խըշմ ու զաղապընը կիւճ իլէ
ղապթ իտէպիլէրէք տէտիլի :

— Մատամ՝, էկէք դատըն թաիֆէսինէ մէնսուպ օլ-
մայալըտընըղ վէ պու չիւքին հայլան տախի սիգէ տիլտ
օլմատալըտը, գույրուղընտան թուլտըղըմ կիպի, օճաղ
իւղէրինտէ զայնամաղտա օլան պօյա զաղանընա պաթը-
րարագ, պիր տաղըղա զարֆընտա բօրթուգալ սարըսը-
նա պօյար ըտըմ :

Մատամ Կրիլուս. — Նասըլ, քէօրէյիմի բօրթուգալ
սարըսընա՝ մը պօյար ըտընըղ. — տէյու հայղըրտըգտան
սօրա, զաղասիւսք պիր թալը ըլա վէ Մօսիէյիւ սըգը
սըգը թուլտարագ, արապատան աշաղըյա էնտի վէ հիտ-
տէթի պիր սուրէթտէ պապա Լօրիօյը նաղսըրը թէտ-
ղիղ տէն կէչիւտի :

Պապա Լօրիօ իսէ՝ մէրգումէնին գարանլըգ նէրտիւ-
պանա տօղրու կիթտիլինի կէօրտիւրաէ, տէտիլի :

— Լալին, մատամ, զանն իտէրաէմ մատամ Թրան-
սուաղըն հէնուզ ալտէթ իթմէմիշ օլտըղընը սէօլլէտիմ :

Մատամ Կրիլուս. — (Պարիտանէ պիր թալը ըլա.)
Պէիս եօդ, պէքլէրիմ. հանլըղ պաթտա օթուրը :

միշտ էր խոր . հաթթա պրդաւոր՝ քէնտի խանէ-ի միւտիւրէ-
սինէ տէրի . իսկ քէնտի թարափրեալան պիւր թէղչիւրէ
իւն կէլէճէր օշան տիկէր պիւր դատընա թէսլիմ՝ խէճէ-
յինի . իթիրաֆ րաբաղը մարիֆէթէլէն Ֆրանսուաղա պիւ-
տիրմիշտէր վէ պիշարէյի պիւ սէպէպէ մէսինի Եօլընաան
չէվիրմիշտէր խոր :

Երէնաէս տը Սէն-Տիդիէնին օտա խըտմէթքեարը դա-
րայը սրարդ տան սօնրա . իշէրի կիրտի վէ Ֆրանսուաղ
Պատուէնի սօրտա :

Մայիէօ պիւ մէմուլըն դայըր ղիյարէթտէն ֆէվր էլ
տտէ միւթէաճծիպ օշարապ վէ մէրդսմէ դատընըն պիւ-
դըշընաան կէօղլէրինի Եէրէ էյէրէք, դօրդաղ պիւ թաւը
ըլա .

— Պարտա տէյիլ , մատամ . - տէտի :

Մատամ Կրիվուա խէ՝ սօն տէրէճէ միւթէհայեիւր
օշան վէ կէօղլէրինի Եէրէ էյիլ պուլընան Եօրի ղէրին
սիմալարընը քէմալը տըղդաթիւա թէաղիլ իթտիքաէն
սօնրա .

— Եօլէ խէ , պէրլէրիմ . ղիրա , քէնտիսինէ սէօլէ-
յէճէք մուհիմմ չէլէրիմ վար տըր . - տէյու պէյսնի էյ-
լէտի :

Պու սէօղլէ միւթէաղըպ , մատամ Կրիվուա՝ քէմալը
իսթիքրահլա Տակոպէրին ղէվճէթն ղօլթուղ սանտա-
լիէսինէ օթուրտա վէ Մօսիէօյի սէրպէսթ պըրազապի-
ւիւր ղանը իւն , ղըյմէթտար պիւ շէյ կիպի տէօչէմէ ի .
ղէրինէ պրադտը . հալ պիւ քի , ղօլթուղ սանտալիէսի ար-
գասընտան պիրտէն պիրէ սաղըր վէ տէրին պիւ մըրը-
թը իշիտիլիպ , մատամ Կրիվուա Եօղարը սըչրատը վէ ֆի-
նօ քէօրէյի տախի դօրդուպընաան հալիպարաղ , թիթ-
լէյէ թիթրէյէ սահլապէսինին Եանընա իլթիճա իլլէտի :

Մատամ Կրիվուա Մօսիէօյի դուճաղընա ալմոգ
իւղրէ աճէլէթէն էյիլէրէք .

Պապա Լորիս . - (Տիւրքահանրան կիրախի սրբատա .)
Տէօրախանճիս գաթտա . - տէյու ճէվապ վերախ :

Պատէհա , ֆիլլըրինտէն կէչէն խապիալիք հազդընտա
կիւլէրէր , քէնտի քէնտինէ տէտի քի .

Պիղիմ պապա Տակոպէրին իրի քէօրէյի խոյ-
լանմալը տա , շու եկրէ պաթտարճա քէօրէյին պոյնըն
թու թտըրր կիպի ա բարչա իթմէլի :

Մատամ կրիվուա , օ ուղուն նէրտիսպանըն հէր պիւ
սահանլըրընտա նէֆէս արմաղ իւղրէ տուրարագ , վէ ֆէվդ
էլ տտէ պիւր նէֆրէթլէ էթլաֆրնա պաղընտարագ . Էօղարը
չըղմաղու պաչատըր վէ էրէյիճէ դահմէթ չէքտիքաէն օօն-
րա , Նիհայէթ տէօրախանճիս գաթտա վատըլ օլարագ , իթ
հէմէրէ իլէ Մայեկօտին պուլընմաղտա օլտըղլարըր օտա .
նըն դարուսըր էօնիւնտէ տուրտըր : Իչճի դըղ , օ էսնտաէ ,
էմանէթ սանտըղընա կէթիւրէճէյի էչնաի միսթէլիֆէ-
յի թօքլամոզլա մէշղուլ ըտը :

Բօղ ղէ Պլանշ իսէ՝ իսթիղպալլէրի հազդընտա էրէ-
յիճէ էմնիյէթպախչ իւմիալէր ալմըչ օլաըղլարընտան ,
դայէթլէ մէսուտ կէօրիսմէքաէ իսիլէր . զիւրա , քէնտի
լէրի տիլիշ տիրմէք շիլտիլլէրի ճիհէթլէ , ալէտ տէվամ
չալըչարագ , իքիսի պիլտէն հաֆիմասա սէրիզ ֆրանք
դաղանապիլէճէքլէրինի վէ պու սէքիղ ֆրանք հէր ճէ
դատար քիւչիւք պիւր մէպլաղ ըսատա , Տակոպէր ֆամիւ-
հասը իչուն էրէյիճէ մէտարըր թէայեիւշ օլաճաղընը
Մայեկօտէն խապէր ալմըչլար ըտը :

Մատամ կրիվուանըն ֆրանսուաղ Պատուէնին խանէ-
սինէ կէլմէսի՝ արբայ տէկրիննի իլէ բրէնսէս տը Սէն-Տի-
զիլէնին եկնի պիւր դարարընտան նէչէթ իթմըչ իսի . պուճ-
լար՝ մատամ կրիվուա հազդընտա էմնիյէթլի քեամիլէլլէրի
պուլընտըղընտան վէ դըղլարըր ֆրանսուաղըն էվիւտէն ալ-
մաղլըրըր տահա միւնասիպ կէօրախ քլէլլէնտէն , էօղիւր
լէրի մանասթըրա կէթիւրմէք իչինի անա թէվաթի՝ իթ-

— Պարտաւորեալք տէ մի վար ըմբշ . - տէյու սոր.
տաւ :

Բապա-Ժուտ , պաւ . յիւսկէ պիգգաթի քէնտիտի ճէվադ
վէրմէք իսթիւօրմըշ կիպի , ետթմըշ օյուրըղը սանտայիէ ար.
դասրնտան ետվաշ ետվաշ գալղտը վէ էնէյէրէք վէ կէ.
բիւրէք մէյտան չըղտը :

Մատամ կրիվուտ , պաւ . իրի ետրը վէ մէհիպ հայվա.
նը վէ կէնիւ աղղընը աչարադ մէվղընի թէմաշայա գոյուրը
իրի սըրա բէսկին աիւլէրինի կէօրիւնճէ , տէհշէթի մալն
պիր սէտա սայըվէրմէյտէն քէնտիտինի մէն՝ իտէմէտի .
Բարրղան ֆինօ իսէ՝ Բապա-Ժուտանըն գարչընտա պաւ .
լընտըղը ղէման պիւթիւն վիւճաւըյա թիթբէմիւ իտի .
սէ տէ , սահիպէսինին տիղլէրի իւղէրինէ իյթիճա իտէր
թիթմէղ , քիւսթախճաւընա իւրըրլուամապա վէ մէյտան օ .
գուրճաւընա Սիպէրիա քէօրէյինէ պաղմաղա պաշտաւը .
լաթին էօլէն Ժօվիայըն բէֆիղի սատըղը՝ անըն իւրըրլու-
լարընա , գարչըն էնէյէրէք մա գապէլէ կէօթէրիպ , չիւպ .
հէյէ վաթմըշ կիպի պիր սուրէթտէ մատամ կրիվուտանըն
էսվապլարընը գօղլասըղտան վէ թահղիրամիղ պիր սու-
րէթտէ սրթթընը Մօսիէօյէ չէվիրտիքտէն սօնրա , կիտիպ
Բօղ վէ Պլանշըն աչաղլուրը ալթընտա ետթտը , վէ կիւյա
վէրիմ պիր թէհիւրէ գըղլարը թէհսիտ թիթմէրտէ իմիշ
կիպի , իրի վէ ղէքեապէթլի կէօղլէրինի արթըղ աշիւրտէն
այըրմաւը :

Մատամ կրիվուտ՝ Բապա-Ժուտ աէպէպլիլէ նիհայէթ
պիր պէլոյա աղրսոյաճաղընը վէ պունըն նէթիճէտի իսէ
պէլրիտէ թէհիւրէլի օլապիլէճէյինի տիւչիւնէրէք միւ-
թահաքրիմանէ պիր սէտա իլէ աէտի քի .

— Պաղսանըղ ա , շու աղղըն քէօրէյի տըշալըն չըղա-
լընըղ . պէնիմրինի իւրքիտիւյօր . . . նիհայէթ պիր ֆէ-
նաղղ իտէճէք :

Բօղ . - (Թէպէսիւմ իտէրէք .) Միւ սթէրիշ օլընըղ :

Տատամ՝ Բապտիստա քենտիֆիկ՝ ասոցուհան օլմազսա , հիշ պիր շէյ հաբմաղ :

Մատամ կրիփուա . - Էօյլէ ամմա , ֆէլաքէթ պիրտէն պիրէ կէմի . զաթէն ինսան պու գուրա գաֆալը հոյփա . նրն եալլընըղ տիյլէրինի կէօրսէ , էօտիւ գօրտը . . . հայտի , սիղէ սէօյլէյօրըմ . շու քէթէթ տըշտըրը տթընըղ . . . :

Մատամ կրիփուա պու սօն սէօյլէրի օ սէրէճէ զա . զապիաք պիր թամր ըլա - Էօյլէմիլ իսի գի , սէտասընըն շիտտէթի Բապա-ժուանըն գուլաղընա ֆէհա աքս իտէրէք , պաշընը քէնտիսինճէ մէճհուլ օլան պու գատընա տօղրու շէվիրտի վէ տիլէրինի կէթէրէքէք խըրըտամազա պաշ-լատը :

Պրտնշ . - (Շիտտէթի պիր սէտա լէլ .) Սուս , Բապա-ժուա , սէսինի քէս . - տէյու էմր իթտի :

Պու էսնատէ ուկէր պիր շտիս մէճհուլ օտալա կիրիպ էօրսիւղէրին էնտիլէսինի մուճիպ օլան շու վաղիլէթէ խիթամ վէրտի , Շախսը մէրգում իւճրէթլէ շուըն պունըն խըտմէթինի կէօրէն պիր ատէմ օլուպ , էլինտէ պիր մէքթուպ թաթմազսա ըտը :

Մայնէօ մէրգումը կէօրտիւքտէ , հէման քէնտիսինէ տօղրու շիթապ իտէրէք :

— Նէ իսթէրսինիլ , մօսիէօ . - տէյու սօրտու :

Շախսը մէճհուլ . - Պուրատա սաքին օլան գատընըն միւհթէրէմ զէվճի թարաֆընտան զսլէթ միւսթաճէլ պիր մէքթուպ կէթիլիյօրըմ . աշաղըտարի պօյաճը մէրգումէ հէր նէ գատար օտասընտա տէյիլ իսէտէ , եօգարըյա չըգապիլէճէյիսի սէօյլէտի :

Բօղ վէ Պրտնշ . - (Միւլգ էլ ատէ էսէրի մահգուղիյ-ճէթլէ .) Տակոպէր թարաֆընտան մը . . . տէմէք տիր գի Բարիսէ տվտէթ իթմիլ . . . քէնտիսի Նէթէտէ տիր :

Շախսը մէճհուլ . - Օ ճէսուր ատէմին իսմի Տակոպէր զուպ օլմաաըղընը պիլմէմ ֆազաթ գըր պըյըղը վէ Նի-

չանը հօիզ պիր իխթիյար ասքեր տիր, պուրատան իքի
ատըմ ուզագտա, Շարթը արապայարը իտարէխանէսին-
տէ տիր,

Պրանչ. - Բա քէնտիսի . . . մէրթուպը քէրթի պա-
ղալըմ,

Շախսը մէրդում մէրթուպը սուղաթտը վէ ԿՅԵՆ ՊԵՆ
տախի սղըպ տէրագապ ալտը,

Մատամ Կրիվուա՝ ելլտըրըմտան սարուրնչ կիպի, օւ-
տըղը, եերտէ տօնա գալտը. արբայ Տիւպուանըն Ֆրան-
սաաղը տահա զիյատէ սուհուլէթլէ գանտըրապիլմէսի-
չուն, Տակոպէրի Բարխատէն եիրագլաթմըչյար տէյու զանն

քմէրտէ իտի. հաթթա թէչէպալի սաթը վաղրապար
րեամիլէն մուփափաղիլէթիլէպիր օլմուչ վէ Ֆրանսաաղ
Պոտուէն տախի գըղլարը բահիպէլէր եէտինէ թէսլիմ՝ իթ-
մէյէ բաի րիդա զէօսթէրմիչ իտի. հալ պու քի, իխթիյար
ասքէր՝ իրի իւչ կիւն Բարխատէն ուզագլաչմըչ զանն օլուչ-
տըղը հալտէ. թէքթար կէլիպ եէթիչմիչ վէ մէրգոււմն
պէղլէ նալէհանի պիր սուրէթտէ տօլտէթի իտէ՝ մէյլէյի
թօրլայաճաղարր պիր սըրատա պիւթիւն իւմիսլէրինի
թար ու մար իլլէմիչ իտի.

Բօղ. Տակոպէրին մէրթուպընը օղուտըղտան սօնրա.

— Ա. չ, եա Բապսի . . . պու նէ ֆէլաթէթ . . . պու
նէ պէտպաթմըղ. — տէյու հալղըրտը.

Պրանչ. — Նէ՛ վար, հէմիլէթիլիմ.

Բօղ. — Տիւնքի կիւն, Շարթըն եարր եօլուհտա, Տա-
կոպէր քէսէսինի դաիպ իթմիչ օլտըղընը կէօլմիւչ վէ եօ-
լունա տէվսամ իտէմէմիչ. պատէհու, իւճրէթի սօնրատան
էտա օլունմաղ իւղրէ պիր եէր քիրալամըչ վէ Բարխտէ
ալտէթ իթմիչ. չիմտի իտէ տրապալար իտարէխանէսինտէ
պէքլէմէքտէ օլտըղընտան, օրայա պիր աղ բարա կէօն-
տէրմէսինի զէվճէսինտէն բէճա իտիյօր.

Ա՛ն րթուպը կէթիլէն. — Էյլէթ, քէյֆիլէթ պուհտան
իպարէթ տիր. զիրա պու միւհթէրէմ աւտէմ պանա տէ-
տի քի. Ե Զարուղ կիթ, օղլում, օյալանմաղա կէլէլչ.
կէօրիւյօրսըն ա, պէն բէհինտէ պուլունըյօրըմ.

Պրանչ. — Պէլա շուրասը քի. . . Էլտէ տէ պիր
մանղըր եօղ տուր. . . եա Բապսի, չիմտի նէ եարմալը.

Պու սէօղլէր իւղէրինէ, մատամ Կրիվուա պիր տա-
ղըղա դատար իւմիտմար օլտու. ֆաղաթ պու իւմիտի
չօգ կէլմէքսիլին Մայնէօնիւն պիր սէօղլիլլէ մահվ ուզա-
իլ օլտու. զիրա մէղպուրէ՝ թէրթիպ իթտիլի բաքէթի
կէօսթէրէրէք տէտի քի.

— Միւսթէրի՛ն օլունըղ, մատմուտղէլլէր. . . իլթէ
Բ— 117

սիզէ քարտ . . . էմանէթ սանտրոյը իտարէխանէսի պուրա-
տանն ուղող. տէյիլ տիր . . . շիմտի պուշուրը կէօթիւրիւպ
էմանէթէ գոյաճաղըմ վէ բարալուրտ գալու շարդըմտա . տ.
լէլ տճէլէ կիտիպ սիր մրդատուրընը **Մ. Տակոպէրէ** վէրէ-
ճէյիմ. **Գորգմայընը** . Նիհայէթ պիր սաաթիւս գատար
պուրատա տըր :

Բօզ . - Ահ , սէվկիլի **Մայնէօմ** , հող **Գընը** վար . նէ
գատար տա քէրէմքար սընըզ , հէր շէյին շարէսինի տիւ .
շիւնիւրսինիլ :

Պլանշ . - Իշթէ պուրուսըղը եւրին ատրէսի մէք-
թուպ իւզէրինտէ եաղրմըշ տըր . **Գոյալըզլա** պուրմազ
իշուշ մէքթուպը տա ալընըզ :

Մայնէօ . - **Խէշէքթիւր իտէրթ** , մասումու աղէլ . (**Խէք-**
թուպը կէթիւրէն տտէմէ խիթապէն .) Սիզի կէօնտէրմիշ
օլան ատէմին նէղտինէ ալտէթ իտիպ . պիր աղտան պէ-
նիմ արապարար իտարէխանէսինէ կէլէճէյիմի քէնտիսինէ
խապէր վէրինիլ . - տէտի :

Մասում **Կրիվուա** **Մայնէօնիւն** թէշէպպիւսինիւ կէօ-
րինճէ , հիտտէթ ու զաղապընը կիւն իլէ գապթ իտէրէք
քէնտի քէնտինէ .

— Հայ մէլուշ գանպուր հայ . հէր շէյին շարէսինի
տէ պուշուր . էկէր օ օլմամըշ օլսայըտը , շու մէլուշ հէ-
րիֆին նակէհանի պիր սուրէթտէ ալտէթինտէն գորդումըզ
գալմայաճաղտը . . . Շիմտի նէ եարմալը . . . նէ թէա-
պիր իթթիսաղ իթմէյի . պու զըզլար ասքէրին զէվճէսի
կէլմէղտէն էվլէլ պէնիմլէ կէլմէք իսթէմէյէճէրլէր . քէն-
տիւրինի շիմախտէն կէօթիւրմէրլիյի թէքլիֆ իթմէք ճէ .
վապը րէտտ ալմաղ վէ հէր շէյի մախաթարայա տիւշիւր-
մէյէ սէպէպ օլմազ տէմէք տիր : Ս հուլտէ , նասըլ իթ-
մէյի , եա Բապպի , նասըլ իթմէյի . - տէմէքտէ իտի :

Խէքթուպը կէթիւրէն . - (**Տըշարը չըղար** իքէն .) Սիւս-
թէրէ օլընըզ , մասումու աղէլ . պէն շիմտի կիտիպ պու վիւն

թէրէմ ատէմի թէէմին իտէր վէ իտարէխանէտէ չօզ զէ-
ման գալմայաճաղընը պիրտիրիւրիմ :

Մայնէօ կիւմիշ թասը վէ չաթալ պուշաղ թաղը-
մընը բաքէթէ գոյարազ տիւլիւմէմէքլէ մէշուլ օլտըղը
սըրատա . մասում **Կրիվուա** տախի տէրին միւլտհաղաթ
տէրեատընա տալմըշ ըտը . Լարին պիրտէն պիրէ սարսըլ-
տը . Պիր գաշ սաղըղատտան պէրու մահպուն , էնտիշնար
վէ հիտտէթնիւմա օլան չէհրէսի , պիրտէն պիրէ բարլամա-
ղա պաշլատը . **Մօսիէօյի** տախմա գաւճաղընտա թութա-
րաղ ոյաղա գալըտը վէ զըզլարա խիթապէն տէտի քի .

— Մասում **Պրանսուաղ** շիմալիյէ գատար կէլմէմիշ
օլտըղընտան , շուրատա պիրինէ պիր վիդիթա վէրմէք իս-
թէրիմ . պիր աղտան թէքրար ալտէթ իտէճէյիմ . քէն-
տիւր կէլէճէր օլսուրա . լութֆէն խապէր վէրինիլ :

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , մասում **Կրիվուա**
Մայնէօնիւն պիր գաշ սաղըղա էվլէլ տըշարը չըղտը :

5

Ա Հ Վ Ա Լ Ը Զ Ա Հ Ի Է

Մայնէօ էօքսի զլէրին գալպլէրինի պիր տէֆա տա-
հա թէէմին իթախտէն սօնրա , քէք զիյտտէ զահմէթլէ
աշաղըյա էնտի . զիրա , էվլէլի էմրտէ , պուզ կիպի սօ-
ղուզ օլան օտտարնտա քէնտիսինի աղաճըզ հըֆը իթ-
մէքտէ օլան եխնտէն եօրդանընը տախի պէրատէր ալմաղ
իւղրէ , չաթը արատընտ չըղտը ըտը :

Պիշարէ զըզըղաղ պիր կիւն էվլէլ , Ակրիւրօլըն հա-

լաշարժ վե ֆադաթ գուվիթ վե թադաթը հենուզ իր-
քենմէմիշ իտի . դիրա մէթանէթի գուլլ գուլլ գուլլ թիւ .
քենիր շէյլէրաւն տէյիլ տիր :

Մայնէօ Սէն-Մէրի սօղադընըն քեօշէսինէ վասըլ օ-
մուշ բար : Բրուվէր սօղադընտա ախիրէն զուհուրնաֆթէ
օլան ֆէստտտան, պէրու քէսրէթի էհայի իլէ միւշթէհիր
օլան պու մահալլէտէ , միթաալնտան բէք շօղ գիլատէ
բօլիս մէմուրլարը վէ պէլէտէյն շափուշլարը պուլունմադ-
տա ըտըլար :

Կէնճ տէրիշէի , բաքէթիւնին աղըրլըղը ալթընտա հէր
նէ գատար էլիլմիշ իտի իսէ աէ , էթնէ գալտըրլըմ պօլըն-
ճա զօշարադ Եիւրիսմէքտէ իտի . լաքին պիր պէլէտիյէ
շափուշընըն Եանընտան կէլտիյի սըրտտա , իքիատէտ պէշ
ֆրանդլըղ Եէրէ տիւշտիւ . պու ֆրանգլար Մայնէօյիւ թա-
ղիպ իթմէքտէ օլան սիյահ էլպիսէլի շիշմանճա պիր դա-
ալն թարաֆընտան ալթըլմըշ ըսը : Մէրգու մէ՝ Եէրէ տիւ-
շէն կիւմիւշ տիքքէլէրի պէլէտիյէ շափուշընա կէօթէր-
տիքաէն վէ Մայնէօյիւ իրայէ իտէրէք բէմալը կէրմի իյէ
պիր դաշ սէօղ սէօլլէտիքաէն սօնրա , ալէլ աճէլէ Պրիլ-
Միշ սօղադընա տօղլու իյէրիլէյիպ նապէտիտ օլտու :

Պէլէտիյէ շափուշը , օղուլտըլարլըղճա մտտամ Կրի-
վուա օլտըղը էլպէթթէ անյաշըլմըշ օլան գարընըն սէօղլէ-
րինտէն միթէհայեիր գալարադ , ֆրանգլարը Եէրտէն
թօրլատը վէ Մայնէօնին տրդասընտան զօշարադ :

— Հէյ , պոդսան ա , Եահու . . . էյլէն . . . թութը-
նըղ . . . շու գատընը թութընըղ . . . - տէյու հայգըլմաղա
պաշլատը :

Պու սէտա իւղէրինէ , պիր շօղ ատէմէր արգալարը-
նա տէօնտիւլէր , Պու էլպի մահալլէլէրտէ , պէշ ալթըլթի-
շի պիր Եէրէ թօրլանտը մը , պիր աւէլէ զաշֆընտա
դալէպէլիք շօղալըր վէ պիր աղ սօնրա պէօլիք պիր իլ-
տիհամ հալինի քէսպ իտէր :

Լը Էսէֆիշիմալընտան տօլայը պիտ թաղըմ՝ հէյէճանլա-
րա ուղրայարադ , չայըչամամըչ բար . պէրլէմէր , իմիտ
իիմէր վէ պատէհա չի պհէլէնմէր իշքէնճէլէրի բէն-
սիմի չայըչմադ տան մէն՝ իյլէմիշ իտիլէր Էմանէթ ոանտըղը-
նա կիթմէր վէ սաիր իշլէրի կէօրմէր սէպէպլիլէ օ կիւնտէ
պիհուտէ կէչէճէլի պէտիհի օլուպ , հալ պու բի քէնտի
պիճէ Էրմէր Լաղըմ բար :

Պագրրըն չայըչմադլըղ գուարէթիւնի պիլէ մահվ ի-
տէն պուղը թէհամմիլիկիտաղ քէտէրլէր՝ իրի ճիհէթիէ
տէհչէթի տիրլէր . Էվիլէն՝ պիշարէնիմ գուվիլէթ վէ
գուարէթի մահվ օլուր . սանիլէն՝ քէտէրի տէրունը սաի-
գառըլլա , իշլէմէլէ գուարէթի գալիւյարադ , արգասըն-
տան տախի գարուրէթ վէ սէֆուլէթ ելէթիշիր :

Լաբին , Մայեհէօ Ինճիլի Եէրիֆին Էրքեանընտան օ-
լուն ֆէրալիշ վէ ֆէզուլիմ պու հուժանէի միճէսսէմի ,
ֆաղր ու գարուրէթի սէղէպլիլէ պուհնճա մէչագգաթլար
չէփտիլի հալտէ , հէնուղ պաշգալարընա ֆէսաքեարլըղ
իթմէլէ վէ ֆատէպաթիշ օլմադա չայըչմադտա վէ գուվ-
իլէթ ու տէրմանը տախի Էլուն բէթլէմէրալ իտի :

Պաղը տէֆա , Էն զա'իֆ վէ էն նապիր մախուղլար
ֆէվղ Էլատէ պիտ մէթանէթի գալպլէ մալթմաթֆ օլուր-
լար . զանն իտէրսին բի , թապ'էն իաաթէմիլլաճ վէ գուվ-
իլէթսիղ ֆիճու տլարա մաթթ օլան քէսանըն բուհը Էմ-
ի զէրինէ իճրաի հիւրմ իտէրէր , անա թապիաթըն իա-
րիհէտէ պիտ մէթանէթ ու սալապլէթ պախի իտէր :

Պու գասիլտէն օլարադ , Մայեհէօ տախի Էիլիլի-
տէօրթ ստաթմտան պէրու Էրմէք ելմէմիշ վէ ուլպու ուլու-
մամըչ վէ տաալարար տօնտուրաճադ տէրէճէտէ սօղուգ
օլան պիտ կիճէ գարֆրնտա , իւշիլէ իւշիլէ պէթլէֆշ ի-
տի . Սապահայըն տախի , Պապիլան սօղաղընա Էիլիլի-
իւղրէ , Էաղմուր վէ գարա պաղմալարադ վէ չիտէթիլ
Էօրղուիլըղլարա կէօլիս վէրէրէր , իրի տէֆա Ռաբի-թա

Մայնէօ՝ պէլէտիյէ չափուշընըն հայդըրմասը . քէնտի . սի իշուն օլտըղընը պիլմէտիյինտէն , էմանէթ սանտըղընա միւմքինի մէրթէպէ էրքէն կիթմէք նիյէթի իլէ առըմլարընը չարուգլաթմապտա , վէ հիշ քիմնէյէ սօգունմազսըղըն Էօլնուլար արասընտան կէչմէյէ ճահա իթմէքտէ իտի . զիրա , պէտպախթ զըղճըղաղ սօգլաթըղըն սէպէպիյլէ չափունըն պունըն վահշիյանէ վէ պի ինսաֆանէ իսթիհզալարընա տիւշար օլմապտան քէք զիյատէ գօրգսըր ըար :

Նահէհան , քէնտի արդասընտան պիր գաշ քիշինին գօլմադտա օլտըղընը կէօրտի . վէ աղապինտէ պիր էլ քէմալը շիտտէթլէ սօլմազընա տալանտը : Պու էլ՝ պէլէտիյէ չափուշընըն էլի օլտալ , արդասընտան տախի պիր բօլիս մէմուրը կէլիպ Էթիշտի : Մայնէօ՝ հէմ միւթէհայ . Էիր վէ հէմ տէ միւթէտէհիշ օլարաղ , արդասընա տէօնտիւ : Իշսիզ կիւճսիւղ , արսըղ էտէպսիզ , իրսիզ սարսըղ , քէմմիւրտէ զըյաֆէթլի , ճէհալէթ վէ սէֆալէթտէն հայվանա տէօնմիւշ , վէ հէր կիւն հէր սաաթ սօգազ գալտըրըմլարընը տօլալմազտա պուլունմիշ օլտն պիր խայը պէտշէհրէ տտէմլէր պիշարէ զըղճըղաղըն էթրաֆընը չէֆիւթիլէր իտի : Այաղ թաղըմընտան իպարէթ օլան պու զալէպէլիքլէր արասընտա , հէման հիշ պիր սէնաթ քեարա թէսատիւֆ օլունամաղ . զիրա չալըչան իշհիլէր՝ Էա՝ տէսթկեահարը պաշընտա վէ Էա , իշլէրիլէ մէշղուլ պուլունուրլար :

Պէլէտիյէ չափուշըն տիք տիք Մայնէօնիւն Էիւգիւնէ պաղարաղ :

— Եահու . . . իշիթմէյօրմըսըն . . . Ժան տը նիվէլին քէօրէյի կիպի պաշընը տըմըշ նէրէյէ կիտիյօրտուն . - տէյիպ , պիշարէնին գօլընտան օ տէրէճէ շիտտէթլէ չէրտի քի , էլինտէքի բաքէթ Էէրէ ֆիրլանտը :

Պէտպախթ զըղճըղաղ՝ տէհէթի իյմա իտէր պիր թալըր ըլա էթրաֆընա պաղարաղ , պիր սիւլիւ քիւսթսիւ :

խթիւն հաշտութեամբ վե խառնաւ ատէմէրին պագրչաւոր քեն-տիսինէ թէ՛վեճճիւն իժմիշ օյաւդրիւր վե պու ալաղ վե մէքրուհ չէ հրէքեքաւ հայասրդլորդ, վե նէղաքէթ սիգլիք ասարր նաղչ իսիւմիշ պուլընտրդրնր կէօրտիւքաւ, պիւ-թիւն վիւճուտը յա թիթրէյիպ, եիւղիւնիւ տէհչէթէնկիզ պիր սօյդուելըդ դարլուտը :

Բօլիս մէմուրը տախի մէքգումէ իլէ Նէգաքէթ սիգ սուրէթ տէ գօնուշմագաա ըտը . ջիւա, յիւքն, սագաթ, սօյդուհ, վե տէհչէթ ու քէտէրինտէն շաշըրպ գայմըչ օլլան պիշարէ պիր գըղ ըլա սլաշղա տիւրիւ գօնուշապի-լի՛ր մի իտի . էվլիթ, Մայնէօ՝ օ կիւնիւ բէք ուղաղլարա գաաար կիթմիշ վե բէք չօգ սօղաղլար տօյաշմըչ օյուպ, գըչ մէվսիմինտէ պէղտէն մամուլ պիր ֆիթան կիթմիշ վե իւթիւ պաշը շամուրտան վե դարտու պէրպատ օլ-մըչ օյաւդընտան, պէօյլէ սէֆիլանէ գըյաֆէթի պիր մալալուդ իլէ պաշղա տիւրիւ մուամէլէ իտէպիլի՛ր մի իտի . պինտէն ալէյհ՝ բօլիս մէմուրը . Վաղր ու գարուրէթ հէր վաղթ գաւն ու իշթիպահը տայի տիր, գաիտէսինի իսթիւ-զամ իտէն գանուհա իմթիսալէն, գապա պիր թավը ըլա .

— Գագաանա, գըղ . . . օ դաուար աճէլէյէ մահալ էօգ . . . հէլէ պիր աուղըղա գաաար տուր պագալըմ . զալիպա իշին բէք միւսթամէլ տիր . . . զիրա ճէպինտէրի բարալարը տիւշիւրիւյօրսուն տա թօքլամոգ սըղըն կիտիյօր-սուն . - տէտի :

Այագ թագըմը արասընտա, ախլէտղ պօղուդըղը-նըն մէքրուհ պիր նուսուհէսի տատ օլունապիլէն պիր քիպրիթնի, գըսըղ պիր սէտա իլէ .

— Աճապա բարալարը սըրթընտաքի գանպուրընտա մը սագլամըչ . - տէտի :

Գու խֆատէի իսթիւն հաքեարանէ՝ գահգահալար, թահ-սին նիտալարը վե եուհալարը թէլաղղը օլունուպ, Մայ-նէօնիւն հէյէճան վե տէհչէթինի մէրթէպէի զայէյէ վար-

տըրտը . պիշարէ դըզըզազ . պէշ ֆրանգլըր սիւրէնէր
պէլէտիյէ չափու շրտտան տըրպ քէնտիսինէ թաղտիմ իթ .
մէտաէ օլան քօլիս մէմուրլիս զաիֆ պիւր անա իլէ ան .
նազ շու սէօղլէրի տէլէպիլտի .

— Լաքին , էֆէնտիմ . . . պու աղճէ պէնիմ տէլիլ
տիւր .

Պէլէտիյէ չափու շր . - (Մայիէօյէ հազաշարազ .) Եա .
լան սէօղլէյօրտուն . միւ ճիթէրէմ պիւր դատըն պունլարն
սէնին ճէպինտէն տիւշտիլիինիւ կէօրմիւշ .

Մայիէօ . - (Թէքմիլ վիւնուտըյլա թիւր թիւր թիթրէ .
յէրէք .) Ա՛հ , էֆէնտիմ . . . Էիլի թէէմին խտէրիմ քի պէ .
նիմ տէլիլ տիւր . . .

Պէլէտիյէ չափու շր . - Պէն տէ սէնի թէէմին խտէրիմ
քի հալան սէօղլէյօրտուն . մէրդումէ դատըն՝ սէնին ճա .
նիլէրէ մախսուս օլան թափը . . . զըյաֆէթիինտէն շիւպհէ-
լէնէրէք . պունա տէտի քի . Ե Դօլթուղը ալթընտա իրիճէ
պիւր քաքէթ թաթմիւր զաշմադտա օլան շու ուֆազ իէ-
ֆէք զանպուրա պաղլընը . բարատընը ճէպինտէն տիւշիւ-
րիյօր տա թօքյաւազսըզըն կիտիյօր . . . պու հարէքէթ
թապիտթըն խարիճինտէ պիւր շէյ տիւր . . . պունտա պիւր
շէյ օլմալը . .

Գիպրիթի . - (Դրսըզ սէտասըյլա սէօղլէ զարըշա-
րազ .) Չափու շ , չափու շ , սէօղլիւնէ ինանում հա . . . էլին .
լէ պիւր բէրէ զանպուրընը հօղլա տա պաղ . . . բարա
խաղնէսի օրտա տըր . . . հաթթա իլինտէ դունտուրա .
լար , մանթօլար , շէմիլէլէր , շալար սաաթթար տաթի սազ-
լամը շլտըղը սէտիհի տիւր . . . Նիմտի սըրթընտարի քէ-
մէրլարի դումպարտար իլինտէ սաաթթըն շալտըղընը իլիթ-
տիմ .

Խալզ պէլիինտէ զահգահալար , հու հալար , վէ թահ .
սին տլէամէթլէրի թէքէրիւր իլլէտի . զիրա այազ քա-
ղըմը տէնիլէն կիրուհ տիւշարը քէտէր օլուպ քէնա վէ

նիյազ իտէնէրէ զարըն հէման տաթիւս պի ինսաֆանէ պիւր
վահլիլիք կէօթէրիլէր . Ղալէպէլիլ կիթտիքնէ չօղալ-
մազտա ըալ . Հէր թարաֆտան սօղուզ սէտալար , դու-
լազլարը սաղըր իտիճի ըսըղլար վէ սօզազ չաքղընա-
ընա մախսուս իսթիհաքեարի սէօղլէր իշիտիլմէյէ պաշ-
լաալը .

— Ճանըմ , պըրազընը քի կէօրէլիմ , բարա իլէ տէ-
լիլա .

— Պէ հէյ թալար , Եիթմէլինիլ , տուրտը-
ղըմ եէրին իւնրէթինի վէրմիւր .

— Գարըյը եիւքսէք պիւր եէրէ չրգարընը քի , ինսան
ֆէրահ ֆէրահ կէօրէպիլսին .

— Էվլէթ , տօղրու տըր , տօղրույանէ տէմէլի . տու-
րա տուրա սյազլարըմ գըրըլտը . Իթտիլիմ մալըքթի
պիհուտէյէ կիտէճէք .

— Եահու , շունը կէօթէրինիլ պաղալըմ . . . Եօզ-
սա խալզըն բարասընը կէրի վէրինիլ .

— Պէն տէ կէօրմէք իսթէրիմ .

— Օ գամպուրտան պիլ տէ իսթէրիլ .

— Հալ կէպէրէսինէ գամպուր հալ . ինչալլահ Էօ-
լիւսինիւ կէօրէլիմ . . .

Պու նազիք , քէրէմքեար , ալիճէնաս պէ ֆազաթ գօր-
գազ վէ պէտալաթ գըզըզազ զալէպէլիք արասընտա
հալընըզ գալըն օլուպ , բօլիս մէմուրը վէ պէլէտիյէ չա-
վուշը իլէ տար պիւր եէրտէ տուրմադտա վէ խալզըն նէ-
զաքէթսիլ վէ ինսաֆազ իսթիհաքեարըղլարընա հէ-
տէֆ օլմազտա օլտըղընտան , պիշարէնին հըսս Իթտիլի
ըզտըրապ վէ քէտէր շէ տէրէճէլէրէ վարմըն օլտըղը թէ-
սալվուր օլունապիլիլ . Մամաֆիհ , մէրգումէ նէ կիպի
տէհչէթլի պիւր իֆթիրայա գուրպան կիթմիշ օլտըղընը հէ-
նուզ անլայամամըն ըտը . Լաքին , չօզ կէլմէքսիլին հէր
շէյէ ալեհահ օլտու . զիրա բօլիս մէմուրը պիշարէ գըղըն
Բ—118

Եւրտէն զայսորմըջ օլտըղը վէ իբի թիթրէք էլլէրի աբա.
սընտա թու թմաղ տա պուլտնտըղը բաքէթի չէքէքէ սէրթ
պէր թավր ըլա տէտի քի .

— Գունըն իշինտէ նէ վար տըր

Մայեէօ . - Սօսիէօ . . . պու . . . շէյ . . . կիտիպ . . .
պէն

Գէտպտիթ գըղճըղազ՝ տէհէթի տէրունը սաիգա.
սըյլա հիշ պիր քէլիմէ պուլամայտըղ . քէքէլէմէյէ
պաշատը .

Բօլիս մէմուրը . - Սնյաշըյտը . հէր վէրէճէյին ճէվապ
պունտան իպարէթ տիւր . պունտան սլաշգա պիր սէօղիւն
եօգ տուր Հայտի պագալըմ . օյալանըպ տուրմա . . .
շու բաքէթին դարնընը աշ պագալըմ .

Բօլիս մէմուրը՝ պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , պէ-
լէտիյէ չավուշընըն մուալէնէթիյլէ , Մայեէօնիւն էլինտէն
բաքէթի ալըպ աշտը վէ հավի օլտըղը էշեաի միլիթէլի-
ֆէյի պիրէր պիրէր սայտըղազ տէտի քի .

— Հայ շէյթա՝ շէքիճի հայ . . . իքի եաթազ չարչէ-
պի . . . պիր չաթալ պուշազ թագըմը . . . պիր կիմիւշ
թաու . . . պիր չալ . . . եունտան մամուլ պիր եօրղան . . .
տօղրուսը թահսինէ չայան շէյ . . . ֆէնա լօգմա տէյիլ .
Սէն էսկիճի գարըսը կիպի կիլին քչաթա մամա , կիմիւշ
թագըմլարըն տա վար , էօյլէ մի . . . հէր նէ գատար ազ
իսէ տէ , ազ ըլա գանաաթ հէրէք տիւր .

Գէլէտիյէ չավուշը . - Գու էշեալար քիմի՞ն տիւր , սէ-
նին տէլի մի տիւր .

Մայեէօ . - (Դու վիլէթ վէ տէրմանընըն կիթտիքճէ
թիւքէնմէքտէ օլտըղընը հըսս իտէրէք .) խայր . . . մօսի-
էօ . . . լարին պէն

Գէլէտիյէ չավուշը . - Ահ , մէյլիւն դամպուր . . . քէն-
տինտէն պէօյիւք շէյլէր չալմըշտըն .

Մայեէօ . - (Շիմտի հէր շէյի աշտմըջ օլտըղընտան .

տէհչէթինտէն նաչի էլլէրինի պիրի պիրինէ դափուշտորա-
րագ .) Չալմըշմըյըմ . . . պէն . . . չալմըշմ հա . . . :

Պիր դաչ քիշի . - Գարաղօլ կէլիյօլ . . . գարաղօլ կէ-
լիյօր :

— Օհօ , չագըլ թաշը սիւրէնլէր , իլէրի կէշին պա-
գալըմ . . . :

— Տէլի գանլը ասքէրլէր . . . :

— Պէտէվի ետտան սիրահիլէր , նէրէտէ սինիզ :

— Էսհոն , ԷՅ իւնճիւ հէճին տէվէսի ալայընա եօլ
ալըն :

— Էօյլէ պիր ալայ քի հէր պիր տարպէսի ինսանըն սըր-
թընտա գամպուրլար չըգարըր :

Պու կիւրիւլթիլէր վէ տաթսըզ լաթիֆէլէր էսնու-
սընտա , իքի ասքէր իլէ պիր տէ օն պաշը վալէպէլիյի եա-
րըպ իլլէրլէմէյէ պաշլատըլար . սօգադտա թօրլանմըշ օ-
լան պու նէֆրէթպախշ խալգ արասընտա , եալընըգ սիւն-
կիւլէրին վէ թիւֆէնքիլէրին բարըլթըսը կէօրիւլմէքտէ ի-
տի : Ումումըն կէչէճէյի պիր եօլու դաքամագտա օլան իշ
պու իզտիհամըն էտէպսիղլիքիլէրինի համիլէթիլէր ատէմին
պիրի կիթմիշ ճիվարտաիի գարաղօլըն պին պաշըսընա խա-
պէր վէլսիշ իտի :

Պունըն իւզէրինէ , բօլիս մէմսըրը՝ գապա պիր սու-
րէթտէ Մայեէօնիւն ղօլընտան թութարագ տէտի քի :

— Հայտի պագալըմ , իշթէ գարաղօլ կէլտի . մէր-
քէզէ եիւրիւ :

Մայեէօ . - (Էլլէրինի տէհչէթլէ պիրի պիրինէ դափուշ-
տըրարագ վէ գալտըրըմ իւզէրինտէ սիզ յէօքէրէք՝
ընչըրըզլը վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ .) Մօսիէօ . . . Լէ-
լահ աչըընա օլսուն , պըրագընըղ . . . միւսաատէ իտինիզ
տէ . . . իշի անլաթայըմ . . . :

Բօլիս մէմսըրը . - Մէրքէզէ կիթ տէ տէրտինի օրտաւա
անլաթ . . . եիւրիւ տէյօրըմ :

ընթացում տախտակի իդիտարումը խաբինտե տիր :

Պիքէս դըզըզազ, տէրմանը պիւսպիւթիւն քէսիւմիչ, վէ հէս ու տէհչէթինտէն պոյրլաճագ հայէ կէլմիչ օլտը-դը հալտէ, ասքէլլէր թարաֆընտաւն սիւրի քլէնէրէք գա-րադօլա կէօթիւրիւտիւ : Լաքին հէր պիր ասըմտա պիշա-րէնին տիղլէրի զանիլըր զանղըր թիթրէմէքտէ օլտըղըն-տաւն, մէրգ ումէլի թութմագ ի գրէ պէլէտիյէ չալուչըլ-լա բօլիւ մէմուրը գօլլարընա կիրտիլէր վէ Մայնէօ տախի պու իւթինաուկեահյարր պիլա մուխալէֆէթ գապուլ էյ-լէտի : Պու սըրաստա, թահդիւր սէտուլարը, հուհայար, միւսթէհզիլանէ սէօղլէր էվլէլինտէն տահա զիլատէ շիտ-տէթլէ իշիտիլմէլէ պաշլատը :

Ձէգալլըր գըզըզազ պու իքի ատէմ արասընտա պաշ-ղըն պիր հայտէ եիւրիլէրէք, Հագրէթի Խսա կիպի զանն իտէրսին քի Դոդգ ռթա տաղընըն թէրէսինէ չըգմագ տա ը-տը : Պօյու պիր տիւմանլա մէսթուր օլան պիր ասիւման ալթընտա վէ սիլահըրէք գօնագլարլա մուհաթ օլան չա-մուրլը պիր սօզագ օրթասընտա, դարընճա կիպի գայնա-մագտա օլան իշպու նէֆրէթէնկիզ իզտիհամ Պալօ վէ եախօտ կոյա նամ նագգաշարըն էն վահչիլանէ նագչի-յաթընչ տէրխաթըր իթտիլմէքտէ իտի : Էսկի լիպասլար կիլինմիչ չօճուգլար, պալաղը վէ սէրլսօզ գատընլար վէ ուղուրսըզ վէ պուրուչուգ չէհչիլէր էքքէլլէր հեման ճան-սըզ պիր հայէ կէլմիչ օլան վէ մէքրուհ պիր խաթսյա գուրպան կիթմիչ պուլուհան պու էօքսիւզ գըզըզազըն ալղասը սըրա ըսըզլար չալարագ հիտէպիլմէք իշու, եի-թիլմէքտէ, պիրի պիրինէ չարըրչմագտա, տէօլիւմէքտէ վէ պիրի պիրինի էղմէքտէ իտիլէր :

Էվլէթ . Մայնէօ միւտհիչ պիր խաթսյա գուրպան կիթմիչ իտի : Ֆիլ հագըզա, թէէսսիւֆէ չալան պիր թա-գըմ հանլըրչըզլար նէթիւէլէր օլարագ, պու հիպի թէվ-գիֆլէր ֆագր ու սէֆալէթին վէ զահիրի հալին իլգա իթ-

Մայնէօ . - (Տիկնայ ալիս սէտա իլէ .) Լաքին , մայնէօ . . . պէն իւրսը տէյիլիմ . . . մէրհամէթ իտինիլ . պու դալէպէլիք էօնիւնտէ պէնի պիւ խըրսըղ կիպի դաւաղօլա կէօթիւրմէք . . . օհ , մէրհամէթ , ինայէթ . . .

Բօլիս մէմուրը . - Պէն տէ սանա սէօյլէյօրմ քի մէքէզէ կիթ տէ տէրաթնի օրատա անլաթ , 'Ղալէպէլիք սօղապը դարլամը տըր . . . հայտի պաղալմ , եիւրիյէճէք միսին :

Բօլիս մէմուրը պու սէօղիւ սէօյլէյ սէօյլէմէզ , պիշարէնին իրի էլինտէն թութարաղ , ալագ իւզէրմտէ տուրտըրթաը , Պու արալըղ , օն պաշը իլէ իրինէֆէր դաւաղօլ ասրէրի զսղէպէլիք արասընտան կէչէրէք , պէլէտիյէ չափուշնա եաղլաշտըլար :

Պէլէտիյէ չափուշը պուշլարը կէօրտիքտէ , օն պաշըյա տէտիքի :

— Օն պաշը , պու գըղը դարաղօլա կէօթիւրմէլիսինիլ . . . պէն պէլէտիյէ չափուշըյմ :

Մայնէօ . - (Գայնար դայնար կէօղ եաշարթ տէօքէրէք վէ էլլէրինի պիւրի պիւրինէ դափուշտըրարաղ .) Ահ , էֆէնտիլէր . . . մէրհամէթ իտինիլ . . . Ալլահ աչգընա օսսուն . . . իշի անլամաղտան էվվէլ պէնի մէքէզէ կէօթիւրմէյինիլ . . . պըրագընըղ քի վուդուը հալի իյզահ իտէյիմ . . . Պէն պուշլարը չալմատըմ . . . եա' Բասպի , պէն խըրսըղը իթմէտիմ . . . Շիմտի սէօյլէյէճէյիմ . . . պիւրիսինէ խրամէթ իթմէք իշուն տըր քի . . . միւսաատէ իտինիլ տէ քէյֆիյէթի անլաթսըմ :

Բօլիս մէմուրը . - Սանա թէքրար սէօյլէյօրմ քի իֆատէնի մէքէզտէ անլաթաճաղսըն . էկէր եիւրիւմէք իսթէմէղսէն , սէնի սիւրիւքլէյէ սիւրիւքլէյէ կէօթիւրիւրլէր :

Ինսանըն թիւյլէրինի էօրթիւրտէճէք տէրէճէտէ տէհչէթլի օլան պու մէնղարէի քէտէրպախշայը նաղչ ու թա-

տիյի սառի զոննա վէ եախօտ ետնյըլ պիր մալիւմաթա մէսնի չօգ տէֆալար թէքէրրիւր իտէպիլէճէյինի ինսան տիւշիւնաիւքճէ, տէհշէթինաէն թիթրէմէյէ պաշլար . . .

Մուճիպի ար ու հիճուպ պիր ախղ ու իթաուա պուլընմադ թէօհմէթիյլէ հադգսրղ եէրէ **թէպիթ** իտիմիշ օլուն վէ քէնտիսինի կէօթիւրէն առէմիւրին էլինտէն **թիւ** թադրիպ դուրթըլարադ, պիր խանէտէն եօդարը չրգտըգտան սօնրա, սաիդաի մէյուսիյեթիլէ շաշըլըպ, **քէն** տիսինի պիր բէնճէրէտէն աշաղընա աթմիշ վէ պաշը դաւտըլըմար իւղէրինտէ բարչա բարչա օլմուշ պուլունան կէնճ վէ պէտպաիթ դըզըն հիքեայէի միւէսսիֆէսինի **հի** պիր վազթ ունուտամայըզ .

Մատամ Կրիվուա՝ Մայեթօյէ պու աշաղճասընաիֆ. թիրայը թահմիլ իթտիքաէն վէ պիշուրէյի պէօյլէ միւէյ. իմ պիր ֆէլաքէթէ աթտըդտան սօնրա, ալէթ թաճիլ Պրիւ-Միշ սօդաղընա ալտէթ իթտի, վէ տէօրթ գաթտան ալէլ աճէլէ եօդարը չըդարադ, Պրանսուաղըն օտաւսընը գարուսընը աշտը. լաքին պիրտէն պիրէ պիլթիւն իւմիտ. լէրինի մահլ իտէճէք պիր մէհդարէյէ թէսասիւֆ իթմիշ օլտըղընտան, տիթրէտի. Տակոպէր՝ զէվճէսինին վէ էօքսիւղլէրին եանընտա օթուրմուշ ըտը .

6

Մ Ա Ն Ա Ս Թ Ր

Տակոպէրին նասըլ օլուպ տա խանէսինէ կէլմիշ օլտըղընը իրի չիֆթ քէլամլա իյզահ իտէլիմ .

Մէրգուլըն սիմասընտա **թէքէրրէ** մախսուս ոտտուգաթ վէ իսթիդամէթ օ տէրէճէ նաղշ իտիմիշ իտի թի, արապուար իտարէխանէսի միւտիրի՝ եէր իւճրէթինի սօնրատան կէթիւրմէյէ սէօզ վէրմէսինի վէ պատէհու չըզրպ իշինէ կիթմէսինի քէնտիսինէ թէպիթ իյլէմիշ իտի. լաքին իսթիյար ասքէր՝ զէվճէսի թարաֆընտան **մէքթուպընա** գարչըլըգ պիր ճէվապ կէլինճէյէ գաուար, օրատա բէհին դալմադ իսթէմիշ վէ պու գարարընտա սօն տէրէճէ ինատ վէ ըսրար կէօսթէրմիշ իտի. **պատէհու**, Պրանսուաղըն խանէսինէ կէլիպ **թէյֆիլէթի** խապէր վէրէն առէմ ալտէթ իլէ, լաղըմ կէլէն ադճէյի կէթիւրէճէրիւնի սէօյլէյինճէ, Տակոպէր՝ նամուսը եէրինէ կէլմիշ ատտ իտէրէք, **էվէ** կիթմէյէ չիթապ իյլէտի .

Պինապէրին, մատամ Կրիվուա՝ օտայա տախիլ օլուպ տա քէնտիսինէ խապէր վէրիլէն թասսվիրտէն գօլայըզլա թանըմիշ օլտըղը Տակոպէրի զէվճէսինին վէ էօքսիւղլէրին եանընտա կէօրիւնճէ, հըսս իթտիյի հայրէթ վէ տէհշէթ թարիֆ օլունմաղ պիր տէրէճէյէ վարտը .

Մատամ Կրիվուայը կէօրիւր **հէպէլէ**, Պրանսուաղ տախի ֆէվգ էլ առէ ըզտըրապ հըսս իթմէյէ պաշլատը. Զաթէն Ռօզ վէ Պլանշ՝ քէնտիսինին զայպուպէթի էսնասընտա զայթթ մուհիմմ պիր իշ իյուն պիր գատըն կէլմիշ օլտըղընը Պրանսուաղա խապէր վէրմիշ օլտըգարընտան .

ըզտըրապը մազուր թու թընըղ . . . լաքին , հագըղաթը
հայտէ , օ դատար տնը պիւր հէյէնանա տիւշար օլտում
ը . . .

Ֆրանսուաղ . - (Մատամ Կրիվուա թէտպիրսիղնէ պիւր
սէօղ իլէ , իշի ճակոպէրէ սրդարըրըր տէյու գօրգմագտա
օլտըղընտան , թիթրէր պիւր սէտա իլէ .) Եւ Բապպի ,
նէ՛ վար , մատամ , նէ՛ կէօրտիւնիւղ :

Կրիվուա . - Մա հիմմ պիւր մատտէ հագըղնտա սիղին-
լէ դօնու շմագ իւղրէ , պիւր աղ էվվէլ պուրատա կէլմիշ ի-
սիւմ . . . Սիղին ալտէթինիզէ պէքէտիյիւմ սրբատա , սա-
գաթ պիւր իշնի դըզ տալիս պիւր թաղում միւթիլիֆ էշ-
նայը պիւր բաքէթ իլնէ թօքլամաղլու մէշղուլ ըտը . . .

Ֆրանսուաղ . - Եվվէ թ . . . պիլիօրում . . . պիղիւմ Մայ-
նէօ տիւր . . . մանէնտի պուլունմաղ էհիլէթի պիւր մալի-
լուղ . . .

Կրիվուա . - Պանտ տա էօյլէ կէօրտիւնիւ , լաքին պա-
ղընըղ նէ՛ վազը օլտու , մատամ , սիղին կէնիքմէքտէ օլ-
տըղընըղը կէօրտիւլիւմտէ , շուրատա պիւր թօսթումա վի-
ղիթա վէրմէյի գարարլաշտըրում . . . նէրտիւպանտան
աշաղըյա էնտիւմ . . . Սէն-Մէրրի սօղաղընա վասըլ օլտում
. . . սի , մատամ . . .

Ճակոպէր . - Էյ , առնիւմ նէ օլտու :

Կրիվուա . - Ոսղաղ օրթատընտա պիւր զալէպէլիք
կէօրտում . . . սէպէպի նէ՛ օլտըղընտա , պիւր
պէլէտիլէ չալուշընըն պիւր կէնն դըղը իլտըղ տէյու
թէվղիֆ իթմիշ օլտըղընը ճէվապէն սէօլէտիլէր . դիրա ,
քէնտի մալի տէյիլ կիպի կէօրտիւնէն պիւր թաղում էշնայը
հալի պիւր բաքէթ կէօթիւրիւյօրմիշ , խալղըն աղղընտան
պու սէօղիւ իշիթտիլիմտէ , զալէպէլիլէ նաղլաշտում . . .
պիւրտէ , խալղ օրթատընտա , պիւր աղ էվվէլ պուրատա
թէսատիֆ իթմիշ օլտըղըմ կէնն դըղը կէնիքմէքտէ մի . . .

Ֆրանսուաղ . - (Պէնգի քիւլ կիպի սօլարաղ վէ տէհ-

վէ պունտան մաստա , պու պասպտէ քէնտի իթիրաֆ րա-
բազընտան տաիի մախումաթ ալմըչ պուլընտըղընտան ,
պու գատընըն՝ Բօզ իլէ Պլանշը մանասթըրա կէօթիւրէ-
ճէք օլան գատըն օլտըղընա շիւպհէսի գալմատը , Պլա-
րէնին էնտիչէ վէ հէյէճանը բէր տէհչէթլի խտի , Հէր նէ
գատտար արրայ Տիւպուանըն նասիհաթլարընա իմթիսալ
իթմէյի գարարլաշտըրմըչ ըտը ըսա տա , մատամ Կրիվուա-
նըն թէտպիրսիղճէ պիր սէօղիւլլէ Տակոպէրին իչի չագա-
ճազընտան գօրգմագտա ըտը . զիրա օ հալտէ , հէր իւ-
միտ մահվ ու հէպա օլաճաղը կիպի , էօթիւղըն տաթի
մէսուլիյեթի քէնտիսինէ ալիտ զանն իթտիյի ճէհայէթ վէ
կիւնահլար իչինտէ գալաճաղլար ըտը :

Բօզ վէ Պլանշըն էլլէրինի թու թարագ օթուրմագտա օ-
լան Տակոպէր՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին օտա խըմէթ .
քեարընըն իչէրի կիրտիյինի կէօրիւր կէօրմէզ , ալաղա
գալգտը վէ մէզպուրէնին քիմ օլտըղընը սիւալ իթմէք
խթիյօրմըչ կիպի Ֆրանսուազըն եիւղիւնէ պագտը :

Վազիյէթլէրի բէք թէհլիքէլի վէ բէք տէհչէթլի խտի .
լաքին մատամ Կրիվուա՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէտէն էօյ-
րէնտիյի տէրսլէրտէն իսթիֆաաէ իթմիչ օլտըղընտան ,
տէրհալ եարաճաղընը գարարլաշտըրտը . Մայեէօյէ միւտ-
հիչ պիր իֆթիրա թահմիչ իթտիքսէն սօնրա , իանէնին
տէօրթ գաթընը աճէլէթէն չըզըպ նէֆէսինին քէհէթիչ
օլմասընը վէ մէմուլըն զայրը օլտրագ Տակոպէրի օտատա
կէօրիւնճէ հըսս իթտիյի հէյէճան վէ էնտիչէյի միւսաիտ
պիր ֆըրսաթ ատտ իտէրէք , վէ շէհրէպէն մահգուէն վէ
միւքէտտէր պիր թալլը վէրէրէք կիւյա հէյէճանընթմէ-
թին իթմէք վէ ազընը պաշընա թօրլամագ իւզրէ , զիւ
տազըգաճըգ սիւքիլթտէն սօնրա , թիթրէք պիր սէտա
իլէ տէտի քի .

— Ահ , մատամ . . . շիւտի տէհչէթլի պիր մէնզարէյէ
թէսատիւֆ իթտիմ . . . հըսս իթտիյիմ ալթ իսթիւք վէ

չէթինտէն էրէրէն պիրի պիրինէ գալու շտրարադ .) Ահա պիշարէ գըզ . . . պէտպախթ չօճուդ , պու նէ ֆէլաքէթ տիր պաշրմա կէլտի .

Տակոպէր . - (Զէվճէսինէ խիթասպէն .) Պու բաքէթ նէ իտի , անլաթ պագայրմ .

Ֆրանսուազ . - նէ օլաճազ , սօսթուճ . սէնտէն կիզ լէյէճէք պիր շէյ տէյիլ տիր . բարաճա պիր ազ տարլըդ . տա պուլունարղըմտան , ինթիյաճըմըզ օլմայան պիր թագըմ էշնայը էմանէթ սանտըղընա կէօթիւրմէսինի պի . շիմ պիշարէ Սայեէօսէն բէճա իթմիշ իտիմ . . .

Տակոպէր . - Վէ պուշարը չալմը տէյու զանն իթմիշէր , էօյլէ մի . մէրգուճէ , սիւննանըն էն նամուսքեար վէ էն ֆազիլէթի պիր գըզը օլտըղը հալտէ , խրրսըզ տէյու թէվգիֆ իթմէք . . . տօղրուսը բէք տէշէթի շէյ . Լաքին , մատամ , սիզ իշէ միւտախէյէ իթմէթ իտինիզ . . . քէնտիսինի թանըմագտա օլտըղընը պէօյլէմէթ իտինիզ .

Կրիվուա . - Էվլէթ , միւտախէյէ իթմէթ ճաշտ իթտիմ , մօսիէօ . Լաքին էյվաճքի սէօզիւմիւ սինլէյէն օլմատը . . . Դալէպէթի կիթաթէն չօղալմագտա օլտըղընտան , դարաղօլ տաքէրլէրի տախի էէթիշտիլէր վէ պիշարէ գըզը թուլթուպ մէրքէզէ կէօթիւրտիլէր :

Ֆրանսուազ . - Զէվալըն էօքսիւզ օ գատար նազիք վէ օ գատար գօրգագ տըրքի , տէշէթ վէ քէտէրինտէն էօլէճէք տիր .

Պլանշ . - (Էաշարմըշ օլան կէօզլէրինի գըզ գարընտաշընա տիթի իտէրէր .) Ահ , ետ Բապպի . . . պէտպախթ Սայեէօ . . . նէ գատար տա նէղուքէթի վէ խաթըրչինտա տըր :

Կրիվուա . - Պիշարէ իշուն հիշ պիր մօսալէնէթաէ պուլընսամատըղըմտան , վուգուէ հալտէն սիզի խապէրաար իթմէք իւզրէ գօշուպ պուրայա կէլտիմ . . . պու թէվգիֆ պիր եանլըշըգտան իպարէթ օլուպ նազապիլի թափր

տէյիլ տիր . անճազ , ֆիւլէթի մէրթէպէ չաքուդ կիտիպ մէրգուճէյի թալէպ իթմէլի տիր . . .

Պու սէօզ իւղէրինէ , Տակոպէր տէրհալ չապղասընը ալտը վէ սէրթ պիր թափր ըլա մատամ Կրիվուայա իթթապէն .

— Էյի աւմա , մատամ , պու սէօզիւ իպթիտատան սէօյլէմէլի իտիմ . . . Շիմտի գըզ նէրէտէ տիր . - տէտի :

Կրիվուա . - Պիլէմէմ , մօսիէօ . Լաքին սօղագտա հէնուզ օ գատար դալէպէլիւր վէ օ գատար կիւրիւլթիւ վար տըրքի , էկէր տէրհալ սօղագտա չըգմագ լուլթընտա պուլընաճազ օլուրսանըզ , նէրէտէ օլտըղընը անլայապիլիւրսինիզ . . .

Տակոպէր . - (Դազապնաք պիր թափր ըլա .) Լուլթֆրնտա պուլընմագ տա սէօզ միւ , մատամ . . . պէօյլէ տէշէթի պիր վաղրատա լուլթի ֆիլան արանըր մը . . . կիտիպ արաշտըրմապ պէնիմ վազիֆէմ տիր , Պիշարէ գըզ . ճըղազ . . . պիր խրրսըզ կիպի թէվգիֆ իտիմէք . . . տօղրուսը բէք տէշէթի հալ , Պէն շիմտի մահալէնին րօլիս գօմիսէրի տաիրէսինէ վէ եախօտ գարաղօլ մէրքէզի . նէ կիտէր վէ մէրգուճէյի պուլուպ կէթիւրիւր իմ :

Պու սէօզիւ տէր տէմէզ , Տակոպէր ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտը , Ֆրանսուազ իտէ Սայեէօսին հալինտէն աղաճըզ մուլմէին օլարուպ , օրտտա պուլունմատը քէնտիսինէ մուճիպի ըղարրապ վէ էնտիշէ օլան զէվճինի պուվէսիլէ իյէ խանէտէն եիրագ լուլթմըշ օլմատընտան նաչի . ճէնապը Հազգաթ թէշէթի իլէտի :

Մատամ Կրիվուա . եօգարը չըգմագտան էվլէլ , ֆիլնօսընը արապատա պրրագմըշ ըտը . զիրա տէրէօհտէ իթտիլի վաղիֆէյի պաշա չըգարմագ իշուն տաղըղալար բէք տիր վաղիֆէյի պաշա չըգարմագ իշուն տաղըղալար բէք զըյմէթ տար ըտը . Արբայ Տիւպուալըն մէրթուպընը Ֆըրանսուազա թէսիմ իթմիլի սըրատա , մանիտար պիր պա-

դրչլա մերդու մէյէ պողտոր վէ հէր պիր քէնիւն իւրիւն .
տէ մաստաւսէն թէ վագդու քի իլէ տէտի քի .

— Մատամ՝ պուրայա կէլմէրիւնին սէպէպի նէ օլ-
տրդընը շիմտիլէ գատար պէյտն խաւէմէտիւմ իսէ տէ պու-
մէլթու պ սիգի անսէն խապէրտար իտէճէք տիր . լաքին
ղեյարէթի վագրամտան տրայր քէնտիւնի պաթիթիլար տտա
խաւէրիւմ . զիրա պու . միւնստէպէթիլէ՝ պու իրի կիւպէ
մատաւսագէլլէրլէ տէ իւրիթիլ ըէյտա իտէճէյիւմ :

Բօզ վէ Պլանը պու սէօղլէրի իշիթ տիրլէրինտէ , պիւ-
թիւն պիւթիւն թէաճճիւ պտէ գալլապ , պիրի պիրինէ պա-
դըշտըլար :

Ֆրանսուաղ թիթրէյէ թիթրէյէ մէթու պր ալտը .
Պիշարէնին սօն թէրէտտիւ տաթընա եալընը քէնտի իթի-
րաթի բարազընըն թէնպիհաթը միւնպիրէ վէ թէհաթ-
քեարանէսի գալէպէ խաւէպիլմիշ իտի . մէրդու մէ՝ Տակու-
պէրին հիտտէթ ու գաղապընը տէր խաթըր իթտիքէ ,
թիր թիր թիթրէմէրտէ , վէ կէնճ գրգրարա պու գատընա
պիրլիքտէ կիթմէլէրինի թէքլիթ իթմէք իշուն նէ ստրէթ
լէ հարէքէթ իտէճէյիւնի տիւշիւնի պ տուրմագտա ըտը :

Մատամ՝ կրիվուա ֆրանսուաղըն պու պապտէրի թէ-
լաշ վէ էնտիլէսինի քէշֆ իտիպ , գալպինի թաթմին իթ-
մէք իւղրէ պիր իշարէթ իթտի . վէ մէրդու մէ բարազընըն
մէթու պընը օղուտըրը սրրատա , քէնտիւնի տէ Բօզ ըլա
միւքեալէմէյէ կիրիշիպ տէտի քի .

— Ագրապանըղտան օլան մատամ սիգի կէօրմէրլէ
աճապա նէ գատար մէսրուր վէ մէտաւ օլաճաղ տըր ,
սէվկիլի մատաւաղէլլէր :

Բօզ . — (Պիր գաթ տահա թէաճճիւ պ իտէրէք .) Ագ-
րապամըղտան օլան մատամ մը :

Կրիվուա . — Էլիլէթ , սիգին Բարիսէ մուվապէթիլիդի
խապէր ալմըշ . լաքին ուղու պիր խաթիլիք սէպէպիլլէ
հէնուլ նամիլաճ պուլընտըղընտան , պու կիւն պիղղաթ

քէնտիւնի կէլէմէտի . վէ սիգի ալըպ խաւէսինէ կէօթիւր-
մէք իւղրէ պէնի կէօնտէրտի . . . (Իրի հէմշիրէնին պիր-
տէն պիրէ ալթ իւթ օլտըղլարընը ֆարդ իտէրէք .) Լա-
քին , մատամ ֆրանսուաղըն մէթու պընտա տաթի սէպ-
լէմիշ օլտըղր վէճհլէ , հայրֆի քի քէնտիւնի քէշաղ կէօ-
րէպիլէ ճէրսինիլ . Պիր ստաթա գատար Եինէ պուրայա
ալտէթ իտէճէքսինիլ . լաքին , եարըն վէ եա օ պիր կիւն
խաւէսինտէն տըշարը չրդապիլէճէք , վէ մատամ վէ զէվ-
ճէսինէ ույուշըպ սիգի խաւէսինէ կէօթիւրմէք իւղրէ պու-
րայա կէլէճէք տիր . զիրա սիգէ օ գատար էյիլիք իթմիշ
օլան պու ֆամիլետայա պուր օլմանըղտան աաթթա մուղ-
տարըպ օլըյօր :

Մատամ կրիվուանըն պու սօն սէօղլէրի էօքսի գլէր
իւղէրինտէ աղիւմ պիր թէէսիր հասըլ իլլէտի . Տակու-
պէր ֆամիլետաւսընա պուստան պէօլլէ աղըրլըղ օլմայա-
ճաղլարընտան սօն տէրէճէ մէմուն գալմըշար ըտը .
Էկէր Տակուպէրին բիղա վէ մուվաֆաղաթ մուշաւմ օլ-
մագսըղըն Պրիգ-Միշ սօղաղընտարի խաւէյի քեւմիլէն
թէրք իթմէք լաղըմ՝ հէլէ իտի , թէրէտտիւն իտէճէք-
լէրի թտալի իտի . լաքին մատամ կրիվուա պիր սաաթ-
լըղ պիր վիլիթաւսան պահա իթմէքտէ իտի . Պինաէն ա-
լէյհ , հիշ պիր շիւպհէյէ զահիպ օլմագսըղըն՝ Բօզ ֆրան-
սուաղա տէտի քի .

— Մատամ՝ գիլարէթի վագրամըղը պիլտիրմէք իւղ-
րէ Տակուպէրին ալտէթինէ պէքլէմէրսիլին , ագրապա-
մըղտան օլան մատամը կիտիպ կէօրէպիլիլ :

Ֆրանսուաղ . — (Զաթի պիր սէտա իլլէ .) Հայ հայ .
չունքի պիր աղտան Եինէ ալտէթ իտէճէքսինիլ :

Կրիվուա . — Շիմաթ , պէնիլէ պէրապէր միւմքինի
մէթմէպէ չաքու պ կէլմէրէրինի պու մատաւաղէլլէրտէն
րէճա իտէրիւմ , մատամ . զիրա քէնտիլէրինի էօլլէտէն էվ-
վէլ թէքըրա պուրայա կէլթիլմէք իսթէրիւմ :

Բօղ . — Հաղորդ , մատամ :

Կրիվուա . — Բէք էլի , մատմու աղէյէր . իմտի
իբինճի վայիտէնիդի գուճաղայըպ տըղամ սըրա կէլինիդ :

Մատամ Կրիվուա Տակոպէրին իւսթէ կէլմէսի իհ .
թիմալինի տիւ շիւնտիւքճէ իթիթէմէրտէ , վէ ըղտըրապը
դայայինի կիւճաղէյէլ իլէ սէթր իտէպիլմէրտէ իտի :

Բօղ վէ Պյանչ փրանսուաղը գուճաղայըպ էօթիւշ
տիւլէր . փրանսուաղ իսէ՝ պիր թագըմ՝ զայլմարըն բէն .
չէի գահրընա թէսլիմ իթմէրտէ օլտըղը պու իքի պիկիւ .
նահ մոլսուղլարըր գօլլարը տրասընտա սըղտըղը սըրա-
տա . հէր նէ գատար անլէրին սէլամէթի ըուհը իչուն հա-
րէքէթ իթմէրտէ օլտըղընա դանի օլմուշ ըտը ըսասա ,
եինէ կէօղ ետլարընը դապթ իսէմէտի :

Մատամ Կրիվուա օրտտա զիյառէ տուրմաղ թէհ .
լիքէլի իտույինի պիւ շիւնէրէր , լաթիֆ պիր սէտա իլէ .

— Հայաի , մատմու աղէյէր , կիտէլիմ , թաճիլ իտէ-
լիմ . սապրսըղըղըմտան տօլայը աֆիլընըղը տիլէրիմ . լա-
քին ագրապանըղտան օլան մատամ նամընա հարէքէթ ի-
տիյօրլմ . — տէտի :

Իքի դըղդարընտա Տակոպէրին զէվճէտինի քէմալը
մուհապպէթլէ էօրտիւքտէն սօնրա , օտատան տըչարը
չըղտըլար , վէ էլ էլէ վէրմիշ օլտըղլարը հայտէ , մատամ
Կրիվուանըն արգասը սըրա նէրտիւ պանտան աչսղը էնտի-
լէր . Բասլա-ժուա իսէ՝ զըղլարըն իտապէրի օլմաղ սըղըն ,
իհթիրաղքեարանէ պիր սուրէթտէ աչէքէ ըէֆաղլաթ իթ-
մէքտէ իտի . յիւս , պու զէքեսալէթի հայլան Տակոպէ-
րին դայպու պէթի էսնասընտա դըղլարտան պիր տաղըղա
այըլմաղ ըտը :

Մատամ տը Սէն-Տիդիէնին մահրէմի էսրարը՝ պէս
պէլլի իհթիյաթա տահա չէյառէ ըիտյէթ իթմիշ օլմաղ ի-
չուն , արապաճըսընա՝ Պրիշ-Սիշ սօղաղընտան պիր աղ
ուղաղտա . բիւքի-քիւտաթր մէյատանընտա կիտիպ պէք-
լէմէսինի էմր իթմիշ իտի . Պիր գաչ սանիլէ դարֆընտա ,
էօքսիւղէլ իլէ ըհպէլլէրի արապունըն եանընա վառը
օլտըլար :

Արապաճը մատամ Կրիվուայը կէօրտիւքտէ , արապա
գաքուսընը աչարաղ տէտի յի .

— Ահ , հէմէհի գատըն , տարըլմայընըղ աւմա , շու
ուղուն թիւյլի ֆինօնըղ ըէք աղղըն վէ ըէք իմթիղաճսըղ
չէյ իմիշ . արապանըն իչինէ գօլտըղընըղտան պէրու , եան-
ղընա թուլթուլըճասընա , պաղըրըպ տուրըյօր վէ զանն
իտէրսին քի հէր շէյի բարչալամաղ իսթէյօր :

Ֆիլվաղը , մօսիէօ՝ եայլընըղ դայմաղ տան խօշանմա .
տըղընտան , աճը աճը ինչէմէրտէ իտի :

Մատամ Կրիվուա . — Սուս , Սօսիէօ , սուս , իյթէ

— Աման, ե— Բազմի . . . պու աղղըն քեօբէր պու-
րայա տա մը կէլմիշ . . . Սօսիէօյի բարաւայաճագ . . . Շու-
նը շուրաւաւն տէֆ իտինիզ, մատմուազէլէր . . . տըշարը
գօվընըզ . . . պէրապէր կէօթիւրմէք միւմքինսիզ տիր . . .

Սատամ Կրիվուանըն ֆինօու . . . արապանըն օթուրմա-
ղա մախսուս օյան սէտէրինտէն պիրի ալթընտա ճաշպըզ
օլարագ սէրիիպ ցալմըշ ըտը . . . դըզաշ իսէ՝ Բապա-ժուա-
նըն իթիթեւալ իթտիի ճինայէթտէն հէնուզ պի խապէր
պուլունտըզլարքնտան, վէ տնը պէրապէր կէօթիւրմէք
միւնասիպ օլմայաճաղընը տա հըսս իթտի բլէրինտէն . . .
յազլարընըն ուճույա հայվանը խաֆիֆճէ եթիթիէր վէ
ղազապնաք պիր թավր ըյա . . .

— Աշաղլայա էն, Բապա-ժուա, շարուգ էվէ կիթ . . .
տէյու հայգըրտըլտիր . . .

Սատըզ հայվան էվլէյա իթաաթ իթմէք իթմէմէյիպ . . .
քէնտի եկկեանէ համիլէրինի գօվտուզլարքնտան տօլտը
կիւյա աւլէրի թէրտիր իթմէք իթէյօրմըշ կիպի, միւ-
քէտտէրանէ վէ նիյադրեարանէ պիր շաղարլա էօքսիւզէ-
րին եկգիւնէ պաղտը . . . Լաքին Պլանշ՝ սէրթ պիր թավր ը-
յա տըշարը չըգմագ Էմրինի թէրտըլայընճա, Բապա-
ժուա՝ պէլքի Սօսիէօ հաղգընտա տիրիւշթանէ մուամէ-
լէտէ պուլունմըշ օլտըղընը հըսս իլէ, գօլըլընը տա-
րագ սշաղլայա էնտի . . .

Սատամ Կրիվուա, պու մահալլէտէն պիր տն էվլէլ
եիրագլանմաղը արգու իթմէքտէ օլտըղընտան, ալէլ աճէ-
լէ արապայա կիրտի . . . արապաճը գարուլը գարատը վէ օ-
թուրաճաղը եէրէ չըգտը . . . Արապա քէմալը սիրաթլա ե-
լա չըգտըղը յըրատա, մատամ Կրիվուա տախի իհթիմալ
քի Տակուպէր գարչըլարընա չըգարտա դըզլարը արապա-
տա կէօթիւր գօլղուսըյա, բէթմէլէրի էնտիրտի . . .

Իթթիլաղը հէր հալտէ յաղըմ՝ օյան իշպու թէտա-
պիրի իհթիրագրեարանէտէն սօնրա, ճան ու կէսնիւտէն

կէլախմ. - տէտիբտէն սօնրա , իբի հէմիբէյէ տէմէրէք - Լուծֆէն իշէրի կիրիւիդ , մատմաւազէրէր . - տէյու իւլավէ իթտի :

Բօզ վէ Պլանչ արտապոյա կիրախէր :

Սատամ կրիւտա արտապոյա կիրմէղտէն էվիէլ , Սէնթ-Մարի մանապիւրընա կիտիլէհէյինի ետպաշ սէսա իլէ արապաճըյա սէօյլէտի վէ իւլավէնն ապիտ պազը իմալիմաթ իթա իլլէտի . պու էսնատէ , էօքսիւզէրին աւրապայա կիրախիլէրի զէման զաթէն պիր տէֆա շէրէտանմըշ օյան ֆինօ քէօրէյի՝ ելնէ շիտտէթլէ հալլամադա ոլաշլատը . . . :

Պու ալլալէնին սէպէպի բէք ստտէ իտի . Բապա-Թուա՝ օ վազթա գատար հիշ քիմէտէն կէօրիւմէքսիզին դըզլարըն արգասընտան ճէրֆշ օլտըզը ճիհէթլէ , պիր սըշրայըշտա արապանըն իշինէ աթլատը : Պինօ քէօրէյի իսէ՝ Բապա-Թուանըն շու հարաքէթի քիւթ ախանէսինտէն հիտտէթլէնէրէք , վէ միւթատը օլտն իշթիլաթքիարըզընը տառնուտարագ , հիտտէթ վէ խապտսէթ սաիդասըյա , իւզէրինէ սըշրատը վէ հայլմանըն պուրնընը էօլլէ պիր ըսըրարքի , Սիպէրիանըն ճէսուր քէօրէյի՝ հըսա իթտիլի աճըտան գուտուրարագ , Սօսիէօնին իւզէրինէ աթլատըզը կիպի պօղազընտան գալլատը , վէ ախիլէրի արասընտա իքիտէֆա քըզարագ պօղտը պըրագտը . պուանըն իւզէրինէ , շիւմանըզը սէպէպիլլէ զաթէն նէֆէսի դըսըշէշ օլտ ֆինօ քէօրէյի պօղուգ պիր ինիլթի սալը վէրիպ՝ հէր շէյ իթիթամ պուլտու : Պունդարըն քիտֆիլէսի տէ՝ եազմագ իշուն լազըմ կէլէն միտտէթ գատար սիրմէմիշ իտի . շունքի , Բօզ վէ Պլանչ՝ տիւշտըք տէհչէթ օլարագ , իքի տէֆա Բապա-Թուա , պուրոյա կէլ . օ տէյու հայզըլմագա անճագ վազթ պուլապիլմիլէր իտի :

Սատամ կրիւտա պու կիւրիւլթիլիւ իշիթտիբտէ , սէտանըն կէլալի իթարաֆա տէօնէրէք տէտի քի :

սեփմէքտէ օլտրղը Մօսիէօ ֆիրքինէ կէլտի . էփվէթ , մատամ կրիփուա՝ պու աղղըն քէօրէյի . խապտակթի թաղի-
աթ էրպտպընըն հայփանաթ հաղղընաա կէօսթէրտիլլէթ
մուհապպէթի շէտիտէ իյէ սեփմէքտէ իտի . զիրա պու կի-
պի էշխտա՝ քէնտի հէմծիտէրի հաղղընտա հրա իթմէյէ
մէճպուր օլտրղընը թիղղաթ ու մուհապպէթի շաշի-
տէրտին քի բեամիլէն հայփանդարա հապր իտէրէր . ին-
լասաի քէլտա՝ մատամ կրիփուա՝ պէլլէթ տէ քէնտի թապիա-
թըլլա անըն թապիաթը արապընտա խաֆի պիր միշա-
պէհէթ պուլլէնտըր իշուն , պու աղղըն , ալլաղ վէ պէտ-
խույ քէօրէյի մէճնունանէ պիր մուհապպէթիէ սեփմէքտէ
իտի . պու մուհապպէթի մէճնունանէ իսէ՝ ալթը սէնէտէն
պէրու իթմիտաա իթմէքտէ օլուպ , Մօսիէօնին եաշը ի-
լէրլէտիքէ , զանն իտէրտին քի տրթմաղտա ըտը :

Ջահիրէն միւնասէպէթսիղ վէ չօճուղճա կիպի կէօ-
րիւնէն պու հաղղղաթմաա զաստէն պահա իտիյօրըղ .
չունքի շօղ քէրրէ էն ճիպի սէպէպլէրտէն վէխիմ ճէ-
թիճէլէր հասըլ օլտրղը կէօրիլմիշ տիւր . վէ մատամ
կրիփուանըն՝ քէօրէյի հաղղընտաքի թիղղաթ ու մուհապ-
պէթինին տէրէճէսինի թալիֆ իթմէքտէն մաղսաաթմըղ ,
մէրղուճէնին՝ ֆինօսընըն կէպէրմիշ օլտրղընը իշիթտիքտէ
տիւշար օլաճաղը մէյուսիյէթ , հիտտէթ ու զաղապըն
տէրէճէսինի անյաթմաղ տըր . էօյլէ պիր եկու հիտտէթ
քի նէթիճէսի էօքսիւղէրէ տօղունապիլիր իտի :

Արտապա պիր զաշ սանիլլէտէն պէրու քէմալը սիւրաթ .
լա իլէրիլէյօրտու . մատամ կրիփուա՝ արապանըն էօն թա-
րաֆընտա օթուրմըշ օլտրղը հալտէ , Մօսիէօյիւ չաղրրտը :

Մօսիէօնին՝ ճէվապ վէրմէմէք իշուն մուհիմմ սէ-
պէպլէրի վար ըտը :

Մատամ կրիփուա՝ ֆինօնըն քէնտի տալէթինէ իճա-
պէթ իթմէտիլինի կէօրիւնճէ , թալիֆրեաարանէ պիր սէ-
տա իյէ :

— Էյ անյաշըլտը . . . թէրս քէօրէր . . . աղղը մուա-
մէլէ իսթէմէղ . . . օ մուրտար քէօրէր արապայա կիրտի
իսէ , գապահաթ պէնտէ՝ մի տիր , մատմուաղէլլէր . . .
Հայտի . . . եանըմա կէլ . . . սահիպէնին էլինի էօր տէ պա-
ըըշալըմ . . . զալըն զաֆալը . . . տէտի :

Մօսիէօ թարաֆընտան սիւր սիւրիթ վաղը օլտու .
Բօղ վէ Պլանշ իսէ ըղտըրապըր զալպէ պիրի պիրինէ պա-
ղըշմաղա պաշլտտըլտը . պիշարէլլէր՝ Բապու ժաւաշն ա-
ղաճըղ վահշիյանէ պիր թապիաթա մաթր օլտրղընը պի-
լիլլէր իտի իսէ տէ , վաղաղ հալտէն ճէնուղ խապէրտար
տէլիլլէր իտի :

Մատամ կրիփուա՝ քէնտի թալիֆրեաարանէ սէօղէ-
րինէ զարըր , Մօսիէօնին մուղապէլէ կէօսթէրմէտիլին .
տէն տօլալը հէմ՝ միթէհայիլի վէ հէմ տէ մուղտարըպ
օլտրաղ , կիլլէնմիշ զանն իթտիլի սէտա ալթընտան անը
ալմաղ իւղրէ աշաղըյա էյիլտի . օրատա հայփանըն պիր
այաղը էլինէ իլիլիպ , սապրաղճաաթնա քէնտիսինէ շէքտի ,
վէ եարը լաթիֆիկիյանէ վէ եարը հիտտէթ բեաարանէ պիր
սուրէթ տէ :

— Հայտի , զալղ պաղալըմ , ալլաղ մուրտար . . . չա-
մէքրուհ թապիլիաթընը պու սէվիլիլի մատմուաղէլլէրէ՝ տէ
մի անյաթմաճաղսըն . . . տէտի :

Պու սէօղիւ սէօլլէտիքտէն ոճնրա , հայփանըն հարէ-
քեաթընտաքի կէվէքլիքտէն տօլալը զիյատէսիլլէ միթէ-
աճնիպ օլարաղ , օլտրղըն էէրալէն զալտըրտը . լալին տիղ-
լէրի իւղէրինէ զօյուպ տա , անը հարէքէթսիղ վէ ճան-
սըղ պիր հալտէ կէօրիւնճէ , տէհէթի տէրէճէթ իհայէյէ
վարտը , վէ նէ եալաճաղընը շաշըրըպ զալարաղ :

— Տամլա տըր , տամլա . . . պիշարէ հայփանըմ բէք
չօղ եէր իտի . . . պու պէլա պիր կիւն տէրիլ իսէ պիր
կիւն պաշընա կէլէճէյի պէտիհի իտի . . . տէտի :

Պատէհու աճէլլէթէն արղասընա տէօնէրէք վէ արապա-

ճրնըն քէնտի սէսինի իշխակմէ յէճէ յինի տի շիւնմէ յէրէք .
 «Արապաճը , արապաճը , տուր . . . տուր » տէյու հայ .
 զըրտր իսէ տէ , արապաճընըն քէնտի սէսինի իշխակմէ .
 յինի կէօրիւնճէ , պէլրի պայըլըն աըր զաննը իլէ , հայ .
 վանըն պաշընը հօգտըր զալտըրտը վէ զանդարա միւլէմ .
 մո' օլան պէշ ալթը տէրին տիշ հարէլէրէնի կէօրէրէք ,
 ֆինօնտն թէէսսիֆէ շայան օլան թէլէֆինին տարլ -է-պէ .
 պինի աշխտը . իմոի պիրտէն պիրէ տիշարը քէտէր վէ
 մէյուսինէթ օլարազ . սիօլմիւշտիւր . . . էօլմիւշ . . . վիւ .
 ճուտի սօղոմըշ . . . ահ , ես Ռապալի . . . տէյու պաղըր .
 տըղտան սօնրա , աղլամաղա պաշլատը :

Էրպասը շէրը ու խապատէթին կէօզ հաշլարը դօր .
 դունճ վէ մէնհուս տըր . . . մէնա պիր տտէմ' բէր զիյա .
 տէ ըղտըրապ շէքմէսիքճէ' աղլամաղ - վէ անըն քէտէր .
 ըղտըրապը' զալտընի րահաթլանտըրաճաղ վէ հոււլաթա .
 ճազ եէրտէ , թէհիքէլի պիր զաղապա տէլէնտիթի .
 իշթէ պու գապիլտէն օլարազ , Սօսիէօնիւն սահպէսի
 տաիլի' աղիմ' պիր քէտէրէ տիւշար օլտըղտան սօնրա ,
 քէօրէլինին թէլէֆինէ պիշա իսթիյար սէսէպ օլմուշ օ .
 լան իքի կէնճ զըղլարա դարչը հիտտէթ ու տտալէթ հըս
 իթմէյէ պաշլատը , էվվէթ , շիտտէթլի պիր զաղապ , վէ
 տէհէթլի պիր տտալէթ մատամ' Կրիվուանըն գալպինի
 ալէվլէնտիլտի . հաթթա պու քին ու դարազ , մէրգուճէնին
 սէրթ շէհրէսինտէ էօլէ պիր նաղշ օլունտը քի , Բօզ վէ
 Պլանշ անըն զրպ զըրմըղը քէսիլլիշ օլան շէհրէսինտէն
 տիւշարը տէհէթ օլուպ զալտըլար : Մատամ' Կրիվուա
 իսէ , զաղուպանէ պիր պագըշ վէ հէյէճաճը պիր սէտա
 իլէ տէտի քի :

— Ֆինօնու սիղին քէօրէլինիզ էօլտիւրտիւ :

Բօզ . - Աֆիլ իտէրտինիզ , մատամ' , պիզէ տարըլմա .
 յընըղ , պիղ պէօլէ պիր շէյին վու գուընը իսթէր մի
 տիլ :

Պլանշ . - (Դօրգաղ պիր սէտա իլէ .) Իպթիտա սիղին
 քէօրէլինիզ Ռապա-մուայը ըսըրտը :

Է-քիզ զըլրին յէհէսինտէ բէյուս օլան տարը տէհ-
 շէթ ու հէյէճան մատամ' Կրիվուայա ֆէնա թէէսիլ իլէ-
 յիպ , իհիթիյաթա մուղայիլ օլան հիտտէթինին ֆէնա նէ-
 թիճէլէր հասըլ իտէպիլէճէլինի տիյատը . պինաճ տլէյհ'
 մարէշալ Սիմանըն զըղլարընա հիշ պիր շիւպհէ վէրմէմէք
 վէ քէնտի հըսը ինթիգամճույանէսինի իլէրիտէ թէսիլն
 իթմէք իւզրէ , բինտիսինի գապթէ մէճպուր օլտու : Մա
 հազա' հիտտէթ ու զաղապը պիրտէն պիրէ կէշվիշ զանն
 օլընմամաղ իչուն , զըղլարըն եիւզիւնէ պիր զաշ տաղըղա
 տահա տիլ տիլ պաղտըղտան սօնրա , հիտտէթի ազար
 ազար եուճտմըշ վէ եէրինէ աճը պիր քէտէր զաիմ' օլ-
 մըշ կիպի կէօրիւնտիւ . նիհայէթ եիւզիւնէ էլէրի իլինէ
 սլարազ , ազուան պիր ահ շէքտիթտէն սօնրա , հէօնլիւր
 հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատը :

Բօզ' մէրգու մէնին աղլատըղընը կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլ
 զայէ միլթէէսսիլ օլարազ , եալաշ սէտա իլէ :

— Չէվալլըր դատըն , պաղ նասըլ տճը աճը աղլա-
 յօր . . . պիղ Ռապա-մուայը նէ դատար սէվէրսէք , օ տա
 օ դատար ֆինօսընը սէվէրմիշ . - տէտի :

Պլանշ . - Էյվահ . . . հաղըն վար , Բօզ , իսթիյար
 մօվիալըմըղ էօլտիլի զէման պիղ տէ պէշէ աղա-
 տըղ :

Մատամ' Կրիվուա պիր զաշ տաղըղա սօնրա պաշընը
 հօղարը զալտըրըպ , կէօղլէրինի սիլտի , վէ հէյէճանը վէ
 ֆաղաթ մուշֆիղանէ պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Պէնի մաղուր թուլթընը , մատմու աղէլլէր . . . հիտ-
 տէթիմի վէ տահա տօղրուսը գալպիմտէքի քէտէր ու ըղտը-
 րապը պիրտէն պիրէ զապթ իտէմէտիմ' . . . զիլա պու պի-
 շարէ հայվանը բէք զիյատէ սէվէր իտիմ' . . . քէնտիսի տէ
 ալթը սէնէտէն պէրու պէնտէն պիր ան այըրըմամըշըտը :

Պլանչ . - Ձերոտ պէտքէ պիր հարէրէթ պիղի ֆէվզ է
տտէ քէտէրլէնտիրիր :

Բօզ . - Ատէթա մէվթիմիղի պատի օլուր :

Կրիվուա . - Պիշարէ չօճուղլար . . . :

Պլանչ . - Պանտան իւշ այ մուղատտէմ պիղի հապս
իթտիլէր . զայէթ սէրթ պիր շէհրէյէ մալիք օլան հապս
խանէ միտիրի՝ պիղի կէօրտիյիւնտէ տէտի քի . Ե Պու
չօճուղլարը պիրի պիրինտէն այլըմաղ . անյէրին էճէլինէ
սէպէպ օլմաղ տէմէք տիր . . . : Պինաէն ալէյհ՝ պիրի
պիրիմիպտէն պիր տապրգա այլըմատըղ . վէ պիր ինսան
հապսխանէտէ նէ դատար մէսուտ օլտալիլիսէ . պիղ տէ
քէնտիրիղի օ դատար մէսուտ վէ պախթիյար պուլտըղ :

Կրիվուա . - Պու հալ՝ սիզին ֆէվզ էլ ատէ շէֆղաթը
դալպինիլէ . վէ պիրիքտէ դալմազլա հըսս իտէճէյիլիղ
պախթիյարըլը թագտիր իտէն ատէմիլէրին մէրհամէթ ու
համիլէթինէ տէրսլէթ իտէր :

Պու արսըղդ արապա տուրտու : Արապանըն Ե Գա-
րույու լուծֆէն ալընըղ օ տէյու հայգըրտըղ իշտիլսի :

Մատամ՝ Կրիվուա ֆէվզ էլ ատէ մէսէրլէթլէ տէ-
տի քի :

— Ահ , իշթէ աղրապանըլտան օլան մատամըն խա-
նէսինէ վասըլ օլտուղ :

Դաբունըն իքի գանաուը պիրտէն ալընըղ . վէ արա-
պա դումլա տէօշէլի պիր հալլիլէ տախիլ օլտու : Մատամ
Կրիվուա արապա բէրտէլէրինտէն պիրինի Եօգտըղ գալ-
տըրարագ . Եիւքսէք պիր տիվարլա պէօլիւնմիւշ վասի՝ պիր
հալլի կէօրիւնտիւ . պու հալլինին օրթա Եէրինտէ՝ շահ-
նէյիլ շէրլինտէ վէ ալըտան տիրէյլէրլէ թուլտըլըն
պիր նէվ՝ հայեաթ (գալթ) մէվճուտ օլուպ . պու հայ-
եաթըն ալթընտա տախիլ իւշիւք պիր դաբու վար ըտը :
Տիվարըն էօթէ թարաֆընտա . Եօնմա թաշընտան մախուլ
դայէթ միւքէլլէֆ պիր պինանըն թէքէսիլլէ ճէպհէսի կէս :

Իշթէթտէ իտի . պու պինս՝ Պրիզ-Միշ սօղաղընտաքի
խանէյէ նիսպէթլէ . պիր սարույա պէնդէմէքտէ իտի . իմ-
տի , Պլանչ՝ սաֆուլանէ պիր հայրէթլէ մատամ Կրիվու-
այա տէտի քի :

— Եւ Բապսի , պու նէ կիւզէլ իգամէթկեահ , մա-
տամ :

Կրիվուա . - Տահա պու պիր շէյ տէյիլ . շիմտի իշէ-
րիսինի կէօրէճէրսինիղ . . . իշէրիսի պիւս պիւթիւն պաշգա
ալը :

Արապանը գարույը աշտը . լաքին , զէքեալլէթինէ
պիր տէյիլի ալէնի օլմաղ իւզըն արապտըն տըղաալը սըրտ
կէլմիշ օլան Բապա-ժուայը կէօրտիլլէրինտէ . մատամ
Կրիվուանըն հիտտէթ ու դաղապը վէ իքի հէմիլլէնին տէ
հայրէթ ու թէաճհի պի մէրթէպէի դայէյէ վարտը . ճէ-
սուր վէ սասըղ հայվան՝ գուլագլարըն տիքմիշ վէ գույ-
րուղըն սալլամաղտա պուլունմըշ օլտըղը հալտէ . զանն
իտէրսին քի ճինայէթի վաղըտտըն ունաթմըշ վէ սատա-
գաթը քեամիլէսինտէն տօլայը մէտհիլլէլլի իշթմէյէ պէք-
լէմէքտէ պուլունմըշ ըտը :

Մատամ Կրիվուանըն պիւթիւն քէտէր վէ էնալիլլէլլի
թէճէտտիւտ իթմիշ օլտըղընտան . - Պու նէ , պու մէք-
րուհ քէօքէք արապանըն արգաւընտան մը կէլմիշ . - տէ-
յու հայգըրտը :

Արապանը . - Տօղլուսը բէք ճէսուր հայվան , հէմէհ-
րի գատըն . պարկիլլէրիմտէն պիր աարմ՝ կէրի դալմատը .
դալիպա Եիւրիւմէյէ բէք զիյատէ ալըղան օլմալը . . . կէօ-
ղիւ բէք պիր հայվան ալը . . . իքի ատէմէ դարչը գօյա-
պիլիլ . . . պաղընըղ նէ գուլվէթլի կէսքիւ վար :

Կէպէրմիշ օլտն Մօսիէօնիւն սահիպէսի՝ արապանընըն
Բապա-ժուա հագընտաքի մէտհիլլէրինտէն պիր գաթ
սահա հիտտէթլէնէրէք էօքսիլլէրէ տէօնիւպ :

— Սիզի շիմտի աղրապանըլտան օլան մատամըն նէգ-

րիւպէսինի խտէպիւրիդ . . . լարին մուսաֆֆադ օլապիւէ.
ճէյիմէ աղլըմ քէսմէյօր . . .

Պառնէօղի սէօղէտիւրտէն սօնրա, Նիգոլաւ աւար
վարեօղընը կէթիւրմէյէ կիթտի . Մատամ Նրիվուա իսէ
քէնտի քէնտինէ . « ՄՆ , էկէր զու վկէթիւմ օլա խտի, պիր
համլատա թու թուալ քաղաշար խաթմ տէմէրտէ խտի .

Դարուճը պիր աղ սօնրա սիւահըյա պէրապէր աւ.
տէթ իթտի, վէ հաւաշ հաւաշ հայեաթ ալթընտա չէօ.
մէլմիշ հաթմիշ օլտն Ռապա-ժուայա եաղլաշար, վէ սօլ
էլիլէ տիղլնէ վարաբաղ վէ սաղ էլիլէ տէ արգասընտ
սաղլամըշ օլտըղը վարեօղը թու թարագ .

— Կէլ, օղլում, կէլ . . . եանըմա կէլ, կիւզէլ քէօրէ-
յիմ . — տէյիպ, Ռապա-ժուայա արանսըղա կէթիւրմէք ի-
թէտի .

Ռապա-ժուա սյաղա զաղղըպ, տըգղաթլընա Նիգո-
լայա պաղտը . պատէհու, դարուճընըն պիր . . . Նիյէթի
պուլընտըղընը մէրգումըն հարէքեաթընտն քէշֆ իտէ-
րէք, պիր աթլայըշտա երաղլանտը, վէ տիւշմէնինն ար-
գասընտն տօլաշարագ, իշին նէտէն իպսրէթ օլտըղընը
անլատը վէ ողագտա տուրտը .

Նիգոլա . — Թօրպա տէլինտի, մատամ . . . եէրէ կէլէ-
սիճէ հայվան քէնտի-ինի սաղընըյօր . . . պէնի եանընա
եաղլաշարմայօր . . . իշ հաւալտնտը . — տէտի .

Նրիվուա . — (Հիտտէթլէնէրէք վէ Նիգոլայա պէշ
ֆրանղըղ պիր սիքքէ աթարագ .) Պրաղ Ալահը սէվեր-
մէն . . . շաղա հէրիֆին պիրի իմիշսին . . . պիր քէօրէյի
կէպէրթէճէք գատար ճէսարէթին եօղ ըսա, հէյպէթին
ղաշ բարա խտէր . հիշ օլմաղսա շուրատան տըշարը չը-
գար .

Նիգոլա . — Իշթէ պու իշ, տնը կէպէրթմէրտէն տա-
հա գօլայ տըր, մատամ .

Ֆիլ հաղըպ, Ռապա-ժուա գարուճը թարաֆընտն

թաաղիպ օլուտարագ վէ պէսպէլլի աշըգ տան տըղա պիր
գաւղայա պուլաշմանըն պիհուտէ օլտըղընը ֆէհմ իտէ-
րէք, հաւիտէն չըղըպ սօգաղա կիթտի . ֆաղաթ պիր
տէֆա քէնտիսինի սօղագտա պուլընա, դանն իտէրսին
քի սէրպէսթ պիր վէպ իւզէրինտէ պուլուտըղընը հըսս
իլէ, Նիգոլայնը վաղը օլան թէհտիտաթընա ըսպմէն, ա-
շըն էլինտէքի վարեօղտան քէնտիսինի սաղընտագ տէրէ-
ճէտէ գարուտան ուղտը տուրտը, իմտի, մատամ Նիգ-
վուա հիտտէթլէնտէն սաթ սարը քէսիլմիշ օլտըղը հայտէ,
Մօսիէօնիւն պիրու հ ճէսէտի պուլընտն արապասընա պին-
տիյի սըրատա, Ռապա-ժուանըն մանասթըր դարուճըն-
տան պիր զաղ ատըմ ողագտա եաթմիշ օլտըղընը քէմա-
լը նէֆրէթլէ կէօրտիւ, Նիգոլա իսէ՝ Սիպէրիա քէօրէյիթի
օրատան երաղլաթմագ իտն պիհուտէ եէրէ չաղըշարը-
նը կէօրէրէք, դարուճը գարայըպ իշէրի կիթտի .

Սիպէրիա քէօրէյի տաթի՝ քէնտի ճինսինէ մախսուս
օլան ղէքիալթէթ ոայէսինտէ, Պրիղ-Միշ սօգաղընըն եօ-
լունը պուլուպիլէճէյինտէն էմին օլարագ, էօրսիւղէրի
պէքլէմէյէ պաշլատը .

Իշթէ պու սուրէթլէ իբի հէմիլիլէր Սէնթ-Մարի մա-
նասթըրընտա հապս օլուտըրլար, մէղքիւր մանասթըր ի-
սէ՝ էվվէլճէ զիրր իտիլմիշ օլտըղը վէճէն, Ատրիէն տը
Գարտօվիլին մահարուս պուլընտըղը խասթէթմէնի իթ-
թիսալինտէ իտի .

.

Նիմաի գարիինի բիրամը Տակոպէրին ղէվճէսինին իա-
նէսինէ նաղլ իտէլիմ, Ֆրանսուաղ էլէմպալիշ պիր էն-
տիշէ իլէ ղէվճինին ալաթէթինի պէքլէմէրտէ իտի . զիրա
զէվճի՝ ալաթէթինտէ, մարէշալ Սիմոնըն գրղարընըն նէ-
րէտէ պուլուտըղընը պաթ իտէճէյի պէտիհի իտի .

7

ՊԻՐ ԻԹԻՄԱՑ ԲԱՐԱՋԱՆԵՆ ՆՈՒՇՈՒՋԸ

Էօքսիզիէր՝ Տակոպէրին ղէվճէսինտէն հէնուզ այրու-
մըչար իքէն, պիչարէ դատըն տիղ իւսթիւնէ կէլէրէք,
քէմալը կէրմի իլէ տուա իթմէյէ, վէ միւտտէթի մէտիտէ-
տէն պէրու ղապթ իթմիշ օլտըղը կէօղ եաչլարը մէպզու-
լէն ազմաղա պաչլատը. կէնճ գըղլարը բահիւղէր եէ-
տինէ թէսլիմ իթմէյէ տինտարանէ պիր վաղիֆէ իյֆա
իթմիշ օլտըղընա հէր նէ Կատար խալուսը պալ իլէ գա-
նի օլմուշ ըտը ըսա տա, եինէ սօն տէրէճէ տէհչէթլէ
ղէվճինին տվտէթինի պէքլէմէքտէ իտի. Մէրդումէնին
ֆիրրի՝ ղայրէթի տինտարանէ վէ սատաղաթը միւթէա-
սըպանէ իլէ քէօլլէշմիշ օլմաղլա պէրտպէր, Տակոպէրին
շիքէայէթ իթմէյէ վէ հիտտէթլէնմէյէ հաղգըր սէպէպ-
լէրի պուլունտըղընը աա թէսլիմ իթմէքտէ իտի. պուն-
տան գաթը նազտը, պէտպսլիթ վալիտէ՝ Տակոպէրէ Ակ-
րիզօլըն թէվլիֆինի տէ խապէր վէրմէյէ մէճպուր օլա-
ճագաը. ղիրա Տակոպէր, պու քէյֆիլէթտէն հէնուզ
խապէրտար տէյիլ իտի. Ֆրանսուազ՝ նէրտիւպանտա պիր
այագ բաթըրտընը իշիտի իշիթմէզ, թիթրէյէրէք գու-
լագ վէրիւր վէ պատէհու քէմալը իշթիյաղլա թէքրար
տուայա պաչլայարագ, պու միւշրիլ հայէ տէ տայանա-
պիլմէք գուվլէթինի քէնտիսինէ պալիշ իթմէսինի ճէնա-
սըր հաղգտան նիյաղ իյէր իտի.

Եիհայէթ նէրտիւպան սահանըղընտա պիր այագ սէ-
սի իշիտիլտի, վէ պու աէֆա Տակոպէր օլտըղընա շիւպ-

հէսի դարմայարագ, ալէլ աճէյէ դայղըպ եէրինէ օթուր-
տը, վէ կէօղ եաչլարընը սիլէրէք. վէ քէնտիսինէ պիր
մէթանէթ վէրմէք իւղրէ, քիւլ քէնկի դայըն պէղաէն
մամուլ շուվալարտան պիրինի ալարագ, կիւյա տիքիյար-
մըշ կիպի պիր հալ քէսալ իթտի. լաքին տէրմանսըզ էլ-
լէրի օ տէրէճէ թիթրէմէքտէ իտի քի, իյնէյի աճագ
թութապիլմէքտէ իտի.

Պիր գաչ տագըղա սօնրա, օտա դարուսը ալըլըպ
Տակոպէր իշէրի կիրտի. Ասրէրին սէրթ չէհրէսի մահաւն
վէ քէտէրպսիւշ պիր հայտէ օլուպ, իշէրի կիրէր կիրմէզ,
չապդասընը մասանըն իւղէրինէ ֆըրլաթտը. պիչարէ տ-
տէմ՝ ղիհնէն օ տէրէճէ մէշուլ ըտը քի, էօքսիզիէրին
ղայպուպէթինի պիրտէն պիրէ ֆարդ իտէմէյիւ.

— Պիչարէ՝ դըզըղազ . . . տէհչէթլի շէյ. — տէյու
հայղըրտը.

Ֆրանսուազ. — (Պիր տագըղա գատար դօրդուլարընը
ունտ տարագ՝ քէմալը կէրմի իլէ.) Մայեէօյիւ կէօրտիւն
միւ, իյատէ իտիլմէսինի թալէպ իթտին մի.

Տակոպէր. — էվլէթ, կէօրտիւմ . . . լաքին եիւրէք
բարալայաճագ պիր հալտէ կէօրտիւմ. պու խաթայա դար-
չը իթիւրագ իտիւյ իառէսինի թալէպ իյլէտիմ. լաքին պա-
նա տէտիլէր քի. շէվլէլա, դամիսէր իառնէրիզէ կէլմէլի
վէ պատէհու

Տակոպէր օտա տէրունինէ միւթէաճճիպանէ պիր
նիկեաճ աթֆ իտէրէք, սէօղիւնիւ քէստի վէ ղէվճէսինէ
խիթապէն.

— Պագսանա, Ֆրանսուազ . . . չօճուղլար նէրէտէ
տիլլէր. — տէյու սօրտու.

Ֆրանսուազ՝ պիւթիւն վիճուտիլլէ թիթրէմէքտէ օլ-
տըղընը հըսա իթտի վէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ.

— Տօթըմ . . . պէն . . . — տէյու քէքէլէտի իսէ տէ
աէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի.

կիւի չօճու գլարն պիր գօմչու գատընիւ տըշարը չըգմա-
լարընա նէ իչուն միւստատէ իթմիչ օլտըղընը սէրթ պիր
թաւր ըլս սօրտըղըմ իչուն մը միւթէէսսիր օլտուն Լա-
քին . . . նէ՝ եարայըմ . . . վալիտէլէրի հինի վէֆաթընտա
անլէրի պանա թէսլիմ իթմիչ տիր . . . անլարսըն ա . . .
պունլար պէնիմ եանըմտա պիրէր մուգատտէս րէհին հիւր
մինտէ տիր . . . (Պրանսուաղըն մահգունիյնէթինի իգայէ
իթմէք իչուն կիւլէրէք .) Պինաէն ալէյհ՝ պիր թաուդ րի-
թէլէրէնի գէմալը կէրմի իլէ գայըրտըղը միսլիու , պէն
տէ պու էօքիւզլէրի թաուդ հիւպէ գայըրմաղա մէհ
պուրըմ . . .

Պրանսուաղ . - Հաղըդ աթէն սէվիլմէյէ շայէսթէ տիր-
լէր . . .

Տակոպէր . - Հայտի պաղալըմ , քէնաթի ֆէրահ
թուր . սէն պէնի թանրսըն . . . սէսիմ հէր նէ գատար
գապա իսէ տէ , գալպիմ խալըխահ վէ քէրէմքեար տըր .
հէր նէ հալ իսէ , մատամքի սէն պու գօմչու գատընտան
էմին սին , օ գատար գօրգանագ պիր շէյ եօգ տէմէք
տիր . . . լաքին , պունտան պէօյլէ , իշիտիյօրմըսըն , սէվ-
կիւի Պրանսուաղըմ , պունտան պէօյլէ պանա տանըմագ-
սըղըն պէօյլէ պիր շէյ եարմա . . . Ղալիպա չօճուգլար
Բապա-ժուա իլէ պիրլիքտէ աղաճըղ կէլլէմէք իսթէտի-
լէր , էօյլէ՝ մի :

Պրանսուաղ . - Խալլը . . . տօսթում . . . պէն . . .

Տակոպէր . - Խալլը մը . . . պունլարը թէսլիմ իթմիչ
օլտըղըն գօմչու գատըն քիմտիր . ալըպ նէրէյէ կէօթիւր-
տիւ . նէ՝ վազթ կէթիւրէճէք :

Պրանսուաղ . - (Սէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Պէն . . .
պիլմէմ . . .

Տակոպէր . - (Հիսահթլէնէրէք .) Պիլմէ՞ղ միսին . . .
(Պատէհու հիտտէթինի զապթ իտէրէք , տօսթանէ պիր
թէքտիր իլէ .) Պիլմէ՞ղ միսին . . . պէր մէօհլէթ թային ի-

Տակոպէր . - (Հիտտէթի հազի պիր հարէքէթէ .) Բոզ վէ Պլանշ նէրէտէ տիրէր , ճէվապ վէր պաղայրմ . . . Բապա-ժուա նէրէյէ կիթմիշ :

Ֆրանսուազ . - Հիտտէթէնմէ , առթում :

Տակոպէր . - (Սէրթ պիր թավր լլա .) Սէօյլէ պաղալրմ , ճէվապ վէր պիր դօմշու դտարն ըլա պէրապէր տըշարը չըգմարընա միւստատէ մի իթտին . օ հալտէ քէնտիլէրինէ սէն նէ իչուն բէֆաղաթ իթմէտին , վէ եախսաէկէր պիր աղ կէղինմէք իսթէյօյլար բտը ըսա , պէնի պէրէմէլէրինի նէ իչուն բէնա իթմէտին . . . , կէղինմէք իսթէմէլէրի տղու հիւմէթէ մուղայիր տէյի տիր . . . էվվէթ , աշարրմ . . . պու օտա բէր հիւզնէնկիզ օտըղընտան , եիրէրէրի սըղըլաճաղը թավրի տիր . լաքին յուրասընա թէաճճիւպ իտիյօրմ քի , պու գըղլար , մէլէքլէրէ մախսուս գալպլէրի պուլունտըղը հալտէ , նաթըլ օլուպ տա պէտպաթիսթ Մայիէօ հաղղընտա պիր խապէր ալմագ սըղըն տըշարը չըգմըշլար . . . (Տահա եաղընտան ֆրանսուազըն եիւզիւնէ պաղարաղ .) Լարին . . . պէնզին նէ գատար ոօլմուշ . . . նէն վար , պիշարէ գարըճըղըմ . . . աճապա խաթթէ մի սին :

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , Տակոպէր մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ ֆրանսուազըն էլինի թուլթտը , ֆրանսուաղ իսէ միւէսսիր պիր թիզգաթլա թէլաֆֆուզ օլունան պու սէօղլէրտէն պիր պաթ տահա հէյէճանա կէլէրէք , պաշընը էյտի վէ աղլայարագ զէլճիւին էլինի պուսիլէտի :

Իթթիլար տսքէր՝ գայնար գայնար կէօզ եաշարընըն էլինին իւզէրինէ տէօքիւլաթիլունիւ կէօրիւնճէ , ազար ազար էնաիշնաք օլարագ :

— Աղլայօրսուն . . . նէ իչուն ճէվապ վէրմէյօրսուն . . . սէօյլէ պաղայրմ , նէն վար , բէտէրինի մուծիպ օլան շէյ հանկըսը տըր , պիշարէ վէվճէմ . . . Պու սէվ-

տէ՛մէղ մի իտին , վէ եախօտ անկերի քէնտին տըշարը չ-
գարըս , պաշղալարընտ էմնիյէթ իթմէմէր վաղիֆէն . . .
յի՛ մի իտի . . . Գու շօճուղլար պէս պէյլի աղաճըգ կէ .
դինմէք ի դրէ սէնտէն լուխտաթ թալէս իթմիշլէր վէ պու
պապտէ բէք դիյտտէ ըսրար կէօսթէրմիշլէր տիւ . լաքին
շարուգ կէյէճէյիմի պիլիլլէր իտի . նա՛սըլ օլուս տա պէ .
նի պէքլէմէտիլէր , հա , Գրանսուաղ . . . սանա սօրըյօ .
ըմ , պէնի նէ՛ իշուն պէքլէմէտիլէր . (Սյաղլարընը եէրէ
ուրարագ .) Լաքին ճէպօս վէրսէնէ . . . շիմուի սրթըմըն
օրթաւընտան շաթլանաճաղըմ՝ հա . . . ճէվաս վէր տէ .
յօրըմ . . .

Ֆրանսուաղըն դու՛վիթ վէ ճէսարէթի դալմալըլ ը-
տը . նիհայէթ հաղըգաթը հալին դահիրէ չըգմասընը պա-
տի օլաճաղ օլան պու մուսիրրանէ սիւալլէրտէն տօլայը
աճը պիւր ըգտըրապ վէ ճիկէրսուղ պիւր իշքէնճէ չէմէք
տէ իտի , իմտի , պու հալը բիւրքէտէրէ խիթամ վէր .
մէք ճիհէթինի իլիթիգամ իլէ , ղէվճինին հիտտէթ ու դա-
ղապընա քէմայը սիւ քիւնէթլէ դաթլանմաղա վէ ֆաղաթ
իլիթիաֆ բաբաղընա հուղուրը Հաղդտա իլիմիշ օլտըղը
եկմինէ սօն տաղըղայա գատար սատըղ գալմաղա գա-
րար վէրտի . Այաղա դալգմաղա դուտըլէթ վէ տէրմանը
պուլընմասըղընտան , պաշընը էյտի վէ գոլտընը Գուր-
տըղը սանտալիէնին եախարընտան աշաղըյա սարգարագ ,
մէյուսանէ պիւր սէտա իլէ .

— Գանա՛նէ իսթէրսէն եաբ . . . ֆաղաթ պու շօճուգ-
լարըն նէրէյէ կիլիմիշ օլտըղլարընը սօրմա . . . զիրա ճէ-
վաս վէրէմէյէճէյիմ . - տէտի :

Գիշարէ ասքէրին այաղլարը ալթընա պիւր երջու-
րըմ տիւշսէ իտի , պէլլի պու գատար շիտտէթի պիւր
տէհչէթ հըսս իլիմիշ իտի , պէնղի սօլտու , չէհրէսի սաբ
սարը քէսիլտի , սաշտան ալի օլան ալընընը սօղուգ պիւր
թէր դաբլատը , վէ կէօղլէրիսի տիքմիշ վէ նէ եաբաճա-

դընը շաշըրմիշ օլտըղը հալտէ , պիւր գաշ սանիյէ գատար
հարէքէթսիղ , վէ թաշ քէսիլմիշ կիպի դալտը :

Գատէհու , պու ույուշուղլի հալինտէն պիւրսէն պի-
րէ սըյըլլարագ , միւտհիշ պիւր շիտտէթլէ ղէվճէսինի ու-
մու ղլարընտան թուլթալ վէ պիւր թիւլ կիպի դալտըրարագ ,
այագ իւղէրինտէ տուրարթալ , վէ մէրգուճէյէ տօղրու
էյիլէրէք , հէմ տէհչէթպալիշ վէ հէմ տէ նախմիտանէ
պիւր սէտա իլէ .

— Չօճուղլար նէրէտէ . - տէյու հայգըլտը :

Ֆրանսուաղ . - (Սէճիւք պիւր սէտա իլէ .) Մէրհա-
մէթ . . . ինայէթ . . .

Տակոպէր . - (Գիշարէ Ֆրանսուաղըն դալիֆ վէ տէր-
մանսըղ վիւճուտընը քէնտի սիսիլլի էլլէրիլէ սիլքէրէք .)

Զօճուղար ճէրէտէ . . . (կէօք կիւրէյօր կիպի պիր սէտա իլէ .) ճէվապ վերէճէք միսին , շօճուղար ճէրէտէ . . .

Ֆրանսուազ . - (Հարձ վէ գօրդագ թապիաթլարէն է. իլիք իշուն հարէքթ իթտիւրլէրինէ դանի օլտըղլարն . տա կէօսթէրտիւրլէրի ալաթլարէնէ ինտոնըղլարն .) Ետ պէնի էօլտիւր . . . Ետսոտ աթիվ էթ . . . շունքի ճէվապ վերէմէ. լէճէյիմ . - տէտի :

Իթթիյար ապէր պու սէօղի իշիթտիւրտէ , ռիլէֆիլ գատընն տէյու հայդըրտը , վէ հիտտէթ վէ քէտէր վէ մէյուսիյեթիթնտէն շաշի շըլտըրաճուգ բատտէյէ կէլէրէք , Եէրէ շարբըպ բարչա բարչա իթմէք իթթէյօրմը կիպի զէվճէսինի թուլտըղլ կիպի Եօգարը գալտըրտը . . . Ծագաթ պու միւհթէրէմ իթթիյար ալազըրգ վէ ինսաֆ . սըղըզ իթմէք քէնտի շանընա լայրգ քէօրմէտէն , զայրը իթթիյարի օլան պու խըշմ ու զագապը կէշտիքտէն սօնրա , Ֆրանսուազը պըրագտը . . .

Ջէվալլըր գատընըղլազ գուվիլէթ վէ թագաթը պիւս պիլթին Վէսիլիյ վէ ալազտա տուրմազա մէճալի գալմամըշ օլտըղլնտան , տիղլէրի ի գէրինէ աիշտիւ , էլլէրինի պիրի պիրինէ գալուշտըրտը , վէ տա տագլարընըն Եաւաշ Եաւաշ հարէքթէթ կէլմէսինտէն տուա իթմէքտէ օլտըղլ տնաշըրտը . . .

Տակուպէր շիտտէթլի պիր պաշ տէօնմէսինէ տիւշար օլտու . աղլընի դաիպ իտէճէք տէյու զանն իտիյօրտու . վագը օլան հայլէր օ գատար նակէհանի , օ գատար անլաշըլմազ շէյլէր իտիւրի . աղլընը պաշընա թօրլամազ վէ միւտտէթի հայաթընը պիր թագըմ թագտիւրէ շայան ֆէտաքնարըղլարլա քէօրմէք վէ մարէշալ Սիմոնըն գըղլալընըն քէնտիսի իշուն ճէ տէմէք օլտըղլընը պիլմէքտէ պուլընմըշ օլան զէվճէսինին . «Իրղլարա տաիւր պտնա պիր շէյ սօրմա , ճէվապ վերէմէմ սէօղլէրինի տնալապիլմէք իշուն պիր դաշ տագըրգա սիւքիւթ իթմէյէ մէճպուր օլտու :

Թարիֆի նագապիլ օլան իշպու վագրա դարշըրնտա , Էն մէթին վէ էն սէպաթքեար ֆիւրլէրին պիլէ շաշըրպ գալաճաղարը պէտիհի իտի . իթթիյար ապէր՝ ազաճըգ սիւքիւթեապ օլտարագ , վէ վուգուաթը հաղըրէյի տա . հա պիլատէ սօղուգ դանլըրլալա միւլահաղա իտէրէք , շու աղիլտնէ միւթալաատա պուլընտը .

Պու աղլա սըղմազ վէ հայլը միւշըլի էսրարը Եալընըզ զէվճէմ իյզաշ իտէպիլիլ . . . պինապէրին՝ մէզպուրէյի տէօրլէք վէ էօլտիւրմէք ապէս տիր . . . քէնտիսինի սէօլէթմէք իշուն միւմըն օլան հէր տիւրլիւ թէտապիրի գուլանմազ , վէ ալէլ խուսուս քէնտիսի զապթ իթմէյէ շալըշմազ լագըմ տըր :

Տակուպէր պիր սանտալիէ ալտըղտան , վէ էլան տիղլէօքմիւշ օլան զէվճէսինէտէ տիկէր պիր սանտալիէ կէօս . թէրտիքտէն սօնրա .

— Ոթուր պագալըմ . - տէտի :

Ֆրանսուազ միլթի վէ մէյուս պիր թալլի ըլա օթուրտը :

Տակուպէր իսէ՝ միւլթաասար , քէսիք վէ սապրարղըղընը միւֆիտ պիր խէլէճանը գալպլէ արա սըրա գալթ՝ իտիլէն պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Պէնի տինլէ , գարը , պիլմիշ օլ քի պու իշ պէօլլէճէ կէլէմէք . . . սանա դարշըր ապլա մուամէլէի ճէպըլիյէ իսթիմալ իթմէյէճէյիմ . . . Պիր ազ էվիլէլ . . . խըշմ ու հիտտէթլիլի գապթ իտէմէտիմ . . . լաքին օ կէշտի . . . հարէքթէթի վագըլամտան տօլայը նատիմ՝ վէ քէշիման օլտըմ . պու պապսէ էմիլ օլ . . . Լաքին նիհայլէթ . . . պու շօճուղլարըն նէրէտէ օլտըղլարընը պիլմէքտէ . . . վալիտէլէրի հիյնի վէֆաթընտա քէնտիլէրինի թալթը հիմայէմէ թէվտի՝ իթտի . . . վէ պէն անլէրի Սիպէրիա իշէրինտէն պուրալարա գատար . Ե Պանա հիշ պիր շէյ սօրմա . . . անլէրին նէրէյէ կիթմիշ վէ ճէ օլմուշ օլտըղլարընը սէօլլէյէ .

— Լաթին պու չօճուզլարըն ներէյէ կիթմիշ օլարզ. լարընը պէնտէն կիզլէմէյաւ սէնին հիշ պիր մէնֆաաթըն եօզ տուր . նէ իշուն կիզլի սազլայօրսըն . . .

Ֆրանսուազ . — Չունրի պաշղա տիրլիւ եարամաժ .

Տակոպէր . — (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Ձանն ի տէրսէմ, շիմսիյէ գատար սէօյլէմէք իսթէմէտիյիմ պիր սրրուա ալեաճ օլաճազ օլուրսան, արթըղ պու հալէ իի թամ վէրէճէյսին . պէնի տինյէ . էկէր պու գրզար շու պաթըն օն իւշիւնճիւ կիւնիւնտէն էվիէլ պանա իատէ ի սիլմէյէճէք օլուրլարսա, — վէ կէօրիւյօրսըն քի վազթըմըդ տախի գալմամըշտըր, — սէն պէնի մարէշալ Սիմոնըն դրզլարընըն վարընը եօյլընը շալմըշ վէ սօյմըշ պիր տտէմ վաշիւթիւ գօյմըշ օլաճազսըն . (Ֆէվզ էլ աուէ հէյէճանը գալպ իլէ .) Իշիտիյօրմըսըն, պիր խըրսըզ հաշիւ գօյմուշ օլաճազսըն . (Ֆրանսուազըն ճիկէրլէրինի բարչայայաճազ տէրէճէտէ էլէմպախշ վէ մէյուսանէ պիր սէտա իլէ .) վէ ֆազաթ պէն պու սիթէս չօճուզլարը պուրայա գատար կէթիւթ իշուն, համուսքեար պիր աուէմին էլիստէն կէլէն հէր պիր ֆէտաքեարլըղը իճրա իյլէտիմ . . . անլէր իշուն եօլտա նէ գատար միհնէթ վէ մէշաղղաթ չէքտիյիմի վէ անլէրի վալիտէ կիպի հասըլ գալըրտըղըմը եարընըզ պիր Սէվլա պիլիւր . . . դիրա . . . պէն ասքէր օլտըղըմ վէ պու կէնճ գըզլարըն էմրի հիմայէսինի տէրէօհաէ իթմիշ պուլընտըղըմ ճիհէթլէ, մահզա ճէսարէթ վէ սատաղաթլա պու իշի պաշա չըգարապիլտիմ . . . վէ պուճնճա ֆէտաքեարլըզլարըմա մուգապիլ պիր միւքեաֆաթ օլմագ իւզրէ, բէտէրլէրինէ . և իշթէ էվլատլարըն . . . և տէյէպիլէճէթիւ գանն իթտիյիմ պիր սըրատա . . .

Իթթիյար ասքէր սէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի . . . Պիշարէնին իք տէֆաքի խըշմ ու զաղապը եէրինէ քէտէրնաք պիր իրզղաթ վէ միւտհիշ պիր թէէսսիւր գաթիմ մուշ օլտըղընտան, աղյամաղա պաշլատը .

Ֆրանսուազ՝ Տակոպէրին գրը պըյըղլարը իւզէրինտէ աղրը աղրը եուվարլանմաղտա օլան կէօղ եաշլարընը կէօրիւնճէ, մէթանէթի ֆիթրի վէ սէպաթը գալիսի պիր տազըղա գատար միթէլլիլլի օլտու . լարըն իթիւրաֆի բարաղընա իթմիշ շալմըն եէմինի տէրխաթըր իտէրէք, վէ մէլէլէ էօքսիւղէրին սէլաթիլէ կաէալլիէսինտէն իպաւրէթ օլտըղընը տիւշիւնէրէք, արբայ Տիւպուանըն քէնտի եիւղիւնէ վուրաճաղը իշպու զաաֆը գաշպիւնտէն տօլայը քէնտիւնի թէքտիւր իթմէյէ պաշլատը . պինաէն ալէյհ գօրղազ պիր սէտա իլէ .

— Պու էօքսիւղ չօճուզլարը սօյմագ թէօհմէթիյլէ սէնի նասըլ իթհամ իտէպիլիլլիւր . — տէյու սօրտու .

Տակոպէր . — (Էլիլլէ կէօղէրինի սիւլէրէք .) Պէնի տինլէ . պու կէնճ գըզլարըն Սիպէրիա չէօղէրինտէն պուրայա կէլմէք իշուն օ գատար գահմէթլէրէ գաթլանմաղարը վէ օ գատար թէհիլքէլէրի կէօղէ ալտըրմաղարը պէօյիւք պիր մէնֆաաթ վէ պէլքի տէ հիսապսըղ պիր սէրլէթ էլէ կէշիւթէք իւմիտիլլէ տիր . . . վէ էկէր սիւնլար շու պաթըն օն իւշիւնտէ . . . Բարիստէ, Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա հաղրը պուլունմայաճազ օլուրլարսա, հէր իւմիտ մահվ օլաճազ . . . վէ պու իսէ պէնիմ գապահաթըմտան ճէլէթ իթմիշ պուլընաճազ սըր . . . դիրա սէնին եարտըղըն շէյուէն պէն մէսուլըմ .

Ֆրանսուազ . — (Ֆէմայը թէհաճճիւպլէ ղէվճէսինէ պաղարագ .) Շուպաթըն օն իւշիւնտէ վէ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա մը . . . Գարբիէլ կիսլի հա . . .

Տակոպէր . — Նէ . . . Գարբիէլ մի . . .

Ֆրանսուազ . — Էվիլէթ, Գարբիէլի պուլուպ խաճէմէ կէթիւրաիյիմ ղէման, պիշարէ եաթիւնըղըն սօյնընտա թուճտան մամուլ պիր միտալեա ասըլը իտի .

Տակոպէր . — (Շաշղըն շաշղըն ղէվճէսինէ պաղարագ .) Թուճտան մամուլ պիր միտալեա մը . . . Իւզէրինտէ տէ .

« 1832 սէնէսի շուպաթընըն 13 իւնտէ , Բարիստէ , Սէն-
Ֆրանսուա սօղաղընտա պուլընաճագսընըզ » սէօղէրի
մահքիւք մի խի :

Ֆրանսուազ . - Էվլէթ , սէն Նէրէտէն պիլիյօրսուն :

Տակոպէր . - (Բէնտի քէնտինէ .) Տէմէք տիր քի Դաբ-
րիէլ տէ հա . . . (Ջէվճէսինէ խիթապէն մէրաղլա .) Է
Դաբրիէլ իւղէրինտէն պէօյլէ պիր միտաղէտ պուլմըշ օլ-
տըղընը պիլիւր մի :

Ֆրանսուազ . - Վազթըլլա պուստան քէնտիսինէ պահս
իթմիշ խիթմ . հաթթա , քէնտիսինի պուլուպ խանէյէ կէ-
թիրտիյիմ ղէման , իւղէրինտէն՝ Էճնէպի լիսանըլլա եա-
ղըլմըշ քեաղըտլարլա տօյու պիր ճըղոտան սալի պուլտըմ .
պու քեաղըտլարը թէտղիզ իթմէսի իշուն իթիրաֆ րա-
բաղըմ օլան Ս . աբրայ Տիւպույա թէսլիմ իթալիմ Արա-
սը պիր ազ կէչտիքսէն սօնրա , Ս . Տիւպույա պու քեա-
ղըտլարըն հիշ պիր Էհէմթիյեթի օլմատըղընը սէօյլէտի
Պիր միւստէթ սօնրա , Ս . Բօտէն նամընտա ֆուգարաբէր-
վէր վէ համթիյեթի պիր զաթ՝ Դաբրիէլին Էմրի թալիմ ու
թէրպիյէսինի տէրէօհտէ պիրլէ , անը պիր բուհպան մէք-
թէպինէ խիսալ իթալիյինտէ , Ս . աբրայ Տիւպույա Էվ-
րաղը մէղքիւրէյի վէ միտալեայը Ս . Բօտէնէ թէսլիմ իթ-
տի . Օնտան պէրու , պուսլար հաղղընտա հիշ պիր խա-
պէր ալամատըմ :

Ֆրանսուազ քէնտի իթիրաֆ րաբաղընտան պահս իթ-
տիյի սըրատա , ապէրին ղիհնինտէ նակէհանի պիր բըղ
տօյմուշ ըտը . Դաբրիէլ իլէ Էօքսիւղէր հաղղընտա միւտ-
տէթի մէտիտէտէն պէրու գուրուլմաղտա օլան տօլապլա-
րա վաղըֆ տէյիլ իտի խէ տէ , ղէվճէսինին՝ պու պապ-
տէ իթիրաֆ րաբաղընըն նուֆուղ վէ թէէսիրինէ թապի
օլմաղտա օլտըղընը միւպհէմ սուրէթտէ հըսս իթտի . Տա-
կոպէր՝ պու նուֆուղ ու թէէսիրին նէ՝ մաղսասընը , վէ
նէ տէ նէթայիճինի սնյայոսմամաղտա ըտը ըսա տա , հիշ

օլմաղսա , Էօքսիւղէրին Նէրէտէ պուլընտըղարընը քէն-
տիսինտէն կիլլէմէքտէ օլան Ֆրանսուազըն ինատըրըղը-
նը պիր տէրէճէյէ գատար իյղահ իթմէքտէ խի :

Պիր միւստէթմիր միւլահաղատան սօնրա , այաղա
գալղտը վէ տիր տիր ղէվճէսինին եիւղիւնէ պաղարաղ
տէտի քի :

— Պու իշլէրին իշլինտէ . . . բուհպան րաբաղը վար
տըր :

Ֆրանսուազ . - Նէ՝ տէմէք իսթիյօրսըն , տօթըմ . . . :

Տակոպէր . - Տէմէք իսթիյօրսըմ քի , շօճուղլարը պէն-
տէն կիլլէմէքտէ սէնին հիշ պիր մէնֆաթթըն օլամաղ . սէն
գատընլար միյանընտա Էն միւքէմէլ պիր մախլուզսըն .
տէմինտէն պէրու չէքտիյիմ ըղտըրապը կէօրիյօրսըն . Է-
կէր սէն քէնտի ազլ ու իթիյարընլա հարէքէթ իթմիշ
օլսա խիին , շիմոիյէ գատար պանա մէրհամէթ խէճէք-
տին . . .

Ֆրանսուազ . - Լաքին , տօթըմ . . . :

Տակոպէր . - Թէքրար խէրիմ . պու իշլին իշլինտէ բուհ-
պան գօղուսը վար տըր . սէն կէրէք պէիլ վէ կէրէք շ-
ճուղլարը սէնին խուսուսի րաբաղընա ֆէտա իտիյօրսուն .
լաքին Էյիճէ միւլահաղա Էթ . . . Պէն շիմոի կիտիպ անըն
Նէրէտէ պուլընտըղընը անլար վէ խանէմին սահիպի պէն
մի քէնտիսի մի օլտըղընը անլաթըրմ : (Թէհտիտամիղ պիր
սուրէթտէ .) Էկէր ճէվապ վէրմէղսէ , Էկէր սիւրիւթ ի-
տէճէք օլուրսա . . . պէն անը սէօյլէթմէնին եօլունը պի-
լիրիմ . . .

Ֆրանսուազ . - (Պու քիւֆրամիղ սէօղէրի իթիթաթտէ
տէհչէթինտէն Էլլէրինի գալուշտըրարաղ .) Էա Բասպի ,
Էա Բասպի , պիր քէրրէ տիւշիւն , տօթըմ , րաբաղ
տըր . . . րաբաղ . . . :

Տակոպէր . - Բաբաղ օլսուն . ֆամիլեամ արասընա
ֆէսատ , խըյանէթ վէ սէֆալէթ թօլսումը սաչան րաբաղ

այն ալշագ տրր . . պէօլէ պիր ալշագտան՝ պանա վէ պէ-
նիմ ատէմէրէմէ իծտիյի խայրնորդը հիսապընը թալէպ
թէմէյէ հաղպըմ վար տրր . . . Իմեմ , չօճու զլարըն նէ-
րէտէ օլտրպլարընր սէօյլէ . . . Եօգսա , պիւմիշ օյ քի շիմ
տի իծիրաֆ րարաղընա կիտիպ սօրաճաղըմ՝ Սէֆիլ դա-
տըն . . . պու իչին իչինտէ խայընանէ պիր ֆէսատ տօլապը
վար տըր քի , սէն՝ խապէրտար օլմատըղըն հալտէ , չէրիւր
թէօհմէթ օլըյօրսուն . լաքին պէն սէնին Եադանը թու .
թաճագ Եէրտէ , րարաղընըն բէշինէ Եարըշմալըյըմ :

Ֆրանսուազ . - (Սարին վէ ձըթին պիր սէտա իյէ .) Տօս-
թում՝ Եիկիրմի սէնէտէն պէրու սէլամէթի բուհըմը տէր-
էօհտէ իծմիշ օլան միւհմէրէմ պիր ատէմ մուամէլէի
ճէպրիյնէ իյէ զօրդու թմագ զաննընտա ըսան , Եանըրը-
յօրսըն . պիշարէ՝ հէր քէսին նաղարը հիւրմէթ վէ րիայէ-
թինի ճէլպ իծմիշ պիր իսթիյար տըր :

Տակոպէր . - (Տըշարը չրդմադա տալրոնարագ .) Իկ-
թիյարըղը գաշ րարա իտէր . . . ագըլ Եաշտա տէյիլ
պաշտա տրր . . . :

Ֆրանսուազ . - Եա՝ Րասպի . . . նէրէյէ կիտիյօրսուն
տօսթըմ . . . պու նէ զօրդունճ չէհրէ . . . :

Տակոպէր . - Քիլիսէնէ կիտիյօրըմ . . . օրատա սէնի
էլպէթթէ թանըրլար . . . սէնին իծիրաֆ րալաղընը արա-
յըպ պուլաճաղըմ , վէ պաղալըմ նէ Եարաճաղըզ :

Ֆրանսուազ . - (Դարսոյա տօղրու իյէրիլէմէքտէ օլան
Տակոպէրին էօնիւնէ ալթըլարագ՝ քէմալը տէհչէթլէ .)
Տօսթըմ . . . րէճա իտէրիմ , Ալլահ աչղընա օլսուն , քէն-
տինի նէ գատար պէօյիք պիր թէհլիքէյէ իլդա իծտի-
յինի միւլահադա էթ . . . պիր րարաղը թահպիր իծմէր .
պու հարէքէթին Վեր-դ-Ն-լ պիր Դեդ (1) օլտըղընը պիւլէ-
յօր մըսըն :

(1) Եալընըզ Ռարանըն վէ Եա անտէն րու խաաթը մախսու-
սէսի սուլընան բիսգորոսլարըն աֆիվ իտէպիլէճէյի կիւհահլարա
վերապաւնեալ մեղք թապիր օլունուր :

Տակոպէրին դէվճէսի բէք զիյաւտէ սաֆտէրուն օլմագ հասէպիյլէ , դէվճինէ պու սօն սէօղլէրտէն տահա տէհ- շէթլի պիր շէյ սէօյլէյէմէղ տէյու զանն իթմէքտէ իտի . հայ պու բի ասքէր՝ պու սէօղլէրէ էհէմմիյեթ պիլէ վէրմէքսիյին , դէվճէսինն էլլէրինտէն քինտիսինի սըյըրտը , վէ օտատան տըշարը չըղմաղա սաւաշտը . պիչարէնին հիտ- տէթի օ գատար շիտտէթլի իտի քի , շապգասընը ալմաղա պիլէ ունուտարագ , պաշը արգ տըշարը չըգաճաղը սը- րատա , դարու պիրտէն պիրէ ալըլտը :

Իշէրի ճիւղն բօլիս դօմիսէրի օլուպ , արգասընտա տախի՝ Մայնէօ իլէ անը խըրսըղ տէյու թէլլիթ իթմիշ օլան վէ էշես բաքէթինի համիլ պուլընան բօլիս մէմուրը կէօրիւնաիւ :

Տակոպէր կէլէն ատէմի պէլինաէքի գուչաղտա թա- նըյարագ .

— Բօլիս դօմիսէրի տիր , բէք ալէա . . . պունտան տա- հա միւնասիպ պիր վաղթտա կէլէմէղ իտի . - տէտի :

— ԳԻՐԾՆԵՐ —

8

Ի Ս Թ Ի Ն Թ Ա Գ

Բօլիս դօմիսէրի գարուտան իշէրի կիրախքտէն սօնրա ,

— Մատամ Ծրանսուաղ Պոսուէն քիմ տիր . - տէ- յու սօրտու :

Ծրանսուաղ . - Պէն իմ . . . Մօսիէօ . - տէյու ճէվապ վէրտի , Պատէհու , շէհրէսի սաք սարը քէպիլիյիլէ պիւ- թիւն վիւճուտըյլա թիթրէմէքտէ պուլունմըշ օլան վէ ի-

լէրիյէ հէլմէյէ ճէսարէթեապ օլաւայսն Մայեէօյիւ կէօ-
րէրէք, գօլլարընը անա տօղրու ուղաթաղ, վէ հէօնքիւր
հէօնքիւր աղլայարադ.

— Ահ, պիշարէ՛ր գըղըմ... ափով էթ... ափով էթ.
պու մէզէլէթէ տէ պիղիմ իշուն կիրիֆթար օլաուէն. —
տէտի.

Տակոպէրին ղէվճէսի Մայեէօյիւ պիր մուհապպէթի
մատերանէ իլէ էօրտիւքտէն սօնրա, կէնճ տիւրիւնք՝ րօլիս
գօմիսէրինէ տէօնէրէք, միւքէտտէրանէ վէ միւէսսիր պիր
աղամէթլէ տէտի քի.

— Կէօրիւյօր փօլընը, մօսիէօ... պէն իւրընը տէ-
լիլիմ... պէն պու էշեայը չալմատըմ.

Գօմիսէր. — (Ֆրանսուաղա խիթապէն.) Տէմէք տիր քի
մատամ, պու բարէթտէ պուլընան կիւմիւշ թաս... չա-
թալ պուչադ թաղըմը... չալ... չարշէպէր...

Ֆրանսուաղ. — Պէնիմ տիր, մօսիէօ... պու սէվկիլի չօ-
նուգ, պու քէրէմքեար վէ նամուսու գըղճըղաղ պանա.
պիր տօթլըգ իթմիշ օլմագ իւղրէ, մէզրիւր էշեայը էմա-
նէթ սանտըղընա կէօթիւրմէք լուիֆընտա պուլոււտը.

Գօմիսէր. — (Բօլիս մէմուրընա տէօնէրէք՝ տիրիւշ-
թանէ պիր սուրէթտէ.) Մօսիէօ, թէէսսիֆէ շայան պիր
եանլըղըգտա պուլընմըշսըն... հարէքէթի վաղըանը մէր-
ճիի մախսուսընա խապէր վերիւ, ճէղաի սէղանա չար-
բըլմանը թալէպ իտէճէլիմ... տըշարը չըգ. (Մայեէօյէ
տէօնէրէք, միւթէէսսիֆանէ պիր շէհրէ իլէ.) Մատմուա-
ղէլ, վուգուը հալտէն տօլայը խալիսանէ թէէսսիֆ իթ-
մէքտէն պաշգա պիր շէյ եաբամամ... Սէօղիւմէ իթի-
մատ իտիւնիզ քի, սիզճէ քէտէր վէ ըղարըսաղը մաճիւ
օլմուշ օլան պու խաթանըն վուգուընտան տօլայը բէք զի-
յաստէ էսէֆ իտիյօրըմ...

Մայեէօ. — Ինանըրըմ, մօսիէօ... համիյէթ վէ ին-
սանիյէթիւնիզէ թէշէքքիւր իտէրիմ.

Պու սէօղիւ սէօլէտիրտէն սօնրա, ղէվալը ԳԵՂԵ-
ղաղ եարը էօլիւ կիպի պիր սանտալիէ իւղերինէ տէվրի-
տի. հըսս իթտիլի քէտէր վէ ըղարըսաղ թէէսիւրիլէ, ճէ-
սարէթ վէ գուվէթի պիւթիւն պիւթիւն թիւքէնմիշ իտի.

Բօլիս գօմիսէրի օրատան շէքիլիպ կիտէճէյի սըրա-
տա, պիր գաշ տաղըգտտան պէրու տէրեաի թէֆէք-
քիւրաթա տալմըշ կիպի կէօրիւնէն Տակօպէր՝ մէթին պիր
սէտա իլէ միւմալիւյհէ տէտի քի.

— Գօմիսէր էֆէնտի... լուիֆէն պէնտէնիզի տին.
լէլինիզ... սիզէ պիր իֆատէմ վար տըր.

Գօմիսէր. — Սէօլէլլինիզ պազալըմ, մօսիէօ...

Տակօպէր. — Սիզէ արղ իտէճէլիմ մատտէ՝ ԳԵՂԵՐԻ
մուհիւմ տիր, գօմիսէր էֆէնտի. սիզ պիր հիւքիւմէթ
մէմուրը օլտըղընըղտան, հաղըգաթը հալին մէյտանա չէ-
մասը իշուն, պու իֆատէյի բէսմէն իտիյօրըմ.

Գօմիսէր. — Պէն տէ պիր հիւքիւմէթ մէմուրը սըֆա-
թըլլա սիզի տինէյօրըմ.

Տակօպէր. — Պէնտէնիզ իքի կիւնտէն պէրու Բարիս-
տէ պուլոււնըյօրըմ. Բուսիտտան պուրայա սէյասթ ի-
տիպ պէրապէր իքի կէնճ գըղ կէթիրտիմ... պու գըղ-
լար՝ վալիտէլէրի օլան մարէշալ Սիմոնըն ղէվճէսի թարա-
ֆընտան պանա թէսլիմ իտիլմիշ տիրլէր...

Գօմիսէր. — (Բէք ղիյատէ միւթէաճճիպ օլարադ.) Մա-
րէշալ աիւգ տը Լինեինի մի.

Տակօպէր. — Էվլէթ, տիւնքի կիւն, ղայէթ միւթա-
ճէլ պիր իշ իշուն Բարիստէն հարէքէթ իթմէյէ մէճպուր
օլուպ, գըղլարը պուրատա պըրագտըմ... Պու սապսհ
պէնիմ պուրատա պուլընմատըղըմ ղէման, գըղլար նա-
պէտիտ օլմուշլար... վէ քէնտիլէրինի նապէտիտ իթմիշ
օլան առէմին քիմ ԳԵՂԵՐԻ տալի ԳԵՂԵՐԻ...

Ֆրանսուաղ. — (Տէհէթի հավի պիր թավը ըլա.)
Տօսթըմ...

Գօմիսէր . - Մօսիէօ , պու իֆատէնիզ սօն տէրէնէ ա-
ղըր տըր . . . խանէնիզտէն ատէ մմի դախայ օլմազ . . . պէլ
քի տէ պիր մահալտէ հապս իտիլմիշէր տիր . . . պուռնա
զաթիլէնէ Էմին միսինիզ :

Տակոպէր . - Գըղլար պուռնտան պիր տաթ էվիլէլէ
դատար պուրատա ըտըլար . . . Գօմիսէր էֆէնտի , թէք-
րար սէօյլէրիմ քի , պէնիմ պուրատա պուլընմատըղըմ
զէման , անէրի աշըրմըշլար :

Գօմիսէր . - Իֆատէնիզին սըտգ ու հաղըզաթընտան
շիւպհէ իթմէր իսթէմէմ . . . հալ պու քի , պէօյլէ պիր-
տէն պիրէ տտէմ աշըրմազ կիւճ ինանըլըր մէվատտէն
տիր . . . Գուռտան պաչգա , պու գըղլարըն ալտէթ իթ-
մէյէնէքլէրիսի սիզէ քիմ սէպլէտի . սիզ քիմտէն շիւպ-
հէ իտիյօրսընըզ , պու պապսէ քիմի իթհամ իթմէք իս-
թիյօրսընըզ , իթհամ իտէնէյինիզ շախսըն իսմինի սէօյլէ-
մէզտէն էվիլէլ , սիզի տինլէյէն պիր հարիմ , պիր հիւքիւ-
մէթ մէմուրը օլտըղընը տէրխսթըր իթմէլի իտինիզ . . .
Գուրատան տըշարը չըղտըղտան սօնրա , իշ մահքէմէյէ
տիւշէպիլիր :

Տակոպէր . - Պէնիմ տէ իսթէտիլիմ շէյօ տըր , Գօ-
միսէր էֆէնտի , Պէն պու կէնճ գըղլարտան բէտէրլէրինէ
զարըն մէսուլ րմ . մէրգուճ պու կիւն եարըն Բարիսէ կէ-
լէնէք տիր . պիւռնա ալէյհ , անըն էօնիւնտէ քէնտիմի
սալիհէ չըգարմազ իսթէրիմ :

Գօմիսէր . - Տէրմիյան իթտիլինիզ սէպէսլլէրին քեաֆ-
ֆէսինի տէ անլարըմ . լաքին պիր տէֆա տահա սէօյլէյօ-
րըմ . վահի վէ էսասսըզ շիւպհէլէրէ դահիսլ օլմազ տան
իճթինապ իտինիզ . զիրա , իֆատէի վաղըանըզը տինլէ-
տիքտէն սօնրա , իհթիմայ քի իթհամ իթտիլինիզ շախս
ալէյհիւտէ , թէտապիրի իհթիյաթքեարտանէ վէ մուզթա-
զիյէյի տէրհալ իթթիլսազ իտէրիմ . էկէր պիր եանլըշ-
լըզ տա պուլուռնմըշ օլուրսանըզ վէ ազլիյաթընըզ պի է :

սաա չըգաճագ օլուրսա , նէթիճէսի սիզին իշուռ բէք ա-
ղըր օլուր . (Մայնէօյիւ կէօսթէրէրէք՝ հէյէճանլը պիր սէ-
տա իլէ .) Ուզաղա կիթմէյէ նէ՝ հաճէթ . . . հագգսըզ
պիր իթհամըն նէթիճէսի նէ օլտըղընը կէօրիյօրսընըզ :

Փրանսուազ . - (Տակոպէրին արբայ Տիւպուա ալէյ-
հինտէքի գարարը գաթիսինտէն կիթտիքէ տէհչէթ հըսս
իտէրէք .) Իշիտիյօր մըսըն , տօսթուճ . . . բէճա իտէրիմ ,
պուռնտան զիյաուտէ սէօզ սէօյլէմէ :

Իսթիյար ասքէր՝ ահվար ճարիյէյի էյիճէ միւլահա-
ղա իթմիշ , վէ Փրանսուազ եալընըզ իթիւաֆ բարաղընըն
նուֆուզ վէ թէէսիրի իլէ պու եօլտա հարէքէթ իթմէք-
տէ օլտըղընա գանի օլմուշ օլտըղընտան , էմինլէթի
դալպլէ :

— Մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընըն աշըրըմասը մատ-
տէսինին ֆաիլի վէ եա հէմթէօհմէթի օլմազ իւզրէ՝ զէվ-
ճէմին իթիւաֆ բարաղընը իթհամ իտէրիմ . - տէտի :

Փրանսուազ տիլխրաշ պիր ահ չէքէրէք , չէհրէսինի էլ-
լէրի իշինտէ սագլատը . Մայնէօ իսէ՝ մէզպուրէյէ եագ-
լաշարագ , պիշարէ գատընը թէսէլլի իթմէյէ չալընմազ-
տա ըտը :

Բօլիս Գօմիսէրի՝ Տակոպէրին իֆատէի վաղըասընը
պէօյլէք պիր թէաճճիւպլէ տինլէմիշ օլտըղընտան , սէլթ
պիր թալը ըլա տէտի քի :

— Լաքին , մօսիէօ . . . սօն տէրէնէ միւհթէրէմ վէ
տիրայէթ ու հայսլյնէթլէ մուլթասըֆ օլան պիր ատէմի ,
պէօյլէ էսասսըզ պիր զաննա մէպնի նահագգ եէրէ իթ-
համ իթմէյինիզ . . . միւմաիլէյհ զաթ՝ պիր բարազ , հէմ
տէ միւհթէրէմ՝ պիր բարազ տըր , Սիզէ էվիլէլէ տէ սէօյ-
լէտիմ . . . էյիճէ տիւշիւնմէլի իտինիզ . . . մէսէլէ կիթ-
տիքէ վէխամէթ քէսպ իտիյօր . . . սիզ եալտա օլան պիր
ատէմ իշուռ , իաֆիֆմէշրէպանէ հարէքէթ իթմէք գա-
պիլի աֆվ օլամազ . . .

Տակոպէր . - (Սաւրսրգլըղլ . . .) Հա՛յ հա՛յ , գօմիսէր
էֆէնտի . պէն եաշտա օյան պիտի առնէմին ալ չօգ տղը
տախի պուլունուր . ի՞նչ վրդուաթ շունտան ի պարէթ
տիր . Զէվէմ . ախաւեանըն էն յէրէմբեար վէ էն միւհ-
թէրէմ գատընլարընտան տըր . . . սէօղիւմիւն տօղրու օ-
լուպ օլմատրղընր մահալլէտէն թաստիգ իսէպիլիւսինիզ .
հէր քէս պունա շահատէթ իտէր . լարին սօֆու տէնիլէնէք
տէրէնէտէ տինտար տըր . եիկիւմի սէնէտէն պէրու հէր
շէյի՛ քէնտի իթիլաֆ բարաղընըն կէօղիւ իլէ կէօրիւր .
անըն քէյ վէ ինէպիհաթընտան պաշղա պիր շէյ թանը-
մազ . . . Օղլունը թաքընըրճասընա սէվէր , պանա տախի
սօն տէրէնէ մուհապպէթ կէօթէրիւր . լարին պէնիւմ վէ
օղլունըն մաֆէվզինտէ . . . տախիւս բարաղըն մէվճուտ տըր .
Գօմիսէր . - Մօսիէօ , պաւ կիպի ֆատիլեւոճա էսրսր
վէ մախիւմաթ . . .

Տակոպէր . - Բէք մուհիւմ փրկէր , գօմիսէր էֆէնտի-
չիմախի սիզ տէ գանի օլաճաղսընըզ . . . Պունտան պիր սա-
աթ էվվէլ , պու պիշարէ գըղը արաղըպ պուլմագ ի զրէ ,
տըշարըյա չըգտըմ . . . Ավտէթիմտէ , կէնճ գըղլար նա-
պէտիտ օլմուշ ըտըլար . անլէրի ղէվճէմէ թէսլիւմ իթմիշ
օլտըղըմտան , նէրէտէ օլտըղլարընը սօրտում . . . հէօնքիւր
հէօնքիւր աղլայարադ տիզ չէօքտիւ վէ տէտիլի . «Պանա
նէ իսթէրսէն եար . . . լարին չօճուղլարըն նէ՛ օլմուշ օլ-
տըղլարընը սօրմա . . . ճէվապ վէրէմէմ . »

Գօմիսէր . - (Աղիւմ պիր հայրէթլէ Ֆրանսուաղըն եիւ-
ղիւնէ պազարազ .) Սահի՛հ մի տիր . . . մատամ . . .

Տակոպէր . - Հիտտէթ , թէհտիտ վէրէճա՝ ասլա քեար
թէմէտի . պունլարըն հէրսինէ տէ , աղիղէլէրէ մախսուս
պիր հիւմ ու լէթաֆէթլէ . « Հիշ պիր շէյ սէօյլէյէմէմ »
ճէվապընը վէլտի . իշթէ պէնիւմ իտախա իթտիլիւմ շէյ
շունտան ի պարէթ տիր . ղէվճէմին՝ պու չօճուղլարըն նա-
պէտիտ օլմաւընտա հիշ պիր մէնֆաաթը օլամազ . պիշարէ՛

պիւս պիւթիւն իթիլաֆ բարաղընըն թահթը թէէսիլիւտէ
պուլընտըղընտան , մէրգումըն էմիլլէ պու իշի եարմըշ
վէ քէնտիսի պիր վտարթա , պիր ալէթ օլմուշ տըր . ասըլ
միւթթէհիւմ իսէ իթիլաֆ բարաղը տըր .

Տակոպէր էֆբեար վէ միւթալաաթընը պէյան իթ-
տիքճէ , գօմիսէրին սիմասը տախի քէսպի հայրէթ իթ-
մէքտէ վէ Մայնէօնիւն ղօլլարընա տոյանարադ , աճը ա-
ճը աղլամազ տա օյան ֆրանսուաղըն եիւղիւնէ պազմազ-
տա ըտը .

Գօմիսէր՝ պիր միւտտէթճիք տիւշիւնտիւքտէն սօնրա ,
Տակոպէրին ղէվճէսինէ տօղրու եիւրիլէրէք .

— Մատամ . . . ղէվճինիղին սէօյլէտլլի սէօղլէրի ի-
շիթտինի՛ղ մի . - տէյու սօրտու .

Ֆրանսուազ . - Էվվէթ , մօսիէօ .

Գօմիսէր . - Քէնտիլիղի միւտաֆաա իթմէք իշուն
նէ՛ սէօյլէյէնէքսինիզ . . .

Տակոպէր . - Լաքին , մօսիէօ , պէն ղէվճէմի իթհամ
թէմէյօրըմ . . . պէօյլէ պիր շէյ՝ ֆիքրիմտէն պիլէ կէշ-
մէղ . . . պէնիւմ տալամ բարաղ ալէհիւտէ տիր .

Գօմիսէր . - Մօսիէօ . . . սիղ պիր հիւքիւմէթ մէմու-
րընա միւրաճաաթ իթմիշ վէ հէր պիր խուսուսըն իճրա-
սընը անա թէվտի իլլէմիշ օլտըղընըղտան , հաղըղաթը
հալի ղահիրէ չըգարմաղ իշուն , իսթէտիլի կիպի հարէքէթ
թէմէք տէ հիւքիւմէթ մէմուրընա ախտ տիր . . . (Ֆրան-
սուզա թէվճիհի խիթապլա .) թէքրար սօրըյօրըմ , մա-
տամ , քէնտիլիղի միւտաֆաա իթմէք իշուն նէ՛ սէօյլէ-
յէնէքսինիզ .

Ֆրանսուազ . - Էյվա՛հ , հիշ պիր շէյ .

Գօմիսէր . - Զէվճինիղ՝ տըշարը չըղտըղը ղէման ,
պու կէնճ գըղլարը օիզէ թէսլիւմ իթմիշ օլտըղը սահի՛հ
մի տիր .

Ֆրանսուազ . - Էվվէթ , մօսիէօ .

լալում վե թէտապիրի լաղըմէյի իթթիխազ իաէլիմ . . . օ հալտէ հէր շէյ զահիրէ չըզանազ , վէ պէնիմ պէտապախթ շօճուզլարըմ տախի թէքրար պանա իատէ օլու նանագ տըր :

Գօմիսէր . - (Խէլէճան վէ թէլաչընը սէթր իտէմէյէրէք Ֆրանսուազա խիթապէն .) Մատամ , սիզէ գարչը շիտտէթլէ հարէքթ իթմէյէ մէճպուրըմ . զիրա վաղիֆէ վէ մէմուրիյեթթիմ պու պապտէ պէնի իճպար իթմէքտէ տիր . Գու իշ օ տէրէճէ գարըչըզ վէ վէխիմ տիր բի , կիտիպ տէրհալ մէհարթիմ աուիյեթլէ իխպարը քէյֆիյեթթիտէճլիմ : Սիզ պու կէնճ զըզլարըն սիզէ թէսլիմ իսիլմիշ օլտըղընը , վէ լալիմ շիմաի ճէ օլմուշ օլտըզլարընա տաիր հիշ պիր ճէվապ վէրէմէյէճէ յիլի իգրար իտիյօրսընըզ իմտի , պէնի տինլէյինիզ . . . Էկէր պու բէյտէ սէպաթ իտիպ տէ , զըզլար հագզընտա պիր կէօնէ մալիւմաթ վէ իյղահաթ վէրմէք իսթէմէյէճէք օլուրսանըզ , անլէրին նապէտիտ օլմասը քէյֆիյէթթինին մէսուիյեթթի մահգա սիզէ ալիտ օլանագ տըր . . . պու պապտէ եալընըզ սիզ միւթթէհիմ օլանագ սընըզ . . . պէն տէ թէէսսիւֆի ազիլէ , սիզի թէվղիֆ իթմէյէ մէճպուր օլանաղըմ . . . :

Ֆրանսուազ . - (Թիթրէյէրէք .) Պէնի մի :

Տակուպէր . - Զէվճէմի թէվղիֆ մի իտէճէքսինիզ . . . ասլա , ասլա , պէն անը տէյիլ , քէնաի իթիրաֆ բաբազընը իթհամ իտիյօրըմ . . . Պէնիմ պէտապախթ զէվճէմի հապա իթմէք փալթի մի . . . :

Գու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ . Տակուպէր՝ կիւյա զէվճէսինի հիմայէ իթմէք իսթիյօրմըշ կիպի անըն եանընա գօշտու :

Գօմիսէր՝ Տակուպէրին հարէքթի վազըասընա մանի օլարագ տէսի քի :

— Մօսիէօ . . . վազթը կէչմիշ տիր . սիզ՝ իքի կէնճ գըզլարըն նապէտիտ օլմասընա մէսինի , շիքեայէթթինիզի

Գօմիսէր . - Այլտէթինտէ անլէրի պուրատա պուլմա-
մըչ օլտըչը տա սահի՛հ մի տիր :

Ֆրանսուազ . - Էվլէթ , մօսիէօ :

Գօմիսէր . - Ձէվճինիզ գըզլարըն ճէրէտէ օլտըզլա-
րընը սիզէ սօրտըգտա , պու պապտէ հիչ պիր շէյ սէօյ-
լէյէմէյէճէյինիզի պիլտիրմիշ օլտըղընըզ տա սահի՛հ մի
տիր :

Գօմիսէր՝ զանն իտէրսին քի ազիմ պիր մէրազլա Ֆը-
րանսուազըն վէրէճէյի ճէվապա պէքլէմէքտէ իտի :

Ֆրանսուազ . - (Սատէտիյանէ պիր սուրէթտէ .) Էվ-
լէթ , մօսիէօ , պու ճէվապը վէրաիմ :

Բօլիս գօմիսէրի՝ քէտէրամիզ պիր հայրէթ իպրազը
իլէ տէտի քի .

— Իէ՛ սէօյլէյօրսընըզ , մատամ . . . զէվճինիզին ը-
ճալարընա , ըսրարլարընա պուլտան պաչա պիր ճէվապ
վէրէմէտիճէզ քի . քէնտիճէ հիչ պիր մալիւմաթ իթա
իթմէք իսթէմէտինիզ մի . ֆազաթ պու շէյ նէ միւհթէ-
մէլ , վէ ճէ տէ միւմքին տիր :

Ֆրանսուազ . - Մա մաֆիհ , հազըգաթը պուլտան ի-
պարէթ տիր :

Գօմիսէր . - Լաքին , մատամ , սիղին եէտի ազուչը հիմա-
յէնիզէ թէվտի՝ իտիլմիշօլան պու կէնճ գըզլար նէ՛ օլտըլար :

Ֆրանսուազ . - Պու խուսուստա հիչ պիր շէյ սէօյլէ-
յէմէմ , գօմիսէր էֆէնտի . . . քէնտի պիչարէ զէվճիմէ ճէ-
վապ վէրէմէտիյիմ հալտէ , պաչգասընա նա՛սըլ վէրէպի-
լիրիմ . . .

Տակոպէր . - Իշիտիյօր մըսընըզ , գօմիսէր էֆէնտի ,
հազըգըմ եօգ մը . զէվճէմ՝ կիպի ազլա տիրայէթ վէ
ֆէթանէթ ու սուտաղաթլա մուլթթասըֆ պիր գատընըն
պու եօլտա լիսան գուլլանմասը թապիի՛ մի տիր . Խէքրա-
րէն սէօյլէրիմ՝ քի , պու իշին իշինտէ բարազընըն բարմա-
ղը վար տըր . իմտի , տէրազապ անըն եազասընա սարը-

պսնա արդ իթտինիդ . Զէվճէնիզին իֆատէի վազըասընա
նազարէն . շիմտիյէ գատար պու իշտէ եէկեանէ միւթ-
թէհիմ' օ տրոյ . Պինաէն ալէյհ' քէնտիսինի ալըպ միւտ-
տաիի ումումինին նէղտինէ հէօթիւրմէյէ մէճպուրըմ .
սօնրասը , աւըն պիւէճէյի շէյ տիր .

Տակոպէր . - (Թէհատամիզ պիւ թավր ըլա .) Պէն
տէ սիզէ սէօյլէյօրըմքի . զէվճէն պուրատան տըշարը
շըզմայաճազ տրոյ .

Դօմիսէր . - (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ .) Մօսիէօ ,
հրսս իթտինիդ աճը վէ քէտէրի անլայօրըմ . Լաքին ,
հազըգաթը հային գահիրէ չըզմասը իշուն , օն տաղըղա
սօնրա մէն' իտիլմէսի մատտէթէն միւմքինսիդ օլաճազ օ-
լան պիր թէտպիրէ գարշը մուխայէֆէթ իթմէմէնիպի ըէճա
իտէրիմ .

Բօլիս գօմիսէրինին քէմալը սիւքիւնէթլէ իրատ իթ-
տիյի պու սէօղլէր ի զէրինէ ասքէրին ազլը պաշընա կէ-
լէրէք .

— Լաքին , էֆէնտիմ , պէն զէվճէնի իթհամ իթմէ-
յօրըմ , պէն զէվճիմտէն խօշնուտըմ . - աէտի .

Ֆրանսուազ . - (Մէլէքլէրէ մախսուս պիր թէվազու
վէ սիւքիւնէթլէ .) Պրազ , տօսթում , պէնիմ իշուն դամմ
չէքմէ . Ճէնապը Ալլահ պէնի պիր տէֆա տսհա տէնէմէք
իթիյօր . պէն աւըն կիւնահքեար պիր գուլլըմ . . . քէն-
տի էմրլէրինի քէմալը շիւքրանիյեթլէ գապուլ իթմէյէ
մէճպուրըմ . իսթէրլէրսէ , պէնի հապուս աթսընլար . . .
զըզլար հազըղնտա պուրատա սէօյլէմէտիյիմ շէյի հա-
պըսխանէտէ տախի սէօյլէմէյէճէյիմ . . .

Տակոպէր . - Ֆաղաթ , գօմիսէր էֆէնտի , զէվճէմին
ազլը պաշընտա օլմատըղընը կէօրիյօրսընըղ . սու հալտէ
պուլունան պիր գատընը թէվզիֆ իթմէք միւմքին մի
տիր . . .

Դօմիսէր . - Սիղին իթհամ իթտինիդ զաթ ալէյ-
հինաէ հիչ պիր էմսրէի թէօհմէթ , հիչ պիր տէլիլ , հիչ

պիր գաթինէ օլմատըղտան պաչգա , աւըն սըֆաթը թու-
հանիյէթ տախի քէնտիսինի միւտաֆաա թէտէրիյի իմտի ,
մատամը ալըպ կէօթիւրմէմէ միւտատտէ իտինիդ . . .
իհէթիմալքի , իլք իսթիլնիթաղտան սօնրա , թէրրար սիզէ
իւտէ իտիյի . . . (Գէտէրնաք պիր սէտա իլէ .) Պէօյլէ
պիր վապիֆէյի իյֆայէ մէճպուր օլտըղըմտան տօլայը ,
պիլատէսիյլէ միւթէէսիֆիմ . . . զիրա , շու սրրատա , օղ-
լունըղըն մահպուսիյեթիտէ . . . սիղի զաթէն . . .

Տօնկոպէր . - (Գէմալը հայրէթլէ զէվճէնին վէ
Մայնէօնիւն եիւղիւնէ պազարադ .) Նասըլ . . . պու նէ
սէօյլէյօր . . . օղլու մը . . .

Դօմիսէր . - (Մահզուլն վէ մէյուս օլարադ .) Ա . . .
խապէրինիդ ևօղ մը իտի . . . աֆի իտէրսինիդ ,
մօսիէօ , պին տէֆա աֆիլ տիլէրիմ . պէօյլէ տէհէթէնիկ
պիր իֆստէտէ պուրնտըղըմտան տօլայը , ճիտաէն պէ-
յանը թէէսիֆ իյլէրիմ .

Տակոպէր . - (Թէ էլինի ալնընա կէթիւրէրէք .)
Էվլատըմ . . . էվլատըմ տա մահպուս հա . . .

Դօմիսէր . - Էվլէթ , պիր բօլիթիգա թէօհմէթիյլէ
հապս իտիլմիչ իսէ տէ , պէրէքէթ վիրսին յի ըէք ազըր
տէյիլտիր .

Տակոպէր . - Ահ , արթըգ տայանամ . . . հէր
թարաֆտան տօլու կիսի եաղմագտա օլան պու միւտհիչ
ֆէլաքէթլէր պէնի էզիպ պիթիւտի . . .

Պիշարէ ասքէր պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա ,
գուվվէթ վէ սէրմալը քէսիլմիչ օլտըղը հալտէ , պիր սան-
տալիէ իւզէրինէ տէվրիլտի վէ եիւղիւնիւ էլլէրի իշինէ
ալտը . . .

Ֆրանսուազ . հրսս իթտինի - էհէթի ազիմէյէ ըազ-
մէն , արբայ Տիւպուայա վէրմիչ օլտըղը եէմինէ սատըգ
գալմըչ ըտը . պիր թաղըմ տիլսրաչ վէտալարտան սօն-
րա , զէվճէնի հիւքիւմէթ մէմուրընա թէսիմ իթմէք
իսթէմէմիչ օլան Տակոպէր' տիրսէյինի պիր մասայա տա .
յաթմըչ վէ պունճա էլէմ' վէ ըզտըրապ թէէթիլտի թապ
ու թիւվանը քէսիլմիչ օլտըղը հալտէ , շու սէօղլէրի սէօյ-
լէմէյէ պաշլատը .

— Տիւնքի կիւն . . . զէվճէմ . . . օղլում . . . վէ պէտ-
պախթ էօքսի զէրիմ եանըմտա ըտրյար . . . շիմտի իսէ . . .
եալընըզ . . . ահ , եալընըզ դալտրմ . . .

Իխթիյար աքէր , ճիկէրլէրի բարալայաճագ պիր սէ-
տա իլէ պու քէլիմէլէրի իրատ իթտիյի սրրատա , արգա-
սընտան , հալիմ վէ հաղին պիր սէսա՝ դօրգագ պիր սու-
րէթաէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Մօսիէօ Տակոպէր . . . պէն պուրաույրմ . . . էկէր
միւսաատէ իտէրսէնիզ , սիղէ խըտմէթ իթմէյէ վէ սիզին
եանընըղտա գարնաղա հաղըրըմ . . .

Պու սէօզլէրի սէօյլէ Մայեէօ իտի .

ԻՔԻՆՃԻ ՃԻԼՏԻՆ ԽԻԹԱՄԸ

117

24

72 Upplyst omtryck

NL1007008

